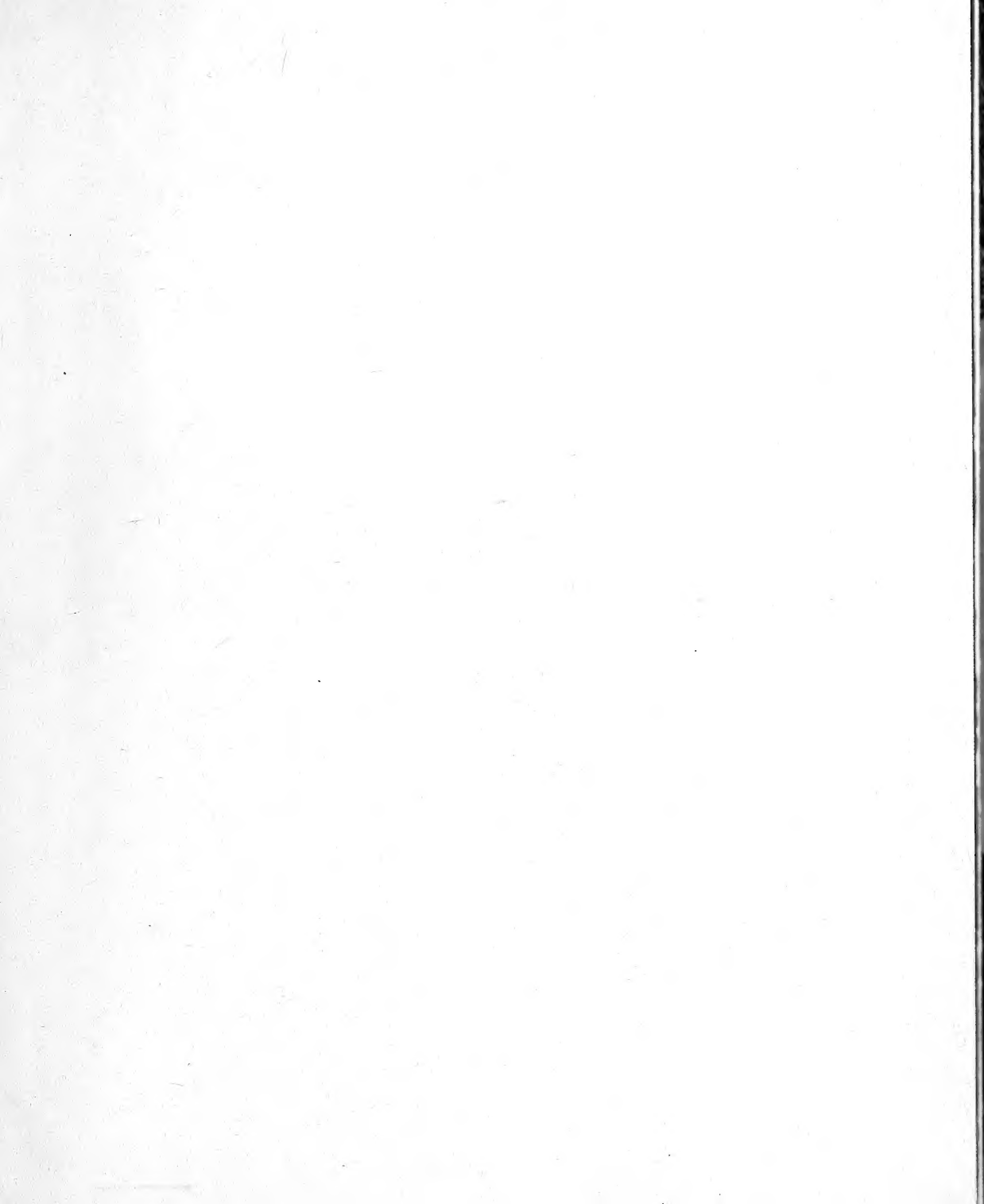
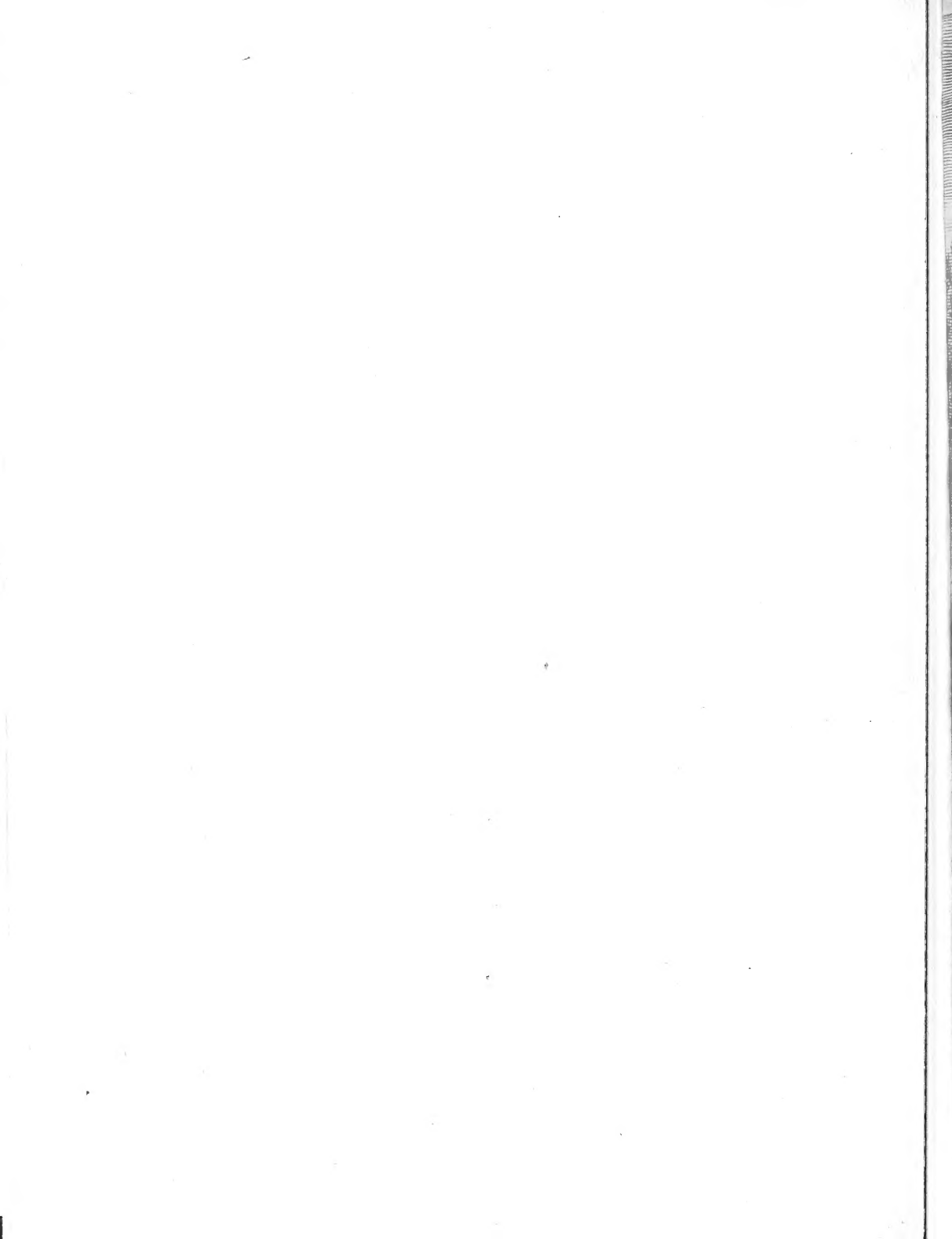

7/7/1982

S 1301A

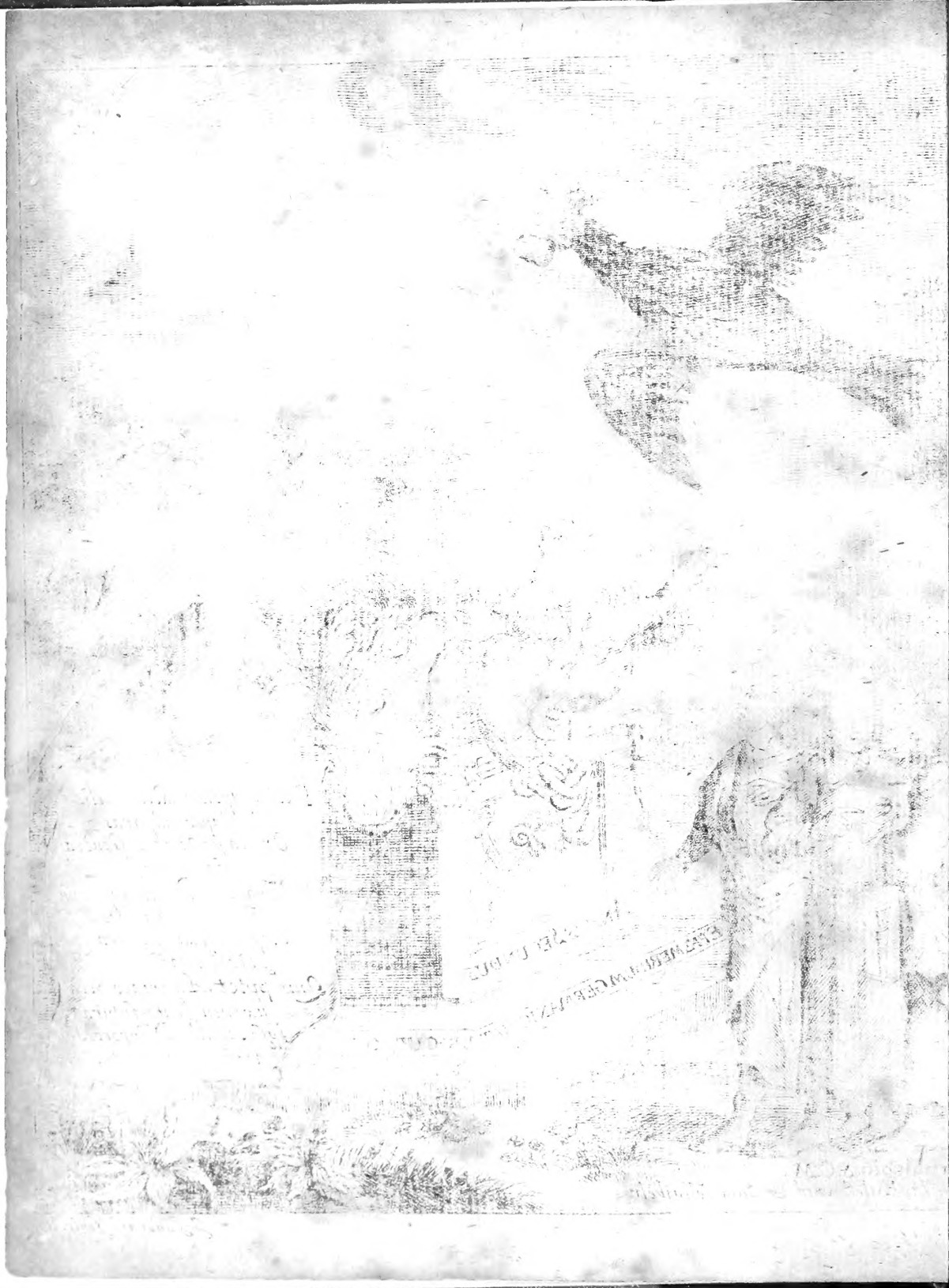

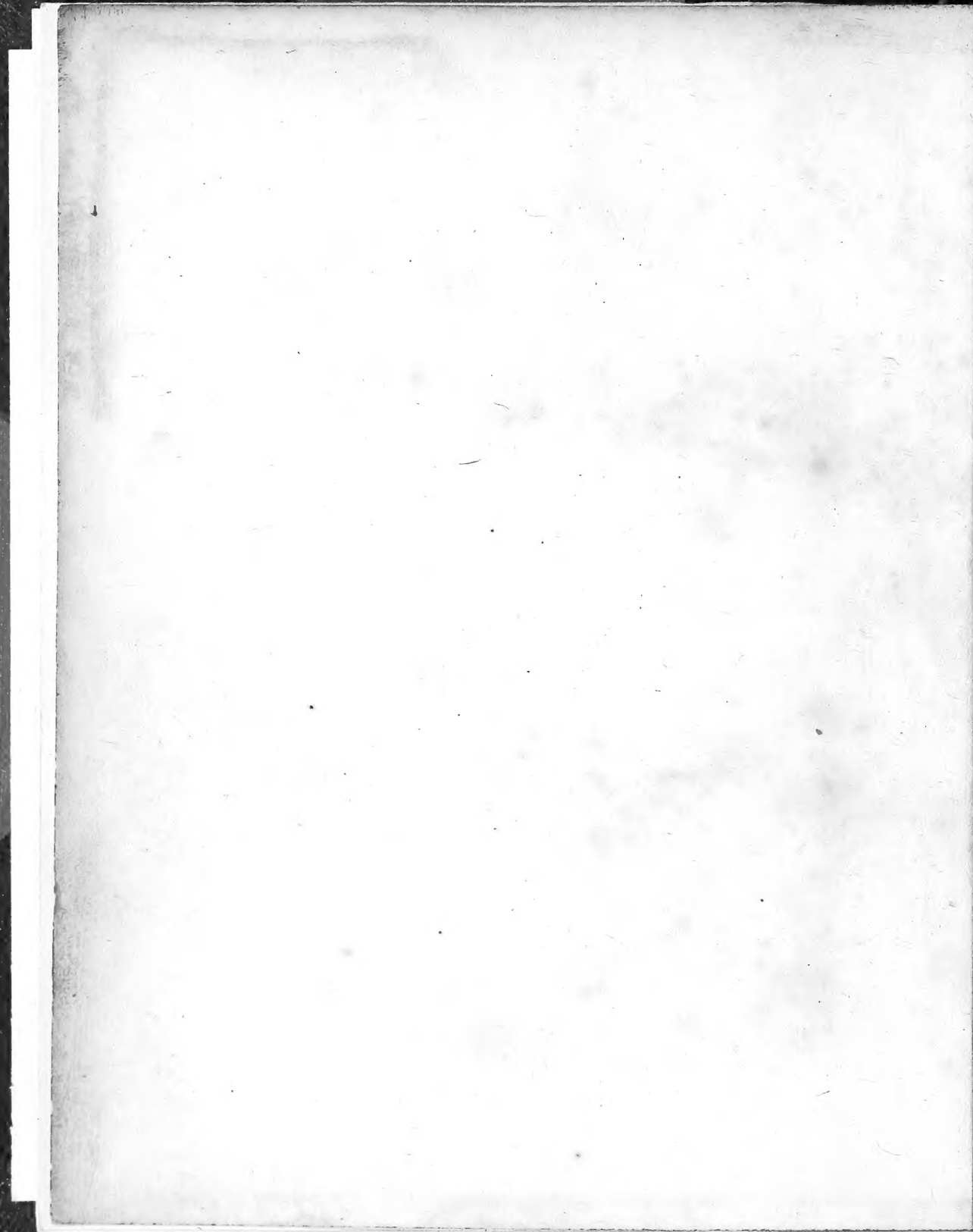
Victimam sponte cadit facilis
 collapsa sub aras
 Omnia pectoribus Gaudia
 fausta movent
 Sed magis quod dextro cursu
 venit armiger ales
 Expansis, alis viscera lu-
 strat ovans.
 Quis putet Austriaco Soli
 haec non grata futura
 Ipsa Aquila ad Superos Te-
 tonat corde rapit

Privilegio S.C.M.
 atislav: Siles: apud Esaiam Fellgibeln

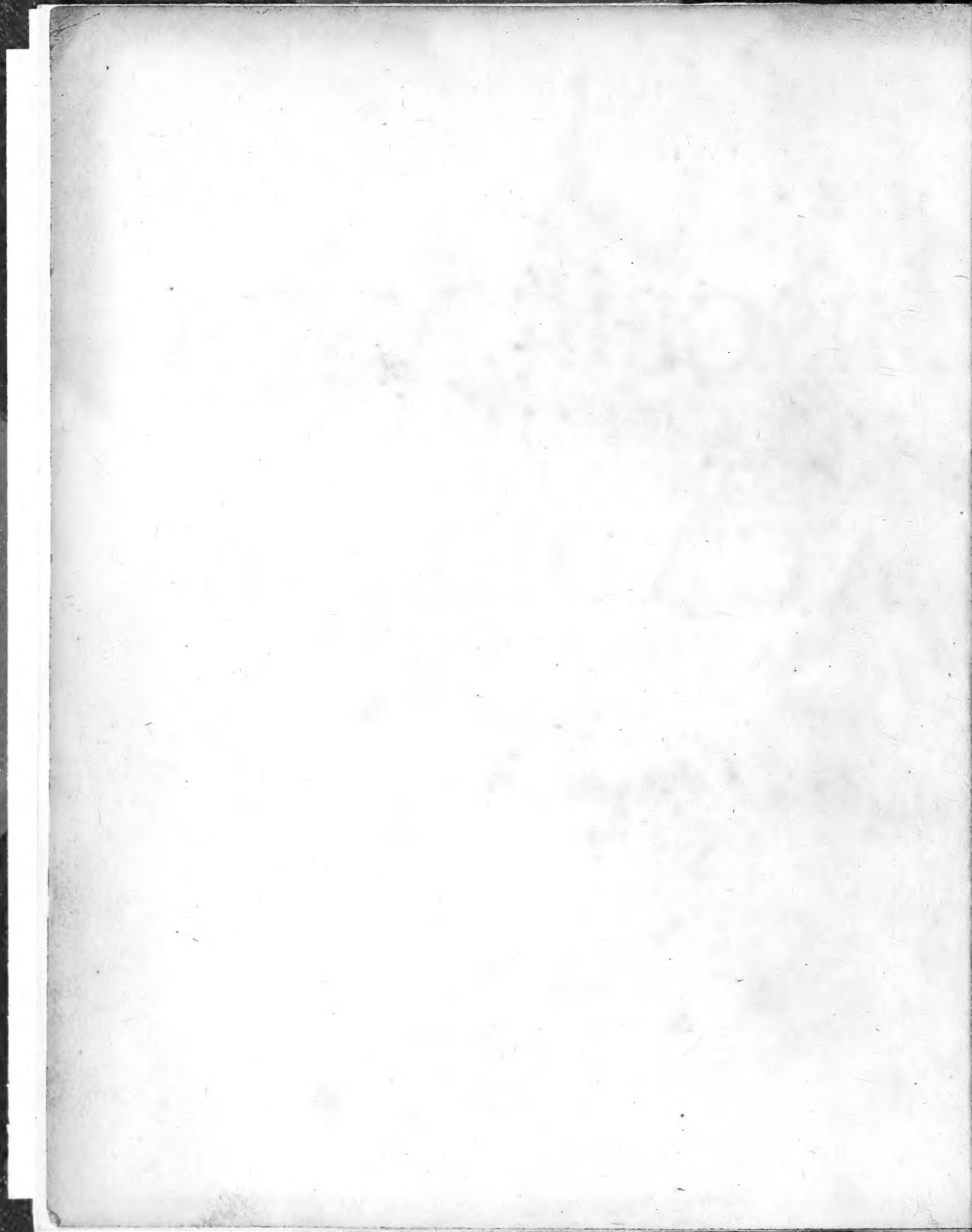
J. Sandrart sculpsit.

MISCELLANEA
CURIOSA
MEDICO.PHYSICA
ACADEMIÆ
NATURÆ CURIO-
SORUM.

P. 1301. A. 1

SAC. ROM. IMPER. ACADEMIAE

ANIMALIA
MINERALIA
METALLURGIA

ROTORIA
CHYMIA
ANATOMIA

PHYSICORUM
CURIOSARIUM
MEDICARUM

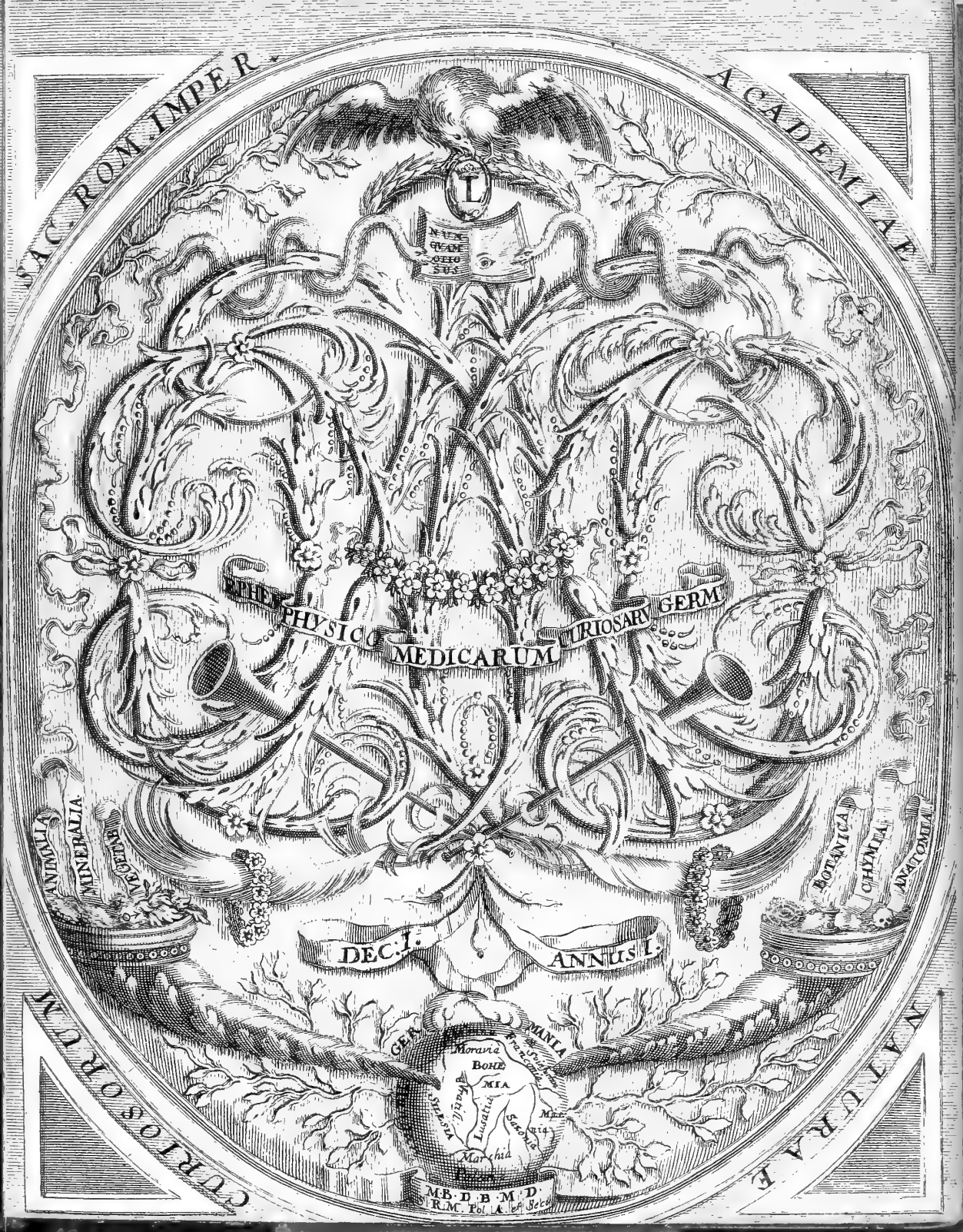
DEC. I. ANNUS I.

CURIOSORUM

NATURA

GERMANIA
Moravia
BOHEMIA
MIA
Silesia
Lusatia
Saxonia
M. S. 1714
M. S. 1714

M. B. B. M. D.
R. M. Pol. A. et Sec.

Academia
Cæsarea Leopoldino-Carolina
Germanicæ Naturæ Curiosorum

N. 1201. A.

MISCELLANEA CURIOSA
MEDICO-PHYSICA

ACADEMIÆ
NATURÆ CURIOSORUM

sive
EPHEMERIDUM MEDICO-
PHYSICARUM
GERMANICARUM
CURIOSARUM
ANNUS PRIMUS

Anni scilicet M. DC. LXX^{mi}.

continens

Celeberrimorum Medicorum in & extra Ger-
maniam Observationes Medicas & Physicas, vel Anatomicas,
vel Botanicas, vel Pathologicas, vel Chirurgicas, vel
Therapeuticas, vel Chymicas.

Præfixa

EPISTOLA INVITATORIA
ad Celeberrimos Medicos
EUROPÆ.

L I P S I Æ

Sumpt. VITI JACOBI TRESCHERI

Bibliopol. Wratislav.

Typis JOHANNIS BAUERI

ANNO 1670.

ADDITIONAL INFORMATION
1011

0811
1011

1011
1011

1011
1011

POTENTISSIMO

^{Ac}
INVICTISSIMO

ROMANORUM IMPERATORI

LEOPOLDO I.

PERPETUO AUGUSTO

GERMANIÆ, HUNGA-
RIÆ, BOHEMIÆ, DALMATIÆ,

CROATIÆ, SLAVONIÆ &c. REGI,

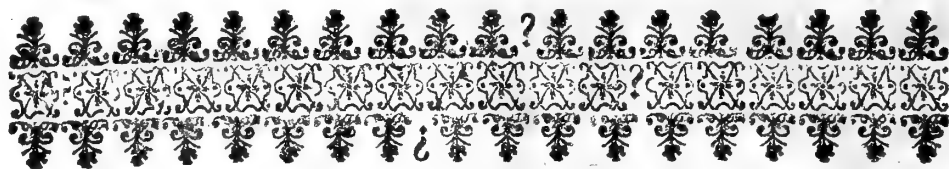
ARCHIDUCI AUSTRIÆ,

DUCI BURGUNDIÆ, STIRIÆ, CARINTHIÆ,

CARNIOLÆ, & WÜRTENBERGÆ,

COMITI TIROLIS

&c.

AUGUSTISSIME CÆSAR,

Ost restitutam S. CÆS. MAJESTATI à Divina Hygeia, ancillante *Medicinæ* operâ, Salutem, non dubium est CÆSAREM multum velle debere Huic *Arti Sanandorum hominum*; ipsam tamen *Medicinam* rursus CÆSARI esse devinctissimam. Hærebat attonita GERMANIA, cum præteritâ sæviente canâ Brumâ Morbona, non in canos sed floridos S. CÆS. MAJ. annos rigidum sibi sumeret Imperium, & improvise & sævissimi morbi insultu, vi dolisq; impetum faceret. Non tam frigore quàm anxietate congeliebantur & constringebantur pectora Subditorum; Saturnalitiæ festivitates apud Christianos in faustivas Novi Anni gratulationes mutatæ, in suspiria fletusq; terminabantur; nemo de propriâ, omnes de Publica salute, quæ intra sacrum saxumq; stabat, solliciti. Cunctæ Civitates congemebant, luctuq;ve publico tam Supremæ Necessitati congruente, luctuosum à Magistratibus edicebatur Justitium. Tempa Sanctorum clamoris ululatus perstrepebant, Aras candelis fumantes etiam per noctem turmatim accedebant pro implorando in extremâ necessitate

Divino

Divino Auxilio, omnes angebantur ne Sole hoc morborum Nube involuto penitus occidente, funesta Orbem Ecclypsis obrueret. Exaudita à DEO Ter Opt. Ter Max. tot populorum conjunctæ preces, tot lachrymarum effusi imbres, tot suspiriorum myriades. Vicit *Medicina*, discussit Nubeculas & cum reduce ad nos Sole, SOLEM GERMANICUM restituit. JO TRIUMPHE! Si olim de uno Homine Civeqve servato Gallus Æsculapio oblatum, infinitæ eorum Hecatombæ essent offerendæ pro restituto tot Regnorum Populorumqve Supremo Capite. Nec ob hoc solum auxilium oblatum S. CÆS. MAJ. favet *Medicinæ*, sed & Divisum cum Ipsa Imperium habet: *Ars* namqve *Medica*, licet famulans, tamen Ipsis IMPERATORIBUS quasi blandè imperare videtur, LEGES scilicet SANITATIS per *Diatam* præscribendo, sic ut Qui solutus aliis Humanis Legibus, tamen *Medicinæ* præceptis obtemperare, Augustæ Famæ non putet esse indecorum; quia sub hoc salutari Ægidis clypeo Invictissimus contra tot tantosqve Morborum Hostes: securior contra venenorum toxicata tela, quam Achilles Veneris armis indutus Cycloperum dexteritate fabricatis.

Rursus *Medicina* cum Sororiantibus Artibus innumeris modis sese sentit S. CÆS. MAJ. obstrictissimam. Quod illa indies magis magisque cultiore amictu prodeat; quod à tot Annorum seculis con-

tractis Nævis, absterfis iis nitidior effulgeat, id unice
PACIFICO & CLEMENTISSIMO S. CÆS. MAJ. REGI-
MINI ascribendum est. Sanè si Subditorum Inge-
nia Moresqve componantur ad Principum men-
tem, quid mirum si AUGUSTO PACIFICO No-
stro Regnante, qui Litteris clementissimè favet,
uberrima in Germania quoque Eruditorum messis
sit.

Quin etiam, AUGUSTISSIME CÆSAR, Fa-
vorem in Medicinam amplius effundere videris,
quia IPSE langventi Universæ Germanorum Na-
tioni prudentissima Gubernatione succurris, quo-
tidie Eidem mederis: in Senium novasque Belli Ca-
lamitates præcepis IMPERII corpus reparare, ac veluti
succis vitalibus recôctum florenti restituere Juventæ
laboras: Humorum vitiosorum affluxum in despe-
ratum transiturum Carcinoma, *Principiis obstando*,
reprimis, optimè gnarus, ut *interdum* quidam Me-
dici *plus quiete quam movendo & agendo* perficiant,
sic rursus *quadam tempora Remedia lenta & segnes*
Medicos fastidire: Hæc Prudentia Germaniam à prio-
re Chronico Morbo nondum penitus restitutam
felicissimè à Recidivæ malo liberasti.

Inter hæc Halcyonia Artes Liberales & cum iis
Physica & Medicina studia Succum & Sangvinem in
GERMANIA receperunt, tot ante Bellorum cladi-
bus ferè in exilium pulsæ. Inde dum aliæ vicinæ
*Nationes, Regiâ Protectione gaudentes, summo cum ser-
vore*

vore Eruditos Labores conjungunt, & Reibupl.
Litterariæ summâ cum Gloria & utilitate commu-
nicant, Eorum laudabili exemplo incitati GERMANI
quidam, CURIOSAM NATURÆ SOCIETATEM,
ex *Medicis* potissimum constantem erigentes, sub
faustissimo GEMANICÆ AQVILÆ Signo copias
Litterarias conferre invicem tentarunt. Ii dum
certi & securi vivunt de Summa Faventia *Cæsarea*
in *Medicinam* ejusq; Filios: securi de privato &
speciali Cæsareo Affectu in COLLEGIUM NATURÆ CU-
RIOSORUM contestato jam dum Cæsareâ Munifi-
centiâ, transmissione quarundam Tabularum æ-
nearum ex Thesauro *Cæsareo*, audent è latebris
prodeuntes Augustalem S. CÆS. MAJ. Thronum
adrepere, & Aquilinis in judicando Oculis *Primitias*
Ephemeredum Germanicarum submississimè offerre.
Inde audent *miros* Naturæ lusus in levi quasi Tabel-
lâ depictos: *varia* Naturæ aberrantis monstra,
Monstrorum Domitori Herculi; *varias* Morbo-
rum infrequentium casus, *raras* medelas, *varia* se-
lectissimorum Ingeniorum nova Inventa in fasci-
culum collecta, non Æsculapii dudum destructo
Templo, sed AUGUSTALI CÆSAREO SACRARIO of-
ferre & summâ submissione, genibus flexis, ejus-
dem Thelis appendere. Tanto patrocinio suffulti
Germani Curiosi, non solum ex Hæreditariis S. CÆS.
MAJ. Provinciis, & S. ROM. IMPERII Circulis
videbunt conglobatim advolare Eruditos eosdem

labores annuatim cumulantes , si AQVILAM
Ipsam viderint *nascenti Societati* propitiam sed & *Ex-*
teri, aliorum Regnorum *Medicinâ Statores*, suppressa
fatali & exitiali Nationum Invidiâ etiam Holo-
causta sua oblaturi sunt , Eruditosq; Labores con-
juncturi.

Omniun nostrorum Votum est , SACRA-
TISSIME CÆSAR, ut *rarò Medicinâ utaris* , hoc
est serò Coelum repetas , cujus sacro & venerabili
Spiritu tot mortalium fata trahuntur , nisi prius *Au-*
gustissimam Domum impleveris Avitarum Paterna-
rumq; Virtutum ut Imperiorum Hæredibus , qui
ÆTERNAM reddant longâ Annorum serie DO-
MUM AUSTRIACAM , & nonnisi cum Ipso
Mundi fine finituram , qvod vovent humillima de-
veneratione

S. CÆS. MAJEST.

Vratislaviæ Siles.
Anno Redempti Orbis
M. DC. LXX.
ipfis Kalend. Octobr.

Obsequentissimi
NATURÆ CURIOSI.

Sylla-

Syllabus

Excellentiss. Dn. Medicorum

Qui pro augendo Tomo I. Ephemeridum Physico-Medicarum Observationes communicarunt : Secundum Ordinem Alphabeticum.

1. Dn. D. Thomas *BARTHOLINUS* Hæreditarius in Hagensted, Prof. Regius Honorar. in Hafnensi & Fac. Med. Decanus Perpetuus.
2. Dn. D. Nicol. Gvilielm. *BECKERS* S. Cæs. Maj. Aulæ Medicus Viennæ.
3. Dn. D. Petr. à *CASTRO*, Ducis Mantuani Archiater, jam demortuus Mantuæ.
4. Dn. D. Alhardus Hermannus *CUMMIUS* Ducisf. Brunsvicensf. Luchoviæ Archiater.
5. Dn. D. Jacob. Johann. Wenceslaus *DOBZENSKY* de Negroponte Profefs. Extraord. in Antiqva Pragensi, & p. t. Univ. Prag. Magnif. RECTOR.
6. Dn. D. Joach. Georg. *ELSNERUS* Practic. Vratislav. & *Academicus Curiosus*.
7. Dn. D. Joh. Michael *FEHR* Physf. Imperial. Urbis Svinfurti, & *Acad. Nature Curios. Præses*.
8. Dn. D. Regnerus de *GRAFF* Anatomic. & Medic. celeberrimus Delphis in Hollandiâ.
9. Dn. D. Joh. Georg. *GREISELIUS* Colleg. Med. Viennensf. Af- for, *Academicus Curiosus*.
10. Dn. Licent. Christianus Frider. *GARMANNUS* Physicus Præ- fecturarum Chemnitz / Franckenberg / Sachsenburg / Lichtewaldt / Neu Sorge & Stolberg in Misniâ, *Academ. Curios.*
11. Dn. Lic. Sigismund. *GRASSIUS* Physic. Svidniensf, in Silesia.
12. Dn. D. Matthæus Francif. *HERTODIUS* Inclytor. Statuum Marchionatus Moraviæ Medicus Provincialis.
13. Dn. D. Joh. Ferdinand. *HERTODIUS* à Totenfeld, Regiæ Ci- vitatis Brunensis in Moravia Physicus, *Academicus Curiosus*.
14. Dn. D. Frider. Ferdinandus *ILMER* à Wartenberg, Institut. Medic. Prof. Publ. & Ordinar. in ArchiGymnasio Viennensf.

15. Dn. D. Georg. Sebastianus *FUNGIIUS* Colleg. Medic. Viennæ.
Assessor, *Academic. Curiosus*.
16. Dn. D. Johannes *J. AENISIUS* Practic. Vratislav. & *Academic. Curiosus*.
17. Dn. D. Julius Gvilielmus *MANNAGETTA* Trium Imperatorum Archiater, jam demortuus Viennæ.
18. Dn. D. Zacharias *MANNAGETTA* Physicus Znaymens. in Moraviâ.
19. Dn. D. Valent. Andreas *MOELLENBROCCIIUS* Physic. Hallæ. Saxon. & *Academicus Curiosus*.
20. Dn. L. Justinus Ortolphus *MAROLDIUS* Gothan. in Districtu Heldburgenfi Physicus.
21. Dn. D. Christianus *NITSCHE* Forsta Lusatus.
22. Dn. D. Fridericus *ORTLOBIIUS* Practic. Vratislav.
23. Dn. D. Joh. Jacob. *PISANI* Medic. Practic Viennæ.
24. Dn. D. Joh. *PATERSON* Hain | Borussus, Physic. Eperiensis in superiore Hungaria.
25. Dn. D. Joh. Gvilielm, *RIVA* Pedemontan. Anatomicus Romanus celebris Chistianæ Legationis in Galliam S. Majest. Christianis, & Pontif. Clementis IX. Chirurgus.
26. Dn. D. Carolus *RAYGERUS* Practic. Pofonii in Inferiore Hungaria.
27. Dn. D. Salomon, *REISELIUS* Comitum Hanoviensis Archiater.
28. Dn. D. Joh. Theodor. *SCHENCKIUS* Prof. Publ. in Acad. Jenensi.
29. Dn. D. Georg. *SEGERUS* S. R. Maj. Polon. Medicus, Thorunens. Physic. Ordinar. Gymnasticus Prof. Honorarius.
30. Dn. D. David *SPILENBERGER* Physic. Leutschoviens. in superiore Hungaria.
31. Dn. D. Philippus Jacobus *SACHS* à Leyvenheimb Pract Vratislav. & *Acad. Natur. Cur. Adjunctus*.
32. Dn. D. Godofredus *THILESIUS* Physic. Reip. Vratislav.
33. Dn. D. Georg. Hieronym. *VELSCHIUS* Patritius & Med. Augustæ Vindelic. celeberrimus.
34. Dn. D. Henricus *VOLLGNADIUS* Pract, Vratislav. & *Academic. Curiosus*.
35. Dn. D. Johannes *VVEPFFERUS* Fac. Med. Basil. Assessor & Practicus Schafhusanus in Heluetia.
36. Dn. D. Laurentius *VVOLFFSTRIGEL* in Viennensi Acad. Anatom. Prof.

CATALOGUS OBSERVATIONUM ANNI PRIMI

EPHEMERIDUM GERMANICARUM.

1. D. Thom. *Bartholini* Falsus Conceptus. *Obs. Pathol. c. Schol.* --
2. D. Johan. *VVefferi* Lien magnus. *Anat. c. Schol.* --
3. D. Georg. *Segeri* Serpentum Vernatio, Ovorum.
exclusio & Anatomia. *Phys. Anat.* -- --
4. D. Matth. Fr. *Hertodi Sen.* Vomitus Venereus. *Pathol.* -- --
5. *Ejusd.* Cancer dentis *Chirurg.* -- --
6. D. Joh. Ferd. *Hertodi* Lactis in mammis generatio. *Phys. Path.* -- --
7. D. Carol. *Reigeri* Anatome Monstri bicipitis *Anat.* -- --
8. D. Georg. *Segeri* Polygonum Polonic. cocciferum *Botan.* -- --
9. *Ejusd.* Parelitorum Historia *Phys. Math.* -- --
10. D. Petr. à *Castro* Remedium antipleuriticum *Therap. c. Pchol.* --
11. D. Henr. *Vollgnadi* Anus imperforatus *Anat. Path. Sch.* --
12. D. Joach. Georg. *Elsneri* Remedium Atrophie oculi *Path. Therap. Sch.* --
13. D. Ph. Jac. *Sachsi* Mellis Observ. Microscopicarum. *Phys. Matth.* -- --
14. D. *Reiseli* Serpens petrefactus. *Phys. c. Sch. K.*
15. D. *Segeri* Phthifici pueri anatome *Anat. Sch.* --
16. *Ejusd.* Renum & vesicæ exulceratio *Anat.* -- --
17. D. *Sachsi* Aurum Chymicum. *Chymic. Sch. K.*
18. D. Guil. *Rivæ* Aneurissima Cordis. *Anat.* -- K.
19. D. Matth. Fr. *Hertodi Sen.* Usus Lactis in Empyemate. *Therap.* -- --
20. D. Ph. Jac. *Sachsi* Consensus Labiorum oris cum utero *Phys.* -- --
21. D. Henr. *Vollgnadi* Ex vehementi illisu Abdominis, mors. *Path.* -- --
22. D. J. F. *Hertodi* Usus Lactis in Putridis. *Therap.* -- --
23. Th. *Bartholini* Sirene Danica *Obs. Phys. c. Sch.* -- --
24. D. Joh. F. *Hertodi* Hæmorrhagia difficilis sanata. *Therap.* -- --
25. *Ejusd.* Fracturæ gravidarum difficiles curatu. *Chirurg. Sch.* --
26. D. J. Th. *Schenckii* Cerebrum Bovis petrefactum. *Phys. Sch.* --
27. D. Ph. Jac. *Sachsi* Ren petrefactus. *Phys.* -- --
28. D. Georg. Seb. *Jung.* In sanguine materia alba circa Cor. *Phys. Sch.* --
29. *Ejusd.* Lien Magnus; duplex intestin. Cæcum. *Anat. Sch.* --
30. D. Zach. *Managetta* Affectus cornutus. *Path. Sch.* --
31. *Ejusd.* Polypus Cordis. *Path. Sch.* --
32. *Ejusd.* Anatome Hystericæ *Anat. Sch.* --
33. D. Laur. *VVolfstrigel* Flamma ex puteo. *Phys. Schol.* --

34.	D. Joh. Mich. Febr.	Nova Catarrorum extractio	Path. Sch. --
35.	D. Petr. à Castro	Mutis Loqvela data.	Physf. Sch. --
36.	D. Th. Bartholini	Ovum pragnans.	Physf. Schol. --
37.	Ejusd.	Herba ossifraga	Botan. Sch. --
38.	Ejusd.	Ossium Mollities	Path. Sch. --
39.	D. Guil. Riva	Secundina duplex.	Physf. Sch. K.
40.	D. Joach. G. Elsneri	Mira secundinæ textura	Anat. -- K.
41.	D. Jo. Georg. Greiseli	Suffocatio ex frusto pulmonis	Path. -- --
42.	D. Segeri	Embryo Hydropicus	Anat. Sch. --
43.	D. VVolfstrigel.	Anatome Hæmoptoyci, Cystis Reni adnata	Anat. -- K.
44.	D. Nic. Guil. Bekers	Lapilli Vesicæ fellæ	Path. Sch. --
45.	D. Guil. Riva	Conceptus falsus detectus tempore verus.	Path. -- --
46.	D. Alardi Cummi	Hydrocephalus incipiens curatus	Path. -- --
47.	& Ejusd.	Hydrocephalus dissectus.	Anat. -- --
48.	D. Ph. Jac. Sachs	Rapa monstrosa.	Obsf. Botan. sch. K.
49.	D. Fr. Ferdin. Ilmeri	Fœtus mortuus extractus.	Chir. -- K.
50.	D. Th. Bartholini	Sanguis verminans.	Path. Sch. --
51.	Ejusd.	Hemicrania Periodica.	Path. -- --
52.	Ejusd.	Robur Naturæ in Gravida.	Path. Sch. --
43.	D. Val. Andr. Moellenbrocci	Variolæ fœtus in utero.	Path. Sch. --
54.	Ejusd.	Hypercatharsis à Medicamentis & lib.	Therap. -- --
55.	D. Joh. G. Greiseli	Anatome monstri gemellorum	Anat. -- K.
56.	Ejusd.	Ren succenturiatus monstrosus c. Ulcere.	Anat. -- --
57.	D. Joach. G. Elsneri	Vincetoxicum scrofularum remed.	Therap. -- --
58.	D. Alardi Cummi	Apoplexia Lethalis ex Scabie.	Pathol. -- --
59.	Ejusd.	Dolor Mesenterii tremulus in Paralyfin manuum desinens.	Pathol. -- --
60.	D. I. F. Hertodi	Fœtus in utero croco tinctus	Anatom. -- --
61.	D. Joach. G. Elsneri	Albedo chyli tingens rubedinem.	Physf. -- --
62.	D. Joh. Paterfoni	Vagitus Uterinus & reditus in uterum.	Physf. sch. --
63.	D. Ejusdem	Hypochondriaci excreta nigra.	Path. -- --
64.	D. Joh. G. Greiseli	Ren consumtus.	Anat. -- --
65.	Ejusd.	Lapilli cum Sangvine è venâ	Chirurg. -- --
66.	Ejusd.	Lapis in Abscessu Hepatis	Anat. sch. --
67.	D. Laur. VVolfstrigeli	Vulnus oculi & coalitus humoris CrySTALLINI	Pathol. -- --
68.	D. Ferd. Fr. Ilmeri	Dolor Capitis Lethalis	Pathol. -- --

69.	<i>Ejusd.</i>	Dolor Capitis insignis	Path. -- --
70.	D. Joh. G. Greiseli	Cor magnum	Anat. -- --
71.	L. Sigism. Grassi	Oculi Paralysis ex casu	Therap. -- --
72.	D. Ph. Jac. Sachsi	Gammari Amari	Phys. -- --
73.	D. Th. Bartholini	Crytalli	Phys. sch. --
74.	D. Joh. G. Greiseli	d. Apoplecticis	obs. Anat. -- --
75.	<i>Ejusd.</i>	Hæmorrhoidum fluxus albus	Pathol. -- --
76.	D. Laur. V Volfstrigeli	Os cuneiforme	Anat. -- --
77.	D. Joh. Jacob. Pisani	Flamma ex ventriculo.	Anat. sch. --
78.	D. Joh. Jac. Dobrzensky	Mors horrida rustici in Febre Maligna.	Path. -- --
79.	<i>Ejusd.</i>	Efformatio Pygmæorum.	Phys. -- --
80.	<i>Ejusd.</i>	Hypochondriaci mors ab Ungv. &	Therap. -- --
81.	D. Nic. Gvil. Beckers.	Ex levi purgatione in Alrifabro mors	Ther. sch. --
82.	<i>Ejusd.</i>	Abcessus abdominis incisione curatus	Chir. -- --
83.	D. Joh. Mich. Febr	Esus absurdorum.	Phys. sch. --
84.	D. Alardi Cummi	Paralysis pedum ex Longiore in frigido mora	Path. -- --
85.	<i>Ejusd.</i>	Epilepsia hypochondr. ex retentis mensibus	Path. -- --
86.	<i>Ejusd.</i>	Epilepsia Venere sanata	Ther. -- --
87.	D. Valent. Andr. Mællenbrocci	Omentum putrefactum.	Anat. sch. --
88.	<i>Ejusd.</i>	Mictio cruenta,	Path. sch. --
89.	<i>Ejusd.</i>	Mictio Chylosa,	Path. sch. --
90.	D. Ph. Jac. Sachsi	Aloë Silesiaca.	Botan. -- K.
91.	<i>Ejusd.</i>	Aloë salitiana.	Botan. --
92.	D. Alardi Cummi	Rarum circa visum Symptoma.	Path. -- --
93.	<i>Ejusd.</i>	Visus duplicatus	Path. -- --
94.	<i>Ejusd.</i>	Puris Sputum Menstruum sine pthifi	Path. -- --
95.	<i>Ejusd.</i>	Vomitus Sangvinis menstruus	Path. -- --
96.	<i>Ejusd.</i>	Hæmorrhagia menstrua in gravida.	Path. -- --
97.	L. Chr. Frid. Garmanni	Muscus terrestris,	Bot. sch. --
98.	D. Ph. Jac. Sachsi	Mira alvi stipticitas.	Path. -- --
99.	D. I. F Hertodi	Cancer Pancreatis	Path. -- --
100.	D. V. A. Mællenbrocci	Prædictio futurorum ex dentibus	-- --
101.	D. Bartholini	Mors repentina	Path. -- --
102.	D. Joh. Jenisi	Buglossum silvestre monstrosum.	obs. Botan. sch. K.
103.	D. Henr. Volgnadi	Anatome Ancillæ Altenburgicæ	Anat. sch. --
104.	L. Garmanni	Horror à vermibus	Path. -- --
105.	D. Godofred. Thilesii	Calculi ex abscessu hepatis.	Path. -- --
106.	<i>Ejusd.</i>	Calculi vesicæ cum Uteri obstructione	Path. -- K.

- 107 D. Joach. G. *Elsneri* Veronicae usus in Calculo. Ther. -- --
108. L. Ortholphi *Maroldi* Abortus per os. Phys. sch. --
109. D. Val. Andr. *Moellenbrocci* Cati ex ore mulieris nativitas. Phys. sch. --
110. D. Ph. Jac. *Sachsi* Foetus extra uterum inventus. Anat. sch. --
111. D. G. Sebast. *Jungi* è *Vienne, Caf. Museo* Crucifixus ex Crambe Phys. sch. K
112. *Ejusd.* Nomen Christi in Achate Phys. sch. K
113. *Ejusd.* D. Mariæ effigies in minera ferri. Phys. sch. K.
114. *Ejusd.* Insignia Auftriaca Lapidibus à Natura impressa. Phys. sch. K.
115. *Ejusd.* Lapis Bezoarticus monstrosus Phys. sch. K.
116. D. Ph. Jac. *Sachsi* Radix miranda cum icunculis Phys. sch. K
117. D. Gvil. *Rivæ* Restitutio humorum in oculo Ther. -- --
118. D. Joach. G. *Elsneri* An Lien veneris sit sedes Phys. -- --
119. *Ejusd.* Angvillæ viviparæ Phys. --
120. L. Christ. Frid. *Garmanni* Aranæ nutriuntur aëre Phys. -- --
121. *Ejusd.* Aranæ cum Bombyce antipath. Phys. -- --
122. *Ejusd.* Bombycum nutrimentum Phys. sch.
123. D. Th. *Bartholini* Pili demortuorum Phys. sch. --
124. *Ejusd.* Nervorum restitutio. Chir. -- --
125. D. Th. *Barthol.* Afellus Hermaphroditicus Ph. sch. --
126. D. Fr. Matth. *Hertodi Sen.* Alvi difficultatis nova causa. Pathol. -- K.
127. D. Regn. d. *Graff.* Arteriæ carotides induratae Anat. -- K.
128. *Ejusd.* Monstrosus uterus Anat. -- --
129. D. Joh. Jac. *Dobrzanski* Calculi cystidis fellei Obs. Anat. sch. --
130. *Ejusd.* Anatome Cerebri bovis petrificati. Anat. -- --
131. D. Ph. Jac. *Sachsi* Aurum vegetabile. Phys. -- --
132. D. Christ. *Nitschki* Lac ex Sangvine Chir. Phys. --
133. D. David. *Spilenbergeri* Cantharides innoxie sumtæ Ther. sch. --
134. D. Jul. Gvil. *Mannagetta* Antipathia ad Musicam. Phys. sch. --
135. D. G. Sebast. *Jungi* Antipathia ob nævos maternos Phys. sch. --
136. D. Joach. G. *Elsner.* Spermatis Ceti ortus. Phys. -- --
137. L. Christ. Frid. *Garmanni* Serpentum & bufonum antipath. Phys. sch. --
138. *Ejusd.* Scolopendræ Lux innata Phys. sch. --
139. *Ejusd.* pullitiei nocumenta. Phys. sch. --
140. *Ejusd.* Ovum insolitæ figuræ Phys. -- --
141. D. Ph. J. *Sachsi* Lac arthriticorum solatium Ther. -- --
142. *Ejusd.* Emplastr. antipodagricum Ther. sch. --
143. D. Frider. *Ortlobi* Intestina Sphacelata. Anat. -- --
144. L. Chr. Fr. *Garmanni* Præfagium mortis ex odore Phys. -- --
145. *Ejusd.* Vermes intestina perforantes restituto agro Therap. -- --

146. D. Henr. *Volgnadi* Vermes intestina perforantes morientē

agro.

Therap. -- --

147. L. Chr. Frid *Garmanni* Varia excreta per aloum.

Path. -- --

148 *Ejusd.* Mercurii experimenta.

Phys. -- --

149. D. Gvil. *Riva* Transfusio Sangvinis in homine

Chir. sch. --

150. D. Joh. *Paterfoni* Tinctura Coralliorum.

Chym. -- --

151. D. Georg. Hier. *Velschi* Xylaloe Cardioides

Botan. -- --

152. *Ejusd.* Lignum Sassafras à Radice diversum

Botan. -- --

153. *Ejusd.* Tabacum Japonicum.

Botan. -- --

154. *Ejusd.* Jaspis Curiosus.

Physica. -- --

155. D. Georg Hieron. *Velschi* Margaritæ Onychinæ & Mar-
garito mantix.

Phys. --

156. *Ejusd.* Achates Aphrodisius

Phys. --

157. *Ejusd.* Spondylolithi & Dolicholithi Teriolenses.

Phys. --

158. *Ejusd.* Calculi Pulmonum

Pathol. --

159. *Ejusd.* Fructus Americani nondum descripti

Botan. --

160. &ultima *Ejusd.* Anatomie Muris Alpini

Anat.

Catalogus Tabularum.

1.	Ad Obs.	14.	Serpens petrefactus.
2.		17.	Ducati ex Auro Chymico.
3.		18.	Aneurisma Cordis.
4.		39.	Secundina Gemellorum.
5.		40.	Mira secundinæ textura.
6.		43.	Cystis reni adnata.
7.		48.	Rapa monstrosa anthropomorpha.
8.		49.	Fœtus mortuus unco extractus.
9.		55.	Anatomia Gemellorum.
10.		90.	Aloe Silesiaca.
11.		102.	Buglossum silv. monstrosum.
		106. }	Calculi vesicæ
12.		107. }	Calculus Renalis.
13.		111.	Crucifixus in Crambe
14.		112.	Nomen Christi in Achate
15.		113.	B. Mariæ effigies in minera ferri
16.		114.	Insignia Austriaca Lapidibus à Natura impressa
17.		115.	Lapis Bezoarticus miraculosus.
18.		116.	Radix miranda cum icunculis.
		126. }	Nodi in Intestinis.
19.		127. }	Arteriæ Carotides induratæ

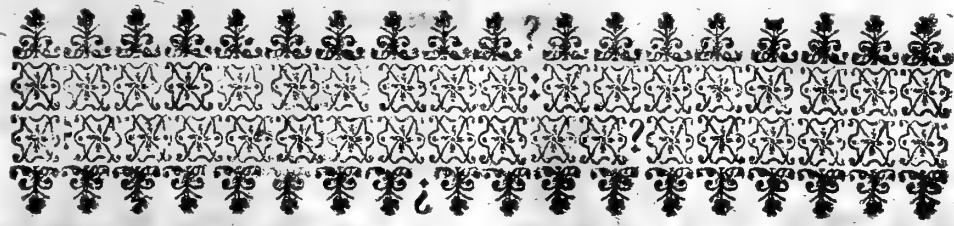
EPISTOLA
INVITATORIA

^{ad}
CELEBERRIMOS EUROPÆ
MEDICOS.

VIRI
*Magnifici, Amplissimi, Nobilissimi, Excellentissimi,
Experientissimi*

MEDICINÆ

ANTISTITES
SCRUTATORES NATURALIUM
ARCANORUM
Solertissimi.

Circulum sanè putemus aut Globum

omne id, quod à Sapientissimo & trismegisto Creatore productum fuit, qui undiq; circumvolutus nunc in superius adscendat, nunc deorsum ruat, sic

— omnia migrant,

Omnia commutat Natura &vertere cogit.

Agnovere olim & nunc Sapientes hanc perpetuam & pratoriam circumvolutionis legem, ut ad summum perducta rursus ad infimum relabantur, & stas temporibus rursus adscendendo caput exerant. Quid vides, inquit Seneca, Natura, (melius Christiani, DEUS) mutationibus temperat: nubilo serena succedunt, turbantur maria cum quieverunt, flant invicem venti, noctem dies sequitur. Easdem mutabiles Rerum vices etiam studia artesq; Liberales à mundi statim Infantia, usq; ad decrepitam jam Ejus senectutem expertæ sunt, ut interdum ipso Sole clariores sparserint Lumen, modò nigrâ Barbariei nube sepultæ, cæsâ nocte viderint Mundum immersum, donec discussis tandem Ignorantiæ tenebris novâ luce rursus refulserint. Nolumus priores Mundi ætates prolixiore adumbrare penicillo, quomodo ingenta Primogenitorum Patriarcharum certa & firmissima eruditio Sophismatum & oppugnationum expertæ, jam ante diluvium plurimorum malorum hominum scelere & incuriâ obfuscata fuerit; quomodo ad Chaldaeos, quomodo ad Ægyptios per Josephum, ad Persas per Danielem & Magos, porrò ad Græcos, tandemq; Romanos devenerit; putandum ferè *Migrations litterarum* tam familiares esse & fuisse quàm olim Gentium, imò apud plerosq; cum Monarchiæ Majestate Eruditionis faces simul fuisse accensas & eâ ruente extinctas. Certè dum Augustus Imperator summâ rerum Orbis tunc cogniti potiretur, aureum Litterarum & Scientiarum floruit seculum, mansit usq; ad Trajani tempora Monarchiâ Romanâ adhuc vegetâ: declinante postea Imperio rursus *bonæ Litteræ* in exilium pulsæ fuerunt & coactæ Barbariei herbam porri-

gere victricem, gemente ipso Imperio sub iniquâ Barbarorum servitute. Tandem denique in *Europâ* firma sibi fixerunt castra Musarum Gratiarumq; chori. Aspiciamus *GERMANIAM*: in Eâ sub Serenissimæ *AUSTRIACÆ* Familiæ Majestate & splendore vitam viresq; receperunt Scientiæ, & non dubitandum quamdiu hæc Serenissima Familia in flore permansura sit, nunquam quoque Artibus splendorem & incrementum defuturum. Sanè quo tempore ulla major æmulatione accendantur, & de novarum abstrusarumq; Rerum Inventionibus per experimenta comprobandis invicem decertent. Florentissima & sibi vicinissima Regna Gallicum & Britannicū quo non fervore nostrâ hæc ætate, quibus non sumtibus, quanto non ingeniorum delectu & frequentia palmam invicem sibi faciunt dubiam. Sub maximo & potentissimo Galliarum Rege *LUDOVICO*, Litteræ (quæ post Francisci I. Summi Litterarum Patroni mortem, strepentibus undiq; bellorum civilium flammis, suppressæ fuerant & sepultæ) nunc novo vigore animantur, quod præter plurima variæ eruditionis lumina per Galliarum Regnum dispersa testantur *Academia Parisiis* nostrâ ætate institutæ *Domini de Monmor*, *Domini Tevenot* in Mathematicis, Anatomis, Chymicis, & in examine Experimentorum, *Dn. de Rôo* in consideratione novorum experimentorum, *Dn. Launé* in Philosophiâ, *Dn. Bourdelotti* in rebus naturalibus: Cujus non aures attigit fama *Gassendi*, *Cartesii*, *Jusselli*, *Petit*, *Robertvalli*, *Paschalis*, *de la Chambre*, *Sorbierii*, *Miramontii*, *Lantini*? Quis non miratur è Medicorum celeberrimorum choro *Riolanum*, *Pecquetum*, *Patinum*, *Moreau*, *Sponium* aliosq; plurimos.

Si *Angliam* sedatâ bellorum civilium horridâ tempestate Potentissimi Regis *CAROLI II.* clementissimo erga Eruditos favore superbientem aspiciamus, obstupescit Orbis ad confessum *Experimentalis Collegii Londini* Regiâ Authoritate firmatum, Regio animo præditum, ipsorum Emblematis accommodatum: *NULLIUS in VERBA*. Integra Volumina non capiunt, quæ ex tam splendido cælo sidera enarrari deberent, quos inter *Digbæus*, *Boylæus*, *Bronker*, *VVrene*, *Hackius*, *Oldenburgius*, *VVallisius*, & præter hos Matheseos & Naturæ

tura Myſtas *Harvejus*, *Charleton*, *VVarthon*, *VVilliſius*, *Highmorus*, *Be-*
nettus aliq̄ Medicorum Antefignani.

Quid non narrandum de *ITALIA* Studiorum & Sapientiaē Ma-
tre? Miſſis tot celeberrimis ferè omnium nobiliorum Urbium Acade-
miis novaq̄ *Experimentali Societate Florentia del Cimento*, Munificentia
Magni Ducis Hetruriae Ferdinandi, & Principis Leopoldi ſuſtentata:
quis non extollit *Athanaſ*, *Kircherum*, *Torricellum*, *Vincentium Viviani*,
Laurentium Magalotti, *Euſtachium à Divinis*, *Caffinum del Pozzo*, in-
comparabilem *Manfredum Seattalam*, *Corvinum Romanum*, alioſq̄ quam
plurimos in indaganda Rerum Naturalium veritate occupatiſſimos.
Nonne in *Italia* præter elapſi ſeculi clariffimos Medicos quam fulgidis-
ſima nunc micant ubiq̄ Luminaria Medica novis & certis inventis Fa-
mæ templum illuſtrantia, *Barbatus Venetiis*, *Molinettus & Marchettus*
Patavii, *Terzagia Mediolani*, *Fraccaſſatus*, *Malpighius*, *Beluſcius Piſis*; *Redi*
Florentia, *Riva Rome*, *Donzellus & Cornelius Conſentinus Neapoli* aliq̄
innumeri.

Oſtentat *Belgium Plempium*, *Hornium*, *Sylvium*, *Blasum*, *Regium*;
Superbit *Dania Bartholino*, *VVormio*; *Borrichio*, *Stenone*: Gloriatur Sve-
cia *Rudbeckio*, *Coſtero*, *VVittio*. Plures enumerare ex tam innumero nu-
mero chartarum anguſtia non permittit, & tenuitatem noſtram agno-
ſcimus, quòd indigni ſimus horum aliorumq̄ virorum præcones, qui
cum Alexandro nonniſi ab Homero deprædicari jure ſuo meritiffimo
dignum cenſerent. Tot tantorumq̄ noſtro ſeculo clariffimorum Phi-
loſophorum & Medicorum exemplis *GERMANI* excitati, ut in aliis
artibus ſolidis & utiliſſimis, ſic & in Medicina finibus dilatandis pro vi-
rili ſociato, cum Exteris labore Remp. Medicam locupletari enixiſſi-
mè allaborarunt. Non enarramus jam nunquam ſatis deprædican-
dos labores Excellentiffimorum Profeſſorum in celeberrimis Germa-
niae Academiis; non producimus Experimentiffimorum Practicorum in
populoſis Imperii Germanici urbibus fidas Practicarum obſervationum
commentationes; ſaltem referimus quosdam è Medica familiae Do-
ctorum Grege ante aliquot annos inter tot Laborantium operas inita
Societate & ſuas opellas conjunxiſſe inſtituto *Collegio Naturæ Curioſorum*
vocato. Fatemur equidem hoc *NATURÆ CURIOSORUM*
Collegium diu in Infantiâ hæſiſſe varias ob cauſas, præcipuè tamen ob
Collegarum diſtantiam, *Patronorum defectum* & quorundam invi-
diam;

diam, quorundam socordiam : Applausus tamen, quos non solum Germaniæ quidam primi subfellii Medici, sed & Exteri tribuere visi sunt, ipsius incunabilis rō ē acclamantes, lapsanti vires suppeditarunt ne in primâ, quod dicitur, herbâ occubuisset. Moti tantorum virorum stimulis præter singulares singularium è Re minerali, Animali, vegetabili tractatus (quam solam viam hætenus curiosi calcarunt) novâ quadam methodo & novâ semitâ labores curiosos auctiores reddere constituerunt & Exterorum laudabilibus vestigiis imprimere plantam. Viderunt quanta commoda *Ephemerides Anglicana*, Transactiones Philosophicæ nuncupatæ, omnium ferè artium Cultoribus indies exhiberent, quam liberalem rerum curiosarum cognitionem *Gallica Ephemerides* suppeditarent; non incongruum itaq; aut inutile fore futurum putarunt Curiosi, si *Ephemerides Germanorum* concinnarentur è solâ Medicina illiusq; filiis & agnatis *Physica, Botanologia, Anatomia, Pathologia, Chirurgia, Chymica*, ut quicquid Curiosi per benevolam clarissimorum Medicorum communicationem, quicquid per proprias observationes in Praxi aut diligenti inquisitione & experientiâ occurrisset, à curiosis in unum *Ephemeridum volumen* conscriberetur, & singulis annis publici juris fieret.

Si Praxin Medicam spectamus nemo ferè Medicorum, negare audebit, nisi proprio ingenio & Authoritatî nimium confidat, quantas non utilitates à Primiceriis Medicis editæ hætenus *observationes* præstiterint intricatâ Praxi occupatis & non rarò Labyrintho symptomatum involutis, novorum & infrequentium morborum larvis deterritis. Ariadnèum eas dixeris filum, imò Palladis Gorgoneum clypeum contra morborum monstra, aut ipsam clavam Herculis Hydram Lernæam debellantem. Quantis non beneficiis observationum fidei communicatione Republicam cumulârunt *Amatus Lusitanus, Ant. Benivenius, Arnold. Bootius, P. Borellus, Joh. Chifletius, Rembertus Dodonæus, Marsilius Cagnatus, Nicol. Fontanus, Henricus ab Heer, Fabricius Hildanus, Gregor. Horstius, Dominicus Panarolus, Felix Platerus, Paulus Renealmus, Henricus Smetius, Lazarus Riverius, Joh. Rhodius, Nicol. Tulpius. Franc. Valleriola* aliiqve. Quam liberali thesauro ditavit Medicinam Excell. D. *Thomas Bartholinus* de Republ. Medica, si ullus, summè meritis enucleato & multifario historiarum Medicarum & Anatomicarum apparatu, plurima certè

Tempus edax rerum, & supina oblivio fati

Æternis involvisset tenebris, nisi tanquam Mercurius Sospitator caduceo isto ab inferis revocasset. Tam iniqua fors plurimorum veteris nostriq; ævi Medicorum Scripta & observationes premit, quarum medicarum obs. numerosum catalogum profundâ eruditione & medicâ scientiâ Clarissimus *Georg. Hieronymus VVelschius* observat. suarum centuriis Medicis præmisit.

Quis non in cælum extollit de Repub. Medicâ meritisimi *Joh. Georgii Schenckii* à fide dignissimis communicatas historias, quas summo & curioso Studio collegit, & posteritati instar gazæ corrasit? Similia & nova quoq; indies Natura suppeditat exempla, succrescit in ipsa, segete nova talium messis, & novis Observatis ad sui contemplationem invitat.

Si *Anatomia* labores contemplerur, nullus ferè jam mensis, nedum annus elabatur, quo non aut vi extinctorum hominum dissecta corpora vel novas, vel patientiores, vel propinquiores vias exhibeant, aut alia Anthropologiæ mysteria tam lynceâ mentis oculorumq; quam cultri acie reperta: aut si morbo diem clauserint, genuinas morborum causas & varias abstrusas fyrtes nodosq; in tam spatioso Europæ theatro Spectatorib; demonstrent. Alibi ab aliis detecta abstrusa variorum experimentorum robore aliorum succenturiata diligentia confirmantur: ibi vulnerum, ulcerum, fracturarum variæ differentia ratione sitûs, partium vicinarum compendiosiores & perfectiores curationes requirunt, indeq; novis remediis & Instrumentis excogitandis ansam præbent: ibi ars Naturam imitando beneficio ignis & furnorum chymica laboratoria novorum selectissimorum remediorum cornucopia instruit. Varii hinc inde varii idiomatis excuduntur libri, qui vel prorsus medicinam spectant, aut saltem hinc inde varios flosculos exhibent, qui commodissime decerpti, medicinæ campo implantari possent & Germanis communicari. Quot menses verò, quot anni elabuntur, antequam quicquid in variis regionibus, urbibus, oppidis agatur, ista omnibus statim patefiant? paucos excipias ad quos vel navigationis commodo vel postarum transeuntium subsidio celerrimè innotescant, reliquis ab hac felicitate in remotioribus angulis latitantibus exclusis. Quot eruditi Viri Praxeos molestissimæ & sæcundissimæ occupationibus obruti lubentissimè vel inventa, vel observata Posteris aut Exteris communicarent;

rent; sed quibus mediis? Integris tractatibus conficiendis nec otium suppetit, nec officii ratio svadet: si ista paucarum paginarum spatio comprehendant & divulgari patiantur, quam citò fiunt folia Sibyllæ, ventispolia & quisquiliæ. His prægnantibus rationibus mota *Curiosa Societas* opem & operam summorum Medicorum & Physicorum implorans *Ephemerides Medicas* quotannis colligere & conscribere, tandemque typis divulgare sibi proposuit, in quas varias *Physicas & Medicas observationes rariores* sed fide dignas *tam Practicas Medicas* quam *Chirurgicas, nova experimenta tam Physica quam Anatomica, nova inventa in Regno minerali, Animali, Vegetabili, remedia selectiora & chymica generosiora* singulari usu comprobata tam per literas communicata quam ex rarioribus & peregrini sæpè idiomatis libris exhausta tanquam in viridarium quoddam multifariis florum blanditiis exornatum disponere constituerunt. Hac ratione quicquid rarioris aut occulti in *Physicâ & Medicinâ* ubicunque locorum restiterit, putamus unâ quasi in Tabulâ delineatum Eruditis exhiberi posse, cum de sincerâ & promptâ communicatione non dubitemus. Siquidem hâc viâ multis egregiis ingeniis janua *Famæ & utilitatis publicæ* aperietur, ut cum ipsis aliquid singulare edendi tempus & otium non suppetat, cum ipsorum fama & honorificâ mentione in *Ephemeridibus* hisce videre possint mundo exhibitum. Et ut eò citius & lubentius nobiscum sincera fiat communicatio temperabunt sibi *Curiosi* ab omni mordaci sale aut iudicii aculeo.

*Magnum opus agredimur, nec quæ quocq; viribus hisce
Conveniunt*

dum tenui antlia profundissimum *Rei Medicæ Oceanum* exhaurire tentamus, & scaturigines exinde ad omnes orbis angulos derivare. Sane cribro hauriremus *Aquam*, nisi *Viri Magnifici, Amplissimi, Nobil. Excell. Experientissimi, Statores & Atlantes Dogmaticæ & Hermetice Medicinæ vestra* succederet opera & fidelis communicatio: *Vestra* diligentia in perscrutandis abditis; *Vestra* profunda scientia & certa experientia in debellandis morbis, *Vestra* fidelissima Ratio & ἐγχεσία in novis Remediis reperiendis, *Vestra* fidelissima communicatio, sola, sola hæc *Ephemeridum* nostrarum erit gloria, splendor, materia & supplementum. Littera H. per se nulla est littera, reliquis tamen si addatur, integra componit vocabula: & nostra *curiosa Academia* tot tantorumque litteratorum

rum fideli symbolorum adjectione pondus mutuabitur, Lumen & animam. Vestros flosculos prout diversis communicabitis septimanis, instar apum in alveolos *Curiosi* disponent, Eruditis mel suavissimum & delicatum conficiendo, nunquam cum lividis araneis venenum inde ex fugendo; cum honorificâ mentione inscribentur *vestra Nomina*, non floribus solstitialibus citò marcescentibus, sed æternis chartis, victuræqve papyro.

Nunc *salvete* ô Lumina Hygienes, quos Augustissimum *Imperium Germanicum* veneratur & fovet. *Salvete* celeberrimi & verendi splendidissimarum *Academiarum Profesores*: *Vestri* indefessi Labores pro Medicinæ incremento quotidie suscepti pollicentur nobis benevolentem, promptum calamus, & succenturiatam communicationis nobis absentibus operam, & informationem. Non minus *salvete* ô Medicinæ sidera in populosis Germaniæ urbibus fortunatissimâ Praxi fulgidissima; quam gravi diuturnæ experientiæ pondere roborari poterunt, nostræ diligentiæ specimina, si vestri favoris scintillantes faces nostras *Ephemerides Joviali* planè aspectu illuminari dignari vellent.

Sed & vos præprimis *salvete* Nobiles & ingenuæ animæ, ô Fulcra *Asclepiadea*, vel quæ subtilissima *ITALIA*, vel acumine præpollens *GALLIA*, vel ingeniosissima *BRITANNIA*, vel fecundissimum claris Medicis univesum *BELGIUM*, vel reliquæ *DANIÆ, SVECIÆ, HUNGARIÆ, BOHEMIÆ, HELVETIÆ, BORUSSIÆ, LIVONIÆ* Regiones admirantur: Ad Vos nostræ diriguntur pariter humanissima & officiosissima præces, ut proscripâ fatali Nationum Invidiâ, sepositâ malevolæ æmulationis rabie, relegatâ incuria & socordiâ candido & sincero affectu vestris ingeniosis *inventis* aut felicibus *experimentis* tam *Botanicis* quam *Anatomicis*, tam *Therapeuticis*, quam *Chirurgicis, Chymicis, Physicis* fideli per litteras transmissione *Ephemerides Germanicas* tanquam pretiosissimis gemmis exornare concedatis, quarum splendore quasi rarissimo Mosaico opere intertessellatæ micabunt.

Nunc ut scopus & ratio nostri Instituti rectius innotescat jam *Ephemeridum Medicarum Prodromo* & Primo Anno prolusimus; hujus *observationes* si quibusdam leviores videantur, ii putent Romam ipsam Ferrarum Dominam Caputq; Mundi non subito unâ vice *marem* excrevisse, sed lateritiam fuisse & paucorum tuguriorum rudi

cultu, parvo spatio inclusam surrexisse, donec temporis progressu in tam splendida Majestatis formam adoleverit. Pauci furculi terræ infixi, successu annorum in densam numerosamq; congregantur sylvam: non minus si Fortuna benignior nobis arriserit, benevolentia Magnorum Medicorum & fervor communicandi conspiraverit singulis annis ditiorum messem constanter promittimus & auguramur. *Valete interim, & attingite quàm longissimos vitæ terminos, favete & nostris conatibus, nobisq; qui certe non ex fastuosâ quâdam prærogativâ, aut ex inanis famæ pompâ publica hæc Curiosâ diligentia tentamus specimina: absit, ut his de causis aliorum oculos, vuculas & digitos in nos convertere putaverimus: DEI GLORIAM, Proximi Salutem Cynosuram posuimus: *Honestum, Curiosum, Utile* unica meta, quò nostra diriguntur tela: *Intronatorum Academicorum Lemma & nostra suprema Lex sit: NEMINEM LÆDERE, omnibus velle prodesse. Valete rursus & favete.**

Academiæ Naturæ Curiosorum

PRÆSES

ADJUNCTI

& reliqui

Dnm, COLLEGÆ.

LEC

LECTORI

Amico, Benevolo, Candido.

QUOD DEUS Ter. Opt. Ter. Max. bene vortat in majorem Sui Nominis Gloriam, & Proximi nostri Salutem! debitum promissum nunc exsolvimus *Primum Ephemeridum Germanicarum Medicarum ANNUM* edentes, & *Curiosa Medica* communicantes. Si Labor noster primâ fronte non omnium expectationi satisfaciât, rogamus, ne primos hos Infantiaë annos alto statim supercilio despiciant: sicut etenim imperfectaë puerilis ætatis anni multum differunt ab iis, quando statâ & virili ætate Homines fructuum ubertatem de se diffundunt: pariter primus Ephemeridum annus paucorum studio collectus non tam gravi pondere superbire poterit (quis enim Herculis cothurnos aptaret Infanti?) quam si imposterum, de quo nobis nullum dubium, Primicerii Medici Laboribus nostris faventes, fideli observationum transmissione victum quasi locupletissimum, succum & sanguinem suppeditaturi sint: tali demum robore instructus Partus noster indies fiet vegetior, indies incrementa capiet. Annuas ergo & Autumnales promittimus edendas Ephemerides, cum Autumno, prout Veris Clementia, Æstatis Cornucopiæ fertilem Communicatorum Messëm exhibuerit, fructus in Horrea & Apotheas colligentes.

Ordinem observavimus absq; ordine, ne quenquam debita Honorum prærogativâ defraudari videamur; prout enim hæc vel illâ septimanâ transmissæ aut collectæ fuerint observationes, invicem se subsequuntur. Non aliâ ratione Veris tempore Prata multivariorum Florum Herbarumq; diversicolorum lenociniis luxuriant, majori suavitate & gratia abblandientes quam si ordine nimis stricto certis pulvillis incarcerati

unico aspectu & unico iectu Curiosum saturarent oculum.
Nec solarum Rosarum Purpura, Liliorum Argentum, Tuliparum aliorumque Reginum & rariorum Florum rara textura Hortos exornat, quin &

Alba ligustrantent, vaccinia nigra leguntur:

pari ratione etiam Medicarum Observationum flosculi non omnes & singuli unius ponderis futuri sunt & momenti, varietas alibi & raritas magis delectabit, quam ubique; gravitas, dum alibi Physicæ, alibi Mathematico-Physicæ, alibi Chirurgicæ, alibi Anatomicæ, alibi Practicæ, alibi Chymicæ observationes inter se dispersæ reperientur.

Authorum verba, quemadmodum communicata fuerunt, ex Eorum Litteris adducimus, Scholion interdum adjuvantes sed absque omni mordaci Sale, illustrandi causa, & enarratum casum similibus historiis explanantes.

Quos ex impressis rarissimis opusculis Ephemeridibus integros tractatus inseruimus, illos fideliter ex Authenticis Exemplaribus describere curavimus; quod rariora ista plurimorum aciem adhuc subterfugerint, digna tamen quæ omnium oculis exponantur, unde si in Eruditissimorum Medicorum rarissimis Bibliothecis similis farina egregii & succincti Singularium lateant tractatus, ut eosdem, quod publici fiant juris, nobiscum communicent, enixè exoramus.

Quædam ex peregrino idiomate conscriptis Libris excerptissimus & Latina Civitate donavimus, quod illa non minus videantur multum conducere ad Historiam Medicam & Physicam illustrandam. Hisce Laboribus feliciter frui, Lector Amice, Benevole, Candide & favore Tuo ad altiora nos excitare perge.

OBSERVATIO I.
D. THOMÆ BARTHOLINI
CONCEPTUS FALSUS.

DE Conceptu falso hanc accipe historiam: Nobilissima Matrōna post multorum annorum sterilitatem se concepisse gavisā ex omnibus signis apud alias consuetis ad Partum omnia debito tempore præparat, advocatāq; Obstetricæ & aliis Amicis advolantibus uteri dolores quasi iam paritura experitur, *nullo tamen foetu prodeunte*. Postea sensim detumuit venter, sicut antea accreverat, & spe excidit optimā fœmina prolem in secundo Conjugiō tandem desiderans. Testis falsæ hujus parturitionis quoq; est D. Paul. MOTH, Medicus Regius; qui puerperæ adfuit & Medicinam adhibuit, *D. Th. Barthol. in Litter. ad D. Sachsum Hafniâ Vratislaviam missis.*

Obs. Pathologica.

SCHOLIŌN.

Naturam Fœminarū non rarò à destinato legitimi Fœtus opere ob varia impedimenta *aberrasse* testari poterunt tam varix *molarum* differentix, quarum *aliæ* repræsentarunt Figuram cordis pericardio inclusi cum cono & basi. *Th. Barthol. Cent. III. hist. i. aliæ* figuram stellæ marinæ arboreſcentis Plater, in observ. *aliæ* urticam marinam *Lemn. L. I. de Occ. Nat. mirac. c. 8. aliæ* fungum seu manum complicatam. *Hildan. cent. II. obs. 52. aliæ* bulbum *Panarol. pent IV. obs. 46. aliæ* ad magnitudinem gallinæ, in quâ caput figuratum *cum rostro in similitudinem aquilæ*, cujus figuræ causam Cronenburchius Colon. Medicus rejecit in monstrosas tales imagines in cubiculi camino sculptas: *Forest. l. 28. obs. 6. p. 388. aliæ* accipitris rostrum, *Forest. L. XXVIII. obs. 62. aliæ* membrum Virile *P. Salius Diversus Annot. in Altimar. c. 112. aliæ* globi instar membranosi flatuso spiritu turgens pellucens ut facies *Lunæ*, unde partus Lunæ dictus. *Carol. Pifo de morb. ex fero sect. IV. c. 5. p. 332. aliæ* quæ caput ovillum cum dentibus in maxilla prominentibus, cum pilosa cute & oculis ovillis. *Th. Bartholin. Cent. IV. hist. 84. aliæ* pyriformis intus villosa, exterius lævis, qualis mulieris Hebrææ Anno: 1647. Veronæ observata à *D. Petr. à Castro in obs. mss. aliæ* Scærabæcos cornutos & mures. *Salmuth. cent. I. obs. 65. imò* quædam quasi viventes instar Zoophytæ

phytæ, qualem *Marc. Gattinaria* l. de curat. agrit. partic. cap. de Mola describit, Tinæ pisci non absimilem, Erinacei instar sese complicantem, similemque à *Salmutho* cent. III, obs. 98. descriptam figurâ oris lati, qvalis cyprini piscis absq; cavitate tamen cum duobus nigris punctis instar ocellis, quæ in terram prolapsa non palpitavit modò, sed & variè se commovit, ac instar piscis se convolvit. Observavit & *Zacutus* l. 2. Pr. obs. 153. mirandam carneam humani capitis magnitudinem superantem, in cujus medio tres oculi, quæ aquæ injecta duobus diebus supervixit.

Aberravit Natura à legitimo partu, quando in Norvvegia à Fœmina partûs tempore ovum exclusum. *Barthol.* cent. I, obs. 4. quod & in agro Vicentino Anno 1621. fœminæ obortis doloribus parturienti consuetis accidisse refert *Job. Rodius* cent. III, obs. 57.

Aberravit Natura, quando loco legitimi fœtus solum, aut unâ vel post fœtus varia exclusit ex utero animalia: glirem & pisciculos. *Th. Barthol.* cent. I. obs. 10. Ranas, quod in quibusdam Regni Neapolitani locis familiare esse ex *Ant. Torquemada Delrio* Disquis. mag. L. II. quæst. 7. mures Egræ 5. enixos *Salmuth.* c. I. obs. 62. Serpentes ex *Schenck.* l. 4. obs. 230. & ex *Casp. Bauhino* notis in Rouffetum de Part. Cæs. adducit *Melch. Sebixius* in de sc. casu Adolesc. Argentorat. à serpent. interf. pag. 53. Astacorum copiam. *Schenck.* l. 4. obs. 23. Rubetis similia animalia, *Holler.* l. I. de morb. intern. c. 61. in Schol. Alatum animal. *Lev. Lemn.* l. I. de occult nat. mirac. c. 8, & *Matth. de Gradib.* comm. in Rhof. c. 29. de molâ. Avem in Comitissâ Mansfeldia *Salmuth.* c. I. obs. 66. Arparum in Lombardis fœminis Lombardorum fratrum nomine partus Familiaris *River.* cent. II: obs. 100. ex crebro fructuum, olerum aliorumq; ciborum mali succi esu; quos monstrosos Uteri verminosos partûs *Platearius* vocat fratres Salernitanorum, *Tornamira* Harpas, *Alex. Benedictus* Harpyas *Savanorola*, & *Bonacciolus* Feras, malumq; Argentoratensibus fœminis non infrequens esse asserit *Sebix.* l. a. p. 58.

Aberrat non minùs Natura, quando Gravidarum venter tandem rursus sponte detumescit, ut in adductâ observat. factum fuit, *Imponit* interdum *Hydrops*, ut graviditas putetur, quale exemplum apud *CL. Barthol.* cent. III. hist. 6. ubi proponit Anatomem fœminæ, quæ falsò prægnans credita fuerat ex affusione serosi sanguinis è venis in abdomen. Adhuc magis deludit *mola Aquosa*, cujus notabilis casus apud

Rhodium cent. III. obs. 55. extat Matronæ 32. annorum, cui menses suppressi, rugitus ac flatus ventris, cum videretur partui vicina excreto humore eâ quantitate quam 3. vel 4. occuparent pelves venter rursus detumuit. Et *Zacut.* l. II. Prax. Adm. obs. 152. foeminam narrat per 10. dies singulis diebus 5. Hæ aquæ sero lactis similis ex utero profudisse detumescente tandem ventre. Interdum quidem vera sit conceptio, sed cum nullus legitimo tempore edatur partus, falsus putatur fuisse conceptus. Nam vel exsiccatur foetus in utero, cujus historia apud *Barthol.* c. I. hist. 12. non aliter ac vitulus in utero vaccæ exsiccat. *Idem* cent. II. hist. 2. vel petrificatur uti foetus Senensis præterito seculo, de quo *Sennert.* l. 4. Pr. p. 2. s. 4. c. 7. *Albosi* Medicus Gallus singular. tractat. *Joh. Georg. Schenckius* in lithogenesia pag. 83. *Ludov. Burgesia* de offic. obstetric. p. 102. *Ambr. Pareus* l. 25. de monstr. c. II. *Fortun. Licetus* l. 2. de monstr. c. 45. *Thom. Barthol.* cent. II. histor. anatom. 100. pag. aut foetus Mussipontanus nostro seculo gypseus factus, de quo *Lawr. Strauss.* & *Deusignius* singular. tractatibus. Non rarò tamen totus perit Conceptus, & in putrilaginem vertitur sensim indies tanquam fluores albi emanans, ossibus relictis in utero, & post aliquot annis tandem expulsis, cujus rei exempla ex antiquis collegit *Sennertus* Prax. lib. IV. p. 2. s. 6. c. 7. à pag. 420. usque 427. nova & recentia adducunt *Ronsseus* Epist. med. I. p. II. *Diomed. Cornar* hist. adm. med. hist. 6. & 8. *Tulpius* Lib. IV. obs. cap. 39. meminit *Barthol.* c. IV. hist. 14. foeminæ quæ foetus ossa consumti per 6. annos in utero gestavit, matre nihilominus intra illud temporis spatium vivum foetum edente. Et Exercitatissimus *Gh. Harvei* Exercit. de Partu p. 499. narrat Londini mulierem post abortum denuo concepisse, debito tempore Infantem peperisse; post aliquot menses sine dolore prioris abortus ossicula nigra spinæ & femoris frustulatim ejecisse, itaque post primam conceptionem nihil excretum fuit remanente corrupto foetu in Utero.

Maximè tamen credibile in falsâ conceptione Flatus Utero inclusos loco veri Embryonis supposititium Aëlium & Anemium Partum producere. Exspètant Matres & Obstetrices foetum, ut

Parturiant ventres: nascetur ridiculum S T

Aut sine mente sonus reboat, crepitus strepitusq;

Eduntur. — — —

Et ut alterius Poëtæ verba adducam, qui Acciellæ falsum conceptum eleganter describit:

Venter cum tumuisset Acciellæ
 Septem mensibus & novem diebus;
 Cœpissetq; Lien parum dolere,
 r / Accifi jubet illicò obstetricem,
 Quæri fasciolas & apparari,
 Sperato puerum editura partus;
 Mox inter medias manus ministræ
 Laxo poplite, cruribus levatis
Lucinam geminans, quater pepedit.

Observavi, inquit *Barthol.* cent. III. hist. 21. in f. ex flatibus sæpe commotum Uterum imposuisse mulieribus, quæ falsò sibi pervaserant se & uterum gestare & Embryonis motum percepisse. Exemplum quoq; *Hoechsteter.* de cad. VI. cas. 4. affert Fœminæ, quæ cum biennio tumidum gestasset ventrem tandem dolore parturienti simili accedente, ter cum maximo conatu flatum ex utero per pudenda exclusit: pari ratione quâ Baronis Uxor pro gravidâ habita, octavo mense loco fœtûs sonorum flatum dimidiû quadrantis spatîo Uterò extorsit cum albæ pituitæ colluvie multa; *Zacut.* Pr. Adm. L. II. obs. 151. aut aliâ nonimestris dolore partûs vexata ter botbbum ex utero magnâ vi elidens ac si tonitruum exaudiretur. *Ibid.* obs. 150. Paucis abhinc annis similem casum *Lugduni Batav.* Eximii cujusdam viri Uxorî contigisse suo tempore cum ibi moraretur testis est Collega noster *Curiosus D. Johann. Georg. Elsnerus.* Novit *Juvenulam Harveus* Exercitat. de partu, p. 500. quæ gravida facta omnia prægnantes solita experta est symptomata, ea sana post 14. sept. fœtus in uterò motum sensit, tempus partui debitum emensa est, indicia imminentis partûs adesse rata omnia jubet esse in promptu incunabula, obstetricem: sed frustra omnia: motus soliti cessarunt, paulatim ut increverat venter detumuit absq; ullâ ægritudine mansit tamen sterilis. Idem deniq; *Harveus* aliam novit Matronam, quæ plus decies enixa fuerat, quamq; menstruorû suppressio citra prægnationem nunquam fefellerat, post alteri nupta præter alia signa solita ex motu quoq; (quam ipsa Sororq; ejus juxta cubans sæpè noctu sentiebant) sese gravidam judicabat, tandem spes omnis in flatum & pinguedinem secessit.

His & similibus de causis falsi fieri possunt Conceptus. Quod verò foetus vivus in ipso partu, cum obstetrix jam caput infantis tangeret in Comitissa pluribus foeminis praesentibus evanuerit, & surreptus fuerit, adeoq; Mater summo cum stupore foetum nullum viderit exeuntem, rectè obstetricis tanquam sagæ maleficio quam causis naturalibus imputandum cum *Salmuth.* cent. II. obs. 55. censemus.

[*D. Ph. J. Sachs à Leevvenh.*]

OBSERVATIO II. D. JOHANNIS WEPFERI.

LIEN MAGNUS.

Observationem de Liene Magno adjungere placet. Illustrissima Comitissa Francisca Elisabetha de Fürstenberg ex familia de Montrechier Splenis ingentis mole diu jam divexata (de quo ad *Clar. Barthol. Dn. Frater meus D. Joh. Jacob. Wepferus* Cent. IV. Ep. 14.) Anno 1668. Mens. Aprili purgans assumpsit annum ex Magist. Jalap. à quo septies alvus alias cum *ευφορjα* commota, hâc vice ad 4. dies infinitis vicibus corpus discruciatum (iræ sanguinem commoventi causa ascripta.) Alvo ex parte tranquillè reddita Venæsectio instituta. A Venæf. constipatio nata. Illustrissima verò eum scybala cum violentia ejicere conaretur, ruptionem in cerebro factam esse & Apoplexiam imminere frustra imaginata est, nam nullum motu defraudatum membrum fuit, copiosè bibit Aquam Apoplecticam : se quitur vomitus per triduum durans cum summa debilitate & perpetuo narium stillicidiò. Accersitus Emuls. item Decoct. rad. Chin. Empl. de Cruſta panis svasi. Ab his melius se habuit : secunda adventus mei nocte dormit quietè ad tertiam noctis horam. Evigilans ob radios lunares cubiculum irradiantes vertigine tentatur levi, hinc jam Apoplexia (quem metum nullis rationibus pridie adimere valueram) se tactam esse firmiter sibi persvadet, & Spir. Apoplectici magnum ebibit haustum. Adstantes dum Illustriss. per cubiculum ducere conantur syncope accedit, ut inter gressum exspiraret. Aperiendi corpus facultas concessa est. Abdomine recluso *ingens Lienis moles* oculos incurrit: *longitudine aequavit quinq. palmas transversas, latitudine quatuor, crassitie unam cum dimidia, pondere VI. libras civiles* valuit. Figura Lienis secundum

*Observat.
Anatom.
cas.*

naturam oblonga est instar lingvæ bovinæ, hic eminentiam palma largiorem inferius adnatam habuit semicirculum referentem, & infra umbilicum dextrorsum progredientem. Interior ejus substantia picem saturato nigrore referebat, exterius ob crassiorem tunicam minus nigrescebat, tactu ob crassam hanc tunicam durus videbatur, eâ excoriata fungosus & mollior. Fœtor ferè abfuit omnis, Stomachum ubi attingit interna superficie putridus & inflammatus. Eloto piceo sanguine sæpe repetita aquæ affusione fibræ albæ & robustæ remansere. Ventriculus in utroque latere, ubi hepate & Liene tegitur, non aliter ac si combustus esset, tinctus. Intus exulcerationem patiebatur. A levi inflatione ventriculus disruptus ad illam regionem quam Lien tegebat; ubi disruptionem examinavi tenuem valde & levi tractu dissilientem, ventriculum vidi, alibi à fortiore disruptione non volui disjungere. Cerebrum ab omnilabe erat immune. Acidulis Rippelsavvensibus usa & Griesbachensibus per aliquot annos vidit abdominis tumorem indies imminui. *D. Joh. VVefferus in Litt. ad D. Sachsinum Schafhusià Vratislaviam misit.*

SCHOLIUM.

Excell. *Joh. Jacob. VVefferus* Anatomicus & Practicus in Helvetia insignis Exc. Dn. *D. Thomæ Bartholino* Anno 1661. casum viventis adhuc hujus Comitissæ descripsit Cent. IV. Epist. 14. putans Tumorem in viva observatum, Lienem magnum esse à Scircho Lienis diversum, dum splenetica scilicet fibrarum cavernæ admodum seroso sanguine sint repletæ. *D. Bartholin.* in Respons. Ep. 15. magnitudinem in sinistro latere adscititiam potius, vel ob μετὰ τὸν materiam ex morbo præcedenti, vel ob abundantiam sanguinis arteriosi plus æquo fluidioris, quam nativam esse, conjecturam facit. Nunc Comitissæ demortuo secto cadavere casus à *D. Joh. VVefero* mihi transmissus dubia omnia solvit. Natura eqvidem singulis partibus ut justam figuram, sic & determinatam assignavit quantitatem: non rarò tamen ab hâc Lesbia discedit norma, & vel ab ortu, vel per violentiam morborum plus justo grandiores efficit. Ambiant Ventriculum & eundem quasi ab utraq; parte involvunt Epar à dextrâ, Lien à sinistra. Hepar vidit *Barthol.* Cent. IV. hist. 71. in puellæ sexennis dissecto cadavere tantæ molis, ut integrum ferè occupasset abdomen ventriculumq; adeò ad inferiora depresserit, ut quasi ab œsophago visus fuerit separatus, unde
propter

propter pondus hepatis incrementis impedita in pulmonibus circulatione depressus ventriculus cibos respuit; pariter ut Idem *Bartholin.* Cent. IV. Epist. 15. Romæ vidit à compressione tumidi Lienis constrictis intestinis deglutiendi sublatam facultatem. Aliud Hepar maximum vidit. Idem *Barthol.* Cent. II. hist. 85. in Anglo Anno 1645. diaphragmati arctissimè undiq; connexum. Monstruosæ magnitudinis hepar apud *Panarol.* Pent. IV. obs 24. in helluone, qui post quotidianas potationes hydropicus obiit, secto ejus cadavere hepar in tantam molem excrevisse visum, ut universam ferè diaphragmatis cavitatem tam in dextrâ quàm in sinistrâ parte impletet, duritie & magnitudine monstruosum. *Adr. Spigelius* in de Hum. Corp. fabrica VIII. c. 12. testatur, sæpenumero observasse tam vastam Epatis molem, ut ad Lienis regionem validis ligamentis annexum fuerit diaphragmati, quæ exemplum *mihimet* videre contigit 4. Jan. 1648. Lipsiæ in Theatro Anatomico in cadavere fœminino, nec non hoc ipso anno 1670. 6. April. Vratislaviæ in Viro sphacelatis intestinis mortuo, in cujus secto cadavere Hepar licet exsuccum & omni sanguine spoliatum fuerit, & vesicula fellea exempta, ultra tres tamen libras & VIII. uncias ponderavit, mole suæ ferè totum ventriculum involvens. Pari ratione Lienem insolitæ molis longit. duarum spithamarum supra renem sinistrum ad os ischii usq; ejusq; cavitatem extensum, pondere ℥. IV. civil. æquantem in spleneticis notavit *Barthol.* Cent. I. hist. 80. §. 3. Lienes ℥. XX. ponderantes, quos cartilago exterius obvolverat se invenisse *Reald. Columb.* l. XV. Anat. asserit. *Elisabetha Manbana* apud *Marcell. Donat.* Hist. Med. l. 6. c. 3. Lienem quoq; habuit universum abdomen occupantem.

Interdum quoq; ambo hæc viscera in uno Subjecto simul magna. *Joh. G. Schenck.* l. III. Obs. Rar. c. de Lien. Obs. 9. ex Georg. Garmero refert in demortuo Lienem ℥. XXIII. Hepar vero ℥. XI. pondere excessisse. *Fabric. Hildan.* c. II. obs. 45. in pagana prope Laufannam tantæ magnitudinis invenit Hepar, ut lobus stomachum versus sub costis sinistri lateris spurias transgrederetur; Liene non minus immensæ magnitudinis duro, & in inferiore parte versus ilium rotundo, sanguine adusto pleno, atq; hepatis locum adnato.

Contra Lienis tam exigui meminit *Vidus Vidius* l. X. de cur. morb. c. 10. ut columbacei ovi magnitudinem non excefferit.

Tandem sicut *Fürstenbergicæ* hujus Lien figuram non habuit ordina-

dinariam, sic & alibi rotundum Lienem observavit *Th. Barthol.* Cent. I. hist. 32. §. 14. hist. 38 §. 2. aliumq; instar Renis Bubuli, *Id.* Cent. I. hist. 45. §. 3.

[*D. P. J. Sachs. à Leuv.*]

OBSERVATIO III. D. GEORGII SEGERI,

SERPENTUM VERNATIO, OVORUM EXCLUSIO, ANATOMIA.

*Obs. Physi-
ca Anato-
mica.*

CUm Anno 1656. propè Hafniam illorum Serpentum, quos, quia benigni sunt atq; innoxii, Æsculapii Angves vocant, magnam offenderem numerum, eorum aliquot vivos in scatulam repositi, & in museum meum deportavi. His primum, majoris securitatis gratiâ, linguam tenuem, quam more suo continuo vibrant, extraxi, quia cum vulgo credidi, eos hac ipsâ plagas inferre lethales, Deinde verò audacior factus non abstuli eis amplius membrum hoc innoxium. Ablatâ linguâ ultra tres dies in scatulâ, madidâ terrâ repletâ, tristes quieverunt, nec nisi tacti se commoverunt. Postea verò vegetiores redditi omnes musei angulos liberè perreptarunt, circa noctem in scatulam suam se conferentes. Contigit aliquando, ut unus ex iis inter cistam meam & parietem, cui apposita ista erat, magno conamine se immittere contenderet. Ego id videns removi paululum cistam à pariete observaturus ob quam causam angustias has peteret ille. Et ecce, exuvias suas, facto à capite initio, exuere capit. Accessi igitur & paulatim detrahendi suppetias illi gratissimas tuli. Peracto opere in scatulam suam æger se contulit, ibiq; per aliquot dies quievit. Interea verò recens squamæa pellicula consistentiam debitam acquisivit. Alio tempore famella in pavimento se præter solitum circumvolutans, deposuit tandem ovum. Quod cum animadverterem, transtuli eam in mensam, simulq; leviter & desuper corpus illius contrectando, tredecim ovorû partum feliciter promovi. Duravit autem partus iste per sesquihoram. Quievit namq; parturiens inter quamlibet ovi depositionem per octavam ferè horæ partem, & ubi sola sibi relinqvebatur plus temporis excretioni impendit. Unde etiam gratum ei fuisse meum auxilium, vel inde fatis superq; colligere potui, quod in ipso

ipso opere capite suo mirum quantum obstetricantes manus meas, pro excitando blando pruritu, fricuerit. Cæterum, quæ in anatome alterius cujusdam fœnellæ annotaverim hæc erant: Arteria aspera teres fuit & longa, cujus annuli non erant toti cartilaginei, sed ab ea parte, ubi ei adhæsit Oesophagus tunica nimis distensionis aptissima cartilagineum defectum supplevit. Desiit autem aspera arteria lato orificio in Pulmonem. Cor Pericardio suo, quod paucam aquam continebat, inclusum, oblongum erat, triangulare & albicans; secus ac in alio subjecto, in quo substantia cordis nigricans apparuit. Non habebat autem cor cavitatem insignem, sed loco illius multi aderant pori. Ea tamen parte, ubi Vena Cava ortum suum sumit, pelvis excavata cernebatur. Inferiori Pulmonis parti adhæsit Hepar oblongum, cujus parenchyma pertransiit Vena quædam, quæ in superiori parte unica erat, mox verò in duos ramos, quorum furculi plurimi variè inter se concurrebant, findebatur, & tandem circa finem ferè concurrentibus dictis binis ramis, unica rursus apparebat. Ventriculus, longè infra Hepar situs, vacuus erat, atque è duplici tunica conflatus. Harum exterior, quæ tenuior, circa superius orificium plurimis donata erat rugis, cæteroquin glabra. Hæc facili negotio separabatur ab interiori, quæ crassior erat, ac densior. Fundo ventriculi adhæserunt Vesicula Biliaria, oblongè rotunda, ac succo flavescente tenui repleta; & Lien perexiguus, lentis formam atque magnitudinem æquans. Sub Liene & Ventriculo apparebat Glandula rotunda & alba, avellanæ mediocris magnitudinem non excedens, per cujus substantiam ferebatur Ductus, à vesicula fellis ad Intestini principium tendens, & in itinere ramulos de se spargens. Unde pressa vesiculâ biliaria implebatur ductus ille cum ramulis suis. Circa finem ferè dictæ Glandulæ initium suum sumsit Receptaculum ovarum. Horum duodecim numeravi, phaseoli figura & articuli auricularis digiti longitudine conspicua. Quæ immatura adhuc esse exinde judicavi, quia ex iis discissis luteus emanavit liquor. Secus ac in alio subjecto, in quo sedecim ova majora offendi, quæ discissa substantiam crassiorem & testium substantiæ similem habebant. Præterea etiam liquor luteus similis illi, qui è discissis ovis effluerat, circa Receptaculi fundum fluctuavit, quia scilicet omnis in ova nondum erat distributus. Ova quoque à Pingvedine omnino erant libera, secus ac in alio subjecto, in quo ova pingvedine prorsus erant immerfa. Intestinum unicum

& uniforme apparebat, ad cuius latera utrinq; excurrebat Corpus album, oblongum, latum, cavum & rugosum & hujus externo lateri utrinq; Ren incumberebat *Severinus in Zootomia* part. 4. p. 362. in figura dissecti viperæ maris, Corpora Illa notavit littera X. & vasorum deferentium nomen iis indidit. Ego dixerim ea in serpente nostra fuisse Cornua Uterina. Sed certi quicquam determinare minimè possum. Neq; enim hujus generis serpentem masculum eviscerare, & utrum in eo eadem sit partium harum constitutio inquirere iter paulò post susceptum concessit. Aliàs Intestinum rectum, ut & hæc duo corpora & Renes eundem planè servarunt situm, qualem repræsentat dicta Severini figura. [*Ex literis ad D. Philipp. Jacob. Sachs à Leuvenhaim è Thorunio Borussor.*]

OBSERVATIO IV.

D. MATTHÆI FRANCISCI HERTODII:

VOMITUS VENEREI.

Observatio
Pasha-
logica.

Nondum ita infœcunda est natura mirabilium novorum antiqua Parens, ut ævo quoq; nostro patiat inopiam rerum insolitarum. Novi hic in *Moravia* honestam *matronam*, *Ursulam* N. nomine, temperamenti sanguinei, annorum viginti aliquot, speciosam satis, sterilem tamen, cæterum salacem valde, & quæ consuetudinem mariti, præclari aliàs viri (de cuius nomine, & loco civitatis filemus) plurimum appetebat, prout ipse mihi questus est, & ne in maritali officio tandem succumberet, rogavit. Hæc, quotiescunq; sive nocte, sive mane, aut interdiu, jejuno, aut pleno ventriculo venerem exerceret, materiam quandam *albicantem*, modicæ tamen quantitatæ, *tenuiori semini non absimilem*, vomere consuevit, subsequenti aliquali totius corporis, maximè verò capitis, artuumq; debilitate; quo symptomate cum per annos circiter 10. pertentaretur, tabida tandem, unaq;ve ascitico-tympanitica evasit, & paucis post annis præmaturâ morte fati concessit. Si ergo miracula sunt (ut inquit *Philosophus* in quæst. mechan.) quæ naturâ contingunt, quorum ignorantur causæ, vel res, quæ unde manaverit, aut quâ ratione constiterit, dignoscere arduum est ut habetur ex prolog. ult. cap. 1. lib. *Val. Maxim.* Certè præsens Symptoma, ut portentosum & inauditum, cuiq; Paradoxon erit.

Ubi

Ubi *queritur* primò, *quæ fuerit hæc materia albicans tenuiori semini similis?* Secundo *unde provenerit?*

Non fuit chylus, is enim quatuor horis à sumto, & in ventriculo elaborato cibo ad alias corporis partes demandatur: Cùm tamen hic vomitus, etiam manè jejuno, & ab omni cibo vacuo ventriculo secutus sit.

Nec fuit recrementum chyli, ceu quod in fermentum transit, & hoc non albicans, sed potius fuscum apparet.

Nec fuit colliquamentum mammarum (quod semper in glandulis etiam in lactantibus reperitur) ex nimia corporis agitatione in ventriculum delatum; cum de facto nullo ductus à mammis in ventriculum inventus sit. Multo minus semen fuit in uterum à viro ejaculatum, & postea à ventriculo attractum, quâ enim viâ hoc fieri potuisset, obstante ipso fundo uteri? & si hic præternaturalis ductus ab utero ad ventriculum à naturâ formatus fuisset, quæ causa, cùm natura nihil frustra agat; Et si fuisset, tunc subinde chyli portio (nisi valvulæ obstantes denegassent) per uterum excerni debuisset, quod tamen minimè factum est. Superest ergò ut causam hujus (salvò melius sententiam iudiciò) in nervos rejiciamus, ad illorum sententiam accedentes, quorum plurimi jam antehac à nervis materiam seminis ad testes deferri defenderunt, stabiliti his argumentis: Primò cur tot nervi in testibus? Certè non ob sensûs vel motûs gratiam, sed quia per hos succus nervosus demandatus ad testes, inibi in semen elaboratur. Secundò ad hujus confirmationem videmus, quod à nimia venere debilitetur cerebrum, sequatur nervorum flacciditas, & laxitas, & ipsa spinalis medullæ tabes &c.

Ex quo inferre liceret in hâc matronâ multum salaci venerem, exercente copiam concurrisse spirituum, qui cùm nervos sexti paris copiosissimè superiori orificio ventriculi implantatos dilatassent, atque eorundem oscula aperuissent, ipsos in ventriculum succum hunc albicantem, tenuiori materiæ feminali non absimilem ejaculasse, qui succus, ut seminis veri naturam induat, amplius in testibus elaborari necessum habet.

Et hæc causa esse potuit sterilitatis, tabis, & præfati hydropis; ubi per hanc præternaturalem seminandi rationem multum spiritibus exhausta, calidum innatum depauperatum, & in sanguine sal conservativus fusilis procreatus, morsque intempestiva secuta est: juxta illud

quod habet *Cato* major: libidinosa & intemperans adolescentia effatum corpus tradit senectuti; & juvenibus detrahit vitæ plurimum. *Marf. Fic. de vitâ producenda lib. 2. cap. 8.*

[*D. Matth. Franc. Hertodius in Litt. ad D. Joh. Ferdinand. Hertodium Nicolaspurgo Brunnam datis.*

OBSERVATIO V.

D. MATTHÆI FRANC. HERTODII.

CANCER DENTIS.

Obs. Chirurgica.

IN Sacris Ægyptiorum litteris si quid auditum, aut arcanum luci proditum, ac revelatum ostendere quis vellet, inquit *Pier. Hieroglyphic. lib. XXVIII. de cancro, Pagurum, & ejus generis pisces, vel testacea, quæ latebris gaudent, face appositâ figurabat.* Ego ubi hodie obscurum infantis Hebræi casum, *cancro non abssimilem*, ad illius causæ indaginem Naturæ Curiosus propono, ab eorundem ingeniorum splendore, & toti orbi cognitâ eruditione illi facem apponi exopto.

Erat hic puerulus unius anni, corporis emaciati, coloris ad lividum inclinantis, in quo anteriores aliquot dentes naturaliter albicantes erupere, mox prodeunte alio retuso in mandibulâ sinistrâ, qui totus quantum niger conspectui sese offerebat; hoc etiam si intuentes parentes, ut inauditum, & nunquam visum, admirati essent: cum tamen nullam molestiam puerulo inferret, per integrum ferè annum nullo adhibito consilio, tolerarunt. Sed ubi alios proximos mandibulæ sinistræ dentes pari atro colore inficere, tumor dolorosus parti accedere cœpisset, ad malum debellandum Chirurgum sollicitarunt; Is non cognito affectu varia adhibuit etiam tumorem scarificavit, infelici sanè successu, non tantum gingivam, sed & totam genam sinistram exulcerando. Anxio Chirurgo, parentes me in consilium vocare coacti sunt; Examinatis examinandis cancrum primo occultum, nunc per intempestive, & immoderatè adhibita exulceratum, ulcus certè malignum, sordidum, livens, & cacoëthicum, aspectu horrendum esse deprehendi. Facto prognostico de gravi, & periculoso morbo, in quo est repugnantia in viâ naturæ, & quod cancri confirmati & exulcerati nulla ferè curatio (maximè ubi commodè excindi, vel exuri non valet) melius-

meliusq̄ve fuisse eum occultum non curasse, curati enim citius intereunt, non curati verò longiore tempore vivunt, teste Hippocr. 6. aph. 30. nam cancri non exulcerati medicamentis resolventibus facile exulcerari possunt, quæ ulcera, ut ab atrō bilario humore provenientia incurabilia esse dixit idem Hipp. Nihilominus, ne misellus infans omnī auxilio destitueretur, præter diætam modicè humectantem & refrigerantem [aderat enim socia lenta febricula] palliativa ordinavi, quæ ipsi cancro blandiri, eumq; lenire possent, ut ita minori cum molestiâ vitam transigeret; ceu est aqua ad cancrum Chalmetæ Henrici III. Gall. Reg. Chirurg. perit. quò ulcus foveretur, & ablueretur; appposito deinde Emplastro Saturnino Mynsichti. Sed ulcus pertinax & rebelle, imò de suâ naturâ insuperabile, superari non potuit, quod sensim serpendo musculum temporalem affecit, & convulsionem inducendo, mortem acceleravit. Mirabilis certè hæc fuit observatio, & fortè inaudita; *cancrum* radices suas tanto temporis spacio *in hoc solo dente* sparsisse, nec alios statim dentes affecisse; quod factum puto ob nutrimentum dentis depravatum, quod provida natura, quandiu potuit, retractum servavit, abhorrens sui interitum.

Cancer hic à dente oriundus, non fuit caries, nulla enim caries solido dentī aderat; nec ista tumorem excitat, aut musculosas partes occupat. Neq; fuit gangræna, ea enim est imperfecta mortificatio ad *υσκηρωσιν*, seu principium & via ad corruptionem, quæ ad plures menses absq; vicinarum partium sphacelo & corruptione perdurare non potuisset. Gal. lib. 2. de art. cur. ad Glauc. cap. 5. Cels. lib. 5. suæ med. c. 38. & alii &c.

[*Matth. Franc. Hertodius in Litter. ad Job. Ferdinand. Hertodium.*]

OBSERVATIO VI.

D. JOHAN. FERDINANDI HERTODI
à Totenfeld.

LACTIS in MAMMIS Generatio. Ulcus mammarium.

Lactis Materiam, illiusq; ad mammas vias nemo adhuc de facto benè exprimere visus est. Quis enim Sanguinem Menstruum assignabit, ubi in vasis mammariis cum vasis Epigastricis nullam *διαστροφωσιν*, nisi venam cum vena, arteriam cum arteria, ac

*Obs. Physi-
ca Patholo-
gica.*

confequenter nullum uteri cum mammis confensum inveniet. Accedit quod sanguis menstruus non nisi inutilis & extravasatus primò sanguis menstruus vocari consueverit? *Quis nervosum succum* adducet, ubi paucos in Mammis ostendet Nervos? *Quis colliqvamentum sanguinis* accumbit, ubi in omnibus hominibus illud unum esse advertet, nec tamen in omnibus mammis Lac experietur? *Quis lactescentem humiditatem* per vapores chyliferos à Pancreate attractum asferet, ubi chylus in Pancreate oculos scrutatoris subterfugiet? *Quis Chylum* ponet, ubi nullum ductum à ventriculo ad mammas à Naturâ factum conspiciet? nisi mecum à ductu thoracico Chylum ad Subclaviam & mammariam in mammas deportari, ibiq; à glandulis magis elaborari in Lactantibus quidem pro nutrimento fetus, in non lactantibus verò & viris pro mammarum proprio nutrimento defendat. Ad quod credendum me ante annum compulsi sequens Historia.

Mulier cujusdam Lanionis Brunensis hic in Moravia, degens in suburbio 34. circiter annorum, multum obesa & sterilis; quæ cum per annos duos, & quod excurrit Tumore mamillæ sinistrae ad instar tyripipii correpta fuisset, carens toto illo tempore menstruorum fluxu, ad dolorem immaniter excruciantem svasu vetularum Cataplasma apposuit ex Lacte dulci, pane albo, croco & fl. Chamom. confectum, sed invalido effectu. Ubi Tumor plus augetur, dolor exacerbari & vigiliis torqueri cœpit, vocatus fui unâ cum P. du Plessis Chirurgo peritissimo in consilium, quatenus tumorem hunc maturaremus. Appositis itaq; per 4. & 5. dies maturantibus, sed & his frustra tentatis, Tumor potius grandior & duriusculus evasit. Quare præmissis Universalibus, ut aperiretur consulimus, adeoq; apposito cauterio potentiali id ipsum feliciter obtinuimus. Sed ecce! ubi ex aperto vulnere ingentem copiam puris egredi suspicaremur, sanguis sincerissimus effluxit, quem ad lb. i. & ultra extraximus, Tumore nonnihil declinante. Appositâ cannulâ & deligatâ ipsa Mammâ per noctem ægram quiescere reliquimus. Mane eandem visitantes, & sanguinem per cannulam extrahere cupientes, nullus amplius sanguis, nec guttula quidem profluere, visa est. Obstupescens nobis retulit ægra, sibi ea nocte menstrua, quæ jam per totum affectus decursum non habuerat, rediisse: ex quo luculenter apparet in diuturnis mensium suppressionibus optimum remedium esse primo Venarum Superiorum sectionem. Quapropter cum nec tantis ut antea

in mamma excrucietur doloribus, bono ut animo esset solati sumus, futura enim per supervenientia Menstrua Tumoris imminutionem. Sed quid fit? Elapsis tribus diebus noctu dolor acerbissimus unà cum Inflammatione recurrere cœpit: ubi verò me demum matutino tempore ægra vocare potuisset; accedens gangrænam, imo sphacelum jam imminere deprehendi, adeoq̄ve vocato simul Chirurgo partem gangrænatam scarificavimus, quæ verò post in sphacelum degeneravit, amputavimus, prohibendo ulteriorem progressum, Spiritu vini camphorato immisso per syringam, Ungv. Ægyptiaco Butyr. S. ab intra verò Syr. de scord. Sp. Vini theriacal. camphorat. aliisque corroborantibus, putredini ac malignitati resistentibus. Hæc cum per aliquot dies continuassemus, & Glandulas omnes, (quæ corruptæ, putridæ ac instar casei verminosi apparuerent) extraxissemus, vidimus contextum membranosum, quem *Cisternam seu Capsulam mammariam* vocare liceat, plenam materia albicante Lacti simili, *suos ductus* (qui in hoc subjecto ad instar calami scriptorii erant) hinc inde per hæc glandulas putrefactas diffundentem, evidentissimo Signo, *Chylum à Subclavia ad mammariam in Cisternam, ab hac per ductus suos ad Glandulas* deferri, ut ab his magis perficiatur, vel in non lactantibus & Viris in proprium Mammarum, & in Lactantibus in ipsis foetus nutrimentum convertatur.

Voluimus quidem curiosius Cisternæ hujus divaricationem scrutari, nisi in vivam carnem ita debacchari crudele duxissemus; quævis itaq̄ & medicamentis, quæ carnem generant & cicatricem inducunt pristinae Sanitati ægram, DEO Beneficente, feliciter restitimus.

[D. Joh. Ferdin. Hertodius in Litt. ad D. Ph. Jac. Sachs à Leuv.

Brinnâ Vratislav. datis.]

OBSERVATIO VII.

D. CAROLI RAYGERI.

ANATOMIA MONSTRI BICIPITIS.

A Pud nos in re Medicâ non multum novi, nisi quòd 5. Jan. anni *Obs. Anatomica.* 1669. ineuntis foemina quædam honesta, Uxor Civis & Mercatoris cujusdam hujus civitatis non infimæ fortis justo tempore enixa fuerit monstrum, seu potiùs puellum bicipitem, tribus brachiis, & duobus pedibus. Ad quale Spectaculum vocatus ego unà

cum Domino Affine meo *Dn. D. Maximil. Ehrenreichio Zollighoffero & cum Chirurgo jurato*, aperui ita volentibus parentibus corpus & inveni.

1. Remota cute multum pingvedinis albicantis, & tandem
2. Aperto infimo ventre, vasa umbilicalia legitimo modo, vena convenienter in Hepar, Urachus in vesicam, & duo reliqua in Iliaca desinebant vasa.
3. Hepar insignis erat, duabus vesiculis felleis, & infra hepar.
4. Bini cubabant Ventriculi cum duplici Pancreate, & binis utrinque lienibus. Quilibet ventriculorum sua habebat & orificia superiora & inferiora, singula inferiora in propria, & bipartita protracta intestina duodena & jejuna, tandem circa initium Ilæi, unita concresecbant, & in unum desinebant Ileum, cæcum, colon, & rectum.
5. Quoad renes, sinister legitimo in loco & benè formatus, sed alter monstruosus ex duplici parenchymate, sed uua pelvi, uno Uretere, & hoc quidem ubi in vesicam inferebatur immodicè crasso, & ita distento quasi natura novam hic voluisset efformare vesicam.
6. Duplex insuper arteria magna.
7. Duplex vena cava, sed circa os sacrum mutuo coalescentes, more solito in duplices abibant ramos cruales.
8. In Thorace bina cernebantur corda benè perfecta.
9. Unus tantum pulmo mediastino divisus ex quo duæ procedebant asperæ arteriæ.
10. Quoad externa, singulum caput benè erat formatum, quorum in medio
11. Brachium protuberabat, & in dorsum dependebat compositum ex uno tantum osse humeri, sed duplici radio, & unico osse cubiti seu ulnæ appellato, crassiori plus justo, huic annexa manus duabus volis duplici pollice, tribus digitis utrinque prædita coalescente in medio & minimo cum altero, ita ut apparuerit, & reverà erat manus undecim digitorum.
12. Spina dorsi bipartita, usq; ad os sacrum procedebat, & in unum desinebat os coccygis.
13. Circa vasa generationis nihil monstrosi observare potui, Optassem habere Sceleton, sed melioris conditionis Parentes infan-
tæm terræ mandari curarunt, neq;ve accuratiorem scrutationem per-
mise-

miserunt. Hisce breviter tantum curiositati tuæ satisfacere volui, ut quid apud nos in medicina agatur, scias.

[Ex litteris ad D. Joach. Georgium Elsnerum Posoniô Vratislaviam scriptis.]

OBSERVATIO VIII.

D. GEORGII SEGERI

POLYGONUM POLONICUM COCCIFERUM

Seu

CHERMESINUM POLONICUM.

DE *Polygono Polonico Coccifero* & ejus *Cocco*, primum scripsisse *Camerarium* in *Epitome Matthioli*, monet *Cl. Casparus Bauhinus* in *Notis ad Commentarios Matthioli* in IV. Lib. *Dioscoridis* p. 678. *Idem* in *Phytopinace* L. 7. Sect. 2. p. 550. illud quidem *Polygoni* majoribus accenset, sed postmodum in *Pinacis* Lib. 7. Sect. 2. p. 281. primo loco inter *Polygona minora*, & rectè quidem, refert. Quæ de *Cocco* ejus addit, verissima sunt: illis hoc adjungo. Uberrimè crescit plantula ista in nostrâ circa *Thorunium* vicinia, locisq; ejus arenosis. Unde ejus coccos plurimos Anno 1668. collegit *Pharmaceuticus* quidam *Studiosus*; & quidem summâ cum diligentia, cum aliàs decidant, & facillè unâ cum arenâ radicem ambiente, removeantur. Collectos & chartæ albæ impositos calori solari exposuit, ubi cocci illi, jucundo spectaculo, in vermiculos viventes fuere transformati. Hos exsiccatos his Litteris inclusos cape. Placuit autem iis *Chermesini Polonici* nomen indere. Licet enim, ut *Chermesinum* verum è *Pimpinellæ* radice, non decerpantur, è plantulæ tamen nostræ radice granorum instar decerpuntur, & præterea madidè triti *chermesino* colore obvia quævis tingunt. De nomine quoq; *Polonico Kosmaczèk*, quo nostrum *Polygonum* indigitari memorat *Camerarius* in citatâ *Epitome*, hoc addo, quòd illo communiter denotetur *Pilosella*, non verò *Polygonum*. Consentit mecum præter ipsam nominis notationem (*Kosmacz* namq; , cujus diminutivum est *Kosmaczèk*, villosum seu hirsutum denotat) etiam *Simon Syreanius*, cujus *Herbarium Polonicum* omnibus reliquis meritò præfertur, qui itidem sub nomine *Kosmaczek* de *Pilosella* agit. Apud quem de nostro *Polygono*, quòd miror, altum silentium.

[D. Georg. Segerus in Litt. è Thorunio Boruss, ad D. Sachs Vratislav. daris.]

OBSER-

OBSERVATIO IX.
D. GEORGII SEGERI.
PARELIORUM HISTORIA.

Observat.
Physico-
Mathema-
tica.

Pareliorum historias referunt acutissimus *Gassendus* Physicæ Sect. 3. Membri prioris lib. 2. Cap. 6. 104. & 105. Et 12. libr. de Parrhe-
liis, quem reperire licet in Operum suorum Tom. III. p. 651. &
sequentibus & in Comment. d. Rebus Cœlestibus operum,
Tom. IV. pag. 270. & 350. Et Patriæ nostræ Decus singulare, Di-
ligentissimus *Herelius*, in Delineatione Paraselenarum & Pareliorum,
Mercurio in sole viso annexâ, *Ephemerides* quoque *Gallica*, Tom. II.
Ephem. 19. p. 218. seqq. rarum proponunt exemplum. Nobis recenti
hoc Anno 1670. præter morem itidem frequentiores visi, licet non tantis
cum circumstantiis. Placet tamen referre, ut quædam de eorum causa
differendi nobis detur occasio. Cum ab ipsis Kalendis Januariis, Euro
cōtinuo flante, intensum frigus hæc ora infestasset, die 12. Januar. &
mane & vesperi cœlo sereno visus hic sol verus inter duos Parelios. Sic
quoque sequenti die 13. Januar. mane, Binis his diebus ut & sequenti
frigus supra modum sæviit. Ast cum die 15. Januar. Euro successisset
Auster, simul quoque frigoris inclementia remisit. Cæterum *Phæno-
meni* istiusmodi singularem & ingeniosam causam proponit Eruditissi-
mus *Hugenius* in *Ephemerid. Gallic. Tom. III. Ephem. 12. p. 188.* dum in
aëre exigua glaciei grana cylindri formia, ex duabus partibus, alterâ pel-
lucidâ, alterâ opacâ, composita formari, è vario verò horum Cylindro-
rum situ omnes illas Pareliorum apparentias ipsorumque circulos neces-
sariò sequi, monet. Quam sanè sententiam summum frigus Parelios
nostros antecedens, concomitans & subsequens, approbare videtur.
Imò si pluvia, quæ d. 17. Jan: decidit, mox post frigoris remissionem
d. 15. Jan: decidisset, Cylindros illos in eam resolutos fuisse meritò quis
suspicaretur. Verùm enim verò haut exigua sunt, quæ mihi ingenio-
sam hanc sententiam suspectam reddunt. Quodsi enim Cylindri illi
glaciales Pareliorum subjectum constituerent, non nisi hyemali tempo-
re illa Phænomena apparerent. Cùm tamen & media æstate visa sint,
Antiquiora exempla jam non citabo. Cl. *Gassendus* Anno 1635. d. 9.
Maji Parelium observavit, quem & antecessit & subsecuta est pluvia.
Quis verò illo tempore ejusmodi Cylindros in aëre Gallico congelari
posse

posse sibi persuadeat? cum tunc ibidem omnia amoenissimo recreentur calore. Secus ac hisce in locis, quæ dicto mense Majo rigidioribus infestantur grandinibus, frigoribus nocturnis & matutinis satis frequentibus. Ita quoque idem Gassendus Anno 1636. d. 5. August. alium annotavit Parelium, simul tamen etiam addit, quòd & illà & sequenti die calor viguerit. Sed & disparitio Pareliorum dictam sententiam impugnare videtur. Nam Pseudo-Soles illos quatuor anno 1629. d. 20. Mart. Romæ visos in nubes candidas resolutos fuisse memorat Gassendus Lib. d. Pareliis. Ita & nostri Parelii, qui matutinis horis sunt visi, licet primum rotundam retulerint figuram, postea tamen, sole vero altius ascendente, & radios suos non jam ad latera, sed desuper spargente, oblongam & veluti conicam acquiserunt formam. Cùm tamen verò similius esset, eos, si cylindris glacialibus suam deberent existentiam in pluviam glaciata seu grandines resolvi debere. Nondum igitur planè rejiciendam esse censeo communem doctrinam, quæ similia Phænomena in nubibus quiescentibus, æqualibus, continuis, splendidis, & ad veri solis latus utrumque ita positis, ut illius imaginem speculi instar commodè recipere possint, apparere statuit.

[D. Georg. Segerus in Litter. è Thorun. Borussia ad D. Sachs
Vratislaviam datis.]

OBSERVATIO X.

D. PETRI à CASTRO

REMEDII ANTIPLLEURITICUM.

Sumantur cucurbitæ longiores [quæ Italis storti & Zucche vocantur, *Obs. Theophrasti rapentica.* & semina habent quasi quadrata] suspendantur in loco concluso, quo Solis radii non pertingunt, discendantur, & pulpa abjiciatur, cortex asservetur, & à cortice caro separetur, ita ut cortex crassitiem non habeat majorem quam Patavinorum moneta Justina dicta & 26. solidos valet. Hujus corticis sume ℥ j, olei olivarum vetustissimi (10. 20. imò si possibile sit 100. annorum) ℥ iij; huic oleo incoque corticem donec humiditas corticis omnis sit absumpta. Signum absolutæ coctionis quando culmus straminis huic oleo intinctus, candelæ ardenti applicatus & oleo imprægnatus accendatur sine strepitu ardet, & cortex quoque apparet ferè combustus, & quasi in carbonem redactus, tunc cessat à coctione.

Cola oleum per manicam. Deniq; accipiatur sartago ferrea geminum, aut ad minimum unum habens orificium in latere, ut oleum possit transire: fac ut candescat sartago & per candentem sartagine[m], oleum transfunde, ita ut per unum orificium infundatur, per alterum rursus exeat in vasculum subjectum, pro inunctione lateris dolentis usurpandum. *Ex Obs. MSS. D. P. à Castro è Museo D. P. J. Sachsi à L.*

SCHOLION.

D. Petrus à Castro, felicissimâ & frequentissimâ Praxi primùm in Hispaniâ, in Provincia Biscaia, mox in Italiâ nostro seculo maximè nobilis Medicus Veronæ, postmodum Mantuani Ducis Archiater hoc *oleo Antipleurítico* Pleuriticis, quorum in Italiâ ingens numerus tum ratione ipsorum temperamenti, tum ratione climatis & aëris, sæpius egregiam præstitit operam, & ab ipsis orci faucibus quasi reduxit in vitam.

Ipsò ante novennium Mantuæ demortuo, tamen supervivit fama utilissimi Euporisti hujus remedii; quare cum *Anonymus* quidam *Ferrara* degens summam hujus remedii utilitatem perspexisset, ex amore Proximi commotus idem Remedium dignum censuit, ut publici juris factum, & è latebris extractum non tantùm typis divulgaretur, sed misso Exemplari impresso ad celebriora Hospitalia Europæ, ubiq; innotesceret. Simile Exemplar *Ferrara* per *Alphonsum* & *Johan. Baptistam Marestos* cum licentiâ Superiorum 1669. impressum *Vratislaviam* Anno 1670. ad celebre Hospital *St. Matthiæ* in formâ patente transmissum fuit, & mihi benignè ad describendum concessum, quod ex Italico sermone Latinâ civitate donatum pro majori explicatione prædictæ observationis subjungere placet.

Illustrissimi Domini,

Quoniam (quemadmodum Angelus ad Tobiam dixit, postquam eum pulcerrimum secretum pro Patris cœcitate curandâ docuerat) opera DEI revelare honorificum est; Ego N. de N. qui supra omnem humanam fidem virtutem mirabilem cujusdam olei expertus sum, quod intra paucas horas sanat Pleuritidem, aut dolorem punctorium, aut, quemadmodum alii vocant, morbum lateralem seu intercostalem; (illo,) ex quo cognovi, multis abhinc annis omnes illas personas curavi, quæ eo usæ sunt, citra quod possit allegari exemplum solius unci ex centum, cui non optimè contulerit, etiam cum stupore Dominorum Medicorum, qui videntes mirandum effectum, quem indifferenter apud omnes

omnes præstabat, adeo ut nunquam falleret, veteri modo curandi patientes, abstinentes, ne manu admotâ, dicebant ad ægros, mittite, & emite, *Oleum Patris illius*; existimavi rem honorificam, immò officium grande charitatis erga proximum, si curarem imprimere dictum secretum, scilicet modum conficiendi & applicandi supra nominatum *Oleum*, & communicarem Dominis Curatoribus Nosocomiorum in omnibus civitatibus Italiæ, immò Europæ, ut universos adjuvarem, & ab omnibus detur DEO gloria, cui tot modis placuit succurrere generi humano. Obsecro ergò Illustrissimas Dominationes, ut jubeant præparari dictum *Oleum* modo hîc subjuncto, & publicam faciant notitiam Civitatibus, ut [omnes] sciant, quò confugere debeant in tempore necessitatis: curent etiam idem ipsum secretum iterum iterumq; typis excudi, ut distribui possit in omnes ditiones, oppida & loca suæ jurisdictioni subdita; ut, sive grassetur Pleuritis, sive in genere sic dictus dolor punctorius, quod sæpè experimur, unusquisq; etiam Pauperculi, qui ut plurimum centuriatim in primis hieme ex hoc morbo pereunt, præsens habeant auxilium. Habebunt certè, præter meritum apud DEUM, maximam consolationem, quando perspicient *Olei* hujus effectum, ut ita loquar, miraculosum.

Modus præparandi supra dictum Oleum.

Accipiantur illæ cucurbitæ longæ, quas Tromboni [Tubas] vocant, quando ad debitam magnitudinem excreverunt, idq; ideo, ne fiant nimium duræ, sed saltem ejusdem crassitiei, ut oleum intromitti possit. Raduntur [istæ] totæ ad modum quò raphani, sed advertatur, ne mudentur ad modum pomorum, sed solum radantur, & inde auferatur solum pellicula illa subtilis, quæ illas contegit, unde permanent virides. Hoc facto, secetur cucurbita per longitudinem circumcirca fimbriatim (ut singulæ fimbriæ) non magis latæ fiant, quàm esse solet latitudo cultri Genuensis, aut certè in margine descripta figura, & abjiciatur aut saltem coqvatur residuum cucurbitæ, quod est album (pulpa alba) quoniam nihil pro nostro usu confert. Hoc peracto ponderentur omnes illæ striæ sive frustula, quæ excisa sunt è cucurbita, ipsam intrinsicus mundando à dictâ pulpâ, & sumatur tantum *Olei* olivarum [quò id præstantius, tanto magis inserviet] quantum pependit cucurbita. Et si cortices cucurbitæ pendent duas libras, duas pariter libras olei oportet sumere, si quatuor, quatuor, & sic consequenter tantum oportet esse

*Crassities
striarum
quæ exci-
duntur è
Cucurbitâ,
donec o-
mnino in-
terne mun-
data sit.*

pondus Olei, quantum est cucurbitæ. Hoc factò immittatur oleum & cucurbita in ollam figulinam novam & satis validam, ob rationem, quam infra dicam, & coquantur ad ignem carbonum vel lignorum (modò non adsit flamma) cucurbita in frusta concisa, ut supra, usq; dum reddatur omninò sicca, &, ita loquendo, adusta. Peractò hoc, eximatur cum cochleari ex oleo cucurbita exsiccata & arida, & abjiciatur, quia nullius usûs est. Postmodum oportet transmittere ferrum (non chalybem sed ferrum) nullis aliis usibus antea adhibitum sedecim aut octodecim vicibus calefactum & benè fervens per dictum oleum, & ego procedo modo sequente: Ollam cum oleo mando deferri in officinam fabri ferrarii, eumq; in ignem mittere (jubeo) sex frusta, paulò grandiora dimidio palmo, ferri virginei, sicut dixi, scilicet usum nullum experti, & quando candefacta sunt & benè fervent, unum post alterum submergo cum vulfella, & extingvo in dicto oleo, & deinde iterum in ignem conjicio, & quando hanc operam ter repetii, ferrum (quia sunt sex ferri frusta) octodecim tunc vicibus transivit, & tantum sufficit ad perfectionem olei.

Ego nunquam præparo pauciores quàm octo vel decem libras, sed potest ejus major vel minor quantitas parari pro lubitu, modò tantundem sumatur olei, quantum cucurbitæ. Quoniam, dum ferrum immergitur candefactum & fervens in dictum oleum, quandoq; oleum incenditur, oportet habere ad manum operculum pro contegendâ ollâ memoratâ, ut suffocata flamma extingvatur; sed quia potest accidere, ut suppressa flamma rumpat ollam, ob id supra monui, ut adhibeatur olla validior, & ego, quò magis securus esse queam, antequam ferrum ignitum demergo in ollam, pono eam in aliud vas terreum, ne si in dicta operatione olla frangeretur, oleum profundatur; id refrigeratum in vitream lagenam infunditur & pro usu necessario asservatur.

Modus utendi hoc Oleò.

Accipiatur parum hujus olei in patella (in qua ova tremula apponuntur) & bene incalescat quoad (tactu) perferri possit, & infundatur oleum; post accipiatur mappella immunda, quæ usurpata fuit & complicetur in quadruplum, pariterq; calefacta, in quantum perferre potest patiens, ponatur super stupam, & cum ligamento adalligetur, ne motu oleum à parte affectâ recedat. Quoniam quandoq; dolor etiam alteri lateri communicatur, simili etiam ratione alterum inungitur, imponitur

tur stappa & mappella, & quoniam interdum dolor ab unâ costâ ad aliam serpit, inungatur persequendo dolorem quocumque processerit. Quando Patiens inunctus est dicto modo, si non incipiat sputare, post quinque horas, renovetur inunctio, sed rarerè opus erit repetitione, cum experientia comprobatum sit, quod intra paucas horas Apoplexia rumpatur, pro argumento est, quod multi exteri ferè agonisantes in nosocomiis potuerint prosequi iter sani & liberi.

Complaceat ergo prompta mea voluntas, interea dum persevero

S. S. V. V. Illustrissimarum

Servus in Domino

N. d. N.

Ferrarae 9. Jul. 1669.

Parum hujus olei descriptio differt à preparatione Castri, viribus tamen convenit, & pro usu in Pharmacopolia maximopere videtur introducendam. [D. Ph. J. Sachs à Levv.]

OBSERVATIO XI. D. HENRICI VOLLGNADI ANUS IMPERFORATUS.

Anno 1669. Mense Octobri in Suburbana Vratislavia Villa Fabro *obs. Anatomica.* cuidam lignario nascebatur puellus cætera optimè conformatus, præterquam quod *anus penitissimè clausus* esset. Obstetrix id vel ex negligentia non observaverat, vel nescio quâ ex timiditate rem parentibus revelare distulerat. Tandem quarta post partum die anxia ad me venit, consilium petens; cui respondi periculum hinc vitæ impendere, nisi ocius à Chirurgo perito clausa porta aperiat, opus tamen fore ut ante ipse infantulum viderem, quàm certum curationis modum determinare possem. Properat obstetrix & patri responsum meum denunciat, qui haut cunctanter filiolum ad me deferri curat, ipse spectator curationis futurus. Sublatis ab infante linteolis, comperio *anum* ritè quidem locatum, non nihil tamen prominentem præter solitum, & *penitus coalitum veluti consutum*, nec nisi *levissimum*, ac vix ab acutiore oculo ritè discernendum *indicium Foraminis*, quod lineola subtilissima, veluti calamo inscripta, designabat. Digito etsi comprimeretur anus, in intestino tamen recto quicquam detineri excrementum, neuiquam dijudicari poterat. Econtra guttatim semel atque

iterum, aliquando etiam paulò longiùs feces alvinas modò tenuiores modò crasiores, prout paucior copiosiorve urina ipsas diluebat, per mentulam exercebantur, ex qua non rari etiam flatus cum sibilo prorumpabant. Jam quoq; venter ab excrementis retentis manifestè intumescibat. Interea serio pensitatis, quæ in tali casu *Sennertus Riolanus Mercurialis* atq; *Minadous* consulunt, atq; insuper in consilium adhibitis Viris aliquot ex Praxi Medica celebribus, Fautoribus & Amicis meis omni cultu & honore observandis, vitium hoc non sine ratione pro inemendabili habitum est; Nihilominus ut parenti tam enixè flagitanti ut quodvis auxilium tentaretur, etiamsi frustraneum foret, satisfaceret, indultum fuit Chirurgo, aliàs satis solerti, ut periculum faceret, quoad aperiri clausura possiet. Hic quidem *Lineolæ* supra memoratæ, atq; ab ipsa natura in prominentem anum inscriptæ, *Lanceolam* dextrè infigit, veruntamen sive ob profunditatem coalescentiæ, sive ob laxitatem corrugatæ in extimo Sphinctere cutis, acies instrumenti etiam valentiùs & bis adacta, profundius penetrare non potuit, quàm ut locus superficietenus cum paucarum guttarum sanguinis profusione, vulneraretur, quemadmodum laudatus *Sennertus* satis clarè & fideliter *Lib. 5. Instit. p. m. 1005.* prædixerat.

Cum ergo melius esset, ut ab operatione hac manus detraheretur, quàm ut infantulus porrò & frustra torqveri deberet, statueretur, patri spe omni curationis excluso filiolus domum reportandus redditus est. Infantulus verò, Abdomine toto à Genitalibus usq; ad sternum, mirum quantum intumescente, ut tantum non inclusa ibi viscera, præprimis tamen Ventriculus, transparenter, die abhinc tertiâ (quæ septima à partu erat) miserrimo adstantium parentum spectaculo, suffocatus obiit.

Cadaver, sectione dignissimum, nec prece, nec promissis, nec comminationibus à matre nimium supersticiosè obstinatâ impetrari potuit. Infantulum hunc spectarunt Consilioq; & operationi interfuerunt Viri Nob. & Experimentis. DD. *Godofredus Tilesius*, Physicus Reip. DD. *Philippus Jacobus Sachs à Levoenhaim*, D. *Casparus Feldnerus*, D. *Johannes Janisus*, Practici Vratislavienses, nec non Dn. *Daniel Schmied*, Chirurgus.

SCHOLI O N.

Tres *occlusorum Podicum* potissimum dari species ex Practicorum traditione & quotidiana Experientia comprobatu facilè; videlicet

Angu-

Angustiam sive Conniventiam intestini Recti, ani *Clausuram* per membranam, & *Coalitum*, quem patientes propriè *Atreta* sive *Imperforati* dicuntur.

Illam observavit *Sculterus* in *Armentario Chir.* obs. 77. (vel 71. secundum Exempl. German. Francof. edit.) ibiq; curationem per immissos penicillos ex radice *Gentianæ*, ad intestinum dilatandum, exhibet.

Istius descriptionem & curationem *Sennert. Instit. l. 5. p. 1. S. 2. c. 7. p. m. 1005. Fabritius Hildanus C. 1. obs. 73. Ronssens Epist. 14. p. m. 45. nec non Borellus C. 1. obs. 77. & C. 3. ob. 9.* fideliter communicârunt; unde elucet Eandem contingere triplicem, videlicet, *in aliis* inveniri *membranam tenuem*, quæ facillè digito dilacerari potest; *in aliis membranam densiorem*, quæ scalpello opus habet; quale exemplum *Nobilisf. Dn. D. Sachs à Leuvenheimb*, Fautor & Amicus, inter præcipuos ob singularia benevolentia suæ testimonia meritò habendus, communicavit; nimirum quòd Anno 1663. mense Majo vocatus fuerit ad Fabri cujusdam *Lignarii* recens natum puellum, cujus anum membranula contactum invenit, subtus latente colostro nigro. Is, sectione membranulæ adhibitâ, & suppositorio absterfivo & dilatante operationem faciente Chirurgo *Henrico Neugebauerò* feliciter restitutus est, & aliquot annos vixit. Similem huic historiam *Oethers* observavit, referente *Schenck. lib. 4. pag. m. 383.*

In aliis deniq; foramen ani *membranâ prædura*, in qua nullum ferè vestigium ani, præter maculam (quam lividam in suo infante spectavit *Hildan. l. modo citato*) apparet. Nec dubito, quin ad hanc classẽm reduci debeat *Sculteri* Obs. 77. ubi refert, se novisse obstetricem *Patavinam*, quæ anum totaliter occlusum aciculâ communi perforare, & foramen turundis ex *Gentiana* ampliare solita est.

In hac ultimâ, sive tertiâ specie Foramen podicis omnino occluditur sive carne, uti *Ronssens Epist. cit.* existimat, sive etiam cute densiore, vel, quod fortasse sæpius contingere potest, utroq; modo. Neq; etiam à vero absõna videtur conjectura naturam in his duplici modo aberrare, *vel l. in Conformatione intestini recti*, quando illa hoc vel fundo vesicæ vel ipsius corpori, recto ductu (quemadmodum obliquè ureteres inferuntur) implantavit, quod *Anatomia pueri Genevensis* apud *Hildan. C. 1. ob. 75. & filioli lapicidæ Scaphusiani*, ap. *Schenck. l. 4. obs. 6. de int. 68b.*

intest. recto. p. 383. itemq; Lauremberg. Procest. Anatom. l. 1. c. 16. confirmat, vel quando collo vesicæ intestinum inseritur, uti in fœmellis in pudendum, ut plurimum solet desinere.

Vel II. in Conformatione Ani, quando intestinum rectum quidem, rectè conformatum est, Sphincter vero connascitur vel carne oppletur, quod Boniven, c. 30. d. Abdit. observavit. Hinc minimè mirum, si quandoq; unà cum fecibus alvinis Urina quoq; supprimatur, quale exemplum Garnerius Schenckio communicavit, & ab Hoc recensetur l. 3. Obs. p. m. 383. vel etiam, si intestinales feces per Urethram excernantur, citra insertionem intestini recti in vesicam; siquidem pluribus exemplis compertum est, materiam retentam sua sponte sibi viam ex intestinis ad vesicam per exulcerationem ac fistulam quævisisse, videlicet ex morbo intestinali, ut Scirrho, Calculo, vulnere, ulceribus Venereis, &c.

Hoc tamen miratu dignum videtur adeò tenella infantum corpora tamdiu sub tormento tam atrocis morbi durare posse; nam ut *noster* infans septimum, sic *Ronssei* undecimum, *Garnerii* ap. *Schenckium* decimum tertium, & *Hildani* decimum septimum diem attigit, Observatum quoq; dignum, quod Imperforatis, strictè nobis sic dictis, Puerulis hoc vitium semper lethale sit, quod à *Riolano* c. 33. *Lib. II. Enchir. Anat. p. 220.* non obscure innuitur & plurimis Exemplis alibi præcipuè tamen ap. *Tulpium* l. 4. c. 35. p. 50. & *Plater*, l. 3. *obs. p. 565.* confirmatur; Fœmellis verò non item certè non tam subito, aut frequenter funesta est ani occlusio, quod à *Minadoo* lib. 5. d. Ext. Aff. c. 18. p. 27. col. 3. exemplo puellæ, comprobatur, cui cum anus imperforatus esset, & intestinum rectum in pudendum desineret, per id feces nunquam non excernebat, vitam ad annos sex & forte ulteriùs producens: cum quo conferatur *Fr. Sanchez. obs. p. 375.* & alii.

Deniq; verbo notamus, quòd non aliud exemplum imperforati ani, quod nostro magis simile sit, in lectione Practicorum obtigerit, quàm quod *Platerus* in *Obs. p. 564:* habet, excepto eo, quod ibi præputium quoq; coaluerat, & nota in Ruga figuram rotundam obtinuerat.

[*D. Henr. Volonadius.*] *vid. Ann. III. obs. 257. p. 189.*

OBSERVATIO XII.

D. JOACHIMI GEORGII ELSNERI.

REMEDIIUM ATROPHIÆ OCULI.

Proprio sibi modo, scitè, inquam, plurimum Plinius pretiosissimam partem Corporis vocat oculos. Quod enim Sol macrocosmo, id microcosmo oculum esse constat. Nec ideo quod hic pretiosior pars majoribus exemptum se infidiis gaudet: cum ex pluribus affectibus, qui præter naturam ejus actiones turbant, sit *Atrophia Oculi*. Quæ originem ducit vel ex nutritii humoris defectu, vel ab humectatione debita intermissa, vel nimia Spirituum jactura. Affectus hic quidem rarus est, curatuq; difficillimus, cui etiam vix medicamenta ore assumpta solùm resistere possunt; at enim restituendus medicamento planè specifico humectante, foras oculis instillato, id quod docuit Juvenis atrophia incipiente correptus. Qui natura alias siccus, & à nimia Venere, calidisq; ad venerem langventem confortandam assumtis malum sibi asciverat.

*Observat.
Pathologi-
co-Thera-
peutica.*

Ut oculi periodus imminui videretur, siccitas adesset, & cum dolore levis ardor. Qui cum consilium ex me peteret, opportunè se menti insinuat confortativum humectans singulare in affectibus oculorum, quod mihi forte fortuna ante aliquot septimanas culter anatomicus detexerat; cum occupatus fueram in anatomia Oculi Urogalli, quem cum nimium pressissem, incisione profundiori effeceram, ut humor aqueus casu oculo insiliret, illumq; madefaceret, ex quo aciei visus consultum iri percepi, & lenitivum dolori, & siccitati quibus tū temporis oculus mihi ex nimia lucubratione vexabatur, sponte offerri sentii. Sentii, & consulenti autor fui, ut *ex eratis* macerato Urogallo cæteroq; gallinaceo generi *oculis* (in copia quippe tum in Italia habebamus) sibi instillaret hunc *liquorem*, pro diætâ verò sibi eligeret gallinas coctas cum Endivia. De cætero continentia eo anniteretur, ut abstineret nimia venere, & usu medicamentorum nutrimentorumq; quæ gradum calidi debitum excedunt. Hisq; effeci, ut paucis eclipsata illius lumina illustrarentur; & globus oculorum ad pristinam rediret figuram.

SCHOLIUM.

Notandum.

I. Non necesse erit, si quis humorem illum vellet in usum medi-

F

cum

cum trahere, ut semper fit ex oculis Urogalli, idem quippe præstabit meo iudicio aliorum animalium, præprimis illorum, quæ præ reliquis acutiori visu gaudent. Nam quod Ipse ego tunc temporis humorem elegi gallorum & gallinarum, fuit quod ibi in Italia mensæ nostræ fere quotidiè hoc alitum genere instruerentur.

2. Hoc Naturæ compositum prævalere multis pretiosissimis chymica arte eductis liqvoribus existimo. Cum Artem Naturæ famulam, an simiam dicere, certè ambigam.

3. Si cui data occasione suppetat copia colligendi hunc liqvorem ex oculis animalium, studeatq; modo illum conservandi, adhibitis aliis, quæ vim ipsius non imminuant, sed magis augeant, habebit fanè singulare remedium, & poterit aliis specificis miscere, ut exinde præstantius redundet auxilium.

4. Dum de oculo & liqvore multis oculorum vitiis appropriato sermo vertitur, placet erecto mentis oculo plus ultra tendere, eoq; prælucente arduam scrutari materiam. An quoq; læsis & exhaustis oculorum humoribus liqvor iste vim habeat subveniendi. Circa humoris aquei restitutionem nullas faciliè dubitabit, illius enim regenerationem vidit Galenus l. 1. de Sympt. caus. cap. 2. Coeter quoq; illud observavit in Obs. Anat. Chir. Calculum quoq; suum addit Benivenius cap. 74. de Abd. quæ exempla nonnullis aliis illustravit Schenckius in Obs. medicis. Si Natura jam vel maximè sponte sua occupata est, ut restituatur perditus humor aqueus, magis id præstabit in ista actione, cooperante liqvore hoc verè appropriato.

Quin insuper restitutioni vitrei quoq; inserviat nullus ambigo. Magis tamen præstaret, si cum vitreo conjunctus quotidiè adhiberetur. Quia alias defectum hujus humoris albuminæ ovorum supplevit olim Duncanus Liddelius Medicus eximius, non absq; ratione, quod signatura ipsum edocuit comparisonem planè similem humoris vitrei cum albumine ovorum; & quod albumen ovorum vulnerarium est, & consolidatione tunicarum efficere potest, ut humor effusus regeneretur. Sic Henricus ab Heer Obs. Spad. 4. scribit succo Ulmarix mense Majo collecto gallo gallinaceo, ut & puellæ cuidam vitreum & aqueum reddidisse humorem. An vero etiam conducatur cristallino, arduum fanè erit formare iudicium. Videtur enim omnes fere, qui haftenus in ista re occupati firere, unanimiter desperasse in hujus humoris restitutione præter paucos,

paucos, quibus [in hoc seculo aliàs ferreo, Ingeniorum verò politionum fertili segete planè aureo] de meliori luto Judicium finxit ter maximus, qui acumine Judicii & indefesso labore eo pervenere, ut destructis tribus humoribus immisso succo chelidonii effecerunt, quod non solum ab isto humores restituerentur omnes, sed & visus pristinæ integritati. Experimenti copiam exhibuit ante aliquot annos *Caspar Schottus in Tech. curios. lib. II. Mirabil. miscellaneor. c. 22. p. 895.* asserens præstitum Pragæ in præsentia DN. Doctoris Marci ab Anglo quodam curioso. Sed quod majus ante annum *Franciscus Josephus Burrhi in Epistola ad Excell. Virum DN. Thom. Bartholinum* non solum hujus experimenti dedit descriptionem, sed & arcani, & quo artificio humores exprimendi, & quo modo restituendi exactam exhibuit delineationem; multisq; factis experimentis Veritatem hujus inventi vindicavit Cujus rei testis omni exceptione major accuratissimus hujus seculi observator *Thomas Bartholinus*, qui in Litt. prid. Cal. Oct. 1669. Hafniæ datis ad Excell. DN. *Philip. Jacob. Sachs. à Levenheim* testimonium sequentibus scripsit verbis: De artificio effusos humores oculorum omnes restituendi, quæ ad me perscripsit Illustris *Burrhus*, non dubito Te legisse: Experimentum tantam in anserè successit, quanquam justo profundius fuerit vulnus oculo inflatum. Cæterum Laboratorium suum DN. *Burrhus* mole vastum, trabibus, ferro & camino, ab una Urbis regione distita ad aliam machinis tractoriis transfudit. De quo ipse lufit:

Limina fixa volant, pariterq; volatile figunt cui pentametrum addidit *Huberus Musicus & Poëta*. Dædalus alter adest, *Hermes & alter ovat*. Ex quibus luce meridiana clarius apparet possibile esse arte restitui posse humorem quoq; crystallinum. Ast posito humorem illum, posse restitui artificio, ab exercitata manu expressum, effusionem tamen illius casu factam vix ac ne vix aliquis restituet.

Casu quippe vel ictu vulnus inflatum violentia quadam peragitur qua impossibile est, ut nervus opticus non lædatur, vel fibræ profundiores pollutantes à nervo optico, vel tunicæ quibus læsis etiam in artificiofa expressione, nulla restitutio speranda. [*D. Joach. G. Elfner.*

OBSERVATIO XIII.
D. PHILIPPI JACOBI SACHS
à Levvenheimb

MESSISOBSERVATIONUM MICROSCOPICARUM
è VARIIS AUTHORIBUS COLLECTARUM.

Observat.
Physico-
Mathemat.

Fertilissimo hoc acutissimorum ingeniorum à reparatâ humanâ salute seculo sexcentesimo non infimum obtinet locum è conspiciliis (præter *Telescopium*, *helioscopium* Scheineri, *polemoscopium* ab Hevelio Anno 1637. inventum) *Microscopium* seu conspicilium, quo atomi visibiles quasi & minutula etiam insecta in molem Colosseam transmutantur.

Vocantur hæc vitra alio nomine *Engyscopia* Borell. de *Invent. Telescop.* (edit. Hag. Com. 1655.) c. 5. f. 8. item conspicilia muscaria, & pulicaria. *ib.* c. 6. p. 10. S *microscopia* ubiq; *P. Kircheri* in *Oper. & Lentis* seu vitra *Lentricularia*. *Inventionem* hujus vitri Itali sibi adscribunt, & Authorem nominant *Franciscum Fontanam* Neapolitan. quem *Hieronym. Sirsalis* è *Soc. Jes.* è Collegio Neapolitano laudat, quod sicut ille *Telescopio* è convexo & concavo compacto ad varias observationes Lunæ & planetarum perfecto, isto tubo optico nova cum cælo commercia orbi terrarum exhibuerit, sic major emicuerit in *microscopio*, novos Naturæ fundos aperiens, minutissima corpuscula & spirantes rerum atomos per crySTALLUM inspiciendo exhibens, magno obstupescantis experientia plausu. Ipse *Fontana* circa annum XVIII. hujus seculi Neapoli se primum invenisse ipse testatur *tract. 8. de nov. cælest. & terrest. rerum. observ.* c. 1. p. 145. ejus dein post aliquot annos meminit *Scheiner*, in *Rosâ Ursinal.* 1. c. 30. Aliam fovet sententiam *Borell.* in *dedicat. observ. microsc.* ad *S. P. Q. Middelburgensem* in Seelandiâ, quibus inventum istud laude dignissimum adjudicat, quando inquit: Ad vos brevi sermone observata *microscopica* deducere placet, tanquam ad Viros meritissimos, apud quos tale inventum *microscopicum* repertum fuit. Fusius & pluribus testimoniis id declarat idem *Borell.* in *de invent. Telesc.* c. 12. p. 26. nominando Inventorem *Zacchariam Jansen* seu *Joannidem Middelburg.* qui circa Annum 1590. & *Telescopium* & *microscopium* excogitasset. Adducit c. 14. p. 34. testimonium *Gvilielmi Borelli* Belgii uniti Legati in Gallis,

Galliis, quod Middelburgi Civis quidam *Hans*, vulgò *Conspicillifex* dictus, cum filio Zaccharia vitra ista invenerint, primumq; obtulerint Principi Nassoviæ Mauritio, alterum Archiduci Alberto, quod ab Archiduce *Cornelio Drebbelio* Alcmariano Londini degenti donatum ipse *Borelius* Anno 1619. ibidem viderit. Inde cum plurimi Eruditi insignem hujus conspicilli viderent usum, serò incubuerunt, ut indies exactius elaboraretur. Unde in *Italia* in iis conficiendis celebris *Franc. Fontana*, & *Torricellus*, quem *Kircher*. in *arte magn. Luc. l. 10. p. 2. 6. 8. 9. 3. Fontane* præfert, quod majorem theoricæ subtilitatis notitiam habeat; & notante *Academiâ Florentinâ* in *Natural. experientiis Anno 1667. editis fol. 23.* est *Idem Torricelli*, qui Anno 1643. primum invenit per pressionem aëris ob pondus cum vivo demonstrare vacuum. Non minus claret in *Italia*, ut aliarum rerum profunda Scientia & Museo toto orbe decantatissimus *Manfredus Settala* Mediolani Urbis sidus Splendidissimum, Opticorum Instrumentorum confectio. Nunc *Eustachius de Divinis* novâ quadam ratione *Microscopium* confecit, 10. digitos cum dimidio altitudinem habens, ad quatuor longitudines varias aptum, cujus prima eaq; minima longitudo lineas 40. majores monstrat, quàm sine microscopio apparent; in secundâ longitudine 90. In tertîâ III. in quartâ denique 143. & hoc peculiare habet, quod objecta plana, non verò curva repræsentet, & licet magnam de ipso portionem tegat, mirum tamen quantum ipsa augeat. Vide quæ de hoc invento ex *Italicis Ephemeridibus Galli* adducunt in *Ephemerid. 10. tom. IV. p. 134.* & *Anglor. Transaction. philosoph. Tom. III. num. 42. p. 842.*

Apud Gallos celebre nomen *Microscopiis* meruerunt *Ferrerus Arvennas Chourens*, *Gvil. Menardus* Lutetiæ degentes, & *Stephan. Bressyensis* Gratianopolitanus. *Borell de conspicil. p. 11.* nec non *Chalomonius* Aqvensis senator & *Dn. de Servié* Lugdun. vivens.

In *Angliâ* perfectissima & excellentissima conficiuntur à *Dn. de Rives* habitante in Longenker Londini, notante curiosissimo Peregrinatore *Dn. de Monconny*, *Itiner. Tom. II. p. 11.* & qui præcipuis aliis palmam facit dubiam in signe Societatis Regiæ Experimenta lis Sidus, *Robertus Hocke*, qui magnâ experienciâ & sumtibus amplis, *Londini 1665.* edidit in folio Lingvâ Anglicâ *Micrographiam* seu descriptionem minutorum corporum cum descriptione hujus instrumenti Optici, quò nobilius in hoc genere nondum visum fuit.

vid. in *Hydrometria*
deuda p.

In *Belgio*, post primos Inventores *Middelburgenses*, clarus fuit *Johannes filius Zaccharie Joannidis Seelandus*, & *Johannes Lapperhey* itidem *Middelburg*. *Cornelius Drebbel*. *Alcmarianus Londini* tanquam alter *Archimedes variis*, & pene ingenium humanum excedentibus machinis *Naturæ cursûs imitans*. *Isaaci Vossi*, *Hagæ Comitum* com-morantis, *Microscopium* cum unâ solâ lenticulâ, facta in hemisphærio & inclusa parvo ligno, quod ductile est, post parvam tabulam nigram excavatam ad formam oculi & perforatam in medio, ut perspiciatur per parvum foramen celebratur à *Dn. de Monconnys Itinerar. sui Tom. II. p. 153.* *Amstelodami Dn. de Hudd* exhibuit bina diversa *Microscopia*, memorato Gallo *Dn. de Monconnys*, unum cum solâ lenticula; alterum cui applicat crassiorem lenticulam, ab eâ parte, ubi objectum admittitur, tali modo, ut radii luminis lenticulam intrantes objectum illuminare possint. Monstravit *Idem Hollandus Dn. de Monconny* modum præparandi istas lenticulas, notatum in dicto *Itinerar. Tom. II. p. 161.* Solet nempe modo solito vitrum pro lenticulâ liqvescere ad ignem lampadis, cum quo aliàs solent conficere crystallina vitra purissima, extrahendo salem intus hærentem; hoc vitrum dum candescit emittit salem ad superficiem, quem deinde facili negotio removet; de vitro hac ratione depurato particulam sumit extremitate virgæ ferreæ candentis, cui tantum quantum lubet adhærere patitur, eamq; particulam liqvescit, postea in igne lampadis circumgyrando accipit formam perfectè rotundam.

Germanis annuero *Athanas. Kircherum* toto orbe notissimum, *Fuldensem*, quamvis in Italiâ fixus hæreat, qui tractatu de *Peste s. i. c. 7. §. 2. p. 70.* suum *microscopium* diligenti non minus quam peritâ arte elaboratum, prædicat, quod objecta millies in se majora, quam in se sunt, præsentet. Vixit paucis ante annis *Vratislaviæ Theodorus Moretus* è *Soc. Jes. Mathematicum Professor*, qui strenuam ut in aliis instrumentis mathematicis & diversis speculis, sic & in *Microscopiis* navavit operam. Celebritatem famæ *Microscopiis* quoque auxit Generosus pariter atque tam ex rei militaris quam singularum rerum Mathematicarum & Physicarum scientiâ celeberrimus undiquaq; Vir *Dn. Basilius Tuelius* *Seren. Saxonie Elector.* in arce *Plisnæburgo* ad *Lipsiam* Præfectus meritissimus. Claret insuper horum præparatione in Germaniâ *Ulmæ Dn. Christophorus Weicman* Vir Curiosissimus, narrante *Dn. de Monconnys in Itiner. T. II.*

p. 320. uti *Augusta Vindelicorum VVifelius & VVifelii Gener.* ibidem *Augustæ degens Dn. Daniel de Pierre* laudatus à *Dn. Monconny T. II. Itin.* p. 328. *Vienne Mattmüllerus. vid. in Apyend. addenda. p. 3.*

Variis parantur microscopia modis. Quidam utuntur duabus lenticulis convexis; quidam utuntur ingentibus sphaeris vitreis aqvâ repletis; alii minima sphaerula vitrea, quarum diameter minimarum perlarum diametrum non excedit, quantitate litera O, includunt tubulo cuidam & in hujus superficie posita inter oculum & lampadem aspiciunt, quale fuit *Joh. Caroli Cardinalis Medicei*, quod *Kircherus in Arte Magn. de Luc. & Umbr. l. X. p. 2. c. 8. §. 5.* non reprobat, omnibus tamen præfert lentem cyclo hyperbolicam. Plura de *microscopii confectione* videri poterunt apud *Fontanam in tract. 8. de nov. coelest. & terr. observ. c. 2. Renatum des Chartes in Dioptr. Hevelium in Selenograph. Gedani 1647. edita, Athanas. Kircher. de Luce & Umbr. l. X. l. paulo ante citato. Petr. Borellum tract. de parandis conspiciis Haga Comit. 1656. edito, ubi tam ex variis Authoribus confectiones adducit, quàm cap. 6. pag. 10. 11. proprias adjungit. Joh. Christoph. Kolhansium in tractatu optico. Monconny's Itiner. Tom. I. in Itinere Italie primo pag. 117. usq. ad p. 128.*

His præmissis ex diversis Authoribus nobiliorem *Messem* demetere & in horrea nostra colligere placet, cum ii non omnium terantur manibus, in posterum verò propria Curiosorum Germanorum observata *microscopia Ephemeridibus* nostris adjungere constituimus. Videri quidem possem me Iliada velle scribere post Homerum, hoc est, post antelaudatam perfectissimam *Hocki Microscopiam* aliquid notare velle, sed cum rarissimus iste liber sit, & insuper lingvâ Anglicâ, paucis notâ, conscriptus, nec dum quod sciam Latinâ civitate donatus, interim curioso Lectori Authorum quoque aliorum narrata non ingrata fore futura putavi.

Illæ, quæ per *Microscopium* fuere *lustrata*, referuntur vel ad *Opera Artis*, vel *Naturæ*.

I. OPERA ARTIS.

1. *CHARTA* tenera & melius unita ope conspiciilli scabrosa apparet, instar telæ rusticæ, in eâ namq; apparent fibræ, villi, cavitates & eminentiæ innumeræ. *Borell. observ. microsc. 24.*
2. *VITRI* superficies lævissima scabrosissima est, rimis, fissuris & irregularitatibus scatens. *Borell. observ. micr. 28.*

3. *ACIUS*

3. *Acus cuspidis* subtilissima, licet videatur esse imperceptibilis, ope *microscopii* apparet tam lata, quam quarta pars unius est digiti. Cuspidis illius extremitas, non in conum definit, nec rotunda aut plana penitus est, sed obtusa, inæqualis, irregularis, clavum præfractum referens. Ex *Hocki microscop. Ephem. Gall. Tom. II. p. 479.*

4. *Novacula acies* bene acutæ, apparet tanquam dorsum aliquod caninum, cum multis dentibus. *Ibid. p. 480.*

5. *Puncta subtilissima*, quæ in libris ad distinctionem periodorum ponuntur, videntur quasi nuces castanæ *Ibid. p. 480.*

6. *Tela subtilissimæ* fila apparent quasi chordæ crassæ; transparentem verò telam reddunt foramina inter fila, reticulis quæ cancellatis apponi solent fenestris penè similia. *Ibid. p. 461.*

7. *Undule in Sericis* ex eo apparent, quòd in istis materiis partes quædam sint elevatiores, quædam verò depressores, unde variæ reflexionis Luminis causæ. *Ibid. p. 481.*

8. *Salroris Majalis* ab Eqvite Anglo Hensham singulari artificio paratum, cum *microscopio* conspectum, angulorum numero & figura nitri æqvavit angulos, uti ex *Ephemerid. Anglic. Gallica referunt Tom. II. p. 23.*

9. *Colorum varietas* & recta mixtura faciliè colligi posset industria *microscopii*. De coloribus per *microscopium* detectis tractasse Hockium in *microscopiâ* testantur *Ephemerid. l. a. p. 488.* Ante aliquot annos *Dn. D. Christianus Langius Prof. P. Lipsiæ* & Chymicus egregius Studiosis non semel monstravit *colorem viridem* per hoc Instrumentum nihil aliud esse quam coloris albi & cœrulei (rectius *bleu*, caremus enim vocabulo, quo hunc colorem rectè exprimamus) mixturam, cujus rei testis est oculatus *D. Joh. Janissus*, Collega noster Curiosus. *Ludov. Savotus* in *accurato tractatu*, quem de *coloribus Parisiis 1613.* edidit, ex variâ docet colorum mixturâ *varietatem colorum* oriri: Ex colore *Jaune* id est, *flavo*, (vocabula enim colorum latina propriè offendi *Idem* negat, cum tantum specierum sub his generibus conclusarum exprimantur) seu ex albo & rubro tenui atq; colore *bleu* fieri *viridem* attestatur, qui se ex *pauco jaune* & *bleu*, oriri colorem *vert-gay*, (viridis floridus) ex plurimo *bleu* & *jaune*, nasci colorem *vert-brun*. (viridis ad castanei formam accedens) & *vert-noir* (viridis ad nigredinem vergens.) Si color *bleu* in permixtione exsuperavit, prodire *vert de mer* (marinus) si verò color *jaune*, inde Conflari *vert-jaune* (viridis flavus,) & si aliquid nigri accedat, *color de fucille*

morte (color qualis foliorum ex arboribus deciduorum). Sic quando Infectores & Pictores colori *jaune* (flavo) rubrum crassarum partium parvâ quantitate admiscunt producunt colorem *Orange* (aurantium) si largiori colorem *zinzolin* : Ex *Jaune-paille* (flavo pallido) multum diluto & rubri crassarum partium quàm minimo, fit *color d' Isabelle* : Si colori *zinzolin* aliquantulum nigri addatur fit *Couleur du Roy* (color Regius), si autem plus nigri *Coleur de minime*. (i. e. color qualis Franciscanorum habitus) - *Flavus* autem color provenit ex rubro tenui & albo pellucido. *Color bleu* cum albo reddit *bleu-pers*, *bleu-torquin* (qualis in gemma Turcoide) *bleu-cæleste* (propriè cœruleus), *bleu-blanc* (cœruleus ad albedinem declinans) *Savotus cap. 7*. Mistum *album* perspicuum opaco nigro, facit colorem *Gris* (griseum) & pro variâ amborum compositione & unius super alterum exsuperantiâ, *Gris-bleu*, *Gris-argenté* (cinereus) *Gris-brun*, *Gris-noir*. *Idem c. 6*. Rubrum crassum albo temperatum facit le *rougebrun* si exsuperantissimum rubrum fuerit ; sed albo plus amplificato *le rouge-vif*, (purpureum) quod in lanis *le rouge d'escarlat* in sericis *le rouge Cramoïse* aut *rouge de cochenille* & tandem *l'incarnat*, & *couleur de chair* (carneus) *Idem c. 8*. Et tot colorum origines misturæq; per *microscopium* dignosci posse credibile est, noviq; plures exinde inveniri colorum phœnomena.

II. OPERA NATURÆ.

I. IN REGNO MINERALI.

1. In Lapide *ASTERIE* stellæ seu Rosæ apparentes nihil aliud sunt, quàm fissuræ. *Borell. obs. micros. 6*. unde iste lapis *Trochites* seu *Astroites* movetur aceto perfusus motu locali, & si ex eo testudo formetur, *ἀστροίτων* admirandum reddit, notante *Kirchero de arte magnet. l. 3. p. 3. c. 2. p. 562*. quia acetum fissuris se insinuans Spiritu suo, agit in sal lapidis, ubi in ista pugnâ mutuâ & ebullitione motus excitatur ille violentior, uti oculorum *gammarinorum* motus localis rationem quoque dedi in *Gammarolog curios. l. 1. c. 14. p. 318. vid. in Append. addenda p. 4.*

2. *CRYSTALLI* in pollinem redacti singula corpuscula si inspiciantur singula quid radiosum præ se ferre testis *Kircher. in Mundo subter. l. 8. f. 1. c. 8. f. 24.*

2. IN REGNO VEGETABILI:

In Genere.

1. *Lignum Cariosum* oculo armato inspectum immensam præbet vermiculorum pullulaginem, quorum alii corniculis instructi, quidam alatum quid affectant, oculos habent instar punctorum nigrorum cum proboscide, ut Creatoris sapientia maximè admiranda, qui in omni visûs acumini imperviis animalculis membra iis instruxit, sine quibus nec movere se, nec ullos vitales actûs exercere possent. Kircher. *Scrutin. pest. f. 1. c. 7. §. 2. exper. 4. pag. 74.*

2. In genere in plantis, herbis, arborum frondibus conspiciuntur venæ ingenioso opificio ductæ, in iis succus, quo aluntur eæ, quæ radicibus continentur, quomodo in illis succus gelet & fluat; videtur in floribus succus, venulisque florida innatans ambrosia. Fontana *obs. 10.*

3. In omnibus herbis videntur minutissimi vermiculi, qui juxta herbarum plantarum conditionem generantur, qui mox in papilionem, mox in alterius insecti volatilis speciem degenerant. Kircher. *Scrutin. pest. l. a. exp. 3.*

4. In quibusdam plantarum foliis stellulæ multæ, & conglobationes atomorum longarum cernuntur, multarumque spinarum quibus undique horrescunt. Borell. *obs. micr. 6.*

5. In Capillaribus herbis, Lonchitibus, polypodiis, lingvis Cervinis & aliis plantis semine destitutis, (ut vulgò creditur,) semina per microscopium inveniuntur, sunt enim tergiferæ & dorfigeræ, ut cum Principe Casio loquitur Borell. *obs. micr. 8. vid. in Append. addenda p. 4.*

6. In plurimis plantis cernuntur foramina, ceu in hyperico e. g. in dente Leonis, in spinaceis; tamen hæc folia non penetrant plantam, sed habent membranulam lucidam instar cancelli, Borell. *obs. 5.*

In Specie.

1. *SALVIÆ* folii extrinseca tota aspera superficies, videtur per microscopium operta, veluti aranearum texturam quædam, intra quam minutissima comparent animalcula, cum bullulis quibusdam veluti ovis superficiei offusis, quæ foetura virulento humore, si absque lotionibus gingivis hominum affricetur, noxam adfert, absterse enim folio cum digito aut aqua loto statim disparent. Kircher. *de peste f. 1. c. 7. §. 2. exper. 3. in Mundo subterr. L. XII. f. 2. c. 6. f. 369.*

2. *MORI* tam folia, quam cortex, si *microscopio* observetur textura, naturam ita texuisse reperire licet, ut sericum flavum fibris suis proximè æmuletur. Ex horum foliorum seminio deciso nascuntur bombyces. *Kircher. mund. substet. l. a. f. 360.* In mori foliis plexum mirum seu rete mirabile ostendit *Borell. obs. micr. 63.*

3. *MARRUBII* folia tuberositates & rugositates habent rotundas, quæ olei guttas imitantur. *Borell. obs. 87.*

4. *SIGILLI Salomonis* folium, visu tantum nervos exhibens hujus instrumenti ope 74. monstrat. *Borell. obs. 71.*

5. *URTICA*, unde tanti pruritûs molestiam inferat, ac pustulas concitandi potentiam acceperit, *microscopii* instrumento statim comparet. In universâ herbâ, imprimis in foliis, observantur acufformes, imò & tricuspides, adeoq; horridissimæ spinæ, quibus tota urticæ superficies abundè obsita est, unde aculeis suis evidenter pungit, & ex dolorificâ hâc compunctione postmodum suboritur læsæ cutis ardor; dum ob spinulas per contactum infixas, inibiq; non paucas relictas Archeus seu spiritus insitus partis læsæ irritatus, spiritus influentes ad expellendas spinulas allicit, & sanguis, qui horum est vehiculum copiosius affluit. *D. Christ. Lange de Morbillis. disput. Lips. 1660. habitâ s. 61. 62. usq; 67.* *Hockius in micrographia* pariter in *urtica* observavit, spiculis acutissimis habere cooperta folia, quorum basis ex vesicâ flexibilis substantiæ consistat in figurâ cucumeris silvestris, cum liqore acri & venenoso ibi contento, qui videri possit descendere & ascendere, si spiculorum extremitas prematur digito contra basin; unde cum cuspis substantiâ constans durissimâ & validissimâ in medio foramen habeat, ex quo liqor ille venenosus descendat, in partem tangentem, exinde dolor excitetur. *V. Ephemer. Gallic. T. II. p. 484.* In *Urtica incinerate* lixivio concrefcere glaciale cutim noctu, & in ipsâ glacie totam urticæ faciem exprimi asserit *Kircherus de Luc. & Umbr. part. 1. c. 12. f. 156,* per *microscopium* autem videri totam urticæ faciem ex minimis & quasi infinitis stellulis conrevisse.

6. In *FICU* sfolia recenti, & parvo, miræ in dorso rugositates, quæ nos obtusos imitantur: In *Ficu Indicâ* s. *Opuntia* innumeri aculei maximi, unde tractata dolorem infert. *Borell. obs. micr. 86.*

7. *ACETO SÆ* folia exhibent atomos oblongos, hirtos & reotos acufformes, quibus linguam vellicari, verisimile est. *Borell. obs. 4.*

8. *LENTISCI* & *Liburni* folia verminosa sunt, *Borell. obs. 15. Kircherus in arte magna L. X. p. 2. c. 8. §. 2. f. 834.*

9. In *RICINI* foliis innumera stellarum congeries. *Kircher. l. a. Borell. obs. 25.*

10. In *BORRAGINE* spinæ horridissimæ, & quidem geniculatæ. *Borell. obs. 46.*

11. *GRAMEN* vulgare folia habet striata instar vittarum *Chinensium*, vel instar fol. graminis striati, in quo natura manifestius id expressit *Borell. obs. 46.*

12. In *CHELIDONIO* folia perforata sunt. *Borell. obs. 63.*

13. *Hyperici foramina* adedò augentur, ut maximè homines in admirationem rapiat. *Borell. obs. 5.*

14. In *CAPRIFOLIO* venæ foliorum rubescentes, in *LAURO* virescentes. *Borell. obs. 63.*

15. *Trifolii Acetosi* folia perforata valde sunt, & quasi rore perpetuo madida. *Borell. obs. 52.*

16. *MATRICARIA* tota maculata est *Borell. obs. 63.*

17. *PHASEOLI* vel *AMYGDALÆ* semen aqua calidâ emollitum si aperiatur, acutè optima ejus germinis fiat sectio, plantæ forma in eo reperietur, pari ratione ac in gemmis arborum & germinibus feminum plantarum videntur rudimenta. *Borell. obs. 17.*

18. *ORCHIDIS* f. *Satyrii anthropomorphi* foliorum filamenta exploranti, flores per totum minutissimis figuræ humanæ imagunculis (quasi foliis cum fune appensi essent homunculi) contexti apparent, quod ære incisum exhibet *Kircher. mund. subter. l. XII. f. 1. c. 9. f. 349.*

19. Ex vite, vinoq; fit *Acetum*. Hoc ope perspicilli *microscopii* inspectum vermes exhibet serpentiformes sinuoso gressu & satis celeres reptantes. *Borell. obs. microsc. 1. Joh. de Mey in cap. 4. Gædartius de Insect. seu metamorph. natur. p. 52. Dominic. Panarol. pent. 4. obs. 36. qui etiam interdum solum solo visu acri ad radios solares cernuntur absq; instrumento, quod jam elapso seculo observavit Andr. Baccius de natur. vinor. histor. l. 1. c. 23. & de Thermiss l. VI. c. 21. aut si acetum aquæ limpidæ misceatur, fluitare longiusculos vermiculos in vitro, & manifestè cerni ex Fratris *Erasmi Bartholini* relatione asserit *Thom. Bartholin. Cent. IV. obs. hist. 13. Sic Franciscus Pona. 8. Prol. Saturn. vermes vidit in aceto argenteos na-**

tare instar pisciculorum, quæ recedente aceto vitro adhæserint. In aliquibus aceti generibus se saltem vermes notasse ope *microscopii* refert *Joh. Nardius in noctibus Genial. noct. 1. p. 75.* in iis scilicet, quæ ex vappa & debilibus vinis confecta, non verò quæ ex generosis vinis: *Borell.* tamen *Obs. 1.* acerrimum etiam acetum (generosiora verò vina acerrima exhibent aceta, uti in *Ampelographia Curiosa sect. 8. c. 1. pag. 528.* notatum) non excludit, & *Panarol l. a.* statuit in omni aceto reperiri, & quò acrius eò copiosiores fluitare vermes figurâ oblonga, tenues, cum parvo capite, & enecari si theriaca aceto addatur.

3. IN REGNO ANIMALI.

1. Insecta.

1. *ACORI* seu *Cyrones* & *Sirones* German. die *Reislisen* in cute humanâ pustulis affecta hærentes vermiculi, effossi, minutissima insecta candidi puncti similitudinem præ se ferentia, *Smicroscopio* inspecta, animalia pilosa & prorsus urso similia exhibent. *Kircher. scrutin. pest. f. 1. c. 7. ex p. 4.* Histrici similia facit *Borell. obs. 21.* & mirandum censet, quod in tam pusillo animali, & puncto quasi, tamen omnia organa, pedes, nervi, oculi & aliæ partes animalis cernantur. Monstruosam eorum figuram cum permultis & oblongis post tergum caudis depingit *D. Augustus Hauptman in Epist. ad Athanas. Kircher. de vivâ mortis imagine scripta & tractat. Germanic: de Thermis VVolckensteinens. inserta p. 200.* communem deniq; iis vultum adjudicat, qualem habent casei vermes die *Mölsen.*

2. *APIS* conspiciuntur officulorum commissuræ, juncturæ, pedum ungviculi, alarum discolorum formæ & vario colorum penicillo undatæ & interpietæ, denticulorumq; distinctiones quibus libare flores non desunt. *Fontana Obs. 10.* Per hoc instrumentum observatur quod *Apis* ceram externè supra femur ferat, quod mel in Stomacho gerat, illudq; parumper alteratum, & tanquam chylum ut pipiones evomat; si namq; apis separetur in duas partes, conspicitur subitò in iis instar grani mellis vesicula, quæ si sugatur dulcis est. *Borell in observ. medico-Physic. cent. I. obs. 10.* De *Francisco stellato Fabrianensi*, Academico Lynceo narrat *Joh. Faber in histor. Mexican. L. I. p. 757.* quod mirabilem anatomicen præbuerit partium omnium externarum, quæ in ape minuto animalculo sint, oculorum scilicet, lingvæ, cornuum, jubæ, aculei, pedis, digito-

digitorum aliorumq; in ea, & in æs incidi curaverit, unde de eodem eleganter *Ignatius Braccius* lusit, annotante *Leone Allatio in Apibus Urbanis de vir. Illustrib. p. 113. seq. carmine*:

Fulvam tuererisq; *Lynceus* *Jubane*
Apum, *Leoninæ* parem,
Ocellulosq; seta, quos vallat crebra,
 & duplici *labellulâ*
 Servata vagina, quod & mirum est magis
 ex ore *lingvas* parvulo
 prodire quinqve acutulos gladios velut,
 STELLATUS exiguo vitro
 Rimat hęc *Franciscus Oculari* meus.

Plura quoq; de observatione *Apum partium per microscopium*, quæ aliàs ab intuentium oculis in ipso animalculo absconduntur *Fabius Columna* annotat. in *Fabri hist. Mexic. f. 895.* Nec non *FEDERICUS CÆSIUS* Dux *Aqvæspartæ*, *S. Angeli* & *S. Poli* Princeps, *Marchio Montis Cælii* & *Baro Romanus*, qui ipsemet, teste *Leone Allatio in Apib. Urban. p. 91.* edidit *Apiarium* cum universâ mellificum familiâ. Notat quoq; *Kircherus in Mundo subterr. l. XII. f. 2. c. 2. expl. 1. si microscopio excrementitiæ partes Apis examinentur*, quod videantur frequentes primo quidem vellut folliculi, mox iis ruptis vermiculi, quorum alii jam erucas referant, alii jam alis assumtis in perfectas apes formentur.

3. *Bombyces* sericum videntur non ab ore sed è mammis, quibus dorsum eorum scatet, eructari, quod ore quidem decerpunt, & applicant. *Mey in Gœdart. de Insect. not. in c. 4. p. 54.*

4. In *ERICIS* villi & colores egregiores quàm in *Zibellinis* & *holofericis* vestibis apparent. *Borell. obs. micr. 55.* & in dorso versus caudam tres habent quasi umbilicos rubros, quædam duos tantum, ex quibus rubrum quid effundunt. *Id. obs. 62.*

5. *FORMICA* Cancris magnitudinem sortitur: *rixtus* illi est cuspidatus, instar forcipis acuminatus, in cujus interiore parte candicant & longo ordine distinguntur *denticuli*: ex capitali summitate eminent gemini velut remi, omnes omninò hirsuti, nigricant orbes moris simillimi, qui in spinetis nascuntur. Sex pedes illi sunt *officulorum* commissuris dispensatis, caput varios habet & interstinctos ordines & lineamenta: *Corpusculum* ovi similitudinem imitatur, pluribus velut fasciis circumvolutum.

Fontana obs. 3. p. 149. Borell. obs. micr. 48. Oculi tamen ejus difficulter cognoscuntur ob nigredinem, melius verò videntur in albis formicis, ubi oculi sunt nigerrimi *Borell. obs. 34.*

6. *PAPILIONES* si vitro includantur cum plantis appropriatis naturali motu ad se invicem advolant, & una excrementum ovis publicum simile emittunt; quæ si *semicroscopio* examinentur, intra exiguum tempus in novos vermiculos sive erucas animantur, hæ in Chrysalides, & deniq; in novos papiliones transmutantur. *Kircher. l. XII. mund. subterr. f. 2. c. 3. f. 360.*

7. In *CULICE* vidi Elephantum; inquit *Hieron. Sirfalis Soc. Jesu in Colleg. Neapolit.* adeo mucronati telum aculei, flexilis tuba & crurum exilitas excreverunt grandescente Naturâ per mendacia.

8. *MUSCÆ* Ungues sunt Aquilini, rostrati, felibus simillimi, *Alas* habet discoloribus & minutis maculis interpietas, discolorum varietate conspersas & eleganter coloratas. *Arteria* in tam exiguo corpusculo, *officulorum* commissuræ, *junctura*, *venæ*, *neruulorum* articuli & in venis ebulliens *Sanguis* conspicitur. *Fontana obs. 4. Borell. obs. 49. Oculum* muscæ 3000. cancellos habere ex *Hodiernæ* libro dicto dell'occhio della mosca, recenset *Borell. obs. 33. Structuram aculei* egregiè depictam ex *Hockio* exhibent *Ephemerid. Gallor. T. 2. p. 484. Et pedem muscæ ibid. p. 481. Muscarum cadavera* vel excrementa aqvâ mellita mâcerata, nonnihil super laminam igne lento tepefacta videntur prima *semicroscopii* ope insensibiles vermiculi nasci, dein assumtis alis sensibilibiter in muscillas, & tandem ad sensum crescentes in perfectas muscas. *Kircher. mund. subterr. l. XII. f. 2. c. 4. fol. 361.*

9. *ARANEUS* Aprorum instar obarmatur mucronibus: oculi indicibili ordine distincti, 4. in fronte, bini in capitis vertice, alterum à lævâ, alterum à dextra corporis parte totum corpus illustrantes: in ore dentes assurgunt armati in vindictam, crassiori pilo simillimi; pedes habet officulorum commissuris & juncturis inter se distinctos, & quod stupendum, in pedibus habet nigerrimas unguilas aquilinis non dissimiles. *Fontan. obs. 6. Oculos octo in araneo* (non tamen omni) observavit *Borell. obs.* lunatim dispositos in fronte; 6. in primâ phalange, & 2. in secundâ & quidem oculos crystallinis suis munitos, unde ob acutum visum tantâ celeritate muscas petant. Totum corpus pilis confutum. Telam suam ab ore depromit, caudam sive eminentias podicis cauda-

ceas mobiles habet. *Idem Borell. obs. 20.* parvo *microscopio* observavit ad candelam 40. ova aranearum in telæ suæ marsupio pendencia instar unionum, & in iis punctum nigrum cordis principium.

10. In *PULICE* informi admirandæ visuntur formæ, nempe exta & intestina, quæ tam mirâ arte inter se distincta, coacta & collocata, ut fidem obtrudat intuentibus. Non semel tenuissimâ acu pulicem transverberando, ex ejus vulnere ova profiliisse, & è vitatis ovis pullos semiformes in lucem editos vidit *Fontana obs. 2.* Quid pulex nisi locusta sine alis, inquit *Kircherus in arte magn. f. 156.* nam natura in minimis exhibuit leones, tauros, eqvos, canes, feles, asinos, aquilas, anseres. Pulicem squillæ vel cancro fluv. similem esse putat *Borell. obs. 12.* cum multis aculeis uniformibus horrendis, præcipuè in coxis & tibiis, & caudâ suâ squamosâ hominibus dolorem inferre. De *pinnulâ crurum pulcis*, quorum, fex habet & eorum forma ex *Hockio* consuli poterunt *Ephemer. Gall. T. 11. p. 487. §. 8.* Ex *ovis* deniq; pulicum ingens copia emergere observatur qui primò quidem candidi, mox nigro vestiuntur indumento. *Kirch. Mund. subterr. l. XII. f. 2. c. 7. f. 371.*

11. *PEDICULUM* nemo melius descripsit & depinxit *Hockio in Ephem. Gall. T. 2. p. 482. seq.* ubi ipsius oculos, pedes, pectus, rostrum &c. delineantur. Et insignem transparentiam in eo *Borell. obs. 11* observavit, cujus favore circulatio sanguinis in ejus corde cum admiratione videatur, & si cum pulice jungatur, pugna fiat quasi duorum monstrorum in Amphitheatro, ut & motus & ebullitiones sanguinis ab irâ excitatæ conspiciantur.

12. *VERMICULUM* emictum, magnitudine grani hordei & perspicillo auctum *Nic. Tulpius l. II. observ. 42. p. 171.* sic depingi curavit: capite & binis corniculis scarabæo similis, præterquam quod rostrum habet acutum & glabrum, Venter ex decem articulationibus, velut geniculatim componitur, quorum singulæ utrinq; pedem villosum & scabrum, scarabæorum instar, emittunt. Cauda tribus articulationibus constat quarum penultima circa suum finem ex parvo foramine ab utroque latere binos villos sive pilos, ultima verò trinos emittit, à cujus medio cauda incurva scarabæina prominet.

13. Alium *Vermiculum* *Idem ibid.* depingit emictum, crassitie filum mediocre, & longitudine digiti auricularis latitudinem vix æquantem, Hic *perspicillo* auctus *Erucam* apprimè refert, loricatim articulatam, capite

pite parvisimo acuto, antrorsum solùm utrinq; pedibus quatuor præditam. Conferatur *Tab. aenea apud Tulp. l. a. vifenda.*

14. *Vermes muros depascentes ex lapide struclili factos per microscopium inspexit, & observata circa illos describit in literis De-via ad Anzum in Ephem. Gallic. 22. part. 2. T. II. p. 373.*

2. PISCES.

SQUAMÆ piscium apparent lineis multis orbicularibus distinctæ, & in eâ parte, quâ cuti adhæret, radiis ac punctis multis discurrentibus divisæ. *Borell. obs. 37.*

3. AVES.

In *Ovis* germine per paucos dies ab incubatione totum pullum etiam parvum formatum esse cernimus & cordis motum. *Borell. obs. 18.* latius id explicat *Kircherus l. 2. de Luc. part. 1. c. 10. f. 151.* Accipe, inquit, ovum tertio ab incubatu die pertusum, & eâ quâ par est industriâ apertum, *microscopio* diligenter inspicere vitellum, & comparebit in eo manifestè cordis effigies, ad instar guttæ sanguinis concretæ viva, & mirificâ ratione se agitans fibris cruentis eo undiq; tanquam è luce radiis, atq; è fonte rivis deductis: nihil reliquorum membrorum apparet, nisi post alios 4. dies, ubi spinæ dorsalis è cerebro deductæ velut rudimentum & nebulosâ substantia comparet, dein successivè reliqua membra.

2. In *Anatibus* & *Gallinis* mirabilis existit vis, quâ digestio in iis operatur, quarum globulis è vitro crystallino solidis saginatarum, & spatio aliquot horarum, mactatarum ventriculi aperti, circumdati visi fuerunt tunica adversus solem relucente, quæ *microscopio* perlustrata, non aliud visum fuit, quàm vitri pulvisculus subtilissimus & impalpabilis. *Academici probantes sive del-Cimento Florentini in specimin. Natur. experim. fol. 268.*

4. ANIMALIA TERRESTRIA ET AB IIS

DE SUMTA.

1. In *Limacibus* non solùm dentes acerrimi, sed & oculi in cornibus ductitii; videmus nigrum eorum ab inferiore cornuum parte, seu à cerebro ad eorum partes supremas ascendere, cum moveri cupiunt, & gressum suum dirigere, quo cornua convertuntur, aure unicâ præditi sunt, & in eorum corpore jecur, venæ, arteriæ, aliæq; multa. *Borell. obs. 90.*

2. *CARO* radiis lunaribus exposita per noctem, applicato *smi-*

croscopio eâ parte, quam radii lunares tetigerunt, scatet vermiculis diversæ quantitatis *Kircher. de peste* f. 1. c. 7. §. 2. *ex per* 1. p. 70.

3. In *LARDO* veteri vermes non solum oculis & villis horridi, sed & innumera alia animalcula alterius figuræ *Borell. obs.* 14.

4. *LAC* vermibus refertum præcipuè si acidum. *Borell. obs.* 2. quod & *Kircherus mund. subterr. L. XII. f. 1. c. 10. f. 352. & sect. 2. c. 1. f. 357.* attestatur, indeq; causam reddit, quod pueri vermibus scateant, quia lacte frequenter vescuntur. *vid. & Eund. ibid. c. 7. f. 370.*

5. In *CASEO* pulvis innascens, prodigiosum refert animal, cui supercilia leniter ducta, & quasi penicillo descripta, oculorum grandes orbes perspicuè subnigri latumq; lumen reddentes; Ungviculis & unguis armatur, tota corporis facies eleganter colorata, reptat, vorat, se movet, magnitudine humanam ungvem æqvans, dorsum illi totum hispidum & squammis obductum, variis stellarum lineamentis interpicum, spissis & hirsutis obvallatur letis. *Fontana obs.* 1. ejus motus & manducatio observatur, imò excrementorum eductio, histricem æmulatur, cornicula habens, & tres in caudâ aculeos insigniores, *Borell. obs.* 27.

5. HOMO.

I. HOMINIS PARTES

1. In *Epidermide* humanâ fragmenta reticulata apparent. *Borell. observat.* 88.

2. *Cutis* fœminarum etiam lævissima, hirta, horrida, & quasi squammata apparet. *Borell. obs.* 97. in poris ubiq; ferè pili *Idem obs.* 13.

3. *CAPILLUS* Humanus *specillo* suppositus orbiculatam & alveatam refert zonulam, imò evulso pilo spectantur pori & meatûs cutis per quos sudor & pili erumpunt, imò crassus & terrestris humor, & viscosa capilli radix. *Fontan. obs.* 8. Capilli concavi & ut canales pertusi ac perforati, adeò ut pennas avium repræsentent, & in iis varii colores & quasi Irides. *Borell. obs.* 23. Eandem cavitatem pilorum asserit *Panarol. pentfc. IV. obs.* 34. *Th. Bartholin. Anat. Reg. l. IV. c. 1.* Rotundos, versus extrema crassiores esse quam circa radicem, & ab uno extremo ad alterum esse excavatos perinde ac cornu aliquod, asserit *Hockius in Ephem. Gall. T. II. p. 485.*

4. *LENTE*s capitis videntur ova egregiè conglobata, eaq; succulenta & diaphana. *Borell. obs.* 10.

5. In *NASI* poris multorum hominum vermes inveniuntur hoc *instrumento*, capite nigro, tanquam aranearum in foraminibus delitescen-tes. *Borell. obs. 30.* unde ratio dari potest, cur pruritus insignis nasi in In-
fantibus, qui vermibus laborant.

6. *Digitorum* lineæ ferè invisibiles instar sulcorum ægri sordibus multis scatentes reperiuntur. *Borell. obs. 13.* & hoc *Instrumento Chiro-*
mantiæ lineæ latentes deteguntur *Id. obs. 94.*

7. *Ungues* adèd hiantes videntur, ut non malè rictum feræ maxi-
mum æmulentur. *Borell. obs. 40.* In iis venulæ inter se distinctæ à natura
secernuntur, juxta pororum figuras *Idem obs. 76.*

8. In *PARENCHYMATIBUS, CORDE, PULMONIBUS, E-*
PATE, RENIBUS videtur plexus organulorum & fibrarum quasi
cribra, quibus variæ substantiæ à naturâ secernuntur, juxta pororum fi-
guras, *Borell. obs. 76.*

9. *Sanguis Humanus per microscopium* verminosus apparet. De
quo singulari observatione.

10. In *RENIBUS* per universam mammillarem substantiam
ferum ab innumeris foraminulis & poris in pelvim effundi asserit *Lau-*
rent. Bellinus de structurâ Renum p. 68. Hæc filamenta ab altero illarum
extremo pelvim scilicet spectante, si comprimantur & inspiciantur
aquam uberrimè profilientem exhibent: discitur hoc multò facilius, si
oculo *perspicillum* admoveatur, tunc enim compressis tubulis prodiens
urina quasi ex tot siphunculis effusa apertissimè aspicitur. *ibid. p. 70.*

11. *Oscula* ex arteriâ descendente in emulgentem & sanguinem ad
renum superficiem per subtilissimas arteriolas deportatum effundentia
non patent, aut sensu percipiuntur, reperiri tamen & ratio svadet, &
perspicillum confirmat. *Bellinus l. a. p. 74. 75.*

12. In *Lingvæ* eminentiis, in quarum fundo sunt nervi, cum *micro-*
scopio plura plana foramina invenit *Idem Bellinus Florentinus* pro gustûs
organo constituendo in *tract. de gustûs organo, & ex eo Ephem. Gall.*
T. II. p. 460.

13. *NERVOS* esse corpora compacta & firma demonstrat *VVil-*
lis ope *microscopii* in *descriptione nervorum c. 19. p. 179. edit. Amstel.* verba
ejus hæc sunt: Nervorum ductus non uti arteriæ & venæ perforati
existunt, nam illorum compages non modò stylo cuius impervia est,
sed & *perspicilli* sive *microscopii* applicatio cavitatem nullam hîc adesse

confirmat. Et quamvis *l. c.* & deinceps *p. 206.* nervos olfactorios æquè ac opticos pro tubulis habeat, ipsis tamen cavitates non quæ nervis propriè, sed propter aliud hoc est, propter influxum spirituum animalium competere asserit.

2. MORBI HOMINIS,

1. *Pestis* tempore aërem refertum esse vermiculis, qui respiratio-
ne deglutiantur, & ex aëris corruptione nascantur, ex *Alstedio* adducit
Borell. obs. 79. Pariter *Kircherus de peste, f. 2. c. 4. p. 239* vermiculos sta-
tuit pestis propagatores, licet tam tenues, tam subtiles sint, ut nisi ex-
qvistitissimo *microscopio* sub sensum cadant, atomi potius dicendi, tantâ
tamen pullulagine, ut sub sensum non cadant, qui sudoriferis ex corpore
extrusi levisima aëris agitatione concitati disfluunt, in quodcumque
obvium incurrentes, illi tenaciter adhærent, & in intimos poros se insi-
nuant. *Idem* asserit *Dn. de Monconnys in Itiner. Tom. 1. p. 178.* quod in
pustulis pestilentialibus insignis deprehensa fuerit parvorum insectorum
copia, quæ cum natæ ipsis essent aëre, avolant, & undique contagiosum
illum morbum apportant. Nam cum omnibus animalibus & plantis
Natura prospexerit maximâ copia insectorum parvulorum insensibilium
destinatorum ad ex fugendas & attrahendas impuritates & corruptio-
nes viventis tanquam emunctoria Naturæ; fieri putat, si atomi, ut ita
dicam, animatæ extraordinario modo se multiplicent, aut grandiores
fiant per aliquem singularem excessum, quod morbi Epidemici orian-
tur inter animalia.

2. *In Febris puncticularibus* vermiculi videntur vasa capillaria per-
fodere, atque sic unâ cum sanguinis extravasatione maculas & petechias
producere. *D. Hauptman Epist. ad Kircher. de viva mort. imag. p. 200.*

3. *Variolarum* pustulas nihil aliud esse quam verminosorum efflu-
viorum conceptacula ac hospitia asserit *D. Christian Lange in diss. de mor-
bill. §. 59.* qui vermes cum acoris habeant figuram communem. *§. 68.*
quique multipedæ, acutissimis rostellis instructi cutaneas partes acceden-
tes & morsicantes dolorifico pruritu humorum affluxum excitent. *Id.*
§. 69. In variolis vermes quoque; *Borell. obs. 31.* statuit.

4. *In Scabie* similiter videntur vermes *Borell. obs. 32.*

5. *In Scabie Venereâ* vermes *Limacum* instar tantæ fecunditatis
vidit *Kircher.* ut intra dimidiam horam ad 50. alias similes sibi partus ef-
fuderit *L. XII. mund. subtr. f. 1. cap. 10. f. 352.*

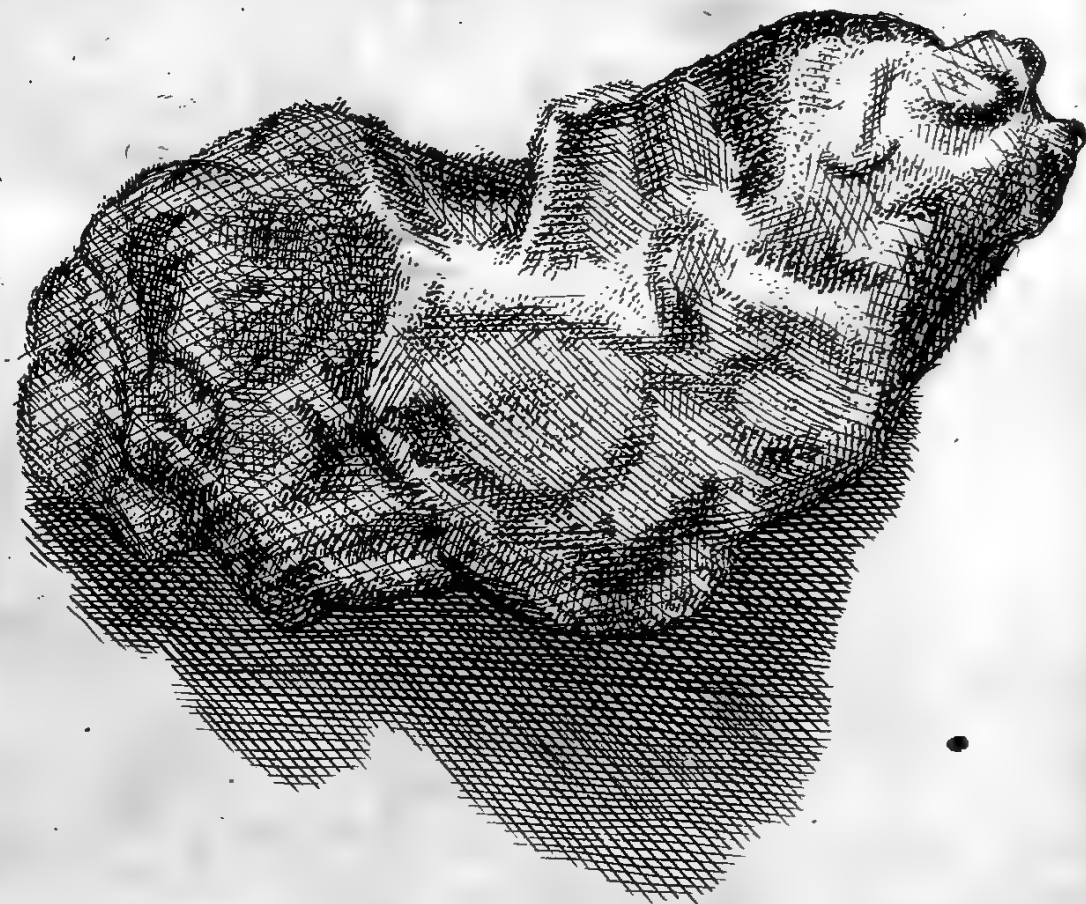
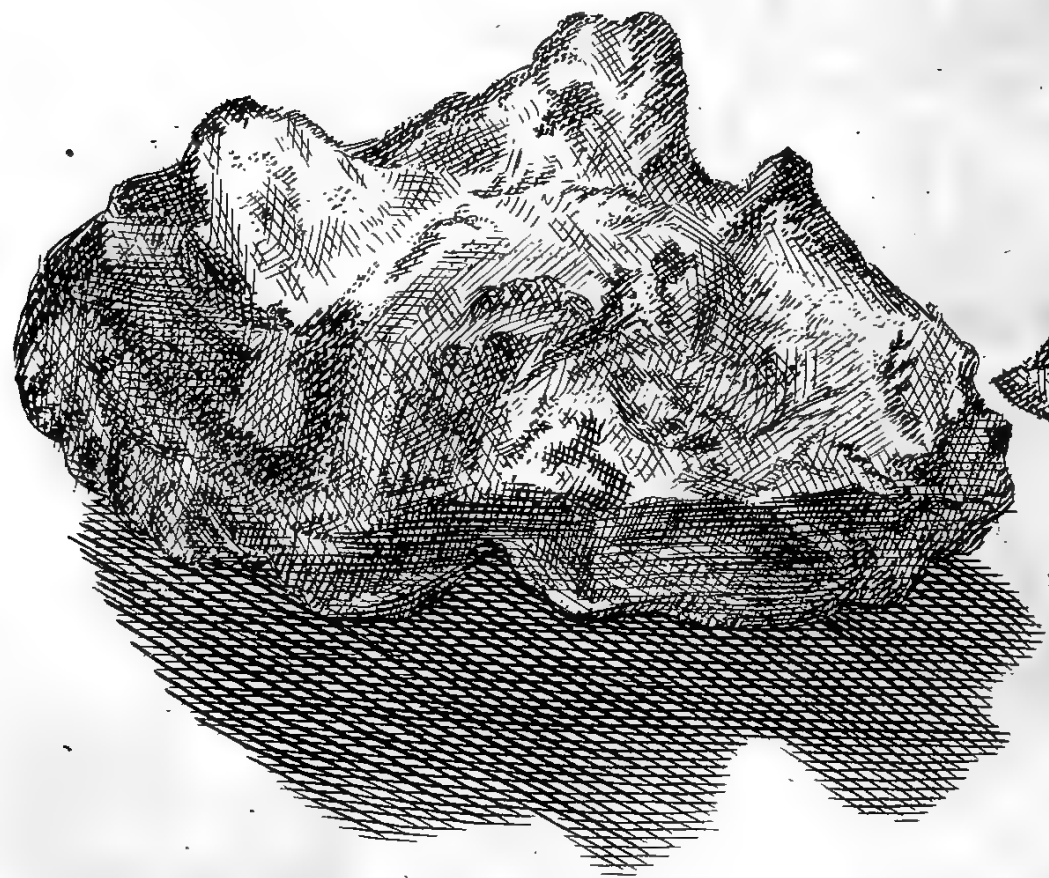
Ad Obs. XIV.

SERPENTIS IN STOMACHO CERVI PETREFACTI
HANOVIENSIS

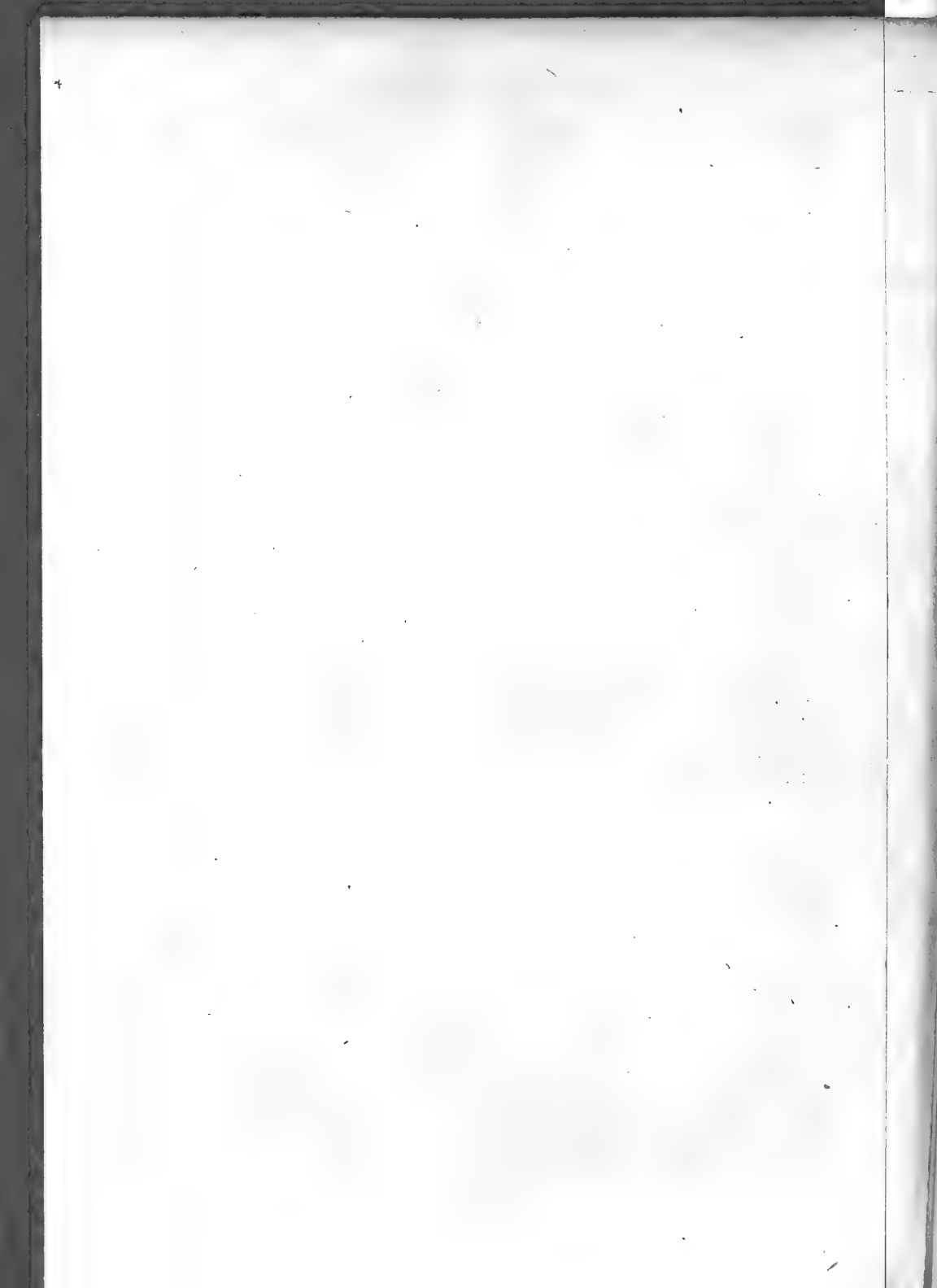
FACIES SUPERIOR

EADEM VERSIS LATERIBVS

FACIES INFERIOR

In Ventre Cervi petrefactus Anovis est,
Rarumq; servat hoc Hanovia Comes,
Virtute parvel majus inso Bezoar:
Resuscitatur heic manu REJSELIJ.

6. In *CALCULOSIS* arenulæ albæ per *microscopium* visæ opacæ sunt, non diaphanæ, asperrimæ & pungentes, cum extremitates sint acuminatæ, substantiâ similes fragmentis lapidis Tiburtini. Rubra verò five flavæ lapides pretiosos nempe Sardonium repræsentant, læves, figura ovali, aut rotunda & friabiles. *Panarob. pentecost. IV. obs. 35.*

7. In Gonorrhœâ affecto balano insectulum limaciforme inventum fuit *Borell. obs. 53.*

Et hæc de *microscopii* mirandis observationibus ex Authenticis Authoribus adductis enarrasse sufficiat.

OBSERVATIO XIV. D. SALOMONIS REISELII.

SERPENS in stomacho Cervi PETREFACTUS.

CUm hætenus aliquot Epistolis mentionem fecerim *Serpentis in stomacho Cervi petrefacti*, qui inter rãriora Illustrissimi Comitissæ Hanoviæ in Museo asservatur, nunc plenariam descriptionem unã cum genuina delineatione propriã manu factam, & à Gen. Comite clementer concessã transmittere volui.

*Observat.
Physica.*

FIGURA ipsius talis est, quatuor digitos est longus, tres latus, in medio ubi latissimus est varias extuberantias sinusq; varios, à frustis hîc flaccidis quasi, illic plenioribus contortis, chylo herbaceo impactis & prominentibus formans, altero sine acutior, altero latior, in medio utrinq; frusta quædam protendens, inter quæ tamen neq; caput, neq; cauda dignosci potest: ut hîc *Burrho* describenti credere possis, quando Figuram ipsi flexuosam ascribit, quasi trochisci serpentis in stomacho adhuc semivivi & se contorquentes subriguissent. Cui tamen de viva contorsione vix adsentiendum putò, quod multa minutim concisa frusta & vel digitum saltem longa apparent. Hinc respondeo Dubio *Dissertationis Epistolice & Responsorie*, dicens non coaluisse iterum commorsas partes, sed conglutinatas tantùm chylo superfuso. In adjecta *Figura hæc duæ sunt facies, superior una, quæ commorsas partes altius erigit, & inæqualis est, altera inferior magis plana & quasi secundum concavitatem ventriculi sese efformans, uti quidem conjecturam facio.*

*Vid. Tab.
anea*

PONDUS, quando Aõ. 1668. mens. Decembr. rursus fuit ponderatum, habuit Uncias XXiiij.

Quod Dn. Dn. *Joh. Wolfgangus Cranzius* Illustris. Comitum Hanov. Archiater de Petrificatione incepta, nondum penitus perfecta scripserit, verum esse mox patebit. Hujus verborum sensus, ut in Germanicis ad me Litteris sonat, *darin noch merklich der zusammen gerollten Schlangen corpus an theils Orten zu sehen / Gammarologia verbis p. 183.* an satis expressus, nescio, ubi vertuntur, hinc inde clarè apparere quibusdam in locis, quomodo serpentis frustra in unum globum coalescere tentarint, unde & *Ejusd. Gammarol. p. 185.* non adeò rectè concluditur, partes quasdam intactas reliquit fermentum duriore quotidiè cortice penitus undiquaq; vestigandas. Namq; attentius mihi consideranti, limaq; & scalpro tentanti, *omnia frustra* majora & minora ipsius serpentis, ubi non sunt tecta & sepulta seu gypseo seu lapideo chylo, ubiq; durâ, splendente, squamisa seu verius ordinatis granulis distinctâ, nigricante & ferè sui coloris, paulò tamen obscurioris quàm vivis inest serpentibus, *cutis* armata apparent. Hæc verò si abrasas, molliorem intus ostendit carnem cum fibrulis suis [nisi me fallit *Microscopium*] petrefactam tamen & minùs nigredine tinctam, ut hanc potius *Mumiam*, quàm *Lapidem* dixeris, eamq; cortice lapideo incrustatam, quia hæc faciliùs ille difficillimè abradj posset. Exsiccatio enim sola mumie hæc locum non habuit propter putrefacientem calorem ventriculi. Ipse autem circumfusis & ferruminans *Chylus* exterius quidem nitet, duriore tegmine, intus verò fragilior, gypsum seu calcem illam tophaceam materiam, refert, quæ in fornicibus & cellis desudans adnascitur, & in stitias formatur.

In rima aliqua, quæ asterisco in delineatione notatur, ubi oblongius frustum alteri impositum à Chylo minùs firmiter agglutinatum est, cedit hoc manui moventi & flectitur parum, ut inde non ad medullam usq; induratum conjicere oporteat. In hac figura videre licet aliquot herbarum fibras mobiles, ubi chylus quoq; ipse obsoleto colore minus nitet ut extrâ. Et hinc imprimis *Odorem* spirat amabilem, & qualem vel Bezohar vel Unicornu inclusum, aut aliæ fragantes alexipharmacæ herbæ solent, quando in reliquo corpore propter firmatam cutem & effluvia odorifera detinentem minus sentitur, nisi ubi chylus hinc inde abrasus est. Hunc odorem etiam *Burrhus*, nempe carnis serpentinae & vegetabilium permixtorum exspirantem odoratus est.

De modo & mora petrificationis dubium hæret. Dn. D. Major quidem

dem p. 25. de cancr. & serpent. petrefact. putat Serpentis naturam prius destructam & utrunq; corruptam fuisse, postea petrefactam. Et *ibid.* Petrefactionem non momentaneam contigisse, vel probandum esse serpentem eodem, quo deglutitus est à Cervo, tempore & induruisse simul, & saxeam ab hominibus in Cervo eviscerato inventum fuisse. Ego vero *petrificationem* (salvo aliorum Judicio) *subito factam* conjicio, probandumq; prius monstratur ex forma cutis non destructa, plena etenim pleraq; sunt discerpta frustra, & quasi recenter exsiccata, ita etiam ut labia vulnerum crenata & recurvata adhuc videam, longiuscula verò compressa, contorta & reflexa. Confirmant momentaneam congelationem, quod inferiore facie æqualior & complanatio sit quasi ad modulum stomachi; in superiore vero inæqualior, frustra ac si semiviva & se contorquentia subriguissent, prominere erectiora & angulosiora faciat, vel propter immistos alios cibos seu fructus seu plantas (quibus evisceratus adhuc tegebatur) quando & superius maculis viridibus & fuscis plus distinguitur, quam inferius, ubi à chylô magis cocto & subsidente molliore plus pallet seu albicat. Colliqvationis tamen initia posses alicubi concedere seu attritionem seu polituram in lævigatis tuberculis, præsertim ubi longius prominent, nullam certè putredinem agnoscere, nisi illud à motu & rotatione diutina in ventriculo evenerit. Probat posterius omni exceptione major vivus testis *Illustrissimus Comes* ipse, qui trajecit Cervum, qui hoc ipso Decembri Anno 1668. non majore duritie agnovit, quam fuit in prima evisceratione statim inventus.

Colore accedere naturæ Bezoartici Lapidis *D. Cranzius* p. m. inquit. Verum est, præsertim Orientalis, & qui magis nigricat & politus est, iis nempe in locis, ubi serpentis frustra nuda sunt, quamvis cretam non tingat virore, ut verus Bezoar, verum chylus affusus pallefcit modo fuscedine, modo flavedine, modo virore quodam sua herbarum principia ostendens.

De *Ætate* hujus *Cervi* notandum, quod hic Cervus cum adhuc recens natus seu pullus esset Babensium delatus, liberè nutritus & educatus sit, hinc cum petulcus fieret, intra muros castri inclusus sex ferè annorum, totidem cuspidibus armatus, transfossus est admodum pingvefactus, ut nullum ipso cervo incommodum à suo hoc fœtu venisse videas.

Quoad *Speciem Serpentis* è vulgaribus non est nostris, quantum ex forma

forma cutis cognoscere licet, quandoquidem nullæ, ut in illis sunt, interfectiones ventris notantur, sed ubiq; est minutissimis granulis seu tuberculis æqualiter & ordinatè exasperata exuvia, instar lacertorum, ut potius Natricum aut viperarum speciem conjicias. Major est cæcilia, & cutis illius asperior: minor nostris vulgaribus serpentibus, si adultum credas esse mense scilicet Octobri, & forte paulo antequam esset necatus cervus, devoratum, nisi velis fuisse aliquem è junioribus.

A quo itaq; tam efficaci principio tam subita conversio, inquirendum sagacioribus relinquo: nullas sanè si ad externum spiritum Salis confugas, salinas aut minerales aqvas Babenhufæ, ubi vixit Cervus, audio, paludosus etenim est locus. Dignam Curioso seculo Historiam brevi hoc Epigrammate concludo:

Victurus ille detrahens senectulam
 Æterna *Serpens* secta, dum comestus est
 Ab ore *Cervi* pro juventæ pharmaco,
 Juvante succo *Plantæ* Alexipharmacæ,
 Seu *Balsamo* conditus atq; conditus,
 Post fata factus ipse vitæ *Balsamus*,
 Virtute par majorve Bezoarticis.
 Figente namq; Spiritu, liqvine
 Sub gypseo sepultus instar marmoris.
 Rigere nigrâ cernitur flavedine,
In carneo tumbo cadaver saxum.
 Servatur intra Rariora Hanoviæ
 Cimelium Illustrissimi rarissimum,
 Et durat altiora saxo secula
 Honore, fame, laude gloriosus,
 Qvam si reconditum teneret *Corniger*
 Adhuc, suo sibi bono an gravidus malo.

(*D. Salom. Reiselius in Epistola Hanoviâ Vratislaviam missa ad D. Phil. Jac. Sachs à Levo.*)

SCHOLION.

Ut eò clarior fiat hujus observationis Historia, paucis repetenda erit ab ovo, quod dicitur, & licet alibi jam narrata fuerit, tamen bis recoqvenda crambe. Anno MDCLX. 8. Octob. Illustrissimus Comes Hanoviensis secundo genitus Johannes Philippus in Urbis sue Bobenhansen pomarii

mœrii fossa confodit *Cervum* cujus in ventriculo dum exenteraretur *Serpens comestus* & *lapidea crusta contextus* inventus fuit, cujus exenterationi & venationi cum *Comite* præsentibus fuerunt *Locumtenens Brunnerus*, & tres venatores *Georgius Almannus Spergerus*, *Joh. Lachmundus* & tertius *Anonymus*; relatus itaq; est ob raritatem in Museum nominatissimum *FRIDERICI CASIMIRI Comitis Hanoviani*. Primam hujus mentionem mihi Litteris fecit Dn. D. *Martinus Christophorus Mezger*, tum temporis *medicus Pofoniensis*, nunc *Physic9 Ratisbonensis* meritissimus, in Litter. 1662. 25. Octob. ad me Pofonio datis Authoritatem adducens Exc. D. *Luberti Erbenii Archiatri R. Poloniæ* olim, post *Protomedici Exercituum Cesareanorum*, inventum scilicet in *Cervi transfossi ventriculo serpentem petrefactum*. Eam Historiam tanquam maxime Curiosam communicavi cum Exc. D. *Joh. Dan. MAJORE* tum temporis *Medico Hamburgensi*, jam vero *Reverendissimi & Celsissimi Principis Holsatiæ Episcopi Lubecens. Archiatro*, & in *Chilonensi Academia Prof. Publ.* meritissimo, *Collegâ Curioso*, qui ex hac Occasione *Dissertationem* edidit 1664. de *Cancris & Serpentibus petrefactis*, ubi varia de hoc serpente p. 8. 11. 12. 23. 24. 25. 28. 29. cui Ipse *Responsonem* quendam de *miranda Lapidum Natura* regessi, ubi quoq; de hoc serpente pag. 60. 61. Interim ulterius hujus Historiæ certitudinem aliquot Litteris confirmavit ante laudatus D. *Salomon Reiselius*, Archiater Hanoviensis *Buxoville*, nec non post ipsum D. *Joh. VVolfgangus Cranzius* Archiat. Hanoviensis Hanoviæ 1664. 25. Aug. cujus verba adduxi in *Gammarolog. mea Curiosa* pag. 182. Sect. 1. cap. 8. ubi de hac Historia plurima notatu digna à p. 177. usq; 185. *Franciscus Josephus Burrhus* Philosophus Patritius & Eqves *Mediolanensis* ad petitum Illustrissimi Comitis Hanoviensis *Amstelodamo* 1661. 25. Octob. Judicium suum de hoc serpente perscripsit, quod ex *Epistola Hanoviæ* typis impressa descriptum *Gammarologiæ* inferui p. 179. & seq. & paucis verbis serpentis hujus mentionem facit quoq; *Athanas. Kircherus* in *Mund. subterr. L. XII. sect. 4. c. 5. f. 417.* quando inquit: Audio, Comitem Hanoviensem Lapidem tenere, *serpentis* in spiras convoluti formam exprimentem, *intra Cervi stomachum* à venatoribus repertum, quod facile sibi persuadebit, qui cervorum in serpentibus venandis Naturam non ignorarit. *Hæc Kircherus.*

(D. Phil. Jac. Sachs. à Leuvenheimb.)

OBSERVATIO XV.
D. GEORGII SEGERI
PHTHISICI Pueri Anatomie.

Observat.
Anatomica.

ANno 1666. mense Decembri Puer Nobilis duodecim circiter Annorum Civitatis Thorunensis Viri Consularis Filius unicus, post plurimarum hebdomadarum decubitum Phthisi extinguitur, cujus interiora permissu Amplissimi Parentis lustravimus. Aperto thorace Mediastinum putrefactum frustulatim apparuit. Pulmo albicans innumeris pustulis undiq; scatebat, quæ discissæ crassum pus fundebant. In Pericardio ultra 12. cochlearia aquæ citrinæ fluctuabant. Cor flaccidum, omniq; sanguine vacuum conspiciebatur. Reserato abdomine in Hepate & Liene præter insuetum pallorem etiam plurimæ pustulæ albicantes observatæ, quæ discissæ glandularum substantiam æmulabantur. Intestina solis flatibus distenta innumeras habebant maculas lividas & luridas. Reliqua ob supervenientis Amitæ tergiversationem contemplari non concessum. *Ita enim nostri abhorrent à sectione Cadaverum, ut rarissimè, nec nisi singulariter persuasi eam admittant.* D. Segerus in Litt. ad D. Sachsum Thorunio Vratislav. datis.

SCHOLION.

Quod Exc. Segerus conqueritur de difficultate impetrandi demortuorum vi morbi Cadavera, & rimandi in abditas sæpe symptomatum causas, id per Germaniam ferè commune malum est, & querimonia, qui nimium sæpe in demortuos religiosi sunt, cum tamen sapius inventâ genuinâ causa, quam stochasticus Medicus Rationalis in vivis non semper certo assequi potest, multis aliis ægris Sanitas deperdita eò feliciter restitui possit. Licet etenim quidam ex vulgo clamitent morbi sævitia enectos non demum post mortem esse excruciosos, alii verò objiciant cadavera humana non ita laceranda & dilanianda cum sepeliendi ritus apud omnes ferè gentes sacrosanctus habitus fuerit: iis tamen respondendum, cadavera ista, hospite suo jam viduata, nihil sentiunt amplius corruptioni jam dicata; absit etiam, ut sepulturæ honorem profanet ista apertio, cum artificiosa sectione non solum membra, quæ in Probis fuerunt organa Spiritus Sancti monstrantur, & magnalia Dei deprædicentur,

centur, sed & frustula illa Terræ ac si integra adhuc fuissent, communi nostræ Matri tradantur. Quin & corpora summorum Imperatorum, Regum, Principum aliorumq; Magnatum à multis jam seculis, plerumque eviscerantur, & membra scrutantur ferro, ut Balsamationi seu condituræ odoriferæ fiant aptiora, qui mos uti apud Ægyptios maximè familiaris fuit attestantibus hoc ipforum *Mumiis* prope Cairum copiosè inventis in cryptis subterraneis (de quibus præter alios innumeros singularia habent recentes orientis lustratores *Petrus de la Valle Roman.* in *Itinerar. Turcico Epist. XI. à pag. 309. Edit. Venet. usq; 323. & Dn. de Monconny's in Itinerar. T. I. p. 185.*) ita etiam apud Christianos inolevit ab Annis plurimis, plurimis in locis apud illos, qui in lauta fortuna sunt constituti. Hinc laudandum præprimis *D. Joh. Jacob. VVepferi* Poliatri Schafhusani institutum, qui indultu Magistratus assumtis Sociis Laborum, *D. Christophoro Hardero, D. Friderico Lucio Scretæ, D. Emanuele Hürtero* Schafhufi jam ab aliquot annis varios morborum impetu extinctos ægros aperuit, & in morborum veras causas investigavit. Inde prodiit in Lucem Prodromi quasi Loco *Terras Historiarum Apoplexia extinctorum*, Schafhuf. 1658. ad inqvirendum genuinum locum affectum in Apoplexia: & maximè optandum, ut reliquæ historiæ perfectiones varias ab Ipso notatæ (quas citat in *prefat. ad Lector.*) demortuorum lethargo, mania, ulcere gulæ in asperam arteriam pervio, pleuritide, phthisi, palpitatione Cordis, febribus hecticis, hydrope pectoris, empyemate, ventriculi distensione maxima cum tunicarum incredibili tenuitate, ejus ulcere, dysenteria, ileo, intestinorum vulnere, hydrope ascite, renum ulcere, mesenterii apostemate, calculo vesicæ, ejus ruptura, hydrope uteri, difficili partu, suffocatione ab utero, tandem multorum in commodum typis mandarentur, non minus quàm *D. Hurteri* historia, qui in vicino Schafhufi pago dissecavit puellam sine cerebro inventam. Et Medicis optimo jure concessum in populosis Urbibus *Parisiorum, Amstelodami, Lugduni Batavorum, Patavii, Romæ, Neapoli* alibiq; morbo enectorum corpora aperire & in causas rimari. *Ballonii* diligentiam in morbidorum cadaverum dissectione extollit *D. Thomas Bartholinus* in *defens. dub. de Lact. Thorac. contra Riolan. c. 2.* plurimas tales Historias Ipse *Bartholin.* annotavit sparsim reperiendas in *Centuriis* sex selectissimarum Historiarum Medicarum & in Epistolis medicis, & *D. Petri Pavu* Prof. Anat. Lugd. Batav. collectas *Idem* publici Juris fecit. *Jacob. Bon-*

tius Med. Amstel. eandem sedulitatem exercuit in diversis Indiæ Orientalis locis, demortuorum Indorum corpora post mortem diligenter inspiciendo, & *L. III. Histor. Natur. Indic. à se editæ* inferendo ea, quæ curiosa observavit; quem laborem Parisiis quoque; *Job. Chiffletius* profectus observationes Paris. 1612. edendo. Recentioribus annis *Johannes Faber Bamberg.* Romæ Professor vix trigessimum annum egressus centena diversi sexus & ætatis humana cadavera secuit, quem rarum thesaurum in Posteritatis commodum proditurum promittit *Leo Allatius in Apib. Urbanis* p. 157. Meminit *Ipsemet Faber* Eorundem in *Exposition. Anima L. Nova Hispanie Nardi Antonii Recchi* p. 492.

Et *Petr. Castellus* Prof. Messanensis in Sicilia scripsit *Sepulchretum* seu Anatomicas observationes, quas in Centum cadaveribus sectis, dum esset Romæ Professor, notavit, teste Eodem *Leone Allatio* l. a. Earundem *Obs. Anatom.* è demortuis meminit *Ipsè Castellus* in *Indic. Libror. proprior. Antidotario Romano subnexo, & in lib. de opt. med. sect. VI. p. 12.* ducentas illarum esse, asserit. *Marci Antonii Ulmi* Observationes Anatomicae dissectorum à se & ab aliis humanorum corporum, qui ex morbis perierunt, ab *Ipsè* citantur in *Elencho operum suorum libro de Utero muliebri prefixo.* Talem Anatomen mortuorum diu se meditatam esse fatetur *Th. Barthol. Cent. IV. Epist. 93. p. 546.* sed vereri ne cum illo moriatur: Simile opus *Harneio* in mentem venisse *Exercit. l. ad Riolan.* testimonium deduci sed nihil tale in publicum emissum quod dolendum, & forte cum aliis Lucubrationibus Cedro dignis furto surreptum esse, (de qua jactura operum suorum conqueritur in *Exercit. 68. de generat. Animal. p. 442.*) Optandum sanè, inquit *Barthol. l. a.* ut ad hanc Curam se Professorum Industria demitteret, quibus in Nosocomiis cadaverum copia suppetit. Laudes hujus recenset Anatomix *Deodatus* in *Valetudin.* p. 117. Ego unam hanc Anatomen plus facerem, quam centum alias, concludit. Ob hanc Utilitatem sectionum in cadaveribus, curiosi posthac erunt strenui Collectores, ut tales Historix Ephemeridibus hisce inferantur, si modò Magistratus indulgentia, & Exercitatissimorum Medicorum favor & promittudo in communicando conatibus nostris conspiraverit.
(*D. P. J. Sachs à Leuwenheimb.*)

OBSERVATIO XVI. D. GEORGII SEGERI

RENUM & VESICÆ EXULCERATIO CUM CALCULO VESICÆ.

A Nno 1668. mense Majo Henricus Hendrichdorf, Adolescens novendecim Annorum, postquam per bene longum tempus immensis doloribus circa Vesicæ & sinistri Renis regionem, Vomitus frequentibus & dolorifica Urinæ excretionem mirum quantum excruciatu fuisset, nec remedia tam interna quam externa, ipsæq; injectiones in Vesicam quicquam solatii attulissent, moritur. Hujus Abdomine cultello recluso, ob ingentem fœtorem sese post sectionem exferentem, rectà ad ipsum locum affectum accessimus. Ubi primum in exteriori & superiore Vesicæ superficie insolitus sinus pugni magnitudine conspicuus erat, quem in membranis illis efformaverat pus, quod discisso sinu cum fœtore affatim difflebat. Inde accessimus Renem sinistrum, ex eo enim pus illud in dicto sinu inventum descendisse meritò suspicabar. Totum autem Renis illius parenchyma erat suppuratum, imò in pus planè conversum: unde tunicâ illius scalpello ruptâ pus fœtidum in Abdominis cavitatem copiosè effluxit. Prope ravimus inde ad vesicam urinariam, cujus cavitas nullam Urinam, sed solum calculum exactè rotundum, ast nimium asperum sesquivunciam ponderantem, continebat. Interior verò tunica tota, & quidem fatis profundè erat exulcerata, quod à calculi asperitate evenisse reor. Reliquas partes lustrare immensus fœtor prohibuit.

Obs. Anatomica.

(D. Segerus in Litt. Thorunio Vratisl. missis.)

OBSERVATIO XVII. D. PHILIPPI JACOBI SACHS à Levvenheimb

AURUM CHYMICUM.

CHRYSOPHILI certant, an adhuc sub Judice Lis sit,

N Um aliud aurum præter id, quod Natura in intimis terræ visceribus excoquit, per novercantem artem produci possit Naturali prorsus analogum, aut quod Philosophi per Ignem & Ad-

Obs. Chymica.

epti volunt, multò excellentius? Sunt plurimi, qui id *absolutè negant*, & variis rationibus ducti, & exemplis tot Impostorum territi. Sic etenim *Marcus Bragadinus Mamugna* dictus ex Creta oriundus, olim Capucinus, post vitæ ostentatione multiplicandi Auri artem callere creditus, Venetiis in Ædibus Jacobi Contareni Patritii fucum faciens, aliquali transmutatione ficta Anno 1590. Monachii Ducis Bavarix jussu securi percussus est. *V. Thuan. T. III. hist. Lib. 99. c. 50.* Sic *Joh. Henricus Mullerfeldius* Barbitonsor, (qui innocenti Sendivogio insidias struxerat) ob detectam fraudem infamis Ligni appendix factus est, & contubernalis furum in crucibus. *V. Blauenstein contr. Kircher. de Lap. Philosoph. c. 4.* Eandem Fabulæ Catastrophen sortiti fuerunt alii tres Aurifices Anno 1591. notante *Mart. Zeilero Cent. 1. Epist. 9. p. 42.* Nota historia & singulari tractatu confirmata est, de quodam destinato Crucis Candidato, qui Magnum Ducem Hetruriæ pulverisato Auro & Crucibulo injecto, sub nomine *pulveris Usufur*, circumvenit, non minus quàm alius Sycophanta, qui Ernestum Marchionem Badensem, Auro itidem pulverisato & à Rizo tomo sub nomine *pulv. Radicis Resch*, emendo circumvenit, quam postremam historiam describit *Kircher. in mundo subterr. L. XI. Sect. 2. f. 281.*

Adducunt varias talium Impostorum strophas & fallacias, dum

1. alii baculos Ligneos quibus metalla circum agitant prius in solutiones auri & ☽. intingunt, & iis imprægnant.
2. alii Carbones pulverisatos Solut: ☉ & ☽. cum metallis miscent.
3. alii atramentum ex ☉ & ☽. temperant, cum quo inscribunt Chartæ materiam reducendam.
4. alii in Charta scriptas literas loco arenæ cum Calce ☉. & ☽. aspergunt.
5. alii tigillos adhibent cum duplici interstitio quorum inferius ☉ vel ☽ repletum, illudq; in operatione disrumpunt.
6. alii baculos adhibent internè excavatos & ☉ vel ☽. repletos.
7. alii carbones implent ☉ iisq; tigilla cooperiunt.
8. alii clam summa celeritate manibus. ☉. vel ☽. injiciunt.
9. alii loco ☿ comm: sumunt amalgama ☉. & plures alii modi, quos Ingenium nequissimorum excogitat, & recensentur à *Criugnero in Informator. Chymico p. 53.* *Kircher. in mund. subt. l. à f. 281.* & *Michaël. Mejero, qui in Examine Fucorum Pseudochymicor. ultra 29. alias describit technas à p. 32. usq; 37.*

Adducunt *negantes* quoq; tantam Chymicorum discrepantiam, quòd magna animi contentione ferram trahant invicem reciprocam in conqvi-

conquirenda materia, dum alii Sulphur; alii Vitriolum, alii Ψ in maffam aluminis congelatum, alii Arfenicum, alii Ψ non communem sed qualem Sol rediens mense Martio ubiq; diffundit, & mense Octobri maturus colligendus fit (verba sunt ex *Fonte Chymico Philosoph. p. 90.*) quidam, etiam materiam vilissimam quærant vix aliquot obolis constantem. *Inde Kircher. in mund. Subt. L. XI. f. 2. c. 1. f. 250.* media vult via incedere, & neq; Chrysopeæ *ἀδύναμος*: neq; etiam eo modo fieri quo Alchymistæ illud produci existimant, ut sit genuinum & naturali multo nobilius puriusq; asserere, rejicitq; Lapidis operationem, quæ consistit in Calcinatione Rerum, in 4. Elementorum separatione, in Conjunctione, Putrefactione, Coagulatione, Cibatione, Sublimatione, fermentatione, Circulatione, & tandem Projectione, Sed contra hanc Kircheri sententiam acerrima arma sumit *Salomon de Blauvenstein in Interpellatione brevi ad Philosophos contra Alchymisticum mund. subterranean. apud Bernates 1667. edita*, nec non *Valerianus Bonvicinus in Lance peripatetica, qua vetus Arcani Physici veritas appenditur & Authoris mundi subterranei nova objecta revocantur ad pondus.* Mitius eundem Kircherum oppugnat *Zuölffer: in mantiss. spagy. part. 1. c. 1. f. 324.* Innumeri contra Transmutationem asserunt, & quis enumerare possit *Turbam istam Philosophorum*, quæ pro certitudine Lapidis depugnat, & præparationem docere conatur; Catalogum eorum exhibet ex Arabibus, Græcis, Hispanis, Gallis, Italis, Anglis, Germanis *Joh. Dan. Mylius in Tractat. III. Basil. Chym. præf. L. 1.* eorumq; scripta enumerat *P. Borellus in Bibliotheca Chymic. Paris. 1654. in 12. edit.*

Nostri instituti non est tantorum Virorum tantas componere lites, nec adducimus elapforum seculorum testimonia, & *Raimundi Lullii, Arnoldi Villanovani, Paracelsi Michael. Sendivogii, Anton. Bragadini Veneti, Trevisani, Turnheiseri* aliorumq; quos fama refert *Aurum Chymicum* confecisse Exempla; Cum Curiosa nostra ætate aliquot Experimenta facta fuerint certissima, rationum in negantem partem adductarum, pondus deprimentia, illa Curioso Lectori exhibere, præsentem observatione non ingratum fore confido, historias tales à fide dignis acceptas adducendo, & enarrando, quamvis paucis concessum sit Colchos navigare & modum investigare, quomodo Aureum vellus surripiendum sit, nam ut poëta canit:

Quam paucos tanto dignantur munere Divi!

Nec

Nec optandum etiam esset, ut ista Ars nimis fieret familiaris & frequens, siquidem quod ingeniosissimus *Thom. Campanella in de Monarch. Hispanic. c. 16. p. 113.* iudicat: melius fuisse divitias mundi novi non fuisse inventas, mundum enim novum perdidisse veterem, mentibus hominum avaritiam inferendo, & mutuum amorem inter homines extinguendo, propter Auri amorem, quod produxerit magnam inæqualitatem inter homines, reddens alios nimis divites, unde insolentia, vel alios pauperes, unde avaritia & Latrocinia: id de *Chrysopeia* quoque affirmare possemus, quod Auri Copiâ penitus homines corrumperentur.

Sit ergo historiarum transmutationis.

I.

Metalla reliqua in Aurum reduci posse inquit *Dan. Sennertus in L. V. Nat. Scientia c. 1. nostro seculo sæpius probatum est. Quid Alexander Sedonius Scotus* Colonix, Basilix, & aliis locis præstiterit, notissimum est, quâ de re videantur Historiæ transmutationis metallicæ ab *Evvaldo de Hojelande* descriptæ, & scripta *Andr. Libavii*, quæ pro defensione artis illius transmutatorix edidit.

II.

Tot tamque præstantium virorum testimoniis, exclamat *Cornelius Martinus Antvverpiensis in Analyfi Logic. c. 8.* inter quos sunt Doctissimi Philosophi, Jure-Consulti, Medici, etiam Theologi, nec non Viri Principes, qui libris editis sanctè affirmant, se oculis suis vidisse & manibus non tantum palpasse, sed & confecisse transmutationem unius metalli in aliud, ego fidem derogare nequeo, hoc enim imprudentis esse videretur, non Philosophiæ Studiosi. Hic *Cornelius Martinus* cum disputaret in Academia Julia contra Lapidem, & negaret Eundem plurimis argumentis, è corona Nobilis quidam adstans Carbones ac B sibi afferre iussit, & in præsentia Cornelii, aliorumque Tincturam quandam liqvatō metallo injiciens, ejus virtute liqvatum B in O transtulit, & exclamavit, O adhuc calidum porrigens Cornelio: *Solve mihi hunc Syllogismum.* Unde & *Cornelius* priorem mutavit Sententiam. *Zwölff. mantiff. spa- gyr. fol. 328. col. 2.*

III.

Joh. Baptista Helmontius nobilissimus Philosophus de se ipso fateatur in tractat. *Arbor. Vit. Oper. p. 793.* Cogor credere Lapidem Aurificum & argentificum esse, quia, distinctis vicibus manu mea unius grani puto
supra

supra aliquot mille grana ☿ vivi ferventis projectionem feci, adstantesq;
multorum cœtu omnium cum titillante admiratione negotium in Igne
successit, prout libri promittunt. Ille vir peregrinus unius vesperi
amicus, qui mihi ☉ dedit (dabat autem forte semigranum, cum quo Un-
cias jx. atq; $\frac{3}{4}$ ☿ transmutavi) habebat saltem & ad minimum ejus tantun-
dem, quantum ad ducenta millena librarum ☉ commutanda sat forent.
Eadem Idem confirmat in de Vit. Aetern. circ. f. p. 743. & fusus in tractat.
Demonstr. thesis S. 58. & seq. p. m. 671. Edit. Amstel.

IV.

Anno 1648. S. Cæs. Majest. FERDINANDO III. Pragæ gra-
num unum fuit transmissum L. P. cum quo Libr. iij. ☿ in ☉ fuerunt con-
versæ Harsdörffer in speculo Historic. hist. 80. Ab aliis accuratius historia
ita describitur; Qui in præsentia S. Cæs. Majest. pulveris grano unico ☿ in ☉
reduxit Nobilis fuit cognomine *Richthausen*, quem S. Cæs. Maj. ad
Baronis fastigium evexit, & *Dn. de Caos* titulo insignivit. Ex isto trans-
mutato ☉ S. Cæs. Maj. Numisma Aureum excudere jussit, in cujus
binis faciebus singulares Inscriptiones. In una parte facies Juvenis
nudi, Loco capitis Solem radiatum habens in dextra manu elevata
Lyram Apollinis tenens in sinistra depressa Caduceum ☿, cum ascriptione:
*Divina Metamorphosis Exhibita Pragæ XV. Jan. 1648. in Præs. S. Cæs.
Maj. Ferdin. III.* In altera Nummi facie: *Raris hæc ut Hominibus nota est
Ars, ita raro in Lucem prodit. Laudetur DEUS in eternum, qui partem
infinite sue Scientiæ abjectissimis suis creaturis communicat.* Illud Numi-
sma cum in Secretissima Imperatoris arcula reservatum inventum fuif-
set, à S. Cæs. Majestate LEOPOLDO; clementissimè *Zwölffero* ad
excusionem & inæs incisionem concessum fuit, uti ipse *Zwölff.* attesta-
tur in *manifs. Pharm. spagy. f. 329.* ibiq; depictum cernere licet, & inse-
ruit ejusdem mummi effigiem in *Oedipum suum Chymicum Job. Joach.
Becherus p. 185.* Quomodo verò ille *Dn. de Caos* pulverem istum & un-
de acceperit, describit Historiam *Dn. de Monconny's Gallus* (prout Emi-
nentissimus Archiep. Moguntinus, dum cum Duce de Cheureuse in
Comitiis 1664. Ratisbonæ degeret prædicto Gallo in familiari & convi-
vali colloquio retulit) in *Itinerar. T. II. p. 378.* ejus verba ex Gallico
translata ita sonant: Vixit quidam nomine *La Busardiere* in ædibus
Magnatis cujusdam (quem Generos. Comitem de Schlick fuisse, pronu-
per Generosus quidam Comes affirmare ausus est) Pragæ. Is morbo

oppressus mortiq̄ve vicinus ad familiarem suum nomine *Caos* scribit, rogatq̄ve, ut quamprimum Pragam veniat: sed æger expirat aliquot horis ante Dn. de *Caos* adventum, qui dum venit, interrogat, num æger aliquid reliquisset? Præfectus ædium ipsi monstrat aliquem pulverem, quem Dominus Sux Curæ commendasset arctiori, quanquam nesciret, quem usum habeat. Hic pulvis à Dn. de *Caos* clam fuit ablatum summâ cum dexteritate. Rediens Dominus Hospitiû à suo Præfecto inquiri, quorsum pulvis devenerit, minaturq̄ve suspendium, nisi procuret, ut pulvis restituatur; Præfectus cum duobus sclopetis minoribus armatus, adit Dn. *Caos*, & nisi pulverem reddat, mortem certissimam proponit, quia nemo præter ipsum hunc abstulisset, quem ille quidem reddidit, servata tamen meliore parte, aut forte supposito alio, quod tandem innotuit. Nam cum Königsmarckius Pragam occupasset, & simul hujus Domini ædes diripuisset, unâ surreptus fuit hic pulvis, quem cum Dominus repeteret à Königsmarckio per literas, significans nil aliud esse, quam pulverem contra calculum; respondit Königsm: pulverem non fuisse inventum, si tamen contigisset ipsum inveniri, quod voluerit ipsum propriis dicare usibus. Cum hoc pulvere plurimas fecit projectiones Dn: *Caos*, quarum prima in præsentia defuncti Imperatoris, qui ex isto ☉ nummum curavit fieri, in cujus una facie ☿ in altera inscriptio diei & anni, quando excusus. Hacten9 Dn. *Moncony*, qui in nummi à se non visi delineatione differt à *Zwölffero* oculato, & inde fide digniore Teste.

V.

Præter hoc exemplum retulit Dn. de *Monconys* ibidem Radisbonæ Generos. *Comes de PAR*, Camerarius defuncti Imper: & rerum Naturalium Curiosissimus, quod incognitus Homo Imperatori obtulisset parum de pulvere restante in fundo parvæ Pyxidis, qui unâ cum pyxide impositus massæ fusæ ex ☿ & ☽ partibus æqualibus, pyxide permanente illa à conflagratione, Tincturam exhibuisset tam fortem, ut postquam massa ista extraordinariæ rubedinis fracta & dissecta fuerit, interius plurimas venas rubras instar sanguinis exhibuerit, indicium exhibentes pulverem adhuc fuisse nimis fortem. Postquam refusa ista massa, cum additione novæ materiæ istius ponderis, ut prima vice, omne in ☉ conversum fuit plusquam 24. carattorum, ratione coloris. Ille homo acceperat pulverem ab alio, mysterium itaq̄ parandi ignorabat. *Moncon. Itinerar. T. II. p. 371.*

VI.

Idem Generos. Comes de PAR retulit, alia vice quendam senem addiisse Imperatorem, & aliquid de pulvere quodam attulisse, & rogasse, ut probaretur pulvis, quia crederet, eundem forte aliquem usum præbiturum: Imperator mandat, ut intra triduum rediret, interim Pharmacopolam accessiri jubet (& eundem quidem, apud quem Ratisbonæ Dn: Comes de Par 1664. mense Martio hospitabatur,) ut probaret pulverem ab incognito sibi datum, & convertit uncias VIII. ♁ in perfectum ☉: Quo viso Imperator querere curavit hominem istum in hospitio, quod nominaverat, sed eundem jam abiisse nunciatum fuit, nec unquam plus comparuit. *Moncon, Itiner: T. II. p. 371.*

VII.

Pharmacopœus Ratisbonensis *Strobelberger* narravit Dn: de *Monconny*, quomodo Mercator quidam Lubecensis, (qui aliàs parum negotia mercaturæ tractasset, sed caluisset artem figere ♁ & convertere in ☉) Regi Sveciæ Gustapho Adolpho dedisset massam ☉ centum Librarum, quando Lubecam transiverit, ex qua Rex cudere jufferit ducatos, & ut innotesceret, quod istorum ducatorum Aurum, agnosceret natales ♁ ab una parte impressa fuit effigies regia, ab altera verò insignia Regia adjunctis signis Chymicis sulphur & Mercuriꝝ ab utroq; Latere. Ad dicto Pharmacopœo talem accepit aureum Dn. Monconny, ut veritatem videret, comprobata. Post mortem Mercatoris, licet à plurimis annis Mercaturâ abstinuisset, nec unquam ea negotia ipsi prosperè cessissent, hæreditatem reliquit 1700. Millium Coronatorum *Monconys Itiner T. II. p. 381.* Horum ducatorum mentionem quoq; fecit ante aliquot annos, cum Conjugis ipsius Sanitatis curam gererem admodum Strenuus & Nob: Dn: *Ludovicus de Schönleben* Hæreditarius in Cure, & Vice-Colonellus, Rerum Chymicarum Studiosissimus, nec solum talem monstravit, sed & ex liberalitate eundem Museo meo dono concessit, signo sulphure & ♁ notatum, quem in adjuncta Tabula ænea non minus quàm alterum Moguntinum, ex Eiusdem Domini supellectile delineatum exhibere volui, ut non solum veritas dictorum elucesceret, sed & si forte fortuna similes obvenirent (quod interdum fieri solet, mihiq; alia vice contigit:) à reliquis ob singularitatem discerni possint. *Domin de Morrey* Eques Anglus & Nobilissimum Regiæ Societatis membrum in Epist. ad Dn. de Monconny scripta (in *Itinerar. Anglic. Da. de Monconny T. II.*

p. 70. cum dubitet, an talis Ducatus istic locorum in Anglia reperiri possit, rogat *Eund. Dn. de Moncony*, ut talem ipsi Londinum transmittere curâret, Societati Regiæ in ejus memoriam offerendum. *vid. Agenda in Anno*

VIII.

4. 8. 5. p. 297.

Moderni Electoris Moguntini Antecessor *GEORGIUS* *Fridericus de Greiffenclau*, medius inter *Joh. Swiccardum de Cromberg* & *Anselmum Casimirum VVamboldum* Archiepiscopos Moguntinos, aureos ex ☿ in ☉ converso cudere jussit, cujus Ingenio & arte, non ad eò cognitum est, notati illi ducati Signo ☿ uti in tabula aenea delineatus fidem præstat; qualem ipsemet manibus meis tractavi, talemque in Museo raritatis ergò servo.

IX.

Ante Laudatus *Dn. de Caos* præter factam *Projectionem* in præsentia Imperatoris, aliam fecit coram Vicario summo Moguntino, & coram ipso quoque Eminentissimo Archiepiscopo. Hanc, ut ipse Elector *Dn. Monconys* retulit, effecit cum omnibus cautelis, quas alias Philosophi in tali Operatione solent adhibere: sumsit parvam pilulam instar lenticulæ ex pulvere illo cum gummi tragacanth paratam, ut unita invicem melius cohærent. Hanc Pilulam involvit cera ex candela cerea forte ibi ardente, desumpta: hanc ceram intrusit fundo Crucibuli super imposuit uncias IV. ☿ & igni immisit, supra infraque & circumcirca cum carbonibus nigris Crucibulum contegendo. Ubi Ignis maximè inflatus fuit, spatio dimidiæ horæ viderunt rejectis carbonibus ☉ fusum, cum radiis tamen maximè rubris, qui alias ordinariè sunt virides. Putavit ergo Aurum adhuc nimis restare generosum, necessarium itaque, ut imminuatur adjectione ☽. Elector ipsemet injicit aliquot frustra Argentea, & post perfectam fusionem ubi in fusorium effusum fuit, facta massa aurea pulcherrima, sed quæ paulo acrior inventa, cujus causam retulit *Caos* provenire ex odore orichalci, qui fortè inventus fuisset in fusorio, optimum itaque esse, si adhuc in officinam monetariam mitteretur profusione, quod ubi factum, reportatum fuit inde pulcherrimum & dulcissimum. Præfectus monetæ affirmavit, se nunquam pulchrius vidisse, quod superaret 24. carattos, & quod maximè admirandum, quomodo aciditas ista unica fusione mutata fuisset in tantam dulcedinem. De hoc auro particulam promisit Emin: Dn: Elector *Dn. Monconys*. *Vid: Monconys Itiner: T. II. p. 378.* Hoc ipsum quoque confirmat *Joh. Joach.*

Beche-

Becherus in Oedipo Chym. titul. 7. §. 6. p. 186. Idem, inquit, qui Imp. Ferdin. Tincturam dedit, ille binis abhinc lustris Moguntia in praesentia Eminentissim. Princip. Electoris aliorumq; Magnatum in sat magna quantitate praestitit, cujus ☉ etiamnum reservatum istius Loci monetæ Praefectus, qui ex tali ☉ ducatum excudit, testis esse potest.

X.

Idem *Electo Moguntinus* affirmavit, se vidisse cum pondere unius grani pulveris, tres marcas ☉ ex H ij . § factas, & cum Crucibulo extractæ viderentur nimis rubræ, quod adjectione dragm. ij vel iv ☽ omnia in ☉ fuerint conversa *Dn. de Monconn. T. II. p. 372. dicti Itiner:*

XI.

Quomodo ignotus, plebejo amictus habitu, præ se ferens hominem ex Hollandia septentrionali oriundum, 27. Decembr. 1666. Hagæ Comitum in Aedes *D. Joh. Friderici Helvetii* venerit, ipsiq; frustra pulveris dederit, æquans magnitudinem seminis raparum, cum quo cera involuto & in dragm. vj liqvati H injecto, ea transmutata fuerint in ☉, narrat *Idem Helvetius in tractat. Singul. edito sub nomine vituli Aurei c. 3. p. 26. seq.* Hoc ☉ ubi Examinatori Generali Monetarum Hollandiæ Borelio oblatum, per probandi formam, ut vocant, quartam examinatum adeo insignis repertum fuit, ut adhuc de ☽ in proba adjecta aliqualem partem in ☉ transmutaverit. Idem ignotus homo in pectore gestavit quinque taleolas magnitudine interioris spatii Orbis Stannæi cum inscriptionibus singularibus ibi adductis, beneficio hujus Tincturæ ex H paratas. *Ibid. p. 31.*

Hisce rarioribus Exemplis adhuc aliquot subungere placet, pro majore confirmatione, quæ inter alia eruditissima Colloquia mihi enarravit hujus 70 mi Anni vere, dum *Vratislaviæ* decumberet, Generos. Comes *HERMANNI Sin Gleichen & Haxveld, Baro in Wildenberg & Trachenberg &c.*

XII.

Toto Orbe decantatissimum tempore RUDOLPHI II. Chymiam præprimis floruisse ipsumq; Imperatorem deniq; post tot labores & sumtus Artium Transmutandi addidicisse. Hanc dicitur uni è cubiculariis famulis revelasse, ea tamen lege, ut nulli revelaret, nisi sub articulum mortis filio, aut hujus in defectu filia: fuit quoq; inter alia simulachra in Palatio Cæsareo Pragæ Fœminæ nudæ, quæ porrecto digito ver-

sus terram monstraret, nemo tamen divinare potuit, quid hoc significaret. Tandem tempore Serenis. Archiducis *LEOPOLDI WVILHELMII* factum, ut ultima filia ex ista Cubicularii profapia morti vicina locum Archiduci revelaret, ubi secretum esset absconditum, scilicet eo in loco, quem ista statua digito indicaret. Inquisitio hinc accurata facta est, inventi plurimi lapides sibi super impositi, tandem cum fossores devenirent ad cameram quandam fornicatam subterraneam, factâ aperturâ tam gravis strepitus profiliit, ac si aliquot maxima tormenta disploderentur. Omnibus attonitis cessante strepitu nihil invenerunt inibi aut viderunt, quàm omnia intus nigro sqallore & pulvere obducta fuisse. Eundem ipsum locum *Ipse Serenis. Archidux Pragæ monstravit Generali & Comiti Melchiori Hazveldio.*

XIV.

Fuit aliquot abhinc annis Cranichfeldi in Thuringiæ oppido (cujus unam partem Generos. Comes *Hermannus Hazveldius* possidet) vidua quædam Ducissa Saxonæ, quæ litteras scripsit ad *Franciscum Hazveldium, Episcopum Herbipolitanum*, in bello Germanico militem quendam sauciatum ex commiseratione, ibi locorum sumtibus Ducissæ curatum fuisse. Postquam ille sanitati restitutus, doluit se nihil habere, quo posset gratam demonstrare mentem, petiit tamen, ut ipsi **B.** cum Crucibulo & carbonibus daretur, extraxit binos calamos pulvere quodam repletos, quem **B.** aspersit. & in **D.** statim convertit. Quæsitus unde hæc accepisset, testabatur, se tres tales calamos Wurzburgi in cænobio Franciscanorum in quadam cellulâ invenisse tempore direptionis occultatos. Quo audito Episcopus prædictus Herbipolitanus serio investigavit, quinam Monachi circa ista tempora Cænobium inhabitassent, nihil tamen expiscari ulterius potuit.

XV.

Vixit Hanoviæ in Aula Tutoris Comitum Juniorum tum temporis Hanoviensium, Exul quidam Nobilis Bohæmus, qui à Patre cum reliquis Fratribus aliquot pyxides accepit Tincturæ ad tingendas aliquot centurias marcarum **⊙**. Is cum falso in suspicionem venisset de surreptis eo tempore per furtum gemmis accusatusq; petiit, ut sibi liceret ad Fratres proficisci, quo sumtus acciperet, quo possit licet innocens istarum gemmarum pretium exsolvere. Interim Pyxidem remotis aliquot tegulis in parietem abscondit, addito cultro & foramen rursus optime

clau

claudit & Calce rursus dealbat, ne ulla aliqua suspicio sit, ibi aliquid esse reconditum. Reverius Hanoviam audit detecto furto Innocentiam suam satis declaratam esse, unde pristinae dignitati restitutus consuetum petit Cubiculum, sed dum Tincturam quaerit, pyxidem quidem videt aesse, pulverem vero unam cum cultro ablatum. Quare licet maxime perterritus fuerit, tamen ut Comiti Tutori pretium suae jacturae demonstraret, petit, ut ipsi cera & B daretur, haec pyxide vacua indit, optime movendo ut pauca granula adhuc in pyxide restantia adhererent. Tandem haec invicem mista unam cum pyxide injicit adstanti matulae cum urina, & subito per Corpus matulae summo cum strepitu transit materia aurata, optimum exhibens ☉, quod Aurum factitium una cum pyxide hinc inde inaurata adhuc Hanoviae asservari praedictus Dn. Tutor confirmavit Generosus. Dn. Comiti Hermanno Haqveldio &c.

XVI.

Dn. de Morey & nobilitate generis & Eruditionis clarissimus Angelus in Epistol. 17. Aug 1664. ex arce Whitehall Londini ad Dn. de Monconny scripta (Itiner. Anglic. T. II. p. 70.) testatur pariter Principem Palatinum Rupertum ex ore moderni Emin. Electoris Moguntini audivisse factam in ipsius praesentia feliciter Projectionem Auri; & quod Ille Ipse Princeps Rupertus A^o 1662. Regi Britanniarum dedit insigne Auri frustum Oeniponte facti ab illo eodemque homine, qui pulv. exhibuerit Electori Moguntino, quam Historiam Dn. de Morey narraverit praesenti Dn. de Monconny & simul probam quam cum illo fecerit jussu Regio &c.

OBSERVATIO XVIII.

DN. GVILELMI RIVÆ

IN PARADOXICO ANEVRI SMATE AORTICO
EXHIBITA.

A DN. JOACH. GEORG. ELSNERO.

Varices venarum in variis Corporis partibus oriri posse constat ex autorum observationibus, imò in vasis internis, uti varices in venis pulmonis olim annotavit Hippocrates. Nec mirum, venae quippe valvulis ubique abundant, hinc Sangvis copiosus & crassus à venis majoribus ad minores fluens, ob crassitiam & suam vis-

vid. infra p. 340.

coss-

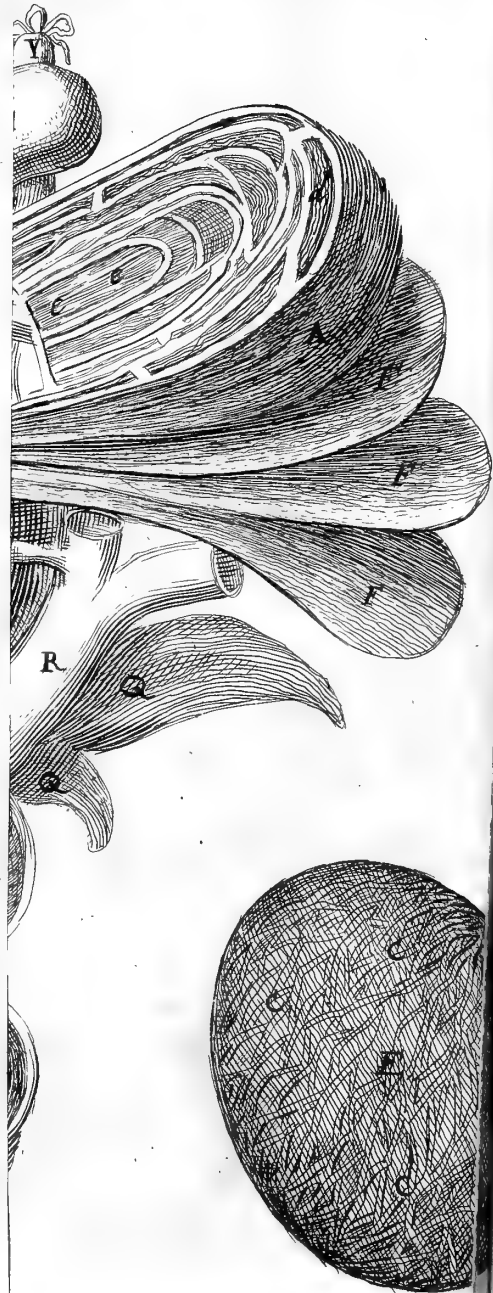
cofitatem ad valvulas vasorum subsistens, & inde incrementum capiens, venæ tunicam faciliè distendere potest. Ut non incongruè liceat quoq; decisionem dare, cur frequentissimè in cruribus varices orientur, scilicet valvulæ in ramo crurali fortissimæ imò duplicatæ Sangvini incurrenti validè resistunt.

Aliter planè res se videtur habere in varicibus, vel potius aneurismatibus Arteriarum. Ibi enim sangvis remoram ducens in arteria, summam sæpè acquirat acrimoniam, quæ erodit internam arteriarum tunicam, & hinc excitat tumorem cum forti pulsu, quod in arteriis carotidibus in collo ut plurimum accidere solet, & interdum quoq; in aliis minoribus, rarò verò, vel nunquam, in majoribus. In his enim ratio ejusmodi distensionem vix ac ne vix admittit, cum tunicarum illarum fortis resistentia istam impediatur, nec valvulæ adsint, motus quoque celerior Sangvinis quàm in venis extet, quæ omnia impediunt ne tam cito excitetur aneurisma. Excitari tamen posse in ipsa quoq; aorta, licet mirum videatur, Eperientia tamen docuit, & tale Aneurisma favore Nob. D. *Guilelmi Riva* Anatomici famosissimi videre mihi contigit *Roma* in suo Museo, in quo inter multa alia rara anatomica conservat Cor in certo quodam liqore cum Aneurismate aortico Sarcoticis farciminatum involucris, ejusdem cum arteriæ dilatatione maxima, aliorumq; Cordis vasorum cruento Sangvine infarctorum amplitudine chylifero thoracico ad digiti æqvamen turgido se deplere vetans. Quod in *Lauræ Peronæ* Cadaveræ 31. Mart. 1664. in publica administrata Sectione detexit, cujus figuram uti ipsemet ante aliquot annos graphicè prælo comp^misit hic addere placuit.

Figure Explicatio.

- A. Aneurisma duas in partes scissum
- B. Aorta crassa & corde latior.
- C. Cor Sectum.
- a. Partis dextræ aneurismatis protuberantia infra Claviculam dextram.
- b. Involucra duo, seu foliositas gemina aliis evacuata.
- D. Extractorum involucrorum facies interna.
- E. In his contentorum externa.
- c. Fibræ carneæ ex Sangvine concreto involucra texentes,
- F. Membranæ tres tendinæ ab extensione externæ Aneurisma continentés.

- d. Involucra partis sinistrae aneurismatis ferè integra.
 G. Partis ejusdem portio depleta.
 e. Concretus nondum in involucro sanguis.
 H. Hiatus membranæ internæ crepido.
 I. Vacuitas ipsius arteriæ
 K. Aortæ progressus in divortium.
 L. Aorta ascendens duplo naturali grandior.
 M. Descendens quadruplò.
 N. Cava superior duplo major.
 O. Inferior quadruplò.
 P. Auricula dextra quadruplo Patior.
 Q. Sinistra duplò longior & bifida.
 R. Vena arteriosa duplo grandior.
 S. Arteria venosa quadruplo.
 T. Cordis Sectio ad basin transversa.
 V. Ventriculus Cordis dexter.
 X. Ventriculus sinister.
 Y. Thoracicus chyliferus turgidus.

Cæterum B. L. si plura de hâc re desideras, aliud exemplum Aneurismatis aortæ videbis in Observationibus collectis à *Georg. Hieronymo Velschio* in *Observ. Joannis Udalrici Rumleri Obs. LXXXI.* Rarum & miserandum exemplum quoq; invenies in *Epist. 1. Valai de motu sanguinis ad Thom. Barthol. p. 64.* quod in Dno. Joh. Elemanno vidit, cui ex disrupta arteria aneurisma quartam thoracis partem occupaverat. Quæ & observavit *Riolanus lib. 6. Anthropol. c. 12.* *Paulus Barbettus* in *sua praxi L. II. cap. III. p. 30.* unâ cum *Ex. Dn. de le Boë Sylvio* vidit in cadavere Viri aneurismate interemti sanguinem copiosum tam serosum quàm grumosum tunicas arteriarum utraq; erosas, & claviculam sinistram maxima ex parte carie exesam. *Pareus lib. 6. c. 28.* in aneurismate venæ arteriosæ internam ipsius tunicam osseam invenit. Varia alia aneurismatum genera videbis in *Obs. Thom. Barthol. Cent. IV. Hist. 41. p. 321.* uti & apud *Schenckium Obs. Med. L. V. de Tumor. Obs. 5. p. 711.*

OBSERVATIO XIX.
D. MATTHÆI FRANCISCI HERTODI
LACTIS USUS IN EMPYEMATE.

*Observat.
Pothol.*

SI Aquilonia tempestas, tusses vigent, faucium asperitates, alui duræ, horrores, costarum dolores & pectoris, aperuit *Hippocrat. sect. III. §. 5.* Expertus idipsum Parochus Kofselezensis in Moraviâ, habitus crassioris annorum 30. pleuritide exquisita ascendente sinistrae partis ex inflammatione pleuræ laborans, cum dolore punctorio, febre acutâ, difficili respiratione, tussi ac pulsu duriusculo, quæ inseparabilia exquisitissimæ pleuritidis signa proposuit *Galen l. 3. de Loc. affect. c. 3. & l. 2. de Cris. c. 10. & l. de constit. art. med. c. 15.* Is septimo die præmissis Universalibus partim per sputum, partim per resolutionem iudicatus est.

Patitur post 5. dies ob causam externam, recidivam, & non aderat magna intentio ad hoc ut sputum facile fiat, quemadmodum loquitur *Avicen. 10. 3. tract. 5. c. 2.* adeoq; spatio dierum 14. materia plurima, quæ præ virium imbecillitate resolvi non potuit, retenta in suppurationem abiit, est enim hic terminus acutorum *Hipp. l. V. §. 8.* quicumq; igitur morbo laterali laborantes in 14. diebus non repurgantur, ii ad suppurationem vertuntur. Rupto abscessu Empyicus noster magnam puris diversicoloris copiam exspuit, quæ spuitiones ad septimanas 5. perdurabant, eâ quantitate, ut die noctuq; pelvîm 5. & ultra libris puris impleret. Innuimus cum *Hippocr. l. 5. §. 15.* Empyici qui ex morbo laterali suppurantur, si in 40. diebus purgentur à die, quæ sit ruptio, liberantur, si verò non, ad tabem transeunt.

Sumta itaq; primâ & potissimâ indicatione à suppuratione & instituta commodo victus & 6. rerum non naturalium ordine, ea adhibuimus, quæ clementer & securè pus educerent, & detergerent, non neglectis, quæ febriculam comitantem respicerent, & vires hinc apprimè necessarias roborarent.

Sed ob plurimum pus, & spuitiones copiosas patiens multum lassatus, somnoq; privatus, viribus destitui, & ad Tabem transire cœpit. De salute vix non desperantes venit in mentem quod habet *Galen. 6. §. 27.* Ustione igitur indigent, qui plurimum habent pus, ut qui desperant

rent per sputiones posse expurgari. &c. meliusq; esse nos in via salutis dubiâ aliquid agentes periclitari, quàm ægrum omni spe adematâ certo perire. Sed vires enormiter fractæ ab hoc præsidio generoso avocabant.

Exacto die quadragesimo Patienti Empyico *LAC Caprillum* cum Saccharo rosato mistum (deerat enim asininum) proposuimus, quod cum per alias 6. septimanas manè calidum & recens à capra, etiam in majore quantitate, quàm à nobis præscriptum esset, videlicet ad ℥ ij. hausisset, repurgato ulcere, omniq; putrilagine, eoq; glutinato perfecte convaluit, & crassior quàm ante evasit, prout in hodiernum diem incolumis vivit.

(D. Matth. Franc. Hertodio Nicolasburgo Brunam Moravor. ad D. Joh. Ferdin. Hertodium.)

OBSERVATIO XX.

D. PHILIPPI JACOBI SACHS

à Levvenheimb.

CONSENSUS LABIORUM FACIEI CUM LABIIS UTERI.

ANno 1669. mense Aprili *Generosa* quædam *Comitissa*, plurimo- *Observat.*
rum ante Liberorum mater, rursus quinto ferè mense gravida *Physica.*
in prædiis, ephebis aliquot ægrotantibus unum ex illis contem-
platur accuratius cui in tumefacto à febrili calore *Labio Oris* livi-
dæ & malignæ aliquæ eruperant *pustulae*. Interrogat Comitissa unum
ex adstantibus de genere morbi, & quid hæc pustulæ indicarent, qui cum
ex imprudentia exclamasset esse febrem malignam parum à peste diffe-
rentem, attonita statim sentit eo momento quendam circa *Labia Uteri*
ardorem & alterationem, & postmodum vidit ipsa erupisse ibi locorum
pustulas aliquas instar fabarum. Vratislaviam post deveniens, me con-
sulit, de majore infortunio futuro sollicita. Examinato hoc statu cum
alias bene valeret, nec ullius malignitatis signa adessent, nec istæ *pustulae*
dolerent, aut grandiores fierent, (lividas tamen fuisse obstetrici cui in-
pectionem injunxeram, narravit) *Phantasiam* ob consensum *Labiorum*
Oris cum Labiis Uteri, has *pustulas* subito & in momento, aspectis *pustulæ*
n Labiis, excitasse judicavi, commoto sanguine & oscula venarum tu-
mesca-

me faciente; securo itaq; jussi esse animo, præcipuè quod post adhibita quædam sudorifera temperata, & externè decoctio scordii cum vino admoto, attamen in eodem statu permanerent. Nec evanuerunt *pustulae*, usq; dum legitimo Partus tempore mense Augusto sana puella, absq; omni nævo à Phantasia foetu impresso ederetur, educto per Lochia sanguine pustulæ quoq; subsiderent, & matrem ulteriore sollicitudine penitus liberarent.

SCHOLION.

De *Consensu* Humanarum Partium *Faciæ* scilicet *cum reliquo trunco Corporis* in uno eodemq; Individuo ratione Nævorum res est certissima; mirum tamen in hoc casu factum *transitum* Consensus à *Labiis oris masculi ad Labia Uteri* in foemina, ubi Phantasia in Gravidis mirè & præter solitum occupata imitata est Nævus in corpore alias permanentes, casu velut sparfos, attamen certum inter se ordinem & velut cognationem habentes. *Ludovic. Septalius* Medicus Mediolanens. maximi nominis & admirabilis doctrinæ singularem edidit tractatum de his Nævus Mediol. 1618, post *Argentinae* 1629. alibiq; plurimis in locis recusum, & post eum *Joh. Sigismund. Elsholzius* Archiater Electoral. Brandenb. in *Anthropometria* primum Patav. 1654. post *Francos.* ad Oderam promulgata, in cap. 26. pluribus agunt de hac *symmetria Faciæ ad reliquum corpus*. Ajunt *Faciem* esse mensuram & typum totius corporis, præter tibias & pedes, quarum figuram satis distinctam cum facies hominis non caperet, quasi *αὐτὸν* in tam exiguo loco tantum totius corporis machinam distinctissimè claudere, itaq; Divinum Architectum pro Tibiarum & pedum consensu Brachia & manus instituisse. Hinc adstruunt & experientia comprobant *consensum*.

1. *FRONTIS* cum *PECTORE*, adeo ut si quis Nævum in *Fronte* habeat, alium similem & velut sodalem habiturus sit in *Pectore* aut *Dorso*, & quidem si in mediâ *fronte*, nævus quoq; in medio *pectore*, aliquando in mediò *dorso*; quanto vero descendit à recta & per medium frontis demissa linea in dextram vel sinistram partem, tanto etiam versus alterutrum brachiorum deflectit; si capillis vicinus nævus, vicinus erit collo, si ad supercilia & circa nasum, observabitur quoq; in inferiore pectoris parte impressus.

2. *SUPERCILIORUM* cum *SCAPULIS* & quidem supercilio-

ciliorum principium naso proximum, arcus, & finis concordant cum scapularum parte anteriore, summa, & posteriore; inde si semicirculus superciliij duplicatus, significat quoque scapularum rotunditatem. *Septal. p. 26.*

3. *OCULORUM cum Axillis* ita ut Nævus in cavo oculi alium habeat in Axillis analogum. *Septal. p. 30.*

4. *Oculorum cum Naso conjunctorum cum Pene & scroto.* *Septal. pag. 6. & 30.*

5. *Nasi cum Pene*, unde plurimi ex Nasi magnitudine etiam de mole membri genitalis judicare audent, secundum tritum:

Noscitur ex naso quanta sit hasta virilis.

6. *Genarum cum Coxis*, ita ut si nævus naso perquam vicinus sit locium habeat aut peni adhuc vicinum, aut omnino adhærentem. *Septal. p. 6. & 29.*

7. *Capitum mandibularum cum Lumbis.*

8. *Bucca cum Abdomine* adeo ut tribus divisionibus seu regionibus Abdominis, Lateribus, bucca, gemina: pubi, menti apex; & umbilico, commissura menti cum labio inferiore consentiat. *Septal. p. 32.*

9. *Aurium cum Brachiis* (quia ut brachia corporis sic Aures capitæ Alæ sunt) ita ut pinna Auris, Lacertum; lobus, cubitum; conchæ latus internum, volam manus: latus externum, dorsum manus præ se ferat. *Septal. p. 31.*

10. *Brachiorum cum Cruribus* inter se est symmetria, & nævi brachiorum, crurum nævos ostendunt. *Septal. p. 8.*

11. *Labia Oris Elsholzius cum Ani fissuris* confert, & *Labia Naturæ muliebris cum Naso.* *Septal. p. 6.* sed quia *Adr. Spigelinus de Fabric. Corp. Hum. l. 1. c. 10.* Pudendi muliebris proportionem ab ore censet desumendam, & tritum Anonymi:

Noscitur ex Labiis quantum sit Virginis antrum

verisimilius est convenire magis sibimet Labia oris & Naturæ muliebris nam & Idem Septal. p. 7. concedit si Nævus in labro superiore, nævum quoque apparere in perinæo, & disertè in nostram descendit sententiam p. 30. quando inquit: In Fœminis os ut plurimum Arvum genitale commo-
trat, & à laborum ratione nescio quid simile ad Naturæ muliebris alas de-
luci potest. Totum fundamentum hujus consensus consistit in Har-
monia membrorum vel Proportionis, si sola membrorum mensura con-

fentiat, quæ non semper certa, *vel similitudinis* in quibusdam accidentibus, quæ plerumq; certissima est.

Non mirum itaq; si Phantasia consensum Partium Corporis superiorum cum inferioribus observans, Nævos istos non connatos, sed momentaneos quocq; & temporarios in Labiis faciei ad labia uteri traduxerit. De mirâ verò vi Phantasiæ Nævos excitante alibi commodior erit differendi locus. (*D. Phil. Jac. Sachs à Leuvenh.*)

OBSERVATIO XXI.

D. HENRICI VOLLGNAD.

EX VEHEMENTI ILLISU ABDOMINIS LETHALITAS.

Cum Anno 1659. d. 24. Aug. Serenissimi Principes Altenburgenses, Dux FRIDERICUS WILHELMUS & MAGDALENA SIBYLLA, nunc pientissimæ memoriæ, non procul à Coburgo in Sylvis Hilperhusiis venatione Cervorum delectarentur, accidit, ut Servum Venatorium (Ottonem Fridrich vocatum) cervus de improvise impeteret; ille Sodalium auxilio destitutus se post arborem densioris trunci recipit, hac ratione cervi insultus elusus. Sed consilium optimum pessimus eventus subvertit; nam Cervus fortè agilior venatore, eum à tergo cornibus petens, primo arbori impetuose ac Abdominetenus illisit, mox cornibus sublatum, per aliquod spatium deportavit, donec tandem miserum sibiq; gravitate molestum onus super terga in terram projiceret. Jam Sodales, qui facinus hoc eminus adspexerant misello accurrunt, ipsumq; tantùm non exanimem inveniunt, proinde protinus auxilium à Serenissimorum PP. Chirurgo, Johanne Hilfcher, qui in statione venatoria cum aliis aderat, petunt. Hic illustrato undiq; corpore, nullius noxæ investigare potuit indicium, nisi quod sinistra natium apice cornu cervini ad mediocris pollicis profunditatem adacto, vulnerata esset; unde conjectura facta est, periculum enormius haut latere, modo ex terrore deficiens animus (dicebant enim hominem aliàs nimis esse pusillanimum) recrearetur & ad se rediret; quo fine ipsi vini haustus, quem tantopere desiderabat, exhibitus, vulnus verò quoad licuit aptè deligatum est. Interea Sereniss. Principes mandaverant, ut quàm primùm Coburgum in curru deferretur,

retur, quò à sui corporis Medico, Dn. D. Josepho Claudero & supra nominato Chirurgo ægroto necessariis medicamentis melius prospiceretur. Delato ergo circa crepusculum in Urbem venatore, omnia quibus opus esse videbatur administrata sunt, inprimis verò, post deligatum denuò vulnus, Emplastrum supra totum Abdomen, quod insigniter & maximè circa umbilici confinia, dolere continuis ejulatibus pronuntiabat, applicatum est, adhibitis simul internè quæ resolvendo sanguini essent & Cor reficerent, nam adhuc iterum iterumque animo linquebatur, sudoribus faciem largiter irrorantibus, & siti ardentissimâ præcordia angente. Hæc rerum facies utut gravius quidem malum latere facile minabatur, tam brevem tamen vitæ moram restare vix quisquam adstantium sibi persuadere poterat, qui magis notam ægroto pusillanimitatem exprobrare quam ipsius misericordia teneri videbantur. Verum paucis ab hinc horis, dum mediâ nocte deliquia increbescerent, vita hominem reliquit. Delatâ summo mane ad Serenissimos morte, dictum actum cadaver Dissectioni destinatum est, ad quam se accingentes extrinsecus singulas corporis partes bene iterum perlustrarunt, nullius tamen læsionis indicium existit, sed præter supra memoratum vulnus, dorsum solummodo, quâ os sacrum vergit ad scrotum usque, & aliquam pubis partem, extravasatus & intra cutem coagulatus sanguis, diverso olitoque livore tinxerat. Jam Abdomine integumentis exsuto Peritonæum removendum erat, quod ubi prima incisione perforaretur, statim inde aqua cruenta, velut è Syringâ propulsa, altissime profiliit, cujus inde tanta quantitas deprehensa est, ut totam cavitatem Abdominis undique inundaverit. Hæc spongiis exhaustâ intestina accuratius inspicere licuit, in quorum *Ileo & Colo quinque, foramina rotunda* grossum rugenteum Misnicum capientia, nec non in ipso *Mesenterio* proximè ad intestinum rectum *fissura* inventa est, alibi vero in *Eodem* aliquot macule lividæ & semi-corruptæ, pariter grosso non minores, conspectæ sunt: reliqua viscera omnia sarta tecta fuere.

Quod vero intestina, præcipuè Colon, quod tamen adeo crassum est, rumpi tam facile potuerint, non adeò mirum videri debet, modo respectum cognitumque reddatur, quod homo dictus, tota illa nocte, vitæ fatum suum exitiale præcesserat, dum apud apparatus venaticum nâ cum aliis excubias ageret, & sequenti die dum feræ in stationem coerentur sub ardentioris solis radiis versaretur, nimis multam quanti-

tatem

tatem Cerevisiæ, quasi continuò ac affatim ingurgitaverat, adeoq; intestina summopere repleverat & distenderat.

OBSERVATIO XXII. JOH. FERDINAND. HERTODII *USUS LACTIS IN PUTRIDIS.*

Obs. Therapeutica.

Civis Nicolasburgensis sexagenarius cum ultra annum febre quartana intermittente simplici pressus esset, multisq; remediis in cassum adhibitis, febre tamen permanente, sensim deperditâ ciborum appetentia, ad Tabem properare visus est. Diffidens de salute patiens, me unâ cum Excell. Dn. Georgio Francisco Goll, Physico civitatis Nicolasp. in consilium vocat. Inter alia dum de prognostico discurreremus, appetitum deperditum in hâc febre, præsertim ætate hâc declinante, pro malo signo ediximus, testante idipsum *Wolfgang. Hæfero in suo Hercul. Medic. l. VI. f. m. 258.* quod & alii plures observarunt. Orta quæstio, *an in hâc febre Lac tuto propinari possit?* contrarium tenente prænominato Dn. D. Goll, allegavit Hipp. sect. 5. §. 64. Lac dare caput dolentibus malum, malum vero & febricitantibus &c. Sed altius mihi hunc Aphorismum speculanti, in quibusdam febribus putridis Lac exhiberi posse statui, præsertim in ægro nostro ad tabem disposito, & in quo præter febrem nil aderat, quod Lac impediret. Ac proinde pensitatis pensitandis omni die, quâ Patiens à febrili paroxysmo immunis esset, Lac caprinum methodicè exhibuimus, eo quidem effectu, ubi per aliquot tempus continuasset, notabiliter incrassari, resciri & viribus restitui cœpit, redeunte appetitu, & paulo post medicamentis anti febrilibus sumtis febris desit.

Hic nonnemo de audacia in Lacte exhibitio hæsitabit, sed ubi quis Aphorismi prædicti sequentem translationem antiquam diligentius pensitaverit, aliter procul dubio concludet, quæ sic se habet: Lac dare caput dolentibus, malum; malum vero febricitantibus, & in quibuscunq; hypochondria suspensa rugiunt, & siticulosi: malum vero quibus felleus secessus, & in acutis febribus, & in quibus sanguinis egestio multa facta est. Convenit vero Phthificis non valde febrientibus: dare vero & in febribus longis nullo prædictorum signorum præsentis, & extra rationem tabefactis.

Supponit ergo phthificos febricitare nonnisi febre hecticâ, ergo per febres longas, Febres quasdam putridas intellexit, sed cum nec in omnibus febribus putridis tuto Lac conveniat, duas addidit conditiones requisitas: 1. ut cum ejusmodi putridis non jungatur capitis dolor, neq̃ iliorum murmuratio, neq̃ sitis &c. 2. ut febribus similibus laborantes, toti quasi consumti conspiciantur.

Ad hunc modum cum se haberet Patiens noster, ad Lac, ceu ad Sacram Anchoram, confugimus; consulente & ipso Rhase 23. contin. cap. de Lac. qui caprinum Lac in Phthisi & febribus antiqvis proponit. Neq̃ credibile est, ipsum per *febrem antiquam*, Hecticam intellexisse, ceu quæ sub phthisi comprehensa esset, omnis enim phthificus perfectus, Hecticus. Consentiant nobiscum *Theodorus Gaza & Hieron. Accorombius Eugubius* tractat. de Lacte, qui tres similes Historias, febrium Putridarum per Lac curatarum recensent.

(*D. Hertod. in Litter. è Brinna Vratislaviam missis.*)

OBSERVATIO XXIII.

D. THOMÆ BARTHOLINI

SIRENE DANICA.

DE *Sirene*, prope portum nostrum Hafniensem, serenâ hâc ætate Anno MDCLXIX apparente, fama vulgavit. Spectatores habuit in littore nostro quàm plurimos, bonâ fide visa narrantes. In crinium tamen colore non consentiunt, quibusdam rubrum, aliis nigrum asserentibus. Faciem humanam imberbem confirmant, caudam verò bifidam, quæ diversa est ab illa cujus anatomen in Historiis rarioribus tradidi, cujusq̃ ossa quædam servo; hujus quippe cauda informi carne constabat, (uti *ibid. cent. 2. hist. 11. depicta*) nisi sexûs diversi indicium esse debeat, vel ætatis diversæ. Ex Phocarum verò genere est. Crinium discrimen apparens, ex situ corporis vario & solis radiis variè incidentibus forsan dependet. *D. Th. Bartholin. in Litt. Vratisl. missis ad D. Sachsum, è Hafnia Danorum.*

*Observat.
Physica.*

SCHOLION.

Quia Aqvarum & maris, respectu orbis terrestris, tam vastum & capax fuit spatium, incolarum maris quoq̃ infinitus futurus numerus, &

M

multò

multò plures ipsorum piscium species, quàm avium aut terrestrium bestiarum, ideo variæ à summo Architecto formæ erant Aquatilibus indendæ, & res aliæ quoque imitandæ. Unde marina etiam cœlestes res referre videmus, Lunam piscem & Stellas à similitudine ita dictas: nutrit Oceanus *pisces volantes* ad lineam Æquinoctialem, volatu aëra secantes, & naves appetentes: sunt Accipitres marini, Hirundines pelagiæ: In Oceano *arborum fruticumque*, innumeræ species, & pisces à plantis denominati, *Urtica*, *Passinacæ*: sunt alii rerum arte confectarum similitudine gaudentes; Rotæ, Gladii, Serræ, Acus, Pugillares; sunt analogæ in Aquis *Animalia* Leonibus, Vaccis, Eqvis, Canibus, Rhinocerotibus, Lupis, Bobus, Vitulis; quidni & *Hominibus similia* animalia ibi inveniri posse censendum sit, tam multis oculatis testibus consentientibus? Nam si in terrâ quoque nutriuntur animalia, hominum figuram externam, & gestus exprimentia, licet verâ & perfectâ sint ratione destituta, ut de *Simiis* res clara est, & in *hominibus sylvestribus*, quos curiosæ peregrinationes exhibuerunt: (& talis ex Angolâ Friderico Henrico Aurasionensium Principi donatus, Ourang Outang dictus, describitur & delineatur à D. Tulpio l. III. obs. 56. p. 275. uti fœmella silvestris, faciem manibus tegens, ubertim lachrymans, gemitus ciens & cæteros humanos actus, præter loquelam, exprimens, depicta à Jacob. Bontio l. V. histor. Indor medic. c. 32.) quidni & talia marina animalia producere possit Oceanus, maximè mirandorum fœcundus Pater, quæ plerumque sub Phocarum genere comprehenduntur? *vid. in Append. addenda pp. 5.*

Tales homines Pisciformes Veteres in sexu perfectiore vocarunt Tritones Plin. l. 9. c. 5. Pausan. l. 9. in Bœotii. ex Recentioribus de Tritone in Hispania & Epiro viso Alex. ab Alex. l. III. Gen. D. c. 8. & de pluribus aliis ex Majol. Dier. canic. colloq. 9. p. 349. ex Nierenberg. l. V. Histor. Natural. cap. 14. ex Scalig. exerc. 226. §. 12. & aliis, Schottus in Physicâ curiosâ l. III. c. 3. §. 362. & seq. Depingit quoque Gesnerus in histor. animal. marin. ord. XII. de cetis f. 174. Hominem marinum cui nomen Monachi marini, propter similitudinem, & alium, cum mitrâ Episcopali. Discrepant tamen Authores inter se in horum descriptione, dum alii illos pubetenus instar piscis caudatos faciunt, alii etiam cum pedibus humanis. Et talis fuit perfectè hominem mentiens, etiam pedibus, cum proluxâ barbâ, qui hoc ipso seculo Anno 1619. Regis Daniæ consiliarius ex Norvegiâ Hafniam navigantibus in mari ambulans visus est, sub brachio portans

tans fasciculum graminis; hic inescatus petasone funi appenso in navem fuit pertractus, sed cum loqueretur & nisi dimitteretur navigantibus interitum navis minaretur ipsi rursus in mare profiliendi libertas data fuit, referente *Joh. Philipp. Abelino in Theatr. Europ. tom. 1. f. m. 321.* nisi hunc spectris potius accensendum esse, quàm naturalibus Tritonibus velimus, ob sermonem articulatum & prædictiones.

In *Sexu sequiore SIRENES* vocantur tales *pisces*, nec res fabulosa prorsus, licet cantus ipsorum mera sit fabula. De *Sirene à Theodoro Gaza* in littore Peloponnesi visa *Alex. ab Alex. l. III. Gen. D. c. 8. & Schottus l. a. c. 4. p. 466.* qui *Nereides* distingvit à *Sirenibus*; & è *Nereidum* numero illas facit, quæ pedibus humanis præditæ, qualis illa ab *Exc. Dn. D. Jonstono in Thaumato-graph. class. 10. c. 5. §. 9.* annotata. Anno C. 1403. in Hollandiæ lacu capta, eò è mari rejecta, quæ & indui se passa est, panis & lactis usum admisit, fila è colo ducere didicit, semper tamen muta mansit: spectro contra potius annumeranda illa quondam in Daniâ capta *Sirene*, narrante *D. Th. Bartholimo cent. 2. histor. rar. II. p. 187.* netrix, loquens simul & futura prædicens. *Aliæ Sirenes* infra sunt caudatæ & vel exactè hominem superius & foemellam referunt, vel ex parte tantum. *Epriorum* grege est illa *Sirene à Capitaneo Anglico Johanne Schmidt* in Indiâ Occidentali; in Novâ Angliâ in littore portus S. Johannis visa Anno 1614. quæ historia à *Joh. Lud. Godofredo* enarratur in *Historiâ Antipodum part. 1. f. m. 193.* & à *Georgio Stengelio* in *de monstris c. 2. §. 8. p. m. 58.* qui *Capitaneus*, cum vix hastæ spatio mari abesset, optimè *Sirenen* adnatantem conspexit; erat ei eximiâ forma, oculi, nares, aures, genæ, os, collum, frons, totus vultus virginem venustissimam præ se ferens, capilli cyaneo colore per humeros defluentes, quod sub umbilico fuit piscem repræsentavit. Sunt tamen *Sirenes à* quibusdam Authoribus paulò aliter recensitæ, etiam in partibus superiobus parum ab homine discrepantes. Ex *Bernardino Gennaro l. 1. c. 9. Itiner.* narrat *Barthol. l. a. p. 189.* quod in flumine vasto Cuama, propè Caput Bonæ Spei *Sirenes*, quæ mediâ parte superiore formæ humanæ similes, capite rotundo, sed immediatè thoraci juncto, sine collo, auribus, oculis, labris, dentibus hominibus planè conformes, & ex mammillis pressis lac emanare. Tales *αὐθγαπρωίεφες* pisces in Orientalis Indiæ mari quoque ad Insulas *Vasayas* seu *Pictorum*, Hispanis parentes & ad Insulas *Philippinas*, ex relatione *Didaci Bobadilla* istarum Insularum Procuratoris certis anni

temporibus capi refert *Athanas. Kircher. L. III. Art. magnet. part. 6. c. 2. §. 6. novæ auctæ Roman. edit. & vocari Peche Muger*, ab indigenis Duyon, iisq; assignat caput rotundum, nullâ colli intercapedine trunco compactum, nasum aberrare ab humano naso, reliquas partes homini similes, pectus albâ cute contactum; mammas habere non pendulas, sed quales virginibus sunt, globosas, brachia lata ad natandum apta, nullis cubitis, ulnis, manibus, articulis distincta.

Hicce convenit *Homo Marinus*, cujus exuvias Anno MDC XLVII. in Majo vidit *al Torre*, oppido & portu mari rubro adjacente Dn. de *Monconny Itiner. Egypt. T. 1. p. 252.* cujus verba ex Gallico translata ita sonant: *Homines isti marini*, inquit, sunt grandes pisces in mari Rubro capti, magnitudine instar Cameli; caput ipsis est instar bovis, cauda ad modum piscis, reliqua corporis pars à ventre versus supernas partes instar hominis aut potius sceminæ, (sunt etenim utriusq; sexûs) habent pectus, mammas & brachia, manus instar hominis, nisi quod digiti cartilagine sive membrana quâdam invicem juncti sint, sicut pedes anseris plani, aut sicut alæ vespertilionis, ita referunt, qui tales viderunt; vidi tamen postea manum, ubi tamen ossa jam erant excorticata. Religiosi promiserunt, quod vellent mittere integram talem piscem, quanquam ferè impossibile, ut, quis integrum capiat, cum superstitio sit Turcarum piscatorum, non minus quàm lege prohibita, talem piscem exteris tradere, quare statim cum capitur, caput refecant & mari injiciunt. Vidit *Idem* ibidem *Sirenis corium*, quod longitudine decem pedum fuit, crassitie majore quàm bubali corium licet maximi, & ligno durius, ex quo parant scuta globulis ex sclopetis minoribus impervia, item soleas calceorum, quæ per triennium durant. De hoc homine marino dentem dono accepit *Idem Dn. de Monconny*, cujus vim summè bezoardicam cum Cairum redux ex monte Sinai venisset, præsentem Dn. de Pascal in cane à viperâ commorso tentasset, frustraneum tamen vidit effectum.

Talis *piscis Sirenis corium* in eodem oppido *Torre* ad mare rubrum unâ cum mammillis & umbilico suspensum (rejectis brachiis & capite) extremâ parte piscem referens vidit antegresso seculo *Dn. Christophorus Fûerens de Heimendorf* Patrit. Norimb. istic locorum iter faciens Anno 1565. uti narrat in *Itiner. Terr. Sanctæ à se conscript. p. m. 122.* Cum his convenit *Sirene* à Petro Pavv Prof. Lugd. Batav. dissecta, & ab *Exell. Bartholino cent. II. hist. rar. n. depicta*, cujus manus & costæ adhuc servantur in

Musæo Bartholiniano. Sic etiam Pragæ in Thesauro Cæsareo monstrata fuit manus Sirenes à D. Vollgnadio, & alia manus Romæ in Museo Dn. Corvini à D. Elshero Collegis curiosis visa. Kircherus quidem in descriptione hujus piscis ulnas ei & articulos in brachiis & manibus abnegat; Dn. de Monconny tamen cum *Exc. Bartholin* p. 189. in brachiis radium & cubitum admittit, licet ob natanti commoditatem valde curtum, vix quatuor digitos transversos longum, nec ampliorem quoque humeri ductum. Sirenes quoque, extra mare, in fluviiis inveniri Authoritas est Petri Perreji de *Erlesunda* in *Hist. Moscovitic.* p. m. 88. In altero latere Provinciæ Lucomoriæ, inquit, (quæ ad extremos fines Moscoviæ est) in fluvio maximo *Tachni*, relatum est à Russis inveniri ibi pisces, qui capitibus, oculis, naso, ore, manibus, pedibus & aliis membris cum homine convenient, quanquam loquela & ratione sint destituti, saporis esse admodum dulcis, quando comedantur.

Tandem uti *Sirene Danica* (de qua loquente ante ex *hist. 11. cent. II Barthol.* dictum est) futura prædixit Regno Daniæ, sic & hanc mutam Anno 1669. comparentem infaustum omen fuisse hoc anno subsequutæ mortis inopinatæ Sereniss. & Potentiss. Regis FRIDERICI. III. Principis Optimi, eventus docuit.

[D. P. J. Sachs à *Levvenh.*]

OBSERVATIO XXIV.

D. JOHANNIS FERDINANDI HERTODI à Totenfeld

HÆMORRHAGIA DIFFICILIS SANATA.

S Anguinem esse vitæ nostræ thesaurum, Animæ sedem, ac Spiritus vitalis vehiculum, quo diffluente omnia in corpore pereunt, & homo cadaverosus relinquitur esca vermium, quotidiana nos docet Experientia. Hoc idem testari debuisset Amicus mihi sincerissimus 36. circiter annorum, plethoricus & satis robustus, qui dum paulò largiori mora radii Solaribus se exposuisset, improvise hæmorrhagia utriusque naris hora secundâ pomeridiana correptus, eaque non intermittente, me circa septimam vocare jubet. Sanguis qui fluebat copiosus erat, cum saltu rubicundissimus, testis furiosi & ab atomis solaribus ir-

*Ol. Chi-
rurgica.*

ritati Archei, excitantis turgentem particularum sanguinearum fermentationem, quam subsecuta est osculorum Arteriarum apertio. Hic constantibus adhuc viribus illico sanguinem, tam in dextro quam sinistro brachio partitis vicibus mittendum præcepi, non neglectis cucurbitulis tam scarificatis ipsis scapulis, quam ficcis ipsis furis ad revulsio- nem appositis. Ad contemperandum sanguinis fervorem Julap. exhibitum ex Aq. plantag. burf. pastor. Syr. de Rosis ficc. Lap. prunell. &c. Ad sanguinis fermentativi motus inhibitionem ab intra propinata Mix- tura ex Aq. Equiset. portulac. Syr. corallor. Lap. hæmat. & croco ♂ adstr. Ab extra verò Epithema ipsi fronti & testibus applicatum ex Aq. fol. quercus spermat. Ranar. acet. ros. & lapit. hæmatit. Ad con- strictionem Osculorum inflatus pulv. ex stercore porcino, & ad fœto- rem discutiendum distemperatus pulv. rosar. & balaustor. Ore masti- cata & deglutita radix Cichor. flor. albo in signo Virgin. collecta, ad hæ- morrhagiam alias specifica. Imo ipse pulvis Ranarum calcinat. & Us- nea Cran. hum. usurpata fuerunt: ast frustraneo effectu & spe plena peri- culi, nisi pulverem seq. in nares insufflarem, cujus Authorem nomino *Excell. virum D. D. Matth. Francis. Hertod* Inclyt. Stat. Marchionatus Moraviæ Medicum dignissimum, qui primus eundem communicavit, & Tartaro-Mastigi meo Moraviæ. Cap. IV. p. 27. inferendum tradidit. R. Alumin. crud. q. pl. adde Laccæpictorum, Germ. *Rugel-lack* / q. s. ad pulv. incarnato colore saturandum. Hoc pulvere sapius repetito, hunc ægrum ut & alios plurimos (nisi hæmorrhagiæ ab erosione valvulæ tertii Sinus cerebri contigisset) ab orci faucibus, DEO benedicente, liberavi. Hujus quoque pulveris admirandas & eximias virtutes sat dilau- dare nequit Civis quidam Brunensis Ehippiarius, qui dum dentem, per Chirurgum sibi evellere curaret, & subjacentia vasa læderet, subse- quente hæmorrhagiâ copiosissima, & vix non lethali, nullo medicamen- to licet efficacissimo quam hocce solo pulvere curari potuit. Plures hujus pulveris observationes, ubi etiam ad ferrum candens erat descen- dendum, adducere possem, nisi tempus inaniter tererem, & B. L. tædio afficerem. Merito itaque sit Benedictus D E U S, ex cujus inexhausta, munificentia hocce nobis innotuit medicamentum.

(*D. Hertod. in Litt. è Brinno vtratislaviam missis.*)

OBSERVATIO XXV.
D. JOH. FERDIN. HERTODII.

FRACTURÆ GRAVIDARUM
difficiles curatu.

Prolis humanæ portio res est Diis omnium longè chariſſima, *Observat.*
Dionyſ. Halicarn. L. 1. ad cujus conſervationem in neceſſariis Na- *Chirurg.*
tura Dux optima plus fœtui, quàm ipſi Matri proſpicit. Elucet
hoc in Fracturis Gravidarum, ubi offis fracti coalitum non modò
difficilem, verùm etiam quaſi impoſſibilem experimur, quod pauci
obſervârunt. Matrôna quædam Agnata mea in quinto gravidationis
menſe, alias ſana, patitur luxationem cum fractura offis Tibiæ, accer-
ſitus chirurgus luxationem repoſuit, naturam verò ad callum regene-
randum in fractâ Tibiâ, etiam jam per tres menſes, adhibitis quæ calo-
rem naturalem conſervarent, ſymptomata ſupervenientia averterent,
ſollicitare nequivit. Diffidens de ſanatione agnata me quoque in con-
ſilium vocat, quàm bono animo eſſe admonui, & callum fractæ Tibiæ
dum enixa fuerit partum, certè futurum ſponſendi. Quid fit? parit
agnata puerulum ſaniſſimum, & uno menſe poſt callum in oſſe fracto
regeneratum experitur. Simile quid etiam obſervatum antehâc in
gravidâ à ſingulari Amico, dum in Italia degerem, intellexi. *Hertod.*
Litter. è Bruna Morav. Vratiſlav. datis ad D. Sachſium. &c.

SCHOLION.

Difficultatem circa curam Fracturæ in Gravidis jam agnovit *Guil.*
Fabritius Hildanus Cent. VI. Obſ. Chir. 68. f. 582. in curâ Conjugis Senatoris
Bernenſis, quæ tibiâ ſiniſtram intra genu & talum fregerat, ubi licet
maximam diligentiam adhibuiſſet, ut callus generari poſſet, nihil tam-
men effecit, niſi ubi enixa fuerit infantem, tunc demum ſpatio quadra-
ginta dierum confirmatus eſt callus, cum decem ſerè menſes circa hanc
curam fuiſſet occupatus; Hinc Tibiâs gravidarum veriffimè fractas,
quamdiu ventrem ferunt, mediante callo coaleſcere poſſe impoſſibile
eſſe, expertus eſt, quia Natura tota circa fœtus formationem occupata,
materiam ad formationem calli deſtinatam ad uterum mittit, & oſſa
fracta

fracta negligit. *Idem* observavit *Hildan. Cent V. obs. 87. f. 484.* in alia gravida, quæ septimum mensem imprægnationis erat transgressa quâdo Tibiam fregit, sed tamen calli restitutio maximas fecit difficultates, ut propter foetum etiam 23. septimana post contractam fracturam, movendo pedem, ossa confracta adhuc vacillarent; circa trigessimam demum septimanam facta fuerit restitutio: nam quia calli generatio fit ex purissimo sanguine, eundem verò alimenti loco, foetum in utero ad sui nutritionem, & post extra uterum, ex mammis cum lacte materno attraxisse credibile censet. Dum hæc olim legissem apud *Hildan.* subtimidus fui ob prognosticum, de eventu morbi, quando Anno 1660. ad curam Gravidæ fœminæ quinto mense, hinc Vratislaviæ Mercatoris primarii & mei consanguinei conjugis vocarer, quæ patellam in sinistro pedè fegerat. Nihilominus in hac fœmina Natura adeo robustam se exhibuit, ut accedente dexteritate & diligentia *Joh. Georgii Hancki Chirurghi*, decennali Indiæ Orientalis peregrinatione & præcipuè in Japonia, clari, intra sex septimanarum spatium fuerit restituta, antequam foetus in lucem ederetur, & officia in domo obambulando licet cum aliquâ difficultate obire potuerit. [D.P. J. Sachs à Leuvenh.]

OBSERVATIO XXVI.

D. JOH. THEODORI SCHENCKII.

CEREBRUM BOVIS PETREFACTUM.

Obs. Anatomica-Physica.

Notabilem observationem pronuper 6. Martii ad me perscripsit *Patavii* degens *Lucas Schroëckius Augustanus* Medic. Licentiat. quam non gravabor transcribere & vestris Ephemeridibus Curiosis conferre. Circa principium hujus Anni 1670. in quodam vicino *Patavii* pago ad monachos *D. Justinæ* spectante *Bos* quidam matætatus Cerebrum in marmoream planè duritiem exhibuit, qui aliis bobus stupidior, capite semper pendulo & quasi nutante incessit, usq; dum tandem plane marcescere incœperit, unde ipsum jugulârunt, sed aperto corpore omnia membra salva invenerunt; disrupto autem Cranio, stupiditatis istius causa reperta fuit. Cerebrum hoc in Monasterio dicto *D. Justinæ* jam asservatur. *D. D. Joh. Theod. Schenckius in Litteris Jenâ Vratislav. missis ad D. Sachsum. vid. in Append. addenda p. 8.*

SCHO-

SCHOLION.

Eandem Historiam ferè eodem tempore mihi Litteris è Vienna narravit *Dn. D. Georg Sebastian Jung*, Collega Curiosus svavissimus his verbis: Nuper ex Italia Viennam redux *Dn. D. Helmpberger* narravit mihi se Patavii mense Januario hujus Anni 1670. vidisse Cerebrum Bovinum (excepto cerebello ac medulla spinali) totaliter petrificatum, quod in lectione publica *Exc. Dn. D. Scarabicius*, dum de Affectibus capitis ageret, demonstravit. Observatum fuit Bovem hunc 14. diebus & ultra, anteqvam mactaretur notabiliter ac ad sensum manifestissimè indies defecisse ac contabuisset, quod à defectu succi nutrititii per nervos defluentis ob cerebrum, proximam hujus succi materiam, à Spiritu gorgonico in Lapidem coagulatum, provenisse existimò. *Hac Jungius*. Mirari multi possent & indubium vocare insolitum hoc narratum. Insolitum quidem, non tamen inaudita res est nostra ætate. Adducam testem Curiositatum Promumcondum *Exc. D. Thom. Bartholin.* cujus verba ex *Epist. 8. Cent. III. ad Exc. Dn. D. Joh. Dan. Horstium 1660. 2. Nov.* scripta pro majore illustratione adducam, pag. 41. Nuperis annis ex Svecia nobis relatum fuit Bovis Cerebrum univèrsum in lapidem mutatum esse, quod illo mactato demum deprehensum, cum antea prono semper & inclinato capite in pascuis, vix ossibus hærens, agrè progredereetur. Dubitavi exinde, quæ via Spiritibus patuerit com meatus? At nuper cum ex oblecta urbe Hafnensi benevolè in castra Svecica essem invitatus ab Illustriss. Legatis & Senatoribus *Dn. Sciringo Rosenhan & Dn. Stenone Bielcke*, Magnis Litteratorum Fautoribus, comperi à laudatis Viris rem, prout narrata fuerat, veram esse, servariq; adhuc Cranium cum incluso cerebro lapideo in prædio quodam Oxenstirniano, ad Spirituum verò liberum transitum relicta videri hinc inde foraminula excavata, quæ per stramen immixtos liqvores & flatus transmittant, utq; magis & crederem quæ dicebantur à fide dignissimis, & diligentius in inusitata rei causam inquirerem, promisit illustris Bielckius vel iconem accuratam, vel particulam Cerebri saxei. *Hactenus Dn. Bartholinus*. Non inconsonum forte rationi, si judicatur ex circumstantiis, non momentaneam fuisse petrificationem, sed potius successivam, ea ratione, ut eandem statuit *Dn. de Monconys Gallus, in Itiner. Agypt. p. 248. de Silicibus formam Cerebri exactam mentientibus*

ad montem Sinai in deserto *Sues* inventis; esse inibi terram ferè totam Nitrosam, quamvis insipidam; ex aëre humorem glutinosum destillare, qui terræ isti junctus accedente maximo calore Solis, istis in locis frequenti, induretur & pro varia rotis nocturni allisione particulis quibusdam elevatis, quibusdam excavatis, Cerebri formam representet; interiores verò partes tum demum perfectè indurari & petrificari, quum jam omnia ab extra fuerint petrificata, eâ ratione ac aquæ exterior pars primò congeletur, internæ partes dein successivè. Experientiam habuit testem in aliquot disruptis Lapidibus, ubi durus cortex & exterior pars tota petrificata fuit, interius verò adhuc materia fluida & quasi distemperata inventa fuit. Forte pari modo (licet ab alia & adhuc ignota causa) *cerebrum bovinum* exteriore cortice primum fuit lapideâ crustâ obductum, unde adhuc motus remansit bovi, indies autem imminutæ actiones, quo magis interior cerebri medulla petrificata fuit. Repetit eandem Historiam de *Bove Svecico* & verissimam asserit Idem *D. Th. Bartholin. Cent. VI. Histor. Med. Obs. 91. p. 357.* adducens simul aliquot exempla Hominum, in quibus *Lapides in cerebro* inventi fuerint, ex *Kentmann. l. de Lapid. in Corp. Hum. ex VViero de Malef. Aff. c. 16. Corn. Gemma L. s. Cosmocr. c. 6. Holler. L. 1. de Morb. intern. c. 4. in schol.* quibus adde *Eund. Barthol. Cent. I. Hist. Anat. var. obs. 33.* de Virgine Danica, quæ emunxit Lapidem per nares, magnitudine dactylorum, post præcedentes Capitis dolores, & *G. Fabric. Hildanum Cent. I. Obs. 11.* qui in aperto capite filii Domini Bernardi ab Hazveld, Domini in Wildenberg, *lapidem* ex gypsea materia concretum & membrana inclusum in posteriore parte capitis, inter duram & piam matrem invenit fortiter adhærentem; & recentissimum exemplum, quod enarrat *Ex. Dn. D. Theodor. Kerckringius Med. Amstelodam. celebris in Observat. Anat. hoc anno 1670. editis*, qui in puero nuper secto Joh. Nicolao Westphalo 14. annorum, stulto quasi, semper somnolento & capite obtuso cui glandula pinealis defuit, & Lapis in dextro priore Cerebri ventriculo albicans repertus fuit, pendens grana 13. *Kerckringius Obs. 35. p. 76.* Itaque si in homine non totum Cerebrum, partes tamen quasdam cerebri induratas fuisse, tales Lapilli probant.

[*D. Ph. J. Sachs à Leuvenh.*]

OBSERVATIO XXVII.
D. PHILIPPI JACOBI SACHS
à Lewenheim.

RENES HUMANI PETREFACTI

Quam mirè Natura in corpore Humano *Lapidicinas* in omnibus *Obs. Phys.*
co-Anato-
mica. omninò corporis partibus ædificet, & læpius in calculis, sepulchrales lapides homini viventi exstruat, quotidiana non solum addocet Experientia sed & in omnibus reperitur Observatorum libris talium fœcunda messis, & Spicilegium quoddam exhibuê eorum in *Dissertatione de mirandâ Lapid. Naturâ* ante aliquot annos edita. Hoc tamen maximè admirandum interdum, licet rarò, ipsam officinam *Lapidum* in vivente homine *marmoream* in tumbam degenerasse.

Ut mittam exemplum fœminæ Viennensis, cujus *Renes petrefactos* vidit *Mich. Textor* Medicus, & enarrat *Schenkius* in *Lithogenes. p. m. LXIX* eandem historiam, novum dabo exemplum, totius *parenchymatis, Renalis* scilicet, *petrefactionem*. Vixit paucis abhinc annis in Silesiâ superiore Nobilif. fœmina *Helena de Scalin*, Conjux Nob. Viri *Henrici Hartmanni* Præfecti Castelli montis S. Johannis, quæ maximis doloribus nephriticis per plusculos annos exagitata fuerat, & tam spissam sæpius minxerat urinam, ut in ipsâ emissionem & stillicido quasi in fila diduci potuerit; ingruentibus interdum rigoribus in nephriticis consuetis, lumbos ferè nudos fornaci admovit, ut se calefaceret, vix tamen calorem sensit, licet cutem ipsam fornacis flamma læderet. Tandem miseris hisce diu coluctata, succubuit circa annum 1661. nimiâ dolorum atrocitate. In dissecto corpore inventi fuere ambo *renes obriguissetam dexter* quàm *Sinister* in alabastrinam duritiem & soliditatem.

Hanc summè curiosam historiam uti mihi narravit *Dn. Henricus Sturm* *Physicus Oppoliensis & Practicus in superiore Silesia sat celebris*, ita cum sciret eosdem *renes* asservari apud Nobilif. *Dn. Georgium Eustachium Krause* tum temporis *Statuum Silesia superioris ad conventus Stat. Vra-tislaviam Legatum*, promotorem se exhibuit, ut majorem ex his renibus in Museum meum ad aliquot horas, penitus inspiciendum, acciperem. Erat adhuc post *Gorgonæam* istam metamorphosin *Ren* in suâ figurâ

(quasi fabacea) ordinariâ conspiciendus, exterior parenchymatis pars & circumferentia semicircularis seu gibba renum pars videbatur quasi in aliquot lobos corrugata, & porosior reliquo lapide facta, coloris ad gryseum accedente, reliqua vero pars, versus sinam partem & pelvim, cum resectâ particula Ureteris principii, filicea tota, nihil magis quàm candidans alabastrum & duritie & colore exhibens; in superficie venulæ aliquatenus rubescentes, quasi ibi depictæ videbantur. Postquam hunc *Renem* dextrum diu digitis palpassem & ad libram pondus examinassem, XI. lotones exsuperasse compertum est. Curavi eundem ære incidi exactissimè, quem hisce Ephemeredibus inseruissim, nisi depictum exemplar tunc temporis statim mississem Chilonium Holsatorum, ad Excell. Dn. D. Joh. Daniel. Majorem Principis Holsato - Eyrtingensis & Episcopi Lubecensis Archiatrum & Prof. P. in novâ Chilonensi Universitate, Academicum Curiosum & Amicum Concivemq, meum amantissimum ut eundem lithologia suæ Curiosa edendæ infereret. Hoc maximè dolendum in istius cadaveris apertione Medicos Anatomix gnaros aut Curiosos defuisse, qui originem & finem istius petrificationis renalis annotassent, an toti ureteres filicei, (quia ipsorum principium resectum durissimum & solidissimum) & quid forte vesica ipsa monstri aluisset, de quibus circumstantiis nihil expiscari potui ulterius, sola *avulsio* Renis dextri interim contentus.

OBSERVATIO XXVIII.

D. GEORGII SEBASTIANI JUNG.

IN SANGVINE MATERIA ALBA CIRCA COR.

MEmini me ante biennium circiter unâ cum Exc. Dn. D. Zacharia Manâgetta, p. t. Physico Znaimensi in Moravia, interfuisse Apertioni Cadaveris virilis in Hospitali Aulico Viennæ, vulnere ab Apro in venatione supra genu inflictio defuncti, in cujus dextro cordis ventriculo & vasis pulmonalibus, Vena Cava portiones aliquot *materiae cujusdam albae, teretis, tenacis ac viscosae*, spithamæ circiter longitudinis inventæ fuerunt. Similes quoq; portiones aliquot ante annos è cadaveris cujusdam Corde ac Vasis pulmonalibus extractas, ad Theatrum Anatomicum Viennense (dum Exc. Dn. D. Laurentius Wolffstrigel Anatom, Professor, foeminei cadaveris exactam

haberet

Obs. Anatomica.

haberet demonstrationem) detulit Excell. Dn. D. *Schubert*, ac nobis omnibus conspicendas exhibuit. Ego pro ingenii mei modulo, materiam illam pro chylo crasso ac viscido habui, qui ob fermenti vitalis vitium ac debilitatem spirituaſcere, volatilifari ac in ſanguinem elaborari, nec ob craſſitiem debite circulari potuit, unde in vaſis illis ſtagnans, formam illam ſublongam contraxiſſe videtur. Nec dubito materiam hanc in cordis ventriculos vi propuſſam unâ ſuffocationis ac mortis cauſam non minimam fuiſſe. *D. Jung. litteris Viennâ Vratiſlav. datis ad D. Sachſium.*

SCHOLION.

Obſervarunt jamdudum quoq; *Erastus* concretionem in Corde pituitoſam flavoſcentem inſtar medullæ, quæ in bovum coctis offibus reperitur, apud *Thom. Bartholin. Anat. Reform. l. 2. c. 7. p. 262.* & in ſiniſtro Cordis ventriculo albicantem pituitam concretam *Fontanus* apud *Exc. Job. Dan. Horſt. manud. ad medic. p. 1. c. 1. ſ. 2. th. 3. p. 39.* & materiam craſſam, compactam, albam, laridum coctum referentem in ſiniſtra Cordis auricula, quæ Cordis ventriculum ſiniſtrum ſuffocando ventilationemq; impediendo ſubitam mortem intulit. *Laz River. l. 1. Obſ. 82.*

Quod autem materia *crassa alba* in ſanguine reperta fuerit circa Cor, comprobatur eò facilius aliorum fidem, qui etiam in ſanguine per Venæſectionem educto invenerunt materiam albam egredientem, quam alii Pituitam, alii Lac, alii Chylum vocârunt. Sanguis ægro in Tertianâ duplici extractus è *Salvatella*, planè albus fuit & glutinoſus in modum Pituitæ, nec tamen ullum craſſi humoris in urina ſignum. *Job. Rhod. Cent. 1. obſ. 36.* qui idem *Cent. 3. Obſ. 32.* teſtatur puellæ 16. annorum in Synocho Sanguinem teſmiſſum, ſemper lacteum comparuiſſe. De *Cerdone Caſtris* vivente narrat *Borell. c. 1. Obſ. 25.* quod ille phlebotomatus ab omnibus venis, quæ vulgo ſecari ſolent, ſemper ſanguinem album emiſerit. Similem caſum narrat *D. Petrus à Caſtro in Obſ. ms. ſ. 6.* Puerulo, inquit, cui Sanguis ex *Salvatella* extractus per duplicem Tertianam continuam, cum copia Pituitæ & rudimento Cachexiæ, exivit ita glutinoſum phlegma, ut aquam calidam in catino figulino cogeret, quæ nec ex inclinato effunderetur, nullo ſanguinis apparente nec alterius ſucci, præter pituitoſi ſucci, coacti inſtar cerebri vervecum. Ipſemet in *Praxi Vratiſlaviæ* bis obſervavi Anno 1665. in muliere, *Zythopolæ* conjuge, Febre quoti-

diana intermittente cum summa Cachexia laborante quæ tamen restituta sanitati, adhuc vivit; & Anno 1670. mense Martio, in litterato Viro, plurimis peregrinationibus per Angliam, Galliam Hispaniamq; claro, qui morbo & Cachexiâ, tam à malâ diætâ, quàm ab itinerum molestiis & diuturnitate, contractâ oppressus fuit: in hoc post venam sectam & concretionem sanguinis, non tantùm in superficie crassum album, phlegma apparuit, quod sæpius fieri solet, ad crassitiem dorsi in cultro, sed *integra* educta *massa* purum putum *phlegma album* fuit, quæ nec discindi potuit, nec aquæ injecta dissolvi, sed versus solem exposita, tota visa fuit instar Laternæ Punicæ perspicua, alba, flavescens parum, quàm integram ex pelvi desumptam, aquâ lotam, instar cutis in orbem staneum extendere potui.

Quidam *Chylum* prodiisse putant in talibus *venarum sectionibus*. P. Borellus c. 1. Obs. 25. cum narrasset Anno 1648. viro febrî maligna tento, venam sectam fuisse, *sanguinemq;* albedinem *Lactis* retulisse pronuntiat, hoc à læsa facultate sanguificâ, chylum immutatum relinqvente factum fuisse. Audiamus quid *Illustre Collegium Regium Anglicanum* observarit: ita illud in *Transact. Philosoph. Tom. 1. Num. VI. p. 100.* verbis ex Anglico idiômate in Latinum sermonem translatis: Persona curiosa scribebat nuper Parisiis, quod in medici domo aperierant venam hominis, in qua invenerunt *Lac loco sanguinis*, cum hoc referretur Dno. Boyleo Oxonii, respondebat, quod similis observatio circa *sanguinem album* facta fuerit per Eruditum Medicum, sibi notum. Et cum hæc relatio videretur ipsi memoratu digna desiderabat eandem circumstantialiter habere, ab ipso dicto medico, antequam plura de eâ diceret. Itaque p. 117. fit continuatio ejusdem observationis seq. verbis: Postquam prior schedula impressa fuit, amplior sequentibus relatio facta est: Prolixius accepi ab Ingenioso D. Lovvero relationem Epistolicam de observatione circa *Chylum repertum in sanguine*; quod licet videatur mirabile, attamen cum quibusdam & meis & illius experimentis bene convenit, de quibus hic non locus dicendi. Historia, quanquam brevis, comprehendit plurima singularia; de eo, in quo mihi præcipuè discursus moves, communicabo tibi, nulla certè minima verborum ipsius mutatione. Virgini, postquam largius jentaculum sumisset circa septimam matutinam, *vena* secabatur hora II. ejusdem diei in *pede*, prior *sanguis* excipiebatur in pelvi, & brevi spatio *totus albus* reddebatur, posterior *sanguis* excipiebatur.

piebatur in Acetario, qui extempore *albescerat* instar *lactis* gelati, post 5, vel 6, horas venit medicus, ut videret utrumq; , & ille in pelvi erat *partim sanguis*, *partim Chylus*, quibus serum album, instar lactis, supernatabat; & ille in Acetario *merus* erat *Chylus* sine minima apparentia guttæ sanguinis, & cum separatim calefierent ad ignem, utrumq; indurefcebat instar albuminis ovi, quando coquitur, aut instar feri sanguinis quando calefit, sed multo candidius. Hæc Virgo tum temporis bonâ fruebatur valetudine, & sanguinem solum mittebat propter menstrua suppressa, floridæ aliâs & optimæ constitutionis.

Refert *IDEM ILLUSTRÉ COLLEGIUM ANGLICANUM* aliud *Albi Sanguinis* exemplum *Tom. 1. Num. VIII. pag. 129*: Dn. D. *Johannes DE ALE* sequentem communicavit observationem, super relationem *N. VI.* recensitam: ad vestram observationem, inquit, addere possum simile Phænomenon, quod ego accepi quasi retrò 20. annis, de *Thomâ Day*, Pharmacopolâ Cambrigenfi, cui mittebatur sanguis jussu *Doct. Eade* medici: hujus viri *sanguis* erat *albus instar Lactis*; cum exiret è *brachio*, dilutè rubebat, sed mox cum in vas delaberetur erat *albus*, & perpetuò continuabant *similes guttæ lactis* in pavimento, in quod decidebant. Conjectura, quam medicus conspicebat de causa hujus accidentis, erat, quod æger multos edisset pisces, affirmans simul, quod brevi supervenisset lepra, nisi per medicinam præventum esset, *Hactenus Angli*. In Scabioso *sanguinem lacteum* notavit *D. Isaac Riverius medicus Maxamatenfis* ap. *Borell. l. 1. Obs. 25*. Non desunt qui *verum Lac* in fœminis quandoq; cum *sanguine* prodiisse affirmant: cum & puerperas quam plurimas per Uterum & Vesicam maximam lactis copiam effudisse, *Andr. Laurent. l. 1. Anat. Quest. 10.* testetur, & ex *Bauhino* adducat exemplum fœminæ *Schenck, l. 2. Obs. Lit. d. mammillis, Obs. 6. f. 304.* quæ dimidium cyathum lactis cum urina minxit, nisi ductus Thoracicus cum Emulgente communicans, secundum experimenta Dn. *Gayant* in *Tom. 3. Ephem. Gall. faciliorem faciat viam*. De lacte in fœminarum mammillis generato notat *Petr. d. Castro in Obs. ms.* quod mulieri lactenti per ardentem febrem sanguinem miserit, à *Venâ sectâ* exivisse *Lac*: dubitatum quidem an lac fuerit, nec ne, an vero alba pituita à consortio sanguinis separata, tandem judicatum merum lac fuisse.

Sic refert *Joh. Rhod. C. III. Obs. 32.* à *D. Castro* audivisse, quod dum
 Ille

ille Uxori Centurionis in Cantabria puerum lactanti in febre mali moris venam secare iussisset, ex *aperta Basilica* merum *lac* effluxisse, quod morbo per sudorem soluto in mammas redierit: pariter Veronæ contigisse mulieri mali habitus filiam enixæ, suppressis purgamentis, urgente febrili, cum *saphena* dextra tunderetur, *lac* exiisse; quod *lac* fuisse non pituitam, coagulo fuisse compertum.

Tandem *lac vaccinum* in copia haustum, in puella nobili suppressis mensibus laborante, post sectam venam *Saphenam*, in *sanguine* pelvi excepto, *lac* loco feri conspectum fuisse, quod pridie ante sectionem hauserat; conjecturam facit Exc. *Bartholinus Cent. 1. hist. Anat. 17.* ex lacteo Thoracico ramo prope jugulum, ramulum sive in arteriam sive in venam cavam implantatum, *lac* istud *haustum* ad Venæsectionis locum cum *sanguine* delatum. [D. Phil. Jac. Sachs à Leuvenh.]

OBSERVATIO XXIX.

D. GEORGIUS SEBASTIAN JUNG

LIEN MAGNUS, DUPLEX INTESTINUM COECUM.

Obs. Anatomica.

Cum in elapsâ anatomîâ hujus anni 1670. Excell. Dn. D. *Volfstrigel* Anat. Prof. in Universitate Viennensi ego assisterem, observavimus in cadavere virili *Lienem* p. n. magnitudinis, cujus membrana in parte gibba potissimum in cartilagine facile à substrato splenis corpore facile separabilem abiit. Arteria quoque splenica erat solito major ac varicosa quasi, unde cum per hoc vas debito majus plus sanguinis ad *Lienem* deferretur, quam per venam splenicam naturaliter se habentem circulationis lege revehi potuerit, factum videtur, quod *Lien* adeo in magnam molem excreverit.

Idem Dn. D. *Volfstrigel* ante annum in hortulo suo me præsentem in corpore puerili *duplex intestinum cæcum* reperit, quorum unum loco ordinario, alterum verò jejuno intestino annectabatur. Dn. D. *Jung* in litter. Viennâ Vratislaviam ad D. Sachs. missis.

SCHOLION

Supr. Obs. 2. *Lienis* magni plura exempla recensita fuerunt: In Scholio

Scholio quoque *monströse magnitudinis hepata* enarrata fuerunt, maximum verò est Hepar, quod recenset *Henricus à Mœnichen Danus epist. 1. cent. III. ad Excell. Bartholin.* scriptâ, Cœlestinum Cœlestini Cortonæ degentem in muliere quadragenariâ, quæ sæpius pepererat, & tandem ob mensium suppressionem gravida frustra habita fuisset, invenisse hepar XL. librarum pondere. *Theod. Kerckringius in cent. obs. anatom. hist. p. 74.* recens exemplum adducit *Lienis & magnitudine & duritie peccantis*, & disquiri ibi an non in tali casu audendum esset famosi præterito seculo Empirici *Leonhard. Fiorovanti* facinus, ab ipso notatum in *Thefaur. vit. l. 2. c. 8. p. m. 26. Edit. Venet.* qui Panormi fœminæ *Marullæ* annor. 24. *Lienem* oppilatum & tantâ mole auctum, ut corpore ampliolem non caperet, feliciter *exsecuit*, & à præsentis interitu restituit, præcipue cum ex *Bal-lonio l. 2. Ephem. p. 251. Exc. Th. Bartholin. cent. 4. obs. 51. p. 345.* adducat exemplum in vulnerato ad nothas costas ab imprudente sectore, qui ignoravit *splenem* foras apparere, fuisse eundem resectum, convalescente ægro: imò *Idem Kerckringius* diligentissimus corporum scrutator Anno 1667. in binis fœtibus Amstelodami dissectis observavit *lienem* penitus defuisse. *Keckring. l. a. hist. XI. p. 31.* non videtur fabulosa res *Fiorovanti* narratio, *inquirit ibidem*, fortè in homine repeti posset, nam *canibus* eximere *lienem*, jam lusus est. Quomodo verò curiosissimi Angli *D. Scarboroughius* & alio modo *D. Jolivius Lienem canibus*, suibus, felibus feliciter *eximant*, modos describit *Th. Barthol. cent. IV. hist. 51. p. 343. 344.* quæ exsectio in *canibus* duobus in Dania quoque feliciter coram serenissimo Rege tentata Anno 1661. *Id. Barthol. cent. III. ep. 50. & ep. 71.* & quater repetitam fuisse feliciter excisionem à *Regio Chirurgo Philippo* asserit *cent. 3. ep. 64. cent. IV. ep. 14.* Vidit *Dn. Olaus Borrichius* 1663. Londini ap. *Dn. Guilielm. Charleton* Medicum Regium *canem* obambulantem, cui prædictus medicus ante sexennium *lienem* exsecuerat, qui adhuc validus fuit, nisi quod ex intervallo in maciem quandam attenuatus fuerit, subito etiam rursus pingvefactus *Barth. cent. IV. Ep. 92. p. 537.* & Illustris *Boyleus* testatur in ipsius præsentia à *D. Jolivio* exsectum vidisse *Lienem* cani, eo successu, ut saluberrimè post vixerit *ib. p. 521.* In homine tamen, (licet audax manus nihil non audeat) *Exc. Bartholin. cent. III. epist. 73. p. 307.* sectionem difficilem reddere statuit tum visceris Lienis magnitudinem tam multiplices vasorum plexus; aut quod *cent. IV. epist. 46. p. 278.* repetit, nimiam hæmorrhagiam, quæ necesse exhauriret hominem, si præci-

derentur venæ & arteriæ omnes, quodsi verò ex in parte lienis relinquuntur, ut agglutinentur, tunc exsectionem Lienis vix dici posse,

De usu verò *Intestini cæci legitimo* dubium hæctenus ap. Anatomicos fuit maximum, aded ut *Jessen à Jessen in Anat. Prag. p. 34.* pronunciarit, quod *cæco Intestino* munus assignem, non habeo, sed lubenter illud verbum ingenuum usurpo, *NE SCIO*: *D. Simonis Pauli* tamen in egregio *Quadripartito Botanico operè class. tert. in Centaur min p. 247. nov. edit.* pronuntiare audet solertem Naturam in hunc finem intestinis cæteris velut sacculum inanem *cæcum* addidisse, ut *naturale receptaculum esset flatuum*, ceu vesicula fellis bilis est. Fufius de hoc agit *Idem in Class. II. in malo coton. p. 83. & Cæcum* dici adstruit, non quod omninò non sit pervium, ut cæcis in guttâ serenâ nervus opticus, nec quod ita coalescat naturaliter, ut vasa umbilicalia in adultis, nec quod ita conniveat ut uterus à conceptione, sed *cæcum* dici ex mente *Riolani* quod non in rectum sit excurvatum. *Cæcum* ait flatuum inter coctionem & præsertim ex flatulentis cibus genitorum naturale esse & necessarium receptaculum, & ferè eundem Ileo aut principio coli præstare usum, quem auriculæ cordis cordi, vacuum verò in cadavere inveniri, quod post mortem flatibus subsideant, flatibus verò plenum in animalibus vivis dissectis. Sic pag. 87. exemplum habet de *cæco intestino Equi 1655.* dissecti, ex cujus ventre stupendæ magnitudinis *cæcum* erupit *intestinum*, paucula excrementa in eo liquida inventa, flatibus verò adeo tumidum non aliter ac vesica bubula à pueris inflata. Confirmat suam sententiam quod suis flatulentis cibus glandibus quernis, nucleis faginis, pisces, hordeo pastis, apophysis ista maximè sit conspicua præ aliis animalibus. Tandem cum *Archangel. Piccolhomin, in lection anatom. XI. p. 86.* notet animalibus, quæ admodum voraces sunt, duplex esse *Intestinum cæcum*, veritatem hujus in *Orue voracissimâ ave & in lupo, geminum scilicet cæcum, invenit D. Simon Pauli p. 85. l. a.* fortè dissectus *Infans vorax, si vixisset, futurus fuisset ita naturâ providente.*

[*D. Phil. Jac. Sachs à Levdemb.*]

OBSERVATIO XXX.
D. ZACHARIÆ MANNAGETTÆ
AFFECTUS CORNUTUS.

DUm D. Zachar. Mannagetta ante aliquot annos Parisiis viveret, *Obser. Pa- ac celeberrimo cuidam sapientissimorum virorum interesset thologica.* conventui, propositus fuit sequens casus sat mirabilis & rarus. Vir quidam Consularis seu potius Præses Consilii & Parlamenti Urbis Dyon, in Ducatu Burgundiæ, dictus Dn. de Laine, jam sexagenario major, constitutionis atrabilariis longo tempore febri Tertianâ continuâ exquisitâ correptus, difficillimeq; curatus, incidit in affectum Cornutum hoc modo: Excreverat ei circa duarum ultimarum costarum spuriarum vertebrae tumor quidam inæqualis, durus, sensûs exquisiti, ad magnitudinem castaneæ, qui per decennium nec augeri, nec minui, neq; ullis medicamentis adhibitis poterat curari; tandem à quinque annis notabiliter augeri, veramq; Cornu Cervi junioris figuram æmulari cœpit, inq; tantam altitudinem excrevit, ut nisi orbiculatim amputatum fuisset usq; ad certam aliquam distantiam (ad crassitiem circiter digiti à cute) ubi sensus incipit exquisitissimus, ipsum cornu altitudinem dimidii pedis excederet. Varia jam ab Experientissimis quibusvis Medicis fuere tentata remedia, sed omnia in cassum, levibus enim non cedit, fortioribus exasperatur. D. Zachar. Mannagetta Litter. è Znaïma Moravor. ad D. Jung Viennam.

SCHOLION.

Pluribus animalibus, tam quadrupedibus quàm avibus, quandoq; & Piscibus benigna natura secundum ordinariam legem concessit Cornua vel unum vel plura; interdum tamen miro quodam lusu Animalibus extraordinario modo ea largitur. Sic lepores cornutos recenset Bartholin. cent. 2. hist. 86. tale Cranium leporinum G. Segerus Thoruni in Cent. II. Epist. 29. p. 653. Bartholin. & similia cornuta è Leporibus possedit in Museo suo Danorum immortale decus Olaus Wormius in Museo l. III. c. 23. f. 321. Sic Equum Cornutum aliud Regis Hispaniarum stabulum teste Nierenberg. l. VII. histor. Peregr. c. 2. alium generosum, Equile Friderici III. R. Danicæ, cui ex utriusq; auriculæ dextræ parte cornu incurvum enatum, statis

temporibus decidens & renascens, quem depictum exhibet *Olaus Wormius Mus. L. III. c. 25.* & *Bartholin. cent. II. hist. 10.* imò & inter *Equos Principis Stilianii* vidit *Leo Allatius* ferocem sed exilem *equum*, cui post aurem dextram incurvum cornu fuerat enatum, referente *Bartholino tractat. de Unicorn. c. 19.* *Gallum gallinaceum cornutum*, qui etiam *cornutum* habuit filium, recenset *Bartholin. cent. I. epist. 30. p. 126.* arte tamen & mangonio talem redditum putat *Exc. Olaus Wormius in cent. I. epist. 38. p. 174.* solent namq; mulierculæ cum gallos castrant cristam amputare, & in ejus locum calcaria substituere, quæ dum coalescunt crescunt, & in *cornuum* formam augentur, per insitionem quasi quãdam, quo artificio & in *Galliã* fiant *Galli cornuti.* *Borell. cent. I. observ. 10.* & in *Italia, M. Aurelius Severinus in cent. I. epist. Barth. 60. p. 247.* Superfedeo recensere alia animalia præter naturam cornubus insignita.

Mirum tamen etiam *Homines* interdum fieri *physicè Cornutos*: Decantatissimum exemplum est *Francisci Troviluvii Galli*, qui sese circa *Anno 1599.* *Parisiis*, alibiq; videndum exhibuit cui *cornu arietinum* in media frontis parte succrevit, referente *Thuan. L. CXXIII. Eundem* vidit *Parisiis Anno 1606.* *Joh. Renodius l. III. meth. med. c. 2. Eundem* aspexit *D. Christianus Fabricius Bartholin. cent. I. ep. 20.* & *Emmanuel Urstifius Basiliensis*, qui ap. *Fabricium Hildanum cent. II. obs. 25. f. 104.* depictum eum proponit & *Aldrovand. in monstror. histor. ab Ambrosino edita f. 125 Idem Aldrovand. l. a. f. 126.* narrat *Anno 1639.* puero rustico decenni *Corniculum* longitudine *Indicis in capite* succrevisse, qui *Bononiæ* accedens *Nofocomium* mortis opem *Chirurgicam* imploravit, ut à tali morte liberaretur, cui *Joh. Baptista* filius *Johannis Caponi* medici egregii, a *grotis Nofocomii* *Astans* mortem *defectione Corniculi* nuntians, prudenter illum demisit. In *Carolo Sartore Neapolitano corniculum in frontis angulo vitulæ junioris specie* observavit *M. Arel. Severin. in Abscessib. ræcond. l. V. c. 25. p. 256.* *Patavii* novit *Aquapendens* ex *Nobilium* profapia virum, qui paulò *supra frontem corniculum durissimum* gestaverit, crassitie *digiti manus minimi*, longitudine *olivæ Hispanicæ* protuberans, substantiã *ungvi* persimile, qui cum genuisset filium ruminantem cibos, *Aquapendens* putat hoc factum fuisse, quod pater, ob cornu, affinitatem quasi habens cum *cornigeris animalibus*, inde filius simile quid contraxerit, quæ philosophandi ratio tamen *cachinno* excipitur à *Johanne Fabricio Lynceo in Exposit. Histor. Mexican. Nardi Rechi f. 632.* *Infanti cornu*
à nati-

à nativitate connatum *in fronte*, primùm nodi specie, post ad palmi dimidii longitudinem, notat *Zacut. Lusitan. l. III. Prax. admir. obs. 93.*

Pariter in seqviore sexu vidit *Exc. Bartholin. Cent. I. histor. 78.* & delineat mulierem Hollandam 70. annorum, cui *in capite cornu* succrevit. In Patavinâ virgine *corniculatam in fronte* epiphyfin excidit *Joh. Veslingius*, eadem cum vaccino cornu substantiâ, quod & in valetudinario Mediolanensi in puellâ semipalmari *cornu*, una parte striato, deformata, præstitit *Matthæus Bergomas* Chirurgus, ejus loci. *Th. Bartholin. de unicornu cap. 1. p. 19.* In ipsâ facie vetulæ *cornu* sponte decidens observavit *Petrus Estanovius* Chirurgus Monspel. & communicavit *River. in com. obs. 6. p. 348.* quam historiam repetit *Borell. cent. I. obs. 14.* & aliâ addit Monachi Ordinis Prædicatorum, cui juxta *oculum cornu* prognatum fuerat. Ex *dorso cornu* emeruisse notat *Scalig. ex. 199. p. 5.* magis tamen mirandus puellæ Helveticæ Bernæ status, quæ Anno 1612. sensit *dorsum, brachia, & crura cornubus* scaterè, quorum quædam duos transversos digitos longa, nonnullâ curvata, quæ à *D. Paulo Lentulo* curata quidem, ob malam diætâ verò recidivâ sensit, depingitur apud *Hildan. l. a. f. 105.* In Presbytero in superficie convexâ *lienis cornuâ* erupunt exturgescencia, tantâ duritiè, ut vix scalpello scabi potuerint. *Robert. de Fludd. l. IV. anat. c. 8.* Pariter in *calcaneo enatum cornu* memorat *Zacut. Lusitan. l. II. Pr. obs. 178.* aliâ exemplâ apud *Schenck. l. I. Obs. f. 13. Edit. Nova.* invenire quoque licet. Pleriqve Authores ex *verrucarum* genere hæc *cornua* esse pronunciant, & quidem *cancrosarum*, tales enim pensiles verrucas, & incurvas instar cornuum apparere confirmat *Borell. observ. 14. Cent. I.* Quomodo verò *curentur* consuli poterunt præter dictos observatores, *Cabrol. Obs. anat. XI.* & *Th. Bartholin. de Unicornu c. IV. Edit. Patav. p. 37.* & seq. qui curationem variandâ censet tam pro diversitate ipsorum cornuum, tum pro varietate eorundem insertionis. [*D. P. J. Sachs à Leovenh.*]

OBSERVATIO XXXI.

D. ZACHARIÆ MANNAGETTÆ.

POLYPUS CORDIS.

DN. D. Zachar. Mannagetta in Anatomia publicâ Parisiis demonstratum vidit Polypum intrinsecus ventriculi cordis cujusdam hominis leatâ morte

morte, respiratione sensim ac sensim absq; causâ manifestâ deficiente extincti: dexter major sinistro, uterq; magnitudinem fabæ excedebat, situm verò propè valvulas & orificium cordis obtinebant. *D. Managetta Litt. ad D. Jung. Viennam datis.*

SCHOLION.

Côr Hominis nobilissima licet pars, tamen plurimis quoq; subiectum est miseris; ut nihil dicam de *vermibus & calculis in corde* repertis, in *corde humano ulcera* fordida & cava inventa fuerunt, *Farguel. l. V. pathol. c. 12. Trincarsell. l. 6. c. 11. Holler. l. 1. de morb. intern. c. 29. Schol. Benwen. de abd. c. 89. River. c. 1. obs. 87.* Invenit sinistrum cordis sinum foetidissimo humore repletum *Andr. Laurentius l. 3. anat. obs. c. 13. in Caltri Antvverp. Præfeci filio Nonnius* vidit propè sinistram Cordis auriculam *abscessum* instar ovi, apud *Nicol. Fontanum Respons. & curat. med. l. 1. exempl. 22. p. 60.* In sinistro cordis sinu glandulosæ & subnigricantis carnis libras prope modum duas. *Vesal. l. 1. de corporis Humani Fabric. c. 5. invenit carunculas* interius albicantes, exterius rutilantes in corde hominum & Brutorum Patavii & Hafniæ *D. Th. Bartholin. Anat. Ref. l. 2. c. 7. p. 263. Excrecentiam* circa mucronem & vesiculam in corde, circa arteriâ magnæ exitum propendentem secavit & delineare curavit nuper *Keckringius in obs. anat. 83. p. 161. & aliam excrecentiam* circa basin cordis ad Uncias j. Dragma. vj. *Gesnerus* vidit apud *Barthol. Anat. Ref. l. 2. c. 6. Polypum* etiam in corde visum fuisse attestatur *Tulp. l. 1. c. 27. p. 55. descriptum & depictum* in Momma Baxio homine torpido, subito mortuo, alium quoque observavit *Dn. D. Michaël Kirstenius Medicus Hamburgensis insignis* in Belgâ 50. annorum, ubi *Polypus* annatus dextræ auriculæ, productus in ipsam capacitatem dextrî ventriculi, & in Aortâ, alius quoque in eodem homine repertus fuit *polypus* insignis apud *Th. Bartholin. cent. III. hist. 17. p. 40. & seq.* Ab Eodem laudato *Dn. D. Kirstenio* expectandam esse dissertationem de aff. cordis, in quibus plurimos *polypos* cordis à se observatos, & delineatos exhibiturus sit, cum observatione, tali polypo laborantes catharrhis suffocativis emori, monet *D. Georg. Segerus in Epist. 86. cent. II. Bartholin. p. 683.* Dum Bernæ 1662 rusticus ebrius ex pugno pectori inflicto mortuus esset *D. Mart. Bogdanus* in utroq; cordis ventriculo *polypum* invenit, ad minimum, ponderantem Uncias jv. *Epist. XI.*

cent. IV. Barth. p. 40. ubi causam statuit, quod absumto Sulphure in sanguine ob vehementem febris æstum, sal coagulandi virtutem exercuerit. Et Excell. *Borrichius* Anno 1662. Lugdun. Parav. in Harlemensis viri sinistro cordis sinu deprehendit *polypum* variis radicibus adhærentem, quem Chirurgus vermem esse putaverat. *Cent. IV. ep. 17. Barthol.* Quid verò de *polypis* hisce judicet *D. Theod. Kerckringius* placet ipsius verba ex *obs. LXXIII. p. 145.* subiungere, quando eos pro *Pseudo-polypis* agnoscit, inquires: Dubito vidiſſe ullos verum *polypum cordis* aut aliarum partium. Servo ejusmodi, quos vocant, *polypos* ex variis partibus collectos (unde ibidem depingit *Pseudo-polypum arteriæ venosæ, hepatis, dextri ventriculi cordis*) nihil aliud sunt quàm sanguis, qui post animalium mortem refrigeratus & grumosus redditus, durusq; ex corde, hepate, aliisq; partibus extrahitur, in varios ramos divisus, prout ibi in variis cavitatibus hæsit, qui *polypo* narium ita similis est, ut primâ fronte appareat profusus idem, sed cum similes *polypos* in animalibus formare possim, quoties libuerit, non ægrè ferent viri docti, qui putarunt id genus morbi fuisse in vivis, cujus in mortuis orta est aliqua similitudo, ex concreto in variis cavernulis sanguine, qui concreſcit ob admixtionem acidi peccantis humoris. Experimentum fieri potest, si cani vivo vena secetur, eiq; Spir. Oli infundatur, coagulabitur statim sanguis & *putatitios* faciet *polypos*. Hactenus *D. Kerckringius*

[*D. P. J. Sachs à Leewenh.*]

OBSERVATIO XXXII.

D. ZACHAR. MANNAGETTÆ.

ANATOMIE HYSTERICÆ CUM MESENTERIO
SCIRRHOŒO.

D. *Mannagetta* cum Patavii ap. Excell. Anatomicum *Dn. D. Antonium de Marchettis* cadaver scæmininum hystericâ passione (ut *fe-* *Obs. Ana-*
rebatur) extinctæ difſecaret, reperit illius *mesenterium* infinitis ferè glandulâs scirrhoſis variâ magnitudinis & figuræ refertum, tantæ duritiæ, ut omnem fermè cultri aciem illuderent. Uterus verò unâ cum testibus & vasis deferentibus materiâ feminali corruptâ, quæ caſeo recenter coagulato haut abſimilis erat, turgidus reſertus fuit. *D. Mannagetta*
Liſt. ad D. Jungium Viennam datis.

SCHO-

SCHOLIŌN.

Glandulas mesenterii insolitæ magnitudinis describit quoque *Theod. Kerckringius in observat. anatom. XVIII. p. 45.* sectione anatomicâ inventas fuisse mortis causam. Nec Indorum morbus familiaris reticendus, eos ad atrophiam deducens, in quibus post sectionem aliquando *totum mesenterium* vidit consumptum *Jacob Bontius in de Med. Indorum l. I. c. XI. p. 26.* Ubi tamen intestina cohærentia, seu potius inter se confusa nullo ordine tenuibus nimirum membranulis adnatis,

[*D. P. J. Sachs. à Leuvenh.*]

OBSERVATIO XXXIII.
D. LAURENTII WOLFSTRIGEL
FLAMMA EX PUTEO

*Observat.
Physica.*

CUM Romæ degerem Anno 1664. rumor per urbem increbuit, Ignem e puteo concitatum ac exinde hominem graviter læsum fuisse. Rei oppidò raræ admiratione ductus, percontari rem accuratius cœpi, quæ res sequenti modo se habebat. Civis quidam Romanus, cui ædes ad ripam Tiberis, munimento S. Angeli obversam, vernò tempore puteum suum juxta dictum flumen ac pone sterquilinum situm mundari curans, homines illos conduxerat, qui huic operæ unicè incumbunt, unde & vulgo Romano dicuntur Pozzacchari, qui cum integrum fermè jam puteum exhaustissent, ac tandem unus ex ipsis candelâ descensum in puteum pararet, ultimam expurgationi admoturus manum, vix ad medium putei demissus exclamavit, ut denuo extraheretur, sibi enim impossibile ob æstum ac mentiphitum, circa medium emergentem, ultra ibi commorari. Socii negligentiam potius aut focordiam, quam veritatem rati, nihilominus ingeminantibus clamoribus demissum voti compotem reddiderunt. Hoc extracto alius descensum parat, ac insidens fusti ac candelâ quoque instructus, vix circa medium putei demissus erat, en ingens flamma, subcœrulea supra puteum erupit aliquot momentis perdurans. Missellus ille interim in puteo diros ejulatus edens ac opem sociorum inclamans, ab iisdem licet summè perterritis rursus extractus fuit, ustulatus tamen insigniter barbâ, pilisque omnibus à flammâ consumptis, quia

quin & in pelle, tum & in facie, tum & alibi ob vestes jam ignem concipientes graviter læsus in Xenodochium D. Virgin. Consolationis vulgo dictum, ad curationem delatus fuit, quem ibi quoq; invisi. Utrum verò evaserit, vel quomodo se deinceps habuerit, scire non potui ad patrios Lares Romæ evocatus. D. Wolffstrigel ad D. Georg. Sebast. Jung.

SCHOLION.

Ex puteis interdum expirationes adeo malignas, ob mephitim & conceptam putredinem, exhalasse hominibus subito lethales, passim exempla prostant. Vidus Vidius part. 2. Medic. sect. 2. l. 1. c. 11. narrat Florentiæ in vico D. Laurentii, in diversorio quodam puteum fuisse maximâ ex parte fimi fœcibus ac fordibus oppletum; in eum dum puer illapsus gladium extrahere cupiens descendit, is statim mortuus perit, alius juvenis puerum educere tentans, pariter obiit, non minus quàm canis, qui injectus, ut adhuc tentamen fieret. Idem Winshemii in Franconiâ accidisse 1613. testatur Sennertus Prax. l. 6. part. 3. c. 2. p. 105. Ubi civis diu conclusum puteum mundare cupiens, perit unâ cum aliis, qui ipsi in auxilium succurrere voluerunt. Angelut. de febre malignâ c. 2. idem Romæ evenisse asserit sub Gregor. XIII. ubi plures unus post alium in antiquo limo plenissimum puteum descendentes singuli momento extincti, succensis verò ignibus evanuit putris haktus ex cæno. Confimile exemplum narrat Johannes Faber Lynceus in Expos. in Recethum f. 784. memini, inquit, ante annos plures quàm viginti, Romæ cum platea, Rasella dicta, extrueretur, & puteus recenter esset excavatus, & in hunc gallus gallinaceus forte decidisset, unum ex operariis illis per funum se demisisse, ut gallum extraheret, verum nondum aquam attigerat, cum mortuus, in puteum concidit, subsequitur alius operarius, ut socium servaret, & animal levaret, sed & ille subito oppetit mortem. Tertius descendit, sed rogavit, si signum daret, confestim extraheretur; quare ubi medietatem putei attigit, statim ab aurâ, quasi vertiginis quid simile patiens, clamore edito semianimis, reliqui verò mortuæ ducti fuerunt, & puteus terrâ oppressus. In novo itaq; hoc exemplo credibile accedentes ignes subterraneos (quos per totius Italiae porosam terram fœcundos esse asserit Andr. Baccius de Therm. l. IV. c. 4. f. 199.) una cum cœni corruptione bituminosos & naphthæ æmulos produxisse

vapores, qui in altum cum aëre elevati, admotâ Candelæ flammâ sese accenderunt, non aliter ac colophonia contusa, si per calami scriptorii cannulam in aërem versus candelam accensam suffletur, in aëre se accendit. Unde ad absumendos & dissolvendos tales malignos & noxios vapores in subterraneis, quidam feliciter tormentorum bellicorum flammam ac strepitum admovent, quod *Fortun. Licet l. de Annulis antiq. e. 23.* refert Novæ Palmæ in foro Julii observatum fuisse; quando in descensu in monumentum cathedralis Ecclesiæ tres vespillones, alter post alterum descendentes subito omnes demortui essent, & uncis extracta corpora cum insigni nigredine, quasi combusta conspecta fuissent.

[*D. P. J. Sachs à Leuvenh.*]

OBSERVATIO XXXIV

D. JOH. MICHAELIS FEHR

SINGULARIS CATARRHORUM EXTRACTIO.

*Obs. The-
rapensica.*

TRansit Anno 1661. mense Januario Svinfurtum quidam veteranus Bombomachides, qui pulvere quodam farinæ purissimæ simili, insipido ferè, nisi quod paulum acrimoniæ lingvæ aut faucibus affricaret, insignem pituitæ lentissimæ copiam è naribus catarrhorum, quibus pulveris istius quidpiam indiderat, absq; sternutatione & molestiâ, cum Stupore elicuit, asseruitq; esse pulverem cujusdam radicis ex Arabia delatæ, suumq; artificium multorum Medicorum in Imperio admodum celebrium testimoniis corroboravit. Ego suspicor esse corticem rheumaticum, quem *Carolus Clusius è Nicol. Monardæ in simpl. medic. ex novo orbe delatorum l. 3. p. 10.* ita describit; Ex Peru mihi missus est crassus quidam cortex, quem ex vastâ arbore ulmo simili, cum amplitudine, tum formâ, detractum ferunt; nascitur ad ripas fluminis cujusdam 25. leucis à Lima distantis, nec alibi in India facile reperitur. Indi in capitis defluxionibus, rheumatismis, aut alioq; corporis gravèdine laborantes, hujus arboris corticem in tenuissimum pulverem comminuunt, & naribus imponunt; humores insigniter educit, quâ ratione liberantur; quod verum esse nos ipsi experti sumus. Secundum caloris gradum excedere videtur. *Hactenus Clusius.* Si Coloniensis ille Pyrgopolinæes alio quoq; concesserit, optandum esset.

ut certò inquiri posset in genuinam hujus pulveris naturam à medicis, propter insignem usum, quem præbere posset in curatione catarrhorum, si fieret familiarior. *D. Joh. Mich. Fehr litter. Suisfurto Vratislaviam, datis ad D. Sachsum.*

SCHOLION. *Confer. H. IX. & X. l. f. 117. p. 283.*

Fortè est Idem Colonienfis, quem describit *P. Schottus in lib. XII, Phys. Curios. p. 1289. novæ edit. de Anno 1667.* Fuit præteritâ hyeme (*inquit*) hic Herbipoli Colonienfis, qui aliquandiu in Cretâ apud Venetos contra Turcam militaverat, ac dein militiæ pertæsus in Palæstinam trajecerat, & annis aliquot propè Hierosolymam in ipsâ valle Josaphat, ut dicebat, habitaverat, inter Turcas quidem sed tamen non sine Christianorum, etiam Religiosorum consortio. Habebat is pulverem, cuius exigua portiuncula, quantum apice cultri sustentatur, naribus imposita, & sine attractione retenta, proliciebat è naribus ac faucibus catarrhos ac foetidos humores tantâ copiâ, sine ullâ tamen violentiâ, ut qui curam patiebatur, sentiret notabiliter dictos humores è capite extrahi, atq; ad nares & fauces confluere. Multis curam adhibuit, semper cum emolumento. Aiebat pulverem confieri ex radice aliquâ Arabiæ, nulli tamen aperire volebat vel nomen radicis. Sat magno pretio vendebat hunc pulverem. Fortè & iste pulvis & radix in nostris pharmacopoliis reperitur, cum incredibile unicum hominem tantam ejus copiam è Palæstinâ attulisse, ut sufficeret in aliquot annos & pro multis Germaniæ Urbibus. *Hæc Schottus l. a.* Et talis Bombardarius *Vratislaviam* quoq; venit nundinarum tempore Anno 1664, & aliquot experimenta fecit, à Medicis tamen, quod dolendum, non prius observatus, nisi cum dudum abierat. Insigne tamen exemplum adducam, quod mihi sequenti anno 1665. oculatus retulit testis aliquoties, cum me suæ valetudini præficeret Generosissimus Comes *Caspar S. R. J. Comes Colonna L. B. de Fels*; is cum ex constitutione nativâ partim etiam morbosâ difficulter Spiritum traheret, & nares haberet maximè obstructas, audito nuncio de hoc homuncione, illum accersiri jubet. Compareret is vocatus, & cum Gen. Comes jam major septuagenario in se ipso primum experimentum tentare vix auderet, secretario suo persuasit, qui difficulter pariter anhelabat naribus obturatis, ut in se permetteret

feri tentamen. Annuit ille, & in præsentia prædicti *Comitis* & *Rev. Patris Theodori Moreti* è Soc. Jesu Mathematici insignis pulverem tenuissimum, ab isto homine in aqua oblatum, naribus attrahit, quo facto tam insignis copia humoris tenuissimi per palatum absq. ullâ molestiaeducta fuit, ut aliquot minores pelvès argenteas impleret & post optime respiraret. Ipse Comes quidem hac vice ab ipsâ curâ, quam false vocabat *die Glüsse abzäpffen* / abstinuit, sæpius tamen postea indoluit, & conquestus est, cum aliis nundinis amplius ille Circumforaneus non rediret, quod tamen speraverat. Vidit *D. Joachim Georg. Elsnerus Collega noster* Jenæ, dum Studiorum gratia ibi moraretur, Rusticum quendam in Thuringiâ catarrhos tentasse educere maximâ cum audaciâ adhibito pulv. Euphorb. & ut os tenerent eò facilius apertum, instrumentum adhibuit singulare pro aperturâ (einen Knebel) & ita copiosissimè humores è capite vidit in subjectam pelvim ruentes cum molestia, tamen, pariter hunc modum vocabat *Glüss abzäpffen* & pro singulis libris educti plegmatis, imperialem solvere ægri cogebantur.

[*D. Ph. Jac. Sachs. & Levenheimb*]

vid. in Append. addenda p. 9.

OBSERVATIO XXXV.

D. PETRI A CASTRO

*MUTIS LOQUELA DATA, ET SÛRDIS
AUDITUS.*

*Observat.
Physica.*

Modus, cum quo possunt à Nativitate *muti* curari, miraculosus est, non impossibilis tamen ingenio humano. Numerosa inveniuntur exempla in Hispaniâ ex nobilissimis familiis, eorum, qui in Infantia *muti* aut vitio naturæ, aut ex accidenti per nimiam agitationem currûs, aut per nimium Strepitum explosorum tormentorum (hæ enim causæ *mutos* reddere possunt) qui postea distinctè verba pronuntiant, licet *Surdi* permancant semper, non tamen *muti*. Talis filius Serenissimi Principis Sabaudix Thomasi, Marchiodi Priego, Marchio del Fresno frater Contestabilis Castiliæ, qui fuerunt *muti*, nunc absq. omni difficultate aut hæsitatione loquuntur, saltem defectus *surditatis* observatur. Alia plura dantur exempla diversorum privatorum, qui hoc beneficium acceperunt ab *EMMANUELE RAMIRE SIO de Carione*, quod rarum secretum addidici, partim discer-

discursum faciendo cum ipso Authore, partim philosophando cum extraordinariâ constantiâ, & optimè successit; *D. Petr. à Castro in tract. de Colostro cap. 3. p. 18.* Quod tamen ibi revelare hæsitat, sequenti modo ab ipso institutum fuit. Totum verò negotium consistit in industria, dexteritate & patientiâ, affirmatq; *Idem D. Castro*, quod ipsemet in oppido Verganæ Cantabriæ, hoc modo puerum *à natiuitate mutum & surdum* cum summâ & licet prolixâ assiduitate restituerit intra duos menses, perfectè voces & conceptus exprimentem.

Primo corpus expurgandum est secundum subjecti constitutionem, dein exhibenda purgatio specialis ex helleb. nigro, vel ejus extract. in pilul. exhibito, vel decoct. rad. helleb. nigr. ad dragm. i. cujus decocti sumebat Author uncias iij in qvo per noctem infundebat agaric. dragm. ij & colat. addebat Syr. de epithym. uncias ij. Purgato per hoc medicamentum semel aut bis capite, prout necessitas exigit, raditur capillitium supra futuram coronalem ad quantitatem latæ manûs, de-
 m-raso capiti in-ungitur sæpe linim. seqvens:

℞. Aqv. vit. unc. iij.

Salpetræ f. nitri purificat. dragm. ij.

Ol. amygd. amar. unc. j.

Bulliant simul ad consumptionem Spir. vini, dein adde Aq. nana-
 hæ unc. j, & inde bene conqvassetur spatulâ & reducatur ad formam
 inim. qvo singulis diebus semel perungitur pars rafa, præcipuè vesperti-
 is horis, dum itur cubitum. At matutinis horis postquam omnes ce-
 ebri ductus emunxerit, aures, nares, palatum, masticato præsertim
 granulo mastich. aut portiuunculâ liqviritiæ, aut quod satius est, pasta
 ex succo liqviritiæ, mastich. & ambr. & mosch. ducto pariter ad poste-
 riora capitis pectine eburneo pluries capillitio, deniq; lotâ probe facie,
mutum alloqvitur supra futuram coronalem, partem scilicet derafam,
 & mirum est, quod ita clarè vocem percipiat *mutus & surdus*, quem nul-
 o pacto per aures consequi posset. Si legere nesciat, incipiendum,
 rit ipsi tradere literas alphabeti, & sæpius repetere unamquamq; do-
 nec ipse proferat, & eâ industriâ procedendum, ut modus pronuntian-
 ti ipsi insinuetur; & sic perseverandum per multos dies, donec à litteris
 d voces integras deveniat, & ipsi ostendantur res domesticæ com-
 nunes, & variæ, quarum discere possit nomina, dein sæpe multa alloqvi
 continuata, ut ipse capiat modum colligendi locutiones. Primis 15.

diebus mirum in modum nomina apprehendit, quæ non nisi tenacissima memoria servare posset; sequentibus singulis res redditur facilior, & mirandum est quantâ anxietate continuo in verba prorumpere cogitet.

[D. Castro in Obs. in ss. è Museo D. Sachsi.]
vid. in Append. addenda p. 10.

SCHOLIUM.

Solent plerumq; *muti à nativitate simul surdi esse*, quanquam *Dominicus Panarol. pentecost. IV. obs. 17. p. 121.* puerum viderit duodecimum annum agentem, qui à nativitate *quidem mutus, sed non surdus*; unde à tergo interrogatus faciem volvit: *cujus causas Idem reddit, tum quod saltem læsio nervorum vocalium in hoc homine fuerit, tum propter conformationem nervorum diversam, ut nervus auditorius in aurem solam & non alibi ingressus fuerit, tum deniq; à fatuitate, quâ mediante nihil didicerit.* Sic *cur muti plerumq; simul surdi* triplices quoq; statuuntur causæ à Practicis:

1. *Ob conjunctionem nervi quintæ conjugationis, quorum furculus major ad aurem, minor ad linguam & laryngem excurrere solet, Camerar. cent. VIII. Memorabil. Med. §. 82.*

2. Alii imputant *canaliculo cartilagineo velut Aquæductui, qui à secundo auris meatu ad os & palatum fertur, ita ut ab ore in aurem, & ab aure in os liberè meet, remeetq; aer, præcipuè, si à natura amplior sit effectus iste meatus è tympano ad palatum protensus. Vesling. Syntagm. anat. c. 16.* Unde ratio dari potest, quod *D. Benbesius Gallus* narravit *D. Paulo Marquardo Slegelio Medico post Hamburgensi celeberrimo, se novisse fceminam surdam, quæ cornu ori inderet, rogaretq; colloquentes, ut orificio prominenti cornu labiis admotis voces in os sibi inspirare vellent, quas ita ipsa audivit, uti olim ex D. Schlegeli MSS. notavi, & à D. Hieronymo VVelschio in Episagmat. obs. med. citatam historiam vidi obs. 24. p. 16. nam & hujus ductûs beneficio fides ore mordicus prehensæ & pulsatæ sonum per os præbent Camerar. cent. 2. mem. §. 71. & ut Lax. Riverius L. III. Prax. c. 1. p. 187. ait, hujus patentis meatus ope fit, ut aure utraq; obturata, si musica instrumenta baculo contingantur & dentibus prehendantur, exquisitius audiantur, & in via alicujus pro-*

tul advenientis strepitus è longinqvò magis percipiatur, si ensis alterum extremum terræ effigatur, alterum verò dentibus apprehendatur.

3. Alii à *nativitate surdos*; pariter *ἀναύδης μῦθος* seu ad minimum *μογιλάλης* faciunt, quia *animus surdorum sono non est edoctus*, nescius eas formare vocès inauditas, nec animo concipere, nec loqui possunt, cum sermo non nisi sermocinantes audiendò regulariter addiscatur. In hanc sententiam inclinat *Franc. Mercur. Helmontius in Alphabet. Natural. Hebraico Colloq. l. p. i.* qui huic miseræ (nempe loqvelæ carentis) subjacent, *Surdi* plerumq; tantum sunt propriè loqvendo; voce enim nec carent, nec oris lingvæq; motu, sed defectus articulati sermonis exindè oritur; quod ob corrupta auditûs organa, alios loqvences non audiverint, adeoq; nec ordinariam sonorum humanorum specificacionem, juxta normam loqvendi consuetam, in lingvæ vocisq; suæ motus introducere potuerint. Ex hoc fundamento *Petrus Pontius Monachus S. Benedicti, natus surdos* loqui docuit, non alia arte, quàm docens primum scribere res ipsas, digito indicando; quæ characteribus responderent, provòcando, teste *Francisco Vallejo in Philos. Sacra c. 3. p. 57.*

Quò verò nunc non penetravit Humani ingenii acies, quæ *Surdis* & *mutis* feliciter loqvelam restituit? Modum hæctenus occultatum, aperuit *Franc. Mercur. Helmont. l. a. colloq. I.* & nititur sequentibus principiis:

1. Qui ita *Surdi* sunt, plerumq; visu pollent acutissimo atq; argutissimo, hac ratione, ut si quis de rebus domesticis cum ipso loqvatur, ille verum verborum sensum, quàm velocissime, etiam è longinqvò intelligere qveat, quasi legendo; idq; non nisi ex observacione oris loqventium aliquantulum accuratiori; quod infra notatæ testabuntur historiæ.

2. Didicerunt hæc eo modo; cujus beneficio illiterati primum legere discunt; nam ut illi primo figuris utuntur majusculis, & characteris crassioris, quò cognito ad litteras minores pergunt, & ad abbreviaturas quoq; quas facillimè assequuntur, licet quædam usq; ad finem sententiæ plenariè non sint expressa: Sic *Surdi* isti videntur primò tales exactius observare, qui sublata voce clamantes, aliquid sibi apportari jusserunt; eorumq; *lingvæ, labia, genas, mentum, jugulum* similesq; partes, earumq; motum ac mutationem, accuratius notantes, his tanqvam characteribus majoribus usi sunt, ad assequendum loqventium sensum;

in quibus confirmati ad leniores & magis ordinarios loquentium motus progressi esse videntur, donec tandem eorum intentionem, ex ipso horum motuum initio, nondum absoluto toto contextu intelligant, potissimum *consuetudine* adjuti. Sunt itaq; *istorum sardorum intelligendi principia, diversa in motu loquentium lingua configurationes*, ex quibus tanquam ex primis scripturæ cujusdam elementis genuinum loquentis sensum quasi intelligunt.

3. Post hunc verborum intellectum non difficilè putat *Helmontius*, ut scripturas quoq; commodè legant si quis ipsis litteras depingat, sicut easdem per vivum loquentium motum à lingua formari viderunt, & ad usum sermonis adduci poterunt, si quis illos ante speculum constitutos, hos ipsos motus suo ore imitari eosdemq; motus postmodum efflato anhelitu quasi animare doceat.

4. Felicius hoc succedere cum lingvis Orientalibus asserit *Idem Helmont. l. a. p. 3.* isti etenim homines orientales copiosiore opus ob calorem habent anhelitu, unde aperto ore & patentissimo gutture, tanquam ex ipso pectore, proloquuntur, ut omnes linguæ commotionem facillimè observare queant; in Anglià verò locisq; Septentrioni vicinioribus paululum saltem aperto ore, vix labia movent.

Testatur itaq; *Helmontius l. a. p. 5.* in *Surdo Musico* se experimentum fecisse, quem trium hebdomadarum spatio eo usq; perduxerit, ut ad omnia responderit, quæ quis tardè & ore aperto præsertim cum ipso locutus fuerit, & deinceps proprio Marte *linguam Hebraeam*, brevi admodum tempore, perdidicerit. Quod *Helmontius* Lingvâ Hebraica præstitit, hoc paucis abhinc annis *Excell.* & celeberrimus Mathematicus *Oxonii in Anglià D. Vallis* raro artificio cum *lingvâ Anglicâ* præstitit, *surdos loqui* docens, imò & *mutos* duobus jam experimentis clarescens: Ita namque de eo *D. Olavus Borrichius* nunc Prof. *Hafniæ* dignissimus, in *lit. ad D. Bartholin.* è *Londino 10. Aug. 1663.* datis (vide *cent. IV. epist. 92. p. 527.*) visus mihi, inquit, apud *Vallisum* nobilis Juvenis, qui nescio quo infelici casu anno ætatis quinto *surdus* redditus est, & post sex ex eo menses *mutus*, & jam per 20. annos ne verbum potuit pronuntiare. Huic *D. Vallisus* in schedulâ litteras syllabasq; præscribit, hinc recitat ipse, ad motum similem in alterius linguâ provocans; nec opinione suâ frustratus, Juvenem hunc nunc eo quoq; redegit, ut quædam satis distinctè eloquatur, licet nec dum audiat. Me-

minit quoq; nobilissimus *Dn. de Monconny*, in *Itinerar. Anglic. Tom. II. p. 50.* quod cum ipse Anno 1663. mense Junio Oxonium fuisset profectus, vidisset nobilem quendam puerum Anglum in ædibus laudati *Dn. D. Vallis*, qui à nativitate *surdus & mutus*; hunc legere docuit, qui præsentati *Dn. de Monconny*s specimen edidit legendo ex libro Anglico, non aliter ac alia persona, hoc solo cum discrimine, quod solum unam Syllabam, unâ vice & voce, proferret; & hunc esse alterum in quo experimentum successerit. Edidit nuper Anglus *D. D. VV. Holder* dissertationem in elementa sermonis, eo tendentiâ, quomodo *surdi & muti* sint informandi ut loquantur, de quo libro plura invenire licet in *Transaction. Philosoph. Anglic. Tom. IV. num. XLVII. p. 958.*

Quod hi *muti & surdi* per vivi Præceptoris industriam assecuti sunt, hoc alii *surdi*, auditum scilicet proprio naturæ instinctu, & summa discendi aviditate *per motum labiorum* consecuti sunt, *surdi* tamen manentes. Narrat *Borell. cent. IV. obs. 23.* de Nautâ apud Santones à quinto ætatis anno per morbi violentiam *surdus* factus, cum difficultatè loquelæ, is loquentes submissâ voce, imo labia tantum motitantes, nullo emisso sono, audit, & quæ dicant, capere potest, & ad petita respondet. Verisimile putat, quod Spiritus qui alias auris & linguæ organa agitarunt, recurrerint ad imaginationem, quæ fortior facta, eundem perspicacissimum in visu (ad motum labiorum observandum) reddiderit; quod yero submissos sonos, & non violentos excipiat, credibile fieri in auditu ob mutationem in organi, eâ ratione, ut aulæ arte architectonicâ parantur, in quibus remoti ea audiunt, quæ in angulo insufurrantur. De *Sineone Dieterico* Hollando, qui *Surdus* factus ex lapsu è Turri Purmerenlana refert *Nicol. Tulpius l. IV. obs. c. 18.* quod is ex solo colloquentium *labiorum motu* conciones domi enarraverit, & prout colloquentium *læbra glabra vel pilosa, tenuiora vel crassiora* pro eo vel citius vel tardius intellexerit eorum mentem. Pro majori rei veritate recentissimum labo ex *SILESLA* exemplum. Vivit sub ditione Generosis. *Comitis Joh. Henrici de Hohberg in Fürstenstein, Freiberg & Fridland* in ejus pago *Salsborn* dicto, & vivit adhuc dum hæc scribo, *scriiniarius nomine Joannes Freund* qui post variolas *surdus* factus est, is naturalem ad *Studia Mathematica* habet inclinationem, adeo ut artem pingendi & colores miscendi proprio ingenio cum arte scriiniaria didicerit. Imploravit aliquando *Empiricorum* operam pro surditate tollendâ, nihil tamen esse-

effectum, nisi ut per aliquot dies bombardarum displotarum strepitum aliquantulum obaudiret, rursus verò adeo surdus ut licet quis stentoreâ voce clamitet, tamen hoc non exaudiat: Ille tamen cum omnibus, maximè tamen cum iis, quibus jam assuetus est, verba miscet, colloquentes cum ipso si saltem sibilent, melius intelligit, quàm eos, qui sonore clamitant, & hæc omnia ex *solius lingvæ & labiorum motu*, quæ fixis intuetur oculis, ad dicta, quæ ipsi mandantur, exactè respondet, & reipsâ ritè laborando, & colores addendo, quæ injunguntur, monstrat se exactè omnia intellexisse: duxit præterito anno uxorem, cujus sermonem & motum labiorum iste surdus optimè intelligit, adeo ut ea ignotorum hominum quibus non adeo assuetus est, interpretem agat. Tempa intrat, conciones eo modo audit, & quod Confessionarius ejus Vir consummatæ divinæ & profanæ eruditionis *Dn. M. Benjamin Gerlachius* mihi affirmavit, quando factâ confessione auriculari absolutionem expectat, intentè admodum ejus labia aspicit, quomodo moveantur, ne ullum ipsi verbum excidat. Hæc, præter narrationem prædicti Generos. *Dn. Comitis*, affirmavit veritatem dictorum *Admodum Strenuus & Nobiliss. Dn. Christoph. Ernestus de Sommerfeld in Grunæ & Alzenau, Statuum Ducat. Svidnic. & Jaurav. Orator*, in cujus prædio iste surdus per plusculas septimanas commoratus, & ex arte scriniariâ variâ elaboravit, ipsiusq; famulam in matrimonium duxit.

Pro *Surdastri* tamen, qui non penitus surdi sunt Ars quoq; humanæ solertiæ adinvenit auxilium egregium. De *Johanne Baptistâ Lallio Nursino* Jcto & Poëta, (qui sale facetiisq; omnes sui ævi Poëtas superavit,) refert *Janus Nicius Erythreus*, quod cum ab anno ætatis suæ quadragesimo, cœperit audiendi facultate carere, necesse habuerit parvâ tubâ ex argento factâ auribus admota, loquentium voces excipere. Vide *Nicii Pinacothec. part. 1. Imagin. 73. p. m. 131. Edit. Colon.* quod inventum jam à Galeno celebrari ad Asclepiadis mentem exactum esse, statuit *D. G. Hieron. VVelschius not. ad Epistagmat. Observ. medic. p. 16.* Simile instrumentum ad acutius audiendum hodie Hispani fabricant ex argento vel cupro, & *Sarbatana* vocant, idq; si defectum in auribus habent, secum gestant, ut myopes ocularia; vidit tale apud Hispaniâ mulierem *Lincii Hæferus in Tom. I. Hercul. Med. L. I. c. 9. p. 55.* dicitq; exactius descriptam à Mathematico *Altorsfensi*, ipse verò à se visum narrat fuisse instar in-

sundi

fundibuli, cujus amplior pars objiciatur secum loquentibus, angustior, autem auribus propriis applicetur.

Pro iis tamen, qui balbutiunt, pariter instrumentum casus fortuitus invenit, & ars postea perfecit in homine, cui ob amputatam lingvæ portionem, loqvæ usus impeditus, describitur & depingitur à Pareo Chirurgia l. 22. c. 5. f. 489. scutula scilicet, cujus pars sesqui capitati argentei crassitie est, & inter incisivos dentes continetur, ut ab ore haut promineat, pars inferior & tenuior capitati argentei crassitie est, hanc reliqvæ lingvæ tenaci adhæsu componunt recta ad ligamentum membraneum, quod sub lingua est; interius nonnihil excavatum, quam scutulam ligneam quoties legitime in os induunt, toties articulatè loqvuntur, ut ab omnibus intelligantur. Novi Virum admodum curiosum & Eruditum, qui balbutientem Nobilem Puerum è nobili familiâ de Falkenhain oriundum hic in Silesia paucis mensibus perfectam loqvellam formare feliciter didicit, ex fundamento Lingvarum Orientalium demonstrando, quomodo pro diversitate literarum, dum aliæ gutturales, aliæ labiales, aliæ dentales, aliæ lingvales instrumenta loqvæ diversimodè moveantur & flectantur, puero non solum exactè motus istos in se monstrando, sed etiam sæpius propriam linguam & labia inspecendo, donec perfecte verba exprimere didicerit. Porro dantur quidem Exempla Sanctorum Martyrum, qui per miraculum excisis à Tyrannis penitus Lingvis tamen locuti fuerunt, ut de Libycis Episcopis quibus Arriani Lingvas radicitus evulserant, de aliis Christianis à Persis mutilatis, ex Egnatio, & Nizephoro, & de aliis quoque testatur Caspar à Reies in Campo Elyseo Jucund. Quest. quest. LV. §. 12. p. 688. inauditum tamen nostra ætate Salmuri in Gallia ex variolis quendam expuisse Linguam totam, nec tamen loqvendi promptitudinem amisisse, exactè quidem aliqua Litterarum elementa proferre nescivit, melius autem illas Litteras quæ sine lingvæ allisu enunciantur & vel è gutture enuntiantur & vel è gutture eructantur ut A, vel à Labiis eduntur ut B. Th. Bartholin. Cent. II. Hist. rar. 22. Propter raritatem hujus Galli in loqvellâ edidit integram tractatum Jacobus Rolandus Chirurgus Salamuriensis Juratus, cujus titulus AGLOSSOSTOMAGRAPHIA sive Os absq; Lingva, quod perfecte loqvitur, ubi agitur de mirabili casu cujusdam è Pictavia inferiori oriundi, qui puer quinquennis linguam sphæcelo à variolis tum temporis ibi locorum epidemialiter grassantibus totam corruptam & putrefactam amisit.

ut nihil prorsus in buccâ remanserit, omnes tamen quinque functiones, quæ huic parti tribuuntur, ut sunt loqui, screeare, gustare, cibos in ore intra masticandum volutare, & eisdem denique deglutire bene & distinctè omnium cum stupore & admiratione potuit obire.

Tandem quidam *mutos se fingunt*, & ex ventre saltem videntur loqui, vocantur Engastro mythi seu ventriloqui. De his *Nobil. Digbaud in de nat. corpor. tr. 1. c. 28. p. 319.* hi, qui vocantur, *ventriloqui*; inquit, imperitæ plebi imponunt persvadentes ipsis dæmonem aliquem ab ipsorum ventre voces emittere Spiritum scilicet peculiari quadam arte intus attrahendo, quo fit ut voces videantur non ab ipsis edi, sed ab alio intra ipsos latente, cum tamen ab ipsis saltem egredi videantur; nam si id non advertas, putabis ea à loco aliquo distantî proficisci. Talem vidit *in Gallis Clar. Job. VValeus Prof.* olim Lugd. Batavor. nominatissimus, notante hoc exemplum *Alb. Kypero in Cathedrâ medicâ ejusdem successore dignissimo in Institut. Physic. L. X. c. 2. th. 12. §. 2.* Beneficio Epiglottidis, quæ velut quoddam in folle assarium initium asperæ arteriæ superintegit, & claudit. *Fr. Mercur. Helmont. in. Alph. Hebraicæ c. III. p. 22.* fieri statuit, ut illi attracto spiritu introrsum loquantur in ventrem suum, ore penitus clauso, quales nostris temporibus deceptores quidam sese divinare fingant, quod ipse *Helmontius* certissimâ edoctus est experientia. [D. P. J. Sachs à Leuvenh.]

OBSERVATIO XXXVI.

D. THOM. BARTHOLINI.

OVUM PRÆGNANS.

Observat. Physica. **O**rum prægnans alio ovo hæc diebus Anno 1669. rusticus mihi ostendit. Interius autem ovum litui hanc figuram habuit. Aliud ovum prægnans servat Technicotheca Augustissimi mei Regis. D. Th. Bartholin. in litt. è Hafnia Vratislav. ad D. Sachsum missis.

SCHOLION.

Polydædala Natura nunquam otiosa semper curiosis spectatoribus in Theatro suo nova proponit spectacula. In regno vegetabili *Limonium* pra-

prægnans alio pomo gravidum descripsit Cl. *VVormius* in *Mus. L. II. c. 28. f. 206.* ante ipsum observavit *Doldius* in *Cistâ medica Hornungi epist. 245.* apud *Pharmacop. Norib. 1604.* ubi interioris exigui pomi cortex quoque flavus, medulla albicans & succus suis distinctis loculis. *Limonium prægnans* se quoque vidisse testatur *Exc. Barthol. in cent. IV. Ep. 63. p. 386.* tam *Hafniæ*, quam alibi. *Barth. 6. 3. ep. 42. p. 157.* Pariter *Christian. VVillichius Med. Licent.* è *Stralsundò* narrat *Exc. Barth. Cent. III. ep. 41.* se observasse in Museo *D. Johannis Scheineri malum Citrium prægnans*, sed quod tum jam planè exsuccum fuerat & aridum, qui narraverat pomum illud fuisse justæ magnitudinis, quod cum dissecuisset, in meditullio quasi in cellulâ aliquâ invenerit minorem ejusdem arboris fructum, suo etiam peculiari cortice vestitum, & planè à priore alium, ita ut majoris istius quasi fœtus apparuisset. Quin & hic *Vratislavia* in communi pomo id notavit *Physicus* quondam *Reipub. Vratisl. dignissimus D. Michael Döringius*; quando in *Ep. MSS.* penes me servata, Anno 1637. ad *D. Sennertum* scriptâ ita ait: Rem miram ante hac vel visam vel auditam cape. *Pusillum pomum* colore, odore, & figurâ majori communi pomo per omnia simili in hujus meditullio singulari pediculo enatum, dedit unum atque alterum ante mensẽ *Pharmacopœus noster Petrus Callenbergerus.*

In Regno minerali quoque varii *Lapides* prægnantes aliis lapidibus inveniuntur, ut lapides chelonites, *Ætites*, conchites quorum singularia exempla ex probatis Authoribus adduxi in *Gammamol. Lib. 1. c. 8. p. 145.* non minus quam aliorum lapidum, in quibus vel mortua animalia, vel viva adhuc inventa fuerunt, & iis lapides imprægnati, ut *Bufones*, ranæ coaxantes, & aliæ bestiolæ in lapidibus inclusi. *ib. p. 146. 147.* Prægnantes quoque lapides recenset *Excell. D. Leonh. Bauschius Fundator Colleg. Natur. curios. in Ætite curios. c. VIII. p. 71. & seq.* De *Priapolithis*, qui intus pleni sunt, ut videantur mères fœtibus prægnantes consuli poterit *Borell. cent. III. obs. 85.* Possidet *D. Joh. Caspar Bauhinus* Basileæ exsectum viro *calculum vesicæ*, globulo plumbeo prægnantem, adeò firmiter calculosæ substantiæ in hærentem, ut plane immobilis videatur. *D. G. Segerus ad Barth. cent. III. ep. 35.*

In Regno animali narrat *Euseb. Nierenb. in hist. nat. l. VI. c. 2.* in *Hispania* Equam peperisse mulam aliâ mulâ gravidam, & ex *Torquemada dial. 8. Gaspar à Rejes in camp. Elysius quest. 36. n. 28.* Sic *Vaccam* in *Hungariâ*

1663. vitulam edidisse abdomine maximè distento, & in hac vitula prægnante aliam vitulam inventam fuisse omnibus numeris absolutam, & *Leutschoviâ* mihi confirmavit *Dn. D. David Spilenbergerus* illius loci Physicus meritissimus. De vermibus & lumbricis prægnantibus aliis vermibus ex *Panarolo pentec. V. obs. 15.* & aliis, exempla collegi in *dissertat. de mirand. lapid. nat. p. 57. Murium* prægnantium fœtus rursus aliis fœtibus inveniri repletos *Alian. l. XVII. c. 17. & Aristot. l. VI. Histor. anim. c. 37.* statuunt, quid tamen de muribus hisce statuatur *Arnoldus Sengverdius Philosophus Amstelod.* videantur ipsius literæ apud *Barthol. de insolitis partus viis c. 16. p. 133. seq.* Sic insolitus ille partus & ferè prioribus seculis inauditus, quando in Fionia paucis abhinc annis *Johanna Uxor Nicolai Petri* genuit *embryonem, in cujus tumido fœtus femella ventre,* in loco consveto, alius fœtus sexûs fœminini omnibus modis perfectus inventus fuit, circiter spithamam longus, ungvibus & pilis instructus uti narrat ex obstetricis *Sisselæ* attestazione *Exc. Bartholinus cent. VI. hist. 10. & in de Part. insolitis viis c. 16. p. 124. & Cent. III. ep. 23.* Quod de Embryone prægnante dictum est, hoc de molis prægnantibus quoq; notandum. Vidit *Alexand. Benedictus l. 25. de morb. cur. c. 29.* Nobilem Venetam quæ molam excrevit instar polypi, quâ dissectâ in medio masculinus fœtus inventus fuit, quem monstrum illud in se genitum, inter eas angustias accrescere non patiebatur annexus tamen umbilicus huic polypo, cujus causam reddere conatur *Exc. Sennert. in L. IV. Med. Pract. p. 2. f. 4. c. 9. p. m. 329. & L. Christian Fridericus Garmannus, Physicus Chemicus, Academicus Curiosus* in eruditâ *dissertat. de gemell. & partu numeroso c. 1. §. 1.* Recens exemplum adducit *Theodorus Keckringius in obs. anatom. obs. 95. p. 184.* cui Anno 1669. Amstelodami ab Obstetrice quadam 9. Febr. mola exhibita fuit corporis formâ instar cyprini, in bifurcatam caudam desinens, capite & ore perforato cyprino simili, & in medio mole ventre infans perfectè efformatus, quantum solet unius mensis fœtus: Denicq; ut cum ovo finiam, ab ovo postquam inceptum, ovi alio ovo inclusi in Regis Daniæ Technicotheca servati meminit, *Idem Barthol. in Epist. cent. III. ep. 42. & cent. IV. ep. 63.* De alio in Angliâ edito ovo ita *Gv. Harveyus Exerc. XI. de generat. animal. p. 86.* Vidi ovum, inquit, perexiguum (*Aquapendens centeninum* vocat) intra aliud gallinæ ovum majus, perfectum & cortice circum circa obtectum contineri. Ovum hoc Serenissimo Regi Angliæ Carolo, multis aliis coram spectandum exhibui. Sic eodem

eodem anno in *Limone* majore dissecto Limonem alterum perfectum in sed perexiguam, flavo cortice obductum reperisse se, quod in Italia nunc frequens esse, *Idem Harvejus* l. 2. attestatur.

Tandem ut ovum hoc prægnans alio ovo fuit, sic in ovis varia monstra reperta fuisse, maximè mirum, & vix ingenio humano, quomodo ovo exactè clauso ea intrare potuerint, nisi intus genita sint, vera causa investiganda. Ex doctissimi *Liceti* historia monstrorum citat *Aldrovandus* in *histor. monstror.* f. 389. Gallinam quam ipsemet domi alaxerit, post multa ova unum pusillum sine luteo edidisse, in cujus albumine serpens veluti vermis compertus est, in quem ovi vitellum fuisse transformatum, est suspicatus, quia gallinas ab Aspidibus fuisse compressas, interdum observetur, attestante *Liceto* l. 2. *Idem Aquapendentem* adducit qui in luteo quoque ovi vermem satis magnum inter comedendum comperit; & ipsi *Aldrovando* monstratus fuit in ovo vermis formam piscis referens. *Ambrosius Parvus de Monstr.* Lib. 24. c. 2. f. 545. monstrum adducit quod Augustoduni in ædibus Dancheronis Causidici inventum dum ancilla ova multa frangeret butyro incoquenda, in medio intimoque ovo repertum monstrum facie quidem humana sed capillitio colubris undique horrente, & cui mentum tribus aliis colubris velut barba vibratis germinavit, quod Regi Carolo IX. Metis agenti transmissum fuit. Difficultatem hujus rei videns *Joh. Faber Lynceus* f. 773. expos. in *Nard. Recchum*, inquit: Vix fidem credo reperturum, verissimum tamen narro, hic Romæ in diversis ædibus ac temporibus cocta & aperta ova, durum unum, alterum molle & sordibile, & in utroque, scorpionem inventum fuisse, in hoc vivum, in altero mortuum. Habui oculos testes etiam Equestris ordinis in primo, in secundo familiares meos. Hæc illæ solent quidem per jocum quidam crines ovo intrudere facto tenui foramine, imò & sangvisugas, uti docet *anonymus Author qui Joco seria Artis & Natura* nuper scripsit, sed majores istos vermes, ferè impossibile est.

[D. P. J. Sachs à Leuvenheimb.]

OBSERVATIO XXXVII.
D. THOMÆ BARTHOLINI.
OSSIIUM MOLLITIE S.

obser. Pa-
chol.

Vidi nuper *Abscessum Ossis*, in articulo medii digiti Uxoris cujusdam militis, *Osse* prorsus *resoluto* & in *minima frustala confracto*, sicut manifestum fuit post sectionem. Scilicet *emollescunt* subinde *Ossa*, ut officio suo fungi non possint. In Brutis hoc efficit *Herba Ossifraga* dicta. Non raro internæ causæ *Ossa* à statu solito *de-*
turbant. *Medullam* gallinæ *osseam* observavi, in aliis exostosi perpetuâ *deformia ossa*. D. Thom. Barth. Epist. Vratisl. missa ad D. Sachsum.

SCHOLION.

Ossa à *solita duritie* vel *nativa imbecillitate*, vel *morbo succedente*, *deflecti* jam *idem Barthol.* C. VI. H. 40. p. 263. *notaverat*. A *nativitate* talem observavit *Forestus*, l. XVII. obs. 15. ubi homo natus cum *dextro brachio*, à *cubito usq;* ad *humorum*, non tantum *resoluto*, sed omnino *osse* non *coagulato*, ut *brachium* instar *lori* *concederet*. Sic *mulierem* *Parisiensem* toto corpore *flexilem* & *sine solidis ossibus* *memoravit* *Jacob. Hollerius* obs. rar. 7. Vidit *Exc. Vermius* apud *Bartholinum* l. 2. p. 264. *puellam* cui *pedes*, *cura*, & *femora* *flexibilia*, cui *cartilagine* *ossium* *vices* *supplebant*.

A *morbis* fit *facilius*. Testatur *Fernel*, D. *Abdit. Rev. Caus.* l. 2. c. 9. p. 96. se *propriis oculis* *vidisse*, quod *Ruellius* *litteris* *mandaverat*, in *milite* quodam ex *morbo ossa* *crurum*, *brachiorum* & *femorum* *tam mollia* & *flexibilia* *evasisse*, ut *cera* *modo* *facile* *sequerentur*, quocumq; *tor-*
querentur. *Fabric. Hildan.* C. II. obs. 66. p. 139. in *Sexagenario* *Arthritide* *pituitosa* *laborante* *observavit* *tantam ossium fragilitatem*, ut *dum* *chirothecam* in *manum* *affectæ* *partis* *levissimo* *conatu* *induere* *vellet*, *brachii os*, & *postea* *quocq;* *os* *circa* *cubitum* *fractum* *fuerit*. *Femnam*, *quæ* *recentem* *subuculam* *induens*, *ossa* *aliqvoties* *fregit* *Janus Deburgo* *recenset* *apud* *Fabr. Hildan.* 16. C. II. obs. 68. à *latente* *aliqvo veneno* *causam* *deducens*; *nec* *non* *in* *Soloduriensi* *ob* *continuos* *Catharros* *ossa* *fragilia* *facta*, *exponit* *idem* *Hildanus* *Cent. V.* obs. 89. D. *Samuel Costerus* *Amste-*
lodam. *Medicus* *scribit* *Nic. Fontano Responf. & curat. Med. Hist.* 2. f. 10.

ob *etatem* vetulæ adeo debilia reddita fuisse ossa, ut vix tactum sustineret, quin tactu levissimo ipsa membra frangerentur, quod *Nic. Fontan.* p. 12. ob siccitatem factum putat, quia ossa glutine suo & adipe meduloso privata, nõ aliter ac ossa calcinata facile frangantur. *Admirandam* quoq; *Ossium mollitiam* observavit *Petrus Asselinæus* medicus Gallus, apud *Georg. Hier. VVelsch. in obs. medic. Episcop. Obs. 82. p. 53.* quæ curata fuit ab Empirico balneo frigido ex sulphure vitriolo, Alumine & sale gemm, aqua incoctis. Et simile balneum ad pedes cereos describit *Zacutus L. III. Pr. Adm. Obs. 127.* In Elephantiasi sæpe simile ferè Symptoma accedere ex *Ptophyrio Tyrio* describit *Petr. à Castro in Obs. MSS. obs. 40.* Crateri scilicet, Medico eximio, novum inauditumq; morbum accidisse, nimirum *carnes & ossa* ab invicem *discessisse*, nec medicamentis ullis, nisi sola comestione viperinæ carnis curari potuisse, tunc enim rursus carnem ossibus hæere cœpisse ac conglutinatam esse. Tandem *IDEM PFTRUS A CASTRO obs. MSS. 51. de membrorum & ossium mollificatione* sequentem commemorat historiam. In vico Hiadaya, (limite Galliæ Aquitanicæ) ad Hispanos Cantabros pertinente puer 8. annorum factus est impotens ad motum & gressus propter *nimiam membrorum mollificationem*, ita ut perpetuo sedens maneret, aut bajulatus incederet, neq; posset stare, neq; ambulare, cum febricula quasi habituali, nec tabescebat tamen, sed molli habitu & valdè carnosus. *Vocatur* morbus iste *Arabibus* Alachad & Alzemena, curatur ab Avicenna oleo de Audachoca (h. e. Loto silvestri *Matthiol.*) potando ex eo, inungendo cum ipso, & paratur hoc oleum, crasso modo Andachocam coquendo cum seminibus; ponitur quoq; pellis ovina supra ipsum, liniatur lacte vaccino dulci, conducet Balneum siccum, sudor in furno os. fovea ignita. *Hæc Castro l. a.*

[*D. P. J. Sachs à Levenh.*]

OBSERVATIO XXXVIII.
D. THOMÆ BARTHOLINI
HERBA OSSIFRAGA.

Fertur in Norvvegia nostra *plantæ* cujusdam *Ossifragæ* vis singularis *emolliendi ossa* Jumentorum, quæ illâ vescuntur. Et quod mirum ex eadem incolæ Unguentum conficiunt pro ossibus glutinandis. Suspicatur *D. Simon Pauli Noster*, Mercurii vel plumbi

*Observat.
Botanica.*

subesse mineram, deditq; id negotii peritis loci Serenissimus Rex noster, ut de veritate rei inquirant, & quid terra illa, ubi planta nascitur, sinu suo occulti condant. Quicquid rescivero posthac scribam. Vidi plantam siccam apud *Clar. Borrichium* Collegam, quæ propius ad junctionum accedere mihi visa est. *D. Bartholin. in litter. ad D. Sacksum massis.*

SCHOLION.

Herbam hanc à nemine Botanicorum descriptam vocat *Grammea Norvveg.* πολύριζον, ossifragum *Exc. D. Simon. Pauli Prof. Regius. Hafnens. in quadripart. Novæ Edit. clas. IV. p. 529.* Norvvegis dicitur *Beengras.* Herbam istam secum Anno 1641. è Norvvegia primum adduxit *D. Jacob Fabricius Med. R. Christiani I V.* narravitq; eidem Generos. *Dn. JANUS BIELKE* Regn. Norvveg. Cancellarius compertum esse ejusdem herbæ efficaciam, ut si boves eò vescerentur, ipsos usq; adeo ad ambulandum fieri ineptos, ut elumbes videantur nec vestigium facere possint. Imo ut *Georg. Reichwein Generalis Major Philobotanicus,* retulit in litteris ad *D. Simon. Pauli,* adeo ossa mollescunt, & conteruntur, ut baculo possit quasi circumvolvi animal, non tamen moritur, sed curari potest si ipsi ossa exhibeantur alterius animalis, hujus herbæ esu perempti. Conjecturam facit *D. Simon Pauli pag 532* delitescere forte ibi, ubi crescit herba hæc, in intimis terræ visceribus mineram *B* vel *G* currentis, quia secundum *Kircher. Art. Magnet. l. 3. p. V. c. 3.* omnes plantæ alimentum verè magneticè ex terrâ trahant & naturam metalli supra quod creverunt assumant. Contra meminit *Jacob Bontius L. V. med. Indor. c. 33. f. 86. herbule,* quæ semen fert instar hordei, sed nigrius & hirsutius in Malacca & Continentis quibusdam Indiæ locis crescentis, quæ ossa adeo firmat & roborat, ut si ejus succo solummodo dentes imbuantur siliem in pollinem redigere possint.

[*D. Philipp. Jacob. Sachs à Leuv.]*

OBSERVATIO XXXIX.
 D. JOH. GVILELMI RIVÆ
 DE DUPLICI SECUNDINA HUMANA
 EXHIBITA
 à D. JOACH. GEORG. ELSNERO.

Hippocrates, & cum illo totus ferè eruditissimorum anatomico-
 rum globus in hac fuere Sententia; quod licet fœminæ gemel-
 los pluresve gestent utero fœtus illos adnatos esse unæ Placentæ
 divisæ solummodo funiculis. Quæ sententia licet à quàm plu-
 rimis hæctenus amplexa fuerit, fuere tamen nonnulli, qui primo scrupu-
 losi, tandem subtilitate sua præoccupati concluderunt: Quando ge-
 melli sint unius sexus, tunc gaudere illos communi Placentæ; Si alter il-
 lorum esset masculus, altera verò fœmina, tunc singularibus involu-
 membranulis, singularemq; habere Placentam. Cujus Sententiæ fau-
 tor quàm maximus esse videtur subtilissimus alias *Boccalinus Cent. 1. Re-
 lat. ex Parnas. relat. 93.* in qua concludit, esse contra Jus Naturæ, quod
 consortium multo minus conjugium inirent, frater cum Sorore, quem-
 admodum & inter se consanguinei, quod nempe si prudentissima Na-
 tura in tenella adhuc ætate Sororem à Fratre particulari circumdatam
 teneat secundina, multo magis illos velit separatos in ætate vegetiori.
 Verba ipsissima Apollinis apud Boccallinum ad Træseam I, c. sequentia
 sunt.

*Obs. Ana-
 tomica*

Un vostro pari deve sapere che all' ora, che una donna conce-
 pisce due gemelli, se essi sono Maschi ambedue, si veggono racchiusi
 entro una sottilissima membrana, cosa che anco accade, se ambedue
 sono femmine: Ma se avviene, che uno sia maschio e l' altra femmina,
 la sagacissima Natura in una particolar membrana separata dal Ma-
 schio conserva la femmina. Di modo che la Natura della cohabita-
 tione di un fratello & di una sorella di quella età non essendosi fidata,
 insegna ad ogn' uno, che nè nemo de vostri pari altri puo viver sicurro,
 & in queste occasioni Træsea, chi si fida delle sue forze piu e temerario,
 che saggio.

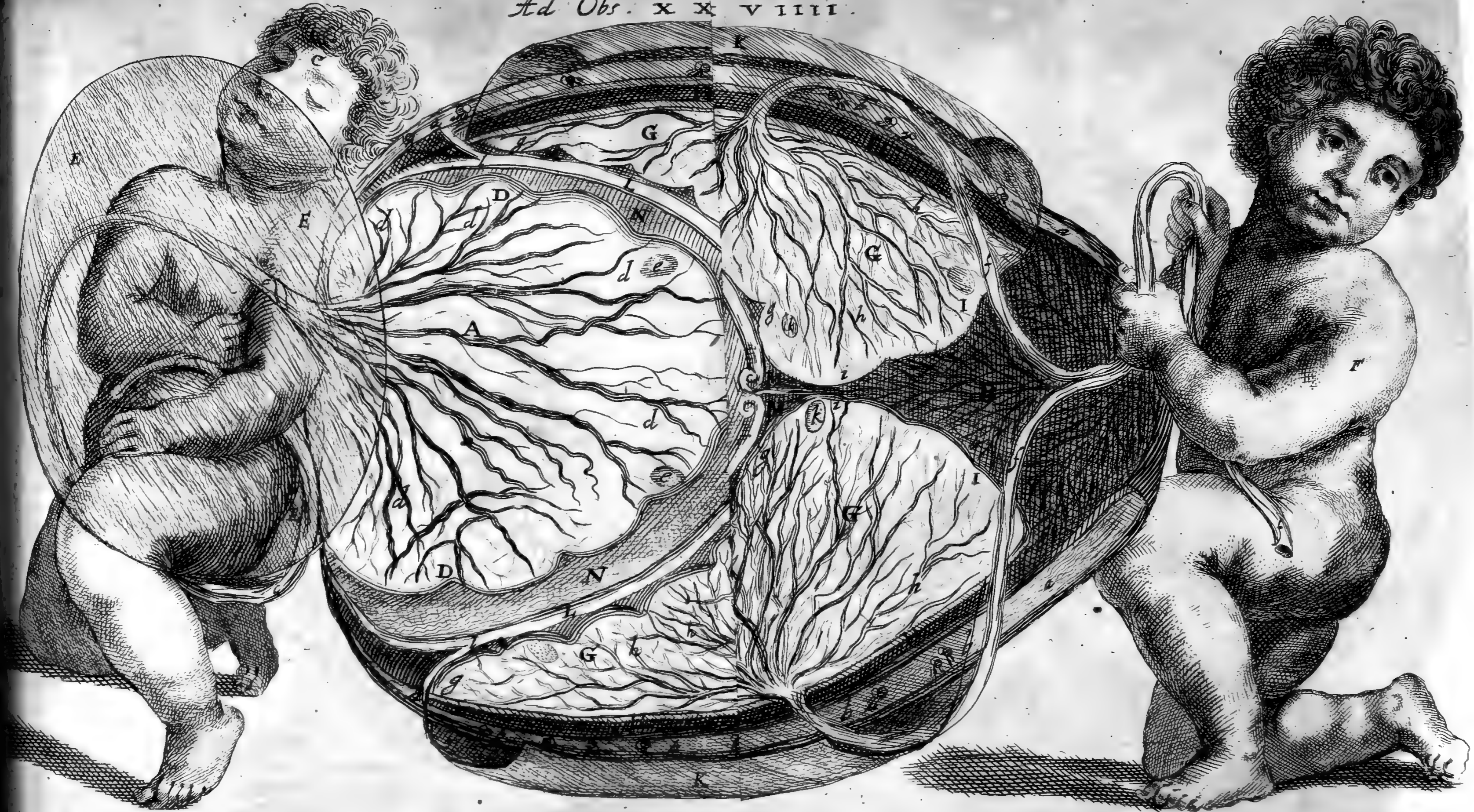
Quæ Sententia alias nervosa, uti à nervoso judicio prognata ma-
 gna promittere videtur; ast videtur. Consulenti enim Experientiam,

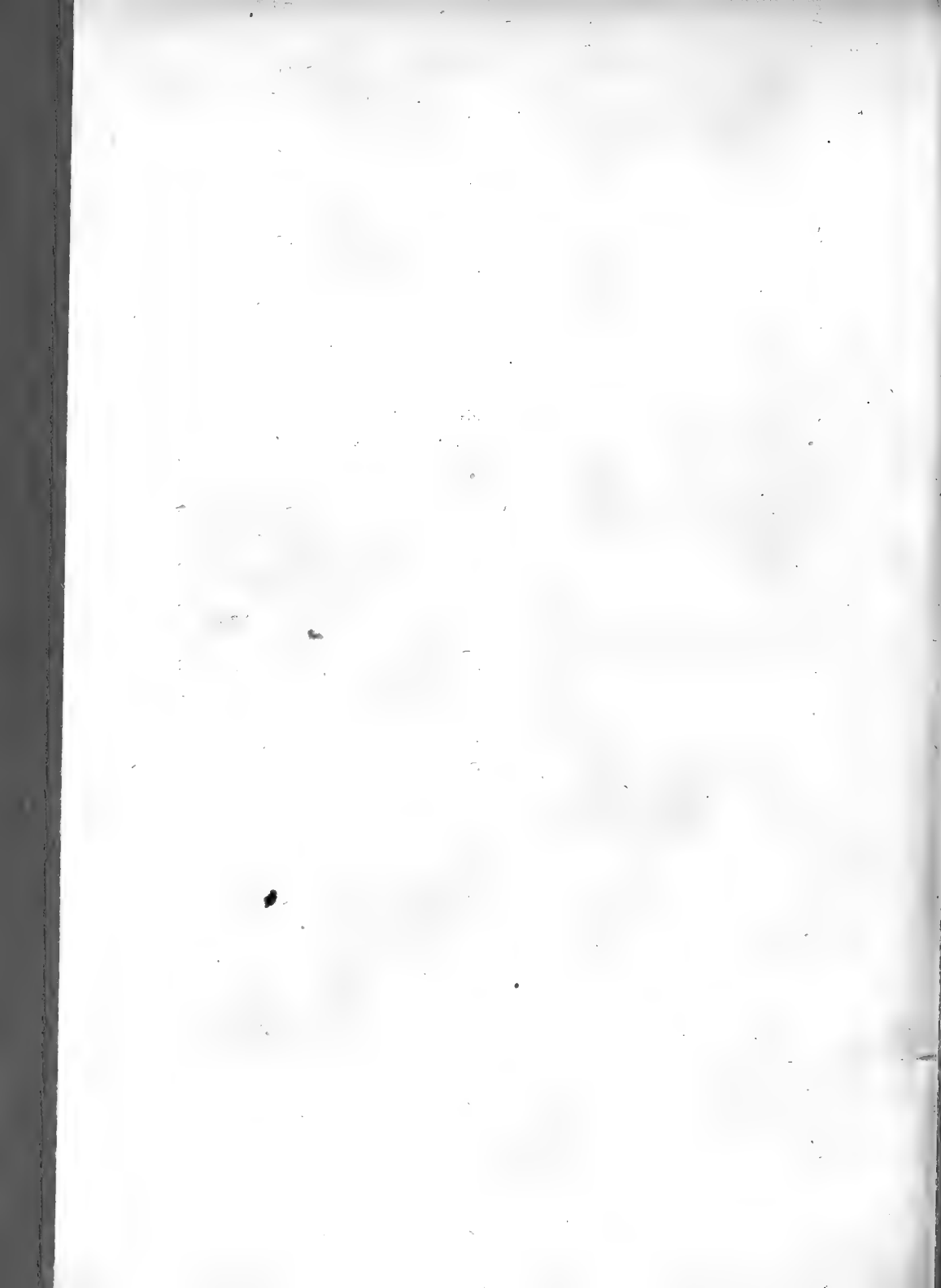
illa firmo vix stare reperitur talo, & licet in Parnasso à Boccalino Magni Appollinis Secretario proclamata sit, ne credas ex tripode Apollinis & Delphico oraculo confirmatam esse, ut æternæ sit veritatis. Duo exempla in contrarium adducam. Primum est, quod ex observatione *Excell. Dn. Riva* Anatomici Romani, Amici mei colendissimi teneo, qui in aperto cadavere Puerperæ duas secundinas cum suis funiculis invenit, quorum singulis annexus erat puerulus. Cujus observationem uti à DNo. Riva observatam hæc Tibi fisset pagina.

Figura Explicatio.

Uterus perpendiculariter cæsus & hians ab honesta Juvene D. Anna Maria nuptâ, propè templum Pacis, horæ dimidio ab editione pueri vitalis in Syncope expiratâ 1663. 6. Martii extractus, Duas secundinas suis cum umbilicalibus vasis retinens: inferiorem scissam Nati infra, sculpti à superioris circumferentia, uteri osculo, & dorso in anticum medium productam; & superiorem integram dimidium fundi superius consuetè ambientem, ex qua puerum alii consimilem, sed extinctum supra signatum exclusimus, & septum tendimembraneum orbiculare ab invicem utramq; dirimens.

A.	Uteri fundi centrum.	B.	Uteri osculum.
a	Uteri Scissuræ labia.		
b	Vasa in uteri Scissura obruncata.		
C.	Fætus extinctus in supremo repertus & extractus.		
c.	Umbilicus integræ placentæ fætuiq; annexus.		
D.	Ejusdem extincti adhuc utero annexa placenta.		
d.	Vasa placentam integram sub chorio perreptantia.		
E.	Amnios expansa & extinctulo supratensa.		
e.	Hydatides in integra Placenta		
F.	Vitalis fætus è parturiente prior egressus.		
f.	Umbilicus fissus è fissa placenta prodiens.		
G.	Divisa ut Uterus, chorioq; liberata placenta.		
g.	Ora scissæ placentæ superiora extrema.		
H.	Scissionis labia ejusdem placentæ.		
h.	Vasa serpentina per placentam scissam.		
I.	Inferiores placentæ scissæ extremitates.		

- i Postica placentæ scissæ confinia.
- K. Chorion discissa & ad latera circumvoluta.
- K. Hydatides in placenta divisa.
- L. Septum tendimembraneum convolutum, retrò sectum.
- l. Ejusdem septi in antico extremitates bifidæ.
- M. Septi inferiores tendineæ, productiones.
- m. Sectio in medio septi ad inferius circumvolutionem, ostendens.
- N. Ejusdem septi superiores pariter tendineæ productiones.

Pro faciliiori intelligentia notandum 1. quod Mater erat annorum viginti, robusta & plethorica. 2. Nunquam alias pepererat. 3. in enixu fœtus non admodum perpeffa. 4. nullum necis signum, nec minus fœtus (anteqvam vocatus ego post obitum matris alium adhuc retinere & mortuum tetigissem) prægresserat. 5. Qui fœtus existimati fuerunt ambo ejusdem perfectionis & magnitudinis. Alterum exemplum hic Vratislaviæ vidimus in fœmina Operarii cujusdam, quæ enixa fuit gemellos diversi sexus unâ involutos Secundinâ, unâq; Placentâ. Plura similia addi possent exempla gemellorum diversi sexus, qui adhuc in vivis, qui communi in utero gavisi sunt involucro. Ex quibus nunc evidenter apparet: Naturam certæ Regulæ adstrictam non esse. Non enim semper gemellos pluresve fœtus unâ gaudere videmus placentâ, nec Naturam, ob diversitatem sexus, fœtus semper separare. Et tuo jam B. L. libero judicio submitto, quando inveniuntur ejusmodi casus, An gemellationes, vel potius superfætationes dicendi sint.

OBSERVATIO XL.

D. JOACH. GEORG. ELSNERI.

MIRA VASORUM SECUNDINÆ HUMANÆ
TEXTURA.

Discursus ex antecedenti observatione de Secundina anam mihi dat ut Tibi, B. L. sistam accuratam delineationem vasorum Hepatis uterini, quorum Structura sane admiranda. Rete mirabile quod cerebri basi subjicitur ob artificiosam & mirabilem structuram, vocatur plexus retiformis, majori jure meretur hoc titulo

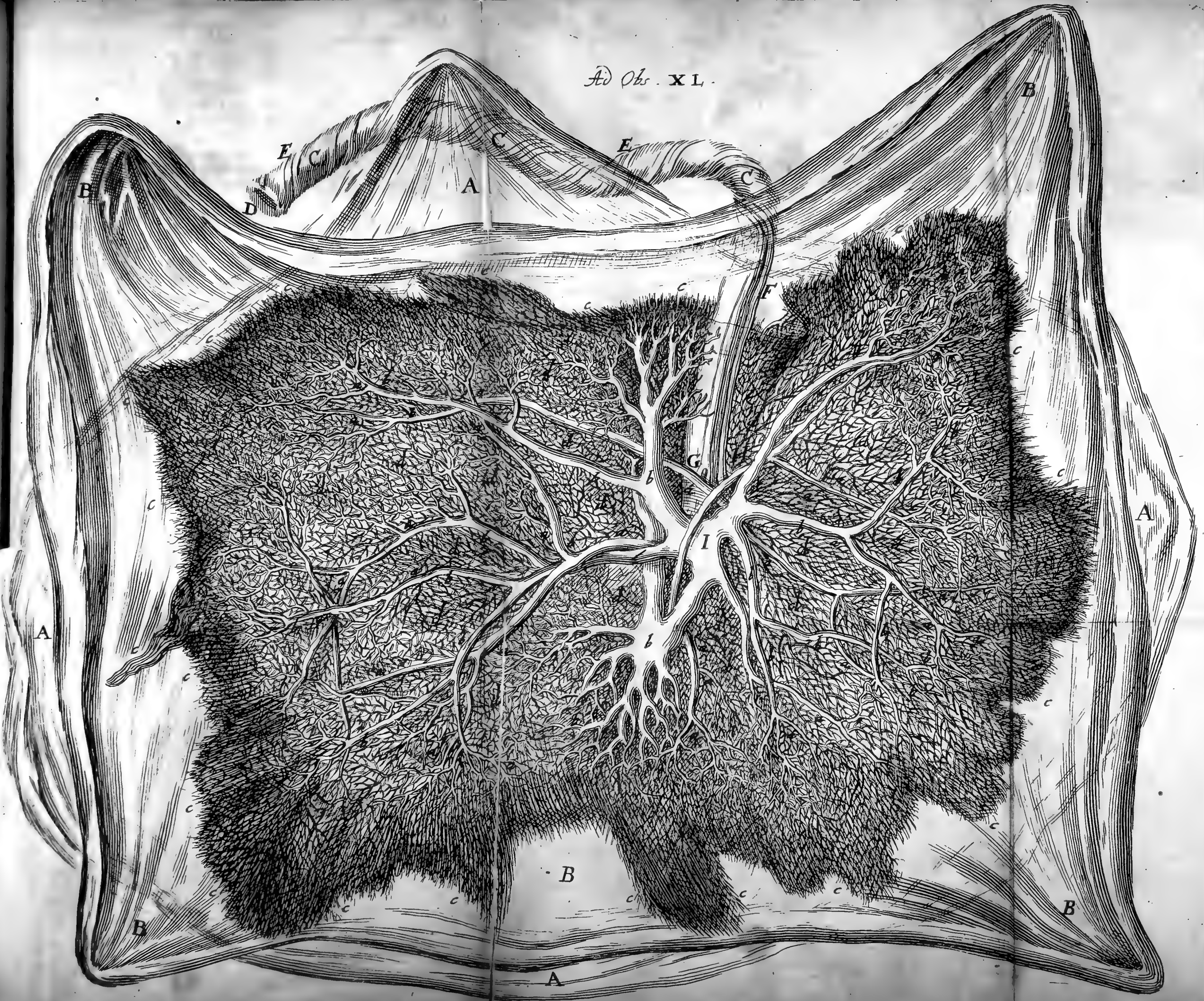
Obs. Anam
romi ca.

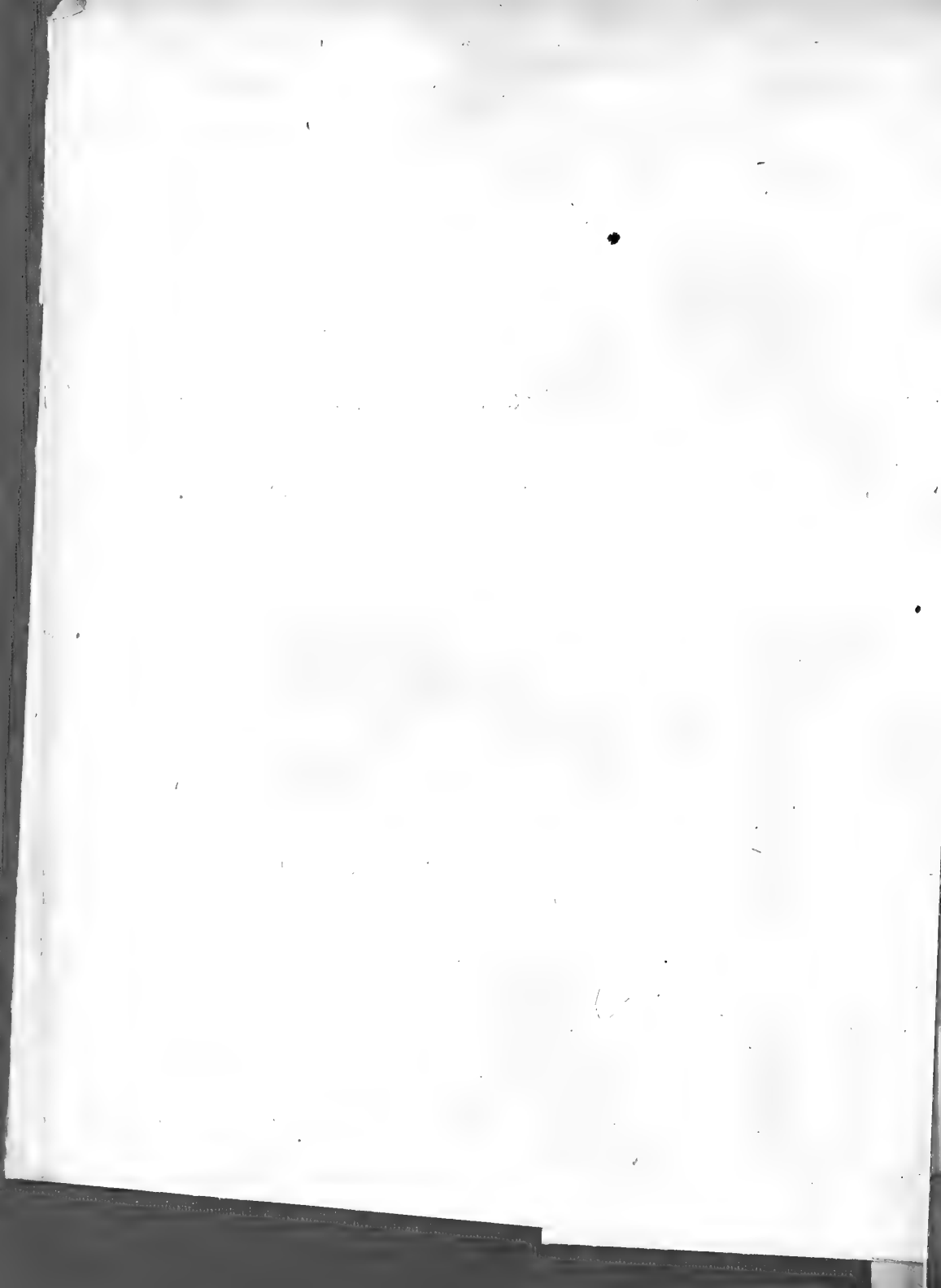
insigniri mira vasorum Humanæ Secundinæ textura, quæ vasa ita intricata & involuta sunt, ut merito vocentur Rete mirabile uterinum. Horum vasorum structuram invenies, si immergas sapius placentam annexam chorio aquæ calidæ, ut abluatur Sangvis à glandulis, ex quibus ista constat. (Hepar enim uterinum nihil aliud esse comparet quam glandula conglomerata, ex infinitis glandulis, acinos referentes, constans, quibus superfusa est sanguinis copia) glandulæ vero istæ sensim atq; sensim separandæ sunt à vasis. Qui labor, licet tædiosus, in fine tamen pro diligentia suscepta tibi creabit Jucunditatem, quam hauries ex aspectu istorum vasorum injectorum in pelvim vitream aquæ plenam. Extremitates enim vasorum subjicient oculis tuis infinitas & delicatissimas plumas candidas aquæ innatantes. Horum vasorum delineationem & miram texturam uti nuper cum Dn. D. Henrico Volgnad, amico meo conjunctissimo, præparavi, hic Tibi sisto.

Plura si desideras curiosa de Secundina, nonnulla invenies in Nicolai Hobokenii Ultrajectini Anatomia Secundinæ Humanæ quindecim figuris illustrata.

Explicatio Figura.

A.	Amnios.	B.	Chorion.
C.	Chorda sive funiculus.		
D.	Venæ in funiculo resectæ hiatus.		
E.	Arteriæ duæ à sua tunica liberatæ, circa chordam se contorquentes.		
F.	Eadem Arteriæ quæ restæ per Funem descendunt.		
G.	Arteriæ Umbilicalis alterius bifurcatus ingressus in Placentam.		
H.	Arteriæ alterius simplex ingressus.		
I.	Venarum Placentæ in truncum majorem collectio, unde Vena umbilicalis præcedit.		
aa.	Arteriarum insigniores rami per Placentam dispersi.		
bb.	Venarum magis conspicui rami.		
cc.	Extremitates tam venarum quam Arteriarum in subtilissima filamenta desinentes		
dd.	Fibrillarum, aut si mavis, vasculorum minutissimorum inter irretitorum mira textura, firmissime chorio annexa.		

OBSERVATIO XLI.

D. JOHANNIS GEORGI GREISELI

SUFFOCATIO EX FRUSTO RUPTI PULMONIS.

Vir quidam 36. annorum, naturaliter calidus & ficcus, phthificus, morte repentinâ emoritur penes suam Uxorem, hujus mortis infciam, quæ nec quidem tam funestum casum, tamq; subitanæ mutationem sibi imaginabatur, eo quod pridie vesperi bene comedissent, maritus quoq; more ordinario labores suos perfecisset. Altero mane cum tempus ad labores appropinquaret, mulier modeste surgens, putabat maritum suum suavissimè quiescere, à qua suavitate illum deturbare nolebat, cum tandem septimâ & octava hora matutinâ transisset, mulier impatiens longioris somni, ob multitudinem laborum adhuc perficiendorum, adhibito omni conatu in expergefaciendo suo marito, illum in Deo obdormivisse invenit. Fit rumor domi, vicini, vicinæq; ad ejulantem viduam ac currunt, *Apertionem Cadaveris*, ad inveniendam causam tantæ mutationis subitanæq; mortis illi persuadentes. Qua de re ego accersitus, cadaver aperui, in cujus abdomine nihil notatu dignum reperi. Ad Thoracem accedens vidi primo ictu oculi circa Cartilaginem Arytæ-noidem collum inflatum ad instar strumæ, quam inflationem vivens non habebat. Aperto thorace inveni exulceratos Pulmones & pure repletos, *raptum* autem erat *Ulcus* illud quasi per mediam partem *sinistri lobi*, cum deperditione Substantiæ, & alicujus particulæ, quam ibi non inveneram. *Ex hoc suffocationem* mihi statim imaginabar, adeoq; totam Asperam arteriam, in qua illum Tumorem tum temporis inveni, extraxi unâ cum pulmonibus & corde. His extractis volebam folle pulmones per asperam arteriam inflare, sed nullus halitus aut aër transivit. Digito causam resistentiæ indagans, inveni illud *frustum rupti pulmonis in Aspera Arteria* ita infixum, ut uncis illud non nisi laceratum extrahere potuerim, quod transitum Aëris impedivit, adeoq; *subito suffocari* miserum istum virum necesse fuit. Postquam autem frustum illud extractum erat, pulmonem inflabam (dextrum tantum, non sinistrum, quæ erat laceratus) magna tamen cum difficultate ob copiam purulentæ & viscidæ materiæ, quod cum adstantes cum admiratione vidissent, de causa subitanæ mortis acq;ieverunt.

Sed

Obser. Pat.
thol.

Sed multò mirabilius in hoc cadavere inveni. Relectis pulmonibus COR aperui, in cuius dextro ventriculo Foliolum integrum viride *Symbrii* per modum acetarii pridè vesperi comesti (ut referebat vidua) & sapore & odore inveni.

[*Ex Litter. D. Georg. Sebast. Jung Vienna Vratisl. missis ad D. Sachsum*]

OBSERVATIO XLII.

D. GEORGII SEGERI

EMBRYO HYDROPICUS.

Obser. Pathologica.

HUmorem serosum in corpore p. n. collectum, Hydropen Asciten excitare commune Practicorum est dogma. In causas illius dum inquirunt, Hydropici viscera lustrant propria, non aliena. Ex alterius vero errore quæpiam Hydropicum evasisse, rarum est; Tale tamen exemplum jam dabo. Cum Anno 1666. d. 26. Oct. vesperi circa horam sextam hic Thorunii, in novo oppido pistri-num cuiusdam pistoris flammam concepisset, & sub initium paulo liberius scintillas sparsisset, consularis cuiusdam Viri Uxor summè gravida, anteqvam de situ ardentis ædificii certior redderetur, in area suâ scintillarum, vicini parietis incendium mentientium, volatum anxia observavit. Auxit anxietatem absentia mariti, singularis mei Amici, ob publica negotia Vafaviæ tum commorantis. Postquam verò rescivit quodnam ædificium Vulcanus occupasset, sedatiore animo in hypocæstum se contulit. Hic siti molestissima turbata, Cerevisiæ secundaria largiore potu eam abigere tentavit. Postridie nullum sensit incommodum. Ast tertio post die ingruentibus doloribus partus *enixa est filiolum hydropicum*; quæ medicamentis tam internis quàm externis nihil quicquam conferentibus paucis post diebus hydrope periit. *D. Segeri è Thorunio Litt. ad D. Sachsum missis.*

SCHOLION.

Fætus Humanos non raro, anteqvam extra carceres Uterinos prærumpant, plurimis morbis, adhuc in ergastulis constitutos, torqueri, præcipuè si matris gravidæ accedant Errores aut ægritudines, quotidiana ad doc

docet experientia. Nil communius quam motibus convulsivis & Epilepticis fœtus torqueri in Utero, præcipuè si Gravidæ ex terrore, tristitia aut ira humores commoverint; satis id matres experiuntur inordinato & vehementiore motu, quem etiam alia non raro periculosa subsequuntur Symptomata. *Matres gravidas, si variolis corripiantur, variolis affectos fœtus edidisse, exemplo fœtus fœminini post mortui, Hildan. cent. IV. obs. 15. & fœtus masculini unà cum matre ad sanitatem reducti Id. ib. Obs. 56. comprobat, disquirens an harum variolarum causa imaginatio matris an vero sanguis maternus fuerit. Similia quotidiana Praxis suppeditat, & aliud infra Obs. 53. recensetur. Daniel Puerarius è Genevâ recenset Exc. Barthol. Cent. IV. Epist. 86. p. 488. observatos à se infantes aliquos narrat, qui in utero materno febricitarint, certissimis cum indiciis, & quorum demortuorum totius corporis habitus maculis quibusdam rubris & lividis distincti fuerunt. Idem Barthol. l. a. Ep. 87. p. 500. confirmat, quod consensu & incommodo morborum matris in utero fœtus nascitur, quia à matre nutrimentum hauriat calore febrili accensum, & quod ab Ipso visi fœtus exclusi à matre febricitante debiles & universo corpusculo quasi excoriati. Fœtum Enterocèle omphalodi in utero matris contracta natum & tandem sanatum vidit Dominic. Panarol. pentecost. II. obs. 1. pag. 33. non minus quam puerum Ictericam in Utero matris contrahentem. Idem pentec. IV. obs. 44. p. 137. Plura aliorum morborum exempla fœtus in utero, alio reservanda tempore. Confer Dec. II. Aº II. obs. [D. Philip. Jacob. Sachs à Leuwenheimb.] 33. p. 63.*

OBSERVATIO XLIII.

D. LAURENTII WOLFSTRIGEL

ANATOMIE HÆMOPTOICI. CYSTIS RENI AD-
NATA.

VIr 49. annorum constitutionis Melancholicæ, hypochondriaca *obs. Anatomicæ.* affectione per aliquot annos mirè divexabatur, maxime tamen de dolore hypochondrii sinistri conquæstus est: tandem prægressa suppressione fluxus hæmorrhoidalis, quo alias cum levamine fruebatur, hæmoptysi bis intra semestre spatium corripitur, qua etiam tertio redeunte purpuream cum sanguine vomit animam. Impetratâ licentiâ aperiendi cadaver infimus venter primo ad examen vocatus,

catus, in quo Lien quidem sat magnus, colore lividus & flaccidus: mesaraicæ tam venæ quam arteriæ, tum & vasa gastroepiploica atro sanguine turgescencia & quasi varicosa conspicebantur. Pancreas & naturales partes cæteræ ordinario modo se habebant. Ad Renes vero cum deventum erat, eorum sinister flaccidior multo, & magnitudine inferior dextro reperiebatur: hic vero dexter in parte superiori extrorsum cysti donabatur ad magnitudinem pilæ lusoriæ, sero subflavescente turgida, quâ dissecta ac cum impetu proruente humore, nulla via conspicua erat, per quam vel excretio, vel ingressus sero pateret. Quantum conjectura assequi licuit, videbatur dicta cystis ex membrana communi Renis conflata. Figura & cætera ex schemate adjecto & ad vivum à me rudi calamo expresso magis patebunt.

- A. Cystis pellacida sero turgescens.
- B. Ren dexter.
- Ccc. Portiones venar. & Arteriar. Emulgentium.
- D. Ureteris vestigium.

Ad medium etiam ventrem deventum in hoc cadavere, in quo pulmones sanguine nigro fermentescente turgescences ac inflati comparebant; talis etiam Sanguis in Liene & confinio Venæ Portæ ac dextro Cordis ventriculo conspiciebatur. Unde conjectari licuit, ex fermentatione nimia humoris vulgo melancholici dicti, massam sanguineam orgasmo concitatam, cum per consuetas vias evacuatio non pateret, per ramum splenicum in Hepar, inde in Cavam ac dextrum cordis ventriculum, exindeque per venam arteriosam seu arteriam pulmonalem factâ vel anostomosi, vel *gūſæ* seu ruptura ad superiora regurgitasse, ibique ob copiam & viarum angustiam Circulationem Sanguinis impeditam, indeque huic viro flammam vitalem extinctam fuisse.

[D. Laurent. Wolffſtrigel. è Vienna Litt. ad D. Sachſium.]

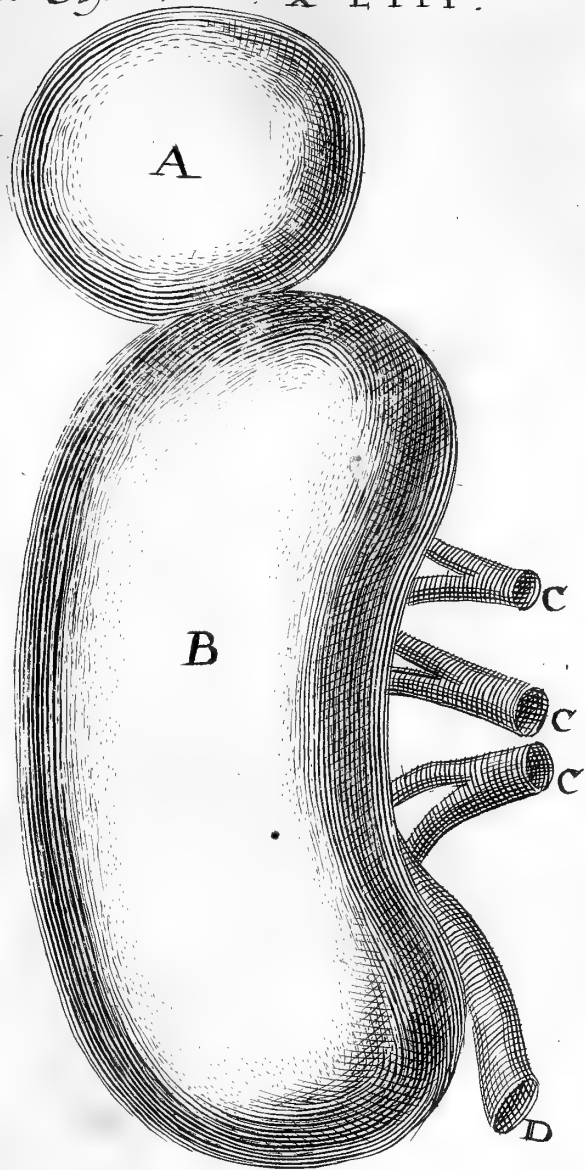
OBSERVATIO XLIV.

D. NICOLAI GUILIELMI BECKERS.

LAPILLI è VESICA FELLE A.

Obs. Pathologica.

Magnificus ac Excellentissimus Dn. Rumoldus van der Borcht, Augustissimi Romanorum Imperatoris LEOPOLDI, nec non Serenissimi quondam Archiducis LEOPOLDI GUILIELMI

HELMI *Protho Medicus* Ætat. Anno LXIV. postquam annis quam plurimis atrocissimo Ischiatico dolore cruciatus, Asthmate ac Orthopnoea, ut non nisi erectâ cervice spirare posset, defatigato, auriginoso corripitur morbo, quorum morborum, diversorumque symptomatum vehementia (appropriatissimis medicamentis non neglectis) Natura devicta 24. Oct. 1668. fatis cessit.

Cadavere per S. Cæs. Majestatis Chirurgum Dn. Pilas, me præsentem, exenterato, præter bina in pulmonibus tubercula, LXXII. *Lapilli coloris flavo subnigri fabarum minorum ac pisorum magnitudinem adæquantes in vesica fellea*, ac poris cholidochis reperti fuerunt, & S. Cæs. Maj. ostensi. *D. Beckers Litter. è Vienna Vratislav. datis ad D. Sachsum.*

SCHOLION.

Lapides in vesicula fellea reperiri plurima prostant apud Præcticos hinc inde exempla, non minus quam apud *Schenck. in Lithogenesis, & Kentmann. de Calcul.* His recentia quædam nostri seculi Exempla subjungari possunt. *Fabritio Hildano* monstrati fuere *Lapides in vesicula fellea* Colonia 1612. in septuagenarii Comitum cadavere reperti, excisi quorum major Drach. xiv, minor Drach. jv. ponderavit, quamvis pondus minor videatur propter insignem magnitudinem, quod factum, quia spongiosi fuerunt. *Hildan. Cent. II. obs. 44. f. 320.* qui etiam illos depictos exhibet. In foemina 63. ann. *vesica cholidochis* prægnans pluribus calculis fabæ molem excedentibus, iisque viridantibus. *Carol. Piso Sect. II. de morb. ex Sero p. 2. c. 4. obs. 17.* Ann. 1628. Mantuæ in foemina *Fabricius Bartoletus* 300. *Lapides* magnitudine Ciceris in folliculo fellis invenit, non minus ac in principe Mantuano FERDINANDO Gonzaga ad orificium istius vesicæ calculum triangularem Sectores repererunt. *Joh. Rhod. cent III. obs. 2.* In CLEMENTE VIII. *vesicula fellea* monstravit *Calculos, Hornung. Cist. med. Ep. 68.* & ex URBANI VIII. *vesicula* quinque calculos, singulos magnitudine nucis avellanæ extraxit *Joh. Trullus Anatomicus. Barthol. Cent. II. Hist. 45.* sic calculos friabiles in Illustrissimi Comitum *Thoma Arundelii* Angli Anno 1646. Patavii demortui *vesiculâ felleâ* repertos fuisse describit & depingit *G. Hieron. VVelschius in Episagm. obs. 65. p. 40.* *Cæcilius Folius* egregius Anatomicus in *Cent. I. Epist. 62.* Bartholino narrat se diversis in Anatomis diversicolores multicipesque albos, citrinos, nigros, atque rubros calculos ex folliculo felleo eduxisse.

D. *Olaus Borrichius* vidit Anno 1661. Leidæ in Nosocomio secante Exc. *Sylvio* Mulierculam in *vesicula fellea* plus quam 90. *calculos* magnitudine fabarum, angulosos, sed figurarum irregularium, tactu molles, & qui in aqua calida pene toti colliquescerent. in *Cent. III. Ep. 85. Barthol.* ubi in *Respons. Ep. 86. p. 472.* Exc. *Barhol.* concedit eos in liqore calido facillè frangi potuisse, quia leves sint, nec facillè mergantur in aqua, à bile exsiccata vel assata originem ducentes tanquam à causa calida; nam & in Regis Daniæ CHRISTIANI II. corpore à *Cornelio Amsfort* Archiatro parvos rubros *lapillos* inventos, quod in carcere Regio, præcipuè circa vitæ finem frequentius usus fuerit generosis vinis, imprimis Malvatico. Tandem unicum adhuc addo Exemplum ab Illustribus aliquot Personis mihi pro certissimo tum temporis narratum cum *Celsis. Principis Auerspergii Coniux Comitissa de Lovenstain* Ao. M. DC. LXVI. obiisset, in ejus *Corde & vesicula fellea* varios *Lapides* visos fuisse. D. *Osvald Grembs* ex mente *Helmontii fellei* hujus *Calculi* seu *Dulech* originem putat fieri in *Arbor. Hom. L. I. c. 7. s. 3. §. 9.* quando Spiritus Urinæ deviarit ex suo utero in fellis vicinum cruorem, tunc confestim *Lapides* in felle obnasci.

In *Brutis* pariter interdum tales inveniuntur *fellei Lapilli*, quos alios natales habere quam calculum humanum asserit *Helmont. de Lithias. c. 8. §. 23.* anomalosq; modo produci ab excrementis ipsis non per modum aliis infirmitatibus consuetum. In *Bove* communiter eos in forma cicerum inveniri notat Exc. *Job. Dan. Major Prof. P. Kiloniensis*, in *Anatom. Chilon. f. 9.* major tamen est ab *Eodem ibid.* descriptus colore cereo ferrugineo ac splendente magnitudine ovi gallinacei, ponder. Drach. vj. Medic. quem possidet D. *Henr. Vollgnadius Collega curiosus. Ipsemet Vraislavia* ante biennium diversis temporibus binos à Lanionibus nostris accepi *Lapides è vesicula fellea* è duobus *Bobus* excissos, quorum major colore, & figura Pomum aurantium ordinariæ magnitudinis æmuletur, & pondere Unc. j. Drach. ij. Medic. excedit, licet jam optimè sit siccatus; alter minor Drach. vj. qui ex parte fructus varios exhibet cortices, & in medullio rotundum quasi nucleum inclusum pruni magnitudine, ex flavo rubescente colore. Alii è *porcorum domesticorum felle* oblati ex viridi nigricantes, plurimi, sed minores fabas magnitudine non excedentes, maximè friabiles sunt.

[D. *Philip. Jacob. Sachs* à *Levvenheimb.* [vid. in *Append. addenda p. 22.*

OBSERVATIO XLV.

DN. JOHANNIS GVILIELMI RIVÆ
 CONCEPTUS FALSUS, TEMPORE DETECTUS VERUS.

E Pistolam invitatoriam cum annexis observationibus Nobilissimi vestri Collegii Curiosorum, quam tuis cum literis accepi, vidi, legi, & operam quam maximè probavi. Et cum arriserit Excell. Dn. Bartholini observatio prima de conceptu falso, curiosam ejusdem generis, diversi tamen eventus, quam me Experientia Romæ docuit, addo. Erat Fæmina quædam per sex menses gravida, à multis vero pro non gravida habita, quippe argumentum opinioni horum erat, quod post plures dies, post plures conatus partus apparuit nullus, venterq; tumidus subsedit.

Obs. Pathologica.

Sed veritatem, Eventus, quæquam tardiori mora docuit. Duobus enim annis ferè elapsis, diversis vicibus, sceleton fetus partitum, exiit, cujus foetus caput vel potius cranium te in mea osteotheca vidisse non dubito. [Ex literis Romæ datis ad D. Joach. Georg. Elsnerum.]

vid. infra p. 340.

OBSERVATIO XLVI.

D. ALHARDI HERMANNI CUMMII
 HYDROCEPHALUS INCIPIENS CURATUS.

A Nno 1667. Hannoveræ curæ meæ submittebatur puer sex annos natus, huic in tantum caput auctum erat, ut mole vel Juvenis octodecim annorum caput æquaret: totam vero cum naso faciem occultaret, artus e contra & venter tabescebant. Ego primo omnium svadeo, ut quantum fieri posset, baculo in os immisso illud apertum tenerent: hinc capite raso singulis diebus, bis aut ter, caput oleo chamemelino in quo stachas arabica, Spica, lavendula &c. per aliquot dies infusa erant inungo, inde aqua vitæ Anhaltina abluo. Nonnunquam quoq; aquam St. Elisabethæ Reginae Hungariæ applico linteisq; madefactis frequenter foveo. Utriq; Cruri cauterium applico, corpus quater singulis septimanis cum Syrupò diacnici purgo in potu semper aliquid de oleo Tartari per deliquium facti exhibeo, in cibo sæpius ani-

Obs. Pathologica.

fo, cumino, aneto ut utatur svadeo. Hoc modo, sensim *caput detumuit*, venter & artus nutritionem suam recipiunt, adeo ut intra duos menses puer integræ sanitati fuerit restitutus.

[*Ex literis è Luchovia Brunsv. ad Dn. Joach. Georg. Elsnerum*]

OBSERVATIO XLVII.

D. ALARDI HERMANNI CUMMII

HYDROCEPHALUS DISSECTUS.

Obs. Anatomica.

Cogitatio præcedentis *hydrocephali* mihi suggerit memoriam *Hydrocephali*, qui dissecabatur *Lugduni Batavorum* Anno 1666. pridie nonas Januarii in theatro Anatomico publico. Infans erat unius anni à puero *Hydrocephalus*.

Ex hujus capite *Dn. van. Horne* P. P. Leidensis amicus meus honoratus extrahebat uncias triginta sex aq̄æ limpida, subsalsa, quibus extractis adeo apparebant cuncta vacua, ut quis existimare potuisset cerebrum hic planè deficere; sed oculi acie eo penitus directâ, apparebat cerebrum nequaquam deesse, sed amissa saltem figura globosa, induisse formam convexi fornicis, & ab exuperante aq̄a sequevacem ejus medullam adeo fuisse distentam, ut instar alicujus crassioris membranæ, ad hæresceret undiq̄ arcuatae ossium circumferentiæ, ita tamen ut tam exterior cinerea cortex quam interior albicans medulla optimè discernetur.

Notabilia hæcce in dissectione occurrebant.

1. Quod sub cute nulla conspiceretur pingvedo, quæ tamen & in Infantibus materno adhuc utero inclusis apparet.
2. Quod in thorace notabilis esset aq̄æ quantitas, illi in Capite quæ continebatur persimilis
3. Quod renes adhuc essent inæquales.
4. Quod in Capite nec de glandula pineali nec de glandula pituitaria, ullum appareret vestigium: in pavimento tamen cerebri notabantur aliqua filamenta nervorum materia quadam mucilaginosa obtecta, quæ filamenta propagines nervorum sexti paris passionibus dicati esse censebat *Dn. Florentinus Schylus* P. P. Leidensis amicus meus honoratus

[*ad Dn. Joach. Georg. Elsnerum*]

OBSER-

OBSERVATIO. XLVIII.
D. PHILIPPI JACOBI SACHS
à Levvenheimb.

RAPA MONSTROSA ANTHROPOMORPHA.

NUnquam Otiosa *Natura* semper ad perfectionem tendens, etiam sæpè rudi, sæpè vix imitabili penicillo, interdum etiam artificioso scalpro & plastico torno, *Hominis*, perfectissimæ creaturæ, figuram imitari, aut ad minimum alias res naturales effingere conatur. *Natura*, inquit *Athanas. Kircherus Dial. III. Itiner. submar. Eestat. c. 1. p. 141.* in mediis Achatibus lapidibus, marmoribus, aliisque in profundissimis terræ reconditis faxis tum humanæ figuræ, tum cæterorum animalium vegetabiliumque formam insculpit; gaudet namque hujusmodi rerum ludibriis, & uti omnia in omnibus esse ostendit, ita pro conditione singulis entium gradibus laborat quantum potest, ut si non sensum, saltem vitam, si non vitam saltem figuram nudam iis, ad suam in Universi decoris Majestatem attestandam, imprimat. De *Figuris lapidibus* tam cum coloribus quam sine iisdem *inscriptis* à *Natura Lithogenetica* præter *Pictorem*, etiam *Opticum* agente, alibi commodior erit differendi locus, & plura talia exempla ex optimis Authoribus collecta exhibui in *Gammalog. L. I. c. 7. §. 6. & seq.* Nonne *Sculptorem* egit *Natura*, quando ex petroso semine pro fluore lapidum in certa contactacula variæ efformantur elevata figuræ. *Rupem* in Sylvâ *Hercyniâ* memorat *Zeiler. in Topograph. Ducatus Brunsvig. f. 33.* quarum à figura monachi æmula altera *Hans Münch*, altera *Hennig Münch* vocatur: Et in Insulâ *Melita Rupes* maritima à monte seorsim dependens *Monachum* suspensum exprimens, vulgo *Il Frate impiccato* vocatur. *Kircher. t. VIII. mund. subt. f. 2. c. 2. f. 37.* In monte *S. Catharinæ* vidit *Dn. de Monconys (in Itinerar. Egypt. p. 243.)* *Rupem* elevatam, quam incolæ ferunt habere formam corporis scæminini cum stomacho & mammillis; quanquam multum ab *Imaginatione* adhuc sit fingendum, ut exactè talem figuram exhibeat *Hominem* totum *silicem* mammas tenus in Museo suo possedit *Olaus VVormius L. I. sect. 2. c. 13.* exactè caput, collum, humeros, pectoris summa, oculos, nasi protuberantiam, scapulas, ac colli musculos referentem; silices in externam hominis figuram

Observat.
Physica
Botanica

ram

ram quasi arte tornatos observavit *Th. Bartholinus cent. III. ep. 8. p. 31.* Sic ex partibus humanis æmulos, dentes molares & incisorios specus Baumanni exhibet apud *Deusing. de fœtu Mossipont §. 124.* Carpathus mons calvarias minerales *Lax. Erker in de mineral.* In itinere ex Monte Sinai versus Cairum *Lapides plurimos invenit' Dn. de Monconnys (in Itiner. Egypt. p. 250.)* quorum alii optimè repræsentant *Corda Magna*; ex illis unus habuit cicatricem, qui apertus monstravit in utroq; latere depictum Cor vulneratum: alii ex Lapidibus istis *caput mortuum*, alii pampinos vitesq;. *Ossa* sub terra inventa, à metallurgis *Enosti* lapides dicti, *costas, pedes, tibias* exhibent, de quibus *Kircher. in Mundo subterr. L. VIII. f. 2. f. 60.* *Manum saxeam* affabrè à natura quamvis paulum rudiore scalpro paratam ex liberalitate Generos. Comitis *Hermannii de Hazveld* in Museo possideo in *Gammarel. meâ p. 159.* ære incisam exhibitam, non minus ex superiore *Silesiâ os femoris* giganteum quasi, è terrâ effossum mihi ante biennium transmissum est, quod eleganter in supremâ & infimâ parte *ossis femoris* capita æmulatur, non minus quam spatia ista paululum in medio excavata, quæ in naturalibus femoribus propter situm musculorum Natura effecit. Sic Anno 1665. 8. Nov. Dn. *Henricus Sturmius* ex Oppolio Urbe *Silesiæ superioris*, (ubi *Unicornu fossile* crebrò reperitur) videndum transmissit os femoris, pro Elephantino osse femoris habito, quod in pago *flein Schemnis* à Piscatore cum rete ex Viadro fluv. extractum fuit circa Anno 1632. & Dn. de *Proscoffsky* oblatum cujus pondus fuit librar. X. longitudo unius ulnæ, diameter latitudinis dimidiæ ulnæ circa caput: & in medio osse ubi minor latitudo & crassities, circumferentia quarta pars ulnæ.

Quod itaq; *Natura in Lapidibus* tentat, id in *Regno Vegetabili* quoq; non rarò observatum, eam tam integram Homini figuram quam humanas partes æmulantes plantas exhibuisse, Exemplum evidens dabit *Rapa monstrosa* hîc depicta. Archetypum coloribus delineatum ante plusculos annos à Nobili, in cujus horto succreverat, transmissum fuerat, Generoso Comiti *Hermanno*, Comiti in *Gleichen & Hazveld*, Dynasta in *Trachenberg & Prausnitz*, Domino in *Blanckenhain*, *Crottorf*, *Cranichfeld* &c. qui pro singulari in me favore clementer concessit, ut ab Archetypo hoc delineare curarem. Crevit ista *RAPA* in horto pagi *Wveiden* Anno M. DC. XXVIII. qui pagus binis milliaribus *Juliaco* distat, in itinere versus *Bonnam Electoris Colonienfis* sedem; herba seu folia superius

Ad Obs. XLVIII.

A^o. 1628. IS DESĒ RADYS DER HEYDEN
IN DEN GARDEN GEWASSEN .

perius enascentia crinium speciem in altum se erigentium repræsentant, formavit in supremâ rapæ parte natura quasi oculos, nasum, labia, truncus reliquus rapæ, thoracem; radices hinc inde extensæ & in se circumgyratæ brachia & pedes, miro naturæ lusu, nullâ accedente arte, (uti tunc fuit perscriptum) exhibent, adeoq; tota *Rapa* *fœminam nudam sedentem manibus & pedibus flexis* præ se fert. *Naturalem* similem *radicem Mandragora* describit *Franc. Imperatus in Discursib. Natural. Italicè 1628. Neapol. editis disc. XIV. p. 76.* in Museo nominatissimo Parentis sui asservatam, quæ *radix brachia bina* cum omnibus membris certâ proportionè distinctis & circumdatis plurimis parvis & longis radicibus exhibuit, *effigiem humanam proximè accedens*, unde & *ἀνδρωπόμορφος* dicta *Mandragora*. Notum est Circumforaneis miris mangoniis interdum Naturæ aliqvales conatus per artem adjuvari, & ita sæpè etiam Prudentibus imponi. Quo modo ex *chelis squilla marine* quæ dentatæ, ab uno latere inferiore semifalcatæ, & ebore nitidiores lævioresq; *Coronas serpentum* alborum efficiunt, & pro iis venditent, vidit in foro Florentiæ venales & describit Excell. *Joh. Theod. Schenckius* Prof. in Academia Salana meritissimus *in epist. ad me ante aliquot annos data Gammarolog. inserta p. 928.* Sic ex *Raja pisce draconem artificiosum* exhibet Museum Calceolarii Veronensis, notante *Joh. Fabro Lynceo Exposit. in histor. mexic. p. 818. & talem Basiliscum ex Raja* quoq; Florentiæ vidit, paulò antè laudatus *D. Schenckius l. a. Narrat Barthol. cent. II. hist. 51.* Mercatorem quendam Hafniam apportasse *Mandragoram* sub patibulo (uti ajebat) erutam, (nam ex urinâ suspensi hominis sub patibulo homunculos tales efformari vulgus credit) cum capite spherico, prominentiis quatuor, oculos, nasum & os mentienibus, crinibus oblongis, corpore reliquo ossibus, musculis donato, sed re pressius examinatâ *Rana exsiccata* & in erectam hominis formam protensa inventa fuit, cum os sterni breve & latum promineat in rana, & digiti manuum pedumq; qui in rana longiores decurtati fuerint, unde sic fraus innotuit. Sic *Lycosthenes* prodigiorum Scriptor fraude circumventus, quod *uvas, barbata* nascentes (quæ 1541. in pago German. *Alberschviler*, non procul à *Lindavio* oppido, visæ, primum ad *Ludovicum Duc. Bavar.* post ad *Ferdin. R. & Principes Imperii* missæ *Aldrovand. de monstris p. 666.*) prodigiis annumeraverit, nam hoc lucri gratiâ factum, & cuscutæ admixtione peractum fuisse refert *Borell. c. 1. obs. 10.* nam hæc in amplam messem in uvis sola ap-

positio^{na} crescit. Modum quomodo Circumforanei *Mandragora* radicem in hominis figuram efformant, notat *Matthiol. in l. IV. Diosc. c. 71. fol. 536.* inqviens: *In radicibus Arundinum, Bryoniarum* aliarumq; plantarum sculpunt impostores adhuc virentibus tam virorum quam mulierum formas, infixis hordei & milii gravis, iis in locis ubi pilos exoriri volunt; de in factâ scrobe tamdiu tenui sabulo obruunt, quousq; grana illa radices emittant, quod fit spatio 20. dierum. Erunt eas demum & ad natas è granis radices acutissimo cultello scindunt, aptantq; ita ut capillos, barbam, & ceteros corporis pilos referant. *Mandragoram* tamen antea ex Museo *Imperati* recensitam, pro verâ, non fraude hominum ad ulteratâ, *Franc. Imperatus* venditat, & in ea ipsâ forma à Natura productam; omnia quoq; membra hujus radices videntur circumdata cum proprio cortice, & licet exsiccata sit, attamen tam parvâ quàm longâ ipsius radices firmiter adhærent, & ex propria ipsa planta succreverunt; cum in exsiccatis faciliè adulterinæ radices possint avelli. Quin & difficile, pronuntiat *Idem Imperatus*, arte ita effici posse cum si cortex ejus ferro vulneretur tam brachia & alia membra in sculpendo, quam foramina indendo ut semina pro pilis immittantur, absq; dubio per putrefactionem corrumperetur. Si verò quis objiciat, si ista radix eo modo naturaliter producta sit, necessarium ut in istâ specie aliæ quoq; eo modo è terrâ erumperent? Iis respondet *Imperatus l. a. p. 79.* Naturam sæpius in plantis aut frondes aut fructus aut radices monstrosas exhibere, non aliter ac in hominibus & brutis animalibus, ob varia impedimenta in legitimo cursu. Sic orchides ordinariè binos repræsentant testiculos, monstri tamen instar quod interdum duas manus cum digitis imitentur, unde orchis palmata dicitur, quamvis interdum manum cum 5. digitis exactè referat, interdum tamen numerus quinque digitos non attingat, sed tantum grandiores & longiores ipsius divisiones. Pari modo *Mandragora* hæc binas habet radices cum aliæ tres, *Circæa* non solum tres, sed interdum quatuor; *Nardus montanus* secundum *Dioscoridem* duas habet radices sæpius tamen videtur plures alere. *Causa* istius diversitatis in *Numeris*, ab *Imperato* statuitur, aut defectus humoris alimentarii, aut licet superfluous sit, si tamen impediatur ipsius penetratio & dilatatio à terrâ, radices fiunt rariores & pauciores, contra si locus aptus, & humor abundans, facile in plures dividitur radices. Unde concludit quod *Mandragora* (pariter & *Rapa nostra Belgica*) quæ duas habet

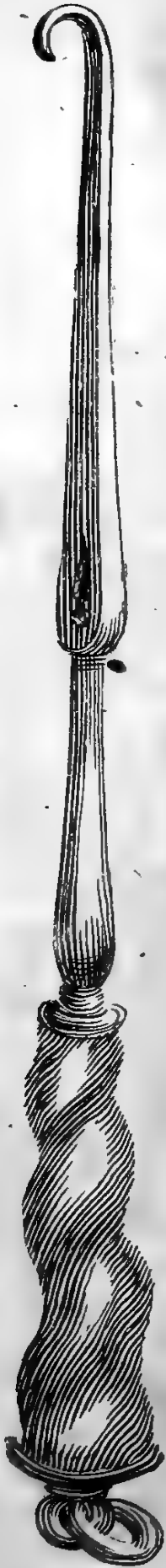
radices

radices (*Rapa unam*) attribuendum & copiam majori humoris vegetabilis, & commoditati terræ mollioris ubi provenit, quæ non impediverit descensum plurium radicum, aut ascensum versus superiora, inde factum ut plures ramos quasi brachia simul effuderit. Quâ ratione Idem Imperator cum Fabio Columna vidit radicem plantæ mandragoræ, quæ non solum monstravit effigiem corporis, pedum, ventris & partium posteriorum hominis bene efformatorum, sed & brachia superius elevata, in quorum extremitate flores erant, formam hominis apprimè præsentantis in arborem mutati, eo modo ut pictores depingere solent, nihilque ipsi ad completam figuram defuit quàm caput, quod fortè pariter adfuisset si terra fuisset mollior in supernâ parte, dum erumperet quæ posteriores naturæ conatus impedivisset. De hac radice mandragoræ ita Joh. Faber Lynceus annot. in hist. Mexic. f. 852. Vidi Neapoli radicem mandragoræ tripedalem apud quendam Chymicum destillatorem, puellæ imaginem æquantem, corpore in umbilico extuberante ac etiam in posterioribus, à quibus femorum & tibiæ modo in acutum desinebat, supernè verò brachiis elatis crassis in quibus flores emisit Dryadum & Daphnidum iconem repræsentantem. Radix bryoniæ albæ inventa cum effigie humana quæ in publico Musæo Senatûs Bononiensis adhuc servatur, Aldrov. de monst. f. 669. Rudimentum quoque integram hominis figuram referens in radicibus mandragoræ & bryoniæ conspici, Idem asserit f. 308. & Kircher. in arte magnet. l. X. p. 2. c. 2. f. 806. Dono quoque Aldrovando radix data fuit, quæ artificiosè hominis simulachrum figuravit, quæ ab ipso depingitur l. a. f. 673. pariter ac simulachrum serpentis in radice serpenti formi & in ramo Ophiphyto, ab Eodem exhibetur f. 671. 672. Imprimis radices orchides mira ludentis naturæ offerunt simulachra, nam aliæ in floribus avis (unde orchis ornithomorpha) aliæ Cercopithecæ, vel delphini figuram, aliæ apis, vespæ, muscæ, papilionis, culicis, cimicis, locustæ &c. effigiem præferunt Kirch. Mund. subterr. l. 12. f. 2. c. 3. f. 348. qui ibidem & Orchides anthropomorphas esse declarat, ut vix in corpore humano membrum quod non quantum potuit, exprimere fuerit conata, imò in floribus integram humani corporis structuram sub utriusque sexû, architectata fuit, quos exhibet quasi homunculos frondium extremitatibus appensos depictos in arte magna l. a. f. 806. Miram reddere causam conatur Kircher. Mund. subterr. l. 12. f. 1. c. 9. f. 319. Satyrii anthropomorphi, nimirum semina animalium terræ superfusa tempore coitus, unde natura in terra si-

ve animali, five homini aliquid analogum efformet, quoad membra, cum facultate semini propriâ, ad venerem scilicet excitativa. Unde si eqvinum semen decidat similem figuram nasci eis insectis, quæ ex eqvo nascuntur, vespæ scilicet figuræ æmulam, si bovillum sperma non bovis, sed apis ex bobus orti producat.

Tandem cum omnes plantæ variis formis à Naturâ productæ ex quibus quædam humores, quædam animalia bruta, quædam morbos ipsos, quædam hominis partes repræsentent, ex quarum Signaturis & analogia Physici Hermetici vires herbarum deducere conantur, præter Croll. de signatur. *Heinricum Nollium* in *Physicâ Hermeticâ*, *J. P. Portam* in *phythognom.* *Marci Frider. Rosencreuæ* anatomiam & *Physiognomiam Simplicium*, *Job. Francum* de signatur plantarum, *Zimaram* in *Antro magico-medico*, consuli poterit de signaturis herbarum ad res animatas & inanimatas *Fabius Colonna* in *expos. histor. mexic. f. 852. 853.* de signaturis in floribus *ib. f. 855.* in fructibus *f. 857.* & in seminibus *f. 859.* quæ plantæ igitur partes hominis repræsentant, experienciâ teste, eæ probant iis partibus hominis maximè esse salutares. Plura de plantis monstruosis singulari tractatu eruditissimo sectionibus tribus constante propediem edendo curiosum Lectorem faciabit *Lic. Christian. Frider. Garmannus Physicus Chemnicensis in Misnia & Academia Curios. membrum nobilissimum*, ubi in *sect. 1.* de Singularibus in plantis circa sexum, transmutationem, circa monstra in Regno vegetabili, monstrorum causas efficientes, & quod arte simul quàm casu fiant, tractabit; in *sect. II.* recenset varios naturæ lusus, plantas in plantis, viscum, fungos & alias excrecentias arborum, animalia in arboribus crescentia, agnum Scythiæ *Botamez*, insecta vegetabilium, homines arboreos, plantas subterraneas & petrefactas. *Sectio denique tertia* plantas in homine, signaturas, plantas pictas & inscriptas recenset.

Ad Obs. XLIX

OBSERVATIO XLIX.
D. FRIDERICI FERDINANDI ILLMER
A WARTENBERG.

FOETUS MORTUI IN DIFFICILI PARTU FELI-
CISSIMA EXTRACTIO.

Viri cujusdam litterati in Urbe Viennensi castissima Conjug, Mu- *Observat.*
lier virtutum satellitio stipata, fortis & generosa, devenit ad par- *Chirurgi*
tum difficillimum & p. n. foetus quasi duplicatus, reclinato capi-
te sursum, foras porrexit brachium, quod licet ab Obstetricae re-
poneretur sapius, tamen usq; redibat: omnes deniq; modi adhibiti,
quibus foetus ad situm naturalem debitum & convenientem pro partu
posset reduci, sed frustra omnia; suffocatus tandem est in utero, cum
diu in hoc situ vivere sit impossibile. Prævidendo ergo periculum, ju-
bebam ut baptizaretur, antequam moreretur, secundum brachium mo-
re nostro. Interim ante extinctionem vitalis auræ mater urgebatur
enormibus doloribus, qui sine ulla cessatione incrementum sumendo,
post mortem foetus miseram & afflictam adeo tormentarunt, ut clamor
ejus per longa spatia exaudiretur, tandem caligabant oculi, vox rauca
& clamosa per intervalla, lamentationes & ejulationes infinitæ audie-
bantur, quæ si non pectus humanum, certè saxum commovere poterant.
Ego in hac perturbatione (quia foetus partim magnitudine suâ, partim
tumefactione omnium membrorum ob conceptam ebullitionem hu-
morum in foetu, uteri latera instar alicujus robustissimi pali infixam-
plissimè distenderat) quid facerem aliud non sciebam, quam ut svade-
rem extractionem foetus per manus artificis & instrumenta, hic enim
omne genus medicamentorum, & modi foetum pellendi cogniti in
cassum adhibebantur. Erat apud nos inauditum aliquid à seculo, licet
in Gallia nulla mulier horreat hoc remedii genus. Maximè resiste-
bant foeminae. Verum annuente mihi viro Nobili & Magnifico Dn.
Paulo de SORBAIT Professore Primario in Universitate Viennensi
& assistente Chirurgo Wenceslao, viro probò & in Arte sua peritissimo,
ipsaq; parturiente consensum subito præbente *applicui foetui uncas* in ad-
junctâ scheda delineatos. Brachio propendente, me alias in opera-
tione impedituro, prius per novaculam resecto, foetum in tres partes
disrupi, & ita sine ullâ læsione uteri ac matris eum masculum, unâ cum

secundinis extraxi, Matremq; ab instantissimâ morte, sic auxiliante DEO, liberavi. Quo peracto gaudia & juba in Domo, admiratio verò in Urbe & vicinia. Eadem mulier sequenti anno imprægnata, ad idem infortunium redacta, eodem modo adjuta, extracto foetu foemello, tertio anno rursus uterum gerens feliciter & citò filiolum generosum viventem adhuc & vivacissimum enixa est. Causa tam infelicitis partus videbatur esse ingens copia humorum in & circa uterum ex laetiori victu, & optima viscerum constitutione collectorum, propter quos foetus debito modo sese vertere non poterat, sicq; suffocari debebat. Unde cum gestaret ultimò filiolum in toto hoc tempore, etsi contra Hippocrat. oracula aphoristica videretur agi, quater exhibui dragm. sem. pulv. jalup. cum cremor. Tartar & ecce extracta est cacochymia, serosa in copia, sicq; illam ad partum felicem disposui. *Notandum* quod unci debeant esse obtusi, ne lædant uterum casu quo inter operandum in ejus latera irruant, hinc unci catenati, quos in suo Armamentario Chirurgico depingit Scultetus, uti & Pareus f. 683. quia nimis acuti sunt nobis displicent. Hoc exemplo excitatæ & animatæ mulieres in hac tota Urbe hoc remedii genus non amplius horrent. Juvî ego postea plurimas in hac miseria constitutas, tametsi non semper eodem modo: aliquas enim inverti, aliquas exhibitis pulveribus appropriatis, aliquas imponendo in Balneum althæatum, exhibendo pulveres cephalicos, analogos illi quem Langius describit in Miscellan. Curiosis §. 32.

Quam Langii doctrinam eo loci reperi in his casibus esse verissimam & meis experienciis continuo respondentem, aliquas etiam sine Unco intrudendo manum ad uterum & apprehendendo infantis manus, vel pedes vel caput ligulam iis imponendo sicq; extrahendo, adeo quidem feliciter, ut nunc aliquot Chirurgi à me hinc sint instructi, qui dexterrimè cum plurimarum salute, cum & sine uncis hæc Lucinæ sacra peragant. Heroïna ergo dicenda hæc mulier, quæ pudore rustico deposito, genuinum pudorem non exuit, sed exemplo suo plurimis occasio fuit, ut Hygiæ efficaciam, Medicinæ Excellentiam Necessitatem. Jucunditatem, Gloriam & Admirationem suis in corporibus experirentur, vitæq; integritate fruerentur. Virtus nunquam sola est, sed adeo fecunda, ut plures etiam diversæ speciei soboles procreet. Hæc in femina hac semper talis apparuit, quæ non una virtute munita, verum plurimarum satellitio condecorata, omnibus est in admiratione, &

commendatione. Effigiem Uncorum & schema factuum duorum in
suo situ p. n. transmittito.

[*D. Ilmer à Viennâ Litt. ad D. Sachsum Vratislaviam.*]

OBSERVATIO L.
D. THOMÆ BARTHOLINI
SANGVIS VERMINOSUS.

Vermineantem Sanguinem in quodam ægro nuper extraxit Chirurgus noster ex sectâ venâ, quod etiam alii viderunt Authores, ex sanguinis putredine, forsân ex assumtis vermiculis quoq; in alimento, vel illorum seminio. *D. Bartholinus. in Litt. ad D. Sachsum.*

SCHOLIION.

Plurimas res vermibus scaterere, qui beneficio Microscopii detegantur supra *Obs. XIII.* enumeratum fuit. Certo refertur, inquit *Borell. obs. Microf. III. in sanguine febricitantium vermes* reperiri, & non semel legi historias de vermibus per vulnera venarum elapsis. Quod *Borellus* aliorum autoritate loquitur, id alii propriâ confirmant. Arte microscopica se invenisse sanguinem malignè febricitantium minutissimis scaterere vermibus attestatur *Petr. à Castro in de Febr. petech. f. I. §. 15.* non minus quam *Kircher. in Arte Magna Luc. L. X. p. 2. c. 8. §. 5. f. 834.* & in *Mund. subt. L. XII. f. 1. c. 10. f. 352.* & *f. 2. c. 7. f. 370.* Interdum isti vermes majores sunt, ut absq; oculari hoc instrumento cernantur, quales vidit *Riolan. in Enchirid. Anat. & Pathol. L. II. c. 17.* sectâ vena effluxisse, & qui intra venas geniti in dextram Auriculam Cordis confluentes, cor eroserint. *Id. ibid.* Talem vermem ex vena egressum *Zacut. L. III. Prax. obs. 95.* vidit, & infecta balæniiformia in sanguine, *Borell. Cent. III. obs. Phys. 4.* in vena Emulgente sinistra *Prævotius*, in vena cavæ descendentis trunco vermes *Spigelius*, notante *Joh. Rhodio Cent. II. obs. 61. 62. Dn. de Beuron* Locum tenenti Regio in Normandia Anno 1658. sectâ vena Vermem ex vena spithamæ longitudine eductum fuisse, ægroto intra triduum succumbente, jam commemoravi in *Oceano Macro. Microsm. §. 139.*

Magis adhuc admirationem meretur Narratio *Joh. Fabri Lyncei Not. in Recchum fol. 610.* qui in Bove invenit in ductibus illis Bilem ad suam vesicam

vesiculam vehentibus *Animalcula* quædam plana, circularia, magnitudi-
 ne & figura Ulmi florem referentia, coloris livescantis, crassitie Ungvis
 substantiam æquantia: hæc ex circumferentia ad centrum se contraxe-
 runt, in quibus nec cauda, nec caput apparuit manifestum, contracta ita
 manserunt duplo quidem crassiora, sed simul tamen minora ac restri-
 ctiva facta, Italis Lanionibus vocantur *Biscoli*. Miratur *Faber* l. a. f. 611.
 quod in aliis hepatis venis, ubi sanguis dulcior, nulla alia animalcula in
 hoc bove reperta, sed *sub ipsa vesicula*, ad ipsius cervicem, quo pertingit
 internus quidam ductus, tam copiosa visa, ut pulicum instar suam ibi so-
 bolem produxerint, aluerint, quinquagenarium numerum excefferint
 (ex majoribus autem viventibus & sese moventibus vermiculis septem
 pluresve numerati) miratur, *inquam* quod non obstante amaritudine
 ibi vixerint, cum ex Gal. sententia de simpl. medic. facult. amarus sapor
 omnibus viventibus adeo inimicus, atque contrarius, ut in Lacu Asphal-
 tite ob ejus aquæ amaritiam nec animalia nec plantæ vivere velint. In
Hominis vesica felleâ quoque invenit *Dusseldorpi* vermes *D. Galenus VVie-*
rus *Juliac*. Princip. Archiater & *Hildano* narravit *Cent. I. obs. 60.* Quin
 & in ipso *Hepate ejusque sanguine vermes* inveniri notavit Ipse *Barthol. in*
Anat. Reform. l. I. c. 14. p. 86. quos sub nomine *Hirudinum* in nuncupati
 visceris anfractibus in ovibus & bobus reperiri expertus est *D. Aug.*
Hauptman in de viv. mort. Imag. p. 201. & in canis Epate vidit *D. Tardus*
Medicus Turnonius apud Borell. Cent. III. obs. 33. *Hominis Epar* & reliqua
parenchymata observavit *Keckringius Obs. 93. p. 178.* per instrumentum mi-
 croscopium, quod habuit à *Benedicto Spinoza* insigni Mathematico, infi-
 nitis scatere *animalculis minutissimis*, quæ an perpetuo motu suo ea cor-
 rumpant, an conservent, censet dubium videri posse ei, qui consideret
 Domum dum incolitur nitere & splendescere, eundem tamen atter-
 continua inhabitantium culturâ.

Denique cum *vermes* in ipso *Sanguine* hæreant, non mirum si inter-
 dam *vermiculi* cum *Urina* excernantur, sero ex sanguine ad renes deri-
 vato, quales in *Scorbutico* *Regiomonti* Exc. *D. Christoph. Tinctorius*
Archiater Brandenburg. vidit vivos cum *Urina* emictos, nigricantes
 forma scorpionis sed minore magnitudine triduum viventes: apud
Bartholin. cent. IV. hist. 72. in *Urinis Lue venerea* infectorem notavit *Bal-*
dwin. Ronssens Epist. X. p. 42. & plura exempla ex variis Authoribus addu-
 cit de vermibus & *Lumbricis per Urinam excretis* *Rhod. Cent. III. obs. 35. 36.*

Ipse-

Append. ad
 da p. 23.

Ipsemet dum hæc scribo, Cachecticum quendam nunc scirrhus Lienis, olim gonorrhæa laborantem curæ meæ commissum habeo, qui jam ab aliquot diebus *vermes vivos* cum *Urina* vidit eductos, prima die quinque altera tres, post aliquot dies saltem unum, colore albos figura lumbricos minutos æmulantes, an adhuc plures sint prodituri, tempus docebit.

[*D. Philip. Jacob. Sachs à Lezvenh.*]

OBSERVATIO LI.

D. THOMÆ BARTHOLINI

HEMICRANIA PERIODICA.

Hemicraniam periodicam nuperrimis diebus in viro Illustrissimo *Obs. p. a. thologica.* observavi planè singularem. Recurrit ea cottidie certa hora, septima nempe matutina, paulatim increcendo & decrecendo ad horam duodecimam, tum nullo profus sensu ejus relicto. Occupat vero externam tantum frontis partem supra dextri oculi orbitam. Venæsectio juvit & compressio istius partis. **Causa** hujus periodi esset divinanda. Forsan vel sanguis vel lymphæ per Circulationem ea hora recurrens ad locum hunc quocumque vitio debilem, vellicat acrimonia sua pericranium. Alias Tusses Epidemicæ & Pleuritides hac æstate Anno 1669. grassabantur, non paucis lethales, quas secta vena plerumque jugulavit. *vid. Ann. III. Obs. 252. p. 455.*

[*D. Barthol. è Hafnia Litt. ad D. Sachsum.*]

OBSERVATIO LII.

D. THOMÆ BARTHOLINI

NATURÆ ROBUR IN GRAVIDA.

Mirum Naturæ robur eluxit in geminis Gravidis in Nosocomio Lue venerea laborantibus, quæ foetus suos salvos sanosque enixæ *Obs. The pent.* sunt, quanquam à Chirurgo nescio eas prægnantes esse, per quæ sæpe & copiosè fuerint procuratæ.

D. Th. Barthol. in Litt. ad D. Sachsum.

SCHOLION.

Quod hic Chirurgi ex incititia interno medicamento tentarunt, ferè idem *Fabric. Hildan.* data opera & consilio *Nicol. Massæ* fecit, quando Prægnantem inunxit Mercurio, sicq; feliciter una fidelia, ut loquitur, tres dealbavit parietes, videlicet matrem, & lactantem infantem curando, ac fœtum nondum editum ab hac Lue præservando. *Conf. cent. IV. obs. 97. p. 494.* Admirando vero sanè robore *Naturam* aliquando in *Gravidis* structas sibi morborum insidias etiam virulentas reprimere, vel unica seqvens confirmare potest historia, quam cum Angelo Colio Senensi Philosopho in Nosocomio S. Spiritus Romæ observavit *Joh. Faber Lynceus Exposit. in Nardum Recchum f. 493.* Gravida à cane rabida demorsa, morientibus paulo post omnibus reliquis sola quinquaginta quinque dies nihil sensit, post hoc tempus salva peperit filiam; post duos vero à partu dies, in ea omnia symptomata incidit, quæ cæteri demorsi pati soliti fuerant, & tertia die obiit. [D. *Henr. Vollgnad.*]

OBSERVATIO LIII.

D. VALENTINI ANDRÆE MOEL-
LENBROCCII

VARIOLÆ FOETUS IN UTERO.

Obs. Pa
thal.

Variolas imprimis Infantibus molestas esse & infestas, notissimum, observatum etiam est & adultos ab iis infici, quod hic *Hallis Saxonum* per elapsum triennium, quo imprimis verno & autumnali tempore grassatæ sunt, non rarum fuit, idq; etiam *Dn. Th. Bartholinus* vir de Rep. medica optimè meritus Anno 1656. in *Dania* accidisse *cent. IV. hist. 50.* refert, imo nec fœtum in utero ab iis immunem esse *Forest. l. V. obs. 44. p. 196.* & jam laudatus *Bartholin. l. c.* asserunt, quod & ego antebiennum observavi. Generosi cujusdam viri Uxor cum ante variolis laborasset, filiam peperit vestigiis variolarum conspicuam, unde liquet ipsam adhuc in utero materno simul cum matre variolis affectam fuisse. *D. Moellenbrocc. in Litt. ex Hallis Saxon. ad D. Sachsum.*

Confer nostram *Obs. XLII. supra.* & *Kerckring. Obs. LVII. ubi fœtus sanguis & ossa flavo colore tincta ex Utero matris*

OBSER-

OBSERVATIO LIV.

D. VALENTINI ANDREÆ MOEL-
LENBROCCIHYPERCATHARSIS A MEDICAMENTIS MER-
CURIALIBUS.Obfer. Tho-
rapent.

Nuper ad Ægrotum quendam vocatus inuenio ipsum admodum debilem & morti vicinum. Hic ab Agyrta aliquo pulverem acceperat à quo sexagies secessit, & decies vomuit, tandem etiam cruenta excrevit, molestissimusq; tenesmus secutus est, ex quibus & febre superveniente, insigni virium dejectione, anxietate cordis, salivatione nimia, torminibus ventris, & dosi parva pulverem istum Mercurialem fuisse conjeci. Hunc ægrotum, DEO (cui sit laus) auxiliante, exhibitis remediis convenientibus, præprimis vero Tinctura Theriacali intra quinque dies ex orci faucibus eripui. Similem hypercatharsin non sine vitæ periculo perpessæ sunt hinc mulieres duæ honestæ ex usu Azot notissimi Empirici Heslingii & ante paucos menses Secretarius quidam aliàs *δρασινόν* hoc medicamentum plurimis admodum commendans, qui eo assumpto maximos cruciatus & brevi mortem sibi conscivit, nihil proficientibus à Medico Ordinario efficacibus etiam remediis exhibitis. De hoc Azot brevibus quidem in tract. meo de vasis sive Arthritide vaga scorbuticâ aliquid monui, sed in altera ejus Editione (quam quia prior multis mendis & crassis vitiis Typographicis scatet, atq; exceptis paucis exemplaribus distracta plurimum variis rarissimis medicamentis & observationibus auxi) fusius de eo *εὖν θεῶν* acturus sum.

[D. Mællenbrocc. è Halis Saxon. ad D. Sachsum]

OBSERVATIO LV.
D. JOH. GEORGI GREISELI
ANATOMIE MONSTRI GEMELLORUM HU-
MANORUM.

Obs. An-
tomica.

Mense Martio Anno 1664. peperit Mulier quædam hic Viennæ gemellas concretas mortuas, quarum à me apertarum corporis constitutio hæc fuit inventa. *Capita* habebat duò, sed in unum concreta, tamen *Cranio* interdistingta, omniaq; capitum organa duplicia fuerunt, sic duplices ventriculi, omnes membranæ venæ & arteriæ duplices, duplices nervorum origines, duæ *Lingvæ*, duo *Ora*, quatuor *oculi*, duplex concretus *nasus*, exceptis *Auribus*, quæ binæ tantum erant, *Brachia* duo, *collum*, *thorax* pectus eorumq; organa omnia fuerunt simplicia, sed crassiora, longiora solito & majora, *Cor* quoq; unicum, sed & hoc consveto majus. *Ventriculus* erat unus, unâ cum *Intestinis* tenuibus, *corpustotum* erat *continuum* usq; ad regionem *Lumbarem*, ubi se dividebat in duo faciebatq; ex uno ramo *duas spinas dorsæ*, quæ aliâ quasi spuriam spinam, ut fulcro fulcitæ & inter se extensæ tenebantur. In divisione hujus corporis se quoq; organa denuo multiplicabant, erantq; intestina crassa duplicia, cum duabus separatis & distinctis *alvis*; præterea reperiebantur 4. *Renes*, duo *Uteri*, cum omnibus requisitis bene perfectis *duæ vesicæ* & *pedes quatuor*. Hoc corpus ita balsamavi, & adhuc balsamatum apud vendam Magnatem reservatur.

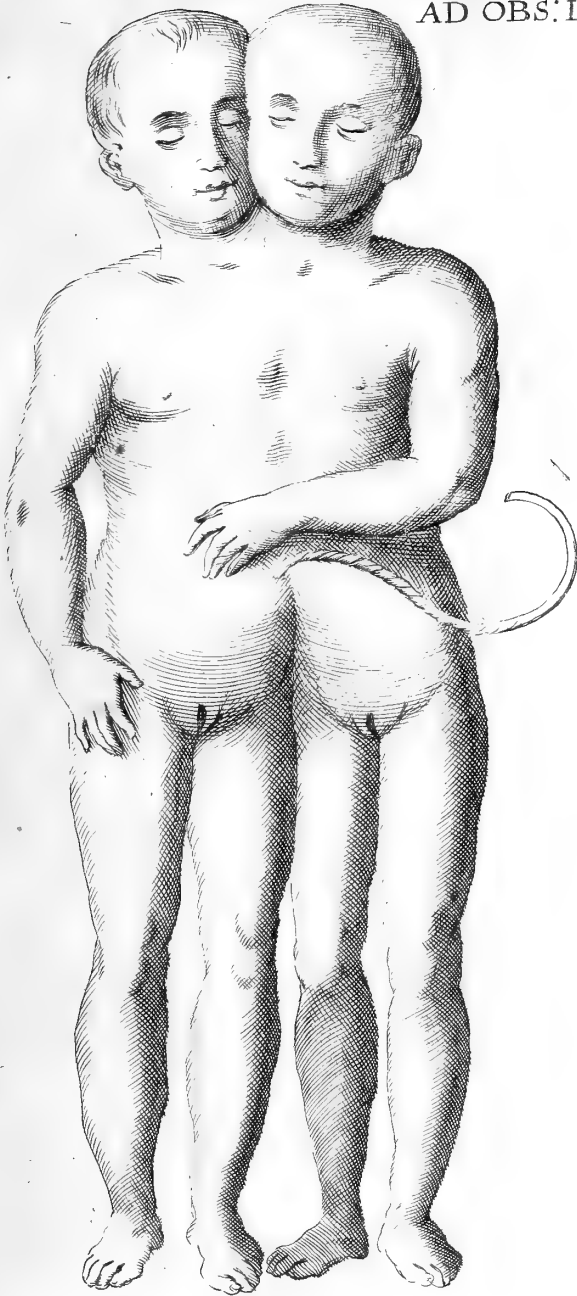
[D. Greisel. Vienna communicavit D. Jung, à quo Vratislav ad D. Salsum.]

OBSERVATIO LVI.
D. JOH. GEORGI GREISELII
REN SUCCENTURIATUS MONSTROSUS, CUM
ULCERE.

Obs. A-
natomica.

Nobilis quidam 45. annorum temperamenti sanguineo biliosi, post diuturnam Colicam, eamq; contumacissimam, generosissimaq; remedia respuentem mortuus, à me apertus fuit, ubi *Intestini Coli* exteriorem tunicam absumptam, & quasi sphacelatam

AD OBS: LV.

latam inveni, ex illa nempe parte quâ Reni sinistro adiacebat. Ren vero sinister tantus erat, ut figuram Lienis destruxerit, quâ multis tunicis & membranis involutus erat, quibus resectis Ren verus in debita figura & situ inventus fuit: Ren vero succenturiatus tantus erat, ut totam illam quasi regionem à Diaphragmate (quod una cum Liene ex illa parte elevaverat altius) usque ad muscolum Psoas deorsum occupaverit. In hoc Rene succenturiato erat Ulcus, ita quidem apertum, ut integro pugno transitus pateret. Materia ex hoc Ulcere rupto effluxa, erat Aqua rubra ac si bolo armeno tincta fuisset ad libras XII. quasi, intus vero adhuc hærens erat densa & glutinosa valde, fuliginemque redolebat ad instar carbonum terræ cum summâ nausea & horrore. Hæc massa sine materia jam dum effluxa, & particula abrupta ponderabat liber 2. uncias iij. Notandum penes est, quod Nobili huic jam dum filii eodem putatitio Colico morbo mortui fuerint,

[D. Greifel. comm. Viennæ Du. D. Jurg.]

OBSERVATIO LVII.

DN. JOACHIMI GEORGII ELSNERI VINCETOXICUM SCROFULARUM REMEDIUM.

Ubi Virus, ibi etiam Virtus. Surgenti Napello, aditare antidotum Anthora videtur. Tarantulæ venenum, interempto animale extingvitur. Caro venenatarum bestiarum contusa & vulneri admota, venenum suum quod Corpori immisit ob Sympathiam, quam cum eo habet, ad se trahit: Simile quippe attrahit simile. Serpens venenosissimus, quem Kircheus pileatum vocat, lapidem alexipharmacum Capiti à Natura inditum habet. Ex Mercurio Chimici singulare remedium, & quasi Panacæam præparant. Arsenicum ipsum suo in centro proprium abscondit antidotum. Bufones quæ alias Spumam venenosam spumant exsiccati bubonibus aliisque venenosis apostematibus summo cum successu applicantur; imo applicantur in omnibus febribus malignis glandulis sub axillis & in Ingvine inuncti oleo Magni Ducis Hetruriæ contra venena, quæ inunctione vis magnetica illorum in extrahendo veneno augetur, & sic multi Umbris ere-

Obfer. Theop.
rapent.

pti fuere. Animalia quæ Speluncæ mortiferæ in Agro puteolano vix Spiritum trahentia extrahuntur, immersa lacui vicino, quæ Italici Lago Agnano dicitur, vitali auræ restituta recreantur. Et quis non miretur infinitam Virtutem Hyiuccæ canadæ quæ in se & venenum, & medicamentum & alimentum mortalibus subministrat. Nec minus Natura provida fuit in procreatione plantarum istarum Regionum, quæ morbis vexantur endemiis. Incolæ qui miseram sub umbris septentrionalibus vitam ducunt vexati à Scorbuto; illorum prava ridet antidoto, ubique enim locorum Cochlearia cum aliis antiscorbuticis superbit, unde miseri habent, quo Solamen quærant. Lues venerea, vernaculum & peculiare occidentalibus Indis malum, & tale Gvajacum apud illos, isti morbo remedium præsentaneum.

Hinc Hispanus quidam morbo gallico infectus ejus curatione incognita existente, inde mali remedium petendum arbitratus, ubi natales mali fuissent, in Americam navigans, Gvajaci decoctum bibendo, curatus est, novique medicamenti planè divini inventor fuit, ut refert Petrus Ciera tomò II. rer. Indicar. Cap. XXIX. Non minori Fortuna me judice donati sunt à benigna Natura Incolæ Carinthiæ & Styriæ. Cum omnes ferè à Scrofulis vexentur, summum Numen Ipsis remedium procreavit. Quod summa cum admiratione dum ex Italia Viam tenderem Vincetoxicum album maxima in quantitate omnium locorum vidi luxuriare quam plantam tam copiosè ut maximè necessariam genio loci Naturam produxisse quis est, qui dubitet. DE USU quippe & Natura nihil frustra agunt. Hinc judiciosè concludebam, Illis qui Scrofulis afficiuntur appropriatum esse remedium, quia mihi notum erat, decoctum hujus radices à multis magni nominis practicis pro singulari remedio æstimatum fuisse pro curanda Hydrope incipiente; Et non abs re. Istius enim radices Essentia in volatilitate mercuriali quadam consistit, & hinc inde maxima penetrandi vi prædita est, suaque subtilitate lympham incrassatam attenuat, ut illa per glandulas in quibus antea sua viscositate obstructionem causaverat commode transcolari possit, & ad pristinum redire motum, quo enim impedito Lympha remanet in vasis sibi accommodatis, quæ à nimia copia nimium distendit, tractu vero temporis ab acrimonia quam mora ista concipit quia Salia in ista latentes invicem agunt, & in ista actione exaltatur ma

is illorum acrimonia, quæ postea visua caustica erodit vasorum lymphaticorum tenues alias membranulas, quibus erosio copiosè aqua Abdomini influit, & ita fontem hujus mali producit.

Et si hanc ob causam Hydropi conducit, cur non etiam Scrofulis scrofula enim, uti Hydrops glandularum abdominis, hæc glandularum colli affectus & obstructio sunt. Lympha enim crassa in glandulis conglomerationis colli, hodiè salivalibus dictis, ob crassitiem suam moram duens & transcolari nequiens, unde illarum glandularum primo durities ostendit sensim accrescens pertinaxq; tumor originem ducit. Quis tamen hic instare posset hydropem esse affectum glandularum conglomeratarum, Scrofulas vero conglomeratorum, & notum esse hodierna accurata inspectione anatomica officium conglomeratorum planè diversum esse à conglobatis, uti videre est in Hepate cujus glandulæ ad Separationem & transcolationem bilis inserviunt, pancreatis vero glandulæ ad succum pancreaticum, sic glandulæ salivales ad Salivam.

Sed, licet videamus revera usum planè illarum glandularum diversum esse, ast lympha & saliva vix ac ne vix admittit differentiam, si utrasq; lapide Chimie lydio probaveris. Et quod magis in istis qui Scrofulis laborant non solum glandulæ istæ dictæ salivales afficiuntur sed & interdum conglobatæ internæ uti videre est ex Observatione annotata à Paul. Barbetto in sua Praxi L. II. cap. 2. Qui aperto virginis cadavere, quæ pluribus scrofulis in vita vexata fuerat reperit mille ultra glandulas minores, majoresve à faucibus ad os pubis usq;. Quæ ejusdem fuere coloris flavi scilicet cum apertis in collo Scrofulis. Addo; quod non una vice observavi, glandulam majorem mesenterii, quæ pancreas Afellii vocantur, plerumq; affectam esse in illis, qui à Scrofulis cruciantur; Illam enim justo majorem & duriorē inveni, quam alias esse solet instatu naturali.

Huic rationi, Experientia videtur adjicere calculum. Nam dum admirarer divinam Clementiam in procreatione hujus plantæ fæmina vadam nobis obviam veniebat, quæ magnam copiam Vincetoxici collectam tenebat, ex qua avidè expectabam, quam ob causam & ad valem usum illam collegisset, quæ pro responso mihi dabat suorum sum gratia hoc fecisse, qui glandulosi (vulgariter so die Drüsen hätten) vavam maximè in ista regione cum essent, istum affectum impedire delectum hujus plantæ quod quotidiè ipsis daret. Quod responsum meam

meam conceptam opinionem confirmabat, & hinc ex illa petebam cur non sibimetipsa confuleret sumendo decoctum hujus herbæ; quod, si à longo tempore fecisset, forsàn non tam multis exornata foret scrofulis. Nam si decoctum hujus plantæ sibi conveniret, cur non etiam sibi, in quo mihi etiam favere videbatur, etymologia nominis; quod à scrofis i. e. porcis Scrofulæ dictæ essent. Ad quod consilium illa ridendo respondebat, decus & ornamentum ipsius esse Scrofulam, quæ multis minoribus concomitata & quasi gravida de collo ipsius suspendebat, hincque non opus ipsi esse medicamento. Hisce dimittebam scrofam cum suis scrofulis, & sic cognovi quod quemadmodum vitia non rarò tractu temporis concessa abeunt in virtutes, sic quoque deformitates consuetudine ornamenti loco à multis reputantur. Interim tamen concludebam motus à superioribus recensitis rationibus: Quod planta ista summo jure possit annumerari simplicibus, quæ faciunt ad curationem hujus affectus, & hinc jure appropriatum vincetoxicum posse dici Scrofularum remedium.

OBSERVATIO LVIII.

DN. ALHARDI HERMANNI CUMMII
 APOPLEXIA LETHALIS EX SCABIE RETRO-
 PULSA.

Notus mihi pastor quidam Ecclesiæ, qui cum scabiem siccam topicis curare vellet corpore non præparato, sub noctem, quarta circiter ab inunctione hora, Apoplexia corripiebatur, & intra horam moriebatur.

[ad Dn. Joach. Georg. Elsnerum.]

OBSER.

OBSERVATIO LIX.

DN. ALHARDI HERMANNI CUMMII.

DOLOR MESENTERII TREMULUS IN PARALYSIN MANUUM DESINENS.

AÑO 1667. Hannoveræ sub cura habebam virginem 18. annorum, quæ Mensium obstructione & simul dolore Mesenterii tremulo & convulsivo laborabat. Hic desinebat in paralyisin manuum facile curabilem.

[ad D. Joach. Georg. Elsnerum.]

OBSERVATIO LX.

D. JOH. FERDINANDI HERTODII.

FOETUS CROCO IN UTERO TINCTUS.

MAGNUM & admiratione dignum dicere visus est *Amato Lusitanus*, ubi curat. *Med. cent. 5. f. m. 71.* refert mulierem quandam ab epoto medicamento, cui Crocus admixtus esset, duas puellas ab extra Coloris lutei peperisse: & hanc coloris causam ipsi Croco attribuit, signo desumpto, quod color loturâ aquæ disparuerit. Hanc Amati assertionem uti dubiosam, datâ occasione commodâ, præsentè anno & quidem quadragesimali tempore ad Veritatis incudem devolvi. Occupatus quippe eram in Anatomiam publicam Corporis fœminei, ob supplicium capite multati; & feliciter ad finem perducta omnium partium præparatione & explicatione, experimentum cum croco in cane instituere decrevi; quod & felici cum successu effeci in Præsentia Illustrissimi, D. D. S. Rom. Imp. Comitæ Philippi Christophori à Liechtenstain &c. & Illustriss. D. D. Joannis Antonii Lib. Bar. de Qvestenberg &c. Inclyt. Senatus Brunensis, alicorumq; D. D. Spectatorum, id ipsum summa cum admiratione intuentium. Copia experimenti sequens est. Sumsi canem fœminam trium vel quatuor septimanarum gravidam, cui toto gestationis tempore tam cibum quam potum Croco tinctum exhibui, donec octo forsân dies ad partum superessent, ubi ultimis tribus diebus, etiam ad Dragm. ij. & iij. Croci, jusculis addidi. Canis etsi in principio sperneret alimenta Croco

condita, fame tamen plus urgente postea ea alacrius sumpsit. Demum sectâ hujus canis tota abdominis regione, ut & ipso utero ad placentas usq; iisq; demum etiam dissectis, sumpsi colliqvamentum quod non exiguo colore croceo tinctum visebatur, scutellâ imposui, & igni ad concretionem admoveri præcepi. Interim jucundo visu contemplandi erant catelli, de nigro ad albedinem variegati coloris, hinc inde se se volutantes, in quibus albidiores cutis particulæ plenariè croceo colore tinctæ fuerant. Quo experimento constabat veram esse Amati Lusitani sententiam, Crocum etiam in utero fœtum tingere; hancq; ob rationem Eundem tanquam singulare & specificum medicamentum adhiberi posse ad pellendum fœtum, & menstrua retenta. Sed quod mirandum chylus in vasis lacteis albicans erat. Quo modo vero jam chylus albicans nec Croco tinctus in vasis lacteis per mesenterium dispersis se visui obtulerit, & tamen tinctura donatus, nec easpoliatus fuerit, altioris est indaginis.

Nisi dicere velimus subtilissimas Croci particulas, in quibus potior tinctura consistit, relictis reliquis chylosis crassioribus, iisq; valedicendo anhelosa Cordis attractione per ductum thoracicum furibundè Cor petiisse, cum iisdem summè Cor delectetur. Quod vero eadem tinctura nec in sanguine visa fuerit, credendum propter saturatam & intensam tincturæ quam possidet rubedinem in sanguine, ceu quem potius exaltat adverti non potuisse; pollet enim Crocus tinctura Sangvineâ, & abundat multo sulphure fixo, atq; ideo etiam ob poros ejusdem valdè constrictos & coarctatos difficulter coloris sui resolutionem patitur, nec sulphure suffumigatus colorem perdit; fortè quia planta solaris est, & Soli metallorum sulphur tincturam addat, ubi contra alia vegetabilia poros valdè laxos habentia etiam à radiis solaribus, faciliè disparente eorundem tincturâ, in superficie mutationem subeant. Vel si cum chymicis sentire velimus, tincturam Croci in Chylo tantum introversam esse, non aliter ac in Coralliis rubicundissimis accidere solet, ubi illa in testis non adeo profundis superficietenus à flamma lambuntur & reverberantur, albescunt, per succedentes vero gradus Ignis in flavedinem, citrinitatem, & rubedinem summam (quam initio occultârant) abeunt, unde demum fit tinctura rubicundissima. Quod autem in colliqvamento denuo tinctura Croci conspectui sese obtulerit, inde factum fuisse conjecturandum est, ubi sanguis Croco imprægnatus per arterias

terias in placentam defertur, à glandulis vero ibidem magis depuratur, & per membranarum poros amplius filtratur, colliqumentum tenuius, albidius clariusq; evadit, nec ita *Croci* tincturam, quemadmodum in arteriis existens palliare, & abscondere potens est, sed eam proderè cogitur.

[*Ex literis ad D. Joach. Georg. Eslneri.*]

OBSERVATIO LXI.

DN. JOACH. GEORG. ELSNERI.

ALBEDO CHYLI TEGENS RUBEDINEM.

Superior Observatio ansam mihi suggerit, ut ad elucidationem istius Opinionis, quod nempe in chylo sanguinea vel potius rubicunda lateat tinctura; addam experimentum, quod casu oculis meis ante aliquot annos, dum Parisiis viverem, se se obtulit. Dum enim occupatus essem cum Dn. D. Carolo Reyger, hoc tempore Medico Pisoniensi, Amico meo integerrimo, circa experimenta nonnulla anatomica in dissecto cane vivo, cujus abdomine aperto, cum vasa lactea succo chyliifero turgida egregiè apparerent, ligatura illis injecta motum chyli ad ductum thoracicum impedire tentavi, ut postea illa amico tunc absenti commodè possem demonstrare, in quibus ita ligatis post aliquot horas cum amicis inveni liqvozem rubicundissimum, sanguinis instar, locò chyli, manifesto indicio hunc colorem antea intus latitasse.

Quod Experimentum postea sæpius reiteravi, rarò tamen observavi chylum ita retentam inclinasse tractu temporis ad rubedinem, interdum tamen rutilantem vidi. Cujus causam fuisse opinor, quod chylus iste magis rubeine saturatus fuerit à reliquis. Alias non dubius animo sum in quolibet chylo rubedinem istam latere, quæ forsàn ex admixtione alicujus Salis in corpore latentis se prodit. Exemplum nobis sit transmutatio coloris, quam ex sulphure possumus habere communi, quæ à nullo alio dependet principio quam ex commixtione diversorum Salium. Nam extracta istius cum sale Tartari tinctura, uti rubicundissima sic præcipitatione cum aceto destillato abit in pulve-

rem albicantem, qui Lac sulphuris à colore vocatur. Qui pulvis si de novo solvitur in aqua admixto sale alkali cujusdam plantæ, videbis rubedinem Sulphuris modo latitasse, pristinum enim acquirit colorem.

OBSERVATIO LXII.

D. JOHANNIS PATERSONII HAYN

FOETUS EXTRA UTERUM PROPENDENTIS EJULATUS, ET REDITUS IN UTERUM.

*Observat.
Physica.*

Scripsit ad me hoc anno 1670. Dom. Gergei Pastor in Hungaria nostra superiore & Medicus, miram hanc historiam, si non penitus naturalem, prodigiosam tamen. In Hungaria Fœmina partui vicina Anno M. DC. LXIX. incœpit parere fœtum, ut jam extra Uterum totum exereret caput, sed fœtus ejulatu bis ter edito iterum in uterum fuit abreptus, per duas septimanas ibi adhuc hæsit, & dein legitimo partu fuit exclusus. D. Patersonius ex Eperienti Urbe ad D. David Spilenbergerum Leutschoviam in Superiore Hungaria, indeq; Vratislav. ad D. Sachsum.

SCHOLION.

De vagitu uterino, seu de vagitu, qui exprimitur à fœtu adhuc in utero concluso Andr. Libavius L. II. singular. tract. X. à p. 279. usq; 289. singularem habet Dissertationem problematicam, ubi præter Historias ex VVeinrich. de Monstr. c. 26. allatas, (ex quibus exemplum de fœtu Vratislavienti, qui clarissimè vociferari auditus fuit) proprias aliquot adducit p. 287. non minus quam Idem Libav. in Cist. Hornung. Epist. 81. p. 216. de fœtu Rotenburgi ad Tubarim, cujus vagitum dies 42. ante partum vicies perceperunt mulierculæ. Alia hujus farinae Exempla ultra 17. recenset Camerar. Memorab. Med. Cent. XI. §. 16. & 17. item Joh. Udalricus Rümmlerus in obs. à D. VVelschio editis obs. 97. p. 58. Sennert. Prax. L. IV. p. 2. §. 2. c. 8. de aliquot fœtibus Wittebergæ vagientibus, & præcipuè Th. Bartholin. cent. 1. Hist. Anat. obs. 1. & 8.

Unicum addo Illustris ROBERTI BOYLÆI Exemplum, quod recenset in Experim. Phys. Mechanic. Exper. XLI. p. 465. Novi, inquit, quandam Dominam, ea cum paucis annis abhinc gravida esset, apud

apud me conquesti fuerunt ejus amici, illam *Infantuli sui vagitu* plurimum multoties perterrefactam fuisse. Narrat *Idem*, sibi à mulieribus rusticis narratum, quæsi rem non inusitatam, audiri pullos in ovo nondum putamine perrupto pipizantes. Dn. D. *Baldasar Timæus à Guldenkleæ Elect. Brandenb. Archiater. L. IV. Cas. Medic. obs. 24. p. 222. ploratum uterinum* à causis naturalibus quidem interdum fieri posse concedit, eundem tamen quandoque & à causa superiori excitari statuit, & vel foetui, vel parentibus, vel Reip. calamitatem portendere, idque probat exemplo ominoso, quod Colbergæ A. 1624. accidit, ubi in templo foemina nono mense gravidæ *foetus* à matre & vicinis sæpius *plorans* auditus fuit, ubi postea foetus in lucem, editus, unà cum matre ab ancilla veneno peremptus fuit, maritus peste extinctus, domus incendio absumpta, reliqui liberi aut in summa miseria viventes aut acerbo fato occubuerunt, quin & subsequente in Septentrione Bello & Urbi Colbergæ & toti Pomeraniæ funestus prænuntius fuerit hic vagitus.

Et regressus in Uterum hujus foetus in Hungaria maximè mirandus est. Narrat *Montevillan. in Itiner. p. 225.* sub Imperio Prete Johannis ex Arena quotidie procrevere arbusculas, usque ad meridiem, & post ad occasum Solis *denuo redire in terram*, ita ut non amplius appareant, atque id quotidie, nisi quis reditum in terram hujus plantæ cum *Stengel. de monstris. c. 1. §. 15. p. 29.* fieri putet, quando arbores hæ ephemeræ, aridæ quotidie decidant, & in pulverem redigantur. In homine rarissimum exemplum, quod habet *Plin. Lib. VII. Hist. Nat. c. 3. f.* Sagunti, inquit, puer reversus est in Uterum Matris, eo anno, quo Saguntus ab Annibale deleta est. Quo forte etiam respexit *Ludov. Bonnaccolus in Ennead. Morb. Mnl. c. VIII. in Gynec. Spacchii f. 143.* Mirum est, & nostra ætate nunquam visum, editum infantem protinus in Uterum reversum, interstantia hoc numeratum, nonnulli, nec ignobiles prodiderunt.

[*D. Philip. Jac. Sachs à Leuwenheimb.*]

OBSERVATIO LXIII.

D. JOHANNIS PATERSONI HAYN

HYPOCHONDRIACI EXCRETA OMNIA NIGRA.

Obs. Pat.
hologica.

HAbeo adhuc mirabilem observationem, & credo inauditam, quam si V. Exc. reliquis addere velit, puto rem gratam Dn. D. *Sachsio* facturam. Curavi in Polonia aliquando amicum meum optimum, qui à longo tempore *Hypochondriacus* erat. Postea autem cum neglexisset morbum, in gravissima incidit symptomata, quorum ille octuaginta simul & semel infestantia numerabat. Accidit igitur, ut Urina totaliter supprimeretur & venter intumesceret, facie cachectica apparente, interim dolor dentium apprehendit eum aliquoties, & aquæ aliquot pintæ effluerunt. Urina paululum rediit, sed ubi in vitro staret per noctem, in lixiviam salem congelascere cœpit, ita ut cultro scindi non posset (redolebat autem asellos siccos in aqua maceratos) Post cum usum Tartar. Vitriol. adhibuisset quotidianum, Urina melius fluere & materia non tam dura apparere cœpit: tandem dimidia tantum pars in Salem concrecere & sic lento gradu ad pristinam naturam redire. Exhibui illi interim Arcani Corallini per Spiritu nitri facti cum pil. anti-Tartare - Quercet. aliquot grana, ubi primum totus stupuit. Deinde dixit à liene versus Intestinum rectum pondus ingens decidisse, hinc sedem habuit unam & alteram albam instar calcis, has subsecutæ tres nigerrimæ picis instar, & se insigniter recolligere cœpit, imò eo tempore paulatim ad se redire. Interim observat ille in congressu cum Uxore semen effluere nigrum atramenti scriptoris instar sine noxa, quod semen ipse vidi, uti & materiam per alvum excretam, quod tamen successu temporis & medicamentorum ope mutatum, ita ut intra annum Epatis colorem contraheret, tandem paulatim post duos vel tres annos flavescere & paululum albescere cœperit, non pervenit tamen ad illam albedinem unquam, quam antea habuit. An igitur semen in vasis spermaticis hunc acquisiverit colorem, an vero ex ipsa substantia sanguinis hauserit, & tunc ipsum sanguinem aterrimum fuisse oporteret? sane investigatione dignum.

[D. Paterson. in Litt. ad. D. David. Spilenbergerum Leutschovium.

OBSERVATIO LXIV.
D. JOHAN. GEORGII GREISELII
REN CONSUMTUS.

Heros quidam cum Principi suo Clementissimo & Litteris & Ar- *Obs. Ana-*
mis, magnisque conviviis, & mille aliis laboribus fidelissime in- *tomica.*
serviando, seipsum ad mortem usque consumsisset, Balsamationi
seu Condituræ traditus, inter reliqua notatum fuit, quod *Ren*
dexter totaliter consumtus fuerit, & loco illius massa quædam foetidissi-
ma purè impleta, & quam plurimis membranis, quas Natura in auxi-
lium fecit, circumvoluta. Tota massa hæc Unc. xxij. ponderabat.
[*D. Greisel. per D. Jung è Vienna Vratisl. ad D. Sachsum.*]

OBSERVATIO LXV.
D. JOH. GEORGII GREISELI
LAPILLI CUM SANGVINE è VENA PROSLI-
LIENTES.

Vir quidam 72. annorum naturaliter phlegmatici temperamenti, *Obs. Pa-*
circa Solstitium hybernum incidit in Catarrhum suffocativum *thologica.*
cum contumaci Urinæ obstructione. Ibi ego tum temporis
Ordinarius Medicus post alia remedia Venam brachii aperui ad
Unc. vj. ubi *cum effluente sanguine quatuor tales Lapilli* (quales unâ hic
transmitto) *in pelvim protrusi fuerunt, & cum magnam satis venæ aper-*
turam fecerim, absque impedimento quidem sanguinis fluentis exsilia-
runt, ita ut exsiliens illos audiverim unâ cum Patre Confessario ibi ad-
stante. Nesciebamus primo Rem sonitum causantem esse Lapillos,
quos tamen postea concreto sanguine in pelvi invenimus. Vir ille
convaluit quidem de suo Catarrho, permansit tamen Urinæ obstructio,
adhibitis omnibus possibilibus in cassum, tandem circa Æquinoctium
vernale Apoplexia tactus moritur, in cujus cadavere, si illud aperire
concessum fuisset, certè multa notatu digna invenire potuissim. *D.*
Greisel ad D. Jungium indeq. ad D. Sachsum.

SCHOLION.

Lapilli hi transmissi Vratislaviam substantia & colore flavo rubescente æmulantur Arenulas majores, quas Nephritici excernere solent. Et lapilli seu Arenulæ in hoc Homine *ex vena sectâ profluentes* congeneres illis Arenulis, videntur esse quas ex sanguine cum sero per poros beneficio sudoris, integris manipulis, inducta cuti manu abstergendas cum D. Olao Wormio in Selandia vidit *Th. Barthol. Cent. I. hist. 134.*

[D. Philip. Jac. Sachs à Leovvenheimb.]

vid. in Append. addenda p. 23.

OBSERVATIO LXVI.

D. JOHAN. GEORGI GREISELII

LAPIS IN ABCESSU HEPATIS.

Obser. Pa
schol.

D Omina quædam 33. Annor. Temperamenti sanguinei, gravis jam dum decimo mense, Catarrho suffocativo repente extinguitur: & cum tempus Partus jam dum imminebat, Fœtum excidi, extracto fœtu matricem iterum componebam, matrisq; cadaver consuere incipiebam, cum ultra aperiendi mihi non data fuerit licentia. Inter consuendum cum Musculi Abdominis extracto fœtu confederant, tetigi massam quandam oblongam unius spithamæ, duram aliquomodo in dextro hypochondrio, quam cum etiam tangendam darem Dominabus & Mulierculis adstantibus, omnes clamaverunt esse alium fœtum, putantes se pedem infantis tetigisse; impossibilem talem impregnationem extra matricem licet illis deprædicaverim, sed aliquid aliud esse prædixerim, nihilominus incredula hæc gens, quæ nullis rationibus, sed tantum palpabilibus autopsiis ducitur, & ne vix quidem, hunc pedem, ut putabat, & per consequens totum fœtum videre & habere desiderabat. Cui petitioni quam lubentissime annuens, aperui factam futuram, incisionemq; feci, & inveni *in inferiori parte Lobi hepatis accretam cystidem longam* unius palmi, duriusculam, parum per plenam & bene infarctam, quam à substantia hepatis modestè liberavi, & absque ulla venulâ, aut alio canale intrante reperto, ad tabulam extraxi. Hujus membrana ita densa & fortis erat, ut forcice eam scindere vix potuerim, cultro vero minimè, aut certè cum summâ difficultate, cujus concavitas erat repleta humore aliquo glutinosissimo, ex nigro resplenden-

te &

te & rubricante instar visci nigri, quo capiuntur aves, qui humor tam glutinosus fuit, ut eum vix à cultro, à manu planè non, nisi ea sevo inunctâ, uti fit cum Terebinth. abradere potuerim. *In huius humoris medullio* repertus fuit *Lapis paulo minor ovi gallinae*, qui per medium securi contractus resplendebat, ac si nitro plenus fuisset, cortex erat durior medullio, alias insipidus & nullius odoris, de quo hîc tertiam partem mitto. Mirum est, quod in illa parte nunquam ullum dolorem, aut saltem gravitatem persenserit, licet de calore Hepatis Domina hæc semper conquesta fuerit. *D. Greifel. è Vienna ad D. Sachsum Vratislaviam.*

SCHOLION.

Pars huius Lapidis Vratislaviam transmissi pondere Drach. iijss. æquat, si itaque reliquæ duæ partes addantur, totum erit Unc. j. & gr. 18. coloris est subgrysei interiùs, exterior cortex durior subfuscus cum aliquot punctis albis. Si manibus contractetur interiùs & exterius semper unctuosus apparet instar saponis: microscopio ubi subiectus, interiores splendentes particulæ quasi mercurium vivum exhibuerunt hinc inde aspersum. Quia porosior est, pro magnitudine levius est ipsius pondus.

Marc. Aurelius Severinus in de Abscess. Natur. L. IV. c. 28. p. 260. Tubercula Lapidiconda, seu *Lapides in Abscessibus* duplices facit; alios qui immergantur quasi & innatent propemodum in sinu cystive anæmalorum sub infarctu pultaceo, qui totum sinus ambitum complet, & talis fuit hic *Kiennensis* quoque; alios vero cum sinus arctè materiam comprehendunt & hi vicissim comprehenduntur ab eadem cum mutuo adhæsu perfecto, habentque simplicitatem materiæ. *Talem Idem Severin. l. a. p. 259.* Neapoli Anno 1640. è tuberculo circa jugularia vasa exsecuit *castaneæ forma* & magnitudine, inæqualem, semisepultis quasi botris undique discretum Lapideâ densitate, qui aquæ injectus rubellus perstitit. Tales lapideos humores interdum Chirurgo fatigare notavit. *Tulp. l. IV. obs. c. 21.* Vidit *D. Christoph. Tinctorius* Electoral. Medicus Regiomonti in fœmina dissecta duos Tumores saxeos dependentes à suspensorio hepatis, quorum unus 16. alter 12. pond. libravit apud *D. Barthol. Cent. IV. obs. 28.* Chirurgus Albigenis ab ulcere antiquo tibiæ lapidem topheum, nigrum, durissimumque extraxit. *Borell. Cent. 1. obs. 4. & alium ex abscessu in humero ovi magnitudine 16. obs. 87. ex Umbilici abscessu profi-*
Y
lientem

lientem *Andregetti de Andregettis* Prof. Patav. observavit lapidem apud *Joh. Rhodium cent. II. obs. 99.* Concludo cum recenti exemplo *D. Petri à Castro*, quod consignavit in *Observat. ms. obs. 18.* Mense Aprili, inquit, Anno M. DC. XLV. Veronæ Casp. Caponis Uxor, quæ habitabat ad Portam Episcopi, *Abcessum supra os Ischiæ* passa, qui dum suppuratur, ingentibus cruciatur doloribus, qui parum cessarunt rupto abcessu. Tandem applicato Cerato Castrensi *Lapillos* produxit *magnitudine pisorum coloris subcrocei*, intra 3. dies plusquam 40.

[*D. Philip. Jac. Sachs à Leuvenheimb.*]

OBSERVATIO LXVII.

D. LAURENTII WOLFSTRIGEL

VULNUS OCULI ET COALITUS HUMORIS CRYSTALLINI.

*Obs. Chir-
urg. &
Pathol-
gica.*

Juvenis 20. annorum in pueritiâ, ex illisu vehementiori manubrioli cultelli aëneo nodulo instructi, corneam cum profusione humoris aquei, tum & pupillam disrumpens, omnique inde actione visus orbatus, oculo affecto, qui sinister erat, indies ad deformationem usque excrecente; hunc svasu Medici cujusdam Illustris corrigere attentavit. Convocato itaque Chirurgo, ac præparato prius corpore, consultum, ut evacuatis per incisionem corneæ oculi humoribus oculus detumesceret, ac sano multo minor evaderet, sicque daretur locus impositioni corticis vitreæ, ad figuram oculi sani affabrè effectæ, uti Venetiis, & Lutetiis Parisiorum frequenter fieri assolet. Dictum factum: consentit patient, chirurgusque operationi (collocato ægro in fedili humiliori in loco lucido, obfirmato oculo sano, ac affecto per speculum immoto detento) sese accingit: Incisio fit transversim per Corneam absque ullo ægri dolore. Prorupit proximus cum impetu ad notabilem distantiam humor aqueus cum portione vitrei, crystallino ad labia vulneratæ corneæ adhaerente, quo conspecto chirurgus humorem illum specillo argenteo immisso propellere conabatur, sed irritò conatu: firmissimè enim coaluerat, cum corneâ lens illa crystallina, tum quod & æger, cui imminēbat animi deliquium ob profundius immissum specillum & commotionem fibrillarum retinæ ulteriorem tentationem renueret. Inde subsecu-

ta in-

inflammatio oculi affecti cum hæmorrhagiâ levi propter læsas venas, præ varicollæ usq; ad confinia corneæ protendebantur, dolore insigni, hæmicrania & sibillo auris sinistra, quo necdum, elapso ferè sexennio, adhuc liber est patiens. Coaluit *vulnus corneæ* spatio fermè decem dieum nullo alio adhibito medicamento externo præter cataplasma molle, confectum ex sedo majori, farin. fœnu græc. pulvere Euphrasiæ, mulag. sem. cydon. c. aqv. rosar & plantag extracta. Perseveravit dolor & tumor oculi fermè per hebdomadas quinque, tracto etiam in consensum oculo sano: abhinc per intervalla repetiit dolor, usq; dum tota iter intermitteret, oculus detumuit, & in hodiernum usq; diem tabescit. *Coalitum humoris crystallini*, qui etiamnum in oculo est patientis, inde leducendum putat patiens, in Medicinâ non adeò hospes, quod disrutâ ex vehementiori illisu pupillâ pressisq; omnibus humoribus oculi, humor crystallinus non impediente amplius pupillâ antrorsum prouerit ad corneam, illiq; arctius accumbens & propter aliqualem contusionem quasi adhærescens, tandem adhibitis medicamentis corrosivis & potenter exsiccantibus, quasi cum corneâ induruerit. Patet etiam ex hoc casu insensibilitas corneæ, & periculum quod sano oculo ex talibus operationibus imminet.

[D. VVolfstrigel in Litt. D. Jung Viennâ Vratislav. ad D. Sachsum missis.]

OBSERVATIO LXVIII.

D. FRIDERICI FERDINANDI

ILLMERIÀ WARTENBERG.

DOLOR CAPITIS SINGULARIS, SINE VLLA FEBRI SUBITO ORTUS & SPATIO XIV. DIERUM INTERFICIENS.

Litteratissimus Vir, S. Cæs. Maj. Secretarius 46. annorum, natione Misnicus, Patriâ Annæbergensis, temperamento supra temperatum calidior nonnihil & gracilis aliquo modo, ultimo complexionis melancholicæ propter permutationem temperamenti (juxta Sanctorium in variis locis) multis annis antehac phthificus & Asthmaticus quatuor diebus ante æstivum Solstitium anno 1670. incidit

Obf. Pathologica

in dolorem gravativum, tensivum & lacerativum Syncipitis totius & frontis, quem insequuntur continuæ vigiliæ; elapso octiduo deliria interpolata, post continua, svavia tamen, non irata aut furiosa; tandem uno ante mortem die motus totius corporis convulsivi leviores, ac omnium terribilium terribilissimum, Mors. Toto tempore nec vel exiguum signum alicujus febris aut caloris sive vehementis sive lenti, sive essentialis, sive symptomatici, præter ultimo die, ubi ad præsentiam convulsivorum motuum exigua aliqva & lenta caloris exuperantia apparebat in pulsu, qui per 12. dierum cursum erat tardissimus, instar pulsum melancholicorum. Urina primo die usq; ad undecimum prodibat tincta instar Ictericorum. Concluseram dolorem hunc oriri ab evaporatione bilis per arteriosum genus, lege circulationis in caput, unde adhibitis cholagogis lenioribus, & emulsione laxativâ, Mynsichti per epicrasin, urina tandem reddebatur coloris & consistentiæ naturalis: ne hilum quidem remittente dolore & dictis symptomatibus. Revulsionis, derivationis, ventilationis, evacuationis causa quantum in corpore phthisico vires vitales permittebant, extraxi sangvinem ex pede, manu, hæmorrhoidibus; applicari curabam cucurbitulas ad homoplatas, hirudines post auriculas, vesicatoria ad venarum jugularium latera: gallinæ disruptæ capiti applicatæ, laudanum Cæsareum exhibitum, pulveres deoppilativi, & juscula alterantia propinata: Sed frustra omnia: Ut igitur cognosceretur causa tam pertinacis *doloris, mortuo aperio caput, & ecce reperio, primo* venas arteriasq; duræ & piæ meningis turgentes plenasq; nigro sangvine, ac ita particularem vasorum capitis repletionem, uti sæpius in convulsis & iratis observavi. *Secundo* sub medio ossis syncipitis dextri à processu falcato usq; ad os temporis extensum video ulcus oblongum cum sanie crassa & multum flavâ, quod ego habui pro maligno, quia sciebam, huic ante aliquot annos ab aliquo Pharmacopœio sciolo in curatione gonorrhœæ fuisse exhibita mercurialia fortè non bene præparata, quæ uti more empiricorum exhibentur, ita etiam eorum effectus post se relinqvunt. Interiora cerebri rimando, in ventriculis anterioribus Unc. xij. feri limpidiissimi occurrebant, quod in scutellam effundendo monstravi præsentibus D. D. & Chirurgis. Plexus Choroideus nonnihil etiã erat arrosus & putrefactus. Inqvisivi quoq; in vasa lymphatica cerebri, sed ut ea viderem, tam lynceus non fui. In pectore aperto pulmones dextri lateris

duplo erant majores more solito, unde forsàn causa, quòd æger semper in dextrum latus etiã invitus decubuerit: sinistri verò à sternò usq; ad spinam dorfi ita pleuræ & costis accreverunt, ut judicarem, eos mille clavis affixos, quorum interiora plena erant sanie, pure & scirrhis; cor autem optimè constitutum. Breviter ut mentem declarem, salvo aliorum prudentiorum judicio, dico huic ægro immortali nominis famã digno ob ferinam tussim, quã ultimo anno vexabatur, in cerebro fuisse ruptam aliquam arteriolam, vel venulam, vel vas lymphaticum, præcipuè in plexu choroidæo, unde exsudavit serum, quòd paulatim augmentum fumendo, massam cerebralem distendit, in majorem molam elevavit, ipsas meninges earumq; vasa compressit, & capacitatem cranii ita occupavit, ut non fuerit sufficiens ad continendum capessendumq; cerebrum, quemadmodum in ipsã apertura apparuit: exinde & forinsecus & intrinsecus meningum compressio, ac pericranii per sympathiam. tensio sensum illum molestum seu dolorem ad tactum etiã externum inducens, simulq; ostendens in cerebro & meningibus diminutam sanguinis circulationem. Mirabar non fuisse phrenitidem excitatam: verum dubium præsentibus solvi, phrenitidem fieri à sanguine in cerebro vel meningibus extravasato, stagnante, & cum sit extra locum suum naturalem p. n. effervescente & putrescente: hinc vero sanguinem nihil ejusmodi fuisse passum, & ita usq; ad undecimum diem ac ulterius absq; inflammatione cerebrum potuisse persistere; donec tandem ultimo longa mora ipsis in vasis in putredinem præcipitaretur, juxta illud: & vitium capiunt, nã moveantur aquæ. Uti in tua, Vir scientissime, *analogiã microcosmi cum Macrocosmi Oceano* perbellè demonstras. Hæc an rectè judicaverim vestro Curiosiss. simul ac sapientissimo judicio submitto, & si quædam obscurius aut non rectè in hâc historia enucleata, ut à felicitate vestrorum ingeniorum magis illustrentur non ægrè fero: licet & ego conquisitis variorum Authorum observationibus historiam hanc forsàn analogis exemplis possem confirmare, attamen negotia tam scholastica quàm practica gravia ac permolesta me ad hæc studia aliàs avidissimum ab iisdem abstrahunt. Mira res: æger hic laudatus confecerat sibi Thema genethiacum multos ante annos, in quo ita erat legere: In hâc geniturâ Mars mihi minatur turbationem capitis, Jupiter & Venus morbum in genitalibus &c. & ecce omnia deprehensa sunt veritati consentanea, omnesq; astrorum revolutiones coincidebant

cum tempore morborum & mortis, ipseque piè defunctus hæc sibimet coram me sæpius prædixit: Unde volens ipsum à conceptâ opinione divertere, respondi: Vir doctus es, scis, quod sapiens possit dominari astris, quod astra inclinent, & non necessitent, quod medicina astrorum impressiones etiam radiativas possit corrigere & emendare. His consolatus & acquiescens nihilominus prævisum sibi expertus est atate immatura nimis durum fatum.

[*D. Illmer Litteris è Vienna ad D. Sachsum.*]

OBSERVATIO LXIX.

D. FRIDERICI FERDINANDI ILLMERI à Wartenberg.

CEPHALALGIA HISTORIA RARA.

*Obs. Pa-
thologica.*

S Artor quidam, Vir anorum 35. temperamento calidus, complexionebiliosus (nam ego cum Fieno in semiotica fol. 34. inter temperamentum & complexionem distingvo) facilis ad iram, in eaque sæpius excedens, utcumque temperanter vivens, circa finem Maji anni currentis 1670 incidit *in ossis frontis dolorem gravativum, compressivum & lacerativum*, ita ut synciput vix aut parum doleret, eratque dolor sine omni febris, pulsus habebat tardum similem melancholicis: cæterum sanus toto corpore. Exinde vigiliæ, deliria per intervalla subinde etiam somnus ad horas 3. vel 4. extensus adeò profundus, ut si ipsi totum corpus dilaniasset vix excitasset: tandem spontè evigilans nullam doloris remissionem sentibat, dierum quatuordecim spatio elapso sine convulsione Fatis cessit. Prædixi adstantibus, apostema frigidum adesse, utens vocabulo ad captum vulgi. *Mortuo aperio caput* assistente mihi in utroque casu olim discipulo meo, nunc Viro & Collegâ omnium calculo perinsigniter docto ac perito *D. D. Georgio Sebastiano Jungio.* Ecce vasa turgent in meningibus, cranium nimiam cerebri molem non poterat capere, interiora rimando occurrunt in ventriculis anterioribus uncia viij feriflavi & plexus choroideus subalbicans, præterea nihil. Judico hinc vel vas lymphaticum (quale tamen nullum, forsan ob meam inhabilitatem deprehendi) vel vasa capillaria sangvifera aliqua rupta fuisse ob excessum iræ, in quâ ebullien-
tes

tes humores nimia quantitate propulsi vasa minima distendunt, & minorem locum affectando eadem disrumpunt: unde paulatinae transudationes feri cerebri vasa particularia & cavitates replendo, distendendo & comprimendo hæc symptomata causantes. Curationis gratiâ extraxi sanguinem ex pede, brachio, manu, applicui vesicatoria, hirudines, cucurbitulas ad lateralia capitis, dedi purgantia, ordinavi epithemata anodyna, roborantia, discutientia, contemperantia: Dedi soporifera verum omnia in cassum. Curiosius aliquis si legat quatuor^m libr. Hippocratis de morbis, varia ibi de dolore capitis deprehendet, sed textum qui huc ex integro accommodari posset nullum inveniet: vel enim intra quatuor aut ij dies mortui sunt, vel accessit febris, quæ in nostris casibus non observabatur. Quodsi tamen quis vellet analogia quadam uti, cum ipso non pugnabo. Interim has meas observationes de dolore hoc admirabili judico Medicis servituras pro prognosticis faciendis: vix enim possibile videtur, quod Medicus quocumque etiam cathartico munitus ex cavitate ventriculorum cerebri hoc serum extrahere possit, aliis tamen in suis experienciis nihil præjudicando. Ne tamen charitatis opus Medicus videatur omittere curam palliativam suscipere, & prognostico se munire poterit. Hæc & similia quancquam per circularem sanguinis motum aliisque recentiorum inventa videantur posse clarius explicari, quam veterum hypothesibus insistendo: attamen si quis veterum de motu sanguinis dogmatibus mordicus velit adherere, æque ac sat perceptibiliter eadem symptomata & morborum complicationes ex iisdem congruè deducere poterit.

[D. Illmer Litt. Viennâ ad D. Sachsum datis.]

OBSERVATIO LXX.

D. JOH. GEORGI GREISELI

COR MAGNUM. IN ARTERIA MAGNA MATERIA ARENACEA.

Puer 13. annor. temperamenti sanguineo-biliofi, passus est post magnum haustum frigidae in calore, continuam Cordis palpitationem per aliquot annos, accessit Phthisis & Hæctica, tandem mortuum aperui, ubi non tantum pulmones accretos, ulcerosos,

*Obs. Ann.
1776*

puru-

purulentos reperi, sed etiam *Cor stupendæ magnitudinis* conspiciebatur, plenum & extensum sanguine atro & nigerrimo, & ut istam copiam sanguinis bene perpenderem, incepti à vasis versus Cor progrediendo ejus apertionem, ubi in *Arteria Magna*, ad longitudinem unius digiti, à Cordis sinistro ventriculo in sanguine jamjam à corde extruso *particulam* quandam *albam instar unguis minimi digiti* inveni, quam tanquam ibi planè præternaturalem cum acceperim, erat friabilis instar Arenæ, & cum ulterius versus Cor progrederer, in ortu Arteriæ inveni mediam valvulam lunarem usq; ad substantiam Arteriæ planè consumptam & deperditam, & illam partem, ubi arteriæ adhærebat, etiam friabilem in similem arenam, sicut alteram particulam in arteriæ sanguine repertam, nullum vero pus, *D. Greifel. è Viennâ Litt. ad D. Sachsum.*

SCHOLION.

Cor humanum Ægyptii olim ad 50. annos crescere, & inde rursus decrescere statuerunt, quod falsissimum, uti cum experientia ipsa censet *Baricellus in Thesaur. Secretor. c. 151.* Ordinarie Cor Hominis unci as vij pendere censet *Theod. Kerkringius*, longe tamen majus observavi Anno 1668. in Nosocomio Amstelodamensi *Idem Observ. XVI. p. 39. ut Obs. XVII. p. 43.* aliud solitâ magnitudine minus. Vidit *Exc. Th. Bartholin. Cent. I. Hist. Anat. 32. §. 28.* *Cor humanum* X. digitos transversos magnum in suspenso Helsingoræ 1651. In alio Anno 1652. in Theatro Anatomico Hafnensi *Cor inusitata magnitudinis* quovis bubulo majus *Id. Cent. I. hist. 45. §. 8.* nec non in alio 1652. bovino nulla parte cedens. *Id. Cent. I. hist. 54. §. 6.* quod etiam bovino ponderosius & majus jam Anno 1642. Hafniæ in Homine observarat *D. Simon. Panl. Id. Barth. Cent. I. hist. 50. §. 8.*

Corda etiam magna non semper timidos arguere exemplo probat. *Id. Barthol. Cent. IV. hist. 6.* de Homine dissecto, in quo *Cor vastum* quidem fuit, hominem tamen audacem fuisse monstrarunt in capite frequentes cicatrices. Quin & *Corda magna* cordatos reddere, *Idem* asserit *Cent. II. hist. 6. p. 326.* quia *Cordis magnitudo* & facilius circulationem promoveat, & sanguinem spiritusq; vitales accendat.

[*D. P. J. Sachs à Leuvenh.*]

OBSERVATIO LXXI.
L. SIGISMUNDI GRASSII
OCULI PARALYSIS EX CASU.

Historiam Cœcitat̃ aliorumq̃ Symptomatum ex Lapſu ab Eq̃vo recenſet *Philipp. Salmuth. Cent. 3 obſ. 42.* Tragœdia non abſimilis me ipſum exercuit, ſed paulo mitior, q̃vam cum circumſtantiis ſuis aliquanto proluxius proponere forſan non erit inutile nec injucundum.

Ad Ægrum illuſtrem, ante paucos annos, peregrè feſtinans, cum eq̃vo ad curſum celeriorem incitato præceps factus ſum, adeo ut ex concuſſione cerebri violenta conſopitus, inſtar Apoplectici jacuerim. Excitatus ſubinde à comite, ſenſus recollegi ſenſim, & eq̃vo impoſitus iter perfec̃i, ſed *μονόφθαλμος* quaſi, dexter enim oculus erat clauſus & totus immobilis. Cauſam, cum ad locum deſtinatum veniſſem, aſſignabam non caſui, cujus hoc die eram immemor, ſed quia per fruticeta ſub tenebris nocturnis tranſeundum eſſet, virgulto alicui, quod aſſictu læſiſſet oculum. Ideo ante decubituſ Rosaceâ, cum præter hanc nihileſſet in promptu, oculum ab inflammatione præſervare tentabam. Aurorâ ſeq̃vente nihil læſionis nec rubedinis in oculo ſentiebam, ſed dolorem tantum Muſculi temporalis dextri; Pupilla dextra, ſi levaret manus palpebram apparebat triplo amplior & objecta per nebulam quaſi denſiſſimam confuſa cernebantur. Vertigo præterea, præſertim ſi clauderetur ſanus oculus, & læſus aperiretur, tum & pronitas ad ſomnum urgebant. Conſideratis hiſce circumſtantiis ſuſpecta mihi erat alluſio virgulti; tum comes meus interrogatus narrabat caſum, ex quo totus expalluerim & ſtatim obdormierim, oculum clauſum fuiſſe ſuſpicatus erat ob arenulas illapſas. Relatio hæc & dolor temporalis cum aliis circumſtantiis excitabant tandem reminiſcentiam cerebri conturbatione ſepultam. Domum reverſus cauſam hujus ex lapſu Paralyſeos inquirere & infortunium corrigere conabar. Prohibitum influxum ſpiritus animalis immediatam fuiſſe cauſam non eſt dubium. Sed quid influxum ſuſſlaminarit, difficiliſſis eſt indaginis, ita tamen mecum ratiocinabar.

Muſculos ipſos, qui movent Oculum & Palpebram, eſſe læſos non eſt

est cōfendū, quia nullum apparuit allifionis signum. Ergo vitium quærendum intra cranium, aut in Nervis secundæ conjugationis, qui spiritu transmissō animant hos musculos, aut in ipso Cerebro. Si in Nervis, ruptione eliminatâ, ad obstructionem sive compressionem confugiendum erat, quæ sit vel à sanguine extravasato, vel ab humoribus aliis impetuose in cerebro agitatis & in principium Rami dicti effusis. Non enim impossibile videtur, ut humor aliquis in substantia cerebri collectus in ipsam Nervorum substantiam se insinuet, iudice *Sennerto M. Pr. 1. 2. 26. p. m. 517.* Causam hanc agnoscit in Guttâ serenâ ex medicamento purgante subito ortâ *Idem M. Pr. 1. 2. 3. 37. p. 851.*; Ex sternutatione *Gvil. Fabrit. C. 1. Obs. 81. in Edit. Germ. 24. Flaterus l. 1. Pr. p. 239.* An verius oculi læsio ex læsione Musculi temporalis derivanda? Ita enim *C. Bauhinus Theatro Anatom. l. 3. c. 20. f. in quibusdam, licet rarius ramulus* (ex secunda sc. conjugatione movendis oculis destinatâ) *ad Musculum temporalem mittitur, unde saepe læso temporali musculo oculus quoq; læditur, & vice versa:* Sed etiam si Paralyfis hæc particularis attribui possit Nervis sic affectis, connexorum tamen Symptomatum causa quærenda videtur in ipso Cerebro, cujus commotio violenta ejusmodi fructus producit, qui supra sunt recensiti. Videatur prolixè de Comotione Cerebri *Sennertus M. Pr. 1. 1. 20.*

His ita pensitatis Prognostico quidem me terrere potuisset *Ballonius l. 2. Cons. 1. & l. 3. C. 71.* Morborum Cerebri ut notitiam, sic Curationem esse, difficillimam: sed cum sensissem Facultatem Animalem sensim ad se rediisse, & Symptomata enarrata, præter Oculi Paralyfin, maturè plurimum esse mitigata, ita ut eques postridiè sine incommodo domum reverti potuerim, animum non dejeci, fretus Dei & naturæ magis quam remediorum auxilio. Integerrima enim valetudine tam Totius quàm Capitis usus sum per vitam, ideoq; vigore Cerebri nativo speravi omnia fore reparabilia. Auxilia adhibita, ut pauca, ita paucis referam. A motu vehementiore & vino totus abstinui. Fontem Chirurgicum deferui, quia ex mitigatione Symptomatum sanguinem extravasatum non timui, nec urgebat Ophthalmiæ aliquod veltigium. Ad Evacuaciones universales potissimum confugi ex monitu *Ballonii l. 2. Cons. 15. Procurant semper Veteres alvi libertatem, quod ea unica sit morborum Oculorum medela, qui alioquin alia remedia eludunt, nisi alvus aut arte aut sponte solvatur.* Freqventatæ præterea sunt indices Evaporationes herbarum

barum Cephalicarum & Nervinarum; Post has impositi sacculi ex foliis Majoranæ, fl. Lavendulæ, Rorismar. &c. qui aquam Apoplecticam, imbibent. Intercessit subinde Collyrium ex Sacco Plumb. in aquis convenientibus soluto, tam ad præcautionem inflammationis, quam excitare potuissent auxilia calidiora, quam ad Pupillæ dilatatæ qualem-cunq; coarctationem. Masticata sunt Cephalica, Nux Moschata, Macis, Cubebæ.

Cum per septem circiter Hebdomadas ex Auxiliorum horum usu ratione Paralyseos nihil levaminis sensissem, ad decoctum rad. Chinæ & L. Sassafras tandem descendissem ex monitu Brunneri *Cons. 28. Ad Morbos Capitis L. Sassafras peculiari quodam Dei beneficio est accommodatissimum.* Addi posset & Oculorum, quod Lignum hoc jure recensendum sit, ex signo odoris, instar Fœniculi, inter Specifica ophthalmica. Interim Javoram vocatus, ad liberaliorem vini haustum, à quo hæcenus abstinueram, ab amicis ante discessum invitabar. In reditu capite supinus sedens & subinde dormiens, ex motu currus cerebri commotionem non levem, eamq; priori morbiferæ oppositam, inscius repetebam, ex quo Paralyseos Palpebræ correctionem qualem-cunq; evigilans sensi statim, quam intra paucos dies integra sequebatur solutio.

Hic inquirendum, num Auxiliis prægressis vis hæc sit assignanda; Num Vino, juxta Hippocr. *S. 31. l. 6. ubi* Heurn. Interpret: *cum crassus oculos occupavit succus, hunc vinum calidum & tenue discutit.* Num potius motui contrario. Si huic; Sternutationes aliàs in affectibus oculorum prohibetæ, si illas supinus jacens provocassem, efficaciam superassent omnia remedia. Hac hæresi irretitus posthac Localia intermisi, nec amplius à vino abstinui, & sternutationes crebras admisi.

Quantum autem gaudii post reditum excitabat Palpebræ apertio, tantum doloris oculi immobilitas residua. Objecta enim omnia apparebant mihi duplicia, & pejor hæc erat visus conditio, quam dum oculus esset oclusissimus. Si quid accuratè visu dignoscendum, alter oculo-rum erat manu claudendus, quod nisi fieret, aut pes aut manus errando excitabant risum. Causa duplicis hujus visionis erat situs pupillæ immobilis versus angulum exteriorem, ob quem objecta pupillis in duplici situ constitutis, non in uno parallelo offerebantur, nisi visibilia dextrorsum constituta essent, ut Pupilla sana sequeretur immobilem. Causa situs hujus erat sine dubio musculus, qui oculum ad exteriorem angu-

lum trahit, illæsus; quemadmodum verisimile est, musculos oculorum in historia Salmuthii fuisse illæsos, qui oculos sursum trahunt.

Tandem tamen hebdomadam paucarum spatio etiam hoc vitium sensim correctum est, ita ut jam nihil habeam quod conquerar, nisi pupillæ dextræ amplitudinem quandam, & visus, qui antehac erat acutissimus, qualem cunctæ obscuritatem, adeo ut, si assequenda sunt objecta minuscula, noctu præsertim ad lucernam, opus sit conspiciis. Objecta tamen quò longius remota, eò perfectius pupillam dilatatam ingrediuntur, ita ut cum oculo visus acutissimi certare non erubescam. Quod si correctio hæc descriptæ Paralyseos non tribuenda remediis, excludendum cum Ballonio *l. 1. Cons. 106. ex Celsol. 7. c. 1. Oculi à medicis diu divexati sine his, solius DEi & Archæi ope, interdum sanescunt.*

[*L. Sigismund. Grassius è Svidnicio Vratislav. ad D. Sachsum.*]

OBSERVATIO LXXII.

D. PHILIPPI JACOBI SACHS
à Levvenheimb.

GAMMARI AMARI SILESIACI, ET ALIA MIRA
CANCROBUM.

*Observ.
Physica.*

Mentionem feceram in *Gammarologia Curiosa* L. I. c. 15. p. 326. singularium *Astacorum* fluviatil. in Franconia ex fluviolo WIERA Schvvinfurtum alluente, quos *Goldkrebse* vocant, quod dum coquantur, ex ipsorum cerebellis aureus quasi liquor transfudet, instar olei è vitellis ovorum; quam singularem pinguedinem *D. Joh. Michael Fehr Colleg. Curios. Argonauta* solo uliginoso ascribit. Nunc aliam dabo *Gammarorum* singularem speciem à nemine adhuc memoratam, & in *Gammarologia* omissam. Rivus est in extremitate *Silesia*, *Silesia* & *Polonia* limites interfecans, in Ducatu Glogovienfi, *OBRA* dictus, magnitudine *VVeidam* itidem *Silesia* fluviolum æquans: ille ex *Polonia* finibus veniens, ubi oppidulum *Meseritz* transit, *VVarta* fluvio illabitur, & cum hoc ad *Castrinum Viadro* jungitur. In toto hujus *Obra* tractu & littoribus uliginosis, crescit ingens copia calamii Aromatici silvestris; hujus radicibus avidè vescuntur ibidem *Gammari*, vulgari modo (minus tamen rectè) *Cancro* dicti; unde cocti & cibis

bis

bis adhibiti *saporem* semper exhibent *amarum*, non tamen ingratum, quin ob hoc nutrimentum ex calamo aromatico attractum, saluberrimi sunt, & viscera primæ regionis apprime roborantes. Primam horum mentionem in Litteris mihi hoc ipso anno fecerat è *Vienna Exc. Dn. D. Fridericus Ferdinandus Ilmer à V Vartenberg Instit. Med Prof. P. Viennæ* : plenius eandem narrationem mihi ore tenus confirmavit *Adm. Rev. P. Augustinus GAINITIUS* modo Soc. Jesu in Colleg. Vratislav. Rector, non auritus sed ocularis testis. Is cum ante aliquot annos in oppidulo *V Vartenberg* in Ducatu Glogov. sito aliisque vicinis pagis cis & ultra Viadrum, (quorum pars *OBRÆ* fluvio adjacet) ad Societatem pertinentibus, nomine Societatis Administratorem ageret, sæpiusculè istos *Amaros Cancros ex obra captos* mensæ adhibuit, eorumque salubri esu adeo delectatus est, ut communes dulces postmodum nauseabundo averfaretur stomacho. Hi ipsi *Gammari amari Maximo* cuidam *Principi* aliquoties oblatis, tam sapidi judicati fuerunt, ut testatus fuerit, sed nec in Hispaniæ, nec Italiæ, nec Galliæ itineribus tam salubres, aut tam gratos sapore se invenisse. Idem *P. Gainitius* promisit brevi se procuraturum, ut tales *amari Gammari* pro confirmanda dictorum veritate Vratislaviam deferantur.

In eadem *Gammariologia* L. I. c. 8. p. 163. & 176. mentionem feceram *Cancrorum* singularium Aquarum vi & facultate lithopœtica *petresfactorum* : quarum narrationem cum perlegisset *Exc. Dn. D. Carol. SPONIUS Medic. D. è Montepessulano, & Collegii Medici Lugdun. Gallor. membrum Nobilissimum*, pro singulari in me favore Litter. Anno 1666. *Lugd. Gallor.* id me datis maximè memorabilem hanc subjicit historiam : Præter et alias, inquit, quas proponis observationes de *Cancris petresfactis* pære quæso, ut sequentem adjiciam, excerptam, è Libro *Lugdun Batav. 665. Gallica lingua excuso*, cui titulus : *Ambassade de la Compagnie Orientale des Provinces Unies vers l' Emperereus de la Chine* pag. LXII. his verbis : dans la Mer pröchel' Isle d' Aynan, voisine de la Chine on trouve des escrevisses, qui se remuent, qui mangent & mordent en l' eau comme es nostres : mais qui meurent incontinent qu' elles en sont tirées & s' indurcissent en pierres : hoc est : in mari prope Insulam Aynan Chinæ vicinam inveniuntur *Cancris*, qui se movent, qui comedunt, qui mordent à Aqua more nostrorum, sed illicò moriuntur aquis extracti, & indu-

rantur in lapides. Mira sanè Cancrorum natura, & quasi Coralliis æmula: de Corallio etenim ferunt, quod.

— quò primum contigit auras

Tempore durefcats, mollis fuit herba sub undis:

aut quod de Perlis narrat *Ludovic. Moscardi in Museo L. III. c. 16. f. 199.* La peria nell' acqva è tenera, ma subito fuori f' indura.

Jacob. BONTIUS Bataviæ in Infula Java medicus Ordinarius, & Orientaliũ rerum gnariffimus *Cancri* speciem ex India proponit coloris viridis dilutioris, scuto levi & orbiculari supra dorsum, cum cauda prælongâ & in fine instar spiculi acutâ, quâ læsi non minorem dolorem sentiunt, ac si à scorpione tacti *Lib. V. Hist. Ind. c. 31.* *Idem* eodem in loco asserit, quod in *Gammarol. L. I. c. 22. p. 495. ex Aldrovand. & Nierenbergio* adduxeram, in India quod mirandum *plenilunio crustacea* omnia esse inania, decrescente vero Lunâ impleri, contrario modo quam fiat in patria & in Europa. Oculatus itaq; *Bontius* testis est, & cui fides plenaria adhibenda sit, cum aliquorum Authorum relatio, tanquam auritorum saltem, suspecta visa fuerit *Rev. P. Theodor. MORETO in Gammarol. p. 497. & causam hujus diversitatis in Lunæ operatione exponat Isaac. Vossius de Nat. maris c. XVI. p. 71.*

Tandem quod in *Gammarol. l. I. c. 24. p. 519.* asserui, *Astacos* majores ipsos *Homines vivos* non minus quam *mortuos devorare, id IDEM Bontius L. V. Hist. Ind. c. 29.* adstruit, qui in Infula Java ad Littus deambulans vidit circa mare fluctuans Javani occisi *cadaver plenissimum magnis squillis*, qui lautissimum ex hoc *cadavere habuerunt Convivium.*

OBSERVATIO LXXIII.

D. THOMÆ BARTHOLINI

CRYSTALLUM ISLANDICUM.

*Observat.
Physica.*

DE *Crystallo Islandico*, Talcis specie, ut mihi videtur, commentatur quædam frater *Dn. Erasmus Bartholinus.* In eo crystallo, quod mireris, duplex refractio ostenditur in eodem diaphano, quarum una neutiquam se conformat ad Leges antiquas refractionis ad perpendicularem Lineam. *D. Bartholin. Litt. è Hafniæ ad D. Sachsum.*

SCHOLION.

Plin. L. 37. c. 2. crystallos optimos judicat, qui nascantur in locis ubi hiems nives glaciare soleat; sed falsâ nititur hypothesi, quasi crystallum nil aliud esset quam aqua glaciata: cum si hoc verum, crystallus calore rursus posset dissolvi, imo glacies perpetuæ in Alpibus (quales in Helvetia in ditone Bernensi der Blâtschenberg quotidie glaciata incrementa fumens. *Zeiler. in Topograph. Helvet. f. 25.*) tandem in crystallos degenerarent. Nascitur potissimum in formâ hexangulâ, nec minus semper est coloris, uti videre est apud *Ludov. Moscardi* in Museo *Lib. II. c. 48. f. 147.* Invenitur etiam in Bohemiæ & Silesiæ Montibus, notante *Schvencfeld. in Histor. Fossil. Silesiæ p. 376.* Paucis abhinc annis copiosè magnis & nitidis frustis *Crystalli* ex monticulis fortuitò ruti fuerunt in Silesia in Ducatibus Illustr. & Celsissimi Principis Lygio *Bregensis CHRISTIANI* in Pago *Prieforn*, qui non solum pro exorandis annulis loco Adamantum adhibiti fuerunt, sed & præter innumera alia, ex iis candelabrum cum plurimis ramis, eximie pulchritudinis affabrè elaboratum in Aulâ Ducali vidi & *Exc. Bartholino Cent. IV. pist. 74.* narraui, qui in *Respons. Epist. 75. p. 445.* memorat tria candelara amplissima ex *crystallo* in uno cœnaculo Arcis Hafnensis appensa, sideri, & splendido lumine cœnaculum collustrare.

[*D. Phil. Jac. Sachs à Leuvenh.*]

OBSERVATIO LXXIV.
 JOH. GEORGII GREISELI
 APOPLECTICORUM ANATOMIE

Quotquot Apoplexia aut Catarrho suffocativo mortuos aperui-
 in omnibus corpora illa callosa, viscida ac glutinosa aut in corde, aut in Cerebro, aut in ambobus aliquando reperi, de quibus scribit *Job. Jacob. VVefferus* in tract. de Observat. ex cadaveribus Apoplexia extinctorum.

[*D. Greisel. in Litt. è Viennâ Vratislaviam.*]

Obs. Anatomica.

OBSER-

OBSERVATIO LXXV.
D. JOH. GEORGI GREISELI
HÆMORRHOIDUM FLUXUS ALBUS.

Obs. Pat.
phol.

Viro cuidam 49. annorum perpetuo valetudinario, post purgationem majalem *Hæmorrhoides*, ut aperire curaret, consultum fuit, quibus apertis, exivit *materia instar spermatis* Ranarum ad libr. X. cum jaçtura tamen virium, convaluït ab hoc momento, liberatusq; fuit à suo diuturno morbo & millenis aliis accidentibus.

[D. Greisel. Litt. è Vienna Vratislaviam ad D. Sachsum.]

OBSERVATIO LXXVI.
D. LAURENT. WOLFSRIGEL
OS CUNEIFORME IN PUERIS.

Obs. Anatomica.

Oscuneiforme ex tribus, non quatuor partibus, in nuper natis & abortivis fœtibus, quos frequenter, disseco, conflatum, contra *Fallopium* & *Riolanum* sæpius observavi: tum & primam illius partem, quæ Sphœnoidea fella dicitur, in fœtu perforatam reperii, contra ac in adultis.

[D. Laur. Wolffstrigel in Litter. Vienna à Vratisl. ad D. Sachsum.]

OBSERVATIO LXXVII.
D. JOHAN. JACOBI PISANI.
FLAMMA EX VENTRICOLO.

Obs. Anat.
Physica

Flamma ex ventriculo prorumpere & Spiritus vini accensi instar cremare cernitur, ex animali ligato prius strictissime ore ejus superiore & inferiore filo validissimo, non tamen more Anatomico, scilicet per medium ligati interpasso, sed solum simplici ligatura fortissime cincto. Tali modo ligatus *Ventriculus* supernè quidem supra, infernè vero infra ligaturam excindatur, comprimaturq; binis manibus taliter, ut in una parte sit quacunq; turgens ac eminentis evadat. Hoc peracto læva manu teneatur, ne dispareat eminentia; dextra vero cultello Anatomico (adaptata prius ab adstante aliquo candela digititudinis distante) expedite aperiatur, videbitur *flamma* inibi conce-

pta coloris quasi cœrulei prodiens ad tempus quo Oratio Dominicalis recitari potest quandoque ardens, & hanc flammam tali ritu *non solum in ventriculo, verum & Intestinis* Curiosis Naturæ Scrutatoribus reperire licebit. Inventor hujus flammæ me præsentē extitit Bononiæ Anno M. DC. LXIX. Exc. Dn. D. *Andreas VULPARIUS* Ph. & Med. D. ibidemque Anatomie Prof. Publ. D. *Pisani* Vienna communicavit D. *Georg. Sebast. Jung.* à quo *Vratislav.* transmissa fuit Observatio.

SCHOLION.

Flammam ex Ventriculo in viventibus Hominibus interdum à causa manifestâ quoque prorupisse, cum ipsâ Experimentiâ attestantur hoc Optimorum Authorum testimonia. Sic Polonum Equitem tempore Reginæ Bonæ Sfortiæ, sumtis duobus *ardentis vini* cyathis, *flammam evomuisse*, exindeque combustum D. *Adolph. Vorstius* narravit *Th. Barthol. cent. I. hist. 70. p. 121. Idem* alia 3. habet exempla *Cent. III. hist. 56.* quibus *flamma*, propter *copiosum Spir. Vini haustum*, eruperat, quorum duo suffocati perierunt, tertius frigidâ assumtâ (aut quod melius lacte caprino) restitutus fuit. Et solent hujusmodi ebrios in situm supinum collocare, ut pateat flammæ exitus, ne suffocentur. Repetit hæc Exempla *Cl. Bartholin. in de Luce Animal. L. I. c. 18. p. 154.* non minus, quam in binis prioribus Locis narratam historiam de *Flamma ex ventriculo secti cadaveris erumpente.* Nam cum Lugduni Gallorum Mulieris cujusdam *cadaveris*, ut mortis causa investigaretur, refecissent Medici, *ingens ex ventriculo prorupit flamma*, universum loci ambitum complectens, quæ parva interpositâ morâ, disparuit, uti ad *Renatum de Moreau* Lutetias perscriptum fuit; causam illius assignarunt vel Spiritui vini largius potu, vel calidiori Theriaca aquæ sumtæ.

Sed *Meteora ista ignita in Microcosmo* exhalitibus unctuosiss & Sulphureis, admotâ externi Luminis flammâ facile accendi posse non alia ratione, quam supra *obs. 33. flamma ex puteo* profiluit admoto cereo, credibile est. Eo modo *coruscationes* Macrocosmi coruscationibus æmulas parare docet *Kircher. in Magnet. L. III. p. 2. c. 3. p. 54.* hæc ratione: Nitrum Sulphur camph, naphitam ana commiscet & Spir. Vini diluit, diluta in cucurbit. super ignem ponit, ut vini Spiritus Sulphureus nitrosus bituminosisque Spiritibus fœtus evaporans, se longè lateque diffun-

dat, unde si arrepta candela medium hujusmodi vapidum perstringatur, in momento totus vapor in flammam accenditur, in loco obscuro fulgur perfectè mentiens. Eleganter quoque id explicat *Fortun. Licetus* in *l. II. de Lucern. Antiq. c. 23. f. 96.* Si Spir. Vini vas repletum inflammetur, & in aliquam capsulam reponatur, ne fumus exeat, post multas horas aperta capsulâ nil Spir. Vini occurret, sed intromisso ardente cereo statim ob tenuitatem fumus ille invisibilis ex Spir. vini combusto sublatus, concipiet ignem, & in ardentem flammam sese circumstantibus in conspectum dabit, potissimum in loco non nimium illustrato.

Hâc ratione quod *presenti observatione per Artem* fieri posse docetur, ut *ex Ventriculis dissectorum flamma* prodeat; id *casu fortuito* præterito seculo in Italiâ quoque accidit *Pisis* in Theatro Anatomico, dum cum Anatomix Præfectus candelam ceream accensam in manibus teneret, propè locum dissectionis, illius igne *flatum* halitumque pingvem, fortuito casu è *disciso stomacho egredientem, inflammavit*, quod tum temporis casu præsentis *Francis. Bonamicus* egregius Philosophus, & *Joh. Ruschius* Anatom. Prof. *Pisis Fortunio Liceto* communicarunt. Accidit hoc Anno 1597. in muliere dissectâ, quæ ante obitum 4. diebus nihil assumerat, corpus vero adeo ei flatibus tumidum, ut falso prægnans habita fuerit: cum deveniret ad ventriculum, eumque teneret *Ruschius* manu sinistra satis arctè, ipsumque turgidum ac durum eâ parte redderet, sublata primâ tunica peritonæi communi, & duarum propriarum dissectâ carnosiori externâ, dum gladiolo punctim perforaret internam, adstante Scholare quodam cum candelâ, repente & inopinato *foras* exiit à factò foramine *flamma*, continuo cum strepitu perdurans illud temporis spatium, quo ter dici potuit: *videte, videte, vide - Color flammæ* instar picis græcæ aut Sulphuris ardentis, flavus ad viridem inclinans, absque tamen notabili odore. Diutius putarunt duraturam fuisse flammam, nisi *Ruschius* eâ territus, manum à compressione ventriculi removisset. Hæc *Ruschius l. a. ad Fort. Licet. f. 94.*

Idem *Licetus l. a. f. 96. ex Intestinis* quoque *in Vventibus flammæ* eructari ridiculâ docet Historiâ. Nam cum Chirurgus candenti ferro excrescentias carneas adolescenti succubo circa nates inureret, *flatus* ex ano in ferrum ignitum irrumpens, *flammam* repente concepit, non sine adstantium risu. Quod *scurris* quoque non infreqvens, qui admotâ candelâ

delâ posterioribus, & caligis constrictis erumpentes flatus accendere solent; de quo etiam Rodolph. Goelenius in *Physiolog. crepitus ventr. probl. 16.*

De *flammis è cadaveribus* latius aget L. Christ. Frider. Garmannus *Academic. Curiosus* in proximè prodituro tractatu de *Miraculis Mortuorum* L. I. cap. 7.

[D. Phil. Jac. Sachs à Leuvenheimb.]

OBSERVATIO LXXVIII.

D. JAC. JOAN. WENCESLAI DOBRZENSKY
de NIGROPONTE.

MORS HORRIDA FEBRE MALIGNA LABORANTIS RUSTICI.

ANno 1666. Mense Septembri grassabantur hinc inde in pagis Boëmiae *Febres malignæ*. Contigit, ut in pago quodam Illustrissimi Dni. *Comitis de Millefimo*, quidam robustus vir eâdem corriperetur, quâ incrementum sumente, tantum delirium successit, ut 7. personæ fortes habuerint quod agerent cum ægro, ad eum continendum. Objectum autem delirii ejus erat, *Ventrem suum scatere vermicibus* seu lumbricis, unde se torqueri ab iisdem affirmabat. Post aliquot dies videbatur delirium remittere, unde ad quietem sese componente ægroto, adstantes quoque quiescere cœperunt. Interea patiens, omnes alto somno stertentes conspiciens, seque liberum ad motum persentiens, novo æstro delirii percitus, ventrem aggredi, & ut robustus erat, umbilico excerpto, *intestina continuato ordine extrahere cœpit*, in tantumque extraxit, ut jam mediætas illorum educta fuerit. Interea nescio an casu aut studio unus ex adstantibus quid agat patiens aspiciens, eundem crudeli labore implicitum advertit, convocatis sociis adque impediendum ægrum sese accingentibus obtestatus eosdem est æger, ut se sinant & non turbent in extrahendis è corpore suo lumbricis. Non diu perstitit sic æger, sed sensim imminutis viribus crudelis Laboris perterritus, obiit.

Obs. Pathologica.

[Ex Litteris è Pragâ ad. D. Philip. Jac. Sachs à Leuvenheimb.]

OBSERVATIO LXXIX.

D. JAC. JOH. WENCESLAI DOBRZENSKY

de NIGROPONTE.

ARTIFICIALIS PYGMÆORUM EFFORMATIO.

Obs. Phy.
Sta.

VIvens adhuc noster Pragenſis *Æſculapius*, D. *Joannes Marcus Marci à Kronland*, Philoſophus, Mathematicus & Medicus celeberrimus, hoc mihi reduci ex Italia inter privatos diſcurſus recenſuit. Se nempe à Viro Religioſo conſultum fuiſſe an *medium efformandi Pygmæos* foret naturale aut à Dæmone, hoſte humani generis, ad deturpandam figuram humanam excogitatum? Fuiſſe enim virum quendam egenum, qui proles ſuas à die nativitatſ ſolitus eſſet Unguento quodam per ſpinam dorſi & juncturas artuum ungere, ita ut poſtliminio exſiccata medullâ ſpinali, aut induratis offiſculis non poſſent accreſcere, ſed puſilli manentes, Magnatib9 oblatis, & ſimul gratioſi, alimoniam parenti conciliarent. Uſum autem ſe fuiſſe triplici Adipe ex animalculis minimæ magnitudinis, ut ſunt Glis, Veſpertilio & Talpa.

Inferrem ego vice verſa, *homines proceræ magnitudinis poſſe effici ſi Unguentis ex animalibus proceris & multum humidi nativi habentibus medulla ſpinalis & juncturæ artuum inungerentur.*

Medium, meo judicio, omnino naturale hîc conjicio, & non abſc9q; manifeſtâ ratione, poteſt enim in Adipibus illis aſſeſſe vis exſiccativa, unde inuncta oſſa, & præcipuè medulla ſpinalis, ex Recentiorum ſententiâ, incrementum ſumere prohiberetur, ut fieri videmus cum caniculis, quos parvos habere deſideramus, ſi ſtatim à die qua naſcuntur, iſdem pedunculi & ſpina dorſi sæpius ſpiritu vini inungantur, quod præcticari non ſemel Bononiæ, ubi multi ex illis quæſtum ſibi comparant, vidi, adeoq; ſi pro mole parva id fieri video, conjicio id vice verſa in majorem molem efficiendam derivari poſſe. Et non malè ſuſpicor, ſcio enim quendam Hominem hîc Pragæ, qui aliàs ex Parentibus mediocriſ ſtaturæ genitus eſt, quia tamen in juventute ſuâ macie Hecticâ correptus fuerat, duorum ferè annorum ſpatio ab amicis, unctioibus multam fidem dantibus, perpetuo per ſpinam dorſi & coſtas unctus, in tantam poſtea proceritatem excrevit, ut jam ſit vir ſpectabilis & parentes ſuos ſtaturâ

staturâ multum antecât. Usûm autem superius allati mediî, utpote deturpantis figuram ôminis condemno. *Confer Frommann de Escor. p. 855.*
 [*Ex Litteris Pragâ ad D. Phil. Jac. Sachs à Leuvenheimb.*]

OBSERVATIO LXXX.

D. JAC. JOH. WENCESLAI DOBRZENSKY
 de Nigroponte.

ILLUSTRISSIMI HYPOCHONDRIACI MORS MISERA AB INUNCTIONE MERCURIALI.

Contigit in Bohemia nostra (Locum & Personam obticeo) quod Illustrissimus quidam, Temperamenti calidi & humidi cum prædominio Bilis, vitæ cœlibis, à multis annis variis concurrentibus causis, quas longum esset recensere, de obstructionibus Hypochondriorum conqvestus sit, unde pro tollendis iis varias curas adhibuit, inter quas etiam erat ante aliquot annos ternus usus Thermarum Carolinarum, quas profuisse eidem Illustrissimo, in confesso fuit. Quia autem videntur errores in Sex rebus non-naturalibus interea successisse, non attenta corporis debita expurgatione, factum est, ut in corpore colligerentur humores crassi & viscidi, qui cum alimento translati ad juncturas artuum, denegato corpori omni exercitio, ibidem loca figentes, effecerunt artus ita debiles, ut Illustrissimus ille inhabilis foret ad deambulandum, & sese loco in locum movendum, unde vitâ sedentariâ coactè, accedente maxime tempore hyemali, prohibetâ tali pacto in sensibili transpiratione, alimentis boni succi interea corpori suppeditatis, aggregatio sit facta humorum crassorum & viscidorum, qui de die in diem magis & magis corpus inhabile reddiderunt ad quæcunqve exercitia motûs exsequenda.

*Observat.
 Pathologica
 gica.*

de

Multa in hanc rem fuerunt, ut intellexi, adhibita, tamen non causa sed Effectus curabatur, ut fuerunt Balnea, confortandorum causa Nervorum ex rebus calidissimis confecta, quæ materiam illam in juncturis hærentem magis increassarunt & exficcarunt, Inunctiones, Frictiones, & nescio quæ alia cum nullo de niq Illustrissimi patientis levamine. Tantem hac hyeme præsentis anni (1670.) nescio quis curam proposuit inungendi artus cum Unguento Mercuriali, id est in quod Argentum,

vivum ingreditur, quod quidem præviis corporis purgationibus universalibus potens est materiam in artubus hærentem dissolvere, & postea illam per venas corporis circumportando ad palatum protrudere, & eandem per sputum, quem Ptyalismum vocamus, expellere. At cum quanto id fieri periculo soleat, pleni sunt libri observationum, narrantium de iis, qui similes curas sustinuerunt, ita, ut nisi cautè cum iis processum fuit, ultra vitæ periculum, aut Edentuli, Contracti, Tremuli, aut Paralytici aut Hydropici remanserint; paucis evadentibus qui aliquod signum ex simili cura non reportarent; quamvis & aliqui evaserunt, sed ii intelligendi, qui robustæ naturæ & ad sustinendam talem curam habiles fuere, morbumque simili curæ proportionatum & Medicum attentum artisque suæ peritum habuere. Inunctio autem hæc fieri solet tempore verno, non ultra quater, cubiculo calido, prævia purgatione & intermediis sudoribus, ne Mercurius vi unctiois in habitum corporis impulsus, moras nimias in corpore agat, & Cerebrum Nervosque frigiditate suâ venenosâ partim inficiat, partim humores crassos & viscidos nimium commovendo eosdem prava sua qualitate afflet, qui ad partes Principes, ut Cor, Pulmones, Cerebrum, Hepar delati, ibidem novas obstructions causarent, unde Apoplexia, Lipothymia, Syncopes, Phthisis & Hydrops sequi possent.

Si enim talis materia per motum sanguinis ad Cerebrum deferatur causa est Apoplexiæ, Paralyseos, Convulsionum, Spasmi, Tremoris; si ad Cor, Lipothymia, Syncopes, Suffocationum; si ad Pulmones, Tussis, Phthiseos, inflammationis; si ad Renes, suppressionis urinæ; si ad Hepar, obstructionum, sanguificationis læsæ, & inde concomitante suppressione urinæ, occasio Hydropis. Hæc ergo mala evenire solent si materia talis in juncturis hærens moveatur, & non interdum dum in motu est, evacuetur, partim per purgantia, partim per sudorifera, partim per diuretica, sed eidem libertas permittatur, ut copiosè ruat, quo natura illam ducit.

Ut autem omnibus constet, quod hæc quæ de Unguento Mercuriali dixi non sint fors verba à me conficta, sed ratione & experientia dudum à Primariis nostræ Facultatis Autoribus confirmata, loco omnium citabo Excell. Virum *Danielem Sennertum Pr. L. VI. p. 6. c. 17.* de Argento vivo, tum crudo tum sublimato, tum præcipitato, ubi hæc habet:

Etenim Argentum vivum non extinctum, nec præparatum, si in corpore hæreat

hæreat, stomachum & intestina ledit, non quidem pondere seu gravitate sua, ut credit Dioscorides l. 6. c. 28. sed vi maligna sua & erodente, flatus magnos excitat doloresq; ventriculi & intestinorum vehementissimos, iis similes qui in Terminibus percipiuntur, quæ ab Erosione intestinorum contingunt, & aliquando dejectiones alviliquidas, cum gravitate stomachi & gravedine totius corporis, & si diu retineatur & non egrediatur, accedit Urina suppressio, ob dolorem, qui fluxionem in partibus internis movet, quæ meatus obstruit; unde hostea totum corpus intumescit, & colorem plumbeum, sive livescens refert, ab humores ab eo infectos & inquinatos. Fœdum quoq; ex ore agri halitum emittunt, quem & ii percipiunt, qui in Luce Gallica Mercurio vivo inunguntur. Tandem inducit Paralyfin membræ, quibus adheret; aliquando etiam Epilepsiam, Apoplexiam, Syncopen, & ipsam deniq; mortem.

Eadem mala etiam Mercurium vivum extinctum, & inunctionem arænti vivi sequuntur, ut videre est in iis, qui in Luce Venerea vel scabie iis unguentis utuntur, de quo supra Part. 4. C. 21. dictum. Hac Sennertus.

Malâ ergo forte itum est in Consilium svadentium ut Illustrissimus huic curæ se committeret.

Commisit se itaq; Anno 1670. Mense Febuario, nulli autem artis perito, sed homini rudi & malæ conditionis, verbo Carnifici; inunctiones factæ sunt, non quater tantum, sed spatio trium Septimanarum, non observatâ penes regulâ nullâ, aërem vitandi, nam durante unctione Illustrissimus se aëri committebat, nec ullatenus purgato corpore; placuit enim cura tam ægro, quàm adstantibus, quod Illustrissimus Dominus Patiens sine ullo remedio interno restitui pristinae valetudini poterit, inunctione toties reiterata, unguento hoc modo concinnato, & sæpius repetito. Rec. Farinae de baccis lauri Unciam j. ol. d. Bacc. Lauri Unciam j. Cernisse Unc. j.ß. Mastiches Unciam j. Aluminis usi Unc. j.ß. Olibani Unc. j. & crudi Unc.ß. Axung. veter. Unc. iij. Camphor Dragm. j. Mota loco est materia crassa illa & viscida, quæ longa serie annorum in artibus delituerat, & tum loco movebatur, quia venenosâ qualitate imbuta ante non fuerat, ut alias tale remedium solet veneno luis Veneræ opponi, & quidem non temerè, sed urgente necessitate, tum scilicet ubi Ligno Gvajaco vel Salsaparilla morbos hic curari non potest.

Concepit pravam qualitatem à minerali illo, nempe argento vivo & more consveto, spatio trium septimanarum, exoneravit se pars materiam illam per fauces, & solitam Palati & Gingivarum à pravitate sua, sive sal-

fedine

fedine occasionavit exulcerationem, cum periculo excidentia dentium, pars autem ejusdem occupavit partes vitales, Cor, Pulmones; deinde ventriculum, Hepar, Lienem & Renes, unde difficultas spirandi, puncturæ Cordis, dolor Lienis, Urina pauca & accensa, fangvineum colorem referens, sese insinuabant.

Ptyalismo procedente & ad finem vergente, nec dum corpori reliquo, præsertim visceribus prava qualitate infectis fuit provifum: tandem & necessitate de die in diem crescente conclusum est hic quoque providere, & Medicum, qui errores tam antiquos quam noviter factos corrigeret, advocare.

Sors ergo cecidit super me, qui alias ante septennium Illustrissimo Domino in usu Thermarum Carolinarum feliciter infervivi. Vocatus ergo die 13. Martii illum lectulo decumbentem, vix artus moventem, ore foetidam materiam, jam quidem in pauca quantitate, expuentem de mobilitate dentium conqverentem, de puncturis cordis & difficili respiratione lamentantem, urinam paucam & ruffam emittentem inveni, unde causâ horum affectuum rescita periculi plenum Illustrissimo Domino pronunciai: nam signa ex urina desumpta ex mente Hippocratis mihi magnum quid in Illustrissimi patientis corpore latere indicabant.

Signa ex Urina Colore.

Urina rubra vel ruffa & tenuis, talis diu perseverans mala *River.*
Inst. Med. l. 3. sect. 3.

Significat enim magnum caloris incendium, & inflammatoriam quandam dispositionem in Hepate, aut ventriculo aut Pulmonibus residere, à quo nulla concoctio, sed adustio potius in humores introducitur, ideoque talis urina diu perseverans cum virium imbecillitate mortem prænuntiat.

Signa ex paucitate Urina.

Urinae paucæ & tenues & assumpto potui nonrespondentes, in quolibet morbo malæ. *Id. River. loc. c.*

Vel enim significant Facultatis Expultricis & Secretricis imbecillitatem, vel calorem intensum humiditates corporis exurentem unde omnes ægroti, qui urinas paucas & tenues emittunt, paulo post obeunt. Item signa ex Respiratione me magis in proposito confirmabant.

Magna

Magna & frequens Respiratio periculosa *River. inst. Lib. 3. Sect. 3. C. 2.* Magnum enim incendium significat & putredinem cordi partibusq; vicinis maximam, quæ cum multâ indigeat ventilatione, magnam & frequentem respirationem efficit. Unde cum nec dum corporis viæ expurgatæ fuerint, quo melius accedere possem, cum medicamentis ad partes remotiores, *n. Martii* ordinavi lenem Purgationem sequentem: R. Aqv. Laxat. Unc. iij. Mann. Calabr. Unc. iss. Crem. Tart. sc. j. m. f. Potio: Postquam illustrissimus Dominus septies cum alleviatione purgatus est. 12, 13, 14, 15, 16. *Martii* secundis viis deobstruendis & materiam ad exitum præparandis, sicuti & viis urinariis reaperiendis insudatum est, cum jusculis ex herbis deobstruentibus, aperientibus, & simul pectoralibus, exhibendo per vices Spiritum salis marini, item, Tinct. ♂ dosi aliquot guttarum. Item ut à Corde & pulmonibus materia prava inibi stabulans revelleretur ordinata fuit conserva Rosarum cum Auro foliato, ob symphatiam quam cum Argento vivo habet, & unicornu præparato, de quâ illustrissimus Dominus bis in die bolum nucis juglandis magnitudine assumebat, & sudorem eliciebat.

XVII die iterum Illustrissimus Dominus blando medicamento ex sol. fenn. cum Syr. dialereos purgatus fuit. Et quia de dolore hæmorrhoidam conqverebatur, quæ si aperirentur, bona spes allucescebat, missum fuit pro chirurgo, qui

XVIII. Martii 4. Sangvisugas Hæmorrhoidibus applicuit, à quarum usu illustrissimus se modicum alleviatum sensit.

Hoc decursu temporis de die in diem paucior urina bis aut ter intra diem comparebat, respiratio difficilis continuabat, anxietates increbrescebant, tumor pedum œdematosus sese insinuabat, appetitus dejectus, sitis intensa, somnus vix ali quis. Illustrissimus autem timens punctum Æquinoctii magis se perplexum reddebat, sicuti & ipsam dies illa non sefellit.

Nam *XIX Martii*, præcedentem Æquinoctium in meris naturæ laboribus, anxietatibus & difficillimis respirationibus consumpsit, donec horâ tertiâ pomeridianâ natura motum materiæ morbificæ procurans, fecit ut thorax liberior factus fuerit & aliqua pars materiæ à partibus pectoris mota, in partem dextram abdominis sub Hepate sinister libonis panis decubuerit. Bona spes quidem affulsit, si in reliquis symptomatibus quoq; natura sese emendasset. Sed à die

XX. usq³ ad XXI. diei horam tertiam urinam supprimi cœpit, ut vix semel illustrissimus Dominus urinam qvantitate trium cochlearium emiserit, qvod idem denuò XXII & XXIII die, & seqventibus factum, ita, ut Spatio 24. horarum ordinariè primo modicum urinæ emittere solitus fuerit, & id circa qvartam pomeridianam, aut circa occasum solis. Interea tamen de cibo potulento ut jusculo & hordeata, ob impotentiam masticandi, parum, sed de cerevisia in qvantitate notabili ab illustrissimo Domino epotum fuit, qvia autem excretio non respondebat, ut fieri deberet, injectioni, unde omnia illa applicata sunt tam interna qvàm externa diuresin procurantia, tam lenia, ut Decoctum Nephriticum, Foresti, Hedera terrestris, Oculi cancrorum, qvàm fortia, ut sal Succini volatile, Sal Urinæ volatile, Spiritus Urinæ, Spiritus Salis armoniaci in appropriatis vehiculis; sed nihil effectum est. Urinæ suppressio eadem continuavit XXIV. XXV. XXVI. diebus, qvibus diebus adstrictione alvi concomitante, partim Clysteribus, partim Rob de Spina cervina cum pulvere Gialap. ad promovendas aqvas, sæpius provisum fuit, cum exiguo tamen ipsius alvi correspondentis effectu. Interea tumor pedum ultra genua progrediebatur; in Abdomine autem, decumbente illustrissimo, subsistebat, sedente in fellâ, in crura descendebat, nunqvàm tamen totaliter deperdebatur. Ipsum Abdomen tendi incipiebat, difficultas respirandi increfcebat, præsertim si lectulo decumberet, omnia in Hydropem tendere videbantur. Vires de die in diem collabefcebant, qvamvis tam internis qvàm externis primariis ex genere Pharmaceutico petitis remediis & cuiq³ ferè parti appropriatis, iisdem iretur in suppetias, Aqva Petlarum, Conf. Alkerm, balsama, odorata nullâ ferè horâ fuerunt intermissa; sed hæc non nisi aliqvod solatium illustrissimo afferebant, & qvasi aliqvod interstitium modicum causabant, paulo post in pristinos labores redeunte illustrissimo.

XXVI dies Martii, utpote septimâ ab Æquinoctio, usq³ ad horam tertiam more naturæ solito qvietior fuit. Ab horâ tertiâ autem Urinæ suppressione continuante, Abdomine tumidiore cœpit inqvietudo, anxietas, difficilisq³ respiratio talis in illustrissimo, ut nocte tota qvasi jam jam se suffocandum putaret. Retentum enim serum per totum corpus distribuebatur, & prout in hanc vel illam partem ruebat, suffocationem aut aliud aliqvod lethale symptoma minabatur (ita enim Jacobus Carpus in Isagoge Anatomica, qvendam ab Urina hoc modo retenta suffo-

catum

catum esse testatur, & Jacotius refert quendam in somnum & torporem lethalem incidisse;) unde anxietatibus crescentibus sub auroram diei XXVII Martii, timens de aliquo inopinato eventu insinuavi periculum his, quibus intererat, ita ut animæ & aliis provideretur. Hæc dum agebantur Illustrissimus ab onere feri in corpore restagnantis magis & magis premi, unde etiam majoribus anxietatibus de horâ in horam corripit cœpit, ita ut inopinatus aliquis naturæ motus die sequenti, id est nonâ, futurus metueretur, qui & XXVIII die Martii, resignatione omnium temporalium ab illustrissimo Domino cum summâ omnium ædificatione peractâ, contigit. Nam sub meridië vomere cœpit in copia bilem flavam, cum tantis ructibus, ut timuerim, ego de repentina suffocatione, quam illustrissimus sibi eventuram ex retentione Spiritus metuebat: Vomitus etiam horâ II. circiter incipiens, continuavit ad usq; horam tertiam pomeridianam, procedente vomitu livido & nigro aliquot vicibus, qui inter lethalia signa ab Hippocrate ponitur 2. Prog. 39. significat enim hujusmodi vomitus bilem porraceam, æruginosam aut atram in corpore redundare, at hæ omnes bilis species malignos morbos atq; lethales producere solent.

Causa autem talium humorum in Illustrissimi Domini corpore videtur fuisse venenum illud Argenti vivi occultâ vi corpus Ejusdem destruens; Et enim humores in corpore nostro adeò ope illius degenerant, & tantam malignitatem acquirunt, ut iis partibus, in quas à natura detruduntur, Necrosin, hoc est, Gangrænam inducunt, ita Sennertus Pract. L. V. p. 2. c. 19. d. Gangr. & Sphac. Adhibitis variis ventriculorum corroborantibus remediis internis & externis, vomitus ad occasum solis cessavit, debili relicto summopere Illustrissimo Domino. Hujus diei vespere advenerunt duo Chirurghi, Dominus Kilianus & Dominus Nic. Stubenmayer, vocati ad suppetias ferendas Illustrissimo Domino. Videns enim ego suppressionem Urinæ continuare, & ex eâ Tumorem pedum attolli, illumq; in Abdomine remanere incidit mihi, si interea Cauterio in illa parte tumida abdominis effecto, quo natura singularem copiam aquæ videbatur deposuisse, succurreretur, & simul etiam in tibiis vesicatoria applicarentur, ut ita natura ab onere aquæ in corpore restagnantis sublevata longiorem vitæ moram concederet Illustrissimo patienti, atq; exinde morâ impetratâ, ne aquæ restagnantes pravitate sua viscera inficerent, causæ suppressionis Urinæ provideretur. Suppres-

fio enim Urinæ à feri secretionis actione læsa ortum ducens, jam novem diebus ita enim *Sennert. l. 3. Part. 7. P. 2. c. 1.* & quidem si æger ante septimam diem iterum mejere incipit servari potest, quod si ultra hoc spatium retineatur, etsi urina reddatur, plerumq; tamen æger moritur. Consilio ergo cum Chirurgis inito Abdomini Cauterium potentiale, Tibiæ vero dextræ vesicatorium est applicatum. Nox illa post vomitum paulo quietior visa est.

XXIX. Martii Illustrissimus Dominus mane denuo de difficili respiratione conqverebatur, unde ad ventilandum Cor & imminuendam inflammationem massæ sanguineæ, abundante sero refertæ, venam brachii dextri secari curavi ad uncias 4. circiter, autoritate etiam ductus eorum qui in suppressione Urinæ eandem proficuum svadent; non neglectis partim cordialibus & vires imbecilles reficientibus, partim diuresin procurantibus.

XXX. die Martii Illustrissimus Dominus parum ^{quæ} se quietiorem sensit ex fomno Eidem artificialiter procurato, quem à multis noctibus ambiverat.

XXXI. Martii mane misit Urinam Illustrissimus Dominus Conres ad quadrantem Sextarii, vesperi iterum misit aliquid. Hac die cum nullam sedem habuerit illustrissimus post pulverem Gialapæ duo suppositoria vesperi applicata sunt, sed cum nullo effectu.

I. Aprilis Illustrissimus Dominus totam diem in doloribus & anxietatibus consumpsit, Urinæ etiam mane ad Unc. x excrevit, sed tamen hæc nihil auxilii afferebat, nam quadruplo & ultra plus diu noctuq; de Cerevisia (nam alium omnem potum medicum abhorrebat) ebibebat.

II. Aprilis nox inquieta sicuti & dies fuit doloribus & anxietatibus intermixta, habuit illa die duas sedes & aliquantum Urinæ dimisit. *XXIX. Martii* huc usq; vesicatorium bonum effectum in emittendo sero faciebat; Cauterium autem ob nimiam pingvedinem nullum adhuc de factio effectum præstitit.

III. Aprilis iterum illustrissimo pejor fuit prioribus, viribus multum collabescentibus, non obstante, quod remediis confortantibus internis & externis continuo usus fuerit. Nox mala secuta est, ita ut eam Illustrissimus totam sedendo transegerit, timens suffocari si jaceret.

IV. Aprilis paulo quietior visa quoad anxietates, maxime post prandium.

V. April.

V. April. inqvieta & anxia magis magisq; fuit. Hac die varios appetitus comedendi hæc & alia illustrissimus habuit, unde condita, quædam assumendo, super ea tantos dolores ventris habuit, ut eisdem duobus granis Laudani compefcere oportuerit. Hanc noctem totam insomnem duxit cum frequenti potu Cerevisiæ Girkaviensis, à triduo etiam jam extrema frigere cœperunt, manusq; ambæ tumidæ factæ sunt; urina etiam si bis in die mingeretur, pauca tamen erat, & minime potui correspondens, pedes magis magisq; tumidi.

VI. April. virium imbecillitatem nobis maximam attulit, manentibus omnibus causis, eam occasionantibus, unde diu non duraturum, sed deliquio repentino auferendum prædixi: Nox insomnis, & si aliquis somnus superveniebat, ille laboriosus erat, unde Hipp. S. 2. in quo morbo somnus laborem facit, lethale.

VII. April. dum illuxisset, paulo alacriorem nobis illustrissimum demonstravit, sed considerando illum uno oculo nos aspicere adverti. Unde Hippocr. mihi in memoriam revocavit, cum in morbo acuto oculus unus altero minor fiat, lethale. Interea nullâ quiete illâ die habitâ, sed jam ad lectum jam ad fellam petente, tamen modico cibo sumto, circa horam secundam pomeridianam dum ita inqvietus Illustrissimus esset derepente passus est deliquium animi, ex quo modicum ad se rediens iterum recidit & agonizare cœpit, atq; horâ quartâ & uno quadrante supra, animam Deo efflavit.

VIII. April. Cadaver illustrissimi Domini apertum est, cujus partes internæ taliter fuere constitutæ. Abdomine aperto in *Stomacho* duo ulcera reperta fuere, præterea totum quod ingestum erat, atrum colorem referebat. *Hepâr* magnum durum & quasi coctum, in duabus partibus fideratum. *Splen* totus putridus. *Renes* utriq; duri & materiâ crassâ viscidâq; referti, quæ obstructio causâ fuit suppressionis Urinæ. *Membrum virile* cum testiculis totum quantum Necrosi infectum, eodem modo orificium *Vesicæ* compertum. *Omentum* circa vesicam inferius disruptum & nigrum. In Thorace *Cor* magnum sed flaccidum. *Pulmones* thoraci utriusq; lateris accreti, ab inflammatione nigri, & integra sui parte materiâ purulentâ undiq; referti. *Femora* cum *Tibiis* Hydropicorum instar aqvâ tumida. *Cauterium* quod Abdomini applicitum fuerat, nec dum pingvedinem, quâ Illustrissimus ad 4. digitorum crassitiem pollebat, pertransiverat. Infelix hoc fatum

quare Illustrissimo Domino acciderit ex præmissis & præsentis partium constitutione conijcere licet, Illustrissimum Dominum fato cedere debuisse, neq; possibile fuisse evadere, nisi divinitus inspirata remedia fuissent, quod hisce Suppositionibus confirmo.

Suppono I. Illustrissimum Dominum à longa ~~se~~^{ri} annorum de affectione Hypochondrii sinistri, id est, Lienis conquestum fuisse: Signum igitur est, hoc viscus, aut à natura debile, aut per errores in rebus sex non naturalibus commissis tale evasisse; unde paulatim computruit; putridum autem viscus, ut est Lien, in corpore diu permanens lethum inferre solet se sólo.

Suppono II. Seposita i. Suppositione Illustrissimus Dominus hunc morem habuit, ut bene comederit & biberit & nullatenus se exercuerit, sed quasi semper domi, nisi coactus immobilis hæserit: nonne per hoc multa aggregata, quæ alias per exercitium exhalassent in corpore remanserunt? corpusq; superfluis humoribus refertum, ad putredinem concipiendam aptum reddiderunt?

Suppono III. Illustrissimum ut gravedine illa corporis, quam molestam sibi advertibat, liberaretur, variorum hominum remediis usum fuisse, sive illa secundum rationem fuerint, sive non, nonne per usum talium non repurgato corpore, humores magis impactos reddidit, & usu variorum remediorum viscera sibi debilitavit.

Suppono IV. Inunctionem Mercurialem esse venenosam.

Suppono V. Inunctionis Mercurialis infringi venenositatem, si in contrarium venenum habeat quod agat.

Suppono VI. Inunctionem Mercurialem soli Lue Venereæ, & quidem nec adhuc temerè, competere.

Suppono VII. Illustrissimum Dominum Lue veneræ non laborasse.

Suppono VIII. Si ergo Lue venerea non laboravit, & non temerè illis debet inunctio Mercurialis adhiberi, qui illâ correpti sunt, multo ergo minus illis qui illam non habent.

Suppono IX. Inunctionem Mercurialem insinuatione suarum atomorum in corpus vim habere commovendi humores crassos & viscidos, & quasi congelatos, per modum fermenti alicujus eos resolvendo & fundendo.

Suppono X. Inunctionem Mercurialem non solum habere vim humores commovendi & fundendi, sed etiam ubi non invenit quod agat sua

sua venenosa qualitate inficiendi & calorem nativum partium suffocandi, inibiq; gangrænam formandi.

Suppono XI. Mercurii inunctionem etsi is prava qualitate non esset præditus, dummodo humores viscidos & crassos liqvaret, sufficere, ut homini mortem occasionaret.

Suppono XII. Liqvatis tali pacto crassis & viscidis humoribus, hi massæ sangvineæ commixti tanqvam grumuli aliqvi in illa oberrant, & qvo sangvis fertur, cum illo circumducuntur.

Suppono XIII. Si tales viscidi & crassi grumuli non bene dissoluti transeant per aliqvos subtiles meatus, illos ibidem figere se posse, & obstructionem causare.

Suppono XIV. Si tales viscidi grumuli in principibus partibus se figant, pro diversitate nobilitatis partium, diversorum causa erunt Symptomatum.

Suppono XV. In exemplo: Si grumi tales viscidi instar mucii in Renibus, à sangvinis massa deponantur, visciditate sua meatibus illis adhærebunt, illos obstruent, & data semel obstructione impediunt ne serum à sangvine aut per vasa lymphatica delatum possit transcolari in Ureteres & Vesicam.

Suppono XVI. Prohibita transcolatione, serum illud, aut ruptâ venâ aliqvâ in abdomen stillare debet, aut in sangvinis massa remanere, & cum sangvine, qvo ille fertur, circumire.

Suppono XVII. Serum illud esse superfluum naturæ, & excerni debere.

Suppono XVIII. Serum illud præterqvam sit superfluum, continere in se superfluum salem, qvi si remaneret, in corpore inflammationes, putredines & ipsam gangrænam occasionaret, unde necessarium est ut excerneretur.

Suppono XIX. Serum illud superfluum, si non alicubi perfringat, cum Sangvine per omnia viscera, vi motus sangvinis, deferri.

Suppono XX. Similes grumos viscidos cum massa sangvinis in Illustrissimo Domino inunctionis Mercurialis hinc inde fuisse commotos.

Suppono XXI. Similes grumos viscidos Renes Illustrissimi Domini obturasse, unde suppressionem Urinæ passus est.

Suppono XXII. Serum illud partim se diffudisse in femora partim cum massa Sangvineâ fuisse delatum ad partes principes præcipuè Pulmones,

mones, jam ante hac malè dispositos & thoraci accretos & inibi calorem nativum suffocasse, & falsedine sua pravâ Gangrænam suscitasse.

Suppono XXIII. Dari exempla à purâ diuturna suppressione Urinæ mortuorum, & si Mercurio non fuissent uncti.

Suppono XXIV. à solâ Suppressione Urinæ potuisse omnia mala ista Illustrissimo Domino obvenire etiâ sine veneni cooperatione.

Suppono XXV. Accedente tamen venenositate Mercurii eò citiùs acceleratam mortem, quàm fors secuta fuisset, nam Hydropici modicum mingendo sat diu tamen vivunt.

Suppono XXVI. Hydropem solere Gangrænam causare, unde raro tales sanari.

Suppono XXVII. Gangrænam quæ fit cum affluxu venenosorum humorum & occulta qualitate, difficilioris curationis esse, quàm quæ fit sine affluxu, pauci enim à tali Gangræna evadunt.

Suppono XXVIII. Ab utraq; causa Gangrænam exortam, esse lethalem.

Suppono XXIX. Dari exempla partium externarum Gangræna correptarum, à qua homines (ubi tamen applicari poterunt remedia) mori debuerunt.

Suppono XXX. Ubi Ventriculus, Pulmones, Lien, Membrum vile, Testiculi, Omentum, Hepar, gangrena corripuntur, quò difficile est applicare remedia, quis ille erit qui talem liberare poterit, nisi solus Deus?

Talis fuit Noster Illustrissimus Dominus Patiens repertus, non desunt igitur causæ sufficientes cur fato cesserit.

Suppono ergo me fundamentaliter demonstrasse, quod demonstrandum erat.

[*Ex Litteris è Pragâ ad D. Ph. J. Sachs à Leuvenheimb.*]

OBSERVATIO LXXXI.

D. NICOLAI GUILIELMI BECKERS.

EX LEVI PURGATIONE IN AURIFABRO MORO.

Egregius ac Virtuosus Dominus *Georgius Heidt*, Civis & *Aurifaber* Viennensis, rerum artificiosarum deurationi sedulo intentus, Realgaris, sulphureo ac *Mercuriali* per inspirationem attracto *Fummo*, reiteratis vicibus, lassitudine ulcerosâ totius corporis, Tremore

more & Palpitatione cordis prehensus, est à me curatus; Pluribus tandem dum septimanis apparatusis equestribus deaurandis incubisset, ac quatuor hebdomadis omnino deurationi superfedisset, præter Lassitudinem totius nil sentiendo, ordinaria lenitiva ex securissimis parata, sumta purgatione, venenatis qualitatibus à tempore deurationis in corpore latentibus agitatis, præfatis symptomatibus, sudoribus frigidis, Lipothymis ac Convulsionibus totius corripitur, nullisvé proficientibus Remediis, Regia Cordis occupatâ, robustissimo corporis habitu exspirare cogitur. [*Ex Litteris à Viennâ ad D. Phil. Jac. Sachs à Loewenheim*]

SCHOLION.

Ut *Metallarii* qui in fodinis operantur, peculiaribus obnoxii sunt morbis, de quibus singularem tractatum edidit *Theophrastus Paracelsus*. illosq; eruditâ disputatione Lipsiæ 1652. enucleavit *Collega Curiosus* præpopere demortuus *Zephyrus*, *Leonhard. Ursinus Prof. Botanices*: sic non minus *Aurifabri* aliiq; qui nimis crebro *Mercur.* tractant aut ejus fumum quovismodo sive per os sive per aliam viam ad se trahunt, maximo suo damno experiuntur, morbos nervos infestantes. Ut etenim si in loco clauso exponatur aureum vas, & dein *Mercurius* supposito igne evolare permittatur, totus *Mercur.* qui sublimis in auras evanuisse putabatur, simulatâ fuga in aurei vasis amplexibus hæere inveniatur, experientiâ *Kircher. de Arte Magn. L. III. p. 3. c. 2.* sic non minus in ipsis evaporationibus, quæ ab istis Artificibus peraguntur, attrahitur in nares *Mercur.* indeq; in Cerebrum genusq; nervosum. Unde concludit *Kircher. de Arte Magn. L. III. p. 5. c. 3. p. 635.* cum *Mercur.* non raro in craniis in sepulchris inveniatur, esse crania talium Artificum, dum etenim in extrahendo aut præcipitando *Mercur.* multum sint occupati, non exiguam vaporis partem per nares excipiant, qui in frigidas cerebri cellulas receptus, ibi denuo congelascit, ut etiam post mortem tanquam in vasculis perennet, non ut Philosophastri nugentur, quod intra hominem & ubivis *Mercurius*, ut materiam Lapidis sui hoc prodigio jactent, inveniatur. Docet hoc *Aurificis Anatomia Romæ factâ*, qui cum summos capitis dolores passus obiisset, in aperti capitis cerebro plusquam *Libr. j. Mercurii* reperta fuerit ex vapore ejus hausto ibiq; congelato. In scemina calvariâ quæ fucis ex *Mercur.* quotidie usâ, & per biennium enormi capitis

pitis dolore fatigata, in osse calvariaë Unc. ij. Mercurii inventi fuerunt, *Zwinger. in Thes. vit. Hum. T. 1. f. 520. ex Cardano de subtil.* Quin & exterius admotus Mercur. per poros Corpori se infinuat, & divisæ istius particulæ rursus se uniunt, unde ex mamma cancrofa Mercur. exstillavit, quod laminæ Ungv. mercuriale adhibita fuisset. *Bartholin. c. 1. hist. 7.* & Mercur. in sauciati Emplastro adhærere visus est, qui antea inunctionem passus fuerat. *Rhodius Cent. III. obs. 87.* Sanè post imperfectam Inunctionem in Lue Gallica Mercur. in caput interdum se infinuat, ibiq; relictus intensissimas Cephalalgias excitat, qui tandem mercurius aureo globulo naribus, & aureo nummo ori indito (quia Mercur. auro ob sympathiam se associat, & illud dealbat) per vices extrahendus. *Jacoz. obs. XIII. commun. River. & Ipse Laz. River. Cent. II. Obs. 91. ex articulis vero extractionem Mercurii per applicatum Aurum foliatum tentat Zacut. L. II. Prax. Adm. obs. 128.*

[*D. Philip. Jac. Sachs à Leuvenheimb.*]

OBSERVATIO LXXXII.

D. NICOLAI GUILIELMI BECKERS

ABSCESSUS ABDOMINIS INCISIONE CURATUS.

Ingenuus ac Eruditus Dominus *Laurentius Frölicz, Nosocomii Casarei Chirurgus Viennensis*, Temperamenti calidi ac humidi, Ætatis annorum triginta quatuor, choreis aliisque jocularibus recreatus, de gravativo musculorum Abdominis, inter Coccygem & Costas mendas, infra Hepar Dolore cum siti, vigiliis, Anxietudinibus, capitis dolore, ac Calore totius indies accrescentibus conquestus, dum Ruborem, Tumorem externè nullum, Duritiem vero in profundo renitentem observassem, *Abscessum inter Peritoneum & Musculum transversum abdominis latere statui.* Quapropter Digerentibus, Maturantibus, Emollientibus, Abstergentibus, Revellentibus, Derivantibus, sensibilibus ac insensibilibus Evacuantibus, internis ac externis, tam Chirurgicis quam Pharmaceuticis in cassum adhibitis remediis, ad funesta jam jam avertenda, *Musculorum Abdominis incisionem* svasi. Quæ, tametsi Patienti & adstantibus abominabilis visa, ab Excellentissimis Viris ad consilium convocatis approbata, dolore locum apertionis designante, per *D. Pi-*

las, S. C. Maj. Chirurgum, quatuor digitis infra Costas gladiolo longiori, ima penetrare, institutâ, Purulentâ, Crassâ, sanguine conspersâ Materiam libram semis, & totidem binis vicibus pluribus sequentibus diebus detrahare jussi, quo factò, dolor capitis, sitis, vigiliâ, anxietates, febris, partis affectâ renitentia aliaque cessarunt symptomata, vulnere per plures hebdomadas pure scatente, strictâ servatâ diætâ, congruis non neglectis remediis, Chirurgus, qui totus emaciatus fuerat, nunc floridus ac vegetus plenariè restitutus conspicitur. Testis hujus operationis est Excell. ac Doctiss. Dn. D. Jung & D. D. Kielman, qui mecum operationi interfuerunt.

[Ex Litteris à Viennâ ad D. Phil. Jac. Sachs à Leuvenheimb.]

OBSERVATIO LXXXIII.

D. JOHAN. MICHAELIS FEHR

ESUS RERUM ABSURDARUM.

Preternaturalis Sexus sequioris varia & incongrua edendi appetitus præprimis gravidarum sat ubiq; notissimus, & Lipsiæ mihi nota fuit fœmina præclara, quæ singulis ferculis etiam orbem tritico crudo plenum apponi curabat, quo alternatim vesceretur; aliæ cretam, carbones, arenam, carnem crudam, vitrum, lapides, ligna, animalcula viva &c. singulari appetitu & confertim assumerunt, citra ullam etiam noxam, quarum exempla apud Schenckium in suis observat. non pauca magnâ cum admiratione legi possunt. In Masculino autem genere quanquam hoc admodum rarum, nihilominus cum eodem Schenckio etiam noster Sennertus in paralipom. pag. m. 128, testatur exemplo Claudii Lotharingii, qui non solum antea recensita à cibo humano planè aliena, sed & stramen, fœnum, res putridas & fœtentes, præprimis a. salvâ veniâ, sterqus bubulum calidum adhuc (hoc etiam

Catonis torvi torisset ora cachinno)

avidissimè deglutivit. Vidi & hic puellam, quæ scabie malè curatâ & in corpus repulsâ febre malignâ & ejusmodi appetitu correpta fuit, ut nullâ re alia quàm creta subtilissimè trita placari & satiari potuerit, cui postmodum mechoacannam albam admiscui, & sic DEi gratia pristinæ sanitati restitui. Degit jam hic Svinfurti Puellus 6. circiter annorum murarii filius, qui à tempore ablactationis statim cre-

tam, pulveres, arenam edere gestiit, in hypocausti humi adhuc serpens ex omnibus fissuris & angulis pulveres anxie quæsivit & degustavit, his scopis ritè remotis, calceamenta arripiebat & in illis hærentem lutum s. v. abradebit, adeò ut nec adhortatione nec minis coerceri potuerit, crescente jam ætate & hic p. n. appetitus ita increvit, ut postmodum copiosius *arenam*, (interdum unâ vice mensuram pilei semipleni) *calcem, carbones, lateres, ellychnia, carnem crudam & farcimina* deglutiret, citra ullam, crede mihi, querelam & dolorem; in patriâ domo solus aliquando relictus de tribus parietum areolis calcem ferè omnem consumpsit, & hæc de causa castigatus, Vicini murum, plateam versus, adiit, Vicinus hoc statim animadvertens, locum parietis succo absinthii bene inunxit, puer amaritiam gustans mox ad rivulum plateæ proximum se recepit, ibiq; humido & arenoso luto cupidinem suam rursus placavit, aliquando etiam calcem vivam devoravit, quæ ipsius ventriculum adeò corrodit, ut sæpè & continuò frigidam ingurgitare coactus fuerit, hinc plures quam quinquaginta & vivi & mortui propulsi fuerunt vermiculi; Cibos optimos vilipendit, dulcia non appetit, ut saccharum, mel, lac, nec carnem etiam. Optimum suum victum esse judicat, jura ex mera aqua confecta, & caseum eum pane, præ omnibus tamen *ARENAM*, quæ immutata per inferius guttur cum fecibus liquidis excernitur. Edit non solum lychnos cum ellychniis sed etiam emunctoriorum contenta exactissimè expurgat. Mentem aliàs & habitum corporis quod attinet, hilaris est & optimi coloris, præsentis animi, dormit secure, uno verbo bene se habet. Si nonnulli ipsum adhortentur, quò ab hisce insolitis & obscænis rebus abstineat, erubescere quasi videtur, confestim autem ad malè antea factam redit diætam, & quod mirum, citra omnem querelam, morbum aut noxam, hoc excepto, quod ipsi dentes priores superiores, qui ut & inferiores lati & firmi sunt, arenæ calcisq; attritu ferè ad dimidium sint consumti & flavescentes. Unde igitur & è quibus causis appetitus hic pravus originem suam trahat, dictu difficillimum, Mater ejus nunquam laboravit Picâ seu Malaciâ, nisi quod, ipsum adhuc in utero gestans & pyra silvestria glandesq; indies more pauperum in campis quærens patentibus, semper hordeum crudum parumper in molâ lavigatum secum in fundâ habuerit, & illo totâ die famem sitimq; leverit, sed non video, qui ex cibo hoc satis congruo foetui in utero materno tam mira oriri queat impressio. Omnium admirationem superat

perat pueri hujus habitus optimus & valetudo non aduersa. Præcepta nostra & regulæ diætæ hic loci postponenda & singulari complexioni seu Idiosyncrasiæ locus concedendus primarius dicendo: Monstrantur in Naturâ.

SCHOLION.

De Picâ Gravidarum innumeræ possent adduci historiæ, nisi illæ passim obviæ in Practicorum Libris. Rarissima tamen & sane carissima fuit sceminæ Parisiensis paucis abhinc annis, quæ ex inordinato appetitu cum videret pretiosa fila illa oculata, seu institas quæ collaria linthea exornant Genuæ elaboratas & Lutetiam deuectas (German. *Spigen oder Borten*) earundem pro 400. Imperialibus seu centum pistoletis monetæ Gallicæ unâ vice devoravit, & post triduum rursus alias pro aliis centum pistoletis, ex quibus Cleopatraz quasi Luxuriosa filia pretiosum sibi construxit convivium. *Harsdörff. in Theatr. Comic. hist. 67.* Sceminam cachecticam recenset *Hier. Reusner. in obs. à G. Hieron. VVelschio editis obs. 69. p. 40.* quæ esu argillæ satis expleri non potuit, & ab *Antonio Junckero* Medico Duc. Saxon. tandem percurata. Virgo autem Consulis Amstelodamens. quæ ad satietatem cespitè sulphureo, ac plumbi laminis minutatim concisis usâ, incidit in Animi deliquia, ventriculi dolorem, alvum suppressam, tandemque mortem. *Tulp. l. IV. Obs. c. 23.*

In Sexu tamen masculino rariora sunt Exempla, dantur tamen quibus rerum absurdarum esus non fuit nocivus. *Vitri voros* novit *Hildan. Cent. V. obs. 2. f. 384.* tres, qui robustissimi & sine noxâ vitra quam plurima cum aviditate devorarunt, & sat commode vixerunt, quorum Historias Idem repetit *Cent. VI. obs. 35. & in append. Epist. f. 763.* Gallum quoque innoxie sapissime vitrum devorantem vidit *Borell. c. 1. obs. 52.* ut & alium *c. 1. obs. 69. mangia sasso* dictum, qui lances integras calculis pollicis crassitie refertas deglutivit. De Petro Corogio Aulico Ludovici R. Hungariz narrat *Nicol. Isthuanes l. VIII. Rer. Hungar. & cum eo Th. Lansius Orat. contra Hung.* quod is mures vivos, præcisas felinum oaudas, abjecta in plateis cadavera tabo vermibus, scatentia absque ullâ nausea devoraverit. Novimus, inquit *Ulyss. Aldrovandus in Monstror. Histor. à Barthol. Ambrosino edita f. 217.* Bononiæ bajulum Anno 1626. qui volens vel mercede incitatus urceos, clavos, coria, ligna, anguillas, aves implumes, & mures vivos devorabat, & absque vitæ discrimine per anam omnia egerebat.

Vidit *Eusebius Nierenbergius* in Aula Philippicâ hominem, qui omnia gustaret, omnia voraret, laneos pannos, coria, vivos mures, imò semivivus est manducare vivum fœlem cum pelle pilisque, ipsumque ejulans & repugnans animal ipse mordebat. *Nierenb. L. III. Hist. Nat. Peregr. c. 9.* Vixit paucis abhinc annis *Praga*, eo tempore cum pars Urbis præsidio Svecico firmata esset, mirandæ constitutionis homo, qui non tante *Harsdorff. in Theatr. Tragic. hist. 164. §. 12. canes & alia viva animalia comedit.* De eo plurima narrarunt Sveciæ militiæ Præfecti cum Anno 1647. Lipsiæ degerem. Unicum exemplum ex ore Exc. *D. Joh. Hoppii Prof. quondam Parthol. Lipsiæ* referam, ipsi narratum à Generale *Axeli Lillio* Præsidii Svecici in Misniâ Governatore, qui illud *Pragæ* unâ cum *Konigsmarckio, Comite de la Garde, Comite de Levenhaupt*, aliisque Generalibus præfens viderat. In Confessu tantorum Virorum mercede aliquot Imperialium conductus *Porcellum vivum* unâ cum pilis dentibus arripiens ab opere non destitit, donec eum totum, remotis solummodo intestinis absumsisset: tandem cum admoneretur, ut & *intestina facta reliquis* subjungeret, pretio unius ducati persuasus, eadem quoque omnibus stupentibus & ad ista ferculâ canina nauseantibus, deglutivit.

[*D. Phil. Jac. Sachs à Lev.*] Confer *A. 17. §. V. Obs. 148. p. 150.*

OBSERVATIO LXXXIV.

DN. ALHARDI HERMANNI CUMMI

PARALYSIS PEDUM EX LONGIORE IN
FRIGIDO MORA.

Obs. Pathologica.

Observavi Anno 1667. jam adulto Autumno, duos, qui diutius puteum exhausturi, in frigido morarant, inferiorum partium omnium correptos fuisse paralyti. Occurrit hic mihi, quod sæpius tum legerim tum audiverim illos qui licet æstate diutius morati fuerant in aqua tandem gravitate & Spasmo correptos fuisse, & existimarent, se à spectro ad fundum trahi.

[*Ex literis ad Dn. Joach. Georg. Elsnerum.*]

OBSER

OBSERVATIO LXXXV.

DN. ALHARDI HERMANNI CUMMII
EPILEPSIA HYPOCHONDRIACA CURATA.

Miles Juvenis 24. circiter annorum ex iis qui Civitati Hännoveranæ pro præsidio sunt Anno 1666. circa autumnum sentire incipit insignes in hypochondriis dolores pungentes cum, eorundem intumescencia; qui tamen mox in diarrhæam seorsam terminabantur. Hanc diarrhæam cum metu tum temporis Hännoveræ Epidemicæ grassantis dysenterix sisteret, hypochondria terum inflantur, hincq; halitus tetri ascendentes ad cerebrum illud deo in consensum traxerunt, ut miles iste quotidie vel decies concideret in vehementissimos morbi comitialis insultus. Vorax erat valde, ad statim post pastum concidebat referebatq; se ex hypochondriis aiam quandam sentire ascendentem à qua temulentus primum & verginosus evaderet, post quasi vi ad terram dejiceretur, quod à spectro eri existimabat. Jejunus nil nisi dolorem in hypochondriis & anxietatem sentiebat, statim autem ac quippiam assumsisset prosternebatur. erat cæteroquin boni habitus temperamenti ut videbatur sanguineum phlegmate temperati.

Hic militi ego hoc modo Medicinam faciebam. Primum purgato corpore id operam dabam, ut acidum istud excedens naturalem ad statum reduceretur: cui fini singulis diebus horis matutinis utebatur pulvere digestivo ex Vitriolo Martis Sale Essentiali Zvvelfr. & Saccharo Antho. post pastum autem semper utebatur pulvere ex seminibus coindri, anisi, anethi, granis paradyfi cum aliqua portione cranii humani rasi. Aliquando circa novilunium vomitum movebam cum antimoniali aliquo vomitorio: aliquando etiam Sudores movebam cum cinnabari antimonii, tinctura Corallorum & similibus, quæ qualitatem cephalicam habent. Tandem cum corpus satis existimarem, paratum esse commendabam usum lactis vaccini in cuius Urin. iij.rach. ß. saponis hispanici albißimi soluta erat. Hoc lac manẽ semper jejuno bibebat ventriculo, abstinens postmodum per totum diem acidis, idq; tanto cum fructu ut brevi à molesto hospite liber evaserit, nunc usq; in diem sanus degat. [ad D. Joach. Georg. Elsnerum.]

Obs. Pathologica.

OBSER-

OBSERVATIO LXXXVI.

DN. ALHARDI HERMANNI CUMMII

EPILEPSIA EX RETENTIS MENSIBUS VENERE
ET PUERPERIO SANATA.

Nota mihi est nobilissima quædam fœmina, quæ cum Virgo adhuc ex mensium retentione epileptica fieret, à Medico persuasa ut se viro substereret. Inde gravida, feliciter peperit puellam, à puerperio autem optimè purgata prorsus ab Epilepsia libera evasit. [ad Dn. Joach. Georg. Elsnerum.]

OBSERVATIO LXXXVII.

D. VALENTINI ANDRÆ MOELLEN-
BROCCI.

OMENTUM PUTREFACTUM.

Sennert. L. III. Med. Pract. Part. 3. c. 8. p. 489. refert se vidisse in Studioso quodam Scorbuto & Hydrope laborante, & in Nosocomico Academix mortuo totum ferè *omentum putredine consumptum* fuisse. Sic Jacob. Bontius L. II. Med. Ind. c. XI. p. 26. apud Indos in Atrophia ab obstructione Indis familiari invenit *totum* aliquando *Mesenterium*, *absumptum*, & tamen Intestina cohærentia, ac potius inter se confusa nullo ordine, tenuibus membranulis adnatis. Sic Ego cum Anno 1657. adhuc Erfurti degerem, *omentum putrefactum* bis observavi, in senatore quodam Erfurtensi, & in militari quodam viro ambobus amicis meis. Ille cum per quinque menses Ictero nigro laborasset, & medicamentis ab Affine suo Archiatro Ducali exhibitis nihil proficientibus, sensim viribus consumptis beatè obiisset in ejus *aperto cadavere* inveni Epar scirrhosum lignicq; instar durum ac tartareis assatisq; quasi humoribus infarctum, vesiculam felleam planè vacuum, *omentumq;* omnino *putridum*. *Hic* dum viveret, nil nisi ventriculum accusabat, quod nullum cibum appeteret, coqueretq; , cui ad confortandum ventriculum multa fuere adhibita, sed omnia in cassum post mortem, *dissecto cadavere*, *omentum* planè *putrefactum* inventum est, ventriculo, reliquisq; visceribus salvis, ex quo colligitur, *Omentum* ad ventriculi coctionem non parum facere. [D. Val. Andr. Moellenbrocc. Lett. ad D. Sachsum.]

OBSER-

OBSERVATIO LXXXVIII.

D. VALENTINI ANDREÆ MOELLEN-
BROCCI.

MICTIO CRUENTA.

Juvenes plethoricos neq; ulli manifesto morbo obnoxios, quibus nec falerna vina, nec lautus cibus defuit referatis vasis emingere *cruentam Urinam Hieron. Reusner. ut in Schol. ad c. 22. Jodoc. V Villich. de Probat. Urin.* refert, sæpe vidit. Grandioribus etiam natu, senibusq; id accidisse *D. Th. Bartholin. Cent. IV. hist. 45.* & alii notarunt. Idem accidit *hic Halis Saxonum Anno 1665, Secretario cuidam plethorico 48. annorum, plurimum Sanguinis sine omni molestia, aut non absq; terrore emingente, quem sola Tinct. Sulph. Vitriol. & ob metum congru- mescentiæ sanguinis Es. fl. hyperici, divinâ benedictione brevi restitui adhuc integra sanitate fruentem. D. Mællenbroccius Litt. ex Hallis Sa- xon. ad D. Sachsum.*

SCHOLION.

A variis causis *Mictio cruenta* oriri potest; quæ passim apud Au- thores enumerantur. Sunt nonnulli, qui diutius si equitent, aut si im- moderatius se exerceant, excalescentis Renibus, sanguinem mejunt, in- quit *Holler. comm. in Hipp. 4. §. 78.* Talis rei exemplum contigit *hic Vra- tislavie* in viro Litterato, qui aut nimiam vitam sedentariam, aut postea nimiam commotione subsequente, Renes excalesceret: is semper, quando iter ad aliquot miliaria conficeret sive curru, sive eqvo, sive etiam pedi- bus aliquantulum citius tempore æstivo curreret, absq; dolore aut ja- ctura virium copiosas *Urinæ Sanguinolentas* reddidit. Et cum maxi- mum periculum ipsius familiares subtimerent, bono esse eos animo jussi, & monstratâ Observatione *de Sanguinis mictu periodico* apud *River. Cent. II. obs. 13.* de viro cui ab equitatione ab humoribus acris & bi- liosis, vel pituitæ falsæ naturam redolentibus *mictus cruentus* excitatus fuit, quando motu & calore exagitati tales humores cum sero ad renes permixti amandantur, renum venulas aperientes: hoc inquam progno- stico moniti & muniti, timorem deposuerunt, & mutato aliquatenus

vitz genere, Vir hic à Scorbuto non alienus & quieti nunc magis deditus hæctenus per triennium nullam amplius emisit *urinaem cruentam*.

[D. Philip. Jac. Sachs à Leuvenh.]

OBSERVATIO LXXXIX.
D. VALENTINI ANDREÆ MOELLEN-
BROCCI
MICTIO CHYLOSA.

R Everendissimus & Generosus Dn. Dn. N. aliquandiu arthriticos & nephriticos dolores perpeffus, de dolore finistri hypochondrii quæstus est, ac appetitu prostrato, *Urina alba cum sedimento instar cretæ albo*, non sine molestia per aliquot septimanas excretâ, corporisq; atrophîâ. Post alios Medicos & me consuluit, meumq; de tali Urinâ iudicium postulavit, cui respondi, *Urinam albam cum sedimento instar cretæ albæ* alias hypochondriacos non modo, sed & arthritide & calculo obnoxios interdum habere, idq; Hippocrat. l. 2. prædict. p. 95. notasse scribentem: Urina crassa in qua, quod subsidet, album est articulorum tumorem aut dolorem denunciat. Hujus causam nonnullos materiam alimenti terrestris Sulphure non imprægnatam esse, opinari, me vero, salvis tamen aliorum Medicorum simul consultorum iudiciis statuere, materiam istam albam in Urina Reverendiss. hujus Viri contentam nihil aliud esse quam chylum, cum, si exactius examinetur, non cretæ aut Sulphuri, utpote quæ crassioris sunt substantiæ, sed Chyli substantiam (quasi impalpabilem) & colorem exactè referat, atq; totius atrophia adsit, nec viæ desint per quas Chylus ad vasa Emulgentia & venas urinarias pervenire queat, quemadmodum eas Oculatissimus Anatomicus Th. Bartholin. in Hist. Anat. de Lact. Thorac. c. 9. manifestè demonstravit, ibiq; exempla adduxit. Nec obstare cruciatum inter mingendum, cum chylus acrimoniam hujus doloris causam in corpore cacochymico ob abundantiam Salium silvestrium haut difficulter contrahere possit. D. Moellenbrocc. in Litt. Vratislaviam scriptis.

SCHOLION.

Similem ferè Historiam enarrat *Dn. Balth. Timans l. 3. Cas. Medic. obs. 43. de mictione*, ut vocat, *pultacea* in Illustri Falckenbergio Governatore Colmaræ, qui ultra biennium eminxit *Urinas turbulenta & veluti lacteas*, in quibus materia *alba* instar *pultis* in fundo subsedit, tantâ copia, ut dimidium Urinalis plerumq; repleret; inter mingendum ardor, & dolor præcipuè sub finem, foetor autem nullus, nec pinguedo, aut ramenta, vel aliud quidpiam quod Pus indicasset, judicavit itaq; hanc *Urinam à vitata coctione & chylo* provenire. Talam *Urinam lacteam* ultra 40. annos sine ullo Renum aut vesicæ morbo emisit *Felix Plater. l. 3. Obs. p. 784.* quæ valde turbida & *veluti lactea*, materiam albam lactis instar crassioris in fundo cochl. j. vel ij. mensurâ deposuit, inter mingendum cum aliquo ardore, quam materiam exsiccavit, & invenit sal quoddam, repræsentare pellucidum, in fibras scissum, gustui salsum. Eandem *Urinam lacteam* in Scorbuticis quoq; inveniri *D. Joh. Dravvixius tract. de Scorbut. cap. 9. p. 377.* attestatur, quod symptoma vulgo Castor der Bieber dicatur, illiusq; originem pariter ex *chylo* deducit p. 378. qualis affectus sæpius per aliquot Menses *D. Schæferum Lipsiæ* fatigavit,

[*D. Phil. Jac. Sachs à Leuvenh.*]

OBSERVATIO XC.

D. PHILIPPI JACOBI SACHS A LEWENHEIMB.

ALOE SILESIACA FLORESCENS.

Vocabulum *Aloës* apud Botanicos varia significatione sumi solet. Interdum *Aloë* significat *materiam odoratissimam, Xylaloen, lignum Aloës* in *Sacris Cant. IV. v. 14.* inter præstantissima aromata recensitam, tantæ fragantiæ, ut etiam oriens vestes purpuratas Magnatum, & pretiosissima stragula ea perfunderet, ut colligitur ex *Psam. 45. v. 9.* imò luxui mancipati pulvillos, plumâ delicatâ ventosè tumentes, eo inunxerunt, uti ex meretricis persona *Salomon in Gnomolog. c. 7. v. 17.* docet. *Aloë* quoq; notat succum, qui pellibus infusus ex Arabia & Ægypto, & ex novo Orbe affertur, & tam pro medicina adhibetur, quam etiam olim apud Judæos *Joh. 19. v. 39.* & hodie pro balsa-

matione & præfervatione Cadaverum à putredine. Hæc *Aloë Orientali* India propria est, præcipuè in Insula Succotra nascitur.

Hodiè invenitur *Aloë vulgaris* seu *Aloë Hispanica* (quia ex Hispania copiosè affertur) *Botanicorum Sempervivum marinum*, Scyllæ similitudinem habens, quam quoq; *Plin. l. 27. c. 4.* describit. Hæc solo aëre diu perdurat, si parietis indatur foraminulo, vel cum filo ad aërem pendatur, vel laquearibus appendatur, unde nonnulli illam magneticè attrahere aërem & coagulare, vel ejus atomos allicitas sibi unire statuunt. Hæc in locis calidioribus quoq; floret, qualem Pisis, flore luteo, 1561. mense Martio vidit in fictili florentem *Joach. Camerar. in Horto Medic. p. 10.*

De nostra tamen *Aloë* florente, intelligenda est *Aloë Americana*, *Dod. Clus. Aloë Aculeata C. B. Aloë Spinosa Camerar. Aloë folio Mucronato Lob. quæ in America tam Septentrionali in Regno Mexicano & Nova Hispania, quam in Meridionali in regno Peruviano copiosè crefcit, unde jam præterito seculo in Europam, tanquam in aliam Coloniam, navigationis beneficio, deducta fuit. Ejus aliquot species in America (ex quibus præcipua *METE* seu *MAGUCL.*) recenset & describit *Nardus Anton. Recchus in Hist. Rer. Mexican. l. VIII. c. 12. f. 270.* quod ejus folia majora, crassiora, spinifera in acutum desinentia mucronem, in cujus caulis summâ parte Flores lutei, oblongi, juxta cacumen stellati, in quibus procedente tempore semen Asphodelino perfimile; sed hæc species ut *Fab. Columna in Not. ad Resch. f. 882.* censet, humiliores sunt, quam ea quæ arborecente caule apud nos reperitur, unde istæ florum magnitudine potius, quam multitudine conspicuæ sunt. Optimè *Aloë* Americanam veram descripsit *Carolus Clusius in obs. Hisp. l. II. c. 67.* absq; flore tamen, & *Casalpinus de Plantis l. X. c. 31. p. 417.* fufillimè totam historiam *ALOE S Americanae* dulciflua tractatione ad *Normam Academia Naturæ-Curiosorum* sibi sumfisset tractandam *Zephyrum* noster *Exc. Dn. Leonhard. Ursinus Acad. Lipf. Prof. & Botan.* nisi præmaturâ morte ante aliquot annos fatis concessisset, & nullas Tabulas ex hoc naufragio colligendas reliquisset. Descriptionem & delineationem veram *Aloës cum Flore* se primum omnium edere gloriatur *Tob. ALDINUS in Horto Farnes. c. XIV. p. 94.* sed jam præterito seculo non incongruam delineationem exhibuerat *Camerar. in Icon. Plantar. post Sylvam Hercyn. Thalii S. 5. & in Germanico Herbario Matthioli f. 231. c. 1.* quod etiam *Fabius Columna observaverat l. a.**

Interim cum rarus admodum Author sit *Tob. ALDINUS*, Cardinalis Odoardi Farnesii Medicus, & Horti Farnesiani Præfectus *ALOEN FLORENTEM* ex ejus loco paulo ante allegato describere placet: *Caulis*, inquit, quando perfectus, quandoq; excedit altitudinem 15. cubitorum, crassus est, spongiosus & levissimus, extra colore herbaceo: ornatur circumcirca brevibus, raris, tenuibus, ficcis & aridis foliis colore fuliginoso. In summo ramos producit velut sparsam umbellam constituentes, in quibus *flores* sursum spectant, formâ potius fructuum, quam *flores*, seu cum fructu quasi perfecto. Est enim digiti seu citini malorum Punicorum nondum aperti forma, vasculus nimirum oblongus triangularis, striatus, colore viridi, à quo prodeunt sex stamina longa, dura, solida, retorta, lutea cum appendiculis concoloribus, in quorum medio emergit alterum capitatumq; nec non luteum stamen, tandem dehiscit summitas Citini modo in 6. particulas, velut folia longiuscula, pro quolibet autem ramo 200, 250, 300. numerantur flores, qui perdurant in hiemem & tandem in planta siccantur, siccati decidunt & potius fructus quam flores dicendi. Sunt etenim dactyli, triangulares, colore obscuro, tribus intus segmentis & capsulis, in quibus semen albissimum, levissimum, copiosum, compactum, bisectum, semicirculare, aranæ harundinum forma.

Maxima in Aloë diversitas circa florem ratione ætatis, olim crediderunt centesimo saltem anno florere *Aloën*, ut de Avenionensi *Bodens* in *Theophr.* p. 903. item *Elsholz.* in *Horticultura* L. II. c. 3. §. 4. p. 48. aliq; *Salitiana* floruit post LV. annum, *Silesiaca* nostra post 31. annum.

Quando *caulis erumpit*, ratione temporis summa varietas. *Aldinus* & cum eo pleriq; tres menses numerant, à Majo plerumq; usq; in Julium, à primo exortu caulis usq; ad florum perfectionem: *Borell. C. I. obs. I.* intra 36. horas ad 28. palmos *Gallicam* succrevisse, & aliam *Romanam* 4. diebus nimis festinantem pervadere cupit.

Ab aliis quoq; silentio videmus præteriri *Caulem* erumpentem cum *Terræ motu* & *Streptu* summâ Violentiâ ex Aloë prorumpentem quod idem *Borellus* affirmat. Nota quidem est *Arbor crepitans* dicta, apud Indos, foliis Mori cum fructu orbiculari, de quo hoc mirum narrat *Nierenberg. L. XV. Hist. Nat. c. 10.* quod cum fructus maturuerit, striis aliquot crepantibus dehiscat, rumpaturq; tanto impetu ac sono, ut velut tormento quopiam bellico jactatus, quam longissime fructus avo-

let: de *Caule* tamen *Aloës* in eruptione sonitum edente apud omnes ferè Authores altum est silentium, immo cum Exc. D: Major in Gortorpianâ curiosè strepitum istum observasset, nihil tamen audire potuit. Quando in *Europa* semel floruit, emoritur, uno & tam numeroso partu effœta facta, nunquam ut novus Phoenix, ex cineribus resurgit, novo se induens amictu aut reflorescens: propagatur saltem per foliorum excrescentias teneras ad modum, quem docet *Elsholtz. l. a.* In Germania vix semen proferunt flores; in Italia quidem semen fert, sed an hoc fœcundum sit, affirmare non audet *ALDIN. l. a.*

Maturari posse creditur *Flos Aloës*, si non diu in ollis servetur & vasis asseribus contignatis, sed in Liberam terram implantetur, ne tamen inclementia hyberni aëris noceat, eam in partem horti collocanda, quæ malis Aurantiis est dicata, Sic *Florem Aloës Salitiana* maturatum fuisse, credibile est.

Ex Famofioribus verò *Floribus Aloë Americana* narrantur ab Authoribus *sequentes*, quamvis multo plures floruisse, aut brevi florem profufuras haut negandum sit.

IN ITALIA.

In *ITALIA* primam Aloën habuisse dicitur *Jacobus Anton. CORTUSUS* Nobil. Patavinus, quam in ejus horto inter alia selectissima Anno 1651. vidit *Joach. Camerarius* & narrat in *Horti. Medic. p. XI.*

1. Primam floruisse ferunt *FLORENTIÆ* Anno M. D. LXXVI. in *Horto Magni Ducis*, cujus *caulis* miræ altitudinis instar abietis, penè contortus, in cacumine ramosus, in cujus extrema parte ramorum congeries referta floribus è luteo virentibus, & suaviter odoratis; cujus Iconem & descriptionem Camerario dedit *Joseph. de Casabona* Magni ducis Simplificista apud *Camer. Horto Med. p. X.*

2. Nostro seculo vidit Dn. de *MONCONNY* Florentia in *Monasterio*, quod à *Spina Christi* nomen habet, ad murum Areæ *ALOEN* ficatam & mortuam, quæ habuit ramum 10. brachiorum: Eam D. *Bellucius*, dum florem vellet promittere, vidit in tantam longitudinem crevisse vix duorum mensium spatio; testatusq; est Aloën 30. vel 50. anno florem solere proferre, statimq; ubi florem & semen emisit, emori. *V. Monconnys Itinerar. Ital. 1. T. 1. p. 136.*

3. *PISIS* in *Hetruria* florentem *ALOEN* in horto Dn. *Fornaboni*

naboni circa Ann. M. D. XC. describit *Cassalpinus L. X. de Plantis c. 32. & Camerar. in German. Habar. Matthiol. Lib. II. c. 72. f. 231. c.*

4. *VERONÆ* paucis abhinc annis, nempe Anno M. DC. LXIII. mense Majo in *Hortis del Sign. Conte GIUSTI*, *ALOEN* notavit *Dn. Henr. Völggadius*, *Coll. Curios* cum Veronam transfiret, quæ jam caulem satis altam protruderat, quæq; intra dies 15. præterpropter, brachia & flores explicaturam suspicatus est Hortulanus: & aliquot alias similiter defloruisse, testati sunt ficcati furculi & caules, ibidem monstrati.

5. *ROMÆ* Anno M. D. XCI. egregia *Aloës* floruit, quam *Bodæi à Stapel* Pater ipsemet vidit, uti testatur in *Not. ad. l. VII. Theophr. c. ult. p. 904.*

6. Pariter *ROMÆ* alia Anno M. DC. XXV. floruit *Aloë* in *Horto Farnesiano* multis annis inibi prius culta, quæ trium mensium spatio altissimum produxit caulem, nam principio mensis Maji apparere cœpit caulis, initio Junii ramos produxit, Julio flores perfecit. *Aldin. l. a.* Ejus iconem exhibet Aldinus ibidem.

7. Alterius *Romæ Aloës* quocq; meminit *le Feure à se visæ* apud *Borell. C. I. obs. 1. fin. & Joh. Parkinson, in Theatr. Botan. Angl. Class. II. cap. 1. num. 2.*

8. Tandem *Romæ & Neapoli* à multis annis aliquot *ALOES*, arborecentes caules bene grandes produxiffe, quorum quidam XXIII. pedum longitudine, pluribus circa summum ramulis floribus in condensas gradatim eruptiones onustis, author est *Fabius Columna Not. in Recch. f. 882.*

IN GALLIA.

9. *AVENIONENSIS* Anno M. D. XCIX. in *Horto Dn. Dons* celebris, quæ mense Majo caulem produxit, 45. die perfectè floruit: ad 32. palmos caulis adscendit, 29. emittens furculos. *Clus. in cur. poster. p. 63. & Bodæus l. a. p. 903.*

10. *MONTISPESSULANA* in *horto Pharmacopœi Dn. Peyer* M. DC. XLVI. quam describit *Borell. cent. I. obs. 1.*

11. In Urbe *Beyenas* in *Languedocia* circa Annum M. DC. XLI. in præsentia Regis Ludovici XIII. & Cardin. Richlicu *Aloë* floruit. *Borell. l. a.*

IN GERMANIA.

12. *Germania* ex primis exhibet *ALOEN STUFGARDIANAM.*

NAM quæ prima in his oris florere visa est, in *Ducali Horto* Studgardia M. DC. LVIII. quæ 23. pedes alta, 40. habuit ramos, in singulis 200. 300. 400. flores, ut numerus florum ad 12000. ascenderit, uti eam describit *Elsholtz*, in *Flora Marchic.* p. 16. singulari eandem *Würtenbergici* tum temporis delinatione ediderunt, eamq; exhibet ad vivum *Paries interior Horti Medici Botanici Lipsiæ*, sumtibus *Exc. D. Leonhard. Ursini* depictam.

13. *MISNIACA* seu *CHORA-SALITIANA* in *Misnia* florens M. DC. LXIII. ea 33. ramos habuit, 3000. flores & subsequente latius describetur observatione.

14. *MONACHII, HEIDELBERGÆ & ALTORFII Aloë* floruisse colligere vult *Exc. D. Joh. Dan. Major* in *descript. Aloë Gottorp.* p. 13.

15. *SONDERSHUSI* in *Thuringia* in hortis *Comitum Schvartzburgicorum* floruit *Aloë* M. DC. LXIV.

16. *HOLSATICA* *Gottorpii* floruit in *eximio Novo Horto Ducis Holfatiæ Christiani Alberti* Anno M. DC. LXVIII. cujus descriptionem aliquot paginis edidit *Exc. Dn. D. Major, Episcopi Eitingensis Med. & Prof. P. in Nova Chilonens.* sed cum tum temporis flores nondum omnes exactè ex caule prodierant, pleniorum de ea descriptionem promisit, postquam defloruisset.

17. Elapso Anno M. DC. LXIX. *SLEVENI* in *Thuringia*, 3. hor intervallo à *Jenâ* distante, *Aloë* floruit ætatis 49. annorum, cujus caulis 21. pedes excessit, ramis ornata 32. in quibus flosculorum 4610. luteorum. Caules intra 18. septimanarum spatium in tantam excreverat altitudinem: uti *Relationes publicæ* Anno 1669. Mense Septembri testantur.

18. Venio tandem ad *ALOEN* nostram *SILESIACAM OPPERSDORFIANAM*, quæ primitias in hac specie in *Silesia* exhibuit *ALOES* florescentis, ne quod aliis terris benigna Natura clementer indulserat, *Silesiæ* denegasse videri posset. *Illustr. & Generos. FRANCISCHUS EUSEBIUS*, Comes de *Oppersdorf*, *Domin. in Aic & Fridstein*, *Dominus in Friedeck & Glogovia Superiore*, *Ducatum Oppoliens. & Ratiborens. supremus Capitaneus*, *Archi Minoris Glogoviæ Hortus* habet adjunctum, qui, si non *Alcinoi* aut *Veterum Hesperidum Horto* superat, tamen tam egregio *Artis Naturæq;* connubio exornatus est a

Die Höhe dieses Aloe, sein dieses Merck Schin. chs.

Ad Obs. XC.

e dieser Moe, sein dieser Werck Schin chs

adobs. adobs.

invidiam usque, ut pulchritudine majorem in Silesia nullum, parem verò finitimæ Provinciæ ostendere vix possint. Huic Horto Anno M. DC. XXXI. in medio bellorum strepitu *ALOE* implantata, sterilis permanfit per integros 31. annos, donec ulterioris moræ impatiens fœcundum sinum una vice aperiret & numerosissimam & pulcherriam prolem, sibi tamen fatalem, plurimis ramis, pluribus adhuc flosculis, aliquot mensium conatu, effunderet. Altitudo Caulis 18. pedum fuit, rami 21. in quibusdam ramis ad 208. flosculi, qui cum caule arefacto inter rariora prædicti Comitæ asservantur. Credibile grandiosem factum fuisse Caulem & numerosiorem, si, quod in *Salitiana* factum, liberiore terræ commissa fuisset, extra vas Lignem exempta. Delineationem hujus Aloës quam præfens *Tabula* exhibet, à præfato Dn. Comite Francisc. Eusebio benigne concessam, obtulit Generosus pariter Dn. Ferdinandus Leopoldus, Comes de Oppersdorf, Dominus in Aich & Fridstein, Dn. in Brzuxi, Sibberkopf, Pohzibain, & Lobe, Mecenas meus maxime colendus: in Cujus Illustri Familæ Honorem placuit *ALO* Eolim florescenti, nunc demortuæ sequentem erigere *CIPPIUM*.

SISTE. VIATOR.

Mortalitatis. duram. *Legem.*

Flores. colligendo.

Ex. Florescente. *ALOE.* lege.

Et. vitæ. Tuæ. Leges. inde. *selige.*

VIXIT.

heu!

VIXIT.

A L O E.

Delitium. Domini.

Decus. Hortorum.

Splendor. Silesiæ.

Stupor. spectatorum.

Ee

Non.

Non. cum. Ephemeris. unum, saltem. diem.
 Sed. paulo. majore. paucorum. mensium. spatio.
 in. Flore.

FLORÆ miraculum.

cum. ipsa. exsucca. exaresceret.
 tot. foetuum. clade. orbata.

Mœrore. confecta.

qvafi. Liberorum. fato. viva. superesse. nollet.

HÆC. ALOE.

OPPERSDORFIANA.

SILESIACA.

In. Ipso. Flore. Ætatis.

Anno. ætatis. suæ.

XXXI.

Ab. Orbe. Redempto.

M. DC. LXII.

Ipsius. Naturæ. Indultu.

A. Genio. Loci. imprægnata.

Facta. est. foecundissima. mater.

Numerosissimæ.

Pulcherrimæ

Prolis.

Crocei vultus. qvafi. Auroræ. Progenies.

Niobe. prolis. multitudine. superbiens.

Una. die. Omen. vidit. spem. successionis.

pereuntem.

Ipsa. præ. mœrore. faxea. facta:

Gravida. hæc. ALOE.

cum,

cum. pariter. elegantia. & numero.

Numerosi. partus. superbiret.

Quod. prima. in. Silesiæ. Terris.

Naturæ. Limites. transgressa.

in. Frigidis. Terris. Fœcunda.

Fœcunditatem. Soli.

declarasset.

heu!

nunquam. resurrectura.

& gremium.

& diem.

cum. omni. prole. clausit.

ad. initium.

Anni.

non. sui. sed. seculi. nostri.

Climacterici. magni.

LXIII.

Fabulosum. viperillam. post. partum. enecare.

matrem.

verissimum. ALOES. Partum. Matris. esse.

Fatalem.

Feralem.

Emortualem.

Ita. Mors. &. Vita. Pari. passu. ambulant.

Vivit. tamen. ALOE. post. Fata.

in. Domini. Museo.

in spectatorum. oculis.
 in admirantium. mentibus.
 in Æneo. hoc. monumento.
 quod. Huic.
 Naturæ. Curioso. Portento.

à

Naturæ. Curiosis.
 constructum.

Ut. quæ. Succo. cadavera. à corruptione.
 perennet.

ipsa. perennis. mumia. facta.
 cum. longa. annorum. ferie.
 certare. audeat.

Nunc abi. Viator.

Amarum. Amaræ. ALOES. Luge. Fatum.
 Et. in. mortalitate. Immortalitatem.

stude.

&. opta.

Illustris. Familiæ. OPPERSDORFIANÆ.

tot. fœcundos.

tot. elegantes.

tot. numerosos.

Sed. magis. Vivaces.

Stemmatis. Ramulos.

&. Flores.

Quot. hæc. possedit.

ALOE. OPPERSDORFIANA.

Tandem spes facta à prædicto Generof. Dn. Comite *Ferdinando de Oppersdorf* quod intra paucos annos in vico *Gläfen* in *Superiore Silesia*, parvo intervallo à *Superiore Glogovia* distante, apud Illustr. & Generof. Comitem *Joh. Bernhardum*, Comitum de *Herberstein*, *Domin. in Neuburg. Guttenhagen*, *Lanckovitz*, *Gläfen*. &c. *supremum Capitaneum Ducatus Vratislaviensis*, Patronum meum Magnum, ALOE flores sit emissura.

Præter miraculum Floris, in Europa vix alium præbet *Aloë hæc Americanâ* usum. Quem tamen apud Indos præstet paucis ex *Nardi Antonii RECCHI*, Academici Lyncei & rati Authoris *Lib. VIII. c. 12. de re Medica Nov. Hispan. f. 270.* adducam: Planta hæc unica, inquit, quicquid vitæ esse potest necessarium, præstare facile potest. Apud Indos *planta* illa, dum tota est, lignorum sepiendorumq; agrorum usum præstat: *Canlis* tignorum: *folia* tecta tegendi, imbricum, lancium, papyri, filiq; ex quo calcei, lintea, & alia vestium genera, quæ apud nos Lino, canape, Gossipio; è *mucronibus* fiunt clavi & aculei ad perforandas aures, ex iisdem quoq; *aciculæ*, acus, tribuli militares, & rastilla pectendis subtegminibus. Ex *succo* stillat vinum, mel, saccharum, acetum: ex *radice* fiunt restes firmissimæ: ex *crassioribus foliorum trunciq;* *partibus* per decoctionem sub terra, fit cibus, qui sapit frusta citrea Saccharo Condita. *Hæc Recchus.*

OBSERVATIO XCI.

D. PHILIPPI JACOBI SACHS A LE-
WENHEIM

ALOE CHORÆ SALITIANA.

Cum memorabilis sit *Descriptio & Inscriptio Aloes Aculeate Americanæ*, quæ *Choræ* in *Misnia* Anno M. DC. LXIII. floruit, edita paucis foliis *Altenburgi* impressis, recensita per *Abrah. Achatium Hagerum*, ne digna hujus memoria intercidat, ejusdem descriptionem *Ephemeridibus Germanicis* implantare non incongruum duximus, prætermittis generalioribus, quæ Author præfatus præmiserat.

CHORÆ, inquit, oppidum *Misniæ* est, ubi *Generof. Magnif. Nobiliss. Dn. Conradus LOESERUS* in *Sahlitz*, *Reinharts / Hatnichen & Meuckersdorff Toparcha*, *Seren. Saxon. Elect. consiliar. Camerarius & Ele-*

Floratus Saxonie. Marschallen/ Hæreditarius Hortum habet egregium. In hoc Horto Læseriano, postquam annum ætatis suæ LV. ageret ALOE Americana, priori solo locoq; mutato (erat enim inclusa è paucis assamentis composito domicilio, uti reliquæ plantarû exoticarum solent) transplantata est circa Brumam 1662. in terram undiq; perviam ad succum attrahendum. Accidit autem ut Anno M. DC. LXIII. diebus vernalibus aperto vaporario (ubi contra hyemis injuriam plantæ reconditæ salvantur) prope diem Maj. XV. signa daret floris sperandi. Folia enim media contra solitum, impetu magno protrudebant alia quædam tenella, angustè acuta in altum surgentia, quæ brevi tempore, quarto scilicet ab eo die Caulem ostendebant, singulis diebus naturalibus ad palmum, incremento suo primo proficientem strictissimè. Maji vero dies, quia aliquanto frigidiores, non exiguam faciebant, incremento huic omnibus viribus suscepto remoram, ita ut eo tempore Spectatorum aliqui sarcastico quodam, sed præmaturo Prognostico tempus floris in Mensẽ Febr. futuri anni differendum censerent. Quid fit? ALOE hæc illusionum impatiens, probe eluctabat, & confuso illusorum prognostico altitudine Scapi ultra XII. Cubitos ambitu propter scapum sesquipedali, semicubitali in medio assurgebat. Die enim XXVI. Jun. Caulis decimum Cubitum absolvens, in latere proferebat folliculos, quos ramulus quidam, formam calami (quales pensile habet candelabrum) leniter incurvati repræsentans, ceu manu Spectatoribus porrigebat. Tertio vel quarto quoq; ab hinc die, alios atq; alios ostendebat, donec ab imum usq; ad summum XXXII. ramusculis certo quodam intervallo disjunctis egregiè condecorata non parvum ubivis locorum de se rumorem, nec paucis stuporem excitaret. Ramusculorum singuli artificiosissimo ac miro ordine distantes: Scapum versus deorsum incurvabant se sensim, extremitatibus vero sursum se ferentes, habebant utriculos floriferos instar digitorum in manu erectos, alii plures, alii pauciores, folliculis Liliorum alborum non multum absimiles, verum flore uti & colore mirum quantum dissimiles. Folliculi tandem ab angustis in latitudinem paulatim sese laxantes, XIV. Aug. aperti, sex foliis subviridibus, aliquantum albescentibus ab extra, continebant sex filamenta quasi crassiuscula, initio duplicata, post erecta, & folia exteriora parte sui dimidiâ transcendentia in quorum summitate virgulæ transversæ, colore luteo, singulis fibrâ quasi appensæ, leni auræ motu agita-

agitabantur. Hæc in medio pistillum quoddam parvulum, apice triangulari circumdabant. Folliculorum nondum apertorum tria ferè millia numerabantur : apertorum vero & perfectorum ramusculus ab imo retinebat :

Ramus s. Umbellus	Flores	Ramus s. Umbellus	Flores
1	31	17	109
2	80	18	89
3	101	19	95
4	100	20	92
5	87	21	79
6	110	22	72
7	111	23	62
8	116	24	57
9	115	25	46
10	118	26	31
11	106	27	24
12	125	28	25
13	93	29	16
14	100	30	17
15	102	31	28
16	100	32	28

Hæc conspicabilis Aloes formositas & raritas in sui admirationem flexit multos & magni nominis Viros. Cæterum ut ætate diversos videm Spectatores, sic in hoc pares habuit, quod omnes admirabundi. Tempus autem floris, quamdiu spectacula edidit, XVIII. diem Octobris attigit.

FLORÆ ET MEMORIÆ

S.

Vos.

O, *Communis. rerum. omnium. Matris.*

NATURÆ.

CURIOSI. *Rimatores. miratores.*

quicunque. hoc. nomine. satis. honorati. vobis.

vide-

videmini. adeste.

Et.

decus. Horti. Delitiumq; Domini.

A L O E N.

in, flore.

sed. post. Fata.

heic. accurate. depicto.

intuemini.

Et. *in super.*

nisi. grave. erit.

audite.

Genium, loci, sic, differentem:

Amabilis. & pænè undiqvaq; admirabilis.

A L O E.

Virginella, admodum:

elocata, est,

HORTO, celebri, LOESERIANO

A. O. R.

M. DC. IIX.

Vixit, cum. eo, integro.

ipsa, integra.

integros, circiter, LV, annos.

diu, quidem;

sed, in, luctu, profundo.

& effoeta. Filici, minus, felici, similis.

usq; dum.

ANNO. MESSIANO.

Univerſo. orbi. Chriſtiano.

& DOMINO. Horti. imprimis.
difficili.

M. DC. LXIII.

die. Menſis. Maj. XV.

caput. ſomnolentum.

ultra. XII. ulnas.

extulit.

præ. gaudio.

quod. mater. eſſet. facta.

Florum. bis. millium. luteorum;

quos. omnes.

Licet. Gyge. centimano. minor. erat.

brachiis. tamen. XXXII.

ſuſtulit. geſtitavit. aluit.

ad. diem. uſq;. XVIII. Octobr.

qui. fuit. heu! emortualis.

Illuſtris. ALOES.

Nam.

uti. decidua. ſunt. cuncta;

ita. late. ſe. fundens. formoſitas.

&. florum. honos. maximus.

quem. cum. inquilino. peregrinus.

quolibet. largiter.

ei. deferebant.

Ff

Omnis.

Omnis. & Totus, cecidit.

ALOE,

Limpidum, Caducitatis, speculum,

Nunc.

agite. Bonæ. Mentis.

ite. & perpendite, hunc, casum,

quem, neuter, vestrum, potest, declinare,

Etenim.

Homo, & Humana,

quid? nisi. FLOS, VANITAS,

NIHIL.

OBSERVATIO XCII.

DN. ALHARDI HERMANNI CUMMII

RARUM CIRCA VISUM SYMPTOMA

*Observat.
Patholo-
gica.*

Vivit etiamnum Vir Eruditus, Theologus summus, qui cum ante duos circiter annos, animum curis & laboribus fessum, musica recreaturus fides aptaret, una chordarum disrupta oculum, ipsius dextrum plagâ dolorificâ afflixit. Prospicitur statim oculo læso refrigerantibus ophtalmicis, quibus inflammationi imminenti obviam itur, ita ut nil amplius timendum videatur. Nocte jam adultâ, ex somno evigilans cunctâ clare ac si de die esset videt, adeo ut & minimos picturarum & tapetum tractus observare characteresq; ex libro legere posset, miratur causam, læsumq; oculum claudit, hîc densæ ubiq; tenebræ, sanum dum claudit ubiq; lux est elara. Inclamat servum, jubetq; apportari lumen, sed sustinere non potest ob splendidos ad molestiam usq; apparentes colores. Idem de die fit si modo sol aliquantum splendet; unde coactus est oculum clausum semper firmare. Hoc Symptoma durabat per aliquot dies inde sensim evanescebat. [ad Dn. Joach. Geor. Elsnerum.]

OBSER-

OBSERVATIO XCIII.

DN. ALHARDI HERMANNI CUMMII

VISUS DUPLICATUS.

Nobilem quendam novi, & Anno 1669. sub cura habui, qui *Observat. Patholog.* lue venereâ laborans, caput præprimis & humeros gallicis ulceribus obsita habebat. Huic cum cætera Symptomata remitterent, visus ita lædebatur, ut omnia *objecta ipsi geminata* apparerent. Pergebam autem in ordinaria mihiq; sveta luis venereæ cura, ex quo hoc symptoma sensim sensimq; evanescebat.

Anno 1670. ineunte Vere, mater mea Hannoveræ febre tertiana continua Scorbutica corripitur: restituitur & convalescit cura & arte Illustris Viri Francisci Jacobi à Kotzebube Consiliarii & Archiatri Brunsvico Luneburgici amici & fautoris mei colendi; reconvalescenti *omnia geminata* apparebant.

[ad Dn. Joach. Georg. Elsnerum.]

OBSERVATIO XCIV.

DN. ALHARDI HERMANNI CUMMII

-PURIS SPUTUM MENSTRUUM SINE
PHTHISI.

NOta mihi est matrona quædam Nobilis, quæ singulis *mensibus* *Obs. Pathologica.* semel puris sputo laborat, adeo, ut sæpissime ad tres libras puris fetidissimi rejiciat: bene interim se habet, & formosa est neq; etiam tussi vexatur, nisi quando periodicum hoc imminet *sanguinis sputum*; menses tamen parcè fluunt. Judicant nunc eruditi an semper puris sputum signum phthiseos pathognomonicon existat. Ego sanè in ea sum sententia, ulcus pulmonis tabem non esse, nisi longo temporis tractu degeneraverit, vel in vomitam vel in empyema. Inspectio variorum hoc morbo mortuorum & dissectorum Cadaverum aliud me docuit.

[ad Dn. Joach. Georg. Elsnerum.]

OBSERVATIO XCV.
DN. ALHARDI HERMANNI CUMMII
VOMITUS SANGVINIS MENSTRUUS.

Observat.
Pathologic.

Vomitum sanguinis menstruum patiebatur fœmina Nobilis Anno 1669. non procul Luchovio. Hæcce erat octo & triginta annorum, temperamento corporis sanguineo, habitu corporis evsarco. Inciderat in hunc vomitum ante sex menses, cum ipsi rigente bruma iter facienti menses fluerent, tunc enim refrigeratis partibus inferioribus in suppressionem mensium incidit; vomebat autem ordinariè ad quatuor libras. Huic nobilissimæ matronæ ego medicinam faciens nihil interius adhibere volui, quæ obstructions removerent. Adhibebantur itaq; balnea ex emollientibus triduo antequam menses ordinariè fluere debebant: utebatur suffitu ex trochiscis de myrrha, alhandal, galbano, sabina & similibus quem funum post balneum sub vestes recipiebat. Inde Vena in talo secabatur. Fumus itidem tabaci, per instrumentum Anglicum inflabatur. Hoc modo Uteri obstructions solutæ, ut altero post mense, cessante sanguinis vomitu, naturales menses requirerent vias.

[ad D. Joach. Georg. Elsnerum.]

OBSERVATIO XCVI.
DN. ALHARDI HERMANNI CUMMII
HÆMORRAGIA MENSTRUUA PER TALUM IN
GRAVIDA.

Observat.
obstetrica.

Fœmina agrestis, opulenta, ætatis suæ anno trigesimo quarto, Anno 1667. tertiùm gravida post primam statim mensium retentionem pati incipit sanguinis profusum ex poplite sinistro periodicum. Primis mensibus tanto impetu sanguis erupit, ut de eo vel potentissimi remediis sistendo, ob effluxus metum, cogitaret sed post tertium prægnationis mensem, citra ullum impetum & fermè guttatim tantum sanguis promanabat: Sanguis autem fluebat continuo sine ulla intermissione noctu æque ac interdium, donec periodus quæ tribus primis mensibus trium dierum naturalium & sex horarum spatio termina-

naba-

nabatur, post duorum dierum & aliquot horarum, semel tantummodo unius diei & decem horarum spatio durabat, absolveretur. Initio, ut dictum, nulla non tentabat remedia, quo ab hac molestia liberaretur; sed cum appareret naturam hanc evacuationem vicariam facere, desit eius suppressionem amplius moliri, præsertim à me monita, eam sine poxa haut futuram, cum hocce profluvium in beneficium converterit natura, eoq; soleat à superfluo onere liberare, quoties amplius sanguis increvit, humoresq; ei permisti, quam ad nutritionem matris & fetus requiritur; idq; maximè cum fidem darem fatui ex hocce fluxu nullum futurum periculum. Quæ ratio licet in quocunq; corpore pondus sit habitura, magis in hoc prævalebat ob peculiarem ejus constitutionem. Nam naturaliter multo sanguine abundabat, eoq; volatili fervido & bilioso: præterea vitam sedentariam agebat, vixq; ullis exercitiis utebatur, nisi quod aliquando domesticis in laboribus occuparetur, quod cum fit, sudore tota madescit. Eo autem lubentius meo acquievit consilio, quod speraret post partum sanguinem naturales vias requisiturum. Hoc equeidem factum cum legitimo tempore filiolum sanum, & bene habentem enixa esset.

[ad Dn. Joach. Georg. Elsnerum.]

OBSERVATIO XCVII.

L. CHRISTIANI FRIDERICI GARMANNI

MUSCUS TERRESTRIS.

Quod curiosum animum oblectaret, nunc non occurrit, nisi forsitan id præstaret **LYCOPodium** seu *Muscus terrestris*. Ols. Brau.
nica. Scilicet ille mense Augusto & Septembri collectus pulverem dat subtilissimum, qui non tantum exficcat vulnera, ut notat Schroeder. in *Pharm. Chym. l. IV. class. r.* si farina ejus excussa inspergatur, sed & à nostris mulierculis Misnensibus propinatur Infantibus cardialgia & torminibus ventris laborantibus flatulentis. Vocant hanc affectionem den Innerlichen Friesel / inde pulvis iste das Friesel-Pulver / Lipsensibus die Schwere-Noth im Leibe. Vide *Drawwiz. de Scorbut. tit. p. 138.* Ille *Musci* pulvis non indignam parit jucunditatem curiosâ inlagatione, cum *vi fulminante* gaudeat, quod nec Persis ignotum, uti no-

tat *OLEARIUS Itiner. Moscovit. Persic. L. IV. c. 24. p. 499.* cum describit ignes jocularios in Urbe Ardebil. Persæ enim ut & Moscovitæ ex *Musco terrestri* pulverem in copia Mense Augusto colligunt, in fornacibus siccant, & ignibus artificialibus, sub nomine Plauen instar pulv. pyrii adhibent. Pulvis recens dum est & probè siccatus majus concipit incendium præ illo, qui dudum collectus est. An blandum illud fulmen à calidi & humidi repugnantia an à resinosa substantia proveniat, si quæreretur utrumque admitterem, cum primis quia teste *Eodem Olear. l. a.* pulvis è Resina idem præstat. Cur verò prunis injectus non tonet, sed flammæ inflatus ignis violentiæ erit ascribendum. Verno tempore Pinus pariter talem spargit pulverem qui vento tumultuante pluvie mixtus; sulphuream mentitur pluviam, ut annotavit *Crügnier im Chymischen Tannenbaum / & Mæller. in Annal. Friberg.* Contra Scorbutum illum valere hariolor, eo quod pinus inter Antiscorbutica comprimis emineat. E *Corylo* pariter talem acquirere verno tempore possumus, qui inter secreta contra Epilepsiam fuit Dn. D. Ganzlando Archiatro; Dresdenfi. *L. Garmann. Litter. è Chemnitio Vratislav. ad D. Sachsum.*

SCHOLION.

Muscus terrestris variis à Botanicis insignitur nominibus, de quo hic sermo est: Gesnero Chamæpeuce dicitur (quamvis falsò, cum veram Chamæpeucem paucis saltim ante obitum diebus Gesnerus vidisset à Thalia missam) Muscus clavatus procumbens Lobel. & Schvencfeld. Lycopodium sive Pes Lupi Dodon. & Eistetenf. Pes Leoninus, Muscus repens Trag. & Matthioli. quibusdam Cingularia, Selaginis Species altera Joh. Thalia in Sylva Saxon. Thuring. p. 116. German. Bürtel-Kraut / S. Johannis-Bürtel / Teufels-Klau / Löwen-Fuß / & Silesiæ Schlangen-Moes / Kraen-Fuß / Seil-Kraut. Oleario Beerlap: Crescit copiosè in monte Baldo prope Veronam notante Joh. Pona in Plant. Mont. Bald. p. 106. In Saxoniam item, non solum in Broccenbergum sed & in montibus circa Wernigerodam, Andersbergum, Stolbergam, Thal. l. a. & in Silesiæ sylvis, apricis, desertis, sabulosis, & in viis locis Schvencfeld. in de Stirpib. Siles. p. 141.

De hujus *Musci* vi fulminante familia notat *Elsholz. in Horti Cultur. l. VI. c. 3. p. 284.* In Julio & Augusto, inquit, reperitur flavus pulvis in hac planta multis usibus dicatus. Eundem Moscovitæ adhibent ad

Ignes

Ignes ludicros, quia inflammabilis instar pulveris pyrii, & *Plauen* vocant. Vid. *Olear. l. 3. Itiner. c. 23. f. 284.* qui refert Moscovitas eundem pulverem adhibere ad Ignem Chaldaeos parandos quos excitant circa festum Trium Regum, si hic per calamum scriptorium suffletur versus candelam ardentem, se accendit. Huic pulveri si aliquid addatur de Thur. Mastich. succin. & benzoë pulv. & per flammam suffletur, non solum fulgur edit, sed & odorem suavissimum excitat instar pulveris pro suffumigio, quod tanquam minus notum se recensere testatur *Elsholz. l. a.*

Musci odorati quoque meminit *Idem Elsholz. ib. L. VI. c. 4. p. 301.* nasci nempe circa Berlinum versus domum Venatoriam Grunvald *Muscum clavatum foliis cupressi*, unde *Enpressen-Moos* / felaginis primam speciem qui odorem exhibeat moscho æmulum, & quem siccata etiam planta conservet. Solent sanè *res variæ naturales, moschi odorem præ se ferre.* Ut nihil dicam de variis herbis, floribusque, quibus per artem conciliatur talis moschatum odor, & peragitur Seminum medicatione, odoraminum in radices immisione, insitione, florum humatione, foetidarum rerum additione, uti hæc latius explicat *Joh. Bapt. Ferrarius in Florea Italic. l. IV. c. 7. p. 503.* ipsius naturæ operâ odoramur Geranium moschatum Ivam moschatam, flores bulbi vomitorii, & Dipsadi, Muscari & moschio Græco Italis dicti moschum spirare. Sic *Dn. de MONCONY* Anno 1664. Mediolani apud *Exc. Settalam* Canonicum, ab omnibus Christianis Principibus Honoratum, & ab omnibus Curiosis & ab universo mundo magni æstimatum, in Ejus Museis tractavit *Lignum* nobilissimè ex India apportatum, quod perfectissimè *Zibethum* odore accedit, uti testatur in *Itiner. Italic. II. Tom. II. p. 492.* Pariter ex *Animalibus ceropithecis*, & quosdam serpentes, & murium quoddam genus moschum odore referre testatur *Faber in Hist. Mexican. f. 564.* quod & *Idem l. a.* de Elephantis confirmat ex relatione *Fratr. Gregorii de Bolikar Hispani Ind. S. Francis. de Observant.* qui Annos 25. in Indiis vixit: Elephantos tenim præcipuè in umbra degentes suavissimum spirare ex sudore odorem, quem Indi conchyliorum testis detergent, in vascula corrivent, caveolentem & moschi odorem referentem. Ex *Moschato* itaque hoc musco egregiam & odoratissimam mihi medicinam pronuper *Chymicus* eximius communicavit, sub nomine: **AURI HORIZONTALIS VEGETABILIS**, quam hic non piget ascribere: Col-
ligun-

liguntur nempe *Antheræ ex Musci terrestres scandentis speciei ab Elsholz. l. a. & in Flora Marchica* descriptâ, quæ tenuissimæ & levissimæ sunt substantiæ, coloris aureo sulphurei, inflammabiles ad ignem candelæ, & per se quoque ut & *flores Lycopodii* Dod. in calculo, Epilepsia, & pulmonum affectibus cum butyro majali utiliter manè sumuntur: hæ Antheræ si cum Spiritu vini Tartarificato aliquandiu macerentur, & postea destillentur, Oleum præbent rubicundissimum & odoratissimum, quod omnium Sulphurum vegetabilium apex dici meretur,

[D. Philip. Jac. Sachs à Leuwenheimb.]

OBSERVATIO XCVIII.

D. PHILIPPI JACOBI SACHS

à LEWENHEIMB.

MIRA IN BARONE ALVI STIPTICITAS.

Obs. Pathologica.

Vixit paucis ab hinc annis in *Superiore SILEZIA* Generosus quidam *Baro*, (ex cujus Liberis relictis minor natu in Ecclesiasticis Dignitatibus constitutus, summo in Honorum culmine versatur, & Patronus meus insignis est) Ille tam insignis fuit roboris, ut ferreas Equorum soleas, & solidos Imperiales solâ manu rumperet, tres homines una vice detineret, binos sub brachiis, & tertium dentibus ipsius vestibus infixis: Idem in venatione quo excussus, dum in terra prostratus jaceret; Aprum ingentis magnitudinis irruentem una manu pilis sub mento irreptis in cursu retinuit, altera manu vero cum gladio pectori violenter intruso confodit: qui jam septuagenarius, cum à militibus invaderetur, duos ex illis ita unico pugno excepit, ut mortuos in terram prosterneret & se liberaret, & quæ sunt alia ipsius roboris inusitati exempla plurimis nota: Is cum in Senio aliquando per plurimos dies maximam sentiret alvi stipticitatem nullis remediis levioribus cedentem (quæ fortè ex Erroribus diætæ contracta, cum & integrum vini cadum einen Ohmen / aut Hymer uno in prandio potuerit exhaurire) à Medico petiit, ut ipsi fortissimam & suæ Naturæ convenientem præscriberet Medicinam. Annuit quidem Medicus & in fargâ dosi remedium præscribit, irritum tamen effectu: rursus instat ut Medicus fortissimum offerat vel ipsis jumentis grandioribus conveniens. Exhibet Medicus robustissimum, sed præcluso arctè inferiore gutture, omnia

omnia vano cum successu, regurgitant cuncta versus superiora, & nil nisi certissimum instat mortis periculum. Unde Baro in his angustiis constitutus, consilio tamen promptus exclamat, hem! cum Arse me destituit, & mors approximat, ipsemet ultimum tentabo remedium. Unde advocato quodam è famulis, jubet apportare *Cochlear ligneum majusculum*, hoc inversum & acutum redditum, ut is ano fortiter intrudat, serio injungit.

Paret ille, novam hoc & *ligneum suppositorium* fortissimè intrudit, tantâ quidem violentia, ut sanguis stillaret; nihilominus ut strenuè pergat, & securè, hortatus Dominus, tandem cum obstaculum quoddam in Intestino inveniretur, tamdiu *cochleari* hinc inde agitat, donec sapius concussa materia tandem succederet & exiret, spithamæ longitudine, compacta, & adeo tenaciter cohærens, ut nec acuta securi potuerit in particulas dividi. Sic *rudi hoc novoq; instrumento*, non ubivis tamen imitabili, æger à morte liberatus fuit. Hanc novam & inconsuetam curam Illustr. quidam Comes aliquoties mihi retulit, ex ipsius Baronis ægri ore haustam, & nuper Medicus Oppoliens. confirmavit, qui priores Medicinas exhibuerat.

Solet sane interdum *materia excernenda* ita *indurari*, ut exitum reliquis fœcibus præcludat, quale exemplum habet *DOMINICUS PANAROLUS Pentecost. III. Obs. 28. p. 85.* de Juvene quodam *contumaci alvi stypticitate* laborante; is maximum impedimentum sensit in ano, quod fœcum expulsionem retardaret, immisso tamen in anum digito, obstaculum illud aliquo modo amovens, aliquam fœcibus patentem fecit viam. Tandem cum res quasi desperata esset, & totus cadaverosus factus, quâdam die cum insigni cruciatu expulit, primo *pilam stercoraceam ingentis magnitudinis & duritiei*, tanquam festucis & paleis farctam, quâ ejecta incredibilis subsecuta est fœcum quantitas, & æger evasit.

OBSERVATIO XCIX.
D. JOH. FERDINANDI HERTODI
à TOTENFELD.
CANCROSUM ULCUS PANCREATIS.

Obs. Medico
Anatomica.

Chirurgus quidam Brunensis *Johannes Wegman*, annorum 42. & aliquot liberorum Pater, cum ab annis tribus sævissimis renum & dorsi doloribus sæpè recurrentibus pertentaretur, arenulas quoque rubras copiosissimè cum urinâ excerneret, comitante vomitu gravissimo (qui facillè vas quoddam rumpere potuisset) Calculosus ab omnibus judicatus est; Cùm verò tres ante septimanas, hoc ipso 1670. anno, iidem dolores repeterent, summeque excruciant, ego cum *Excell. D. D. Hettmer* Ordinario suo, circa primam noctis vocatus sum.

Ubi ad urgentissimum symptoma, dolorem scilicet sedandum clysteres ex laxantibus & anodynis injecti, non neglectis fomentationibus ex lacte, in quo flores verbasci, malv. & parietar. ebullierint, atque inunctionibus cum ol. hyoscyami express. scorpion f. & axungia cuniculi factis. Manè ægrum visitantes dolores supradictos paululum mitigatosprehendimus, verum superveniente quadam respirandi difficultate, atque materiæ alicujus vel pituitosæ, purulentæ, aut sanguinis excretionem; conclusimus hujus causam flatibus existere: ordinato itaque & sumpto Spiritu Croci compos. ad XX. guttas in jusculo carniū macro, melius sese habere credidit Patiens: elapsis tamen horis tribus, nullo evidente mortis indicio, nec ullis concomitantibus convulsionibus, vel sudore frigido derepentè clamans, suaviter ac vix advertentibus adstantibus, placidè animam Creatori reddidit.

De *repentinâ hujus mortis causa*, magna inter nos Medicos intercessit dissertatio, dum unus vomitum pulmonis ruptam, in cordis ventriculos ruentem, accusasset; alter lympham copiosam flatibus imprægnatam, cordis motum impediētem adduxisset; alii apoplexiam morbo supervenientem putassent; quam litem tamen exenteratio cadaveris statim composuit.

Et cum pulmones vel cor, ipsosque renes pro partibus affectis statuissemus, à medio ventre exenterationem instituimus: Ubi in sinistro pulmo-

pulmonum lobo copiosissimum etiam ad mensuras duas vel tres *concretum sanguinem extravasatum conspeximus*: Cor verò sine labe, nec pulmones adeo morbosos: sed *diaphragma in eodem sinistro latere perforatum*prehendimus, quod *pertransiit caro* quædam putrida, nigricans & corrupta.

Ad infimum ventrem deveniendo carnem illam diaphragma perforantem *pancreas* esse vidimus, quod *ad duas spithamas longum & duarum manuum transversarum latum* erat, *putridum, corruptum*, quod non solum corrosivo suo acido diaphragma perforavit, sed & *spinam dorsii* ita *erosit*, ut *ulcus cancro simile* pugnum capere, & levi ictu tota spina dorsii frangi facile potuerit: ultimo denique ipsam etiam *venam cavam*, quæ spinam decurrit, *corrosit*, à quæ sanguis per *Diaphragma perforatum*, pulmonum motum impediendo, mortem intulit. *Cancer hic Pancreatis* ulterius serpendo, ambos quoque *renes* *corrupt*, eosdem nigrimos ac putridos effecit, nec in illis ullæ arenulæ, aut calculus (quem admodum opinio erat) inventus est. Cætera sanissima, exceptis intestinis, quæ superabundantissime conspersa visa sunt.

Hic *mirari contigit*, quod *corruptis renibus*, nihilominus *generavit*: quod hic vasis præparantibus non ab emulgentibus, sed à *venâ cavâ & arteriâ aortâ* principium habentibus adscribendum esse videtur.

Secundo quod perforato in tantum diaphragmate vixerit, cum vulnera *Diaphragmatis lethalia* esse omnes Medici asserant: nisi dicamus vulnera in nervosâ non verò carnosâ ejusdem substantiâ (quæ præfens erat) necessario esse mortifera.

Tertiò Cur renum & pancreatis vasorum ramis erosio purulenta non fuerit excreta vel conspecta materia: nisi fortè ex aliquâ osculorum obduratione id evenerit, prohibente, quo minus sanguis ad hæc viscera circulari potuerit: reliquus verò sanguis in venis renum & pancreatis existens ab acido ad instar *Spiritus Vitrioli* ipsi sanguini affusi, corrosus & mutatus fuerit. Causam enim omnium supradictorum accidentium acidum corrosivum fuisse statuo à stagnatione suâ nimiam productum.

[D. Hertod. è Bruna Morav. Litt. ad D. Sachsum.]

OBSERVATIO C.

D. VALENTINI ANDREÆ MOELLEN-
BROCCI

PRÆDICTIO FUTURORUM EX DENTIBUS.

*Obs Phy-
sica.*

REm raram & memoratu dignam narrabo. Matrona quædam Lipsiæ primaria toto matrimonii sui tempore tres tantum filios enixa est, & quoties unum peperit, toties cum eo *deatem* sapientiæ, uti vocant, simul accepit, qui quoque dentes, morientibus hisce filiis exciderunt, ita ut mater, foemina honestissima vacillante dente uno, filium illum cum quo ille vacillans dens pronatus esset, morbo aliquo laboraturum, excidente vero eo, ipsum planè moriturum esse, certò prædixerit. *D. Moellenbrocc. è Halis Saxon. ad D. Sachsinum. Kratich.*

SCHOLION.

Præter ista *Signa* generalia ab *Excretis* desumpta, *Urinâ*, *Alvi fecibus*, *Sputis*, *Sudore* non rarò etiam ex ipsis Hominis partibus depromere solent Medici *Judicia* Salutis vel interitus. Sic *Prothus Casulanus* ex *Lingva*, *Camillus Baldus* ex *Uugviûm* inspectione, quomodo *Judicia medica* formanda sint, singularibus docuerunt tractatibus. Huic in præfente observatione notato exemplo, analogâ est *Historia à Pandrolo Pentecost. III. obs. 24. p. 81.* notata, de foemina pulcherrima, cui *cum morbus immineret*, paulo ante eundem, semper *vena in medio frontis tumere* visa est, quod *Pandarolus* multoties se observasse testatur. Ipsemet nunc sub cura habeo *Virginem melancholia hypochondriacâ laborantem*, cui quoties *sævior instat paroxysmus & anxietas*, semper *arterie & venæ in temporibus intumescentes* morbum prænunciant, cujus causa tamen reddi potest, propter ebullientem tum temporis majore æstu sanguinem.

[*D. Phil. Jac. Sachs à Leuvenh.*]

OBSER-

OBSERVATIO CI.
D. THOMÆ BARTHOLINI
MORS SUBITANEA.

Subitanea morte concidentibus Anno 1669. nudius tertius aperti à Chirurgo Regio Philippo Haecquet variam detexerunt facti præcipitis causam. *In altero enim pinguedo nimia pulmones compresserat, Polypo cordis ventriculi sinistri transitum sanguinis retardante; in altero fodiendi labore fatigato, vena cava prope cor disrupta, sanguine mundavit viscera.*

Obs. Bot.
nata.

D. Th. Bartholin. è Hafnia ad D. Sachsum in Litteris.
vid. in Appendice addenda p. 24.

OBSERVATIO CII.
D. JOHANNIS JÆNISCH
BUGLOSSUM SILVESTRE MONSTROSUM

Circumspectam & indefessam rerum omnium Parentem Naturam nonnunquam in Regno Vegetabili suam pati Eclipsin, quotidiana contestatur experientia, non autem suam sponte monstrando illam errores committere credamus, utpote quæ à Sapientissimo rerum Conditore innatam sibi prudentiam semper ad perfectiora dirigat, præter intentionem verò & voluntatem tam propter heterogeneam admixtionem quam externorum & ab arte dependentibus impedimentis aliam viam, otii nescia, eligere cogatur. *Monstra itaque Plantarum consideranda veniunt vel naturaliter talia, vel per artem parata. Hæc variis modis redduntur monstruosa; vel per insitionem, cum unâ arbor duplex, triplex imò multiplex florum aut fructuum genus producit; vel per depressionem aut deligationem fructuum seu tenellæ plantæ, ut propria figura mutetur. E.g. quando fructum alicujus plantæ crescentem ad formam alicujus vasis reducimus, ut cucumeres crescentes vinculorum angustiis ad formam angvium producimus; Sic Rosa Mundi dicta sive bicolor per artem nunc Oxonii provenit copiose teste oculato Borrichio in epist. 92. ad Barthol. Cent. IV. p. 525. Eadem Rosa sponte absque ullâ arte præterito anno 1669. excrevit in hortulo suburbano Collegæ nostri D. Philipp. Jac. Sachsi, quæ dimidia ex parte alba*

Obs. Bot.
nata.

dimidia parte rubra est, quam delineatam non minus quam siccitam servat & nobis monstravit vividam. Omnes ejusmodi modos recensere non est hujus loci, sed artificiosis hortorum cultoribus reliquendum negotium, qui etiam hac de re consulere possunt *Ferrarium in Flora*.

Naturalia Monstra distingvi possunt in *prodigiosa* & *simpliciter monstrosa*. Illorum recenset nonnulla *Ulysses Aldrovandus in Monstrorum historia* f. 664. ex *Plinio*, *Lycosthene Philostrato* aliisque desumpta, ubi fruges seu frumentum in arboribus natum, filiginis culmum quindecim spicarum viderunt, & hinc vel hostium irruptiones, annonæ caritates vel alia portentosa subsequuta observarunt.

Simpliciter monstrosa varia sunt, quæ scilicet in radicibus, ramis, & aliis plantæ partibus Naturam agnoscunt Sculptorem aut Pictorem. Sic in Museo Illustrissimi Senatûs Bononiensis servatur *Radix Serpentiniformis*; Clarissimo Aldrovando olim donarunt *ramum ophiophyton seu ophixylon*. Juxta varias autem partes absque certâ figurâ per se monstrificæ conspiciuntur *Parietaria* & *Anchusa* in Museo Imperati, quæ similes sunt cornucopiæ: In *Calendulâ* vidit decem flores supra elevatos, in *scabiosa* & *primula veris* florem supra alterum, in *Datura Contareni* calicem florem triplicem unum in altero *Franciscus Imperatus in discurs. nat. disc. 14*. *Altenburgi Rosa triplex* à *D. Ursino Collegâ* quodam nostro *Curioso* delineata & æri incisa tum temporis exhibitâ.

Ocymastri radicem monstrificam cum tumore circa fastigium Aldrovandus; *amygdali folia* monstrifica Idem, *Hieracium monstrificum*, *genista* monstrifica, *intubum silvestre* caule monstrifero nempe lato compresso & concerto, *tragopogon* caule latissimo, *tithymalus* cupressinus monstrifusus, *medium* Matthioli caule lato & monstrifero, *anchusa* purpurascens figurâ ventilabri, *Lycopsis* caule itidem latissimo, *rosa monstrosa*, *martagon* monstrificum quinquaginta florum & quæ aliæ quàm plurimæ à laudato Aldrovando l. c. recensentur & delineata videntur.

Præter jam enumerata & à nemine adhuc Authorum, quod ego sciam, hinc *Vratislaviæ* præterito mense Junio anni currentis M. DC. LXX. sese in foro publico vendibile præbuit *BUGLOSSUM SILVESTRE MONSTRIFICUM*, quod tam ob Spectatorum curiositatem, quàm Vulgi varias & superstitiosas speculationes non solum monstrifolum sed & prodigiosum fuit habitum, quasi natura tam copiosis, quibus gaudebat, foliis, depravatas & ad superbiam unice pronas

2,5 Zol

20

5

20

5

eine Elle 7. Zol hoch

pronas hominum, præprimis sexûs seqvioris, mentes adumbrare taciteq; eas corrigere intendisset; verùm ut rei veritatem cuilibet patefaciamus brevibus eam describere & ex vivo (quamvis proportine geometricâ diminutum) æri incidi curavimus. *Buglossum* hoc *silvestre monstrosificum* erat magnitudine digitorum majorum seu unciarum geometricarum viginti quinque longum & paululum flexuosum, latum verò palmi minoris imò quatuor unciarum, caule monstroso & latissimo, fibrarum ordine in directum æquè distante distinctum, floribusq; copiosissimis & unicâ saltem radice præditum; uno verbo *Intubum silvestre* caule lato & compresso, vel potius *Lycopsin* caule latissimo ab Aldrovando in suâ monstrorum historia descriptam & depictam ferè æmulans, uti ex Iconismo adjecto, si cum Aldrovandi conferatur, curiosus Lector deprehendet.

Causam monstrosæ hujus conformationis si quis à me exigeret, in prægressi hiemis frigus tam gradu quàm temporis duratione intensissimum, nec non nives copiosissimas certè conjicerem, siquidem à pluribus hortorum cultoribus observatum est, hoc & similis temperamenti annis plures Tulipas non solum binos sed ternos & quaternos ex eodem caule protrusisse flores, credoq; eandem luxuriam in permultis aliis plantis tam hortensibus quàm campestribus deprehendi potuisse, modo observatorum curiositas huic negotio diligentius incubuisset.

Nam frigus adeò intensum & durabile prohibuit, quò minus plantæ hujusmodi sensim progerminarent, sed potius deinde frigore remittente radices uno quasi impetu & unitâ virtute (quæ semper fortissima) germina aliàs divisim aut singulatim, proditura, conjunctim emisisse & inter se quasi conglutinasse; Deinde nives copiosissimas nitrosâ suâ substantiâ sic plantas quasdam fecundasse, ut sic multiplicatæ prodierint; quod fortè confirmari posset artificio illo, quo quidam menstruo quodam secreto, cujus inventor *Glauberus* creditur, & quod *D. D. Johann Ferdinandus Hertodius* Collega noster in *Crocologia* suâ mox sub prælo jam lucem adspirante communicavit, in quo semina non nihil macerata ita fecundari dicuntur, ut plantas multò latiores & multiplicatiores promittant. Et hæc mea de monstrosæ hujus plantæ causâ conjectura sufficiat, aliis me oculatoribus exactiorem hujus causæ investigationem placidè permittens.

OBSER-

OBSERVATIO CIII.
D. HENRICI VOLLGNADI,
ANATOMÆ ANCILLÆ ALTENBURGENSIS,
QUÆ BUFONES VOMUERAT.

Observat.

Anatom.

Cent. IV.

Pl. 49.

ANno 1662. Mense Februariō in Xenodochio Altenburgensi mortua est *Catharina* illa *Geileria*, quæ annis retro quasi viginti *Bufones* non paucos, similisq; his *Saburræ* plurimam colluviem vomitu rejecerat, quemadmodum pluribus videre est in stupenda *Historia*, quam vix Comparandus nostræ ætatis Medicus & Anatomus *Dn. D. Bartholinus* *Centuriis* suis *Historiarum Rariorum Anatomica* rum inseruit.

Cum vero allegata *historia*, quæ dictæ *Catharinæ* ab Anno 1647 usq; ad annum 1658. contigerunt, tantum referat, hinc reliquum *Vitæ* suæ statum morbosum, fatum & *Anatomiam* enarrare operæ prætium existimamus.

Permanserat *Ancilla*, ab illo tempore quasi semper in eodem statu, scilicet, affligebatur continuo *Pedum* insigni tumore, unde non raro *cutis* findebatur ac serum exstillabat, macie reliquum corpus occupante. Subinde atrocissimos dolores circa *stomachi* regionem perpetiebatur, ut crederet se ibi loci à vivo animali veluti acutissimis unguibus lancinari, nullum tamen hæcenus unquam sive animal sive vermem aut particulam horum vel vomitu vel secessu rejecit.

Vinum aliquandiu bibebat cum juramento; nam jussu *Serenissima* Principis *Altenburgicæ* id ipsi certâ mensurâ porrigebatur, tandem idem averfabatur, quemadmodum & jam pridem omnem *cerevisiam* & ex *cibis*, *carnes*, melius potum *cerevisiæ* secundariæ, optimè *lactis* & aquæ ferebat. De doloribus, duritie & pondere *dextri lateris* ferè semper conqverebatur; quoties noctu supina dormiret, toties largissimæ eruptiones *Sanguinis* è *faucibus* experiebatur, aliquando citra sensum ut hinc periculum suffocationis immineret. (Habeo hæc ex ore ipsius ægræ quam curiositatis causa ad 1659. mense *Julio* invisebam;) atq; hisce præcipuè ærumnis vexabatur donec tandem supervenientibus vomitibus, quæ cum fœtore molestissimo nonnullas *feces intestinales* explodebant, diem suum miserimè obiret.

Accidit ut eo ipso tempore apud Exc. Dn. D. Christophorum Ausfeld, Archiatrum & Physicum Altenburgensem, Medicum & Chymicum, ipsâ teste Invidiâ, ob exquisitum ingenium ac judicium raræ Prudentiæ, Præceptorem paulò ante meum & deinde Fautorem dum vivam venerandum, diverterer; Cum itaq; Ancillæ mors indicaretur eidem prælaudato Dno Hospiti, Auctor is mihi fuit, ut cadaver fecerem, ejusq; viscera, qvoadliceret, scrutarer, qvanquam ipse, propter alia negotia aput Serenissimam tunc sine morâ obeunda, sectioni interesse minimè posset. Eqvidem lubentissimè negotium in me sulcipiens, ad sectionem propero, dies enim jam agebatur tertia, ex qvo vitam finierat ancilla, &, ne socio destituerer, adscisco Serenissimæ Principis Chirurghum, Johann. Hilscher, virum industrium ac curiosum, nec artis suæ vulgariter gnarum. Uterq; mox in Xenodochium recepti, ad sectionem, qvantum loci commoditas non satis commoda permittebat, disponimus cadaver, immò vero sceleton sola cute indutum, ubi protinus duo apparent Tumores mediocrem nucem juglandem vix æquant, qvorum alter in sinistro latere in infimis lumbis, alter pubetenus eruperat, hic vero paulo ante obitum sponte sua crepans in ulcus degeneraverat. Aperto jam Abdomine ventriculus & intestina primo lustrabantur: Ille qvasi omnino vacuus erat, ac saltim duo circiter cochlearia liqvoris limpidi continebat; Hæc, dum à Mesenterio omni pingvedine destituto separarentur, in Ileo ipsos tres *Nodos* singulos dimidii digiti longitudinem æquant, & nonnulla intercapedine à se distantes, exhibebant, qvi accuratiùs perlustrati, erant *Duplicatura intestini in se retracti*, qvæ licet levi tractu tensæ, non difficulter ex se recedebant, nihilominus, qvantum fieri potuit, diligenter cavebatur, ne duplicaturæ illæ in separatione à Mesenterio dissolverentur, sed potius in suo positu conservarentur, donec experiri liceret, an aliquid per hæc striaturas transire posset. Infusa ergo deinceps est Aqva, & deprehensum illam qvidem non penitus præcludi, veruntamen veluti guttatim saltem transmitti. Post hæc hi Nodi evaginabantur, & intestina omnia aqvâ eluebantur, cum qva perpauca parva & dura excrementa, & qvatuor Lumbrici perexiles exturbabantur. Jam Epati manus injiciebantur, qvò solito nonnihil grandius maximam partem ventriculi premebat; in ejus media sima parte conspiciebatur macula alba, circumferentiâ Thaleram æqvans, adpectu adipi, Cordi adnasci solitæ, tactu cartilagini

molliori similis, quæ totum parenchyma penetrabat, & in cava parte amplius spatium occupabat. Hanc stipabant plures aliæ minores maculæ in utraq; superficie, quarum internæ crebriores & latiores externis existebant. Dissectum per medium Viscus, intrinsecus quasi totum, per sui latitudinem, album & durum apparebat, vasa cuncta hiabant, sed veluti in crucis formam conformata, pressa manu liquorem album crasum & veluti saniosum reddebant, Albedo vero illa versus utramvis extremitatem sensim remittebat, rubore naturali ibi conservato. Ipsum Parenchyma ad minimum 4. libras civiles (nam justum pondus ad manus non erat, quo exactè trutinare posset) pendeat. Cætera accuratiùs perquirere incommoditas loci & temporis, immò & fœtor cadaveris minimè permittit.

SCHOLION.

Epistola in quarto Sub initium hujus Anni 1670. *Epistolarum Medico-Philologicarum D. Thom. Reinesii*, farrago posthuma, semicenturiam non valde excedens, edita est, in quarum 39. p. 20. supra nominatæ *Catharine historiam* laudatus modo Medicus Criticus, recenset, sed paulo aliter quam illa olim Excell. Dn. D. Bartholino communicata fuit. Minime ergo tædiosum fore L. B. puto, si inde quædam carptim, h. e. quoad hæc ab illâ relatione discrepare videtur, vel hæc illius defectum supplere potest, huc transcripsero, sedulo præcavendo animum ullius fident, quoquo modo subestam reddere volentem.

Apud Bartholin. C. IV. obs. 19. p. 255. refertur, Ancillam fuisse Temperamento Cholericæ & sanguineo.

B. p. 256. Menses interea suppressi:

R. p. 71. Feras se enixas esse ferebat, sed delusam arguit hoc quod semper (ad 12. Julii anni 1647.) iusta muliebria processerint, id quod ex ipsa, primo ad eam ingressu, quæstiveram &c. & p. 72. ex absentia symptomatum signorumque malè affecti (uteri) & mensuris semper (uscq; ad 11. April. anni 1648.) ritè fluentibus, uti ad me fatebatur, progressis colligere potui. &c.

B. p. 256. post biennium. R. p. 70. Postquam vere anni præteriti varios in abdomine dolores lancinatorios, insolentes in eodem motus & inflationes sensisset, (eadem symptomata, uti & fastidium quorumcunq; potulentorum, insanum verò appetitum aquarum & lactis à

quinquennio Vernis Mensibus se experiri & vomitibus vehementissimis affligi, refert ipsa) &c.

B. p. 256. 25. Jun. suavis Chirurgi ad sudorem se compositura in Aqua Fumarie parum Mithridatii sumsit, unde post bihorium gravissimas anxietates &c. &c. Bufonem magnum duosq; parvos, cum duobus lacertis viridibus per os rejecit &c.

R. p. 70. 23. Junii Anni 1647. nescio cujus consilio adsumta Theriacâ balneum ingressa, nocte in sequente ingravescentibus doloribus post jejtigationem multam, sudores frigidos, amputationem vocis, & alia suffocatis ex Utero, vel aliqui Ventriculo graviter laborantibus familiaria, evomuit 26. Jun. bufones duos majores (die größte hat ein und ein halb Oventlein gewogen.) quator minimos magnitudinē. Fuci majoris, & lacertas duas exiguas, auricularis digiti longitudine, crassitudine scriptorii calami, vivas omnes. &c. Præmissis Clystere exhibui Pilulas (ibi descriptas,) dici vix potest quanta sordium visu & odore peregrinarum, viridium, luridarum, maculosarum, viscidarum copia ex intervallo secesserit. Aegrotata interim ad omnia bene habere, reverti appetitus &c. &c.

B. p. 257. die XII. Julii unus prægrandis, & duo parvi bufones mortui expulsi essent. mina & motiones impetuosa cum summa anxietate & inquietudine, donec ad mictum urgeretur, quo conatu secessit bufo minor & post bihorium major, comite minimo quodam, mortuus. Hasce feras ipsa è pudendis prodiisse & enixa se esse ferebat. (die größte hat 3. Loth weniger in Oventl. gewogen) sed delusam, &c.

B. p. 257. D. Thomas Reinesius cum Claudio tentavit necessaria remedium genera, sed tota ista estate nullum amplius insectum observarunt. &c.

R. ibid. ex præscripto jussi pergere uti coeperat. XVIII. Julii ingrue-re vomitus aquarum lutulentarum, crassarum, lentarum, citrinarum, summè fatentium; urinæ etiam, similes mingebantur cum sedimento farinaceo copiosissimo, ipsâ viribus admodum dejectis; nihilominus perrexi adhibitis etiam subinde analepticis ægram refeci.

XXVIII. Julii post noctem prægressam gravissimam, cum convetis sordibus (quæ interea ad mensuras 30. secesserant) massam albam è luteo, fibrosam, corruptam, fetidam punctulis lucentibus, velut

oculis, interstinctam dejecit; similemque ad usum extracti Alhand. & Theriac. per quatrimum (exhibiti) IX. Augusti. Ab eo tempore paulatim convaluit, consuetos cibos potusque adpetiit, lacte tamen & aquis semper delectata est, & nonnunquam usa, autumnum hiememque sine notabili offensa peregit.

*B. p. 258. Anno 1648. mense Martio
denuo quasi sursum repentia animalia
sensit &c. &c.*

R. die 24. Martii (Anni putati 1648.) proximè de familiaribus in abdomine rosionibus & turbis, ventris duritie, & inflatione, adpetitu dejecto, corporis inusitata gravedine pigritie & ad motum citatiorem ineptitudine, cum insomniis turbulentis & dyspnœa molestâ ad me ventitans querebatur: suspicatus quod erat sine cunctatione exhibui ei mane sumendam massam Pilularum è Marocostin. Mindereri succo absinthii imprægn. extr. Panchymag. & tr. alhand. vespere vero bolum è pulv. Dictamn. Cret. Contrayervâ excepto theriaca formatum: Dejecit sordes instar gelatinæ consistentes, virides, viscidas, cum aquis viridibus foetidissimis, & cum usu horum per quatrimum continuasset, 29. Martii post tormina atrocia excrevit ranam mucò plurimo involutam, cum tribus lacertulis & quarto dimidiato, vivam, subinde in aquis suis coaxantem & effusis aquis in tinâ saltantem; eam sextum diem in aquis suis vixit. Die Jovis ægrota satis hilaris erat: justè igitur pergere. Die Mercurii, 4. Aprilis, evomuit ranas virides majores duas, vivas, & II. Aprilis bufonem grandem, turgidum, cum acutissimis ungviculis, mortuum, alvo exclusit. Referebat soror per horas sex enixu conatam fuisse feram excludere, sed non voluisse, donec ipsa manum admoveret & extraheret. Nihil post hanc excretionem, vivorum animalium, cum copiosissimæ per dies plurimos, prioribus similes, contingerent evacuationes, secessit præterea, etsi per mensis ferè spatium aloëticis cum summa *ευφορία* uteretur, & biberet aquam Salvia aceto scillitico temperatam. Vivit autem hodie valetque, ne minimum quidem morboſi indicium præ se ferens; &c.

Hactenus Dn. D. Reinesius curæ solum præfuisse videtur, quæ vero deinceps ab anno 1649. ad annum usque 1655. ægrota acciderint ex supra toties laudatissimi Dn. D. Bartholini Relatione petere licet.

Denique de generatione horum animalium in corpore hujus ancillæ pauca habet *Reinesius*, quæ his absolvit verbis: Ego non dubitem adferere

ferere proximo ab hauſtu feminibus animalium foetæ aquæ verè per vomitum, quæ ſingulis annis vernis menſibus pati ſolebat, excluſas fuiſſe feras : Sed aquas nec ipſa quidem, utpote, quæ vel in cloacas, vel in ſimeta evomere conſueverat, obſervaiſſe ; Senſiſſe interim multa craſſa & corpulenta ore ſuo extrudi paroxyſmis vomituum creberri-
morum.

[*D. Henric. Vollgnad.*]

OBSERVATIO CIV.

L. CHRISTIANI FRIDERICI GARMANNI

HORROR à VERMIBUS.

Quidam Civis noſter Chemnicenſis dies nocteſq; *intolerabili* cruciatur *Horrore*, nullis operimentis tantisper cedente. Balneo etiam calidiſſimo illatus nihil levaminis ſentiebat, & *in ſono horrore* percuffus tremebat. Ab hoc pro febricitante, ab alio pro ſcorbutico habebatur. Me tandem conſulit, & quamvis eundem à ſcorbutico non penitus abſolvendum putarem, tamen *vermium præſentiam* ſtatim ſuſpicabar. Firmarunt hanc ſuſpicionem varia, quæ à Practicis allegantur Signa, quæ propria ægri relatio confirmavit. Propinavi per aliquot dies vermibus ſpecificè contraria medicamenta, parum tamen ſenſit levaminis. Purgante tandem appropriato uſus globulos duos vermium magnitudine ovi gallinæ per alvum excrevit cum materia foetidâ & purulentâ. Ceſſavit eodem momento *Horror*, & eodem die conſuetos & per tot menſes intermiſſos adiit labores. [*L. Garmann. è Chemnitio ad D. Sachſum*]

OBSERVATIO CV.

DN. GODOFREDI THILESII.

CALCULI EX ABCESSU CIRCA HEPAR.

Pauci elapſi ſunt anni, quod hîc *Vratiſlavia*, vixerit, *Johannes* *obſ. Pa-*
Groſchius, *Oeconomus Xenodochii ad Spiritum Sanctum*, Vir robuſtus *thologica.*
ac validæ Conſtitutionis, temperamenti Sangvineo-cholerici.
Hunc quondam menſe Junio, anno ætatis 60. deſubito Rigor ve-

hemens invasit, cui postliminiò dolores in Hypochondrio dextro ad regionem Hepatis unà cum Tumore, nucem juglandem æquante, accesserunt. Tumoris, doloribus persistentibus, intra semestre Spatium, adeò increvit, ut tandem panem filigineum Vratislaviensem quantitate tantum non superaret, sicq; induruit, ut scirrhum referret. Quamquam vero Affectui huic cura diligentior adhibenda fuisset, ægrotus tamen nec Medico nec Chirurgo usus, sed sui ipse curam suscipere ausus est: internè quidem Balsamum Sulphuris, aliquandiu singulis diebus, deinceps bis terve in Septimana, ut & nonnunquam pulverem cardui benedicti adhibuit, & pro Evacuatione quandoq; velut pro libitu, Rhabarbarum; Externè vero ab initio ad finem morbi nil nisi Emplastrum Jenfigneri Norinbergense Tumori applicuit. Tandem aliquando contigit, ut circa Festum Nativitatis Christi, dum noctu ægrotus dormiret, se haut sentiente, Tumor rumperetur, unde magna quantitas materiæ pultis instar crassæ, cinericei coloris, integris 4. septimanis profluxit, donec Tumor quæsi omnino desideret.

Posthæc ex vulnere, quod interea in fistulam degeneraverat, atq; in nonum usq; annum, indito in id instrumento argenteo, apertum servabatur, juxta cum humore ichoroso, successivè plurimi lapilli provenerunt, diversæ magnitudinis, formæ & figuræ, sic ut alii triangulares, alii quadrangulares, alii sexangulares, deprehensi sint, inter quos majores, glandibus faginis, minores vero, granis Ericæ similes erant.

Idem Coloris sunt extrinsecus sub-punicei, instar Castanearum nondum omninò maturarum, inducti tenui quodam cortice, intrinsecus lutei instar Rhabarbari, quo ægrotus sæpius utebatur. De cætero lapilli dicti sunt friabiles, pondere admodum leves, ac numerum eorum novem annorum spatii excretorum, quingentenarium aut sexcentenarium æquare, hæredes ægroti affirmant: Eorundem etiam lapillorum nonnullorum numerum ad 80. apud me asservo. Quamdiu vulnus apertum conservatum est, & lapilli excreti sunt, cætera vir ille bene valuit, & ad quævis sua munia obeunda, supra morem ætatis, expeditus & alacer; quam primum vero vulnus sua sponte coaluit, in alios Morbos incidit, præcipuè vero interdum in Asthma, interdum in Icterus, sæpius in Diarrhœam, quorum morborum unus tandem quoq; ipsi vitam exstinxit, postquam 72. ætatis annum accessisset.

OBSERVATIO CVI.

D. GODOFREDI THILESII

*CALCULUS VESICÆ
cum insigni Uteri Obstructione.*

Nobilis quædam *fœmina* hujus *Provinciae Silesiæ* formæ corporisq; constitutione ac temperamento satis laudabilis, annorum 41. ante annos tres cum dimidio filiam enixa est, ab illo tempore per vicissitudines *dolores* sensit *nephriticos*, qui tamen adhibitis quibusdam medicamentis *nephriticis* remiserunt. Año dein elapso, febris malignâ petechiali laboravit lethaliter, divinâ a. benedictione feliciter curata. Brevi post tempore non solum priores dolores *nephriticos* magis magisque recrudescere sed etiam descendentes quasi gravativos & lancinantes in ingvine animadvertit. Quoniam verò illi erant adhuc tolerabiles, *patiens Nobilis* eos floccipendit, nec ad illos extirpandos efflagitavit consilium, donec circiter ante sesquiannum, malò indies crescente, gravitatem circa pubem assiduam, sæpiusq; involuntariam mictionem, urinas ardentis & purulentas, tumorem à pudendo ad exitum vesicæ, desiderendiq; desiderium, & alia symptomata atrociora doloribus præteritis sentiens, *Obstetrici* satis prudenti & expertæ se commendavit, quæ affectum hunc pro uteri prolapsu recognovit, hâc præprimis de causâ, quia vaginam uteri adeò impletam & factam apprehendit, ut ne digiti quidem immissio, multo minus mariti congressus amplius admitti poterat, mensibus nihilominus semper stato tempore etiam solitâ qualitate fluentibus. Propterea *Obstetrix* variis huic affectui necessariis & convenientibus remediis, præprimis beneficio annuli, uterum in suum locum reponere tentavit. *Nobilis* *Patiens* nullum hinc optatum videns effectum, sed dolores & omnia reliqua symptomata magis magisque ingravescere magnamq; partibus genitalibus accidere inflammationem follicita, tandem & me (qui aliàs nobilissimæ istius Familæ sum *Medicus Ordinarius*) in consilium vocavit. Ubi omnibus circumstantiis probè consideratis, hoc malum principaliter pro *calculo vesicæ* judicavi, & incurabile æstimavi, propterea, quoniam *calculus* præmissâ per cathetrem exploratione tantæ magnitudinis observatus fuit, ut etiam ad hunc actum vocatus *Lithotomus Johannes Georgius Pezoldus* sine lummo vitæ

Obs. Pathologica

vita periculo eum extrahere non auderet. Idem judicarunt mecum alii in consilium postulati Medici & Doctores hujus Urbis Excellentissimi, & celeberrimi, nempe Dominus *Philippus Jacobus Sachs* à Levvenhaim, Dominus *Gottfridus Neumannus*, & Dominus *Fridericus Ortlob*. exitus acta quoq; sic probavit. Licet enim communi consilio multa eaq; generosa tam interna quam externa, præscripta & adhibita fuerint medicamenta, nullum tamen horum tantæ fuit efficaciam, quin ex cymbâ Charontis Ægram extrahere potuerit, sed crescentibus indies doloribus & decrescentibus viribus, supervenientibusq; creberrimis vomitibus die I. Februarii Anni 1670. secundum præsagia mare mortuum per navigare coacta fuit. Extenteratione factâ, quam me præsentem *Johannes Franz* Chirurgorum Vratislaviensium Senior perfecit, viscera principaliora ferè omnia bene & naturaliter constituta deprehendebantur; *ventriculus* autem planè vacuus & tabefactus; *intestina* contra, præsertim jejunum, flatibus distensa, & partim flava, partim & planè saggillata & quasi inflammata. *Renes* cum *uretèribus* usq; ad vesicam putredine erant corrupti, humore glauco foetidissimo, sabuloq; albo infarcti, dextrorsum tamen magis quam sinistrorsum. In *Vesica* nulla urina, sed tantùm paucus albus mucor; in hujus autem collo magnus & durus *lapis duas Medicinales pendens uncias* inveniebatur, quem ad amissim delineatum præsens *Tabula* exhibet n. I. signatum ab utraq; facie conspicuum. *Uterus*, solito grandior, tanquam pugnus benè magnus, & sat durus, quod ansam dedit, ut illum aperiremus. Illum totum quantum albâ compactâ, durâ & viscidissimâ materiâ impletum reperimus, ut planè nulla cavitas amplius videri liceret, quæ substantia non solùm uterum occupabat totum, sed & majorem partem vaginæ uteri, cujus lateribus adeo firmiter adhærebat. ut citra lacerationem vix separari poterat. Hinc Obstetrici vitio non est vertendum, quod hunc affectum pro procidentia uteri habuerit. Reliquæ pudendi partes ferè omnes erant penitus inflammatae & ulceratae.

Ad Obs. LXXII.

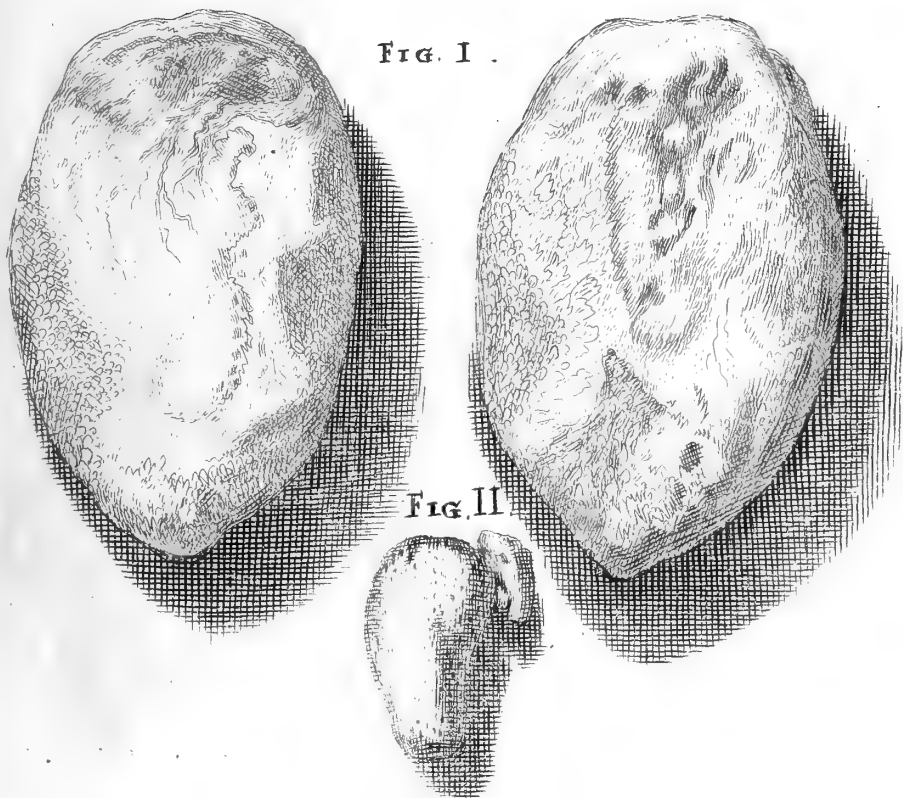

FIG. I .

FIG. II

Ad Observ. LXXIII

OBSERVATIO CVII.

DN. JOACHIMI GEORGII ELSNERI
VERONICÆ USUS IN CALCULO.

Ut gutta cavat lapidem non vi sed sæpè cadendo

ITa non rarò medicamenta Simplicia & viliora subinde assumpta effectum relinquunt planè mirandum ; Cujus Schema oculis meis exhibuit ante aliquot Septimanas, *Ursula*, Sutoris cujusdam Vidua, quæ calculum per 16. annos in rene aluit Sinistro, qui tot cruciatibus illam afflixit, ut viribus omnibus absumtis, nil nisi Sceleton vivum repræsenteret, & ob summum Cruris stuporem, & renis dolorem in isto latere, per totum illud tempus nunquam dormire potuerit. Tandem consultenti assentiens, quotidiè *decoctum Veronica* & quidem in satis magna dosi per tractum aliquem temporis assumsit, quo effecit, ut *Calculus* priorem relinquendo nidum, alium quærens ad Ureteres protrusus fuerit, ubi nimias anxietates excitans, ipsam inter Mortis & Vitæ discrimen constituit, tandem tamen assumpto largiori *decocto Veronica*, Vesica receptaculo fuit, ubi miseram stillicidio & difficultate Urinæ diu vexavit, donec ab assumpto superiori nominato decocto, & ejus fomentatione, Natura hæctenus dormiens, expergefacta, maximis & iis conatibus, quibus alias à fœtu se liberare conatur, excitatis, Hospitem peregrinam cuspidè expulit, qui tandem vi ab ipsa ægra per collum vesicæ extractus fuit, & quidem non absq̃ summa illius læsione & copiosa hæmorrhagia. Istius lapidis cum cuspidè, schema in præsentè exhibemus Tabula num. 2. signatum.

Obser. Theor.
rapent.

OBSERVATIO CVIII.

L. JUSTINI ORTOLPHI MAROLDI

ABORTUS PER VOMITUM REJECTUS.

IN pago *Reust*, haut procul à civitate *Ronneburgo*, vixit rustici cujusdam, *Andrea Haselbarth*s filia, corpore gracili; & vixit virgo sine insigni aliquâ molestia aut morbo ad annum vigesimum septimum aut octavum usq̃. Quæ excernenda erant, justo tempore deposuit, etiam per consuetum fluxere locum menstrua. Postea nupta anno cir-

Obseruat.
Pathol.

citer M. DC. LXIV. consensu Parentum Rustico ejus loci incolá, Christophoro Grubern / cui muliebrem hórntum irrorandum ex conjugali affectu exposuit. Percepit quoq; illico roris fœcunditatem, dum suppressis mensibus aliqualem uteri tumorem, nauseam, vomitum, & quæ gravidarum aliàs solent esse pedisequæ, mox senserat. Paulò tamen graviora visa sunt symptomata, ita ut eo tempore, quo prægnans, rebus rusticis non adeo navare operam potuerit. Illud quoq; mirabantur maximè Agnati, quod sanguinem quasi menstruum simul cum sputo crebrius eijceret. Sed quid fit? *Mense secundo* ab ingravidatione, symptomata magis magisq; incrementum capiunt; sentit tormina sævissimã in utero, qualia parturienti solent oriri. Oboriuntur lipothymia, & post summos dolores, vomitus. *Cum vomitu* autem, quod sane mirandum, eiecit *partum bimestrem, obvolutum secundinis*, ovi gallinacei figuram & speciem præferentem, quò facto melius habuit. Anno subsequente iterum ingravidatur, & cum summo Parentem mœrore, eadem patitur symptomata, iterumq; *eiusmodi ovum* cum *δευτέρας* evomuit. Tertio anno meliora quidem sperans permittit tertiã vice se imprægnari, sed deteriora secuta sunt. Spes siquidem fuit, dum usq; ad tertium mensem utero gessit; sed & tunc temporis vanã spe delusam eadem symptomata ipsam invasere, ut evomuerit quoq; non sicut antea ovum, sed integra *ossiculi, carniunq; frustra, caput membrag, reliqua*, exigua quidem, magnitudine tamen bene distinctã, & membratim omnia, subsecutæ quoq; *secundina* & consveta aliàs mulieribus *lochia*, ita, ut exactissime abortum omnia repræsentarent. Sic tandem Medicorum ope & auxilio frustra implorato molestissima hujus affectus falce propè lancinata, petiit à DEO beatam *ανάλυσιν*, quã etiam sexagesimo septimo, mense Octobri potita, Pleuritica in Domino vitam cum morte commutavit. Et sic videmus quã plurima in nostris fiant regionibus, præsertim in pagis, quæ curiosis non innotescunt Medicis, quemadmodum & hæc ipsa facile supprimi potuisset observatio. Historiam, DEUM testor, meis auribus ex ipsius Uxoribus marito, parentibus & cognatis cum summã admiratione hausi. Nolui fidem adhibere, nisi ipse audivissem. Testem simul adduco virum integerrimum, Dn. Christophorum Zehem, Pharmacopœum apud Crimmixenses, prope Cygnæam dextrimum, qui non solum audivit, sed abortum quoq; vidit. Scripsit Idem Dn. L. Maroldus integram dissertationem de hoc abortu,

quam

quam in celeberrimâ *Altorfinâ*, cum insignia & privilegia Doctoralia ambiret, d. 16. Decembr. Anni M. DC. LXIX. publicè examinandam proposuit, eandem per *D. Michaël Etmüllerum, Med. D. & Pract. Lipsiensem* felicissimum, *Academic. Curiosum* Vratislav. ad *L. Sachsum* transmissit *Dn. D. Maroldus*, ut *Ephemeridibus* hifce *Natura Curiosorum* infereretur historia tam rara & curiosa. Unde exeâ dissertatione potissima, quæ sequuntur, excerpere placuit.

In Proæmio Auctor innuit Naturam non semper eodem ordine in suis operibus procedere, sed interdum *inverso*, interdum *luxuriante*, interdum *miraculoso*, adeoq; commonstrante, nil sibi, ut nec *DEO*, ad *ivaſov*. Confirmat id exemplo Lanæ incombuſtibilis ex amiantho, (Vid. Paul. Venet. l. 1. de Regn. orient. P. Athanaſ. Kircher. & ex his Erasm. Francisc. Hort. O. & Occid. Indiar.) Gallinæ viviparæ Lyſeri, observat. med. VI. Lapidis aliquot drachmarum in teſtîculis Caſtoris in officinâ Pharmaceuticâ Wittebergenſi reperti & aſſervati, deniq; inſolitarum partûs viarum, videlicet per anum, umbilicum, palatum: de quibus *Th. Bartholinus* in *de Partûs inſolitîs viis*.

~~*In Capite I. recenſetur hiſtoria ipſa.*~~

In Capite I. Hiſtoria adducta *confirmatur* *Experientiâ* etiam aliorum; ſcilicet *1. Bernhardini Montana*, aſſerentis uxorem cujuſdam ſervi quodam morbo graviter laborantem, deniq; à mortis limite revocâtam maximam offium carniûmq; molem, univerſæ humani generis conformationi exactè reſpondentem, per os depoſuiſſe; & concludentis, fœtum hunc procul dubio fuiſſe in utero genitum, cum ipſa vel ante morbum ingravidata, conceptum neq; per conſvetos pudendorum meatûs neq; viam aliam excluſerit. Vid. & Caſpar à Rejes quæſt. XC. Elyſ. Camp. §. 16. *II. Salmuthii* divulgatâ obſervatione, fœtus digiti longitudine per os rejecti. Vid. *Barthol. Anat. Reform. p. no. 168.*

2. III. Thomæ Bartholini illuſtri muliere Magdalenâ neſciâ ſe utero genere, vomitu laborioſiſſimo infantis oſſa omnia rejiciente: *Barth. d. inſolit. P. V. c. 8. p. 58.*

3. IV. Erasmî Bartholini fele gravidâ, per os parere viſa. *Th. Barth. C. 5. Obſ. 98.*

In Capite III. Abortus Onomatologia.

In Capite IV. Definitio realis traditur, ut porrò etiam *Ratione* confirmatur memorata hiſtoria.

In Cap. II. recenſetur hiſtoria ipſa.

Capite V. Autor definit *Subiectum* hujus conceptus esse *Uterum*, non obstante illum progressu temporis tandem per os ejaculatum esse: ob rationem.

1. Quod in maritum hujus mulieris nullum similis nefandæ neqvitiæ, cujus Salmuthii Sutor insimulatus est, ceciderit suspicio.
2. Quod per naturæ ordinem, præter singularem divinæ omnipotentia directionem, detecturæ & vindicatoræ tam enorme & plusquam belluinum facinus, quæ illud Sutoris erat, nec in ventriculo, nec alio quovis corporis conceptaculo conceptio ullo modo fieri possit; assentiente *Sinibaldo in Geneanthropiâ l. 4. part. 1. c. 4.*

Quod verò speciatim ventriculus sit inidoneus ad conceptum fovendum, obstare dicit

1. Incongruum *visceris calorem*, qui modo augetur, modo imminuitur, pro modo & ratione assumtorum.
2. *Fermentum* quod ut semen in chylum resolveret verendum.
3. *Conformationem*, ob quam nec dextrorsum nec sinistrorsum per unicum diem clausum permanet.
4. *Motum* continuum.
5. *Ductuum defectus*, per quos sanguis ad generandum & nutriendum fœtum advehi possit, quales *aviso Vis* anatomica naturaliter non monstrat.

Deinde *Cap. VI.* evolvit *Causas immediatas*, videlicet *Facultatem Expultricem* depravatam; *Uteri conformationem* vitiosam, quæ orificium naturale nimis coarctatum, & quæ orificium p. n. nimis lubricum & laxum; *Expultricem ventriculi*, per consensum expellentis Uteri stimulatam; & *irritationem* Facultatis à fœtu mortuo.

Vias deniq; imprimis demonstrandas censet, quas naturaliter nullas esse dicit, utut *Alphonsus d. Fondecha in Lum. 2. f. 244.* putet per venas uteri ad venam cavam fœtus ossa adscendisse & inde in ventriculum descendisse; idemq; confirmare nitatur *Casp. de Rejes* per modum fieri quo globuli, cultelli, & alia per incognitas vias excludantur, quam sententiam sex argumentis oppugnat. Nimirum

1. Quia Teste *Highboro Dissq. A. l. 1. p. 4. c. 4. p. 100. & Laurentio, Lib. 7. An. c. 11.* venæ uteri non è cavâ sed spermaticis & hypogastricis oriuntur;

2. Dato

2. Dato illas è cavâ oriri, per ramulos saltim in uterum inferuntur, & hi in utero rursus in exiliores disperguntur.

3. Dato etiam in gravidis, teste *Barthol. An. ref. p. 166.* venas uteri sic turgere, ut vel cavæ amplitudinem induant; non tamen orificia earum æquè turgent, aliàs effusio sanguinis & suffocatio Embryonis metuenda; ad hæc venarum orificia Cotyledones constituere quibusdam dicuntur:

4. Obstant anastomoses & divaricationes.

5. Sic etiam valvula V.C; &

6. Officulorum inæqualitas; ob quam facilè in venulis hærerè easq; perumpere possent.

Pariter tribus rationibus refellit *Bartholini* conjecturam (*d. ins. P. V. p. 57.*) existimantis, ex ulcerato Utero Ventriculum quoq; dum in prægnantibus viscera hæc se inutuo contingunt exulcerari, & sic ex illo in hunc fœtum deferri posse, quia compertum I. In bimestri aut trimestri abortu uterum nondum posse ventriculum attingere:

2. Foramina rotunda & hiantia ex ulceribus difficillimè in unum coire posse, immo ob id nec ventriculum suo officio fungi, nec uterum generationi denudè aptum reddi posse.

3. Communiter vulnera ventriculi haberi pro lethalibus &c.

In Capite VII. Autor *Causas mediatas* scrutatur, adeoq; I. *Supernaturales* allegat DEUM; dein Ipse iusto ac occulto permisso diabolum. Hujus ut præstigiis sæpè acus, clavi &c. &c. vomitu rejici visa sunt, ita circa abortum per os illum technis suis usum esse quis putare posset; Sed hujusmodi fascinationem removet ob rationem, quia 1. extra ingravidationem mulier nunquam simile quid perpeffa est; 2. Symptomatibus non nisi consuetis in prægnationi afflicta fuit; 3. Legitima tempora & justam proportionem abortus tenuit, 4. in excretionem nihil alienum ut acus &c. rejecit, 5. Cruciatu sine dubio Diabolus diutius protraxisset; 6. Dum cessavit imprægnari, libera à doloribus & vomitu permansit.

II. *Causas Non-Naturales*, quatenus abortum concitare possunt, enumerat.

III. In *Præternaturalibus* jam totum hærerè rei cardinem tradit, accusando *malam Uteri conformationem*, quæ I. *bina orificia nactus est*, unum Naturale, alterum præternaturale; quod incipere dicit à fundo uteri, & dehiscerè in ventriculum, veluti canalis dilatabilis, propè uterum laxior,

propè ventriculum strictior, & per hunc potuisse conceptum ex utero in ventriculum ejici. Conjecturam hanc confirmatum it exemplo 1. Ranarum, à Borrichio observato, in quibus, si inflentur, deprehendi solet canalis, variè intortus, adscendens ad fauces usq;. 2. *πικροχόλων άνω*, ubi ductus biliarius duplex, alter in Intestinum, alter in ventriculum inferitur, teste Lindano in Physiol. l. 2. c. 5. art. 6. s. 152. 3. Aliorum naturæ ludentis errorum, ut quando ventriculum in thoracem transponit, vasa præparantia multifariam disponit, aut cervicem uteri nimium coarctat, ut fœtui exitus planè præcludatur.

II. *Quâ uterus nimium parvus*, ut extendi se non patiatur. Ex præmissis itaq; tandem *modum* hujus abortûs Autor sic declarare nititur: Conceptio ritè facta existimetur, sed postquam uterus nimis parvus & coarctatus fuit, aliæq; causæ adfuerunt, quæ aliàs abortui causando sunt, facultas ad expellendum fuit irritata. Itaq; cum canalis ad ventriculum patuerit, per primam portam eoq; facilius potuit abigere in ventriculum, qui ægrè ferens hospitem, vomitu eum è corpore relegavit, & ita abortus per os non planè *ωρρόδοξος* habendus erit. Id ipsum autem eo magis sibi persvadet, certior factus ante annum Wittebergæ mulierem *δυσουλια* graviter decumbentem, tandem infantem mortuum peperisse, cujus abdomine aperto, *uterus & intestinum rectum naturali nexu in unum coivisse*, ut ex intestino in uterum, & ex hoc in illud via satis ampla conspicienda fuerit; jam quid naturæ repugnet, quò minus interdum talem ex utero ad ventriculum vergentem canalem formare valeat. Cæteroquin *cap. VIII.* Differentiæ & signorum series adumbrantur, *Cap. IX.* Curatio incipitur *Cap. X.* Curatio ex suis fontibus promitur, speciatim chirurgiam exercendo, cujus beneficio primo per speculum uteri orificium inferius, commodè riteq; dilatandum; post præmissis pharmacis præmittendis, in Epigastrio sinistro, rectâ lineâ incisio, ac mox canalis supra dicti amputatio celebranda, adhibito cauterio actuali ligaturis supernè & infernè factis, & quæ cætera hûc pertinere possunt. *Capite deniq; XI.* triplex diæta præscribitur, adeoq; sic cura & tota dissertatio absolvitur.

OBSERVATIO CIX.

D. VALENTINI ANDREÆ MOELLENBROCCI.

CATI EX ORE MULIERIS NATIVITAS.

CUm Anno 1647. Dn. *Joh. Fridericus Bilgerus* tunc temporis Licentiatum jam Doctor & Physicus Campidunensis, Amicus meus integerrimus, *mecum* Fribergam in Misniam fodinas lustrandi causa & intima terræ perscrutandi esset profectus, atq; Dn. *D. Tobiam Matthæi* p. m. Practicum tum temporis ibidem felicissimum visitarem, ecce hic nobis ostendit *skeleton Cati pronuper ex ore mulieris* cujusdam pronati, quod non solum vidimus, sed & manibus palpavimus. *Historiam* autem hujus partus Vir hic fide dignissimus narrabat nobis hoc modo: Mulier hæc cum felium aliquot clamores audiret, ut selem suam sibi gratissimam liberaret, accurrit, sed accedens ad locum, ubi ejulatus ejusmodi audiebatur, invenit selem in puteo, quam ut eriperet, urnam demisit, qua quoque eum extraxit: hoc labore lassata & sitiens ex urna aquam bibit, à quo tempore malè se habuit, donec cruciatibus insignibus mota, jam nominatum Medicum consulere coacta sit. Is variis remediis convenientibus nihil profecit, donec vomitorium ipsi dederit, quo accepto Mulier sæpius vomuit, & tandem non sine suffocationis periculo *hunc Catum ex ore projecit*. An mulier hæc anà cum aqua ex Urna potà, semen felium post coitum super puteo excretum, relictum simul hauserit, uti jam nominatus Doctor putabat, & ventriculus gestationi foetus aptus sit, imò annon Spiritus genitalis seu potius contagium uterum fecundans Harueianum in aqua interea temporis evanuerit? aliis judicandum relinquo. Alias Mustelam ore parere *Aristot.* tradidit & *D. Th. Barthol. c. 9. de Part. insol. viis*. Idem *Dn. D. Tobias Matthæi* nobis simul narrabat, se non ita pridem *anserculum vivum* habuisse *ex Utero* mulieris cujusdam progressum, quem *Dresdam* Serenissimo Elect. Saxonie miserat. *D. Moellenbroc. è Halis Saxon. ad D. Sachsum.*

SCHOLION.

Historiam hanc Partus felini ex ore humano, illustrabo consimili, & à nemine Medicorum, quod sciam, observato casu, quem recenset Henr. MEIBOMIUS Prof. in Acad. Julia in Chronic. Brunsvvic. Buntingiano correcto Magdeb. 1620. impresso Part. III. f. m. 548. Anno M. D. LXXX. inquit, Hanoveræ rarissimus & ferè inauditus accidit casus: Civis illius Urbis Albertus Hencke Sartor, per sat magnum temporis Spatium malè se habuit, adeo ut pallido vultu satis latentem testaretur morbum. Quodam die ab Uxore petiit, ut ipsi calidum porrigeret Lac, quod vix deglutitum ipsi nauseam creavit cum maxima angustia, donec tandem evomeret magnam copiam sordium, & in his Duos Catulos albos, vivos repentes, & adhuc cæcos, qui in patinâ figulina in Templum S. Georgii expositi fuerunt, ut ab omnibus viderentur. Non diu tamen vixerunt, catuli, sed moriebantur; ipse vero Vir indies ad integram rediit sanitatem. Hi ergo Catuli an & quo modo in ventriculum hujus Sartoris devenierint, an verò à Diabolo inter vomendum substituti fuerint, aliis divinandum relinquo, Hactenus Meibomius. Sic rarissimum quoque Naturæ ostentum narrat D. TILINGIUS in de Tuba Uteri sect. II. p. 90. nempe Anno M. DC. LXVI. Opificem in Frisia Orientali prope Embdam in pago Riesum, qui aliquoties in Grœnlandium ad capiendas Balanas una profectus fuerat, illum nempe in Epigastrio dolores & tumores sensit, tandem nil valentibus remediis extinctum fuisse. Aperto cadavere Fetus monstruosus figura externa Cani marino similis ac pilis refertus, in ventriculo ejus, & quidem lateri ipsius fundi firmiter ac nimis arctè adnatus, repertus fuerit, quem ipse Tilingius Prax-in Embda exercens ibidem viderit.

De fele aliquot in Locis ex fratris Alb. Bartholini relatione recenset Exc. D. Th. Bartholin. præcipuè Cent. V. hist. 98. Cent. III. epist. 8. p. 37. quod illa in prædio Arcis Regiæ Fridericiburgi, suos fetus evomuerit summâ adstantium admiratione, qui sanctè affirmarunt, felem nihil prius devorasse nec alia viâ rejecisse. Dubitaverat quidem D. Eisenmenger in Histor. Fetus Mastip. putans felem hanc clam partus aliquot edidisse, unum vero cum secundina (uti quædam animalia facere soleant) deglutiisse & sic rejecisse, unde tanquam secundum naturam minimè factum, mors felis subsecuta fuerit; quæ sententia quidem ex parte probabilis videtur Bartholin. in de Part. Infol. viis c. 9. p. 60. sed veritati non consona, quia

Arcis Fridericiburg. domestici asseverassent nihilominus à fele devoratum fuisse, unde concludit, si in *ventriculo concepti fuerunt felis fœtus*, quæ datâ portâ eos erupuisse. De *Rondessa* Animali Americano figurâ *felem griseum* referente, nisi quod os sit acutius, narrat *Dn. de Monconny* in *Itiner. Germ. T. II. p. 320.* quod tale viderit *Ulmæ* in Museo *Dn. VVeicmanni*, quod pullos suos in ventrem toties, quoties placet, reponat rursus eximat; hæc tamen ratione cum *Fele Fridericiburgensi* factum fuisse, minimè credibile est.

Si sententia *Bartholiniana* esset admittenda, quam in pluribus locis recenset, ut in *de Part. Insol. viis c. XI. p. 93. Cent. III. Ep. 8. Cent. V. Hist. 98.* & cum eo *D. Matth. Tilingius* in *Acad. Hasso-Schaumburg. Prof. P. in Exercit. Anat. de Tuba Uter. sect. 2. §. 4. seq. p. 84. seq.* Uterum ordinariâ quidem lege, ad communem generationis normam esse necessarium, ob commoditatem & seminis recipiendi & fœtus nutriendi & excludendi: tamen & illius vices alias partes supplere, quæ vel cavitate idoneâ, vel sufficiente calore præditæ sint: Semini inesse vim formatricem, quæ externo quocunq; calore adjuvanda & commodo munienda sit receptaculo: in quâcunq; corporis cavitate, ubi vasorum confluxus efformari posse Embryonem, sed non ubiq; excludi: ventriculum cum alienas & sibi concreditas res custodiat, & vel suis tunicis claudat, vel propria cujusq; rei membranâ involvat, *semen in ventriculo*, ac si esset *in Utero*, sibi domicilium seu secundas membranas extruere: hæc, inquam, si absolute admitterentur, *causa verisimilis* reddi posset *cur Animalia ista in ventriculo è seminio concepta & tandem protrusa fuerint*: Sic etenim absq; *Utero* potuisse concipi, non aliter ac *exclusio pullorum* fiat absq; gallinæ incubatus naturali calore, *in furnis Egypti*, de quibus egregia vide apud *Fürerum Norib. Patrii. in Itiner. Terr. Sanct. p. m. 92. Petr. de la VALLE in Itiner. Turc. Epist. XII. p. 394. Dn. de Monconny in Itiner. Turcic. Tom. I. p. 253. Vesling. in Epist. med. I. & II. da. & quos hodie imitantur Europæi in Italia Florentiæ, in Dania Fridericiburgi Barthol. Cent. VI. hist. 11. & in Anglia Joh. Heydonus Rei tormentariæ præfectus. Digbaus in de cor- vor. Nat. T. I. c. 24. p. 280.*

— *Licet Ventriculus* continuo motu assumptorum abluatur, & ejusdem fermentum assumptâ alteret, *exempla* tamen plurima habemus plurium rerum, quæ ex *deglutitis seminis* calore ventriculi & ejus singulari dispositione fuerunt *animata*, aut alio modo in ventriculo producta. Non

atingo *Calculos in Ventriculo* productos, non *Apostemata* & tumores inibi coacervatos suisque pelliculis inclusos, quale singulare exemplum, apud *Dominic. Ponarolum* de *Mola ventriculi* in Juvene, sive carne informi, spongiosa, duarum unciarum pondere cum durâ superficie post vomitorium rejecta *instar Moleæ Galeno* descriptæ. *Panarol. Pentecost. V. Obs. XI. p. 147.* cui non nota est *Historia de Ancilla Aitenburgensi*, quæ per plurimos Annos *in ventriculo* ex imprudenter *Aqva turbida* hausta *Ranas* & *Bufo*nes per vomitum ejecit, de quâ *Barthol. Cent. IV. hist. 49.* & supra *Obs. 103.* facile, *inquit Melch. S. E. BIZIUS* in tract. de *Puero a serpente interf. p. 47.* interiori rugosæ ventriculi tunicæ ova horum animalium glutinis instar viscida & lenta adhærent, & cum à ventriculo non concoquantur, à nativo illius intestinorumque calore actuantur, facultate nimirum plasticâ, quæ in iis velut sopita jacebat, exuscitata. *Pisces vivum* in *Domini de Parasols Nobilis Aquitani* Uxore post diuturnos dolores sex digitis longum, vomitu à ventriculo rejectum vidit *Borell. Cent. I. Obs. 9.* quem parvum deglutitum fuisse opinatur, in ventriculo incrementum suscepisse: ab ancilla animalcula duo *salamandras* referentia vomitu excreta, Id *Borell. Cent. I. Obs. 23.* *Arustico* sub ditione *Bremensi* Anno 1669. *serpentes* & alia animalcula *scorpionibus* non absimilia summo cum præcordiorum cruciatu continuo vomitu rejecta *Tiling. de Tubâ Uteri sect. II. p. 90.* quin & hisce diebus *Nobilis* quidam ob negotia publica itineribus occupatus monstravit mihi tres *ranunculæ* longitudine articuli digiti, quas ante paucas septimanas, vivas, in *Ducatu Teschnensi* hærens, per vomitum rejecerat, antea insigni ventriculi dolore infestatus: & cum omni cerevisia abstineat, solâ aqua contentus, recordatur se ante triennium cum ex fonte quodam sitibundus aquam hausisset, similes *Ranulas* in eo se observasse. Imprimis notabilis *Historia* & à plurimis citata, quam *Salmuth. Cent. III. Obs. 94.* de igne expiando congressu *sceminæ* adducit, quæ exinde *in ventriculo conceptum Infantem* per os enixa est, sed quia diu in ventriculo moram trahere non potuerit, vix digiti longitudine; quam *historiam* à multis & præcipuè à *Ludov. Kepplero* in dubium vocatam *Bartholin.* testimonio *Joh. Komeleri* Consulis illius Civitatis, ubi hæc gesta sint, tanquam oculati testis comprobatur; nisi hoc *supernaturale* factum fuerit ad revelandum à DEO & severè puniendum à Magistratu tantum scelus.

Porro quod *in ventriculo*, dum digestionem fiunt, non omnia confundantur

dantur in vicem, quotidiaⁿa docet Experientia. Videmus sæpe ægros aliquid ciborum assumere; post parvum intervallum, interdum etiam repetitis vicibus excitantur vomitus, nec mica minima de cibis sumtis simul expellitur, sed purum phlegma. De *Italo* quodam miram recenset Naturæ Providentiam *Bartholin. Cent. I. hist. 65, p. 114.* cui cum Natura denegasset podicis penisque notam (unde *Anna* primum dictus, sed 24. æt. anno erumpente barba pro viro habitus) duriores alvi fœces certis periodis, finitâque; ventriculi concoctione per cornu ori apposito, non admittis cibis evomuit. Meminit hujus *Itali Idem in Anat. Ref. L. I. c. 11. f. 8* de *Gennensi* familia *Henr. ab Heer Obs. 29. & Sennert. Paralip. 4. ad L. III. Prax. p. 2. f. 2. c. 7. p. 129.* Huc quadrat observatio. *D. Theod. Kerckringi in Cent. Rar. Obs. VI.* narrans. *X. Uvas* postquam ultra tres menses in ventriculo hæssissent, integras, & succo plenas fuisse rejectas, nulla ex parte ab aliis rebus in ventriculo detentis alteratas, ubi hæc enarrasset, exclamat: hæc adstruerent fidem aliquam *Obs. Bartholin.* de fele in ventriculo felis concepto, ubi aliorum fide narrat, etiam Infantes concipi posse in ventriculo & formari, qui postea ore pariantur, adstruerent, *inquans*, fidem aliquam, quoad moram in ventriculo, nisi alia hîc retinerent Auditoris assensum, quare hic oportet si non ἀπιστεύειν, saltem ἐπέχειν.

Anitrag, in ventriculo naturaliter ex seminio Animalia animentur, an interdum causæ supranaturales, interdum etiam illusiones diabolicæ accedant, non exactè erit definiendum, sed Eruditorum arbitriis melius excutiendum relinquendum.

[*D. Philip. Jac. Sachs à Leuwenh.*]

OBSERVATIO CX.

D. PHILIPPI JACOBI SACHS A LEWENHEIMB.

FOETUS EXTRA UTERUM AURELIANENSIS.

Novum & inauditum videres recensere Exemplum, nisi nostrum hoc seculum præprimis aliquot similibus historiis fidem adstrueret. Non meam hîc obstringo fidem, sed alienam, nimirum Curiosissimi Europæ, Asiæ & Africae Perlustratoris *Dn. de MONCONYTS*, qui *Tom. II. Itiner. Ital. II. p. 450.* hanc recenset Historiam.

Cum in Gallias redux factus fuisssem, *inquit, Domini Color & Raifin* Anno 1665. retulerunt mihi, quod mense Aprili M. DC. LXII. Dn. *de la Forest* Chirurgus egregius *Aurelianensis*, cum Dn. *D. Balduino* Medico istius Urbis in Hospitali ibidem foeminam Anatomiae subiecissent, quae cum diu dolores & tormina partus frustranea sensisset, & exinde obiisset, in ejus ventre invenissent puellum egregium optimè formatum extra Uterum, nempe in Spatio intra Uterum & intestinum Rectum, & Utero quidem illoso, nec ullo modo rupto aut pervio versus intestinum; foetum vixisse primùm, mortuâ tamen matre, simul quoque inortuum eundem.

Notissima Historia Foetus mussipontani est, & tot Eruditorum Virorum calami pertractata, quorum censuras *D. Laurent. Straussius* Auliacus, *D. Bartholin.* Epistolâ ad *D. Joh. Dan. Horstium & Anton. Deusingius* Prof. Grœningan. collegerunt; quando scilicet Anno 1659. in foeminâ *Mussiponti*, in abdomine extra Uterum, infans lapidescens inventus fuit, notum est ostentum *Dolanum*, quando Anno 1661. 28. Junii *Dola* in Burgundia cum gravidæ abdomen incidereetur, omnia integumenta cartilaginosa & gypsea inventa fuerunt, quibus resectis, quasi ex dolio erupit ferofus humor cum foetivineo foetu, nullo apparente Uteri vestigio, uti Dn. *Stephanus Villet* Prof. Regius *Dolanus* 20. Aug. ejusdem anni de hac materia publicè disputavit, & *Arnoldus Spangverdius* Discursum hac de re edidit: *Notissima* & aliae plures *Historie*, quod Foetus extra Uterum inventi fuerint, sed hoc potissimum factum est delitescente foetu, aut in Tuba Uteri, aut Utero non penitus integro, sed laeso, aut malè conformato, foetu per aliena loca exitum quærente, cum tamen in hoc *Aurelianensi* notato exemplo, Uterus dicatur penitus fuisse illaesus.

In Tuba Uteri Foetum *Mussipontanum* forte habuisse, nisi tota Historia in dubium sit vocanda, uti ad *D. Bartholin.* fuit perscriptum (vid. Cent. IV. epist. 58. p. 368.) opinatur *D. Barthol.* in Epist. ad *D. Horstium*, adducens ex *Joh. Riolan. L. II. Anthropol. c. 35.* Exempla IV. Foetuum ex tubis Uteri effectorum, non minus quam ex *Margvard Pract. cap. de Mola p. 390.* de duabus Molis extra matricem inventis, quarum una supra matricem instat frusti carnis, altera in latere sinistro circa vasa feminaria capitis magnitudine. Propriam adducit Authoritatem Exercitatissimus *Harvejus*, quando de *Generat. Animal. ex 65.* ita ait: *Tuba Uteri* Cornubus cæterorum Animalium respondent, uti patet ex situ, connexionione, amplitudine, perforatione, similitudine & officio: sicut enim Animalia semper

in cornibus concipiunt, ita *mulier* reperta est, quæ *fœtum* in cornu seu *Tuba* gereret, ut doctiss. *Riolanus* ab aliis observatum meminit, & nos propriis conspeximus oculis. Imprimis si semen in *Tubas Uteri* usq; attractum, propter Obstructiones in Uterum redire nequeat, in *Tuba fœtum extra Uteram* concipi posse, integra Dissertatione, hoc ipso Anno 1670. *Rintehi* edita, probare conatur *D. Matth. Tilingius* in Acad. *Hasso Schaumburg.* Prof. P. quam *Exercitationem* vocat, de *Tuba Uteri* & *Fœtu* nuper in *Gallia Parisiis extra uteri cavitatem in Tuba* concepto. *Historia* autem *Gallica* curiosa & notatu dignissima sequens est: Cum Anno M. DC. LXIX. Dn. *D. Huxholzius* cum *Serenisf. Aula Hassiaca Berolinum* profectus fuisset, monstravit *D. Elsholzius* *Archiatro Brandenburg.* Litteras, Mense Nov. 1669. exaratas, ab Amico *Lutetiis Parisior.* degente perscriptas: additum iis *Programma Gallicum* cum *Icone æri incisa*, cum lemmate: *Demonstration d' une double matrice.* *BENEDICTUS* nempe *VASSALIUS* *Chirurgus Paris.* aperuit VI. Jan 1669. cadaver *Mulieris* 32. annos natæ, temperamento sanguineo & habitu corporis satis masculino præditæ. Repertæ fuere due *matrices* singulari connexionē, a *Natura* tam benè dispositæ, ut vera undecies jam concepisset septem nimirum filios & quatuor filias, iusto omnes tempore & debitâ compositione: at qui habebant fraterculum *Embryonem* conceptum in *Adjutorio* sive *admiculo* genuini *Uteri*, & quidem in loco ad distensionem tam inepto, ut fœtus grandescens 17. Septimanis matrem funestis symptomatis exagigaret: tandem 3. mensium fœtus factus, carcere effracto, tumulum sibi ipsum in ipsa matre paravit, excitando ingens sanguinis profluvium in universam abdominis cavitatem, id quod tribus ultimis diebus vehementissimi motus convulsivi & deniq; *Mors* subsecuta fuit.

Quod itaq; *Vassalius* & cum eo *D. Elsholz.* putaverant *Gravidam* hanc fœminam *Parisiens.* gemino præditam fuisse *Utero* non assentiri vult *Tilingius*, sed inquit: qui *Embryonis* hujus domicilium ex *icone æri incisa* appictam attentius intueatur, *dextram Uteri genuini Tubam dilatatam*, veram & genuinam hujus conceptionis sive fœtus sedem, non autem propriè loquendo *uterum* verum fuisse confitebitur. *Tiling. sect. 2. §. 13. p. 99.* Idem *Tiling.* suam sententiam confirmare vult, ex eo quod nullibi, licet omnino perscrutentur *Anatomicorum Libri*, *Duplicis Uteri* fiat mentio, licet nasum duplicem *Borell. c. II. obs. 76.* vesicam *Urinariam* duplicem *Isac. Cartier obs. 20. Riv. comm:* duplicem *ventriculum*

Riolan. Lienem duplicatum *Panarol.* duplicem Penem *Barthol. Anat. Ref. l. I. c. 24.* duplicem vaginam uteri *Barthol. Cent. III. obs. Med. 2.* commemorant : legere tamen est *Historia Duplicis Uteri* apud *Joh. FABRUM Lynceum* in *Hist. Mexic. Not. f. 547.* Is namq; in *Nosocomio S. Spiritus Romæ* (tam amplo, ut *Idem Faber f. 594.* testetur, quod Anno 1600. ultra 12000. ægrorum in illud fuerint suscepta, & necessariis alimentis & medicamentis sustentata) cum *D. Angelo Colio Senensi* Infantem projectitium pro *Hermaphrodito* habitum, secuit, qui in ingvine tumores habuit, nulla in eo masculina vasa seminaria reperta, sed quod mirabile dictu, duos intra ventrem offendit Uteros, cum annexis ubiq; testiculis, sed unico tantum testiculo, unico suo Utero adhærente, ac vasibus deferentibus semen, uti & præparantibus. Harum una matrix intus penitus abscondita nec cervicem ad externa perrexit, altera in dextero latere exterius collum suum produxit, & vulvam dictam constituit, quæ visa quidem, sed haut penetrans judicata, quod ductus ille adeo angustus, ut vix aciculæ caput admiserit, & sic infans duplex foemina inventa fuerit. Licet itaq; in hoc infante Romano, aliquot saltem dierum, duplex Uterus inventus, nihilominus in *Parisi.* foemina potuit in *Tuba foetus* hæsisse, atq; *Tilingii* sententia firmo stare talo.

Præter *Tubam Uteri*, foetus non raro extra Uterum fuit repertus, sed malam conformationem aut solutionem continui passio Utero. Per *Os Infantis* ossa projecta fuisse supra *Obs. 108. ex ex Casp. à Rejes Quest. 91. Elys. Camp. §. 16.* notatum. *Bartholin.* in *de Part. insal. viis c. 9. p. 57.* ubi alia quoque ex *Marcell. Donat. l. IV. Hist. mirab. c. 22.* adduxisset, causam rejicit, quod distensus & exulceratus Uterus, perforatis Intestinis, in illorum cavitatem ossa ista deposuerit, ad ventriculum usque inde eructando: nisi plausibilior sententia, mala uteri conformatio & hiatus in Intestina. Per *Annum* quoq; ossa foetus mortui fuisse rejecta, fuisse Authoritatibus comprobatur *Bartholin. l. a. cap. XIV. utero* scilicet *exulcerato in Intestina connivente.* nam hæc de causa, ob communem exulcerationem, interdum faeces Alvi per vulvam prodiisse exempla profant, & recensentur à *Dodon. in not. ad Benivent. de abd. Morb. c. 9. Mercurial. 1. de Morb. puer. c. 9. Barthol. c. 11. Hist. 63. Bened. Sylvatic. Cent. III. cons. 17. & Rhodius Cent. II. Obs. 91.* qui narrat *D. Aldrigettum* Prof. *Patav.* aliquoties vidisse faeces alvi per muliebria egestas foeminis, quibus à fluxu albo venereo, intestinum rectum cum Utero erosum.

Per Umbilicum eadem ratione, Utero sanciato, foetus excludi Exempla apud Barthol. de Part. Insolit Viis cap. I. & cap. X. plurima.

Per Hypochondria, in foemina exora ibi fistula, ex ea primum Infantis Calvariâ, dein & Ossa fuisse extracta ex Alex. Benedicto recenset idem Barthol. c. XII.

Tandem ex *Iliorum* abcessu, Utero perrupto, corruptam infantium putrilaginem exivisse, ex *Matth. Cornace* aliisque, Historias recenset *Barth. l. a. c. XIII. p. 100.*

Cum verò in *Aurelianensi* fatu, Uterus non fuerit perruptus inventus, imò nec cicatrix ostensa, quia imò foetus adhuc incorruptus, & post matrem demortuus; cum quoque nulla aliæ adductæ circumstantiæ, cum quibus partibus præter Intestinum rectum connexionem infantis situs habuerit, ob harum circumstantiarum defectum, *dubii haeremus*, quomodo hic *Infans Aurelianensis* in hunc locum devenerit.

Concludo hanc *Observationem*, non minus alia Curiosâ, & ferè hætenus à paucissimis observata Historia, quæ verior tamen, quam *Dionysii* seu *Bacchi* nativitas ex femore *Jovis*, quæque in *SILEZIA*, præterito seculo, accidit.

Nicol. POLIUS, Vir alioquin probatæ fidei, in *Hemerolog. Silesiac. Vratislav. f. m. 455. ad IX. Decembr.* sequentem enarrat Historiam ex *Chronic. Siles.* excerptam, Anno M. D. XXXI, inquit, foemina quædam *Nissa* paupercula, quæ cum marito in Conjugio 15. Annor. spatio novem liberos genuerat, in *Iliis*, versus sinistrum hypochondrium, velut in Tumore aut vesicâ quâdam protuberantem gestavit foetum; adveniente legitimo tempore partus, vesicâ illa supra femora, ad genu usque pendens ex consilio *Experim. Medicorum, Chirurgor. & matronarum*, hoc ipso IX. Dec. die, aperta fuit, ex qua, *Infans boni habitus extractus*, qui baptizatus fuit, imposito *Thomæ* nomine, & annum cum dimidio supervixit, mater vero, summis in doloribus, tertio die obiit.

RARIORA NATURÆ
in
SACRÆ CÆSAREÆ
MAJESTATIS

AUGUSTISSIMI ET INVICTISSIMI

LEOPOLDI

CIMELIARCHO MAGNIFI-
CENTISSIMO ADSERVATA

SUÆQVE CÆSAR. MAJEST.
JUSSU AC SINGULARI MUNIFICEN-
TIA ÆRI INCISA

Ex

AUGUSTISSIMA CLEMENTIA

INCLUTO NATURÆ CURIOSORUM

COLLEGIO

COMMUNICATA

PER

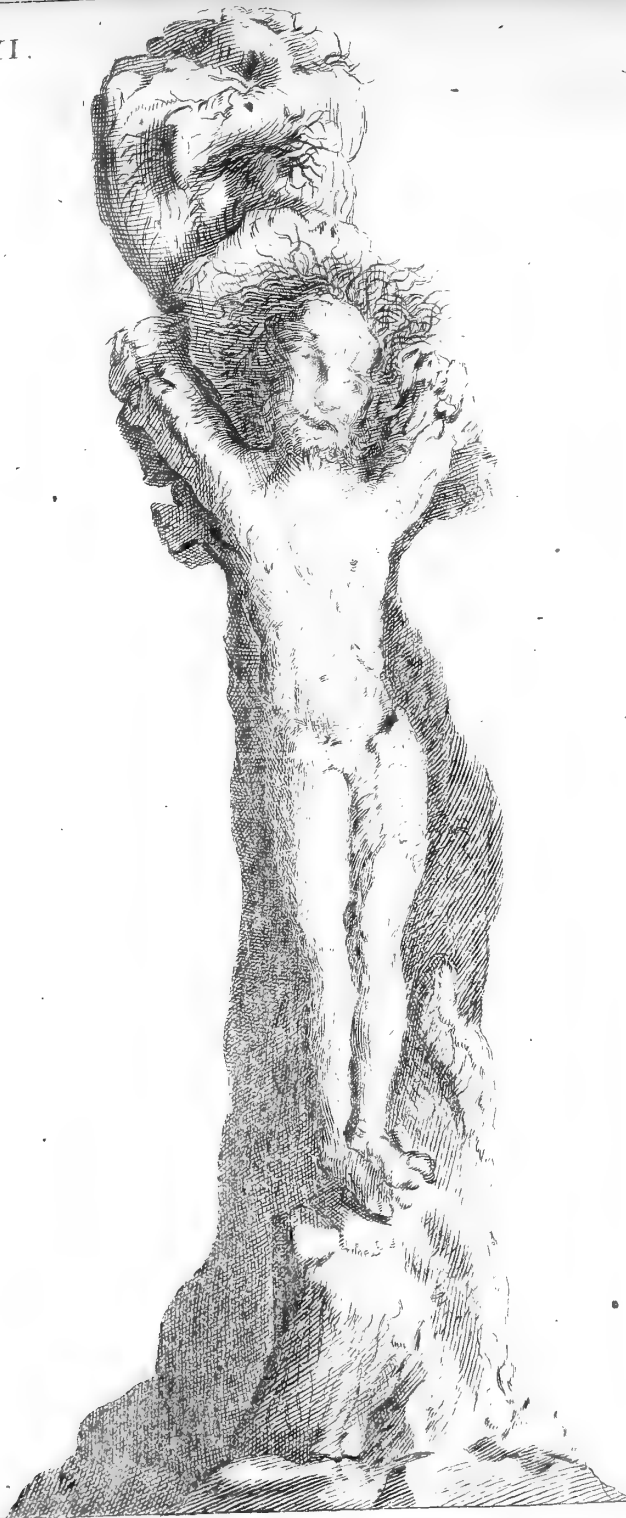
D. GEORGIUM SEBASTIANUM JUNG,

AB EODEM

DESCRIPTA ET SCHOLIIS ILLUSTRATA.

AD OBS: CXI.

Crucifixus ex radice crambes enatus.

OBSERVATIO CXI. CRUCIFIXUS EX RADICE CRAM- BES ENATUS.

Supendium Naturæ miraculum ! quæ omnipotentem Jehovahæ digitum in admiranda plantæ hujus facie ad oculum demonstrat, dum *Authoris* sui pro genere humano *crucifixi* effigiem in hoc *Crambes Caule* vivo quasi expressit caractere. Surgit hæc *planta mirabilis* in caulem lignosum, ac corticosum cubiti ferè altitudinis, coloris ob vetustatem ex viridi subnigricantis, cujus *pars anterior, corpus humanum, artubus, facie, oculis, naso, ore, barba, capillis* ex tenuissimis filamentis, pilis maximè analogis, constantibus, eleganter distinctum, brachiisque extensis cruci aut palo clavis affixum, repræsentat: simili planè modo, quo Salvatoris nostri in cruce mortis genus, pictorum sculptorumque industriâ exprimi solet, brachiis tamen minus proportionatè à Natura efformatis, cujus quoque vestigia, neglectis exactioris artis regulis, iconica hæc tabula graphicè imitata, *Caulis* hujus *Crucifixum* æmulantis, adjunctâ totius historię ex Germanico in Latinum translata descriptione, exponit Ectypum.

Historia.

Sub ditione *Cænobii* cujusdam *Virginalis* (nomine *Herbstende*) medio circiter *Hamburgo* milliari, in pago *Ebbendorff* quondam existentis, duæ sorores villicæ olerum *Crambium*que culturâ panem quærentes, degebant, quarum alterutri ob *Crambium* tum copiâ quàm magnitudine excellentium abundantiam res ampla domi, alteri vero angusta nimis fuerat. Cum itaque hæc tantæ *Crambium* Luxuriei (dum nec ipsa aliâs laboribus ac Culturæ parceret) rationem ac causam à sorore sciscitaretur, respondit illa; hanc esse benedictionem divinam, rebus suis ita benedicientem. Verum responsioni huic minimè acquiescenti ulteriusque instanti, sequens tandem dedit consilium; Ut nimirum sumtâ post confessionem sacratissimâ Cœnâ Dominicâ, consecratam hostiam rursus ex ore acciperet, eandemque in horto suo sub *Crambes* caule terræ infoderet, inde se experturam omnes *Crambes* & olera suis æqualia futura. Secuta quam primum consilium soror, effectumque re ipsâ expertâ, summopere gavisâ est. Interim vero vi-

cini singulis noctibus luminis cujusdam splendorem in illius horto observantes, eandem interrogarunt, quidnam noctu in horto suo ageret ac operaretur, quæ sese constanter excusans de nullo illius loci lumine sibi consciam sanctè affirmabat.

Vicini itaq; diligentius rei huic attendentes ac solummodo supra unicam *Crambem* immobiles quosdam lucis radios animadvertentes, *Crambe* illâ notatâ rem ad Monasterii illius Spirituales detulerunt, qui magnâ solennitate hortum illum accedentes, effossâ *Crambe*, in illius Caule supra terra prominente *Crucifixi imaginem* enatam invenerunt, quam deinde singulari reverentiâ Anno M. CCCC. LXXXII. in præfatum Monasterium delatam ac religiosè custoditam populo spectandam ac admirandam exhibuerunt.

Reformato verò illo Cœnobio, ejus loco Monialibus *Clastrum S. Johannis* intra civitatem *Hamburgensem* assignatum fuerat, quò una *Crucifixus* hic translatus longo tempore ibidem asservabatur; donec Sacratissimus Romanorum Imperator *RUDOLPHUS II.* effigiem hanc *Hamburgi* adservari resciscens, eandem à Senatu per Generosissimum Baronem *Ehrenfridum à Munkelwitz*, tunc temporis legatum suum, ardentissimè petierit, qui & eandem à Senatu Hamburgensi (invito licet monialium consensu) die 17. Febr. anno 1602. sibi traditam Sac. Cæs. Majestati *Pragam* tulit. Inde vero *Viennam* translata in Augustissimo Cimeliarchio Cæsareo argenteæ thecæ inclusa asservatur.

SCHOLION.

Solet nonnunquam causâ prima DEUS, causarum secundarum concursu prodigiosis in Naturâ rerum effectibus occultiora quædam, vel præsentia vel futura manifestare: unde quoq; judicandum Divinam providentiam rariori hoc naturæ miraculo muliercularum impietatem propalare voluisse. Similes quoq; figuras in lapidibus ac marmoribus, particulis salinis in varias figuras facillè concretescentibus copiose imprægnatis, exsculpsit Natura. Sic *Ticini* in Cœnobio *Carthusianorum* (teste *Ambrosino*) in marmore quodam Christi Salvatoris nostri in cruce pendentis, nec non spineâ coronâ redimiti simulacrum à Natura eleganter depictum cernitur.

Venetis quoq; (cujus & nos oculati testes sumus) in marmorea altaris cujusdam columna, templi *S. Georgii Majoris*, Christi crucifixi imago apparet.

vid. in Append. addenda p. 24.

OBSER-

AD OBS: CXII.

t
C
i
q
-n
b
L
m
p
R
C
d
c

P. K.
Tyb

OBSERVATIO CXII.
NOMEN CHRISTI ACHATI NATU-
RALITER INSCRIPTUM.

PRæ cæteris magnificis ac splendidissimis Augustissimi Gazophylacii Cæsarei Rarioribus, facîle sibi palmam vindicat *Gemma* hæc solo CÆSARE digna, nec non ab IPSA SAC. CÆS. MAJESTATE instar thesauri maximi æstimata. Hujus artificialis figura *Pateram ex unicâ*, rarissimæ & nunquam antehac spectatâ magnitudinis, *orientali Achate* artificiosissimè fabrefactam exhibet, cujus Circumferentia duas ulnas Viennenses cum tertia ejusdem parte, Diameter vero inter duarum ansarum extremitates unam integram ulnam minus duobus digitis adæquat. In cavitate verò politissimæ hujus Pateræ, non minus adorandum quam admirandum *Christi Redemptoris Nomen*, Naturæ penicillo ex nativo nigricantium macularum concursu ad vivum hunc in modum, B. XRISTOR. S. XXX. delineatum spectatur, aded ut ipsa Natura hanc stupendæ magnitudinis Gemmam Authori suo Christo Regum Regi inprimis lapidis hujus incunabulis consecrassè videatur. Pateræ hujus tam artificialem, quam naturalem faciem unâ cum variis venarum colorumq; lenociniis præfens figura fideliter curiosorum subjicit oculis.

Arcanum Naturæ sensum stupendis hisce ἀχειστοπρόνυταις characteribus expressum Clariss. Consuliss, raræq; eruditionis Vir, Dominus *Petrus Lambecius* S. C. M. *Consiliarius, Historiographus ac Bibliothecarius &c.* in Commentario suo *de Bibliotheca Cæsar. Lib. 1. fol. 25. §. 27.* doctissimè interpretatur, hoc modo: BEATORI ORBIS, vel, BEATORI GENERIS HUMANI CHRISTO REGI SEMPTERNO TRI. UNO CRUCIFIXO. Ubi quoq; naturalis Pateræ hujus alioquin vix credibilis magnitudo in plena forma S. C. Majestatis jussu æri incisa spectatoribus curiosis exhibetur.

SCHOLION.

Mirandam observationem citat singularis Naturæ Scrutator R. *P. Kircherus* in suo *Mundo subterraneo Tom. 2. l. 8. S. 1. f. 41.* de lapide in Tyburtino agro reperto, in quo quatuor harum litterarum I. N. R. I.

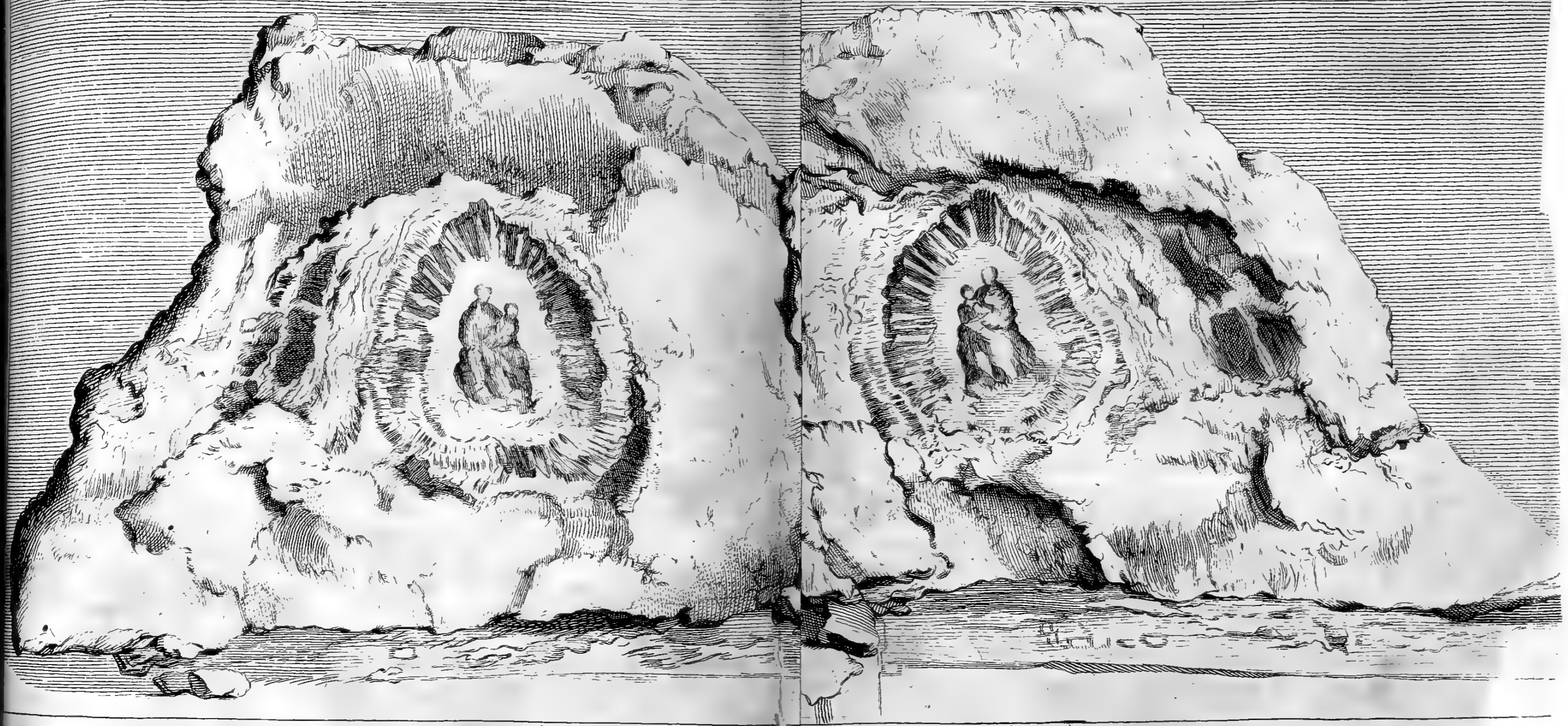
Christi Crucifixi titulum referentium simulacra à Naturá depicta cernebantur. Hujus admirandi Naturæ operis rationem ex sensatæ Philosophiæ fontibus inqvirens, eandem fuisse putat quandam Crucifixi imaginem ibidem à fossoribus relictam coopertamq; saxorum terrestriumq; quisqviliarum ramentis, unde facile contingere potuit, ut discussus à Cruce titulus aptæ, & ad recipiendam formam dispositæ materiæ in lapideam molem à spiritu lapidifico conversa ibidem suum in lapide ectypon reliqverit. Nec aliter judicat de annulo Achatino Regis Pyrrhi, de quo tradit Plinius, novem in eo Musas, proprio quamlibet instructam instrumento una cum Apolline citharam tenente, depictas existisse. Lapidés quoq; mirabiles Alphabeti latini litteris signati, in agro Tolfensi crescentes videri possunt, in laudato supra *Authore, l. c. f. 23.*

OBSERVATIO CXIII.

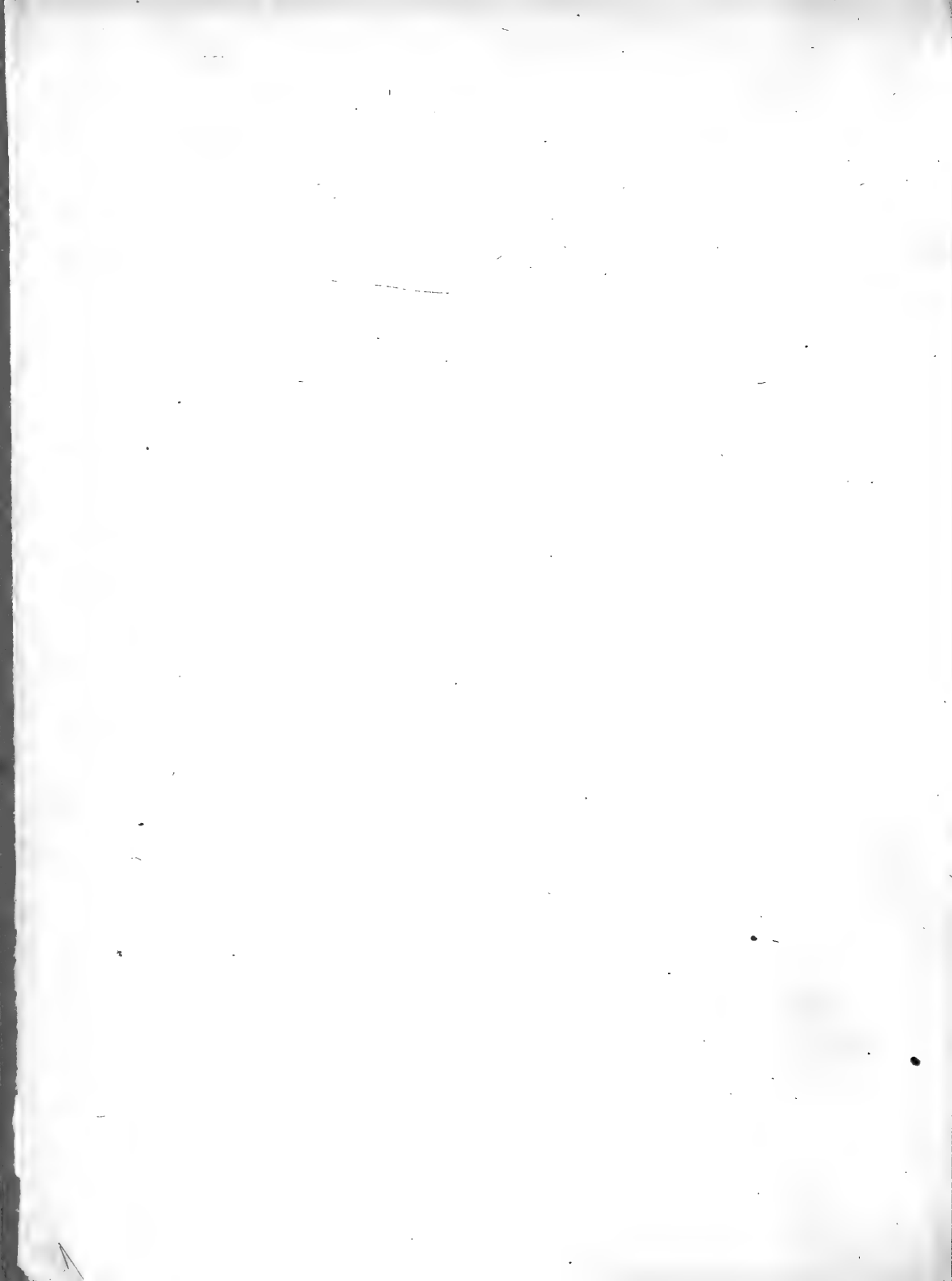
IMAGO B. Mariæ Virginis cum Filiolo in Minera Ferri Expressa.

Elapso Anni M. DC. LXIX. curriculo, *Metallifossor* quidam ferrifodinarum *Innerbergensium*, *Simon Weisenacher* dictus, 33. annorum edixerat; Se octavo Mens. Octob. hora 10. matutina in fossa sua, *S. Dorothea* nomine indigitata, in *hintern Sarth* hujus montis *Innenbergs* quoddam *minera ferrea frustum*, duarum circiter librarum pondere in profunditate unius & mediæ orgyæ ex improviseo repertiisse, quod more solito malleo fossore percussum in duas profiliit partes, quarum major, parte avulsâ superius eminente, rari quid alere videbatur; unde advocato vicino socio, nomine *Balthasare Millauer*, eidem inqvît: En *minera* hujus facies B. V. refert. Inspecta itaq; & altera parte, eidem quoq; simulacrum hoc impressum invenit, id quod minime observasset, si & major pars uti minor figurâ illâ inscriptâ terranl. spectasset, verum una cum aliis intactam reliqvisset hanc mineram.

Bina minera hujus partes II. Octobris inter horam 10. & II. antemeridianam S. C. Majestatis Fodinarum Commissariis per *D. Matthæum Weisenberger Kânsler*, *Bergrichtern* & *D. Johannem Bernhardum*
Bischoff

Imago B.V. in minera ferrea ra expressa .

Bischoff / der Zeit Ober-Borgehern in Eisenärzht oblatæ sunt. Extra-
ctum ex Actis ferrifodinarum 13. Octob. 1669.

SCHOLION.

In Silicibus ac Marmoribus Marianas effigies absq̃ artificis digito delineatas in mundo suo subterraneo *Tom. 2. Lib. 8. S. 1. f. 31.* exhibet R. P. *Kircherus*, inter quas etiam habet illam, quæ Romæ in Templo S. Petri in Sacello B. V. marmoris impressa cernitur, Lauretanæ Virginis imagini non absimilis. De earundem genesi si sensatum hunc consulamur Philosophum, varios generationum modos reperiemus: Vel enim fortuito & casu nascuntur ob fluorem salini liquoris, qui ubi in terrenam & appropriatam substantiam adhuc mollem & siccitate jam ingruente in multas rimas & sinuosos ductus fatiscentem sese insinuaverit, fit, ut successu temporis omnia simul in duram & saxeam molem coalescant, sicq̃ pro rimarum fissurarumq̃ constitutione varia repræsentantur phasmata. Vel ex singulari aliquo accidenti in ejusmodi figuras exurgunt, ut v. g. à simulacris & imaginibus casu in fossis perditis, aut ventorum impetu eò delatis, ac molli materiæ, ad figuram recipiendum aptæ simulacrum suum inprimentibus, inde vero Spiritus gorgonici, solis, aërisq̃ externi accessu in saxeam duritiem coagmentatis. Simile quid cum nostra hac accidisse minera verisimile videtur: aut enim ob accidentalem salinarum ac metallicarum atomorum concursum, ejusmodi emerit phasma (cujus etiam imperfecta ac obscura formæ non leve argumentum addit) aut contigisse potuit, ut imago quædam similis fossorum pietate allata, eorundemq̃ incuriâ intra labyrinthas fossarum abyssus deperdita minerali huic glebæ, in primis incunabulis adhuc molliori existenti, primoq̃ illo ac tenaci humido adhuc perfusæ, involuta fuerit, suiq̃ vestigium Symbolizans reliquerit, quæ deinde Spiritu gorgonico ac Martiali, una cum igne subterraneo, solisq̃ radiis accidentibus in mineram hanc ferruminata fuit.

OBSERVATIO CXIV.
 INSIGNIA GENTILITIA AUGUSTIS-
 SIMÆ DOMUS AUSTRIACÆ, NATURÆ
 DIGITO DEPICTÆ.

A *Q*uila hæc ex auro licet artificiosissimè fabricata plus tamen Naturæ debet quam Arti: dum *Gentilitia Augustissima Domus Austriacæ*, fecundissimæ Imperialium Aqvilarum Parentis, *Insignia*, *Natura dexteritate* exsculpta sub sinu suo alisq; fovet. Nullibi enim feliciores ac fecundiores Aqvilæ, nisi in solo Austriaco. His Bonis Avibus semper floruit, florebitq; imposterum Austria. Conspicuis *hic* inprimis est politissimus *diversorum colorum circulis* à Natura signatus *Globus* seu *Ovum* Austriacum, è Meditullio Characteris M, ex perlaram matre splendidissimè excisi prodiens; cujus inferiorem, ex viridi nigricantem circulum, alius rubicundus satisq; latus cum naturali, non absq; singulari Naturæ Mysterio, Litteræ L, *instar minii* resplendentis inscriptione excipit: hunc deinde interposito nigricante subtili valde rursus *ruber* alius, post illum *sub cœruleus* eximii nitoris, hunc vero *lacteus* ac albicans insignis latitudinis, duabus striis purpureis, ex tenuissima rubicundâ lineolâ superius circumductâ, descendentes, notatus sequitur, ultimo tandem splendidissimæ ac politissimæ huic Gemmæ *incarnati* quasi coloris circulus coronidem imponit.

Ovo huic insidit *Aquila*, dextrâ gladium, levâ Sceptrum cum vigilantissimo oculo Naturæ, Consilio ac industria ex Lapillo exiguo; figura, coloribus, pupillæq; inscriptione, verum æmulante oculum exactissimè efformato tenens. In pectore hujus Aqvilæ ex unica gemma naturaliter emicat ac resplendet *Scutum Gentilitium Austriacum* Sangvinei coloris ducta per medium ad artis invidiam albicante Equestri Zonâ. Sub Alarum Umbra à *dextris* *Ungariæ insignia*, albis ac rubicundis alternatim lineis distincta; à *Sinistris* *Regni Bohemiæ* candidus Leo vivacissimis coloribus à rerum omnium Magistra adumbratus fovetur. In superiori tandem parte infra Coronam ac bina Aqvilæ Capita, rotundus quidam lapillus rursus Littera L absq; artificis manu signatus singulare Naturæ Mysterium hieroglyphica hacce inscriptione designatum claudit.

*Pietra di Bezzuar, cavata
da un animal Saettato.*

AD OBS. CXXV

Incipiente ab ovo anno,

Ovo quidem Austriaco :

Naturæ indita arcana

His Litteris indicant.

LeopoLDo eX MargarIta fILIVS

DIVI proVIDentIa aLter LeopoLDVS

Adeo ut & ipsa Natura Aquilas non velit alias, nisi Austriacas ex
LEOPOLDO & MARGARITA perennaturas.

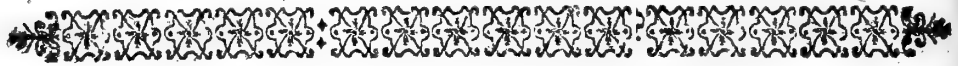
OBSERVATIO CXV. LAPIS BEZOAR MONSTROSUS.

INter numerosos, tam magnitudinis quam elegantiae raritate admirandos *Lapides Bezoardicos*, Thesaurum Cæsareum exornantes, Curiosorum oculis maxime sese commendat præsens hic delineatus, in capra five hirco Bezoardico, ab aliis ob mixtam capræ cum cervo similitudinem Capricerva dicta, repertus, ac *sinu suo sagittam ferream fovens*, eandemque superiore solummodo parte, mucroneque; ex altero latere excepto, circumcirca investiens cineritii coloris. *Pondus* illius una cum sagitta infixæ est Unc. j. dragm. vj longitudo cum eminente superiore teli particula septem, eadem exceptâ quinque; digitorum transversorum, cum duorum latitudine. *Locum natalem* quod attinet, nullæ ejusdem existat mentio; cum nec de naturali inter se conveniant Authores.

Monardes enim l. 18. c. 9. in angulis oculorum: *Garzias & Acofta*, in ventriculo & internis partibus: *Bauhinus* potius in proventriculo: *Camerarius* in Receptaculo quodam, fasciæ modo formato, & ventriculo parte interiore adhærente: *Fragosus* ex *Alvari Mandex* relatione, in Renibus: *Rabbi Moysis* in Vesicula fellea eundem naturaliter generari contendunt. De *monstrofi Lapidis* hujus natalitii, si conjecturæ locus, eundem vel in ventriculo sauciato, ex salinis & terrestribus Chyli portionibus telo accrescentibus, aut in parte aliquâ carnosâ & musculoſa ex Salino-Tartareis Sangvinis Bezoardici continua circulatione illuc propulſis atomis ac martialibus Sagittæ particulis sese jungentibus coagmentatum verisimile videtur. *Ventriculum* quod spectat, ejusdem vulnera non omnia lethalia esse, præcipuè ea, quæ carnosæ ejus parti in-

figun-

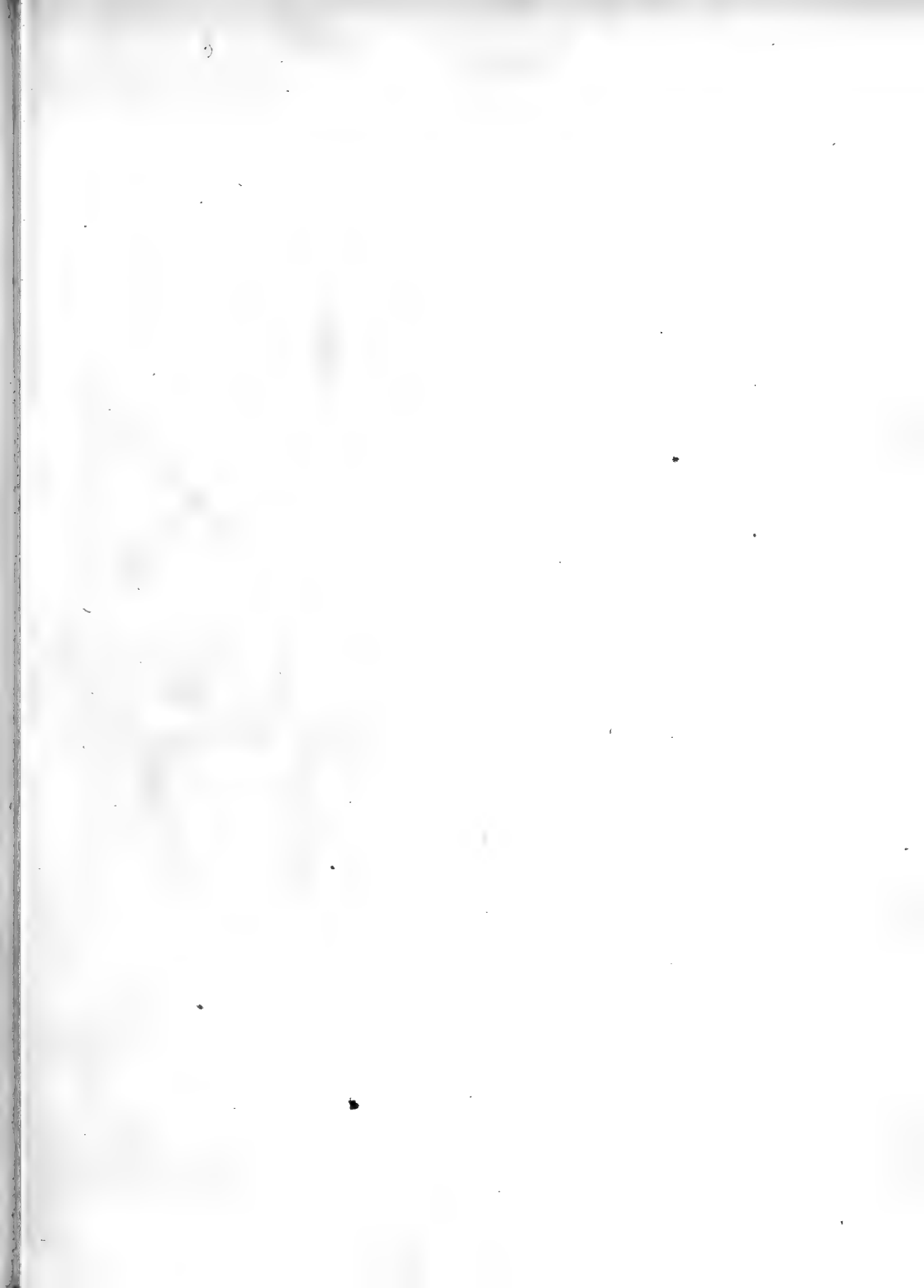
fliguntur præter summorum virorum auctoritates testatur quoq; rusticus ille Bohemus cultrum deglutitum ac novem mensibus in ventriculo gestatum, tandemq; cuspidem eundem perforantem innoxie extrahens, quem ipsissimum cultrum etiam in Camera admirabili Cæsarea reservatum videre licet.

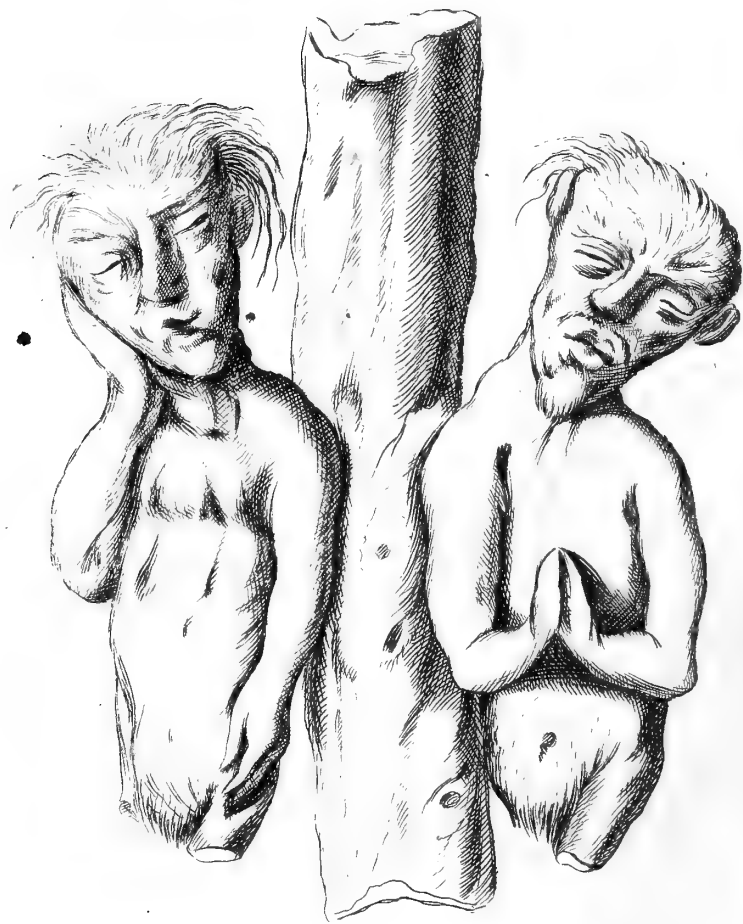

OBSERVATIO CXVI.
D. PHILIPPI JACOBI SACHS
à LEWENHEIMB

*RADIX MIRANDA CRUCIFIXUM CUM DWABUS
ICUNCULIS EXHIBENS.*

Postquam per Patronorum quorundam opem & operam *Epistola Collegii Curiosorum Invitatoria in Aulam CÆSAREAM* esset delata, eam Fortunam nacta est, ut S. CÆS. MAJESTAS clementissimè dignata fuerit *Ipsam* perlegere, & postea suis Archiatri quoq; legendam exhibere, unde simul herbaceum monstrum delineatum unà transmissum (*Rapa* scilicet, *Obs.* 48. superius descripta) S. Cæs. Majestati valde placuisse, Litteris mihi relatum fuit: quin iisdem Litteris nunciatum, S. Cæs. Majestatem pronuntiasse, se non recordari Herbas, vel similia Naturæ miracula Radicum aut Herbarum tenere, præter Radicem unam, in quâ *Dn. Christi Crucifixi effigies* quasi sculpta excreverit, quod tamen miraculo magis supranaturali, quam Naturali ascribendum videri: quod si tamen *hec Radix Naturæ Curiosorum Collegii* serviret, curaret S. CÆS. MAJ. eam ære incidere, illisq; transmittere. Quin imò ad declarandum amplius Clementissimum Favorem, clementissimè S. Cæs. Maj. optionem obtulit, ut si ipsemet, Viennam excurrere vellem ad perlustrandum Thesaurum Cæsareum, & indicare, quæ ex ditissimo hoc Cimeliarchio pro exornatione *Ephemericidum Germanicarum Curiosarum* servirent, clementissimè concederetur facultas, aut ut ex Medicis Viennensibus notum aliquem subornarem, qui Thesaurum pervestigando, quæ ex Naturalibus maximè rara viderentur annotaret: velle S. Cæs. Maj. per Cæsareum sculptorem curare

curare ut ea ære incidantur, & offerantur. Cum itaq; propter Praxin Medicam mihimet denegatum fuerit Viennam proficisci, & istam *Clementissimam Gratiã* exofculari submississimè, *Dn. D. Georg Sebastianus JUNG Collega Curiosus* diligentissimus, hoc onus in se suscepit & strenuam navavit operam, impetratâ Cæsareâ licentiâ *quinq; antegressas Observationes* ex innumeris aliis Raritatibus ibidem asservatis collegit & Eruditis Scholiis illustravit: *Tabule* verò ipse S. Cæs. Maj. sumtibus Viennæ excusæ clementissimè COLLEGIO donatæ fuerunt.

Sicuti vero *CRAMBE* ista *Obs. CXI.* enarrata *cum Crucifixo*, ad simplicia *Naturæ Opera* vix ac ne vix quidem recenseri poterit, sic dubito an *Radix hæc Miranda*, quam præsens Tabula ænea exhibet, ad *sculpturicis Naturæ* diligentiam solum sit recensenda. *Hæc Radix non amplius integra* asservatur in Thesauro in Templo ad *S. Crucem Vratislaviae* in *Insula S. Johannis*, & illam videndam mihi procuravit *Reverendis. Dn. Ignatius Leopoldus LASSEL à Climan, Canonicus ad S. Johan. & Archidiaconus Lignicensis, Patronus meus insignis.* De ejus *Inventione* narravit sequentia (cum propter deperditos Authenticos Libros in direptione istius Insulæ præterito tricennali bello, scripta testimonia videre non potuerim) *Radicem* hanc Anno M. CC. LXXXVIII. in Insula hæc inventam fuisse, cum *Henricus Probus Dux Silesia* fundamenta quæreret pro exstruendo Templo *S. Bartholomæo* sacrandò, itaq; ob inventum hanc *radicem* permotus Dux iste, aliud Templum superius inferiori huic superædificavit, in Honorem Crucis. *Superiorem Radicis partem* ferunt repræsentasse *Crucifixum*, sed quod argento hæc pars esset circumdata in direptionibus detruncata est, nisi quod aliquæ pedum supersint quasi vestigia. *Ex media Trunci radice* parte ab utroq; Latere *binæ Iconcule* exsurgunt, ea in figura, quam ære delineare curavi à *dextra* quidem quasi sexus foemini cum mammis, à *sinistrâ* parte quasi masculini, ubi aliquot parvæ & prætenues radices Barbæ speciem exhibent; quales tenues Radices in superiore parte in capite quasi capillorum quorundam sparforum figuram, non minus quoq; similes aliæ Ciliorum pilos, aliosq; in partibus inferioribus monstrant. *Inferior trunci pars* in radicem olim corpus unita, pariter in istis deprædationibus resecta fuit, nunc mutilam exhibet *Radicem*: ipsa vero *tota Radix* hinc inde cariota est & à vermibus exesa, mollis tamen, ut certo videri possit, non Lignum esse sed *radicem*, illameq; cum *Dn. D. Henrico Vollgnadio Collega*

Curioso aliquoties probè perlustrare concessum fuit. Ruditer quidem omnia figuram exhibent, ita tamen ut membra ad eum modum, quo delineata sunt, distingvi potuerint.

De *Lapide notabili* & nostræ Observationi analogo narrat *Exc. D. Joh. JONSTONUS* Medicus & Polyhistor incomparabilis in *Thaumatrograph. Nat. sect. IV. c. 17.* quod tempore Joh. Friderici Elect, Saxonix *Lapides* inventi fuerint, qui *Christum crucifixum, Mariam & Johannem* repræsentarint lineamentis; non aliter ac ex puro puto *Argento* à Natura in visceribus terræ formatum repertum fuisse *Christum Crucifixum cum Virgine Matre* testatur *Oswald, GREMB Sin Arbor. Homin. L. I. c. 7. f. 5. §. 18.* Trajecti ad Mosam in Monasterio des Dames Blanchés Ordinis S. Mariæ Magdalcnæ Pœnitentiariæ *Crucifixum* monstrari ex *Arbore Juglande* enatum, cum vi tempestatis rupta fuisset Arbor, testis oculatus est *D. Joachim. Georg. Elsnerus Collega Curiosus.*

Referuntur & alia Naturæ stupenda Exempla *CRUCIFIXI simulachra referentia*, quorum pars facilius ad Naturæ penicillum referri potest, quam ante memorata. *Ludovic. MOSCARDI Academicus Philarmonicus Veronens. in Museo suo Patav. 1656. edito L. II. c. 15. f. 134.* mentionem facit *Lapidis* in Museo suo asservati, qui, *La Pietra della Croce*, dicitur, & invenitur in monte S. Petri di Rubia in Gallicia & Asturia Hispaniæ Provincia, coloris cinerei, in cuius medio *Crux nigra signata*, cuius usus Medicus quidem nondum sit cognitus, non contemnendus tamen ob mirandam *Crucis Signaturam*. Cum *Dn. de MONCONNY* Sin Lusitaniam iter susciperet, Gubernator Navis Lusitanus ipsi retulit, quod oculatus testis fuisset in Insula *Madera*, quando illam gubernasset, & observasset, fructum quendam nomine *Pacovas* in forma cucumeris, longitudine unius digiti, qui quando in rotunda frustra dissecetur, exhibeat *formam crucifixi*, Arborem hanc esse de Bananie, nisi quod folia magis parva sint. *V. Dn. de Monconn. Itiner. Lusit. T. I. p. 75.* Idem *Dn. de MONCONNY S. Tom. II. Itin. Germ. p. 247.* narrat *Dresdæ* se vidisse inter *Serenis. Elect. Saxonix thesauros Crucem* pedis altitudine à Natura optimè elaboratam ex *argento* & in minera inventam. Sic in *Achate* purum *Crucifixum* observavit *Kircher. l. X. Art. Magn. de Luc. p. 2. c. 2. f. 806.* Quod in *Scholio Obs. III. recensitum de Figura Crucifixi Venetiis* videnda, id simul *Jacob. GAFFARELL.* in Provincia *Theol. & Jur. Canon. D. in Curiositat. inauditis* (qui liber 1630.

Parisiis editus, intra 6. menses ter raro exemplo recusatus fuit, teste *Leon. Allatio de Apibus Urbanis*) approbat *cap. V. p. 72. Dn. de Breuè* non solum in marmore vidisse istam *Crucifixi effigiem*, sed etiam tam rarum esse artificium, ut vulnera & guttæ sanguinis potuerint exactè discerni, & in ejusdem Templi Altari *Caput mortis* esse perfectissimè à Natura elaboratum. *D. de MONCONNYS Tom II. Itinerar. Italic. II. p. 414.* ambo hæc recenset Exempla, videri scilicet per venas Marmoris in Templo *S. Marci Christum* cum manibus extensis & pedibus junctis *instar Crucifixi*, & in eodem Altari effigiem quoque *Capitis mortui*, sed huic per Artem oculos & nasum effictum fuisse, & se dubitare annon quoque *Crucifixo* artificium quoddam adhibitum fuerit.

Stupendum quod de *Papilione* in Horto suo deprehenso narrat *Kircher. in Arte Magn. de Luce f. 808. & in Mund. subt. L. XII. f. 2. c. 3.* in ejus alis Naturam *vultum Salvatoris* quasi expressissimè, uti illum in Tab. æneâ l. a. depingit.

Quod de *Crucifixo* representato dictum, illud de *B. Maria Virginis* Effigie quoque (de qua *Obs. 113.*) Exemplis aliis confirmari poterit. Ex *Theneto* narrat *Gaffarell. l. a. in Archipelagi Insulis Lapidés* inveniri, in quibus *figura foeminae filium tenentis*. Sic in inestimabili thesauro *Laurentano* Matrem perlarum esse, quæ exactè representat *foeminam brachiis gestantem filium* testatur *Monconnys T. II. Itiner. p. 434.* qualis figura quoque *Virginis filium tenentis* videnda in *Hispania* in Magno Templo *Toletano* in summo Altari, ubi *Infans* quasi subridere videtur, Matrem aspiciens. *Monconn. T. III. Itiner. Hispan. p. 32.*

Nec silentio involendæ aliæ *Naturæ* ludentis & pingentis *Hominem* figura. In *Bryoniae albæ* radice inventa fuit effigies humana, quæ adhuc in publico Museo Bonon. asservatur, teste *AMBROSINO* in *Aldrovandina Monstror. hist. f. 308. & Kircher. in Art. Magn. f. 806. De mandragora supra Obs. 48.* dictum fuit, ut & de *Satyrio*; de quo adhuc notandum, quod *Kircher.* in una *Satyrii* specie observaverit *Uteri Mulieris foetu gravidæ rudimentum* naturali prorsus simile, & in alia *Apiformi Orchide*, rescissâ *Apis* formâ, *virguncule* effigiem *ambabus manibus scutellam portantis*, adeo affabrè expressam, ut omnes in admirationem rapuerit. *Kircher. L. XII. Mund. subt. f. 1. c. 9. f. 348.* Vidit *Dn. de Moncon. in Itin. Turc. T. 1. pag. 314.* in *Bethlehem* in Marmore *Figuram Monachi* extensi super dorsum, cum longâ barba & capite cilicio in-

voluto, tam exactè operâ venarum factam, ut sit res omnium maximè curiosa.

Præter has enumeratas & aliæ *Naturales sculpturæ* notantur. In *Filicis radice* certâ lege secta (quomodo autem thyrsus cylindraceus filicis grassioris sit secandus, ut Aquilam repræsentet v. Kircher. *L. II. Art. Magn. p. 2. c. 1. f. 170.*) Natura *Aquilam Imperialem* depinxit. Kircher. *Arte Magn. f. 806. in Salicis sectione serpentis* in spiram contorti imago: & in *Pinu* sectâ *Cranium hominis* adumbratum. Kircher. *f. 170.* In *Pyri ramo* imago *hominis pectoralis* artificiosa. *Id. ib. f. 806.* in trunco *Arboris Guajaci* duæ figuræ depictæ *Lineamentis* quasi penicillo ductis, quæ inventæ in trunco inferiore quò terram respicit sibi invicem *Oppositæ*, in cujus altera parte figura avis aquatilis, *Ardeæ Marine* in altera parte forma *fungi*, qui *Galletto* dicitur. *ALDROVANDUS* in *Monstror. Hist. f. 673.* De *Lapide* quodam *S. Petra Alba* in Museo servata recenset *Lud. MOSCARDI L. II. c. CXI. f. 188.* in cujus medio alterius coloris macula, quæ exactè referat *veram ursti effigiem* non sine admiratione omnium qui ipsam viderint. Alia exempla plura videri poterunt apud *Gaffarell. l. 2. & quædam de Lapidum figuris impressis* recensui in *Gammarolog. p. 150. & seq.*

Unicum addo, quando *Obs. 114.* notatum *Insignia Austriaca* in *mar-more* inventa fuisse, sic sæpe citatus *Dn. de Monconny*s annotavit *T. I. Itiner. p. 22.* in Galliis in Terra Ducis de Rohan *Lapides, Pisces, & Arbores* habere maculas, quæ maculæ quoque insignia sint *Domus Rohanensis.*

OBSERVATIO CXVII.

DN. JOH. GVILELMI RIVÆ

DE RESTITUTIONE HUMORUM OCULI.

Observat. Physico-Patholog. **N**ON potui quin Tibi dem partem *Experimenti* nuper facti *Rome* circa *regenerationem humorum oculi.* Fama per totam Romam portabat secretum restituendi *omnes humores oculi* perditos, cujus possibilitatem cum ego negarem, effeci ut Possessor periculum hujus experimenti tentaret in ædibus meis, quod in præsentia multorum amicorum ita successit. *Aperiebat in Anserè corneam oculi dextrum*
cum

cum lancetta, digitoq; omnes exprimebat humores, vacuo ab illis oculo ipsi instillabat certam aquam (quæ mihi videbatur aqua stillatitia chelidonii) à qua statim oculus impletus restabat tamen turbidus, à reiterata autem infusione Oculus omni ex parte manebat plenus atq; clarus.

Quo facto promittebam me par præstiturum, cum aqua fontis mei, non minorem sperans eventum, qui quinque diebus elapsis successit cum eandem facerem operationem, & sic omni visu privavimus miserum anferem, dum cura aciem restituendi solliciti fuimus. Interim tamen seruo anferem, ipsiusq; ut cura habeatur procuro, ut possim cum tempore experiri, uter oculorum citius corrumpetur, præsupponens plenum illum aquæ fontanæ, citius ad interitum ruiturum.

Quod vero Oculus ab omnibus humoribus vacuus possit faciliè redimpleri, extra omnem dubitationis aleam positum habui, quia tunica sua natura duræ compressionem admittunt facilem, mox tamen redeunt in propriam figuram, quæ liqvores infusos in loca vacua insinuat. An vero in isto instante vel tractu temporis ab illa humor cristallinus cum vitreo regeneretur maximè dubius adhuc sum. [*Ex literis ad Dn.*

Joach. Georg. Elsnerum Româ Vratislaviam missis.]

vid. in Append. addenda p. 29.

SCHOLION.

De artificio isto mentionem feci in *observatione XII. pag. 39.* ubi citavi *Epistolam Burrhi*, quam de *restitutione humorum* expressè scripsit, in qua circa hanc materiam curiosa multa invenies. Alia si desideras de hac materia vide sis in *Th. Kerchringii Spicilegio anatomico Observat. C.* sub titulo *Oculus crystallinus cæterisq; humoribus spoliatus, visum recuperare potest.* Et cum Burrhus divulgavit se illud aqua chelidonie præstare *Kerchringius* in ista observatione negat illud artificium posse perfici neq; aqua Simplici chelidonie, neq; eadem aqua tam mysteriosè cum fimo ejusdem præparata, quam Burrhus describit in *sua Epistola folio 43.* *DN. de Moncony* in *Itinerario suo accuratissimo* inter multa alia curiosa mentionem facit de ista operatione *In Part. II. Itineris Ital. p. 492.*

Ubi inter alia, quæ de ista ex discursu *Incomparabilis Septala* hausit, annotavit his verbis ex gallico in latinum versis. Dixit mihi *DN. Septala* secretum *Burrhi*, quo visus restituitur animali post protrusum foras

oculum, in scissione facta in eundem, ut effluat humor aqueus hac cautione, ut non nervus opticus nec cæteri humores lædantur, consistere in eo, ut vulneri infundatur succus chelidonii majoris, & oblinatur postea medullari pingvedine quadam, sed necesse esse, ut operatio fiat in marmore, & impediatur animal ne fricando aperiat vulnus, id quod appetat, si non cura adhibeatur, ob pruritus quem ex vulnere sentit.

[*D. Joach. Georg. Elsnerus.*]

OBSERVATIO CXVIII.

DN. JOACHIMI GEORGII ELSNERI.

NUM LIEN CERTA VENERIS SEDES.

Veneris sedem vel stmalis nidum in Liene esse *Helmontius* Auctor est *Tr. de asth. & tuſs.* §. 58. Id quod Veteres simili illustrare, ut conjicit citatus, dum Saturno Splenem Deastrorum primo, primam ascribere paternitatem, & inde Faunos & Satyros (genus falacissimum atq; scurrile) figura Saturni depinxere. Quam sententiam multis firmare rationibus nititur in *Tract. Jur. Duumvirat.* ubi tandem §. 42. ita concludit. Uti Sangvificatio in venis mesenterii tanquam Jecoris stomacho: Sic *Spermatidis* coctio fit in testibus à Splene. Huic Opinioni magnam lucem affundere videtur *Experimentum DN. Frederici Deckers Med. Doct.* in notis & observationibus nuper editis ad *Praxin Barbettianam* p. 221. lit. b. annotatum.

Dissecuimus quoq; subinde canes lienem eximendi gratia notatu dignum observavimus in cane fœmella liene jam destituta atq; curata; nempè quod post annum circiter à dissectione catulire incipiens, cumq; aliis canibus bis terve congressa, nunquam conceperit nec catulos produxerit; quare nonnulli lieni vim Sangvinem prolem generandi aptum adscribere.

Verum autem vero, de singulis circa Naturam præprimis versantibus dubitare magna pars est Sapientix, vel ad minimum via ad indagandam veritatem, sic dubio mihi cum *DN. Regnero de Graeff* amico meo integerrimo Anno 64. Leidæ decretum fuit simile experimentum. Canem fœminam ipse in ædibus paternis *Schonovix* alebat, ut melius cura ipsius haberetur, cui excissus lien erat. Quæ Canis postea impregnata duos vivaces genuit catulos, & quod mirandum, quod canis alias ve-

geta

geta duos solum produxit. Ex quo experimento liqvet, licet Lien haberet vim spermaticam, tamen non sufficere, ut illo sublato tota quoq; tolleretur animalis fecunditas, licet imminueretur, nisi quis hic instare vellet fecundum quidem habuisse semen istam canem sed antea paratum & reconditum antequam Canis liene privata fuerat. Ex altera parte in dubio manet an lieni paucitas annumeranda, an potius massæ sanguineæ, ex qua Spiritus genitales extrahuntur, quæ non ita disposita fuit, quemadmodum in aliis, nam licet Lien absq; canis interitu excindi possit, & canes isti vivaces æque ac alteri videntur, tamen dubito quod functiones naturales æq; peragantur, quemadmodum in aliis, Lien enim non est viscus inutile, uti censuere nonnulli Anatomix ignari, mirabilis enim & copiosa arteriarum & nervorum textura longè aliud docent, & licet Lien non ad esse, tamen necessarius erit ad bene esse Animalis.

Quæ experimenta jam cum mihi ipsi non sufficiant ut vel in dubiam vel vanam proclamem Helmontii sententiam, hic Tibi autor sum B. L. si majorem certitudinem desideras, ut varia experimenta tentes canesq; feminas & masculos quibus Lien sectus jungas, ex quorum reiterata conjunctione certo certius Sententiæ veritatem invenies.

vid. in Append. addenda p. 30.

SCHOLION.

Notum est à multis & primæ notæ Anatomicis sæpius operationem per quam excinditur lien fuisse tentatam & levi quoq; diligentia illam peragi posse, & ut plurimum feliciter succedere. Hinc miror nonnullos esse Summos Medicos, & inter illos aliquot Anatomicos, qui negant illam assertionem absq; interitu animalis impossibilem esse, quia ipsimet experimentum tentarunt, sed cum morte canis. Quorum in gratiam, & illorum qui adhuc illud tentare volunt addo, quod cauti sint in ligatura vasorum abscissorum, nam multi unica ligatura, omnia vasa constringunt, quæ vix sufficit, Sanguis enim copiosus movetur ad vasa abscissa, qui impetu suo sæpius vasa à ligatura liberat, per quæ Sanguis & cum ipso Vita exitum quærit animalis.

Et hinc mors non dependet ex defectu lienis sed potius ex operatione non ritè peracta. Si itaq; successus in hac operatione sperandus singulis vasis, singularis & quidem artificiose injicienda ligatura, vel potius bifida si possibile est. Plura curiosa de Liene addere possem, sed illa

illa tibi B. L. promitto invenienda in anno secundo Miscellaneorum. Unicam addo quod dubiosam meam mentem tenet de Liene, qui si Sedes esset veneris fermentumque; prępararet, quod semen reddit fecundum, cur non secundum leges Circulationis sanguinis via adfit manifesta per quam Natura illud duceret ad testiculos. Posito enim in liene pręparari fermentum aliquod, Lien tamen nulli parti illud communicare potest, quam Hepati, nisi quis statuere vellet lienis fermentum prius admixtum toti massę sanguinę, tandem cum sanguine devenire ad testiculos, quod assertum tamen an subtilitati an potius veritati annumerandum nescio.

[D. Joach. Georg. Elsnerus.]

OBSERVATIO CXIX.

D. JOACH. GEORGII ELSNERI.

ANGVILLARUM VIVIPARARUM.

Obs. Phys.
Sic.

Authores, qui hactenus de Piscibus scripsere, planè differunt de Ortū Angvillarum. Ex qua discrepantia *Matron Parodus* Angvillarum ortum incertum esse innuens ex Jove natas esse dicebat referente *Athenæo*, quo modo & fungos & tubera Deorum filios dixere. *Aristoteles* vero & *Plinius* in ea fuere sententia, neque marem neque foeminam esse, neque prolem ex se generare angvillas, sed illas oriundas esse ex luto humescenteque; humo per putredinem vermium more. Et hoc suum assertum probat eo, quod in omnibus feculentis stagnis aqua omnis exhausta, & limo detracto, *angville* denuo generantur, ubi aquę accesserit pluvia. Imo *angvillas* generari posse ex equo mortuo paludi injecto sunt quiasserunt. Ast quemadmodum interdum Bonus dormitat *Homerus*, sic quoque Bonus *Aristoteles* non raro in rebus naturalibus vigilans dormivit. Regio nostra paludes feculentas in copia habet, ast nunquam audivi ante vel post illarum exsiccationem in illis inventas fuisse angvillas; & quod magis illis non raro injiciuntur cadavera equina & alia, ut ita ipsis non deesset materia, si ex putredine & corruptione originem traherent, nisi Sol forsan accusaretur non ita calefacere fimum nostrum quemadmodum in regionibus *Aristotelis*. Insuper tamen miror, si *angville* pronatę essent ex putredine

dine cur ament aquam puram, in turbida enim & lutosa statim moriuntur. *Athenæus* & cum illo *Oppianus* quia non observarunt in illis *Ova* in hac fuere opinione, illas coire complexas, deinde emittere strigmentitium quid, ex quo cum in limo fuerit, animal generetur. Quæ vide-
re licet ex *Oppiani* versibus interprete *Lippio*.

Angvillæ spiris, multoq; volumine nexæ
 Qvi spuma similis bubulâ celatur arena
 Concipit, accepto nascuntur lubrica terga
 Concumbunt, lentor distillat corpore toto
 Accipit hunc cænum, quid enim fecundius illo!
 Fléxibus innumeris angvillæ in litore repunt.

Id quod *Aristotelis* sententia probabilius videtur, est vix unquam similis procreatio in animalibus observata fuit, omnia enim si non ovipara, tamen vivipara sunt, inter quæ & angvilla forsân numerandæ. Unde forsân commotus *Rondeletius*, qui ab aliorum opinione discedens putat ex genere oviparorum esse & licet ova sensum subterfugiant nostrum, illa tamen sub pingvedine latere. Quam sententiam omni ex parte negare non audeo, sunt enim serpentes oviparæ, sunt quoq; viviparæ cur non etiam angvillæ, hoc tamen additum volo, quod ova ista ita debeant esse minutissima, ut omnem subterfugiant visum, quod non videmus in aliis, imo si quis in pingvedine aliquid inveniret ovorum, instar, ne statim ova revera esse credat, glandulæ enim formam illorum habere possunt. *Angvillas* autem esse viviperas, viperarum instar observatio una atq; altera in *Hollandia* me docuit, ubi in copia capiuntur & maculantur, unde cum sceminam præterirem, quæ illas affaret, illam vidi extrahere nescio quid tumidi ex angvilla, ex qua dum quærerem quidnam esset, illa annuebat esse Uterum, quo aperto variæ in diversis membranulis involutæ hærebant angvillæ, ex quibus cognovi illa esse annumeranda animalibus viviparis illasq; coire invicem circumvoluti viperarum & serpentum in morem, quod ex *Oppiano* & *Rondeletio* concludere licet.

OBSERVATIO CXX.
L. CHRISTIANI FRIDERICI GARMANNI
ARANEÆ AERE NUTRIUNTUR.

Observat.
Physica.

A Erem Araneis & aliis Insectis in nutrimentum cedere sæpius observavi: *Araneas* vitro inclusi, clausoq; exactè foramine, omnem fere *aëris* usuram iisdem abstuli. Decreverunt de die in diem adeo, ut grandiores quamvis antea, vix Pisum æqvarent, minimum. Ad incitas cum easdem putarem redactas acu foramina quædam operculo induxi, & ilico tanquam famelicæ foraminibus istis se applicabant, & post unum & alterum diem notabile sumebant incrementum, ut etiam modo locus fuisset commodus à textura non abstinuissent. Illustrant hæc, quæ de viperillarum nutritione habet *Straussius* *Epist. ad Comit. Digbei Theatr. Sympath. & Antipath. p. 131.*

Concludebam exinde eandem materiam esse *florum meteoricorum* sive *B. Virginis*, ut vocant, & *florum* quæ textura *Aranearum* perantur, utpote quam materiam ex *Aëre* prius attractum, postmodum evomunt.

[*L. Christ. Fr. Garmannus in Litt. è Chemnitio Misn. ad D. Sachs.*

OBSERVATIO CXXI.
L. CHRISTIANI FRIDERICI GARMANNI
ARANEÆ CUM BOMBYCE ANTIPATHIA.

Observat.
Physica.

N On est silentio prætereunda *Aranea cum Bombyce Antipathia*, à nullo, quod sciam, annotata. Cum Anno 1661. & 1662. circa *Bombycum* Naturam, Educationem & transmutationem varias colligerem observationes, quosdam adultos ex improvise agrotare & postmodum emori deprehendebam. Nulla ratione coloris apparebat mutatio, guttula saltem unica aut altera albicans in dorso vulnus punctim inflictum intimabat. Musæolum aliquando ingressus *Araneam* dorso *Bombycis* inhaerentem vidi, mortisq; repentinæ causam oppidò intellexi. Invidia turgens *aranea* ob cognatam *Artem* hoc modo insidiatur optimo artifice *Bombyci* in conjecturis est. Sie die Spinnen lassen die Seiden-Würmer / wie die Pflücker die vollkommene Meister. [*L. Garman. Litt. ad D. Sachsum.*]

OBSERVATIO CXXII.
L. CHRISTIANI FRIDERICI GARMANNI
BOMBYCUM NUTRIMENTUM.

DE cibo *Bombycum* varia recitantur. *Ulm*i foliis, si *mori* foliorum *Obs. Physic.* non sit copia, eos pasci posse *Hieron. VIDA L. I. de Bombyc.* docuit: *ficum* foliis *Bellonius L. II. Exot. Observ. c. 105. Lactuca Vossius L. IV. Idol. c. 69. p. 1542. A Lactuca comesta Dysenteriam* incurrerunt, evaserunt pauci. *Ficum* folia aut abhorruerunt penitus, aut iis deglutitis minus firma postmodum duxerunt fila, *Erucarum* aut *Aranearum* filis non absimilia. Mutarunt forsân cum cœlo genium. *Ficus*. Quod vero *morus lautus* pariter & utilis sit *Bombyci* *cibus*, succo ejus glutinoso ascribendum, qui in ventriculo & intestinis exactè coctus & præparatus Gummi modo albicans, modo citrinum mentitur, ex quo fila postmodum quasi vomentes texere solent, prout id Anatomæ ad oculum demonstrat. *L. Garmann. Litt. ad D. Sachsium.*

SCHOLION.

De *Bombycum* *Natura* & *Ingenio* elegans carmen composuit *Marc. Hieron. VIDA* quod ipsius Poëmatibus insertum est. Cum Anno M. DC. III. *HENRICUS IV. Gall. Rex*, Restitutâ Regno Pace, ex Regiâ Providentiâ de Oeconomica quocq; felicitatè vellet prospicere, & novam *Bombycinum fabricam* introducere, copiam *Mororum albarum* & *sericorum Bombycinum* in IV. *Franciæ metropoles*, *Lutetiam*, *Aureliam*, *Turonium*, & *Lugdunum* mittere constituit, quæ seminaria illa *Calendis Aprilibus* in superstitēs Regni partes distribuerent, unâ cum præceptis, quæ culturâ in *Arborum* *satione*, quæ cura in *alendis Bombycibus*, in *excludendis eorum ovis*, in *ducendis filis sericis* opus sit. *Singularis* itaq; *Liber* *Lutitiæ* per *Jametrum* & *Petrum Metayerum* excusus fuit conscriptus sub titulo: *de Sationis mororum disciplina atq; vermium sericorum cultura*, & hîc *Liber* jussu Regio ad singulas diceceses missus fuit, uti hæc narrat *Petr. Matthæus Tom. II. Hist. Gall. part. 2. l. VI. narrat. l. § 5. p. 112. 113.* ita concludens, cur non summa hujus miraculi admiratio nos teneat, quod *DEI* omnipotentis dispositione *bestiola ille sanguine, carne, ossibus, venis, nervis, arteriis, visceribus, dentibus, unguis, pelle, oculis, auribus ca-*

rentes intra 40. dies conficiant, quod industriæ humanæ intra totidem annorum spatium negatum est? Quod tamen prædictus Historicus Gallicus *de fabricâ Partium Physica & Anatomica Bombycum* non observârat, id oculatissimus & Ingeniosissimus Dn. MARCELLUS MALPIGHIIUS Philos. & Med. Bononiens. & in Messanensi Cathedra Medicinæ Prof. Primarius beneficio micro scopii detexit, in *Dissertatione de Bombyce*, quam Illustriss. Societati REGIÆ Londini ad scientiam Naturalem promovendam Institutæ dicavit, & ab Eadem Londini Anno 1669. una cum figuris plusquam 54. in Tabul. XII. æneis excusa fuit in 4. Opusculum egregia doctrinâ & curâ elaboratum, ita censente Amplissimo Henr. OLDENBURGIO Soc. Regiæ Secretario. In ea *Dissertatione* à se observatos præter alias partes recenset pag. 25: Bombycis Musculos p. 26. varias vasorum propagines, p. 27. binos pulmones p. 33. Cor subobscurè pulsans, p. 37. ventriculum, p. 43. in ventris lateribus hinc inde circa ventriculum oblongum vasorum progressum, pro serico efformando stamine succum continentem, pag. 48. Cranium, p. 50. dentes binos &c. Idem p. 52. observavit flante Austro Bombyces non parùm labefactari, & æstuante aëre de facili in quendam cachexiam sive hydropem incidere; & quæ sunt alia in ea *Dissertatione* notata dignissima.

Unicum adhuc excerptum, quod laudatus D. Malpighius de *Nutrimeto Bombycum* pag. 6. scribit: *Bombycum Alimentum Morum* fuisse, longa temporum traditione constat. Duplex autem est *Nigra & Alba*: illa rotundis foliis & in acumen desinentibus constat, quæ solidâ pollent substantia, hæc *Alba* delicatior est, & citius adolescit, folia angustiora & oblonga magis habet, hæcque teneriora. In nostris (Scilicet circa Bononiam) finitimisque regionibus *Alba Morus* pro *Bombycum alimentum* usurpatur, (nec nisi in summa inopia *Nigra* offeruntur folia, adulto etiam Bombyci) unde ex teneritudine sericum molle stamen gignitur: in Sicilia & in nostris quibusdam montibus *Nigra morus* ex usu est, indeque solidius filum eruitur. Ut diversis rebus alimoniam compararem, mollia *Lauri* folia, *Vitis*, quin *Ulmi* & *Rusci* pluries exhibui, transacto autem altero die convulsi interierunt. Scio *Lactuca* folia primis diebus exhibita, alimentum tenellis adhuc Bombycibus apud quosdam extitisse, sicut & tenera *Rusci* folia.

[D. Phil. Jac. Sachs à Lervenh.]

OBSER-

OBSERVATIO CXXIII.
D. TOMÆ BARTHOLINI

PILI DE MORTUORUM.

IN *Pilis Demortuorum* nescio an vobis observatum, quanquam nigri vel cani fuerint in viventibus, sæpe tamen in apertis bustis *ad flavum colorem* immutatos cerni, ut à suis agnosci vix possint, sine dubio Cadaveris vaporibus calidis inclusis illustrati. *D. Th. Barthol. Litt. ad D. Sachsum.*

SCHOLIUM.

Vapores calidos sine dubio Flavam Tincturam post mortem capillis dare posse hoc quoque probat, quod in quibusdam Hominibus viventibus dum pectine capillos dividerent, scintillæ quasi igneæ evolantes ex pilis visæ sint, quod ex Cardan. l. 8. de Rer. Var. c. 43. de Monacho Carmelitani Ordinis, ex Scalig. Exerc. 174. de Hervina Caumontia, & de Christiano V. Hærede Regni Daniæ adducit Bartholin. Cent. III. hist. 37. Hoc ipsum in se quoque expertus est Petr. Joh. Faber, ubi testatur in Pallad. Spagyr. c. 14. & de puella egregiæ formæ, quæ dum capillos pectine implicatos dissolveret, flammæ, velut cadentes è capite stellas, in sinum excussit, recensente Joh. Ensembio Nierenberg. L. I. c. 7. Hist. Nat. Plura Exempla videri poterunt, apud Exc. Bartholin. in de Luc. Animal. Petr. à Castro in de Igne Lambente, & quædam notavi in Ampelograph. Curios. L. II. f. 7. c. 2. pag. 492.

Pilos demortuis crescere sunt qui affirmant. Sic ex Paræo recenset Camerar. in memorab. Medic. Cent. V. §. 47. quod cadaver suspendio necati habuerit, quod plusquam 25. annis incolume persisterit, imo retinuerit barbam, & capillos, unguis vero, qui ab ipso aliquoties resecti, increvisse & ad priorem magnitudinem rediisse: alii contra pugnant mortuis Pilos verè non augeri, ita ut illis additamentum aliquod fiat, sed marcescente carne & ceteris omnibus Pilorum partes, usque ad ultimam radicem palam fieri, seseque ostendere, unde longiores videantur.

Permanent Pili in cadaveribus Demortuorum Balsamatione conditis: Sic cum cadaver Tulliolæ filix Ciceronis, Paulo III. Pont. in via Appia post annos ultra 1500. inveniretur, visum hoc fuit cum capillis ad tem-

pora implicitis, irretitisq; aureo retinaculo. *Fortun. Licetus L. I. de Lucern. Antiq. c. 2. f. 8. & L. IV. c. 4. f. 267. Alex. ab Alex. L. III. Gen. D. c. 2.* Et numia illa celebris, quam Anno M. DC. LVIII. *Vratislaviae*, præfente Medicorum *Vratisl. Choro*, in Porticu Horti *Dn. Crusii Pharmacop.* disseccare vidi, & quam summum *Silesiæ nostræ* ornamentum *Dn. Andr. GRYPHIUS* Seruditè descripsit, capillos habuit nigros, crispos, nardo pingues, haut facillè potis evellendos, breviores tamen & qui non digiti dimidium excederent; uti in *Mumiis Vratislav. p. XL.* narrat prædictus *Gryphius*.

Hoc quoq; de Pilis rarum recenset *Barthol. Cent. I. hist. 41.* quod dum *Danus* quidam resectos, propter vulnus capitis, pilos cum cutis particulâ in theca asservasset, cum is crescente atate canesceret, & caluesceret, thecæ inclusi pili etiam cani facti fuerint, & cutis illa pars calvitium quoq; passa sit.

Plura de *Demortuorum capillis* tractabit *Dn. L. Christ. Frider. GARMANNUS Acad. Curios.* in Eruditâ propediem edenda *Dissertat. de miraculis mortuor. Tribus decandibus* constante, ubi *Decad. I. c. 2. de capillorum augmento post mortem* commentaturus est.

[*D. Philip. Jac. Sachs à Leevenh.*]

OBSERVATIO CXXIV. D. THOMÆ BARTHOLINI

NERVORUM SECTIO ET MOTUS LESUS

Obs. Pathologica

Inquirendum esset an dissectus Nervus coalescere non possit, & cum Hippocrate experientia facta sit? Difficultati enim à *Galeno* propositæ, quod vulneris labra à se invicem distent, non parum occurrunt *Brunus, Lanfrancus, Guido*, Nervum divisum consuentes, & nuper *Parisis* felici cum successu conglutinatum.

Inquirenda quoq; ratio ex veris Professorum principiis cur in *Paralyse* sepe Nervus motum efficiens obstruatur, sensu superstite exquisito, quale Exemplum hisce diebus habuimus in Viro Amplissimo *Johanne MULENIO*, quem propter Bibliothecam instructissimam *Academix Nostræ* Legatam Panegyrica Oratione publicè laudavi. In resolutio enim brachio sinistro sensus adeo fuit acutus, ut ad levissi-

mum

num quemvis attactum doleret, pulsu quoq; in carpo ejusdem brachii affecti tam robusto, ut superaret sanum.

D. Th. Bartholin. è Hafnia Litt. ad D. Sachsum.]

OBSERVATIO CXXV. D. THOMÆ BARTHOLINI

ASELLUS HERMAPHRODITICUS.

Doctor *Vilhelmus VVORM* Collega, ex Norvvegia nuper accipit! *Afellum hermaphroditicum*, cui & ova & lactes insunt. In soliti quoq; his terris Crocodili ex Africa in Daniam bini advescti venerunt, utriusq; sexus, sed vivi littora nostra attingere non potuerunt. *D. Barthol. ad D. Sachs.*

Obs. Physic.

SCHOLION.

Quosdam *Pisces* præcipuè *Trochum* & *Rotam* è mannis pro *Hermaphroditis* habitos fuisse in *L. II. de Hermaphrodit. c. 6. recenset Cass. Bauhinus*. Sunt qui ob fecunditatem *Leporum* statuunt eos utroq; sexu gaudere, quos Authores recenset *Bauhin. l. a. c. 15. p. 551. rectius tamen hoc Idem negat c. 16. testaturq; p. 558. se hâc de causa crebris Leporum Anatomis indulgisse aperto ventre Renes eorum cum Emulgentibus venis & arteriis, Ureteribus, spermaticis venis & arteriis, vesica, testiculis, pene supra chartam pulchro spectaculo extendisse; scemellas quoq; cum utero exenterasse, at hermaphroditos & fœtus in masculo, ipsi nondum ad manus venisse, nec tales à venatoribus, quibus tamen honorarium promiserat, ipsi apportatos. Pro confirmanda hâc Bauhini sententia adducam egregium testimonium ex *Joh. FABRO Lynceo Expos. in Hist. Mexic. f. 812. Diu me torfit, inquit, de Leporibus dubitatio an persuasio, omnes ad unum Hermaphroditos esse: Ideo cum Nobiliss. Julio SINIBALDO venationibus deditissimo (qui ultra centum lepores domi suæ, hoc est in oppido *Montis Leonis Spoletanae Diœceseos* cœpit uno anno) omnes lepores accurata sectione perquisivimus, inter quos centum, vix quatuor masculos invenit, reliqui omnes sceminae, & quod mireris pleræq; gravidæ fuerunt: in his omnibus distinctissimum sexum invenit & agnovit, & sceminea quidem**

dem vasa genitalia in fœminis, virilia in masculis, & in his nerveum penem, & testiculos bene luculentos, extraq; corpus propendentes quemadmodum in canibus; mirandum quam provida Natura in procreandis [tot fœminis, quæ singulæ sæpius implentur, in esculento & sapido hoc Animali.

[D. Phil. Jac. Sachs à Leevvenh.]

OBSERVATIO CXXVI.

D. MATTH. FRANC. HERTODI

ALVI DIFFICULTATIS NOVA CAUSA.

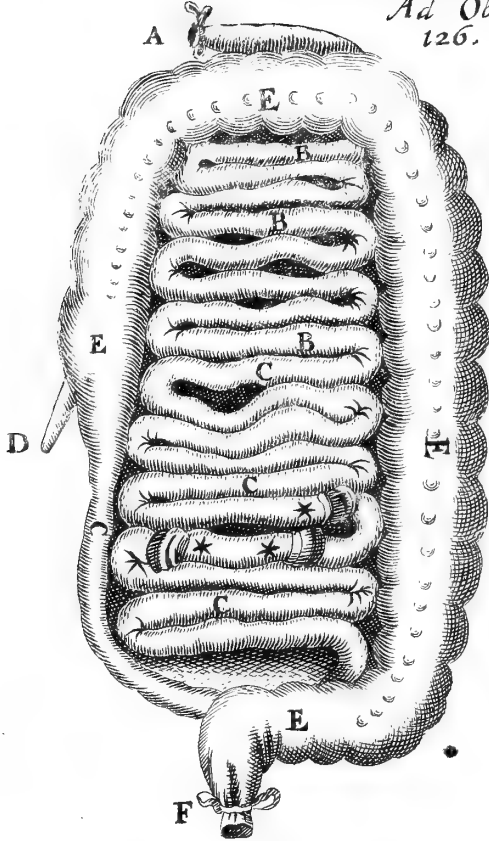
Obs. Pa-
thologica.

Quemadmodum Rhetor ex *Aristotele Lib. 1. Topic.* non semper persuadet, ita nec Medicus semper sanat; sæpè namq; morborum causæ in secretis naturæ sic reconditæ sunt, ut omnem mentis captum fugiant. Si unicam *alvi adstrictionem*, seu difficultatem perpendimus, quam à variis causis eandem foveri non videmus? *Ubi* jam bilis in totum corpus diffusa (quæ aliàs per ductum cholodochum ad intestina pro stimulanda fecum excretionem verge-re deberet) causa statuitur: *jam* mucus crassus, viscidus intestina oblinens, quo minus eadem ipsius bilis acrimoniam sentire valeant; *sæpè* intemperies alicujus visceris calida, sicuti dum lien calidior aqueam humiditatem, quibus feces dilui debent, attrahit, *aut* medicamenta calidiora, quæ uti hepar excalefaciunt, ita qualitate igneâ humidum ventriculi absumere possunt, *accedunt* his flatus in hypochondriacis, excrementa exsiccantes, & indurantes: *non raro* fibrarum obliquè descendentium intestinorum relaxatio, prout in apoplecticis: *aut* dum humores acidi styptici aliunde eò affluentes eandem segnitiam producant, ob quam non admittitur sufficiens influxus spirituum animalium, quo deficiente deficit & sensus tactus: *vel* ubi calculus per transversum ipsis intestinorum tunicis adhærens excrementorum transitum prohibet.

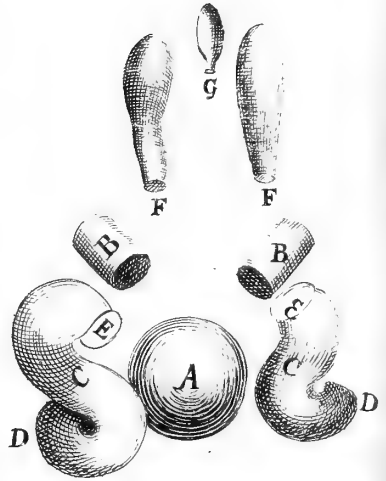
Recensitis hisce *causis aliam* à nemine forte facillè observatam adnectimus: Dum nuper ex dentitione difficili convulsa fatis cederet *Prænobil. & Generos. D. Sac. Cas. Majest. per Moraviam Quæstoris* filiola aliàs ab ortûs sui vestibulo sana, præterquam quod in excernendis fecibus

Ad Obs.
126.

Ad Obs. 127.

A. Intestinum duodenum. B. Intestinum jejunum.
C. Intestinum ileum. D. Intestinum caecum.
E. Intestinum colon. F. Intestinum rectum.

*. Nodi tres in intestino ileo. c.

cibus, etsi liquidis, summam pateretur difficultatem, & talem quidem, ut ex conatu nimio & respiratione retentâ tota facie nigresceret. Exenterationi traditum corpusculum, inventa viscera omnia sana, præter intestinum *Leon*, in quo tres nodi unâ ferè spithamâ inter se distincti visendi erant; in horum quolibet magna portio hujus intestini ipsi mesenterio non adhærens abscondita latitabat, *difficilis* hujus excretionis dubio procul *unica causa*, ob motum nimirum peristalticum intestinorum, ex variâ eorundem fibrarum flexione quodammodo impeditum, qui aliàs ad excretionem necessariò requiritur. Nec enim credibile est hanc intestinorum actionem læsam à convulsione ortam fuisse, cum à mesenterio rupta intestina, & à vasis mesaraicis extravasatus sanguis nullatenus appareret, neq; ipsa intestina unâ cum mesenterio, *in nodis illis* visis sese absconderint. Statuendum ergo potius ab ipsâ statim conformatione hoc malum evenisse, & fortè id ipsum in alvo difficili frequentius cernere contingeret, si in cadavera humana debacchari liceret.

[D. M. Franc. Hertodius è Brunna Morav. ad D. Sachsum
Vratislaviam.]

OBSERVATIO CXXVII.

D. REGNERI DE GRAAF.

ARTERIE CAROTIDES INDURATÆ.

Elisabetha Joppen, habitans in Vico *de geer* dicto, per 25. annos intolerabili Capitis dolore excruciabatur, qui, dum primo alimenta masticare inciperet, vel aura tempestuosa adveniret, ita exacerbatur, præsertim in latere dextro, ut lacrimæ, fontium ad instar, ex oculis erumperent, ac ejulatu domesticos & vicinos defatigaret. Ad inauditi hujus Capitis doloris ablationem plurimorum Medicorum auxilia frustra imploravit, & tandem 9. Martii Anni 1669. ex hac lacrimarum valle ad superos demigravit. Aperto ejus Cranio præsentè *D. Fockesert* & *Henrico ab Annema* invenimus.

Observat.
Anatom.

- I. Sub Pia Meninge magnam quantitatem aquæ limpida;
- II. Ventriculos Cerebri simili liquore repletos;
- III. In Glandula Pineali plurimas arenulas asperas, quarum aliquæ Calçuli nomen propter magnitudinem merebantur.

IV. *Arterias Carotidas*, curiosissimo spectaculo, ita induratas offendimus, ut *externa facie calculosas*, sive in lapideam substantiam mutatas eas judicaremus, sed illis apertis observavimus earum lateribus materiam calloso-lapideam accrevisse, idq̄ non aliis in locis, quam ubi ad latera Sellæ Equinæ ascendunt, & eo usq̄ quam in Figura sequente illas depictas vides.

Per harum Arteriarum medium sanguini adhuc quodammodo concedebatur via. Quenam hujus doloris causa fuerit, sagacissimo tuo judicio relinqvam.

[*Ex litteris Dn. Graaf. ad D. Georgium Joachim. Elsnerum, Delphis Vratislaviam datis.*]

Figura Explicatio.

- A. Glandula Pituitaria. BB. Nervi Optici.
 CC. Arteriæ Carotides eousq̄ve per ablationem Sellæ Equinæ conspicuæ, quousq̄ in duritiem lapideam excreverant,
 DD. Partes Arteriarum Cranium perforantes.
 EE. Partes Arteriarum ad Cerebrum ascendentes.
 FF. Nervi Olfactorii. G. Crista galli.

OBSERVATIO CXXVIII.

D. REGNERI DE GRAAF.

MONSTROSUS UTERUS.

Observat.
 Anatom.
 Patholog.

ANno 1669. Delphis Praxin Medicam exercens, 25. Martii me rogavit I. Anæstis, ut charam suam Conjugem, morbo gravissimo detentam inviserem, quæ tunc temporis maximo conque- rebatur de dolore ventris, Lumborum & anxietatibus circa Præcordia, quæ omnia ita augebantur, dum capite demissiore decumberet, ut semi-erecta continuo in lecto quiescere teneretur, idq̄ propter ventrem, qui in horrendam molem excreverat, cujus primordia jam ante 25. annos perferire cœperat, causam vero omnino ignorabat, quam ego antequam examen, ut fas erat, instituissem, in Hydrope quærendam & inveniendam, opinabar; sed postquam ab ægrâ intellexissem, quod nullos in ventre, dum sese verteret fluctuationes, unquam perferiret, atq̄ Ventrem cum inæquali duritie in latere sinistro

stro parum infra umbilicum multò magis quam alibi intumefactum viderem, judicabam potius Tumorem illum, cum nec Hepatis nec Lienis regioni corresponderet, atq; à corpore quodam indurato & intumefacto originem duceret, à Mesenterio & ejusq; glandulis intumefactis provenire, eoq; facilius, dum mihi in memoriam revocarem, quod cum Clarissimo Professore, *D. Diemerbroekio* in Nosocomio Ultrajectino talem ventris tumorem, à Mesenterii Tumore ortum, in demortuo quodam viderim.

Quapropter tali Prognosi, qualem morbi magnitudo desiderabat, institutâ, quandoquidem pleraq; Medicamenta respueret, non nisi Enemata in anum injicienda, ac Mixturam ad corroborandum ac Dolorem sedandum, cochleatim sumendam præscripsi; quibus medicamentis per quatuor circiter menses doloris ferociam quodammodo lenivi, donec 20. Julii, anno ætatis suæ quinquagesimo, miserimam vitam cum morte, uti speramus, feliciore commutaret. Aperto Cadavere, reliquis Visceribus bene sese habentibus, in abdominis cavitate quatuor circiter inveni pintas liquoris admodum putridi, & præterea ingentem *Tumorem rotundam*, qui reliquam Abdominis cavitatem adimplebat. Hunc Tumorem ex adhærentibus illi Testiculis, Tabis &c. *Uterum* esse cognovi, qui meo & adstantium judicio, ad minimum *quadraginta libras* pendebat, dum Uterus naturaliter constitutus, raro duarum Unciarum pondus excedit. *Monstruoso* hoc *Utero* cruciali incisione dissecto, vidi illius substantiam in anteriore sua parte solummodo pollicis transversi crassitiem habere, in lateribus vero & posteriore parte, eâ videlicet quæ Lumbis adjacet, duodecim digitos transversos adæquare; quæ Uteri substantia partim Scirrhusa partim quasi Glandulosa, sive ex globulis rotundis, ovi lutéis induratis, non adedò dissimilibus composita cernebatur. Uteri vero medium sive Cavitatem internam, materia quædam instar pugni majoris crassa maximè putrida & nigricans adimplebat, quam statim à Foetu, Molâ, aut Placentâ, non edita sed in Utero putrefactâ originem sumsisse judicabam; quod ultimum confirmabatur iis, quæ maritus mihi postmodum retulit. Scilicet uxorem suam ante 25. Annos, secundo vel tertio ingravidationis mense vesiculam quandam aquâ repletam, per muliebria absq; placentâ excrevisse, subsequente maximo Lochitum fluxu, per 6. vel 7. Menses durante, eoq; cessante

uxoris suæ ventrem sensim magis magisque intumuisse, accedentibus symptomatibus superius descriptis. Hanc observationem praxin Medicam exercentibus maximè utilem & necessariam esse, postmodum abundè cognovi, qui ab illo tempore quartam vel quintam abortionem patientes, per placentarum expulsionem felicissimo cum successu, duorum vel trium dierum spatio pristinae sanitati restitui.

[D. Graaf è Delphis Holland. ad D. Joach. Georg. Elsnerum
Vratislaviam.]

OBSERVATIO CXXIX.

D. JOH. JACOBI DOBRZENSKY
DE NIGROPONTE

CALCULI CYSTIDIS FELLEÆ ET MEATUS
HEPATICI.

Observ. 4.
Anatomic.

ANno Dom. 1662. Illustrissima Domina *Baronissa Przechorzouskiana* hic in Bœmiâ à longo tempore de tumore & durtie dextri hypochondrii conqverebatur, unde variis adhibitis remediis nihilq; proficientibus tandem *ictero* correpta, intra aliquot dies fato cessit. Aperto cadavere *hepar* ipsius repertum est magnitudinis insolitæ, *pondere æquantis* circiter 12. libr. quod discissum, durum, flavum, & hinc inde *calculis flavis* respersum oculis patefcebatur. Dum *ad vesiculam fellis* perventum esset, eadem humore bilioso vacua, sed loco ejus *flavis arenulis onusta* deprehensa est, inter quas eminebant *calculi duo rotundi flavi, scabrosi, glandem sclopeti ferè æquantes*, præter hos paulò minoris rotunditatis *calculus* meatum hepaticum *ad vesiculam felleam* tam arctè & scabrosè obsidebat, ut discisso meatu difficulter erui posset. Ex hac observatione colligitur

1. Vesiculam felleam esse receptaculum humoris biliosi.
2. Hepar continere materiam aptam pro humore bilioso deponendo in vesiculam.
3. Si eandem deponere non potest propter obstructionem vesiculæ felleæ eandem collocare in ipsum Parenchyma hepatis tam diu, quàm diu illud est capax extensionis.
4. Ubi non est amplius capax, tandem iterum in massam sanguinis

gvinis remittere, & in habitum corporis propellere, ut ex hoc casu patet. Sequitur igitur ex his *bilem* inesse prius sanguini quam in vesicula felleam deponatur. *Ubi a. illa generetur* an in hepate aut corde, aut primam suam originem, accipiat, in ventriculo, ubi *ipsem* bilis ex vesiculâ per porum choldochum ventriculo se insinuans per modum fermenti se commiscet cibus, chylicationemq; adjuvat & tandem reliquo corpori communicatur, hoc dubium felicissimo aliorum Medicorum ingenio confecro.

aut

[D. Dobrzensky è Praga Bohem. ad D. Sachsum.]

OBSERVATIO CXXX.

D. JOH. JACOBI DOBRZENSKY DE
NIGRO PONTE
ANATOME CEREBRI BOVIS PETREFACTI.

HAc Hieme Anno 1670. Discipulus olim meus, jam laureâ Doctorali redimitus Nobilis D. *Joannes Venceslaus Hain ab Heimfeld* Paduâ mihi perscripserat; habuisse Monachos Ordinis S. Benedicti ad S. Justinam *bovem*, quem utpote macello destinatum faginabant, at *Bos* objectam escam avidè devorans, nullatenus tamen pingvescere potuit, unde resolverunt eundem occidere & indagare causam ejusdem macilentia; anatomiam spectantibus plurimis studiosis exercuit *Præ Nobilis Clariss. & Excell. Dn. D. Sebastianus Scarabiccini Patavinus Professor*. Ubi igitur ventum est ad cerebrum, illud totum in *star saxi* repertum est. Obstupescentibus omnibus, putarunt primò vi ingentis frigoris congelatum esse, unde posito capite in catinum ad ignem aquâ superfusâ sat longo tempore coxerunt, at finitâ cocturâ, ut prius, cerebrum durissimum reppererunt.

Observat.
Anatomia

Nec extra cranium ullatenus extrahere potuerunt. Hæc est Historia. Nascitur *dubium* imperceptibile si cerebrum animalium functionum, motûs, & sensûs est principium, & hoc petrefactum supponitur quomodo tamen influere potuit ad motum Bovi, sensum, & inde appetitum ad vorandum impertiendum. 2. Quare si hic præditus fuit, non tamen impingebatur, an per hoc verificabitur opinio affirmantium Nervos nutrire? His dubiis cum non sim par respondendo, judi-

um aliorum super illa expectabo. *Eandem historiam mihi retulit Paduâ redux Nobilis & Excellentissimus Dn. D. Johannes Baptista Möst. Salisburgensis ibidem anno elapso Nationis Germanicæ Consiliarius & Universitatis Artistarum Pro-Syndicus, apud me nunc Praxi perdiscendæ incumbens.*

[*D. Dobrzenky è Praga Litt. ad D. Sachsum Vratislaviam*]
Vide supra OBSERVAT. XXVI. de Eodem Bove.

OBSERVATIO CXXXI.

D. PHILIPPI JACOBI SACHS

à LEWENHEIM

AURUM VEGETABILE.

*Obs. phy.
 Sec. 4.*

Superius *Observatione XVII. Aurum Chymicum* beneficio Artis productum, enarratum fuit, nunc *Aurum* extra viscera Terræ *progerminans*, miro Naturæ conatu, in perfectissimo hoc corpore solertiam exercente singularem, subjungendum erit.

Tale *Aurum VEGETABILE*, *instar fili contorti* è terra *prognatum* asservat *Augustissimum S. CÆS. MAJ. Cimeliarchium* inter alia rariora Naturæ & Artis. Hoc *Aurum* obryzum à rustico quodam, in fluvijs Tartza, prope pagum Tartza quatuor milliaribus à civitate Eperies in Superiore Hungaria distantem, inventum fuisse narravit S. Cæs. Maj. *Theaurarius Dn. D. Georg. Sebastiano Jung*, qui indultu Dn. *Theaurarii* pro solitâ curiosâ diligentia, filum hoc ponderans, invenit pondere, *Unc. ß. dragm. ij.* longitudine verò ferè Ulnam æquare. Mira sane res interdum *Metalla*, depositâ Naturâ metallicâ, *more vegetantium* ex Terræ gremio *exsurgere*, & plantæ figurâ è terra *progerminare*. Ex *Aristor. de admirand.* refert *FORTUNIUS LICETUS*, de *spontan. Vivent. Ostu. l. IV. c. 72.* *Aurum* defossum, aut in terram projectum, aliquando *excrevisse*: nec non ex *Fulgosio IDEM* narrat apud *Firmium*, Pannoniæ Urbem, interdum *in vitibus capreolos* esse repertos verè *aureos* & monetam ex iis auream cusam fuisse.

His addi poterunt *plura alia sequentia Exempla.* *Petr. MARTYR in Reb. Oceanicis Decad. III. l. 8. p. m. 296.* narrat in *Insula Hispaniolâ Americæ* Auri feracissima, in *Montibus* quibusdam esse *Arbores* habentes *vivam*

vivam *Auri venam*, quacumq; pateat iter, è radice per apertas mollesq; scatebras ramos ad superna supercilia montis emittere, neq; unquam quiescere, donec cœli auram assequantur. Formare ibi, viso Aëris fulgore, bactras & grumos auri pro fructu, animadverterunt. Pariter in Gallia cum Anno M. DC. II. in *Lugdunenſi* territorio prope *Pagum de S. Martin la Plaine*, in vineâ cujusdam rustici ditissimæ Auri minere inventæ essent, ex erutis particulis una auri hujus virginei, tam artificiosè *palmitem* exhibuit *aurum gemmas protrudentem*, ut magnum hoc Naturæ miraculum Regi Henrico Magno cum stupore oblatum fuetit; uti hoc recenset *Petr. Matthæus in Histor. Gall. T. II. L. V. narr. I. p. m. Edit. Gallis. 209.* Vites quasdam intra Danubium in *Mœni & Nicri tractu clavículas* quasdam & plerumq; candicantia folia ex puro Auro germinantia habere & simul coalescere, recenset *Alex. ab Alexandro L. IV. Gen. Dier. c. 9. Gaudentius MERUL Ain Cosmograph. l. X. c. 27. Anton. MIZALID. Cent. II. memorab. §. 1. & 3. Bapt. PORTA Phytogn. L. II. c. 6.* Simile paucos ante annos in vineis Germaniæ circa *Dresdam* ad Albim factum est, ubi vinitor ex vineæ cujusdam fertilissimæ terra prominentem videns *funiculum*, illum lentè ad aliquot ulnarum longitudinem extraxit, donec disrumperetur funiculus, quod extraxerat, *Aurum obryzum* fuisse *Lapis Lydius* comprobavit, quod *Ampelograph. quog; Curiosâ L. 1. c. 5. p. 42.* recensui. In Hungariâ tamen, mineralibus feracissimâ terrâ, præprimis accidit, conspexit Anno M. DC. LI. D. *Matthæus HELD* Princip. *Sigismundi Ragozi* Archiater in Arce *Batak* prope *Toccavium*, in *Botris acinos compactis auri* atomis splendentes Principi oblatos, quod ex *Transsylvania* redux oretenus postmodum retulit, mihi hîc *Vratislaviæ*. Vidit *Joh. Joachim. Becherus* in *Hungaria vitem supra auri venam* prognatam, cujus truncus non solùm totus aureis velut filis obvolutus fuit, sed & in quibusdam granis seu *acinis auri obryxi granula* invenerunt, uti notat in *Metallurg. part. l. c. 1. pag. 2. D. Martin. Henric. de Franckenstein Physicus Eperiensis*, Amicus dum viveret conunctissimus, *Litteris 16, 9. ex Hungaria* ad me perscriptis, non solum testabatur semet possidere, non solum aliquos *acinos* circa *Toccavium* inventos, *Auri granis* imprægnatos, sed & sequentes *binas* enumeravit *Historias* fide dignas, quæ in Latinum sermonem translatae ita sonant, in *Hungaria* Nobilis quidam nomine *VValpatakj* Vinitorem habuit, qui lum aliquando à labore lassus, in vinea federet, forte conspicit ex terrâ

exsur-

exsurgentem materiam quandam flavam, eandem dum amovere tentat, videt altius in terrâ radices egisse, & solo firmissimè adhærere; itaq; cum ligone aliquoties perculit istam materiam, quæ tamen immobilis permanet, donec tandem multo labore dentem quasi aureum (einen zimlichen Zahn) extrahit, quem ubi Aurifabro monstrasset, audit optimum esse Aurum. Locum hunc vinitor probè observat, & dum rursus eo devenit, alium auri dentem videt rursus progerminasse, quem rursus vi detruncat, & hunc laborem toties repetiit, donec ipsi cum Nobili & tandem cum Principe ipso de jure possessionis hujus vineæ lis mota fuisset, quem processum judicialem ibi locorum fuisse notissimum laudatus D. Franckenstein attestatur.

Altera Historia talis est ab Eodem in dictis Litteris recensita: Pauci præterierunt anni, ex quo rusticus aratro terram vertens simul aliquot ulnas aurei filii (Goldnen Draht) ex terrâ simul extraxerit, unde dum Ligna in Urbem Eperiensem veheret, jugum Bobus hoc funiculo necere voluit. Itaq; dum cum Lignis prope Aurifabri ædes moraretur, & ille Aurum cognosceret, quærit unde rusticus hunc funiculum acquisivisset? respondet ille, inter sulcandum ex terrâ extractum fuisse, quod si Aurifabro placeret, non refragari quo filum hoc parvo pretio susciperet; quod & Aurifaber præstitit, rogavitq; ut imposterum similis farinæ fila apportaret, quod rusticus quidem promisit, vanâ tamen spe, cum non reverteretur, Aurifabrum elusit. Hactenus D. Franckenstein, qui simul testatur D. Procopium BONANNI M. Cæs. Cameræ in Fodinis Regiis Hungariæ Archiatrum in edendo Libro de Admirandis Rebus Hungariæ plusquam ducentis Tabulis æneis aucto, plura talia exempla Auri vegetabilis allegaturum; vereor autem cum post tot annos, mortuo etiam D. Bonano, nihil editum fuerit, ne rarus hic Liber, immerito suo, Posteritatis maximo detrimento penitus intercidat.

Præter Vitem etiam alias Arbores metalliferas enarrat Joh. Chrysof. MAGNENUS in Democrit. Rediv. p. 295. juxta Aurifodinas in Monomotapa Auriramentis insignes. In SILEZIA Nostra paucis ab hinc annis, ad fines Moraviæ, circa Oppaviam filum aureum cum propria radice à rustico è terra progerminans inventum fuit non condemnandi ponderis, qui dum agros foderet, inter sulcandum, ob duritiem quandam in terrâ repertam aratrum vertere coactus fuit, postmodum aliquoties similia fila invenit, & Aurifabris divendit, quæle frustum se vidisse, ante ali-

aliquot annos narravit Dn. *Henricus Sturmius Medic. Oppavienſis*. Et tale *filum aureum in Sileſia* effoſſum poſſedit quoq; *Generoſus Baro VVen- ceſlaus de REISEVVIZ Dominus in Tuvorckon & Graboffke*, mihiq; monſtravit cum me ejusdem ſanitatſ reſtituendæ cauſa Anno 1669. menſe Martio *Vratiſlaviâ Ratiborium* uſq; in *ſuperiorem Sileſiam*, evocaſſet.

Qvod de *AURO* dictum, id de *ARGENTO* quoq; alii referunt. Argentum in Mineris ſæpe præ ſe ferre ſpeciem capillorum narrat *Oſwald. Grembs in Arbor. Homin. L. I. c. 7. ſ. 5. §. 18.* In Muſeo *Ferdinandi Imperati Neapoli* monſtratur *naturalis arbuſcula argentea*, quæ in minera argenti fuit effoſſa. *Franciſc. Imperatus in Diſcuſſ. Nat. Diſc. 2. p. 16.* & *crux* illa *naturalis argentea*, quæ *Dreſdæ* monſtratur, *inſtar vegetabilis* ex minera aut rupe enata eſt, & infra eidem cum quibusdam ramulis quaſi radicibus annexa eſt. *Dn. de Monconnys T. II. Jtiner. German. p. 247.*

Cauſam hujus *vegetationis in Metallis* Authores variè explicant, *Quidam* Capreolos iſtos metallicos eodem modo creviſſe putant, ut cornua cervi quibus nulla vita ſit: *quod ſi arboribus inſtar convolvuli adhæreat aurum*, hoc accidere *auro* ob lentorem ac mollitiem facultatemq;ve rigendi extra natale ſolum: *fieri quoque poſſe ex natali mollicie ab anguſtia loci*; materiam vi pulſam è terræ finibus contorq;ente: *denique vites & arbores per radices ſuas attraxiſſe humorem metallicum*, in quo humore fuerit auri prius geniti aliqua portiuncula, metallorum enim generationis materiam eſſe humorem fluidum adeoq; facile obſequentem. *Athan. Kircher. verò in de Magnete L. III. p. 5. c. 3. p. 631.* in ea eſt ſententia, ſi plantæ naturalem inclinationem ad metallica loca habuerint, naturam ejus metalli, ſupra quod creverint, aſſumere, cum nutrimentum ex vapore metallico expirans, tanquam ſibi conveniens naturali quodam appetitu in corpus ſuum attractum derivent. Tandem *Joh. FABER Lynceus* cum in *Not. ad Hiſt. Mexican. ſ. 573.* enarraſſet dari *Zoophyta ſeu Plantanimalia*, quæ inter Bruta perfectæ & Plantas ſe interponant, ſic refert *Illuſtriſſ. PRINCIPEM CÆSIUM* primum inveniſſe & obſervaſſe *Mediam Naturam inter Plantas & mineralia*, qui ex profeſſo de his acturus ſit in Libris de *METALLOPHYTIS* à ſe cognominatis, quorum ſpecimen & ſpecies diverſas ad *Illuſtriſſ. Principem Franciſcum Cardinalem BARBERINUM* Aquâ Spartâ Romam tranſmiſerit.

OBSERVATIO CXXXII.
D. CHRISTIANI NISSCHKE
LAC EX VENA SECTA EDUCTUM.

Obs. Pa-
thologica.

Superius Obs. 28. Exempla adducta fuerunt, & Pituitam, & Chylum, & Lac ex vena secta e ductum fuisse: nunc recens Exemplum addendum ex Disputatione Inaugurali, quam pro summo in Medicina, Doctoratus Gradu sub Præsidio, Magnif. & Exc. Viri Dn. D Michaelis Sennertip. t. Rectoris Academia, & Fac. Med. Decani habuit Dn. Christianus Nitschke Forstâ Lusatus VVittebergæ hoc ipso 1670, anno, mense Januarii. *Historia talis est*: Uxor Sutoris in Episcopatu Warmiensi, quæ filiam pepererat, male sana, & ante partum diu febricitans, cum supprimerentur ei Lochia, & febris urgeret, *missus est Sanguis è pede dextro, & protinus exiit Lac ex Venâ sectâ.* Dubitatum est de pituitosa aut chylosa materia, sed *verum lac esse* prodidit butyrofa substantia & hædium coagulum injectum: curata quidem à nonnullo post aliquot tamen dies mortua est.

vid. in Append. addenda p. 31.
SCHOLION.

Scopus præfatæ Disputationis in eo consistit, ut Author demonstrat, *materiam albam* è vena pedis emissam fuisse *Lac*, non Chylum nec Pituitam, & ut methodum tradat, quâ Ægra tam Ante quam Post Partum curari vel potuisset vel debuisset.

Ut obtineat Liqvozem illum fuisse *Lac*, sequentia Author adducit *Argumenta*:

I. *Quod* verisimile non sit Sanguinem Pituitosum, modo in Historia dicto, coagulari posse.

II. *Quod observetur* Sanguinem in valde Pituitosis, Virginibus, puta, & Pueris, ex venis extremarum partium e ductum Albicantem & Crudum, brevi in Aqua calente condensari instar Albuminis, qui cum sponte sic suâ cogatur, indigus haut sit artificii coaguli.

III. *Sanguinem* Pituitosum nunquam prodire, quin aliquam Rubedinem (rudimentum caloris & Spiritus) Sanguini propriam ostendat, ut ut paulo post disparituram.

IV. *Quantumvis* verò admittat substantiam Chylosam facile à Ventri-

Ventriculo per venas lacteas, & Ductus noviter inventos, posse in Venam Cavam ferri, ibidem, cum propter insignem virium defectum concoqui vix queat, reliquo sanguini supernatare ac per venam sectam profluere: Attamen dubium obstat, an si Materia illa Alba, è Vena educta, Chylus dicenda esset, is apposito hædino coagulo, more lactis, cogi possit? quod statuere perdifficile putat, nisi *avjofia* idem confirmet.

V. Pro Lacte probabile argumentum petit à statu Aegræ, quæ Enixa fuit: quando apud alias ejusdem conditionis, si lac exuberat, non semel deprehensum est, ut illud per Secessum, Vesicam aut Uterum excernant, testantibus id Obstetricibus & *Laurentiol. 2. Anat. Q. 10.*

VI. Modum & Vias sic describit: Lac, inquit, ex Mammis, propter glandularum imbecillitatem & Retentricis jacturam, post Sanguinem rapitur, nec tamen cum ipso uniri potest, ob defectum fermenti, ad Lactis perfectionem idonei (h. e. uti paulo ante rem declaraverat, ob defectum medii specifici, quæ requiritur ad commixtionem intimam oleosorum cum aquosis liquoribus, quæque ovi vitellum est;) & sic in circulum cum Sanguine actum Lac, facile è V. S. educi potuit.

VII. Confirmat Lac in aliis quoque è Saphæna eductum, & in animalibus in venis repertum, Exemplis è *Bartholino & Highmore* mutuatis, Tandem Butyrosam Substantiam Liquoris, à Sero & caseosa substantia, facile segregabilem omnem omnino dubitationis rationem dicit evincere. Ut vero tanto magis hoc assertum fulciret, non præter rationem esse, existimat, de Sanguine sic statuere: vid. procedere Ejus generationem per gradus, & ex tenuiore chylo fieri semper lac, vel saltem recipere illum rudimentum Lactis, etiam extra mammas, in quibuscunque venis; ex ipso per ulteriorem caloris gradum fieri Sanguinem, & ex utriusque efflorescentia, sive cremore, seminale principium, per totum Sanguinem dispersum: ut sic in Sanguine, non secus ac in Lacte, tres substantiæ segregatæ inveniantur, quamvis purpureâ Tincturâ vestitæ; Lactea nimirum, quæ Sero, Sanguinea, quæ Caseo, & Seminalis quæ Butyro respondeat; adeoque sic in Sanguine per totum corpus diffuso & in ejus Spiritu insito, tanquam in vitali principio, adsit semper Facultas. Lac Sanguinem & Semen conficiendi per solos gradus caloris, continua circulatione excitatos & conservatos, absque nova aut Generatione aut Corruptione Formarum substantialium.

His præsuppositis non mirum quidem esse statuit, in quacunq; vena corporis Lac inveniri, & ex eâ lectâ prodire posse, quod propter caloris innati & Spiritus insiti defectum non potuit tingi: Fieri tamen aptius Lac in Mammis, Sangvinem in Corde & subclaviis prope Cor ex chylo paulo crassiore lacteam naturam jam referente, & in iis recipere illum primum rudimentum Tincturæ, donec sensim usq; ad sinistrum ventriculum Cordis in purpureum ultro perficiatur: & hinc habere Pulmones multò magis albicantem tincturam, quam reliquæ carnes habent, quia Sangvine diluto & quâsi lactescente nutriantur. Plura, & quæ in primis ad Curationem spectant, ex ipsa Disputatione petantur.

OBSERVATIO CXXXIII.
D. DAVIDIS SPILENBERGERI
CANTHARIDES INNOXIE SUMTÆ.

Obfer The-
rapent.

IN Superiore Hungaria, ultra fluvium Tibiscum sæpissimè Hungari novo laborant morbo, subito ipsis intumescit collum, post ingens succedit calor in capite, tandem in totum corpus transiens; ii qui non statim remedium adhibent intra 4. dies pereunt, morbus ipse ad speciem hydrophobiæ accedit. Curam tali modo insitunt: Assumunt pro una vice *Cantharid.* pulveris. n. X: is pulvis epotus ipsis interdum largum sudorem, interdum copiosum urinæ fluxum excitat, citra ullum tamen dolorem. Hoc remedium in Germanis & aliis Nationibus vix esset imitandum; Hungari vero ultra Tibiscani durissimæ & solidæ sunt naturæ; putant ij si integra sumantur cantharides absq; noxa fieri id posse, quod pedes cantharidum corporis venenosi antidotum sint. D. Spilenberg. Litt. è Leutschov. ad D. Sachsum. vid. in Append. addenda

SCHOLIUM.

Cantharides, vulgo Muscæ Hispanicæ dictæ, hætenus apud Practicos male audiverunt, quod intra assumptæ facilè urinas cruentas, dolores atrocissimos ventriculi, ventris, renum & totius corporis excitaverint. v. Lang. l. i. epist. 47. & Hildan. Cent. VI. obs. 99. imo saltem externè copiosè applicata eadem attulerint symptomata. Hildan. l. a. obs. 98. Ad hydropem tamen easdem commendat Zacut. L. II. Hist. Med. dub. 67. in pefso ad expurgandum album fluxum. Hippor. de superfat. Ed. Lind. T. II. p. 660. XXIII. ad Ischuriamcum ol. amygd. d. Zacut. L. I. pr.

Adna.

Adm. obs. 32. in Infuso tutius exhiberi, quam in pulvere censet *G. Hier. VVelsch. schol. in obs. 89. Rumlerop. 53.* In *Gonorrhæa* præprimis virulenta Practicum quendam Lugduni Batavorum, solis *cantharidibus* multos feliciter curasse, quæ in vino fuerint maceratæ, addendo adhuc alpinam infusionem temperatam refert *Matth. Jacobus Matthiades apud Barthol. Cent. IV. Ep. 53. p. 343.* Sic communicavit mihi ante aliquot annos ex India Orientali redux Chirurgus noster *Joh. Georg. Hanhke Vratislav.* methodum curandæ *Gonorrhæe* in Provincia *Dunqvien* admodum familiarum: sumunt flor. hyperic. m. j. ocul. 69. Unc. β. coq. in 2. pint. vini è cado extillantantis (troff oder Leckwein) post sumunt *Cantharid.* dragm. ij. in pintâ una Spiritus vini digerunt, post commiscent, cum vino & parum de hac mistura internè exhibent cum aliquot cochlear. aq. plantag. Pariter *Cantharides* in lotii suppressione & *gonorrhæa* virulenta laudat *D. Jacob. Fr. Kozha Medicus apud Barthol. Cent. V. hist. 82. p. 461.* si in Spiritus vini infus. digerantur & per chartam bibulam filtrentur, ne quid de ipsa substantia simul transeat. Præprimis observanda est cautela de usu *Cantharidum*, quem adducit *Exc. Barthol. Cent. IV. Epist. 54. p. 346.* Infusum inquit, *Cantharidum* in *gonorrhæa* virulenta & ischuria non semel cum felici successu expertus sum: notandum vero, ne noceant *Cantharides* (pro interno usu) integras esse sumendas, quia extrema quæ referantur sunt alexipharmacum ventris. *Gal. l. 2. de Antid. c. 7. si externè* & ubi vesicis exulceranda cutis, tunc extrema abjicienda, in quibus benignior facultas latet, & hæ servandæ sunt pro infuso vias urinæ expurgaturo, quod infusum legitimo modo mistum, nunquam vidi vel cruciatum vel vesicæ exulcerationem provocasse, ut nec pingvioribus abstergentibus opus fuerit.

Cum puer per malitiam 12. *cantharides* devorasset, curatus fuit & mortem evadere visus est quod integras eas devoraverit, non verò in pulverem reductas. *Hildan. c. 6. obs. 99.* qui quoque *obs. 98.* eam ponit *cautelam*, ut *cantharides* nunquam pondere sed numero præscribantur, adeo leves etenim esse, ut earum 50. vix dragm. j. ponderent.

Solent alias *Cantharides* pulchro colorum lenocinio esse spectabiles, quales *Lipsiæ* cum *Museo Rariorum Naturalium* transiens *Gallus Dn. de FORGES* Anno M. DC. LII. mihi monstrabat ex quatuor mundi partibus collectas, ubi recorder *Africanas* pulchritudine reli-

quis palmā praripuisse. Et laudat Dn. de Monconny in *Itiner. Germ. T. II. p. III. Cantharides*, quas Vlissingæ viderit in Museo Dn. Delcorné cistulis asser-
vatos unā cum muscis variis, papilionibus, & aliis insectis auratis.

[D. Philip. Jac. Sachs a Levdenh.]

OBSERVATIO CXXXIV.

D. JULII GVILIELMI MANNAGETTÆ
exhibita à D. Georg. Sebastiano JUNG

MIRA ANTIPATHIA AD MUSICAM.

Observat.
Physica.

Magnif. & Excell. Dn. Jul. Gvil. Mannagetta, trium Imperato-
rum Medicus, in cujus convictu per plusculos annos vixit
D. Georg. Sebastian. Jung, sæpius recensuit miram hanc Anti-
pathiam ad Musicam; se novisse Illustrem quendam Domi-
num, qui ad *Lyræ* instrumenti illius Musici plebeji sonum statim *urinam*
emittere coactus fuerit, quoties *Lyræ* audivit, sonare, nec ulla etiam
vi retinere potuisse. D. Jungius Litt. è Vienn. ad D. Sachsum.

SCHOLION.

Ut hic ad *Lyræ* sonum *incontinentiam Urinæ* sensit, sic puellam no-
bilem memorat *Henr. ab Heer obs. 29. p. 253.* Namurci viventem, quæ
quoties campanæ sonum audiverit, statim anima languida visa fuerit.
Et Scalig. Exerc. 344. §. 6. narrat similem *jocosam sympathiam* de Regulo
Vascone equite, qui dum viveret, *audito phormingis sono*, (*phorminx* ve-
ro idem instrumentum est cum testudine *Scalig. ex. 302. §. 7.*) *urinam illi-*
co facere coactus fuerit: unde è turba quidam, quem levis ac civilis joci
offensicula aspersisset, ridiculam illi paravit ultionem: pone discum-
bentem adduxit cæcum quendam cum *phorminge*, cujus ut solebat, sono
permotus, ibi sub mensam inter clarissimorum virorum & convivarum
pedes quin *mejeret* continere se non potuit. Dubium vero oritur *an*
Urinæ incontinentiam excitaverit Musica humores movendo, ut fit in Ta-
rentatis quando Musicæ vi sanantur? *an* vi imaginationis matri olim
impressæ? *an* ob recordationem quod antea ob hanc Musicæ speciem
hoc symptomate correptus fuerit? Nam novit *Fr. VALLESIVS*
L. IV.

L. IV. *Controv. c. 6. f. 198.* puerum, qui quam primum mictus recordabatur, non se potuit continere quin mingeret. An quod instrumentum ejusque sonus singulari antipathia ipsius nervis inimica motum quasi convulsivum excitaverit, & paralyfin particularem momentaneamque nervos orificii vesicæ relaxantem. Eadem ratione solo *aspectu carnis suilla risum Sardoum* & quasi convulsivum in quodam excitatum fuisse subsequens testabitur Historia, quam pronuper Pragâ communicavit. Litteris Dn. *Adamus Rudolphus Franciscus Franck J. V. Doctorandus* seq. verbis: dum Anno 1666. 5. Nov. in *Lubensi Cistercensium* cœnobio in *silesia* degerem, inter alios cum ejusdem Monasterii Professis discursus utrinque mistos incidit & sequens: narravit P. *Franciscus Rabe* in oppidulo quopiam *Vielcke* nominato, 8. circiter milliariibus à præfato Monasterio distito esse Curatum nomine *Johannem Keller*, qui tam mirâ teneatur phantasia, ut quandocumque *globuli ex farina conglomerati cum carne suilla fumata* (qui cibus illis incolis admodum frequens & gratus) mensæ apponerentur, in *tam immodicos solvator cachinnos*, adeo ut ni statim cibus prædictus mensâ rursus auferatur, cum risu unâ animam exhalaret. *Hic ille.*

De servo suo retulit *Ill. Boyleus D. Borrichio* cum esset in Angliâ, quod ille quoties cote cultros acuat, ob ingratum illum in aëre stridorem cruentare gingivas, & sanguinem inde profundere sentiat, narante *Borrichio* apud *Bartholin. Cent. IV. ep. 92. p. 523.*

[D. Phil. Jac. Sachs à Levenh.]

OBSERVATIO CXXXV.

D. GEORG SEBASTIANI JUNGI

SINGULARIS ANTIPATHIA A NÆVIS MATERNIS.

Mira interdum datur Hominum erga res varias *Antipathia. Obs. Physic.* Scio eximium quendam Medicum mihi valde notum, qui *Gammaros* coctos in mensâ sine magna anxietate ac perturbatione ferre ac tolerare nequit. Retulit persona quædam fide digna de puella quâdam, quæ nec *brassicam capitatam* integram coctam, nec *caput vitulinum* coctum aspicere valebat, ita quidem, ut si ad id vi cogeretur (coquam enim agebat) in animi deliquium ac syncopen inci-

incideret. Cujus rei causa cum altius inquireretur, puella hæc in hypochondriis *Binos Nervos maternos* ostendit, quorum dexter caput *vitulinum*, sinister vero *brassicam capitatam* unà cum foliorum venulis exactè referebat. *D. Jungius Litt. Vienna ad D. Sachf. datis.*

SCHOLION.

Innumera hîc *Idiosyncrasia* mirandæ & *Antipathia* recenferi possent exempla nisi in *Gammærol. Curios. L. II. s. 1. c. 4.* pluribus adduxissem *Antipathiam* quorundam Individuorum cum certis medicamentis. *ib. p. 583.* cum alimentis circa gustum & esum carnis *p. 584.* circa esum volatilium, piscium *p. 585.* circa ova, olera, fructus *p. 586.* circa butyrum & caseum *p. 587.* circa viscos mures, vitulum, feles. *d. 589. 590. 591.* circa varias res inanimatas. *p. 592. seq.* His addi poterit præfectus Nosocomii Eslingensis, qui ex fragorum solo odore in animi deliquium incidit, & alia virgo ab eorum esu Epileptica facta est, recensente *Joh. Ulrico Rumlero Obs. 69.* ubi *D. G. Hier. VVelschius in Schol.* promittit plurima Exempla similis farinæ se cumulaturum ad *Indicem Morony Medicum* propediem recudendum. Rarum recenset Exemplum *Joh. FABER Lynceus in Not. ad Hist. Mexic. f. 541.* de foemina Romana, quæ adeo à casei odore abhorruit, ut si cultro quo sectus fuisset caseus, panem incisa divisisset, in Lipothymiam fermè incidit; ea gravida tamen ubi facta bis, terre, adeo casei odore oblectabatur, ut absentem etiam, velut præsens, semper odoraretur, & quod mirum magis avidissimè semel atq; iterum eundem comederet.

Mirum etiam *Marris Imaginationem* tantam vim possidere, ut *Stigmata*, & *Nevos* tanquam *Notas Infantibus* imprimat. De hac ita philosophatur *Kircher. in Art. Magn. de Luc. & Umbr. L. X. p. 2. c. 2. f. 805.* *Imaginatio* est vis quædam in organo corporeo, unde ad speciem imaginatam mutatur spiritus corporeus, in quo vis formativa formatur, quæ operatur in semine, ideo subinde mutatio fit in prole propter imaginationem parentis. Tanta certè vis est Spiritus plastici, ut ex vehementi imaginatione mirabiles producantur formæ, hinc tot *stigmata*, *nevi* & *characterismi* fructuum, vini rubri, carniuum, animalium in foetu impressa resultant. Quædam si in faciem vel in sinum prægnantis vel cerasum, vel fragum, vel vinum projiciant, vel infundant, & mulier gravida ægrè id tulerit: tunc rei nota in foetu impressa depicta.

pietateq; spectabitur. Idem accidit si felis aut mus inopinatò mulierem gravidam insilierit, confestim nota foetui imprimetur, rei specie radiante per phantasia; spirituumq; ope in loco foetus tactui correspondente devesca, nisi forsan mulier membrum ab animali contactum ilicò manu abstergat, eandemq; manum alteri corporis parti abditæ admoverit: Et ut *Idem Kircher. f. 806. l. a* ait: Pictrix phantasia est in Nævis producendis, penicillus est spiritus corporeus; colores, species ex phantasia radiantes; tela, corpus infantis tenerum: prototypon corporis infantilis corpus maternum, cujus partes cum partibus infantis singularem habent consensum.

Quomodo prægnans *Gammarum* attentius aspiciens in *Silesia* puellam cum pedibus quali chelis cancrinis Anno 1665. *Lorzendorffi* ediderit in *Gammarol L. II. f. 1. c. 4. §. 14.* recensui illamq; ære depictam exhibui. Cum *Gravida rana* in bubone esset apposita, illa puellam genuit, cujus digitus *ranam* representavit. *Salmuth. c. 1. obs. 95.* & alia à fele perterrefacta habuit filiam, cui loco manus absentis felis pes anterior visus fuit. *Id. cent. II. obs. 15.* Varias figuras foetibus à Matre impressas narrat *Borell. Cent. III. obs. 49.* Sic *G AFFARELL. Rer. Inaudit. part 2. c. 5. §. 12. p. 105.* de sorore sua refert; quæ figuram piscis in Tibia gessit tam affabrè effectam, ut pictorem accuratissimum Natura præstiterit: matrem namq; gestationis tempore piscibus admodum fuisse delectatam, gnatam vero, cui hæc effigies impressa, nunquam piscem comedere potuisse, nisi simul in Tibia acutissimum sensisset dolorem.

Hiscæ Exemplis adhuc quatuor minus trita subjungere placet de miris effectibus Phantasiae in gravidis.

1. *Petr. à Castro in Obs. Med. MSS. §. 62.* refert de uxore Lusitani cujusdam, quæ cum videret fratrem ictu fauciatum & cruore perfusum, manum Utero gerens faciei adhibuit, & enixa est filiam maculam sanguinis in facie gerentem, curata ab hac macula quod puer posthumus in infantem per triduum tempore matutino anhelitum tacens efflaret.

2. *Th. Bartholin. Cent. III. epist. 40.* de duabus fœminis Hafnensibus narrat, quæ post obsidionem Urbis, quod crebris tormentorum bombis auditis & globis ignitis volitantibus visis perterritæ, stigmatibus notatos infantes, cum tuberculis protuberantibus quasi globis pepererint.

3. *Theod. Kerckringius in spicileg. Anat. obs. 64. p. 129.* miram hanc notat historiam de muliere gravida 7½ mense; illius filia 3. annorum

in caput decidit; Chirurgus accersitus narrat gravidæ, huic filix ex casu os occipitis fractum fuisse: mater hoc nuntio quasi ictu perculsa post 8. dies infantem edit vitæ & *toto occipitis osse carentem*, illius autem loco pelliculæ dilaceratæ & divulsæ ab invicem: arduum itaq; rationem reddere quâ vi phantasiæ fœtui os hoc quoq; confractum fuerit & abreptum.

4. *Idem denique Kerckringius Obs. 87. p. 169.* de alia gravida narrat quæ ira percita menses statim sensit fluentes, qui singulis mensibus fluxerunt, quindecim vero ante partum diebus absq; intermissione fluxerunt: peperit puellam cui, inaudito exemplo, ipso nativitatis die usq; ad 15. dies menses fluere visi sunt, dein suppressi redierunt post exactum mensem, & post alterum iterum, tertiumq; correpta mense Octobri 1668. Amstelodami Epileptica puella mortua est.

[D. Phil. Jacob. Sachs à Leuvenb.]

OBSERVATIO CXXXVI.

D. JOACHIMI GEORGII ELSNERI

DE NATURA ET PRÆPARATIONE SPERMATIS CETI

Qui Nomen Spermatis Ceti imposuit, multis imposuit. Plurimi enim fuere exinde in ea opinione, illud revera esse Semen Balæne, seducti nempe nomine. Alii videntes substantiam illius nullam communionem habere cum spermate, cum Schrödero putarunt nil esse nisi pinguedinem ab exhalationibus sulphureis e terra originem trahentem, quæ à Sali marino, fluctuum agitatione coagularetur. *Gesnerus in Corollar. ad Tract. Valer. Cord. de Sperm. Cet. p. 30.* Rem' marinam quidem esse putat, sed non sperma, aliquid tamen simile, vel potius adipem animalium in mari degentium quorundam ut cetaceorum piscium aut belluarum maris, quorum ingens est Corporis moles, & adipis multum continet. Grassantur autem illæ inter sese, & cædes mutuas exercent: unde plurimum adipis in summum maris evehi verisimile esse *citatus* Author putat. Quam sententiam non planè de nihilo esse putamus, neq; Sperma Ceti omne naturale rejicimus, quamquam in presenti demonstrabimus Nostri Spermatis Ceti, quod hodierno

erno die in nostris pharmacopæis habemus, merè factitium & compositum esse.

Quemadmodum enim aurea pecuniæ fames nonnullos, simplicium præprimis mercatores, seduxit, ut contra conscientiam falsificaverint Simplicia lucri gratia, sic quoque alii modum præparandi Sperma Ceti summo in secreto habuere, quia illud magno pretio vendidere, metuentes si secretum manifestarent multum lucri ipsorum ærario discessurum. Quorum in gratiam præsentia non addam, quia forsitan ipsis non placebunt, aliis tamen, qui adhuc dubiosi sunt circa Naturam Spermatis ceti, ista non ingrata fore spero. Sciunt itaque; sperma Ceti factitium duplex esse, unum quod præparatur ex cerebro Balænae, alterum ex pingvedine ejusdem, quam cognitionem Hollandia mihi dedit. Ne autem credas vanum esse meum assertum Epistolam addam quam ex communicatione Dn. Verny pharmacopæi Monspelienfis jurati, & eruditissimi teneo, quam ab Amico ex Insula S. Joh. de Luca habuit cujus versio ex lingua Gallica hujus tenoris est. Causa quod T. C. non citius scripsi, fuit quod incognita adhuc mihi erat vera natura Spermatis ceti. Nam postquam discessi Hispania & redii in Insulam S. Joh. de Luca & Bayona ubi in abundantia capiuntur Balænae, faciebam exactam inquisitionem, unde Sperma illud desumeretur, & præpararetur; Intellexi illud esse desumptum ex cerebro Maris, cum fœmina nullum, profus habeat, sed ejus loco quasi pingvedinem liquidam alat, ex qua oleum conficitur in usum lucernarum, ex substantia autem Cerebri maris oleum reddi non possit, sed inde fieri supra nominatum Sperma. Modum autem præparandi non percipere potui, quod licet rogaverim. Dn. Verdier, Mercatorem Simplicium in Bayona, qui mares balænarum, ubi capiuntur aliàs emere solet, ut mihi aperiret modum præparandi, id tamen nulla ratione nullisve precibus impetrare potui.

Quod assertum maximè confirmatum postea legi in Commentario aureo Jacobi & Pauli Contant supra Dioscoridem L. I. cap. LI. p. 63. Cujus communicatio omnem absolvit paginam, non enim Spermatis Ceti naturam, sed & secretum illud præparandi in lingua Gallica communicavit, cujus verba ast latina addam, quæ sequentia sunt.

Dum occupatus eram in inquisitione Spermatis Ceti, dubitans illud non verum esse semen Balænae, meam suspicionem literis confirmavit, Paulus Morisseau Pharmacopæus Rupellenfis, Simplicium, & imprimis

exoticorum experientissimus, cujus literarum Speciem tibi in præfenti communicabo, per quas in veram cognitionem transibis, cujus Indolis Sperma dictura sit. Scias igitur me didicisse ex Incolis loci, eos sæpè vidisse Animal, cui extrahitur id, quod falsò spermatis Ceti nomine venit, nec esse aliud quam ex Balænarum genere marem, qui in Bayonna Byaris, & in Insula S. Johannis de Luca, & in locis ubi capitur Cachalut, latinè Orca dicitur. Hoc animal longitudine 25. pedes adæquat, altitudine vero 12. est, mandibulæ vero præter propter 10. pedum; aliàs armatum gravibus dentibus pondere plus minus unius libræ, ex quibus capula cultrorum elaborantur. Quod partem attinet, ex qua præparatur *Sperma* sed falso nomine, est in capite, & nihil aliud est in veritate, quam *Cerebrum* istius *piscis*.

Nam sæpius propria experientia edoctus in liqvefactione inveni-
tenuis membranulas, quibus aliàs naturaliter involutum cerebrum tenetur, quæ mixtæ erant isti pinguedini ut melius massa complicata & convoluta maneret. Modus procedendi, per quem Cerebrum purificatur ut albescat & Squamosum fiat, hic est; Postquam fufum est cerebrum, infunditur in ollam, in quâ aliàs solet purificari Saccharum, postea clauso foramine inferiore tamdiu relinquitur donec congelascat, vel concrescat, relinqvendum autem est in loco modicè calido, tandem aperienda olla in loco inferiori, sic istud opus purificatur, & spatium aliquot dierum invenietur massa istius cerebri tota albicans & Squamarum instar, & hoc est quod vidi, & intellexi circa hanc præparationem. Illud vero, quod Septentrionales *Sperma Balæna* appellant, est certa quædam *pinguedo*, quam colligunt in certis locis de *Balænis mortuis* & ejectis, quæ *pinguedo* postquam purificata est & præparata cum omphacio, exprimitur per prælum, unde restat albicans, Squamosa & levis imitans odorem marinum, quæ materia postea Alosanthos vocatur.

Quod ultimum assertum quoque *Gesnerus in loc. supracitat. p. 31.* probat. Sunt (inquit) qui adipem cujusvis Ceti vase exceptum, in cella frigida deponunt, deinde prælo exprimunt, ut pars tenuior effluat: quæ instar Olei est, & eisdem viribus, quibus pars crassior quæ remanet, licet tenuiorum partium. Crassiorem pro genitura Ceti vendunt, cujus vim quidem repræsentat, sed ignavius.

vid. in Append. addenda p. 32.

Anno.

Annotationes.

1. Notandum quod non solum ex cerebro Balænae possessores hujus secreti præparent dictum Sperma ceti, sed omne cerebrum Magnorum piscium aptum esse, ad hanc materiam conficiendam.
2. Oleum, quod exprimitur in præparatione, Majorum Virium esse, quam Sperma Ceti, in quo inter alias Virtutes benigna ipsius vis anodyna excellit.
3. Ut tibi B. L. omni ex parte satisfaciam neque longitudine tibi tædiosus sim, alia tacendo solum addo adhuc duas Relationes ex Transactionibus philosophicis Anglicanis in Latinum versas.

I.

Ex Excerptis ex litteris DN. Richardi Norwood

81. Jun. 1667. in Bermudis datis

Tom. II. N. 30. p. 567.

Non audio invenisse illos ullum Sperma Ceti, in unico horum Cete, verum audiivi ex fide dignis personis, quod, quidam eorum habent Sperma in Eleutheriis, & rursus in Bahama Insulis (ubi sæpè etiam invenitur quantitas Ambrae gryseæ) & quod hæc habent magnos dentes (quos nostri non habent) & sunt valdè nervosi. Quidam incola hujus tractus (Johannes Perinchief) inveniebat unum mortuum, ejectum ad Insulam, & licet, uti mihi videtur, ignorans artis, magnam tamen quantitatem Spermatis Ceti inde conficiebat. Videtur quod non plus Olei habent quam nostri, sed hoc Oleum, ut audio, ab initio simile est Spermati Ceti, sed purificant credo ad ignem. Quando cum eo loquar curabo melius informari.

II.

Ex Excerptis ex Literis scriptis ex Bermudis per

DN. Richardum Staffort. Tom. III.

N. 40. p. 792.

Habemus hic bene multos pisces, inter hos magna est multitudo Cetorum, qui mense Martio, Aprili & Majo utuntur nostro tractu. Ipsemet sæpè plurimos necavi. Eorum sæmellæ abundant lacte, quod ipsarum catuli ex mammis sugunt, quæ protuberant juxta umbilicum.

Nullos habent dentes, verum vescuntur musco; degunt in Scopulorum profunditatibus, ibi perdurant, hosce tres menses, & non alia tempestate anni. Quando hoc tempus elapsum est Ceti etiam elabuntur. Occidimus ipsos propter oleum. Sed hic fuerunt Ceti habentes Sperma Ceti, ejecti in littus: quod Sperma (sicut vocatur) omne ventri ipsorum adhæret. Hi habent diversos dentes, qui ejus crassitie sunt, ejus Carpus manus humanæ, & Spero proxima occasione me transmissurum tibi unum ex his dentibus. Fui in Insula Bahama & ibi reperti sunt Ceti ejusdem generis mortui in littore, cum Spermate super toto ipsorum ventre. Mihimet ipsi, cum viginti circiter aliis, placuit tentare, an possemus superare & occidere eos, sed nunquam audivi de aliquo hujus generis, qui fuerit occisus ab ullo homine; tanta est ipsorum feritas & celeritas. Unus talis Cetus veniret pretio plurimum centenarum librarum Anglicarum. Sunt robustissimi & instructi nervis per totum Corpus, qui extracti 30. Fila longi sunt.

OBSERVATIO CXXXVII.

L. CHRISTIANI FRIDERICI GARMANNI

SERPENTUM ET BUFONUM ANTIPATHIA.

Observat.
Physica.

DE *Serpentibus* in India solidos haurientibus Cervos Taurosque Plin. L. VIII. c. 14. Solinus c. 53. in Tartaria integros homines M. Paulus Venet. L. II. Chorogr. Tartar. c. 41. Busbeq. Epist. Tarc. III. p. m. 176. vidit eosdem integros mures & bufones deglutiisse. Quod *Bufones* spectat illud & amicus meus apprimè colendus Dn. D. Godofr. Buxbaum Phys. Ileburg. observavit, qui serpentem nuper aperiens grandem, in ejus ventre reperit bufonem. L. Garman. è Chemnit. ad D. Sachsum.

SCHOLION.

Bufones & cæteras rubetas dissentire hostiliter invicem cum *Serpentibus*, testatur quoque mira historia à Crusio *Annal. Sum. L. XII. p. 3. c. 37.* ad Annum 1599. notata, & à Libav. quoque L. II. *Barrachior. c. 23. p. 423. & seqq.* recensita, quando Anno 1473. Berchtoldus Grätterus Hopotachii habitans, in valla Dipactriana audivit magnum strepitum & sibilum juxta rivum, cumque contemplaretur, quid hoc rei esset, invenit

venit variorum *serpentum*, viperarum & *bufonum* inusitatae magnitudinis tantum cumulum, quo cupa lotoria impleri potuisset: altero die easdem adhuc ibi invenit, tertio vero abierant relicto *bufone* interemto & *angve* in humore glutinoso harente cum adjacente Lapide Bufonio Librar. 5. Unc. iij. Credibile familiaritatem fuisse *serpentibus* cum hoc Lapide sicut feli cum nepeta: interim in vicinia prorepfisse, *Bufones ad praelium cum serpentibus*, adcoq; unum fuisse interemtum inventum; & foeminam quoq; *serpentem*, quae ad familiaritatem hujus lapidis ad coitum allicere voluerat serpentes alios, obrutam impetu *bufonum*, & illorum virulentia enectam animam quoq; exhalasse seminio serpentino reddito. Scribunt aliqui, inquit *Libav. l. a. L. II. Batrach. c. 17. p. 383.* ideo à *serpentibus* peti *bufones*, ut iis comestis venenum nanciscantur fortius, & hæc causa inimicitiae. De baculo, quo *angvi* excussa *rubeta* est, scribit *Plin. l. 30. c. 4.* eo excuti partus, & sic difficulter parientibus succurrere.

[D. Phil. Jac. Sachs à Levenh.]

OBSERVATIO CXXXVIII.

L. CHRISTIANI FRIDERICI GARMANNI

SCOLOPENDRÆ LUX INNATA.

Insectum illud, *Scolopendram* quod vocant, nos die *Nassel* in tenebris ita lucet ut complicatum si intuearis carbonis igniti particulam reputares. Compressum scintillas spargit, emittendo humoris venenati, quo turget, particulas. In mortua ne minima lucis scintilla, quod & *pyrolampides* probant, ut liqvozem aut alias res noctu lucentes è mortuis evocare qui student, frustra laborent, quod & *Kircher. l. 1. part. 5. Art. Magn. c. 6. §. 1. p. 24.* notavit. *L. Garmann. Litt. ad D. Sachsum.*

Obs. Phys.
sica.

SCHOLION.

Plurimis rebus *Animatis Lucem* quandam *scintillantem* inesse & ex iis quasi effluere multorum testimoniis videmus comprobatum. Refert *Kircher, in de Luc. & Umbr. l. 1. part. 1. c. 5. p. 19.* & repetit in mundo *subterr. L. II. c. 12. f. 84. in Andium* Peruviae & Chiles montibus toto orbe terrarum altissimis, aërem ibi esse subtilissimum & ad inflammatic-

nem

nem eam dispositionem habere, ut vel tenui motu inflammetur; unde *viatores* in hisce montibus *toti ignei* videantur, non minus quam *equi & jumenta*, quod *P. Alphonsus D' Ovale* Provinc. Chilens. Soc. Jes. Procurator oculatus testis per Andes aliquoties iter faciens oretenus *Kircher* comprobavit, dum ex pingvi & viscoso tam hominum quam jumentorum halitu sudoreq; subtilissimo aeri commoto & per motum attrito subtiliatoq; facillimè sequatur accensio. *In variis Hominis partibus Lucem effulsisse* Erudito de *Luce Animal. Tractatu* comprobat Exc. Th. Barthol. probat *Lib. I. c. 10. p. 75. Lucem fulsisse in Pilis, c. 11. in capite: c. 13. ex dentibus & lingua: c. 14. ex oculis; c. 17. ex Thorace, c. 18. ex abdomine & c. 19. ex Artubus.*

Pariter conspicuam fuisse talem *Lucem in Leone. Ibid. L. II. c. 2. in Equis. c. 3. in tauris c. 4. in Lupis c. 5. in agnis c. 6. in canibus & vulpibus c. 7. in feli & hyena c. 8. in muribus c. 9. in serpentibus c. 10. Idem L. II. c. 11. p. 272. de insectis repentibus Luce claris agit, ex quibus præ reliquis Lampyrides conspicuæ, (de quibus singularis observatio *Ex c. Borrichii Cent. IV. ep. 92. Barth.*) *Cicindula.* Harum *Cicindularum* lucem animatam *Kircher* in *de Luc. & Umbr. L. I. c. 6.* hæere putat in alvo annulosa multis segmentis divisa, in cujus extremo guttulæ duæ ignis instar pellucidæ qualis flammæ ex Sulphure accenso color, illas & voluntario motu nunc retrahere, nunc ejicere lucidam istam materiam. *ib. fol. 22. De aliis Insectis Lucentibus volatilibus. Idem B. Barthol. agit L. II. c. 12. de Avibus denique c. 13. & de Piscibus lucentibus c. 15.**

Et quid mirum *Lucem innatam esse Piscibus* marinis; providit nimirum *Natura* Piscibus & exangvibus, ut cum in tenebroso fundo maris hæreant, hujus *innata lucis* beneficio, ceu lampade connata tam pabulum quærerere quam hostium insidias eludere possint. *Kirch. l. a. c. 7. Mare ipsum noctu lumen de se spargere propriis exemplis confirmat Nicol. Papinius in tract. Gallico edito 1647. à Blois: de la Lumiere de Mer. Idem δι' ὀνόμας testatur Dn. de MONCONYS in T. I. Itin. Lusit. p. 13. Aquam marinam multum ejicere Luminis, & maximam partem piscium noctem illuminare: ostrea quoq; noctu maximè lucere, & quando piscatores marini per noctem vestes madidas deponant, easdem lucem efflare ac si candelæ essent accensæ. IDEM p. 12. refert se probasse quod caput Piscis, nomine Esguillette, noctem illuminet, cum claritate pallidâ instar corporis Lunæ & humorem, qui exinde digitis adhæreat,*

reat, quando tangitur eundem habere effectum Luminis. Vidit *IDEM* Dn. de Monconny's Rupellis in Museo Dn. de Flans *Piscem*, quem *Lunam Maris* vocarunt; is licet mortuus tamen splendorem in Museo adhuc exhibuit: in mari vero dicitur maximam præbere *Lucem*, instar *Lunæ* in cælo, magnitudine esse unius pedis cum dimidio, forma salmonem accedere, & habere formam oblongam ex parte quadratam, Quid in *Ostrearum* lucentibus vermiculis repertum fuerit ex Litteris Dn. *Auzuti* ad Dn. de *Via* videri poterit in *Ephemer. Gallic. T. I. Eph. 15. p. 169. & de Via Responf. p. 172.* nec non de *Scombrorum Luce* experimentum Dn. D. Deale *Angli. in T. II. Eph. Gall. p. 349. & in Transactiõn. Anglic. T. I. Num. 13. p. 226.* *Dactylos* è concharum genere (quibusdam *Ballari & Cappilongi*) in tenebris remoto Lumine alio fulgore clarere jam *Plin.* docuit *L. IX. c. 61.* decidentibus guttis; eosq; manu tritos, scintillas quasi emittere in *Melita* Insula alibiq; observavit *Kircher. l. a. de Luc. & Umbr.* Cum his notabile experimentum fecit Dn. de Monconny's *Tom. II. Itiner. p. 434.* Ex hisce enim *Dactylis* abrasit humorem lucidum in vitrum aquæ, quam ipsam reddidit transparentem & luminosam per unius noctis & amplius spatium, usq; ad alterum diem, sed cum illam destillare tentasset, omnis lux evanuit. Si itaq; hoc experimentum de *Dactylis* cum *Garmaniano de Scolopendra mortua* jungamus, facile patebit non veritati consonum, quando quidam *Lumen absq; igne* se parare posse gloriantur, dum cantharid. in fimo putrefactas præcipiunt destillandas, & illam aquam in concavum crystallum ponendam, exhibere *Lumen* sufficiens ad legendum.

[D. Phil. Jac. Sachs à Leuvenh.]

OBSERVATIO CXXXIX.

L. CHRISTIANI FRIDERICI GARMANNI
PULLITIEI NOCUMENTA.

GRaves sonos, fragores, & tonitrua futuram perdere pullitiam, plebeji norunt. Observavit & id olim *Aristot. L. VI. hist. Obs. Physic.* Anim. c. 2. Rationem dedit *Haruejus de Gener. exerc. 17. p. 69.* Hoc annotandum duxi. Quidam *Mechanicus* lima sæpe ferum radens & chalybem, gallinam ovis incubantem in eodem aluit conclavi. Quid fit? Pulli exclusi omnes vertigine rotabantur, ob

spirituum aut aëris inordinatum motum à molesto isto sono toties totiesq; excitatum. Ita aspectus molendinarum, rotarum, trochorum vorticum &c. comprimis in corporibus debilibus, utpote quibus faciliores & fortiores contingunt impressiones, vertiginem causare solent, & scotomiam. v. Avicen. L. 3. fen. I. tr. 5. c. I.

OBSERVATIO CXL.

L. CHRISTIAN. FRIDERICI GARMANNI

OVUM IN SOLITÆ FIGURÆ.

Observat.
Physica.

Orum magnitudine Centeninum, referens exactè pyrum præterita ætate peperit gallina: hoc vero præsentè ætate, Anas Ovum caudatum, quæ inter rariora mea servo.

OBSERVATIO CXLI.

D. PHILIPPI JACOBI SACHS

à LEWENHEIMB

ARTHRITICORUM SOLATIUM LAC.

Obs. Pa-
thologica.

Inter reliquos morbos, qui in pœnam Humani generis è Pandoræ pyxide eruperunt, sanè non minimum sibi vindicat locum *Arthritis à Martial. L. 12. Ep. 48.* carnificis nomine indigitata, quæ in quibusdam adeo sævire solet, ut aëri videantur chordis & fidiculis, taxillis & sibillis torqueri, aut tunicâ molestâ exuri. Crescentibus delictis crescunt & pœnæ: sic ingravescente Luxuria incrementa sumit *Podagra*, ut myriadibus Remediorum contra hunc hostem instructis, tamen parum cedat, sed oppugnari quidem, rarò vel nunquam expugnari possit. Imo cum Hippocr. ætate scœminæ, pueri & Eunuchi ab hoc hoste essent immunes, notante *Hipp. l. 6. §. 29.* videmus tamen easdem à plurimis seculis hoc privilegio caruisse: causam addit *Senec. ep. 95.* elegantissimè: beneficium sexus suis vitiis perdidit, & quia scœminam exuerunt, damnatæ sunt morbis virilibus. *Nolo amplius excurrere cur hic morbus maximè familiaris & cur ferè incurabilis sit: nolo recensere quomodo quidam ex fonte Chirurgico cucurbitulis tam scarificatis quam non scarificatis in plantis pedum singulis mensibus adhibitis ante*

novi-

novilunium, *Podagram* abigere tentarunt: alii cauteriis, alii vesicatorio in parte affecta dolorifica excitato: alii venæsectione sub ungue pollicis: non enarrabo quomodo miris casibus *Podagra* ejecta fuerit hospitio, nimirum quando Luxui Pauperies successit. *Camerar. in Memor. cent. IV. §. 5. carceris diurni squallore Crato conf. 240. tortura carnificis Camer. Cent. V. Memor. §. 25. per affixionem pedum ligneo trunco sex clavis ferreis. Libav. in Cist. Med. Hornung. ep. 73. per terrorem. Camer. Cent. V. §. 27. 28. 29. per Iram. Id. Cent. 10. §. 53. per insperatum nuncium. Id. Cent. V. §. 26. taceo transplantationes Podagræ (de quibus *Lasel. in de Podagr. f. 2. m. 2. art. 2. §. 5. & Th. Barthol. c. 3. hist. 66.*) immersiones in vinacea *Borell. c. 2. obs. 42. & in Ampelograph. L. II. f. 6. c. 6. p. 189.* in tritici acervum. *Camer. c. XIII. Mem. §. 6. & quæ millena alia, interna & externa, ex divite Hygææ Armamentario excogitavit humana solertia. Paucis novum quoddam adducam remedium, Curam scilicet Lactis, quæ à paucis annis tanto applausu à magnatibus suscipitur ad Podagram abigendam. Novum possum appellare remedium, quod diu sopitum, novo quasi quodam prodeat amictu: ejus Authorem nostro seculo quidam faciunt virum Religiosum apud Comitum de Megen Namurcensis Urbis in Belgio Præfectum degentem. Antiquissimam tamen fuisse curam patet ex *Plin. L. XXVIII. c. 9. sunt inter exempla, inquit qui asinum bibendo Liberati sunt à Podagra, Chiragrave: imo & Bubulum Lac quasi Panaceam fuisse Idem Plin. L. XXV. c. 8. asserit, Arcades non medicaminibus uti sed Lacte circa ver, quoniam tunc maximè succis herbæ turgeant, medicenturque ubera pascuis, bibant autem vaccinum, quia boves omnivoræ ferè sint in herbis. Et *Cornel. Celsi locum L. IV. c. 24. quidam cum asinino lacte se eluissent, unius Litterulæ mutatione claudicantem sententiam restituit Ludov. Nonnius in Diat L. II. c. 15. p. m. 210. quidam cum asinino lacte se eluissent, in perpetuum malum Podagricum evaserunt. Intra decuriam itaque annorum Cura ista Lactea per Lac restituta est, strictissimâ additâ diætâ, ne aliquid nisi merum Lac assumatur, unde Arthritici dolores, ab acidis & salinis corrosivis humoribus ortos, dum tales humores temperantur, & Lactis dulcedine successivè mitigantur tum quod rejecta multivaria ciborum & potuum miscella simplicissima fiat victus ratio, credibile si Temperamentum correspondeat, magnum levamen ab hac cura sentire non diffidendum. Et talis victus sufficere poterit, cum secundum *Varron. de R. R. L. 28. c. 9.*****

Lac omnium quas cibi causa capimus, maximè sit alibile, unde & *Athen. L. XI.* refert Philinum quendam toto vitæ decursu nec cibo nec potu alio usum fuisse quam *Lacte*.

Nunc daretur optimus & latissimus campus exspatiandi & investigandi an cura hæc sit universaliter approbanda, nec ne? Sed cum hoc ipso anno *Cl. Dn. Joh. Georg. GREISEL Philof. & Med. D. Vienn. & Collega Curiosus tractat.* ediderit Medicum de *Cura Lactis in Arthritide*, in quo indagata Natura Lactis & Arthritidis tandem rationibus & experienciis allatis Diæta Lactea optima Arthritidem curandi methodus proposita fuit, nolo eandem cramben recoquere. Quia tamen libellus iste in paucorum hæret manibus, ut eo facilius innotescat, placet ipsius *συμπερασμα*, uti sub initium hujus anni (antequam Libellum ipsum ab Authore acciperem) è Brinna transmiserat *Clar. D. Joh. Ferdinand. Hertod. Collega Noster Cur.* brevibus subjungere.

Dividitur Tractatus Greiselianus de Cura Lactis in IX. Articulos.

1. Ostendit *Lactis Analogiam*, in qua statuit universam Naturam *Lacte* aut humore saltem *Lacti* Analogo nutriri: cum enim ex partibus constemus *lacteis*, *lacte* nos quoque nutrire necessum fuit. Principia nostra *lactea* sunt, imo in Mineralibus Mercurius, qui metallorum matrix dicitur *lacteus* est, in calcinatione enim caseositatem, in sublimatione butyrositatem, in destillatione ferositatem æmulatur. Etiam Elementa *Lacte* aut saltem *Lacti* analogo nutriri ostendit. Probat ulterius ex Sacris *Lac* esse necessarium Univerfo.

2. *Articulus* continet naturam *Lactis*. Definit *Lac* esse humorem excrementitium, naturalem, utilem, candicantem, glandularum in ipsa mammarum substantia copiosè dispersarum, facultate peculiari, nonnihil tamen adjuvante extrinseco è sanguinis & chyli partibus ad foetus nutritionem productum. Temperamentum illius deducit à complexione nutricis: Differentias ponit à qualitate & effectis: & examinat electiones Nutricum.

3. *Artic.* definit *Arthritidem* esse defluxum Humorum peccantium ad artus cum tumore & dolore periodico motumque impediente, & examinat pro causa externa res nonnaturales.

4. *Art.* demonstrat causas naturales *Arthritid.* hæreditatem à Parentibus podagricis, temperamentum frigidum & humidum.

5. Propo-

5. Proponit pro causa proximiorē antipræxiā viscerum coctionem non rite peragentium.

6. Exponit causam veram & proximam heterogeneos scilicet humores pituitosos vel biliosos cum sanguine mistos, mediante circulatione ad articulos delatos, ibique stagnantes.

7. An Lac conveniat discurrat? Et

1. Lac non unicum & solum esse remedium curativum Arthritidis, probat. impura corpora quo magis nutries, & magis lædes; sed corpora arthritica sunt maxime impura, & lac est summe nutritium. E. solo Lactis usu magis læduntur.

2. Nec omni Arthritidi dicit convenire, cum experientia testetur non omnes arthriticos curari per Lac, respectus enim est faciendus ad viscera & consuetudinem.

3. Sicut Lac non in omni Arthritide convenit, ita nec quæcunque diætæ lactea omni arthritico: contra rationem enim esset hominem voracem statim ad extremam reducere inediā non habito respectu ad amplitudinem, consuetudinem, temperamentum.

8. Articulus agit de requisitis ad diætā Lacteam, deque generali modo utendi. Hic viscera obstructa referare, & si ab usu Lactis iterum obstruantur, iterum ad referantia accidere oportet. Referatis partibus ad Lacticinia, pultes, oryzam avenatam in Lacte coctam, ut paulatim natura assvescat, deveniendum est. Ubi Natura à Lacte non offenditur dosis in dies Lactis augenda, reliqua alimenta vitanda, solum Lac exhibendum. Hanc methodum confirmat Medicorum quorundam Authoritatibus; ubi Medici quærun

1. An Lactis usus conducatur Arthriticis? R. affirmativè.

2. Quodnam Lac conducatur? R. vaccinum

3. An Lactis usus omni periculo caret? R. nequaquam.

4. An dentur exempla Curationum? R. affirmativè.

5. Quomodo, quale, quantum & quamdiu sit Lac continuandum?

R. Quantum concoquere possit ventriculus. Disponendum prius corpus ante exhibitionem Lactis. Eligendum Lac à vacca rubri vel nigri coloris præpingvi nec prægnante, bibendum manè hor. 4. vel 5. ante prandium Lac ab Unc. vj. ad X. XVIII. XX. totidemque uncias loco cænae, dosin pedetentim augendo usque ad XL. aut eam quantitatem quam ferre possit ventriculus. Quamdiu sit lac continuandum, hoc ostendere

dere Diurnitatem morbi. Trimestre tempus hucusq̄ ordinari-
um fuit.

6. Qværunť qvænam alia in usu Lactis sint observanda? &c.

- α. Lac tepens ab ubere magis conducit, si non haberi possit, reddatur tepidum.
- β. Mense primo & secundo tertia die sumenda dragm. β. rhabarb. vel extr. rhabarb. gr. XV. vel pil. una de Aloe rosat. hora una ante somnum.
- γ. Poterit etiam singulis 15. diebus expurgari medicamento blando confecto ex Mann. fol. fenn. & cassia.
- δ. Tamdiu talia purgantia exhibenda donec Nutura Lacti assvescat.
- ε. Si periculum ut Lac acesceret, ac coagularetur in stomacho, tunc Lacti adjungendum saccharum.
- ζ. Si Lactis usu corpus calefieret & fauces accēderentur, tunc Lacti pro dilutione addendum 4. part. aquæ simpl. aut hordei.
- η. Si Lac ventrem nimis fluidum reddat, tunc Lac ebulliendum erit eiq̄ aliquot gran. Salis comm. addenda vel decoq. cum crusta panis.
- θ. Si ex Lactis usu venter constipetur tunc matutinis hor. in primò hau-
stu Lactis gran. XV. rhabarb. sumenda sunt.
- ι. Si à Lacte fitis excitetur extra partum, aqua comm. vel cum saccharo cocta præmittitur, tam sola, qvàm ipsi Lacti permista.
- κ. Nunqvam desistendum ab usu Lactis, nisi febris aut gravis podagræ dolor superveniat, ubi febris oppugnanda, & doloris remissio expectanda erit.

IX. *Articulus* demonstrat quare Lac tantum præstet effectum, & con-
cludit sola hoc facere diæta, cum & ~~alia~~ alia diæta, licet non lactea,
ritè observata curari possit. *Et de his pluribus agit prædictus GREI-
SELIIUS in Tractatu ipso.*

Præter hunc *Tractatum* promisit Exc. Dn. D. Joh. Jacob. Venceslæpus
DOBRZENSKY de Negroponte Prof. Praga & p. t. RECTOR
Magnificus in Litter. nuper Praga ad me datis, qvòd propediem Ipse
editurus sit Pragæ *Librum Consiliorum* quicquid Itali, Galli, Hispa-
ni, Belgæ Medici de hac cura Lactea in Arthritide invicem con-
tulerint.

Restat

Restat ut paucis quoque addam, quid mihi hac de cura amplius communicatum fuerit. Annus jam agitur tertius ex quo Generosus Dn. Wolfgangus FRIDERICUS Kopff/ Baro de Neiding, Dn. de Schellendorff. Plesniz, & Dirskovitz, Generalis vigiliarum Praefectus, & Praesidii Caesarei Pragensis Gubernator à Praga Litteris me consulere, num consultum judicarem, ut curam istam Lacteam tentaret, aliquot exemplis felicioris successus comprobata; vidissem etenim ipsum Vratislaviae in tali statu, ut nisi sellâ portaretur, loco movere se non potuerit: transmisit simul methodum, quâ cura hæc peragi posset, sibi è Belgio transmissam: non dissuasi penitus, sententiam aperui, subtimui tamen ut tam rigidae diætæ se subiceret non minus quam diuturnæ: tamen cum amore Sanitatis huic Diætæ severiori sese obstrinxisset, factum est, ut qui ante nec pedem nec manus movere potuerit, adeo se viderit immutatum hac Lactea diætâ, ut nunc absque baculo incedere, equos ascendere, venationibus interesse, manibus cibos dividere & alia munia ritè peragere possit.

Methodum quam ipse observavit Curioso Lectori ex ipsius Epistola excerptum communicabo sequentem:

1. Lac quod assumendum sit de rubra vel nigrâ vaccâ nec prægnante, nec seniore; optimum si haberi possit de vacca à quo vitulus jam sublatus est, & quæ Taurum rursus non admisit.

2. Lac unicuique bibendum secundum complexionem & constitutionem ventriculi parum vel multum: si ventriculus debilis quater vel quinquies per diem Lac bibendum. Si quinquies ita tempus dividendum ut per trihorium ab ejus usu ventriculus quiescat: si quater, singulis quaternis horis potus Lactis repetendus erit. Ipse ter tantum bibo nimirum manè circa 6. à meridie circa 12. & vesperi circa 7. singulis vicibus 2. quartarios, sive Libr. jv. ß, ad minimum alias per diem 7. vel 8. quartarii bibendi sunt.

3. Antequam Lactis cura suscipiatur bis vel ter corpus evacuandum est, quod intra 10. vel 14. dies peragendum: purgationes secundum complexionem ægri dirigendæ.

4. Inde Lacte bibendo fit initium, & consultius ut calidè hauriatur prout à vacca est emulctum.

5. Ne concreascit Lac de Saccharo, si lubet, poterit injicere, quantum placet.

6. Si alvus constipata, manè sumantur gran. 20. Rhabarb. pulv. in pri-

in primo haustu *Lactis*, superbibendo reliquum *Lac*, aut circa vesperam fumantur 8, vel 10. gran. Essent. Rhabarb. cum *Lacte*, & hoc toties repetendum, quoties necessitas requirit.

7. Quidam, præcipue intra primas 10. vel 12. septimanas singulis mensibus lenem interponunt purgationem, si videatur esse necessarium: si etenim alvus quotidie aperta, nec *Lac* in ventre moretur, sufficere poterit Rhabarb.

8. Si *Lac* aliquam excitet diarrhæam, anteqvam bibatur, parum ebulliat, addendo aliquid Salis, & sic calidum hauriatur, si prima vice non succedat, repetatur alterâ vel tertiâ.

9. Si aliquis calor accedat ex usu *Lactis*, tertia pars decoct. hord. c. passulis *Lacti* affundatur.

10. Si sitis extra eas horas, in quibus *Lac* bibitur, decoct. hordei cum passulis sumatur, aut in ejus defectu haustus aquæ frigidæ fontanæ.

11. Durante hoc *Lactis* potu nulli alii cibi assumendi sunt, præsertim in principio.

12. Postea si lubeat circa meridiem panis similagin. Unc. j. vel ij. sed saltem de medulla assumantur, quæ *Lacti* immergantur, & simul comedantur. Si *Lac* jam per aliquot septimanas haustum bis per septimanam ovum forbile sed absq; sale cum pane similagineo conceditur. A pane fermento subacto penitus abstinendum ne *Lac* in ventriculo in caseum degeneret.

13. Si *Lac* per 14. Septimanas adhibitum fuerit, tunc securius de sequentibus Cibis assumi poterit, ita tamen ne ventriculus obruatur & de *Lacte* subtrahatur.

14. Ex cibis itaq; conceduntur oryza in *Lacte* cocta, ova forbilia aut in butyro infalito frixa, insulsam butyrum cum pane similagineo, pultes lacteæ, & alia lacticina, ita tamen ut in omnibus Sal absit.

15. Per æstatem vaccæ quæ *Lac* suppeditant, in optimis pascuis & siccioribus locis non paludinosi alendæ; per hiemem cum fæno, stramine tritici, & furfuribus triticeis.

16. Tempus quamdiu *Lac* adhibendum exactè definiri nequit, quo diutius hauritur, eo perfectior cura; sunt qui Podagra valde afflicti, ne malum redeat, continuò, alii per annum, alii per annum & sesqui annum, *Lac* hauserunt. Quidam per dimidium annum Curam *Lacteam* adhibentes cum ad pristinum redierint victum & in eo miscellâ ciborum

excederent, rursus Podagra fuerunt correpti: redeuntes vero ad curam Lacteam, Podagram rursus expulerunt.

In his tota cura Lactea consistit, prout à prædicto Dn. Barone de Kopyff fuit communicata. Hujus Illustris Dn. per Lac ab Arthritide curati exemplo Viri plurimi magnates Pragæ, Viennæ alibiq; commoti, eandem curam in semetipsis tentarunt, sed non ubiq; pari felicitate & tam fausto eventu. Novi Nobilem quendam in Silesia annor. circiter 40. articulari morbo maximè afflictum, is non solùm nihil ab hac cura Lactea levaminis sensit, sed Tumorem & inflationem totius corporis periculosum, ut abstinere coactus fuerit, nisi vellet nigrum sarcophagum in Lact. quærere, & Lactis vehiculo ad viam lacteam cæli properare.

Non indifferenter itaq; hæc cura omnibus applicanda. Coronidis locò subjungam *Judicium Exc. Romani Medici GABRIELIS FONSECÆ Innocentii X. & Successorum Pontificum Archiatri, cujus verba Italica primum adducam, post versionem addam.*

L' approbatione di Fonseca.

Ho visto & letto questa maniera di pigliare il Latte per sanar la gotta, alla maniera non occorre aggiungere altro, perche la trouo esattamente descritta, solo resta d' esaminar & considerar bene, à chi con venga pigliar il Latte, & à questo rispondo, che se la Podagra proviene d' una causa ò materia biliosa, tenue & calida, che provenga dall' eccessivo calor del hepate, pigliar il Latte di vacca ò d' asina sia buono per 40. giorni continui, finita la qual cura, si può con buona dieta ritornar al viver ordinario, mentre sia moderato; ma se la podagra procede d' una causa fredda ò d' una destillatione della testa, non mi pare, ch' il latte sia conuenevole à quella complessione.

à Roma il. di Giugno 1667.

FONSECA.

Vidi & legi methodum sumendi Lac pro sananda Podagra, cui aliud non videtur adjungendum, cum omnia exactè sint descripta, nisi ut examinetur & bene consideretur *Quibus conueniat Lac sumere?* ad hoc respondeo: si Podagra proveniat à materia biliosa, tenui, & calida, & ab excessivo calore hepatis, sumendum Lac vaccinum aut asinum per 40. dies continuos: quibus finitis ad dietam ordinariam redeundum

sed illa sit moderata : si vero Podagra oriatur à causa frigida aut à destillatione capitis, non videtur mihi quod Lac illi complexioni sit conveniens. Romæ d. 1. Jun. 1667o.

Et hæc sufficiant hæc vice de Usu Lactis in Arthritide.

[D. Philip. Jac. Sachs à Leuvenh.]

vid. in Append. addenda p. 32.

OBSERVATIO CXLII.

EMPLASTRUM ANTIPODAGRICUM.

*Obfer. Theor
rapent.*

Emplastrum hoc, una cum methodo curandæ Arthritidis per Lac, à Generos. Dn. Barone Koppff mihi transmissum fuit, quod non ea intentione hæc subjunctum fuit, ut censeatur cura hæc imitanda esse; sed dum in quibusdam Provinciis adeo decantatum celebretur Remedium, ne ipsius compositio B. L. fulgat, addere placuit.

Compositio talis est R. Esul. Bryon. Elleb. nigr. herb. verben. Rad. aristol. rot. herb. & rad. ranuncul. herb. & rad. Chelidon. Sal. comm. hæc omnia commiscenda sunt cum stercore vaccino pro Empl. quod calide mane & vesperi plantis pedum applicandum : hoc dicitur eam vim habere attractricem, ut intra aliquot dies prævio tamen insigni dolore plantas pedum fissuris aperiat, & per eos materiam podagram causantem extrahat. Cum impositione hujus Emplastri, ajunt tamdiu continuandum esse donec plantæ pedis rursus sanentur.

Sed audiamus quid *Ipsè de effectu hujus Empl. in Litt. 18. Jul. 1668. ad me datis notaverit.* Per curam hujus Emplastri inquit unicum saltem scio Nobilem, qui aliquod à dolore Podagrico levamen senserit : reliqui ferè omnes conqveruntur, quod non solum durante applicatione Emplastri plantas pedum habuerint maximè dolorificas & vulneratas, quod capita ipsis intumuerint, & dolores ferè intolerabiles senserint; sed etiam peractâ curâ & remoto Emplastro adeo fuerint viribus exhausti, ut vix brachia pedesq; loco movere potuerint : quod nemini mirum videri poterit, si considerat quam periculosum in corpore cacochymico tantâ vi, intempestivè & immodice humores, præsertim ad partem affectam, commovere.

[D. Phil. Jacob. Sachs à Leuvenh.]

5/
OBER\$

OBSERVATIO CXLIII.
D. FRIDERICI ORTLOBII.
INTESTINA SPHACELATA.

VIduus quidam literatus, I. S. Vratislaviæ degens, quadragenario major, melancholicæ, & dum viveret, valetudinariæ constitutionis, M. Februario Anni 1670, solito plus conquestus est de ructibus austeris, in-appetentia & dolore Ventriculi, nec non Renum & Dorsi. Subsecutæ dehinc sunt obstructions Alvi, noctes in-quietae & sæpè insomnes, doloresq; obscuri, gravativi circa Ilia, usq; in sinistro latere supra Ventriculum quasi adscendentes. Febris apparuit nulla, major tamen nonnunquam sub vesperam, quàm interdiu, Lumborum Dorsiq; incalescentia. Urinæ pallidiores plerumq; & crassiores deprehensæ, cum sedimento copioso, nonnunquam tartareo rubro, sæpius albo, mucoso. Pulsus indies debilior, ab initio tardior, versus interitum celerior. Supervenit his omnibus Vomitus Sangvinis nigricantis in grumos majores tenacissimos maximam partem concreti; qui, cum intra triduum copiosior aliquoties rediisset, Ægroto, exhausto virium thesauro, lipothymias frequentiores, ipsamq; demùm mortem, quam die 6. Aprilis beatè obiit, accessivit.

Ut itaq; tot Symptomatum Causa inquireretur, permissu ipsius Agnatorum, cadaver aperire concessum fuit, quod etiam factum præsentibus Viris Excellentiss: Dn. Godofredo Tilezio, Ph. & Med. D. & Physico Vratislav. merentissimo, & Dn. Phil. Jacobo Sachs à Lövenheimb, Phil. & Med. D. & Practico famigeratissimo, Amicis meis honoratissimis, qui ambo ultimis diebus mecum Ægri curam habuerant, Sectore Dn. Franzio, Chirurgo nostro industrio.

In aperto Corporis demortui Abdomine atq; Thorace sequentia ad partem affectam, causasq; morbi & mortis inprimis faventia, occurrerunt notatu digna:

- (1) Pingvedo quidem sat multa sub cute per totum corpus diffusa;
- (2) Musculi vero Abdominis & Thoracis excarnei.
- (3) Cor nihilò minùs obesum satis, duriusculum, compactum, beneq; constitutum, Sangvine vacuum.
- (4) Pulmones quoad colorem quidem à naturali statu parùm differen-

tes; flavidi tamen & exsangves, horumq; lobus dexter inferior versus Dorsum Thoraci annexus.

- (5) In Ventriculo nullus Sanguis, tunicæ benè constitutæ.
- (6) Lien justæ figuræ, magnitudinis & coloris.
- (7) Mesenterium non glandulosum, sed unà cum Pancreatè naturaliter constitutum.
- (8) Hepar admodum magnum, totum obvolvens ventriculum, admodum pallidum, totum licet Sanguine vacuum, ponderans tamen ponder. Medic. Libr. iij. Unc. viij.
- (9) Vena Portæ versus Hepar Sanguine exhausta.
- (10) *Intestina* in sinistro latere fermè bene constituta, quæ vero in dextro, livida, nigricantiâ, Sphacelata, Vasq; Mesaraica in *Intestina desinentia* Sanguine nigricante turgida.
- (11) *Intestini Coli pars superior in sinistro latere* supra Ventriculum inflata, quæ verò deorsum vergit incisum, Sanguine concreto fæculento, nigerrimo, instar picis, quæ vomitu rejecerat Ægrotus, admodum repletum.
- (12) Renes pallidi & flavidi; inq; dextro horum materia multa tartarea, & circa infundibulum calculus instar fabæ minoris:
- (13) In sinistro vero major & albicans calculus, pondere scrup. V. figurâ & magnitudine cordis avium oblongiore tornatâ, multæ materiæ Seroso-lactææ, quæ unà cum plurimis particulis tartareis, instar calcis, per totam Renis substantiam dispersa erat, quasi innatans.

SCHOLION.

Mirum, quod Viscera Lienis, Pancreatîs, Hepatis cum suo fellè, Ventriculicq; in hoc corpore omnia deprehensâ fuerint sana & naturaliter constituta, cum tamen Ægrotus per totum vitæ spatium, pallidus, & tristis inceserit, solitariamq; & sedentariam vitam amaverit omniumq; Medicorum consultorum sententiâ Hypochondriacus audiverit.

Nec minùs mirum, Intestina illius sphacelata fuisse sine præviis doloribus Abdominis, sine præviâ Febre manifestâ. Conjectura est Sanguinem melancholicum acido-austerum inhabilem quidem ineptumq; fuisse ad concipiendam subitam & magnam fermentationem & exastuationem febrilem, nihilominus tamen, fortè ab errore diætæ

excale-

excalefaciente intra morbi decursum commisso, in tantum irritari, exaltari & commoveri potuisse, ut per Vasa Mesaraica (hæc enim versus Intestina repleta, versus Hepar vacuefacta apparuere) ad Intestina successivè confluerit, hisq; sphacelum, misello vero mortem intulerit.

[D. Ortlobius]

OBSERVATIO CXLIV:
L. CHRISTIANI FRIDERICI GARMANNI
PRÆSAGIUM MORTIS AB ODORE.

TErram oluit quidam apud Borell. Cent. IV. obs. 8. p. 342. & paulo post fato cessit. Idem Martisburgi in puella infante febre consumptâ adverti, & statim primo accessu nil boni ominabar. Post obitum mater cum signum instantis mortis ex me scire desideraret, *odorem terræ fracidum* allegavi. Consentiebat, & non solum in hæc sed & in aliis quatuor infantibus, instante fato se eundem odorem propriis hausisse naribus sanctè asseverabat. Quod ipsum & in aliis morituris postea observare licuit. Quædam de hoc odore sparsi in Tract. meo de Miracul. Mort. L. II. tit. 4. *Observat. Semiotica.*

OBSERVATIO CXLV.
L. CHRISTIANI FRIDERICI GARMANNI
VERMES INTESTINA PERFORANTES RESTITUTO ÆGRO.

Quædam hic loci, Chemnitii, pannificis Conjux sub umbilico in regione pubis anno præterito abscessum sensit magnitudine juglandis, quem cum emollientibus per duas septimanas tractaverat Chirurgus rumpebatur & illico excrementa, paulo post quinque egerebantur teretes Lumbrici. Seqvuntur singulis horis plures. Advocatus intestinum aliquod exesum à Lumbricis perforatum pronuncio, prout plures ejusmodi historias collegit Schenck. L. III. obs. Med. de verm. p. 373. Adhibitis per os amaricantibus medicamentis intra 4. dies ultra 100. spithamæ longitudine, prodierunt *Obs. Pathologica.*

Lumbrici, progresso semper aliquali in vulnere doloris mordicantis sensu. Injectionibus consolidantibus per anum intra tres septimanas curata, jam optimè valet. Similem abscessum in rusticæ foeminae inguine prope Ileburgum in Misnia ante aliquot annos me vidisse recorder, è quo saltem tres Lumbricos teretes exiisse memini.

vid. in Append. addenda p. 35.

OBSERVATIO CXLVI. D. HENRICI VOLLGNADI.

VERMES INTESTINA PERFORANTES PERENN-
TE ÆGRA.

*Observat.
Patholog.*

Pæterito Anno 1669. Mense Majo, è Vratislaviæ Vicino pago Schmoltz/ venit ad me Vir quidam, qui pro Uxore suâ consilium petebat, referens ipsam circiter duobus abhinc annis doloribus acerbissimè Abdomen rodentibus & lancinantibus, variisq; aliis afflictam fuisse Symptomatibus, quæ agyræ mulomedici & mulieres medicastræ ex Morbo Uterino illi accidere existimassent, & ob id plurimis diversissimisq; medicamentis, quæ utero compescendo essent, illam defatigassent, quamvis effectu planè frustraneo. Inter alia quæ ægræ acciderant, plurimæ quoq; eaq; gravissimæ Anxietates & Inquietudines recensebantur, quas tum aliàs, tum modico licet motu se exerceat perpetueretur, una cum frequenti Nauseâ & non-nullo Vomitu, quo aliquando unum alterumve Vermem grandiozem excrevisset.

Tandem deniq; accidit ut ægra, melius sibi valere visa, dum in superiore ædium parte, brachio extenso aliquid sive in altum collocare, sive ex alto depromere conaretur, sentiret ex improvise, quasi umbilicotenus, in Abdomine aliquid rumpi & in imam inguinis regionem cum pondere decidere. Consternata hoc casu misera, descendit, pejusq; se habens in lectum decumbere coacta est, ubi post non multam moram in ingvine Tumorem percepit, paulatim ita incrementem, ut validiorem pugnum faciliè æqvaverit.

In hoc intensissimos cruciatus, tanquam roderetur, una eum motu non obscuro viventis cujusdam, dies aliquot (tres aut quatuor) passa est, donec Tumore rupto hospes latitans, Vermis inquam grandior, Lumbrici subrufi æmulus, spithamam ad minimum longus, ac
rostra-

rostratus sese proriperet. Ex foramine hoc plurima materia purulenta & foetida effluxit, unde quidem Tumor nonnihil desubsidit, ipsumq; foramen coalescere visum est, veruntamen mox, parvo spatio supra illud, duo alia foramina sponte sua facta sunt, è quibus primò parum puris, deinde materia, instar serosi lactis tenuis & alba, quasi guttatim emanavit: quam equidem materiam statim pro chyli parte ex intestino, ubi dubio procul, vermis stabulum exstiterat, destillante habui, ægræq; mortem vicinam prædixi. Quod prognosticum etiam tertiâ abhinc die, septimanæ ab ultimo decubitu tertiæ, funestus eventus ratum fecit.

OBSERVATIO CXLVII.

L. CHRISTIANI FRIDERICI GARMANNI

VARIORUM EXCRETIO.

P *Errorefelinum* incisum in iusculo cum urina rejecit rusticus: puer muscas, pulices, dentes ovillos, sebum, nummos & alia ut videre est apud *Exc. Joh. Dan. Horstium part. 1. Minud. ad Med. c. 2. p. 122.* Quidam vero pastor à leni purgante primo ultra 50. habuit secessus: sequenti nocte tormina sensit intolerabilia, & egressit per *alvum capillos, arenas, fragmenta vitri,* & quod inauditum ferè, *semen semini Hyoscyami ferè respondens*, perseveravit malum aliquot menses, usque dum vitam in Domino cum morte mutaret Vir eruditus juxta ac pius. Hæc ex ore filii, successoris in munere Ecclesiastico Pastoris, qui & partem collecti seminis mihi communicavit, quod tanquam rarum quid curiosis ostendere soleo.

Obs. Pathologica,

[*L. Garmannus è Chemnitio ad D. Sachsum.*]

OBSERVATIO CXLVIII.

L. CHRISTIANI FRIDERICI GARMANNI

EXPERIMENTA DE MERCURIO.

M *Mercurium vivum* potum sanguinem coagulare credidit *Primmeros. l. 4. de Error. vulg. in Med. c. 29.* Id vero quo minus credamus, facit *Authoritas Clarissimorum Virorum. Botalli de Linc. 2. c. 17. Parai L. XX. de venen. c. 28. de mendico impostore*

VVier.

VVier. l. 4. de prestig. c. 6. de pagana muliere Plater. L. III. Med. obs. ult. De Georgio March. Brandenb. retulit Th. Jordan. l. 3. de pest. phænom. cum noctu ad sitim extingvendam lagenam & ij plenam arripuisse, vini loco hausisse, & innoxie iterum excrevisse. Plura Unzer. in Anat. & passim. Nuper cum Curiositatis gratia Infusoriæ litarem, ut quid Mercurius sanguini mistus patraret, cognoscerem, semiunciam & vivi venæ cruralis cani intrusi, venam exacte compressi per horam, & demum locum ligatura accuratè muni, nihil tamen illi exinde mali. Post duas horas sedem habuit, sed naturalem, nec per diem illum aliquid Urinæ excrevit. An dosis fuerit justo parcius, an alia subsit causa judicent Eruditiores. L. Garmannus ad D. Sachsum.

SCHOLION.

Cum *Dn. de Monconys* esset in Anglia Anno 1663. principio Mens. *Maji* in Collegio Regio Illustris. Societatis Anglic. Londini inter alia experimenta propositum fuit Sal Tartari supra Bufones, vyperas aliasq; venenatas bestias projectum mortem iis accelerare; idem præstare Mercurium vivum alius asseruit. *Dn. de Moncon. Itin. Anglic. T. II. p. 26.* Sed cum 30. *Maji* proba fieret in Eodem Illustrissimo Confessu in præsentia prædicti Galli, Mercurium vivum bufonibus injectum nullum damnum intulisse compertum fuit. *Idem Dn. Moncon. p. 30.* Melius successit proba axungie Norvvegicæ Bufonibus illitæ, quæ cito ipsos jugulavit. *Simon. Pauli de Febr. Maligna §. 21. p. 33.* quod ea Sal copiosum volatile Bufonis figat. *Id. §. 26. p. 39.*

[*D. Phil. Jacob. Sachs à Leuvenh.*]

OBSERVATIO CXLIX.

D. JOHANNIS GVILIELMI RIVÆ
 TRIPLEX INFUSIONIS SANGVINIS EXPERI-
 MENTUM

à
 D. JOACHIM. GEORG. ELSNERO
 exhibitum.

Non pauca hactenus, de *Transfusione Sanguinis* ex animalium arteriis, in aliorum animalium venas Experimenta in Angliâ, *Observat. Chirurg.* Italiâ, Galliâ & Germaniâ facta esse, scripta diversa non minus docta quàm curiosa, præprimis verò *Transactiones Reg. Soc. in Anglia*, & *Ephemerides Gallica*, divulgant. Cumq̃ue non solum ex brutis in bruta, atq̃ ex hominibus in homines, sed & ex brutis in homines transfusus sanguis sit, similemq̃ transfusionem *Excell. Dn. Joh. Guil. Riva* triplici experimento celebraverit, ejus historiam, Auctoritate supremâ Confirmatam *Romaq̃*, editam, huc verbotenus adscribere operæ pretium est. Nec dubium est, quin plura Experimenta olim suppeditentur ex modò Laudatissimi Medici & Chirurgi communicatione, per literas jam tum benevolentissimè promissâ.

EXEMPLAR FIDEI

TRIUM SANGVINIS TRANSFUSIONUM ex animalium trium viventium arteriis in trium laborantium morbis diversis hominum venas celebratarum Anno 1667. mense Decembris *Romaq̃*, non bestiali more, sed faciliore, & humanâ methòdo, prosperoq̃ eventu à JO: GVILIELMO RIVA Pedemontano *in Med. & Philos. D. Romano Anatomico celebri, Chissianæ Legationis in Galliam, Sac. Majestatis Christianissimæ, & Summi Pontificis Clementis Noni Chirurgo.* A principalioribus comprofessoribus, qui præsentibus operationibus interfuere subscrip-
 ptæ, & testificatæ; legalitate invidi, & triumphantis Capitolii munitæ; nec non sigillo Serenissimi Senatûs, inclitiq̃; Populi Romani authenticatæ.

Typis editum pro Transfusionis munimine ad DEI gloriam,
 humaniq̃ Generis beneficium.

Ab aliquibus virtute præditorum Amicis.

ROMÆ, prælo Varesiano.

SUPERIORUM PERMISSU.

Tt

NOS

NOS INFRASCRIPTI.

Fidem facimus & attestamur inter omnes nos vicissim *tribus sanguinis Transfusionibus* vervecum ex arteriis, trium in diversorum hominum ægrotantium venas, diversis temporibus, 10. scilicet Decembris, 11. & post aliquot alterâ die anni præteriti 1667. ab Excel. JO. GUIELMO RIVA Med. Doct. eximio Chirurgo, in anatomicis, præsertim nuperrimis Chyli-sanguilymphæ motuum mæandris (quorum demonstrator, & propugnator ab eorundem ferè omnium incunabulis, sicut & primus in urbe, jam pridem ab annis in brutis edoctus, quin imo (ut hætenus in contrarium nihil nobis patuit) toto in orbe, post Parisinum Clariss. Emmeretium hujus elegantis, & inauditæ novitatis aggressor extat) celeberrimo palam, & egregiè peractis interfuisse præsentialiter visu & tactu; aliquid etiam administrantes in eisdem adjutorium contulisse. Easque sine venæ extractione, vel excoriatione, sed solo congruo, ac consveto phlebotomico, aliquantulum ampliori licet orificio celebratas extitisse; nec non etiam in omnibus sanguinem elutriari in venas patentissimè nobis visum esse, præterquam in secundâ Perill. scilicet & admodum Excell. q. *Joh. Francisci Sinibaldi Med. Doct. Profes. pub. Lectoris, & Collegæ*, in cujus basilicam, naturalis defectu caloris, cum phthisicus ipse derelictæ speciei, destitutus, & morituriens esset, unde idemmet usque antistes, Medicinæ Coryphæus ad ultimum provectus senium hisce inventis infensus Clariss. Fonsæ eandem quoque experiendam, tanquam in desperato probavit; nec ulla sanguinis portio in operatione ex infirmo profluere visa fuit, nihil (exceptis guttulis concretis aliquot digitorum expressione per vim inditis) ingestum est. Quasque operationes pariter promulgatas, & divulgatas, præsertim Medicinæ per factitantes quoque versum illicò fuisse. Et Sinibaldum post menses, non ratione doloris vulneris influcti, sive sanguinis infusi, vel diffusi in Transfusionem, sed illius annos quatuordecim interpolatè per Tracheam rejecti, catarrho, febre, & ulcere pulmonum glaciali tempore consumptum obiisse. Aliorumque duorum alterum sexdecim dierum quotidianâ laborantem, ut nobis prolatum fuit, post aliquot dies cum febris intermissione dubios sui de eventu nos relinquentem discessisse. In Cujus &c. *Datum Roma, 5c. Kalend. Decembris 1668.*

Nos *Joannes Maria Constantius Romanus Protomedicus Generalis totius Status Ecclesiastici primus in Doctoratu manu propria.*

Ego *Joannes Trullius Romanus Archiater, & in Romanâ sapientiâ Medicina Theoricæ Lector Ordinarius* interfui illi Transfusioni D. Sinibaldi tertius in Doctoratu manu propria.

Ego *Antonius Agidius Petraglia Romanus olim ejusdem supradicti Status Vice-Protomedicus Generalis secundus in Doctoratu manu propria.*

Ego *Jacobus Sinibaldus Romanus in Romana sapientiâ Archigymnasio simplicium Lector Ordinarius quartus in Doctoratu* manu propria.

In Nomine Domini Amen. Præsenti publico recognitionis manuum Instrumento cunctis ubique pateat evidenter, & sit notum, quod anno ab ejusdem DN. JESU CHRISTI Nativitate millesimo sexcentesimo sexagesimo octavo Indictione 6. die verò 18. antedicti mensis Decembris, Pontificatus autem sanctissimi in eodem Christo Patris, & D. N. Domini *Clementis* divinâ Providentiâ Papæ *Noni* anno secundo. In mei Notarii publici testiumq; infra scriptorum adhæc omnia, & singula habitorum, vocatorum specialiter, atq; rogatorum præsentia præsentibus, & personaliter constituti retroscripti Perillustres, & admodum Excellentes DD. *Jo. Maria Constantius* fil. q. *Jo. Antonii, Antonius Agidius Petraglia* q. *Baptistæ, Joannes Trullius* fil. Perillustr. & admodum Excell. *D. Stephani, & Jacobus Sinibaldus* fil. q. *Joh. Benedicti* omnes Romani mihi &c. cogniti sponte, &c. ac omni &c. medio eorum juramento tactis, &c. recognoverunt, & quilibet ipsorum recognovit retroscriptam ejus manum, literas, characterem, & subscriptionem, in formâ, & simili juramento asseruerunt omnia, & singula in retroscriptâ fidei attestationis contenta, & expressa, vera esse, & esse, & tanquam talia modo reiterarunt, & illa tactis, &c. jurarunt, &c. super quibus omnibus, & singulis prædictis tanquam ritè, rectè, ac legitime gestis, & factis petatum fuit mihi *Notario publico* infra scripto, ut hoc præsens publicum recognitionis manuum conficerem, atq; traderem Instrumentum. Actum *Romæ* in Officio mei, &c. Regionis *Ripæ*, præsentibus ibidem audientibus & intelligentibus *D. Bernardino de Amicis* fil. q. *Petri, & D. Dominico Sperello* fil. q. *Hieronymi* amobus Romanis testibus ad prædicta habitis vocatis specialiter, atq; rogatis.

Ego Jo. Baptista Rondinus Romanus Civis, & Cur. Caesarum Cap. Not. pro D. Philippo Franciolo Connotario præfens Instrumentum subscripsi, & publicavi requisitus, &c.

Loco Signi.

Nos ad præfens Camerae Almae Urbis Conservatores Universis, & singulis præfentes nostras visuris &c. fidem facimus, & attestamur prædictos D. D. Philippum Franciolum de præmissis rogatum, & Johannem Baptistam Rondinum; qui præfens Instrumentum subscripsit, & publicavit, fuisse, & esse veros, publicos, legales, authenticos, & Curiae Capitoli fide dignos Notarios, eorumque Scripturis publicis, & Instrumentis semper fuisse adhibitam, ac de presenti plenam, & indubiam adhiberi fidem in Judicio, & extra. In quorum fidem, &c. Datum ex Aedibus nostris Cur. Cap. nostrae solitae Residentiae his die, & anno prædictis.

Ita est pro D. Secretario Collegii DD. Notariorum ejusdem Curiae.

Stephanus Lucianus de Mand. &c.

Loco Sigilli.

SCHOLION.

Non ingratum fore L. existimo, si superioribus experimentis aliud paucis verbis velut in transitu adjunxero, quod Dn. Paulus Manfredus, Lucensis, Philos. & Med. Romanus, in Urbis Archi Lyceo Medicinae Practicae Professor Extraordinarius Anno 1668. 2. d. mens. Januar. me tunc præfente fecit in Febricitante quodam Scrinario, modo quem ille in peculiari tractatu de Nova & inauditâ Medico-Chirurgicâ operatione sanguinem Transfundente de Individuo in Individuum, Romae impresso 1668. in 4. Cap. 3. p. 14. his verbis proposuit. Dispar à Gallico Martii & Junii Epistolis expresso, nostrum in pluribus differt opus; & primo in arteriarum delectu, in habiles crurum arterias decernentes. In Tubis inde; materiam enim quod attinet, aurichalcum rejicimus & crystallum pro diaphaneitate, vel argentum aut aurum eorum annuente perfectione seligimus, nec ipsorum numero subscribimus, unicus etenim & in venâ sat est, ac singularis incisio, eum ab unâ eademque, & canaliculus infundens immitti & sanguis effundi proprius, exquisitè valeat, evitenturque, plurium incisionum, operosa inutiliaque, pericula. Vinculo-

rum nec norma similis cum unicum in arteriam Cor propius opus impleat, nec secundus in venâ nexus ad Cor accedens ultro suppetat, quam venæ turgentiam quæ super imposito pollice facilius adimpletur. Plenius verò mox cap. 4. p. 15. modum suum prosequitur in hunc sensum: perspectâ difficili vasorum juguli scissurâ, eam alibi celebrandum decretum est, & quia brachium promptiori manuali operationi accommodatissimum, nam & venas insignes & sublimes, sectioni valde conferentes, habet, quàm in cruribus minus eleganter fieri posse censemus. Suscepimus ergo d. 2. Januarii executionem decreti, & detectas ulnas undiq; duplici arctiori vinculo perstrinximus, mediæ flexuram brachii vallante, venæ decursum signavimus atramento, cutemq; venæ lateraliter adjacentam, duobus utrinq; digitis apprehensam sustulimus, eamq; venæ transversaliter complicavimus, ac inde venæ atramentiq; dirigente rectitudine cultro rasorio eleganter secuimus. Ne verò operosa nimis hæc videatur Chirurgia, præ usitatâ simplici phlebotomiâ, sciendum est, pressurâ hâc cutis, effici ut scissura minimè doleat, sicq; nudata vena perbellè compareat aptissimè susceptura sequentia ministeria. Venam ergo duobus lævæ manûs digitis aliquantulum extulimus, eaq; acu subtilissimâ cum filo incerato trajecimus, ejus ut beneficio venam pro lubitu moderari, vulnus ipsi liberius & indolentius infligere, ac tubulum argenteum adalligare liceat; quanquam etiam sine ligaturâ fieri operatio possit, suppleta super cannulam vulneri intrusam pressurâ pollicis negotium. Inde intrusi tubuli extremitas, cum alio tubulo in animantis præparati carotide prius infixio, conjuncta, ex arteriâ brutali (laxatis ejus vinculis) quod libuit sanguinis innocuè communicavimus. *Hactenus Manfredus.* Feliciter autem isthanc operationem cessisse ipsemet ego fideliter contestari possum, qui hominem sanum & valentem post aliquot menses ejusdem anni, Patavii offendi, exercentem in publico operas suas scri-niarias, eumq; aliis pluribus ostendi.

Licet autem omnia se præfato modo habeant, mihi tamen nonnullum *dubium* circa hanc operationem hæret, siquidem 1. mihi videtur denudationem & separationem venæ nonnihil periculi fovere posse, quoniam vivæ anatomie rarè tutæ, ob inflammationem, & alia quæ hanc comitari possunt mala; ad minimum, quod & hic accidisse observavi, quin tam larga incisio coalitum vulneris admodum difficilem reddit atq; retardat.

2. *Scrupulum* quoque injicit, utrum ex sanguine infuso febricitans ad pristinam sanitatem redierit, an verò ex bonâ diætâ illam recuperaverit? æger enim antequam febricitaret cruda multa assumerat, dum verò postmodum, operationi Transfusoriæ destinatus esset, & in ædibus Dn. *Manfredi* degeret, optimis alimentis nutritus fuit. Definire tamen hîc certi quicquam haut volo, sed totam rem felicioribus ingenii divinandum relinquere. Cæterum quod Chirurgiam Infusoriam, & Transfusoriam attinet, videtur *non novum* prorsus esse inventum, aut Majorum nostrorum ætate incognitum, sed ante multa secula extitisse, uti inter alia non obscure demonstrat locus egregius apud Ovidium, lib. 7. *Metamorphos.* ubi *Medæ* ope *Jasionum* Patrem *Æsonem* ex decrepito juvenem factum sic describit, modo nescio, an ab hodierno multum discrepante,

— *Stricto Medea recludit*

Ense Senis Jugulum veteremque, exire cruorem
Passas replet succis, quos postquam combibit Æson
Aut ore exceptos, aut vulnere; barba comæque,
Canitie posita nigrum rapuere colorem.
Pulsa fugit macies: abeunt pallorque, situmque,
Adjecto cavæ suppleantur corpore rugæ:
Membraque luxuriant. — — —

Mox verò alibi ubi eandem *Medeam* *Peliæ* filias quibus eundem affectum in Parente nequiter pervasit adhortantem ita depingit

— *Quid nunc habitatis inertes?*

Stringite, ait, gladios: veteremque, haurite cruorem
Ut repleam vacuæ juvenili sanguine venas:
In manibus vestris vita est atque Parentis.

Quid jam evidentius? sanè si fabulæ nihil aliud sunt, quam non vulgaris sapientiæ pulcherrima Aulæa, quibus sapiens Antiquitas uti voluit, quemadmodum hodie Chimici suis characteribus, ne nobilissima ars in notitiam abiret vulgi, sic me judice Poëta pulcherrimam hanc, sed difficilem operationem fabulosis involutam involucris Posteritati reliquit expoliendam & exercendam magis quam inveniendam. Nonnulla alia experimenta de variis & diversis liquoribus venis canum infusis cum illorum effectu in Sanguine anno sequenti sistam.

[*D. Joachim Georg. Elsnerus:*]

OBSERVATIO CL.
D. JOHAN. PATERSONI HAIN.
TINCTURA CORALLORUM.

COrallia solvuntur in Spiritu Salis & Nitri æqualibus partibus ad destillandum junctis & in globulos, quatuor partibus argillæ additis, formatis. Hinc exsiccentur, & in retortam terream firmam induntur, & per gradus aperto igne spiritus expellitur, qui tam diu urgendus, donec vas recipiens iterum clarescat. Spiritui affunde partes duas Spiritus vini super Sal commune Tartari rectificatissimi, lento gradu affundendo per vices, ne nimium incalescat. Indo illum in phiolam capacem, cui alembicum apto, & lento gradu primò per arenam destillo. Transít ferè totus spiritus paucis quasi sæcibus in fundo albis relictis, reaffundo sæcibus spiritum omnem & per balneum secundâ vice & tertiâ destillo. Ita succus sive liquor rubicundissimus tanquam sanguis in fundo remanet. Oportet autem, ut in secundâ & tertiâ destillatione totus non removeatur liquor, quod si tamen eveniat, uti mihi nunc in fundo pulvis manet rubicundissimus subnigricans paulò, qui tamen in Spiritu vini solutus (dum modò non aduratur pulvis) sanguineum planè colorem exhibet. Ego autem mixtum illum spiritum non removeo. Nam virtutes illius etiam intra corpus summi egregii sunt. Reliquum quod manet in retortâ, corpus albidum est, quod non solvitur, nisi fortè novo tractetur spiritu & iterum destilletur, quod hæcenus non sum aggressus. *D. Paterson Litt. ad D. Spilenbergerum.*

SCHOLIUM.

Plurimæ quidem dantur descriptiones Tinct. Corallor. passim; hanc tamen cum singularem censuerit D. Paterson & à se inventam, ut Ephemeridibus Germanicis inferatur & ab aliis quoque probetur, lubentissimè concessit: quod si & alii Medico-Chymici singulares compositiones Erudito Orbì communicare voluerint, gratum illud erit & acceptum, & utilitatem Proximi maximopere promovebit, & subsequens Ephemeridibus hinc inde inferentur, sedulò procurabimus.

OBSER-

OBSERVATIO CLI.
D. GEORGII HIERONYMI VELSCHII
XYLALOE CARDIOIDES.

Observat.
Botanic.

Multa *Xylaloës* genera, nec tamen hodieq; omnibus per cognita esse, notis nostris in *Sim. Sethi de cibariis*, aliquando ulterius ostendemus. Nunc interim paucissima submonere visum est. Quod vulgò *Lignum Aloës* dictum prostat, non esse optimum, vel inde cuius patere potest, quod certò nobis constet, in ipsis plagis Orientalibus, & natali Indiæ solo libram illius, pluris quàm apud nos venire: imò capitis pœna interdictum, ne illud quod optimum est, aliis quibuscunq;, quàm Regibus offeratur. Non quidem ignoramus, merces nonnullas alicubi minoris liceri, quàm locis, quibus proveniunt, aut unde exportantur. Neqve nos latet, præter illarum quandoq; etiam res commissas minuere, quas sc. Jcti sic vocant. Sed quia Rariora nobis nonnulla videre licuit, à vulgaribus longissimè differentia, in eam sententiam, quam duximus, devenimus. Nec tamen in Cimeliarchiis Principum, & pinacothecis virorum quorundam celebrium latitantia heic describemus, sed nostra tantùm levi, ut ajunt, brachio attingemus. Habemus enim exiguum *ejusdem frustulum*, Massiliensium cataplo advectum, adeò odoratum & pretiosum, ut ei nullum aliud conferri queat. Habemus & alterum, colore parum dilutiore, à Naturâ ita *efformatum*, ut cordis figuram perpulchrè referat dextro etiam latere foramine satis hiante & rotundo, pertusum, tanquam id Venæ cavæ in dextrum ventriculum subeuntis vestigium appareat.

[D. Velschius Litt. ex Augusta Vindelicor. Vratislav. ad
D. Sachsiummissis.]

OBSERVATIO CLII.
D. GEORG. HIERONYMI VELSCHII
LIGNUM SASSAFRAS à RADICE DIVERSUM.

Observat.
Bot. nic.

Quod vulgò *Lignum Sassafras* in Officinis vocant, radix quidem lignosa arboris est, sed verè lignum appellari non potest. Hoc enim colore & substantiâ ipsa duriore magisque compactâ, plurimum distat, quod ex particulis his Litteris inclusis

& transmissis ad oculum patet : ut sapè mirati simus , cùm tam solidum , & tam pulcrum sit *Lignum istud* , non Medicinæ tantùm , sed materia-
riorum quoque operibus commodissimum , cur tamen ejusdem copia
nec dum deferri consueverit.

[*D. Velschius Litt. ex Aug. Vindel. ad D. Sachsum.*]

OBSERVATIO CLIII.

D. GEORG. HIERONYMI VELSCHII

TABACUM JAPONICUM.

Peti sive *Tabaci* Indici descriptiones nobis plures dederunt. Pin-
xerunt etiam effigies nonnulli , non uniusmodi : aliasque qualitates
quasdam Brasiliensi esse , alias Virginiano , alias aliis locis excul-
to , nemo , ut putamus , hodie ignorat. Nos etiam *Japonicum*
habemus , à nemine , nî fallimur , publicè descriptum. Tenuissima
enim filamenta refert , ut nescias florum verius hæc subtilissima stami-
na sint , an fibrillæ foliorum , non sine curâ exquisitissimâ discerpto-
rum. Cujus rei noscendæ , quia nos desiderium tenet , particulam
submittimus his Litteris ad explorationem , exiguam quidem , sed ex-
scatulâ quoque exiguâ Sincensibus *s. Japonicis Characteribus inscripta* ,
ut de genuinâ illius natura nemo dubitare possit. Quamquam & ipso
odore , sapore , & vi narcoticâ , à reliquis tabaci generibus haut parum
discrepare res ipsa loquatur , multum iccirco apud nos supra aurum
æstimatum. Ut plena sibi fides constet , inscriptionem subjunximus ,
quàm alii hujus lingvæ peritiores interpretentur , quia nos , etsi jam
dudum illius cognitionem , ad rerum Orientalium omnium , sed ma-
ximè Medicarum apud Persas & Arabes perfectiorem intellectum ,
utilissimam imo necessariam , impotentius anhelemus , parùm tamen
hucusque profecimus.

[*D. Velschius ex August. Vindelic. Litt. ad D. Sachsum.*]

Vu

IN-

INSCRIPTIO JAPONICA SCATULÆ.

OBSER.

OBSERVATIO CLIV.
D. GEORG. HIERONYM. VELSCI
JASPIS CARIOSUS

TRistissimum illud: Mors etiam Saxis marmoribusq; venit. *Observat. Physic.*
Vermes saxorum ostreorumq; Ephemerides Gallorum Eruditorum nos primùm docuere: Quibus nunc istud, parodiâ usi, addimus: Et Caries gemmis, Japidibusq; venit. *Confes. I. D. Ma. in Memoria Sa pag. 59.*

Jaspis enim nobis est, cæteroquin elegantissimus, albo viridique colore variatus, cujus alterâ superficie, profunda utcunq; & sinuosâ foramina, conspiciuntur, quæ vermium, ibi latentium quondam corpora, corporumq; flexûs, manifestè repræsentat. Adjacent undiq; puncta quædam subflavescentia, quæ ferreo Stylo contacta in pulverem seu cariem facîle abeunt, & foramina post se relinquunt.

[*D. Velschius Litt. ex Aug. Vindsl. ad D. Sachsum.*]

OBSERVATIO CLV.
D. GEORGII HIERONYMI VELSCI
MARGARITÆ ONTCHINÆ ET MARGARITOMANTIÆ.

Multa ex variis terrarum orbis partibus *margaritarum genera* collegimus, non magno quidem numero, quod felicitum *obs. Physic.* est, sed qui animum curiosum juvare, miramq; varietatem naturæ, in unâ etiam corporis naturalis specie docere queat. *sica.*
Nec *maturas* igitur tantum, ut vocant, sive splendoras aut perfectas, sed etiam *immaturas diverse magnitudinis, substantiæ & coloris* inquisivimus. Ex *istis* nonnullas habemus colore, & figuræ quadam enormitate, *non tam margaritis, quam Onychi similes*, ut primo adspectu etiam peritum aliquem fallere possent. *Has* verò, quia non planè obscuræ, ut margaritæ sunt, neq; tamen etiam pellucet, sed *quasi mediæ* videntur, *margaritas onychinas* appellare ausi sumus, non ut alii nos imitentur, sed ut otiosâ hac nomenclaturâ ingenium oblectaremus. Habemus etiam ex reliquarum numero selectas alias, paucis, ut putamus, animadversas, quæ *non rotundæ sunt, sed unâ parte convexæ, alterâ pro-*

pemodum *plane*, in quibus circulus circumambiens, oculorum speciem effingit, quemadmodum etiam in Belloculis dictis, & Onychum speciebus, quales apud nos variæ fervantur, aliàs enumerandæ. Libuit nobis hac quoque in re ingeniosis esse, novumque nomen imponere: *Margaritomantia*, Germanicè: *Perlen Augen*/ quod ut præfiscini! fecerimus, Doctorum veniã concessã obtinebimus.

[*D. Velschius ex August. Vindelic. ad D. Sachsum.*]

OBSERVATIO CLVI. D. GEORGII HIERONYMI VELSCHII *ACHATES APHRODISIUS.*

Obs. Physic.

A *Chatem* Pyrrhi, Epirotarum Regis antiquitas celebravit apud Plinium XXXVII. 1. Post hunc annulum (Polycratis Samii) Regia fama est gemmæ Pyrrhi illius qui adversus Romanos bellum gessit. Namque habuisse traditur *Achatem*, in quã IX. Musæ & Apollo, citharam; tenens, spectarentur, non arte sed spontè Naturæ ita discurrentibus maculis, ut Musis quoque singulis sua redderentur insignia. Hunc sanè egregium fuisse quis dubitet?

Sed ut picturam aliquam perfectam retulisse credamus, non facile persuaderi nobis patiemur: quin eo tantum modo, quo hodieque ejusmodi gemmæ plurimæ reperiuntur, pretium suum imaginatione, Regisque auctoritate potius, quam à se ipso habuisse vero similis videtur. Quis enim nescit lapides illos Florentinos, & marmora nonnulla, urbes, pagos, silvas, regiunculas integras, animalia item, hominesque repræsentare quidem, non tamen tam accuratè, ac si verè depicta hæc essent? sed cum indicia tantum quædam præbere videantur reliqua phantasiæ opera accedant, necesse est. Fuerunt quidem, qui his manum pictoris admoverunt, nullosque propemodum negotio adhibitis coloribus, perfectas imagines inde effinxerunt, plerisque tamen id minimè placere solet, quod ad nativum decus omninò pertineat, non per omnia Naturæ artisve operibus adsimilari. At nos *Achatem* habemus carnei coloris, in quo natura *lunæ corniculatæ effigiem lacteo semicirculo* tam perfectè efformavit, ut ne ab arte quidem elegantius pingi potuisset. Unde & *Seleniten* aliquando vocavimus, sed cum adversã quoque parte attentius inspiceremus, *Aphrodisium* deinceps appellare placuit, quod veneris seu

Vespe-

Vesperuginis phases illas exactè referat, quas in *Itinerario Ecstatico P. Athanasii Kircheri part. I. dialog. 1. produxit Caspar Schottus Iconismo V. figurâ III. & VI. p. 133. Francisci Fontane & Ant. Mariae de Rheita observationes ex Ricciolo transcribens.*

[D. Velsch. Litt. ad D. Sachs.]

OBSERVATIO CLVII.

D. GEORGII HIERONYMI VELSCHI
SPONDYLOLITHI ET DOLICHO LITHI TERIO-
LENSES.

Lapidum genus nuperrimè ad nos delatum est, ex Comitatu Terioliensi, quod ad Gagaten referendum existimamus, nigricans, & attritione nonnihil odoratum. *Obs. Physic.*

Id quia nemo, quod sciamus, descripsit, à formâ *Spondyloolithos* & *Dolicholithos* appellavimus. Pars enim vertebrae dorsales, minorum animalium fatis accuratè, nec epiphyssi utrinque exstante præteritâ, pars reliqua phaseolos, magnitudine & figurâ, tam pulchre representat, ut naturales obiter adspicienti videri queant.

OBSERVATIO CLVIII.

D. GEORGII HIERONYMI VELSCHI
CALCULI PULMONUM.

Phthisin à catarrhis lapidescentibus & hæmopthisin excitantibus, jam aliquoties observavimus, de quâ, quid olim quærenti viro experientissimo responderimus, in *specimine Ephemeridum nostrarum curationum medicinalium*, aliquando, cum DEO, proferemus. Nunc istud, interea enarrare visum est. Adolescens pauperculus, cæmentariis operis adscriptus, perpetuâ tussi excruciabatur, eò vehementius atque periculosus, quod siccissima esset, nullâ humoris excretionem, summâ violentiâ sanguinem tamen quandoque extundens, in quo *calculosa* quædam *congeries* non dura, sed *friabilis*, calcem concretam referebat, quam nos propterea ex illa quoque ortam conjiciebamus, ut quam quotidie tractare soleret. *Consulimus igitur, ut istoc artis genere*

omisso, aliam addisceret, postquam remediis convenientibus ipsi prospectum esset.

[D. Velschius Litt. ad D. Sachsum Vratislaviam ex Augusta Vindel.]

OBSERVATIO CLIX.

D. GEORGII HIERONYMI VELSCHI

FRUCTUS AMERICANI NONDUM DESCRIPTI.

Obs. Bot.
vica.

PRæclaram, in rerum naturalium novi Orbis descriptione, operam navarunt *Gvil. Piso, Georg. Marcgravius, Joh. de Læet, & Nardus Antonius Recchus* cum reliquis, quos *Academici Lyncei Romæ* uno systemate complexi sunt. Non omnem tamen sic quoque illarum vim exhaustam cum aliis argumentis atque indiciiis probare possemus, tum quibusdam apud nos fructibus, aliisque a nemine descriptis. Ut, verè Seneca Naturam Eleusin appellarit, semper occultantem, quod revesentibus ostendat. Nos tres ex illis hac vice producemus. *Primus oblongus, lignosusque est, unâ sui parte lævis altera tanquam sculpturâ aliqva egregius, quem idè calatum nominare placuit. Secundus cordis effigiem ac colorem refert, quem cardioidem diximus. Tertius rotundus, cortice ligneo, nucleum continens, colore violaceo, nigris striis insignis, ex quo vascula sternutamentoria tornantur, tribus parte inferiori stellulis conspicuis, à quibus striæ illæ per convexa corporis, tanquam radii deducuntur, unde & Triasterem radiatum, in tercia vocare ausi sumus, dum genuinum nomen alii prodiderint.*

[D. Velschius Litt. ad D. Sachsum.]

OBSERVATIO CLX.

D. GEORGI HIERONYMI VELSCHI

ANATOME MURIS ALPINI.

Obs. G. A.
vatomic.

MUrem *Alpinum* præterito anno aluimus, adeo cicurem, ut in pedes posteriores erectus ad mensam staret, cibumque ex nostris manibus caperet. Hic extremis mensibus subito quasi efferari cœpit, ut supellectilem omnem, librosque etiam adroderet, quamvis nec olera, nec fructus, nec panis aliaque ipsi deessent, quibus

bus abundè exfaturari posset. Accelerato igitur exitio suo, maceratus adipis causâ, à ministris nostris, cum serius intervenissemus, sequentia tantum notare nobis licuit. Quæ *Guilielmus Fabricius Hildanus cent. VI. obs. XCVII.* prodidit, vulgaria omnia, sic se habere nos quoque conspeximus. At *lingvam* præterea, proportionè capitis, totiusque animalis satis longam latamque; observavimus, & *laryngem* quoque; satis amplam vidimus. *Pulmones* altero tanto minores quam *hepar*, *thymum* autem pulmonibus adsitum, juxta arteriam asperam, planè ejusdem cum illis magnitudinis. *Ventriculum* simplicissimum ex duabus membranis tenuioribus compositum. *Pancreas* longiusculum, sed substantiæ valde tenuis cum *canaliculo Virsungiano*: quemadmodum etiam & *intestina* membranis valde tenuibus contexta. *Lien* digiti longitudine, & ipse tenuis erat, sed coloris sanguinei floridi. In *renibus* carunculas papillares non plures, quam quatuor deprehendere licuit. *Hepar* verò maximum erat, in quinque labos divisum, tres minores scilicet unum majorem, & unum maximum. Ex quibus major ille extremâ sui parte quasi trifidus, *vesiculam biliariam* adfixam habebat valde exiguam, *bilem* paucissimam continentem, sed viridissimam & liqidam ad instar aquæ. In convexâ autem lobi maximi parte *abscessus* conspiciebatur *pustulosus*, & quodammodo *cartilagosus*, hydatidibus satis magnis respersus, quæ compactæ aut dissectæ, aquam puram fundebant. Huic utrinque duo alii minores glandulosi, & propriis folliculis conclusi, adfiti erant, quos integros cultello separavimus atque extraximus. Hydropis hoc initium esse potuisse omninò credimus, exstillante nimirum seroso humore in abdominis cavitatem, disruptis pustulis. An *adeps* medicinæ tamen utilis hoc casu? quo plurimo infartus erat. Non videtur, atque iccirco abjici jussimus, officulis tantum servatis, in *σκέλεθρον* compingendis.

[*D. Velschius Litt. ex Aug. Vindel. ad D. Sachsum Vratislaviam.*]

ANNO.

ANNOTATIO

ad

OBSERVAT. XVII.

IN illa observatione penna Amanuensis prævenit mentem Autoris, nam ubi de Varicibus agitur legendum de vasis minoribus ad majora, videretur enim alias contra fundamentum Circulationis esse; nam venæ minores sanguinem superfluum per arterias musculis communicatum revēhunt ad venas majores, & exinde ad Cor. Fieri tamen potest in hoc casu, ut Sanguis è majoribus ad minora retrocedat vasa, nam valvulæ à Natura orificia aperta habent versus Cor, in varicibus verò tunicæ valvularum relaxatæ sunt præternaturali modo, hinc Sanguis præter naturam sui motus ex majoribus ad minores descendere potest, qui postea cumulat ex novo accedente sanguine venam dilatat, & sic varicem efficit.

ANNOTATIO

ad

OBSERVAT. XLV.

IN ista observatione notatu dignum & hoc est, quod non per vias naturales vel consuetas fragmenta sive ossa fætus exiverint, sed per secessum. Et quod Puerpera pristinam sanitatem recuperaverit, sed nunquam amplius conceperit.

Bene-

Benevolo Lectori Salutem & Officia.

Benevole LECTOR, quæ præteritis nundinis aliquot foliis promissa fuerant Miscellanea Curiosa Physico-Medica, ea pro PRIMO ANNO hac vindemia Autumnali offerre necesse fuit, ut promissis nos exsolvamur. Non dubitamus, pro varietate Lectorum utilia, jucunda & curiosa levioribus interspersa exinde colligi posse. Si eadem & majori adhuc sedulitate Eruditi Medici tam Germani quàm Exteri communitas hisce laboribus faventes opem operamque sint conjuncturi, singulis annis ditiores messem futuram spondemus. Interim maximus stimulus progrediendi PLUS ULTRA datus fuit, quod hæ Primitiæ Ephemeridum Germanicarum S. Cæs. Maj. Summo Germanorum Capiti oblatae, inter medios armorum strepitus & triumphos, clementissimo vultu susceptæ fuerint, sperandumque quod tali maximè laudabili Exemplo etiam alii Germaniæ Principes & Magnates incitati imposterum opellas hæc Clementissimo oculo sint suscepturi & munificè promoturi.

Scholia quibusdam observationibus adjunximus pro aliqua illustratione, absit tamen, ut iis

cenforiam virgulam in Summorum Medicorum observata nobis arrogare voluerimus. Historica illa mera sunt & non Critica; ad eundem Laborem suscipiendum ansam dederunt Viri quidam non infimi subsellii, quorum quidam etiam extra Medicinæ cancellos vivunt, quibus non ea copia est selectissimorum Librorum Physicorum & Medicorum, delectantur tamen si viderint rariores observationes parallelis Historiis confirmatas. Unde ratione Scholiorum non putamus nos culpam aliquam incurrisse, nisi apud illos quorum, nauseabundus stomachus omnes cibos averfatur, & si non aliud habent, quod carpant, veneris sandalium incusent. Et hæc de causa Judicium definitivum necessario suspendendum fuit, cum optime nostræ tenuitatis simus memores; quisque Eruditorum Lectorum penes se formare poterit pro lubitu, aut si libuerit, Liberum esto transmissa observatione imposterum mentem explanare.

Finitis observationibus adjungimus quod simul promiseramus ex Italica Lingva translatum Illustr. Dn. REDI curiosissimum de Natura viperæ Libellum egregius Experimentis refertum, ut etiam ab iis, quibus Italica Lingva ignotior cum jucunditate & fructu perlegi possit: continuabimus imposterum aliorum rariorum Libellorum simili interpretatione.

ne. Brevitas tamen temporis denegavit alia adhuc subjungendi, quorum mentio facta fuerat in Epistola Invitatoria: ne tamen Primus hic Annus earum communicatione defraudetur, ea propediem Appendicis loco, unà cum Indice ad hunc Primum Tomum copiosiore, ut subsequantur, procurabimus.

Deniq; cum *Collectio* horum Miscellaneorum VRATISLAVIÆ Silesiorum à quibusdam COLLEGII CURIOSI Membris continetur, & imposterum si DEUS vitam, vires, & Halcyonia concesserit annuatim continuanda sit, Excell. Dnn. Medicos & Physicos, aliosq; curiositatum Naturalium Fautores Instituto laudabili Naturæ Curiosorum faventes monere nunc necessario duximus, ut si pro Bono Publico Rei Medicæ augendo rariora aut utilia observata communicare velint subsequentibus Tomis inferenda, (prout Epistola Invitatoria humillimè & honorificè invitati fuerunt) ut Litteras suas eodem modo quo viri quidam Eruditissimi conatibus nostris applaudentes hoc anno fecerunt, Vratislaviam dirigere velint ad Collectores. Occasionem habebunt vel extra Nundinas *Francofurtenses & Lipsenses*, vel in ipsis Nundinis, ubi Bibliopola Collegii nostri *Vitus Jacobus Trescherus* Bibl. Vratislav. vel præsens *Francofurti* aut *Lipsiæ* aderit

vel Litteræ Francofurti ad Moenum Dn. *Matth. Gözio*
 Bibliopolæ, commēdandæ vel *Lipsiam* in Ædes D.
Langii in Bibliopolium Schurerianum transmittendæ.
 Quin & Dn. *Godofredus Scholz* Bibliopola *Hambur-*
gensis non denegabit nobis hanc gratiam, ut Litte-
 ræsejus fidei Hamburgum commendatas nobis of-
 ferat Vratislaviam. Aliis verò si licuerit ex Syl-
 labo Dn. Medicorum, qui nobiscum jam commer-
 cia fovent Litteraria, eorumq; nomina hîc sunt præ-
 fixa, eligere cui Litteras Vratislaviam offeren-
 das commendare velint, etiam hac
 occasione voti sui fieri poterunt
 compotes.

OBSERVATIONES
De
VIPERIS
FRANCISCI REDII
NOBILIS ARETINI
Academici FURFURARIORUM five della
Cruſca
SCRIPTÆ IN LITERIS
AD
GENEROSISSIMUM DOMINUM
LAURENTIUM MAGALOTTI
MAGNI DUCIS HETRURIÆ
CAMERARIUM
EX ITALICA IN LATINAM
TRANSLATÆ.

MI DOMINE

Indies magis magisque confirmor in meo proposito, me nolle fidem dare rebus naturalibus, præterquam in eo, quod meis propriis ego viderim oculis, & nisi per iteratam & rursus repetitam experientiam idem confirmatum veniat; Ideo quod subinde magis animadverto quàm difficillima res sit, indagare veritatem sæpissimè à mendacio circumventam, & quam multi Scriptores tam antiqui quàm moderni imitantur oviculas illas, de quibus Divinus noster Poëta:

*Come le pecorelle escon dal chiuso
Ad una, a due, a tre, e l'altre stanno
Timidette atterando l'occhio, e'l muso,
E ciò che fa la prima, e l'altre fanno
Addossandosi a lei, s'ella s'arresta
Semplici, è quete, e lo imper che non fanno.*

h. e.

Sicut oviculæ procedunt ex claustro
Singulæ, binæ, trinæ, & reliquæ stant
Timidulæ depresso oculo & ore,
Et quod prima facit, & reliquæ faciunt,
Accurrentes illi, si se sistat
Simplices & tacentes, & hoc ideo, quod melius non
sciant.

Simili ex amussim ratione, si quisquam veterum sapientum, retulit in sua volumina aliquam relationem, à maximâ parte successorum excœcatâ, nec inquirente aliud, illa ista credita est, & rursus de novo, sub bonâ illius primi, qui eam scripserat, fide, scripta est; & sic de die in diem, psittacorum more proferuntur, & scribuntur & leguntur, &

creduntur à nimium credulo & inexperto vulgo solenniſſimã litteratorum mendacia, nauseabunda ingenio vigentibus. Ego ſemper laudabo, & dum ſpiritum ducam, celebrabo gloriam *FERDINAN- DI II.* Magni ducis Hetruriæ, *Domini* mei unici, qui ſi quando per brevhorium depositis graviffimis Gubernationis curis, exſpatriatur in amœnitates philoſophicarum meditationum, id haud facit vanæ & otioſæ recreationis cauſã, imò verò inveniendæ rerum meræ, nudæ, puræ ac ſimplicis veritatis; & ob id Regiã & indefeſã magnificentiã pluribus Viris præſtantibus omnia illa adminicula, quæ ad conſequentium finem uſq; adeo laudabilem neceſſaria ſunt, ſuppeditat. Et ſi antiqva fama olim tantopere liberalem deſcripſit Alexandrum in promovendis ſui Ariſtotelis ſtudiis; meus Dominus, ſicut in munificentia illi magno Monarchæ non cedit, ita quoad cognitionem rerum, & quoad prudentiam longiſſimo intervallo illum poſt ſe relinquit. Et licet noſtro ſeculo non vivant Ariſtoteles, Hetruſca tamen Aula ſemper fovit Subjecta Excellentia & inſignia; & in hodiernum uſq; diem in tanto à nobis ſpatio diſſitã Angliã, multisq;ve aliis remotiſſimis mundi partibus, provenerunt Viri ſublimes famæ, qui cum ſtupore, etiam doctiſſimorum, quotidie magis demonſtrant ſe habere

Plenam Philoſophiæ Lingvã & pectus.

Hinc eſt, mi *Domine Laurenti*, quod non poſſim unquam ſufficienter declarare, quot experimenta in hac Aulã, poſtquam hinc diſceſſiſti, facta ſint, ipſorumq;ve beneficio quantis mendaciis larva detracta ſit. Ut ſalivam *Tibi* moveam, teq;ve ad feſtinantem reditum ſollicitem, hęc breviter verbis ſimplicibus & abſq;ve artificio recenſebo *Tibi*, ordine, quem memoria ſuggeſſerit, obſervationes nonnullas quæ ſeptimanis ſuperioribus circa *Viperas* annotatæ ſunt. Et cum de viperis diſſerendum eſt, pro excuſando temerario meo auſu, ſuſcipiente materiam, ad quam tot tantiq;ve Viri præſentis & præteritorum ſeculorum hallucinati ſunt, perappoſitè utar verbis Juvenis Alcibiadis in Convivio: *Sum*, (inquit ille) *in eodem ſtatu cum illis quos viperã momordit. Dicitur, quod ipſimet nolint paſſiones ſuas propalare, niſi apud eos, quos idem animal momordit; ſiquidem dolores ita ſunt acerbi, & convulſiones ita acutæ, quas plaga maligni dentis imprimit, ut, exceptis iis qui experimento id didicerunt, omnibus aliis incredibiles ſint; & graves angores & miſeri clamores pro nimium teneris & puerilibus querelis reputentur. Unde ego, quem acutior morſus*

morsus vulneravit, scilicet Amor Philosophia, qui nihilo secius quam vipera miserè pungit, imprimis quando ipse juveniles penetrat animos, aut eorum qui penitus ratione privati, aut omnibus sensibus destituti non sunt, animadvertens me solum tibi soli adesse, non erubescam palam tibi facere grave delirium quod me rapit, & quàm sollicitus sim, ut illud cum balsamo veritatis persanetur; optimè sciens quàm profundè, & non minus me, tu quoq, compunctus sis. Ineunte Junio afferebantur Neapoli Viperæ pro conficiendâ theriacâ in officinam pharmaceuticam S. Serenissimæ A. in cujus & omnium cœterorum Principum Serenissimorum præsentia cum fermocinetur de hisce animalibus & magna illâ parte quam habent in compositione admirabilis hujus antidoti, devenit sermo ad eorum venenum, & quale id esset, & qua corporis parte ejus mineram foverent.

Quidam dixerunt non habere vipers aliud venenum quàm suos dentes, quos tali figurâ fabricatos esse asserbant, ut acumine cuspidis aut aciei dentium invisibilem in suis faucibus (fortasse excavatis, aut aliis ignotis ductibus instructis) fauciarent tenellas fibras & subtilissimos, nervos è quibus in majores ramos acerbissimi ictus serperent & lethales convulsiones derivarent. Alii acriter impugnatâ hâc opinione affirmarunt, non esse dentem sive per se sive ratione figuræ venenosum, verùm vulnus viam aperire veneno, latente in quibusdam vaginis, quibus viperæ dentes conteguntur, vocatis à Græcis τῶν ὀδόντων χητῶνας; & in hæc vaginas transmissum esse illud ex vesicâ felleâ per quosdam subtilissimos canaliculos, ex hac in gingivas distributos, subjungentes, fel viperinum potu haustum esse toxicum, omnium quæ in mundo reperiri possunt, lethaliissimum.

Alii accusarunt vipera salivam sive sputum, quam prolicit quando veluti rabiosa, & tota turgens bile morsum minatur.

Quidam jocando suggererunt quod forte, secundùm opinionem malthorum antiquorum, & juxta triviale proverbium, venenum non alibi quàm in caudâ aut extremo ejus cuspidis existeret. Riserunt nonnulli Nobilium audientes hanc ultimam opinionem, & unus eorum subjunxit, quod è tantâ diversitate opinionum evidenter appareat, illum antiquum Philosophum fuisse nimium temerarium, qui se omnia scire sibi persuaserat, & alterum illum nimis modestum, qui de omnibus dubitaverat, utq; utriusq; nomen promptius succurreret, dixit cum Petrarcha:

*Vidd' ippia il vecchiarel, che già fu oſo
Dir' io ſo tutto; e poi di nulla certo,
ma d' ogni coſa Archefilao dubbioſo.*

h. e.

Vidit Hippias decrepitus, qui olim eſt auſus
Dicere ego ſcio omnia; & poſt de nihilo certus
Sed de omni re Archefilaus dubioſus.

Sic conjecturis finis imponebatur, quando S. A. Ser. juſſit, ut ad indagandam hujus rei veritatem omne experimentum adhiberetur, quodcumq; unicuique pro comprobandâ ſuâ ſententiâ facere placeret. Et cum major pars videretur adhæſiſſe (in eo) ut crederent *fel nidum eſſe veneni lethalis*, decretum fuit à felle faciendum initium, & tanto magis, quia vir doctus quidam & in lectione Autorum tam antiquorum quam modernorum multum verſatus, omnia ſua oppigneraret, niſi quælibet minima guttula fellis viperini epota, hominem ex robuſtiſſimis, & quamcumq; beſtiam ex ferociſſimis necaret, addens quod hodie in judicato eſſet hæc res, quam Galenus medicus docuiſſet, quam Plinius dictaſſet litteris majusculis; quod Avicennas opinatus eſt, parum medicamenta juvaſſe illos, qui fel viperæ biberant; quod Rhafes probaverat, nullum (ap. illos) valuiſſe ingenium, nec medicum præſiduum, ſed DEI (iſtis) fuiſſe neceſſarium auxilium; quod Haly Abbas affirmavit, tantum-non nullum opponi poſſe remedium, infernali huic veneno; quod idem etiam Albucasi viſum fuit, & cum Albucasi & cum cæteris omnibus ſupra citatis Authoribus (eandem ſententiam) retulerunt moderni, Gvilielmus de Placentiis, Sanctus Arduinus, Cardinalis de S. Pancratio, Bertruccius Bononiensis, Caſalpinus, Baldus Angelus Abbatius, Cardanus: Julius Cæſar Claudinus & tot tantique alii, quorum honoranda fama in medicorum ore reſonat, & qui ſupergreſſi vulgi gregem meritiffimo potuerunt

Sedere in Philoſophicâ familiâ.

Et licet *Joh. Baptiſta Hodierna* in curioſiſſimis litteris ad doctiſſimum M. A. Severinum ſcripſerit, ſe dediſſe feli buccellam panis felle viperino intinctam, citra quod videret effectum veneni, neque tamen hæc ſola experientia ſufficiebat evertendæ opinioni tot ſolidorum ac principum Doctorum. Præterea ſpectaculum quotidianum eſt, feles

cum

cum lacertis, cum animalculo Italis Ramarro dicto & cum serpentibus, & quod illos deglutiant, etiamsi Albertus Magnus cum magistrali demonstratione id neget, fortasse persuaderi quis posset, quod felis non fuerit animal proportionatum profaciendâ tali experienciâ, quemadmodum etiam proportionatus non fuit pullus ille gallinaceus, cui supradictus Severinus deglutiendum dedit fel (viperæ,) quoniam sæpissimè lacertas, serpentes, araneas, & alia animalia venenosa devorant.

Interea auscultandi gratiâ stabat in angulo quodam *Jacobus Soxzi* viperarum captor, homo comparandus antiqvus Maris & antiqvus Pnyllis, qui risum vix tenens, subridendoprehendit fel viperæ, mistumque dimidio cyatho frigidaë, illud gulæ infudit vultu intrepido, ac conspiciendum dedit, quàm fuerint delusi supra dicti Autores, sequè obtulit, ad ebibendum omnem eam quantitatem fellis, quam maximam poscerent. Veruntamen cum quidam crederent, quod bonus Jacobus se præservasset, quanquam id liberrimè negasset, aut cum Mithridatio aut Theriacâ aut alio Alexipharmaco, opportunum visum fuit faciendâ alia experimenta, & ob id duobus pipionibus grandioribus ad deglutiendum datum est, utrique sine nocumento, & quod majus est, & quasi non credibile, canis cui dimidia uncia fellis per vim infundebatur, ne minimum accidens exinde passus est, & sanus & alacer adhuc hodiè vivit, & nisi aliud malum ipsum occidat, ceterum vivet. Pullis quoque gallinaceis bona fellis quantitas data est, & ipsemet fella bina intrusi gutturi pavonis & galli Indici, & quatuor viscera integra, non removendo fel, feli devoranda dedi, qui, quod affirmare possum, delicatulè sibi labia lungebat.

In aliis animalibus sæpissimè idem expertus sum, attamen semper in diversâ specie, quoniam, uti optimè nosti, multæ sunt res, quæ aliis animalibus pro cibo sunt, & aliis veneno, aut alia accidentia insolita & noxiâ causantur.

Et ut nihil dicam de cicutâ devoratâ à Sturnis, & de Helleboro à Coturnicibus & Capris, referam *Tibi* quod pauci dies elapsi sunt, quod observaverim, medium granum hostiæ illitæ oleo Ricini Simiolo concitasse vomitûs, dejectiones alvi, & hypercatharses anxias & terribiles; & tamen sex guttæ ejusdem olei immisæ gutturi galli, ipsum non tantum non necarunt, sed nec minimum fastidium ipsi aut nau-

seam

seam aut alvi dejectionem excitârunt. Per has observationes plurimis vicibus factas, manu palpatum cum esset, fel viperæ ore assumptum neutiquam necare; digressum est ad considerandum, an instillatum vulneribus, ipsa veneno inficeret, & post multa experimenta in pluribus pullis gallinaceis & columbinis, & privatim à me in cuniculo, agnello & lepore, animadversum est, quod nulli illorum aliquam noxam inferendi vi præditum sit; æquè ut nec vim habeat utilitatem aliquam conferendi, nec juvare morsu viperæ impositum, quicquid in contrarium dicat *Baldus Angelus Abbatius Cap. 5. & 7. & Schröderus in sua Pharmacopœa.*

Cæterum in fundo duarum illarum vaginalium (seu cavitatum) intra quas repositos viperæ habent dentes humor quidam stagnat colore & sapore simillimus olei amygdalorum dulcium, & hunc crediderunt, uti supra scripsi, transmitti per certos quosdam canales ex vesicâ fellea. Certum est & à me multoties observatum, quod, quando vipera evaginat dentes & morsum minatur, necessario effundat super vulnus liquorem illum flavum, non ideò, quod vaginalium rumpantur, quemadmodum statuit Mercurialis, Grevinus & alii, qui invenerunt quasdam vesicas sub lingua nunquam visas, sed quia semetipsas vaginalium se comprimunt, & ringuntur sive contorquentur, non aliter ac follis flatum emittens aut canis labra ringens sive dentibus hirriens, quando morsum minatur.

Quæsitum est *an liquor iste ore assumptus queat necare?* & à quibusdam constanter affirmatum est, sed ab aliis eadem constantiâ negatum, & idem supradictus Jacobus, Viperarius obtulit se ad ebibendum ejus cochleare plenum, & dictum factum, visus est illud delicatissime & per vices degustare sive elambere.

Jam si quisquis es, Lector, creditum est arduus

Hoc quod dicam, non mirabere,

Quod ego, ut vidi, vix mihi credidi.

Jacobus viperam ex maximis, & ferocissimis & iratissimisprehendit, & curavit ut in dimidium vini cyathum non solum omnis liquor, quem in vaginalis habebat, proflueret, sed insuper omnis spuma omnisque saliva, quam serpentulus hic exagitatus, percussus, compressus, iratus rejicere potuit, & sic bibit hoc vinum, ac si esset tantum julebus perlatus; & sequenti die cum tribus viperis contortis inter se, denuò eundem lusum exhibuit, sine ullo metu, quia ipsi haut erat causa timoris namque

Timere debent solum ea

Quibus est potentia nocendi

Non alia quia terribilia non sunt:

Ob id ego quatuor capita viperæ semiviva, & sanguinem stillantia & squalida, immerfi in scyphum aquæ plenum, & cum gladiolo (lancetta) resecai omne pulpamentum palati & maxillarum, & curavi, ut omnis humiditas quæ ibi continebatur inde scaturiret, donec aqua redderetur spumosa turbida & abominabilis, postea quasi totam unam cum intrito infudi in stomachum hœdi, & residuum, quod supererat, anatibatur in jusculum commodum, sed nec hæc nec ille ullum veneni accepti signum dederunt.

Non itaque erit temeritas, si dicatur, quod delusus sit Albertus Magnus, eruditissimus Mercurialis, subtilissimus Capivaccius, & celeberrimus Zacutus, quando dicunt, vinum in quo suffocata sit vipera, esse semper pessimum venenum & lethale, & qui his prior deceptus fuit, Aëtius, & Aëtio prior Dioscorides, afirmando id non solum de vino illo, in quo mortuæ sint viperæ, sed & hoc, in quod hæc bestiolæ caput, bibendi causa, immerferint. Sed non vidi (has bestiolas) adeo cupidus hujus pretiosissimi liquoris, uti Aristoteles & Dioscorides ipsas faciunt, nec novi quomodo urceoli vino intra sepes absconditi ad capiendas illas decipulæ sint accommodatissimæ; quandoquidem asserans nonnullos cyathos (vino) plenos, in cistis ubi viperæ degebant, non solum nunquam lassus fui in observando, an viderem ipsas unicam guttulam lambere, verum nihilo secius diligentissimè observavi, an si non adessem, inde bibissent; tractu tamen plurimi temporis non vidi plus consumi quam quod calidissimus aër ambiens potuisset exhaurire. Et hoc è contrario multas difficultates mihi movit ad credendum veram esse historiam à Galeno recensitam lib. II. de simpl. Med. Fac. quod, cum aliquando ampullæ vini messoribus quibusdam delata, & in campum, (loco non longe ab illis distante) collocata fuisset, ubi illi ex eâ infundere in scyphum voluissent ut biberent, vidissent viperam irrepisse & suffocatam fuisse. Propterea dico, si vipera potuisset intrare in illam ampullam, necesse fuisset, ut fuisset aperta; & si aperta fuisset, eadem facilitate, quâ intraverat, iterum regredi potuisset; eadem planè ratione, quâ sæpius vidi viperas ex lagenis longissimi colli tam vino plenis quam semiplenis, in quas incluseram, evadere.

Concedatur tamen, accidisse hunc casum, quod illa vipera non potuerit viam reperire quâ exiret, non ob id sequitur, necesse fuisse, ut illa tam subito suffocaretur; etenim viperæ per aliquod tempus natant in omnibus liquoribus, beneficio cujusdam vesiculæ aëris plenæ, quam in corpore habent, non valde dissimilem illi aliorum piscium. Nec refert, quod objiciatur odorem vini vaporosum potuisse in momento viperam inebriare & suffocare, quoniam ipsemet viperas immisi in vasa vitrea vino generosissimo Alicanto, & aliis spirituosissimis Neapolitanis & Siculis, & semper observavi, quod vivæ sunt servatæ natando, spatio circiter sex horarum & quando violenter detinui omnimode ipsas in vinum demergendo, servatæ tamen sunt ibi in vitâ pariter horam unam cum dimidiâ; & cum tandem essent mortuæ & plures dies eas servassem optimè clauso orificio angusto vitri, mihi declararunt, non esse verum illud, quod *Paulus Æmilius Ferrallus* refert, quod talis modi vasa rumpantur ob nimium calorem carniû viperinarum in iis maceratarum: Et per consequens debile & vacillans est fundamentum illud (quantumvis à Severino consideratione dignum reputatur) pro decernendo quam calidi temperamenti sint hi serpentuli; De quibus tandem hoc *Tibi* dicam, quod diutius vivi conservantur in aquâ quam in vino, cum plurimi in aquâ tertium diem attigerint, & ulterius detenti sub aquâ plurimi duodecim circiter horas supervixerint; quo tempore exacto cum morerentur & ipsorum cadavera aperirentur, & cor inspiceretur, semper inveni auriculam utramque multo majorem, ipsimet cordi factam esse, licet in statu naturali sint minimæ, usque adeo, ut quidem minus acutos adhibentes oculos pro vero dixerint, Cor viperinum habere unicam auriculam. Sed prætermisâ hac digressionem, redeo ad descriptionem *liquoris illius flavi*, qui intra vaginas dentes contegentes invenitur; De hoc cum ore assumtus neque hominibus neque brutis lethalis sit, pergam inquirere an fortassis vulnere instillatus causa mortis existat? Et verum est, spatio trium quatuorve horarum mortuos esse omnes gallinaceos omnesque columbinos pullos, quorum vulnera eo infecta fuerunt, tamque necare liquorem viperarum vivarum quam desumptum è palato & vaginis viperarum mortuarum, etiam si mortuæ sint ante 2. vel 3. dies. Ejus rei experimenta plus quam centum in diversis animalibus faciens, omnia me confirmarunt, ut credam Cleopatram, tunc, cum mori constituisset nullatenus ab Aspide se morderi

deri passam esse, ut quidam Historici referunt, potius verò, quod illa, modo magis expedito, magis securo, magisq; secreto, postquam ipsa se vulnerasset aut suum admordisset brachium stillaverit super vulnus (uti narrat Autor Libri de Theriaca ad Pisonem) venenum, quod ex Aspide expressum in pyxidula, in talem eventum paratâ, conservabat: Vel quemadmodam refert Dio, quod illa vulnerârit brachium acu veneuatâ, quam crinibus ornamenti causa infigere consueverat, eratq; illud venenum talis naturæ, ut nemini noceret, nisi quando acus pungendo Sangvinem attingeret.

Et confirmor in hac opinione, quoniam licet dicant Aspidem multò venenosiorē esse Viperâ, quod in præsentī concedam, nullatenus tamen illa (Aspis) est ex hac profapiâ serpentum, qui (juxta mentem Nicandri, Æliani & aliorum) habent dentes caninos opertos vaginis in quibus venenum asservant, & illud venenum profluit totum si non primo, saltim secundo morſu, sic ut tertius (sæpius hoc comper- tum est) non venenosus sit, & ob hanc causam Circumforanei & Agyrtæ sine periculo se morderi à viperis patiuntur: proinde Cleopatra unâ solâ Aspide mortem inferre Naëræ & Carmionæ suis famulis, & demum se ipsam enecare non potuit, & tanto minus quoniam sæpè tali animalculo primo morſu dentes evelluntur. Adde sis, quod mortuâ Cleopatrâ in illo cubiculo serpens homicida non inventus fuerit, & nemo non naturalem horrorem novit quo fæminæ omnes adspæctum, nedum contrectationem serpentum abominantur. Nec ullius ponderis est, quod in Augusti Triumpho viderint Romæ Cleopatræ Imaginem, tenentis manu Aspidem, jam jam vulneraturam brachium, sic enim ludit scul- ptor sive Pictor, qui alio magis evidenti modo, Populo delineare non poterat modum mortis, quem Regina sibi elegerat ad effugiendam, Servitutem Victoris Augusti. Non disparem licentiam satis crebro sibi hodierni Pictores sumunt, atq; inter alias ejusdem argumenti Petrus Victorius illos vituperat, quod Cleopatram pingant ab Aspide mam- mas demorsam, Plutarcho, Propertio, Paulo Orosio, & Paulo Diacono referentibus, quod non pectus, sed brachium admorderi passâ sit.

Et hâc licentiâ pictoriâ non solum hodierni sed & antiqui usi sunt, quandoquidem apud Gorleum gemma invenitur, cui insculpta visitur Cleopatra vulnerata ab Aspide in mamma. Et licet Petri Victorii censura reprehendatur à Baldo Angelo Abbatio, affirmante quod veri-

similius sit, quod permiserit sibi pectus commorderi, tanquam partem Cordi viciniorem, nihilominus perdoctè Victorius defensus est à *Cassaro Hofmanno* Philologo & Medico nostri temporis eruditissimo l. 1. var. lect. Sed ut ad nostrum propositum redeam, valdè miror quod Sapiens & optimus Senex Marcus Aurelius Severinus, in cognitione viperarum versatissimus & experientissimus indubitanter dicat, quod ille liquor flavus, vulneribus illitus, ea non veneno inficiat persuasus solis duobus experimentis, uno in crista galli, altero in manu vulnerata cujusdam sui famuli quia oportet confiteri quod tentando experimenta

Verè sapius apparent res,

Quæ duditandi dant falsam materiam

De veris causis, quæ sunt abstrusæ.

Et sapius accidit, quod hæ veræ causæ propter quædam impedimenta ignota aut non observata non possint demonstrare suos effectus. Possum quoque affirmare *Tibi*, me usû didicisse, quod Oves, Canes, pulli gallinacei meo instinctu rabiosè demorsi à viperis, paucos ante dies in campis meridie ardentissimo captis, non sint mortui, & e contra, demorsus à Viperâ, mortuus est pullus gallinaceus, cui plagam dentibus inflictam, exsecueram, & optima diligentia curaveram, ut ille malignus liquor, qui in vaginis absconditur, excerneretur. De his omnibus pullis gallinaceis columbinisque, quarum plagis venenum, fuit affricum evasit aliquando Unicus; & evasit forte, quia, quando puncturâ subtilissimâ cultelli rasorii (seu scriptorii) eum sauciavi, incidi venam majusculam ex qua abundanter profusiente sanguine, potuit ex accidenti fieri, ut venenum ad interiora non penetraret, quin potius cum regurgitante sanguine, tanto spatio, quantum capiat Una vel altera hora post egressum, toxicum ex Corpore fuerit propulsum.

Hinc ergo equidem colligo, quantum possit juvare illos, qui à Viperis sunt demorsi, scarificare juxta præceptum antiquorum, locum commorsum, ad evocandum sanguinem, aut applicare cucurbitulam, aut admoveere unam aut duas hirudines benè purgatas, aut etiam exsurgendum præbere homini vulnus. Observes etiam *Dn. Laurenti*, Avicennam adnervadvertere, ne ille, qui exsugit ejusmodi vulnera, habeat dentes corruptos & cariosos; Et ante Avicennam valdè judiciosè *Cornelius Celsus* & *Aëtius* admonuerunt (etiãsi Severinus se decipiens judicet hanc cautelam esse frivolam) ne ulcera aut vulnera in ore habeat,

quoniam venenum exsuctum mortem causari posset, quod aliàs, etsi in stomachum descenderet, neque Sanitati neque vitæ officeret. Et hæc nullatenus nova est doctrina sed satis antiqua, & à modo nominato Celso nobis suppeditata dicente: *Nam venenum Serpentis, ut quaedam etiam venatoria venena, quibus Galli præcipuè utuntur, non gustu sed in vulneribus nocent.* Post Celsum idem etiam animadverterunt Galenus l. 3. de *Temperam.* & Autor de *Theriaca ad Pisonem cap. 10.* Sed inter omnes bellissimè Lucanus tunc, quando descripsit Catonem deducentem Romanum exercitum per Libiæ arenosa deferta:

— Jam spissior Ignis,
 Et plaga, quam nullam superi mortalibus ultra
 A medio fecere die, calcatur, & unda
 Rarior: inventus mediis fons usus arenis
 Largus aquæ; sed quem serpentum turba tenebat
 Vix capiente loco, stabant in margine siccæ
 Aspides, in mediis sitiebant dipsades undis.
 Ductor ut aspexit perituros fonte relicto,
 Alloquitur: Vana specie conterritæ lethi
 Ne dubita miles tutos haurire liqvores:
 Noxia serpentum est admixto Sangvine pestis;
 Morsu virus habent, & fatum dente minantur.
 Pocula morte carent: dixit, dubiumque venenum
 Haufit.

Pro Confirmatione hujus Veritatis, si tibi non sufficerent omnes supra allegatæ probationes & autoritates, scito, quod diversæ Personæ coxerint & comederint hilariter omnes universos illos bonos pullos gallinaceos & columbinos & omnia reliqua animalia quæ Viperæ momorderant, quicquid dicat Matthioli non posse id fieri sine manifesto veneni periculo; Utque omne tollatur dubium omnisque scrupulus, de crudis etiam & jam jam occisis viperis, ipsas devorandas objecit Cani, Civettæ seu hyænæ odoriferæ, & cuidam ex avibus rapacibus, Tinnunculo, quem Itali Gheppo vocant. Pariter expertum est quod terribilia horribilia & hominibus lethalia jacula Incolarum Insulæ Bantam feriendo per-brevi tempore mortem conciliant, sed epoto vino aut alio liqvoe, in quibus plures dies steterè infusa, ne minimam alterationem sanitati inducant.

Legitur in supra citato *libro de Theriaca ad Pisonem*, quod Dalmatæ & Sacæ venenarint jacula, fricando ea super Helenium, & cum illis saltim leviter vulnerantes, dummodo sanguinem tetigerint, occiderint, cum tamen Helenium ad comedendum fuerit ipsorum cibus innocentissimus, & Cervos & reliquas feras iisdem telis occisas, omnimodè securè comederint. Quomodo igitur, si venenum Viperarum gustata non solùm non est lethale, sed nec ullo modo noxium, quomodo, inquam, poterit esse vera historia Matthioli, aut illa altera Amati Lusitani, duos juvenes vulneratas à vipera, mortuos esse quod ipsi sibi exfuxissent plagam morfu inflictam? Meo arbitrio probabile videtur dictu, quod illi mortui sint, non quia sua sibi vulnera exfuxerint, sed utiq; quia à Vipera erant morfi, aut sugendo non omnem extraxerant venenositatem, aut quia in ore habebant quoddam vitium sibimet illam communicarunt, aut deniq; quia ipsis non præsto erant alia necessaria medicamenta interna, quemadmodum tempore, quo Pompejus Rufus Ædilis fuit, Romæ accidit circumforaneo cuidam passo, ut in medio foro Aspis brachium commorderet; qui, licet sibi morsum exfugeret, nihilominus duorum interstitio dierum vitâ privatus est: Quod ipsi evenit Æliano teste, quod ejus æmuli abstulissent aut effudissent aquam quandam medicatam, quam sibi pridem præparaverat pro potu, non vero pro colutione oris, quoniam in defectu hujus aquæ, poterat flagitante necessitate lavare se aut vino aut aquâ ex proximo fonte haustâ: atq; etiam si dicat Ælianus, quod huic ipsi, priusquam exspirasset, computruerint, & gingivæ & facies; nihilominus hoc non est argumentum sufficiens ad probandum, fuisse (putredinem) effectum suctionis, quoniam Dioscorides Actuarius & Cæsalpinus docent, quod illis qui à Vipera sunt vulnerati, præter alia accidentia, etiam gingivarum morbus superveniat, & exhalet, quemadmodum Aldrovandus loquitur, flatus gravis & putridus ex ipsorum ore; & juxta Avicennam, inflentur ipsorum labia, id quod non accidit, sicut per experientiam vidi infinitis vicibus, illis qui absorbent aut deglutiant venenum ex Viperis. Immo canis, cui affricari jussi morsum in extremo naso, usq; adeo illum linguâ deterfit, ut mortem evaserit, nec tamen linguæ nec gingivis aliquid mali accidit. Etiam antiquitus homines erant qui pretio conducti artem exfugendi morsus venenatos profitebantur. Et in hoc argumento succurrit mihi exemplum pulchræ charitatis simulatæ Augusti, qui (quemadmodum le-

gitur

gitur apud Svetonium & Paulum Orosium) Cleopatrá defunctá, mandavit ut à Marfis & Pfyllis ejus sugeretur vulnus, & hanc fictam pietatem abundanter illis temporibus usitatam invenio circa initia Magnorum Imperiorum, quare non multos annos ante subversam Alexandriam,

Cæsar postquam proditor Ægypti
Sibi fecit donum onerati verticis
Celans gaudium apertum

Planxit per oculos publicè, sicuti est scriptum.

Cato etiam in Africa, refert id Plutarchus, sustentabat in suo exercitu multos Pfyllis, ut medicarentur vulneribus serpentinis exsugendo ex illis venenum: ne vero persvadeas *Tibi*, ac si Pfylli Marfi & Ophiogenæ illorum temporum magis peculiari & propria Virtute præditi fuerint illá, quam quivis homo neglectissimus hodierno die. Et quamvis Plinius pluribus in locis, & Aulus Gellius recensent, quod illud fuerit donum providæ naturæ, solis illis populis concessum, quibus etiam in more erat positum probandi pudicitiam suarum Uxorum, exponendo tenellos filiolos in medium ferissimorum serpentum, nihilominus haud adducor, ut hoc credam, verum multo magis fidem dare malo Cornelio Celso, qui multis annis ante Plinium & Gellium nobis scriptum reliquit: *Neq̄, herculè, scientiam præcipuam habent hi, qui Pfylli nominantur, sed audaciam usu ipso confirmatam.*

Et mox: *Ergo quisquis exemplum Pfylli secutus id vulnus exsuxerit, & ipse tutus erit, & tutum hominem præstabit.* Et ipsi Pfylli non minus quam alii homines mordebantur à serpentibus, & pro sanatione opus habebant alexipharmacis, quod colligo ex illo libro, quem Damocrates Medicus & Poëta Græcus scripsit de Antidotis, inter quæ unum legitur, de quo ipse affirmat, quod illo utantur Pfylli, tunc quando erant à viperis morfi.

Σφόδρα ἀγαθὴ δύναιμις, ἢ καὶ χρωμένους
Πίνοντας αὐτοὺς οἶδα, δηχθέντας κακῶς
Τοῖς ἀετιθήροις ἔχεισι τοῖς καλουμένοις
Ψυλλίοις.

Illius est vis optima & lethaliter
Ego vulnerator Pfyllis serpentibus
Hoc antidoto uti inter bibendum viros.

Et an ille Ophiogenes, Æsagon vocatus, evaserit sanus & salvus ex
dolio

dolio pleno serpentibus, in quod, ut suæ virtutis experimentum daret, jussu Romanorum Consulium inclusus erat, sit fides Veritatis apud Plinium, qui hoc refert. Adhuc hodiè confiderem cum homine, quicumque is sit, aut alio animali facere simile experimentum, dum modo mihi concessa sit electio serpentum; & prætermittis multis aliis, recorderis illorum serpentum, qui in angusta spelunca propè Braccianum circumvolvunt se circa nuda corpora illorum, qui se eò deferri patiuntur, convalescendi causa à quibusdam morbis contumacibus & chronicis, sæpeque suam intentionem consequuntur, nescio an propter serpentes implicatos adhærentes, aut, quod mihi credibilius videtur propter sudorem quem copiosissimum Calor specus provocat, saltim interea me submitto prudentissimo judicio illorum Auctorum, qui de hac specie serpentifera accuratissimè scripserunt, & speciatim Doctissimi & nunquam satis laudati Thomæ Bartholini & curiosissimi Athanasii Kircheri. Fuit semper in mundo magna quantitas illorum Marforum & Pſyllum non quasi essent ex profapia illorum, qui gloriabantur de fabulosâ origine ex Filio Circes, & ex Rege Pſyllo, veruntamen quia, quod observat celebris *Thomas Reinesius in var. lect.* illis temporibus idem nomen sibi arrogabant omnes illi, qui profitebantur artem ex fugendi venenata vulnera, & capiendarum viperarum.

Et Galenus mentionem facit cujusdam ex his, qui primus in Asia instituerit artem hujus venationis; & Romæ in Aula Imperatoria erant servi huic solo officio destinati; referente supra nominato Galeno, se medicatum esse uni, qui demorsus à Vipera Ictericus evaserat. Erant itaque omnes vilis & abjectæ conditionis, hinc est quod *Martialis* ad retundendum fastum superbi Cæcilii, ipsum ita alloquatur.

Urbanus tibi Cæcili videris.

Non es, crede mihi: quid ergo? Verna es

Hoc quod transfiberinus ambulator,

Qui pallentia sulfurata fractis

Permutat vitreis: quod otiosæ

Vendit qui madidum cicer coronæ:

Quod custos, Dominusque viperarum:

Quod viles pueri solariorum: &c.

Dum hæctenus demonstravi Tibi, quod sine periculo possint morsus viperini ex fugi, colligere hinc potes, quæ fides dari queat omnibus

illis quæ recententur in infra scriptis Epigrammatibus, quorum Autores videntur scripsisse id quod ipsis visum est fore ut contingeret, si tales casus darentur. Atque quemadmodum (credo) mundum semper eodem modo stetit, sic credere iuvat, quod sicut videmus hodiernò die multis Versificatoribus aliquid in mentem venire, quod aliquid insoliti aut acuminis ipsorum palato fovere videatur, subito adaptant conceptum Carmini (quod Sonnetum vocant) unde observamus sæpissimè primos quaternos & quandoque primum ternarium (versuum) esse texturam, haut illi similem quâ Petrarca & alii Poëtæ meliores utuntur, sed corrasum ex Conceptibus & nobilioribus sententiis, & tandem suppletam verbis, nequaquam realibus, sed solummodo sufficientibus ad cogendos ultimos illos tres Versus, qui fuerunt occasio & materia Carminis; sic fortasse potuit contigisse in illis temporibus, ut cum illi Autores formasent suum conceptum de planta, fingentes morsum à Vipera inflictum uberi Cervæ & Capræ silvestris, hinc Medicina Veneno per suctum suorum partuum lactentium, & tandem hisce mors, ac matribus vita redita.

Epigrammata sunt sequentia:

ΠΟΛΥΤΑΙΝΟΤ

Δορκάδῳ ἀριτόκωιο Ἰθνηήριον ἔθαε
 Ἐμπλεον εἰδῶσα πικρὸς ἔτυψεν ἔχεις.
 Νεβρός δ' ἰομιγῆ θηλήν πάσσε, καὶ τὸ δυσάλθεῖς
 Τραυμάδῳ ἐξ ὀλοῦ πικρὸν ἔβρωξε γάλα,
 Ἄδην δ' ἠλάξατο, καὶ αὐλικά νήλει μοίρη,
 Ἦν ἔπορεν γαστήρ, μασὸς ἀφῆλε χάρην.

h. e.

Grande recens foetæ cum cerneret, uber alumnum

Forte fero capræ vipera dente ferit,

Hinnulus hinc mammæ trahit immedicabile vulnus

Et lac de diro vulnere triste bibit,

Sic illi mortem crudelia fata dedere,

Quodque alvus dederat sustulit uber ei.

ΤΙΒΕΡΙΟΤΙΑΛΟΤ.

Κεμμαδῳ ἀγλήκω μαζοῖς βρέθῃ γάλακῳ
 ἩΦονίῳ δ' ἀκείων ἰὸν ἐνήκεν ἔχεις.
 Φαρμαχδὲν δ' ἰὼ μισρὸς γάλα νεβρός ἀμέλξας
 Χεῖλεσι, ἰὸν κείνης ἐξέπιεν θάνατον.

CCC

h. e.

h. e.

Cervæ forte recens foetæ turgentia lacte

Ubera lethifero viperæ dente ferit.

Hinnulus at subito fugit lac triste labellis

Interitum matris semianimisq; bibit.

Præter suctionem Vulnerum, utilissimum etiam existimo esse ex Consilio Galeni, si fiat stricta ligatura, non procul à Vulnere, in parte superiore, videlicet ne per Sangvinis circulationem Venenum ad Cor feratur, totaq; sangvineæ massa inficiatur. Nec refert quicquam ligamentum nè sit ex lanâ aut lino, aut serico, aut Corio, fuit etenim illecebra hominis simplicis, vel potius nimium superstitiosi, quando Gilbertus Anglicus scripsit, plus juvare ligaturam eum corrigia ex pelle Cervinô. Proinde laudabile erit, fidem non dare ejusmodi nugis, quales invenire est apud Plinium, Aëtium, & Quintum Serenum Sammonicum, quod Caput recenti viperæ avulsam, sicq; calidum & cruentum mortificatione impositum antidotus sit mirabilis ejusdem Veneni. Hinc resultat sine dubio causa, cur audeam dicere esse infantilem simplicitatem, siquidem multa & repetita experimenta cum ratione conjuncta, mihi non imposuerunt. Deceptus sanè esset, qui prospiciens sibi remedio pro morfu venenato, solummodo consideret mirabili efficacia quam Scriptores Citrio Pomo tribuerunt, unde legitur apud Athenæum, duos Criminum reos, condemnatos ut ab Aspidibus icti morerentur, & ab his sæpius rabiosè demorsos, nihilominus vim veneni non sensit, ea de causa, quod paulo ante, quam infelices illi accessissent ad patibulum, quædam condolens & misericors fœmella, ipsis comedendum exhibuisset malum citrium. Infeliciores illis fuerunt duo gallinæ pulli, qui à me quatuor diebus continuè nutriebantur hordeo infuso in decocto Citri, ultimò eorum gutture impleto frustulis citriorum & citrato; elapsis duabus horis curavi ipsos à Viperis duabus morderi & unxi insuper Vulnus insimul cum Q. Essentia Corticum Citri, ast intra tres horas morientes ambo ansam mihi colligendi dederunt, hanc medicinam esse frustraneam, & historiam Athenæi fabulosam. Fabulosum etiam nihilofecius est, quod de astrali (sicuti vocant) & magica Virtute signaturarum in plantis somniati quidam Authores sunt, & imprimis præstans & si unus celebris nostro tempore, & à me multum æstimatus Chymicus Osvaldus Crollius, ejus rei prius aliquod experimentum

mentum edidisset, nunquam pennam excidere permisisset, quod, quia Spinæ Capparum signaturam habent dentium viperinorum, eam de Causâ Cappares esse summum & præsentissimum remedium ad sanandos Viperarum morsus. Ego feci experimentum, non ideo quod sperarem vel crederem verum esse effectum, sed ut possem cum veritate scribere, me comperisse; & ipsissima hac veritate confiteor *Tibi*, quod optimo studio expertus sum aliquot alias celebres herbas à Dioscoride & Plinio descriptas, semperque delusus sum; nihilominus annisus sum, videre magna ea miracula, quæ illis (herbis) attribuunt: Unde placuit mihi credere aut quod illæ non habeant tantas facultates, aut saltem debuerint.

Temporibus antiquis quando boves loquebantur

Et Cælum plures benignitates quam nunc solebat producere.

Forte illis temporibus felicibus, verum erat, quod Caput viperæ jugulatæ filo serico carmesino, & collo appensum, sanitatem restitueret anginam laborantibus, & præcaveret, ne unquam hoc ferino, & præcipiti morbo infestarentur, sicuti scribit cum multis autoribus Abimeron Abinzoar, vulgo dictus Avenzoar, & sicut hoc sibi vulgus persuadet: Equidem novi Virum in Civitate non procul à Florentia distita, qui pro quovis pretiosissimo thesauro, non deponeret à Collo Viperæ Caput, quod perpetuo appensum gerit, quanquam singulis annis, circa principium Aprilis infallibiliter hoc morbo vexetur, & nisi Medicus ipsius, citra moram succurreret largis Venæ sectionibus & aliis efficacibus remediis, mihi videtur, quod suffocatus permanens, verum redderet ex parte, pronunciatum Avenzoar. Fortasse in illa antiquâ ætate non erat mendacium, sicut hodie est, quod recenset M. A. Severinus, quod capi demorsi & interemti à Viperis, & comesti à quartana laborantibus, sint præsens medicamentum ad extinguendum focum febrilem, qui spatio plurium annorum contumaciter aliàs solet vigere in humanis Corporibus, in contemptum omnium illorum remediorum, quæ à Medicis sunt subministrata.

Ut jam redeat eò, unde digressa erat mea Epistola, videtur investigatione dignum, an revera venenifer illi liquor, scaturiens ex Vaginis dentium, transmittatur (Sicuti cum multis aliis credit Baldus Angelus Abbatius, & inter plurimos modernos eruditiss. Samuel Bochartus in

fua doctiffima Geographia Sacra) ex thefauro fellis mediantibus quibusdam minutiffimis ductibus ad Caput derivatis : & licet ad videndos illos sæpius atq; sæpius accuratè intendiffem fupercilia, ficut Senex Sartor ad Crenam acus;

Nihilominus tamen illos cernere non fuit poffibile; Proinde certiffimè opinor, non habere viperam talismodi ductus ex felle in caput, nifi quos pia meditatione quidam fcriptores fibi imaginati funt. Hoc vero mihi perfvadet Color fellis, tinctus ex viridi fatis florido, qui fane debebat vifum facilitare : mihi perfvadet etiam confideratio, quod fel, iudicio faporis prædictum eft vellicante & afperâ amaritie, ubi ille alter liqvor, qui fundatur in Vaginis dentium infipide-dulcis eft, & quemadmodum fupra dixi, fatis convenit cum oleo amygdalorum dulcium. Insuper, fi quidem canaliculus quidam ibi fit, qui ex jecore in fel procedit, factus ad deferendum humorem biliofum ex jecore in Veficam ipfius fellis, non vero in Veficam partium fuperiorum, & quo tota pleniorq; Certitudo afferri queat, prematur Vefica fellea, & fentietur effe impoffibile, ut humor biliofus poffit verfum fuperiora currere econtra vero, fi prematur verfus inferiora, paulatim videtur omnis exfillare ad inteflina.

Nifi puderet fcribere citra reprehenfionem illud, quod in cogitationem incidit, dicerem fortaffe, illum liqvoram flavum non aliâ viâ mitti ad caput (in fupradictas vaginas dentium) quam per illos ductus falivales, noviffimè inventos à celeberrimo Thoma Warthono, & in hac Aula à Laurentio Bellini juvene doctiffimo, & maximæ expectationis, & monftratos in aliis animalibus, excepto homine, & fpeciatiim in Cervis & Picis; præter quos inferius ad fundum illarum vaginarum binæ exftant glandulæ, à me in omnibus Viperis inventæ. Noli ergo criminis arguere hanc meam opinionem, quafi poffet effe quædam Chimæra ficut Chimæram credo effe opinionem illorum, qui dixerunt, illum liqvozem in faucibus Viperæ reddi venenatum, pofito, quod refert Aristoteles, Paufanias, & Autor libri de Theriaca ad Pifonem, Viperæ vefcatur herbis lethiferis Scorpionibus, Cantharidibus, Bruchis & aliis cantharis affinibus infectis venenofis. Chimæram, inquam, credo effe, quoniam citra repetitionem, quicquid edat Viperæ, fufficiat dicere, quod ipfa vivit in fcatulis octo, novem, & plures menses fine cibo, & tamen poftea adeo diuturnum jejunium mordendo venenat: Imo Galenus

lenus in illò tractatu, qvem scripsit ad Pamphilianum de usu Theriacæ, vult ipsam esse magis venenosam ita famelicam, quam tunc, quando recens capta est; & Autor libri de Ther. ad Pison. credit, qvòd minus turgeat Veneno postquam devoraverit illa cantharis affinia insecta.

Insuper Experientia id confirmat. Accipe Viperam ex illis, quæ diutius in scatulis fuerunt asservatæ; fac mordeat bis terve pullum galinaceum usq; dum mordendo omnem liqvorem contentum intra vaginas excreverit: Si ut ab eadem vipera alius pullus mordeatur curaveris, hic secundus non morietur. Repone post Viperam in suam Scatulam, respice spatio quatuor aut quinque aut plurium dierum, & deprehendes fundum vaginarum plenum solito liqvore; Siq; tunc Vipera denuo momorserit, causabit mortem, & tamen dictis istis diebus jejuna permanfit, nec voravit insecta venenosa, ex quibus potuisset generari in faucibus Venenum.

Sed quid Tibi dicam de dentibus? Quam plurimi parvi videntur in faucibus Viperæ dentes tam in maxilla superiore, quam in inferiore; sed de his in præfenti nil dicam, solummodo differam de illis majoribus, qui canini vocantur; quot eorum vipera habeat ex libris discere nequeo. Nicander vetus Poëta, qui floruit tempore Ptolomæi VII. & Attali, ultimi Regis Pergami, scripsit masculum habere duos dentes, & foeminam habere plures quam duos, sed numerum non declarat:

Ἦς μὲν ὑπὲρ κινόδου εἰς δύο χροὶ τεκμαίρομαι
τὸν ἐρευγόμενον, πλείονες δέ τροι αἰὲν ἐχίδνης.

Huic gemini apparent dentes in carne venenum
Fundente dirum, sed foemina pluribus atrox.

A Nicandro penitus dependet, & universim ab ejus græco Scholiaste Autor libri I. Th. ad Pis. Rhases, Avicenna, Actuarius, Joanneus Gorraeus in Notis ad Nicandrum. His adhæret pariter magnam partem Autor illius græci tractatuli qui inscribitur

ΔΙΟΣΚΟΡΙΔΟΤΕ ΠΕΡΙ ΑΝΤΙΦΑΡΜΑΚΩΝ.

Hoc opusculum nondum typis excusum prostat sed conservatur Florentiæ in famosissima Bibliotheca Medicæa ad S. Laurentium in vulpito LXXXVI, in illo Codice in quò Scripta exstant Commentaria Michaëlis Ephesii de partibus animalium. Si liceret meum dare iudicium de hoc scriptò, dicerem, illud falso ab amanuensibus attribu-

tum fuisse Dioscoridi, & multo potius esse Opus Eutechnii Sophistæ Græci, qui compilavit Paraphrases ex Nicandri libris, nondum in lucem datis & conservatis in jam dicta Bibliotheca in supra citato Codice Michaëlis Ephesii. Persevero dicere me non credere quod fallor, nisi nervus scribendi Eutechnii me fallit, aut quisquis sit Autor illius Paraphrasis, & certa ipsi consveta & interrupta Continuatio Ordinis à Nicandro observati; quod reliquum Opus non reipsa hoc præstat, quod titulus promittit.

Aëtius determinavit numerum binarium in masculis, & quaternarium in foemellis, eandemque cum ipsò Aëtio sententiam foverunt Isaacus, Franciscus Caballus Brixienfis, Zacutus, Mercurialis, Amatus Lusitanus, Franciscus Sanches, Casparus Hofmannus, & alii minoris famæ,

[Vos nominare perdere foret operam,]

Paulus Aegineta, Haly Abbas, tam masculino quam foemellæ tantum *binos* adscribunt, Vincentius Belluacensis numerat *tres*, Baldus Angelus Abbatius & Veslingius *quatuor* & Albertus Magnus affirmat, Viperam marem habere *duos dentes* in superiore maxillâ, & *duos* in inferiore correspondentes sibi invicem. Johannes Hodierna in Epistola suâ diligenti & curiosâ de dente viperinò, postquam dixisset, quod minorum dentium numerentur quadraginta octo, deveniens ad enumerationem majorum, illorum numerum silentio transit. Marc. Aurel. Severinus asserit in unaquaque maxillarum superiorum se vidisse ad minimum *tres*, *quatuor*, atque etiam *quinque*, fortasse quoque *sex*. Cuinam jam credere debemus? Dicam *Tibi* hoc, quod vidi plusquam in trecentis Viperis. Viperæ unius æque atque alterius sexus habent tantummodo *duos dentes* caninos, cum quibus mordent, firmos, & solidos, emicantes ex osse maxillæ superioris, singulos pro latere, & operiuntur ab illis vaginis, de quibus supra *Tibi* narravi, modo non multum dissimili illo, quo ipsemet ego hoc anno vidi Leones & Feles contrahere aut contegere unguës intra brancas

Verum itaque est, quod intra has vaginas ad radices supra nominatorum duorum dentium, nascuntur plures alii minores, & numeravi hos usque ad septem per totam vaginam, & omnes juncti invicem in uno fasciculo (veluti in pratis nonnulli fungi minores ad radicem fungi majoris) nascuntur, nec æquali magnitudine, sed unus in ordine altero minor, nec sunt adeo duri & radicati in maxilla, sicut dens major,

jor, quin imò perparum adherent, & illi-fi, facillimè excidunt, eum
 dens major non sine violentia evellatur. Et si quandoqve, quod ta-
 men raro contigit, invenitur aliquis majori æqualis, putandum unum
 de duobus vacillare, moveri, & casu proximum esse; Proximum casu
 dico, quoniam dantur Autores, qui doctè affirmant, quod quovis
 tempore Viperæ dentes excidant & renascantur. Disti dentes inte-
 rius sunt cavi & perforati (canalium instar) usqve ad extremum api-
 cem, & viderunt eos per Microscopium moderni Scriptores, & videri
 possunt etiam sine Microscopio, quando ficci sunt; ob id leviter con-
 tusi finduntur per longitudinem radicis, usq; ad acumen in tres aut qua-
 tuor festucas, monstrantes ad Oculum internam Cavitatem, quam
 etiam antiqui observarunt & præcipuè Plinius & Autor de Ther. ad
 Pison. quando scripsit: *καὶ δὴ καὶ μάλας ἕνας ἰσχυροὺς ἐμφερήσας*
τῶν ὀδόντων τὰ δρύμματα, καὶ ἔτι ἰστων αἰθερῆ γίνεσθαι τὰ δήγματα.
 Proinde non credo verum esse, quod, quia interius cavi sunt, illi den-
 tes sint receptaculum Veneni, nec quod per strictissimum foramen
 incisionum in Vulneribus quas mordendo Viperâ facit, cur rat, quo-
 niam apprehensâ viperâ & ore ipsius vi divulsô, etiam si contegantur den-
 tes, incipit flavus ille & pestilens liquor supra dentem discurrere, non intra
 cavitatem, sed evidenter forinsecus à radicibus ad acumen, & de hoc
 Oculi mei multoties plenissimam apprehenderunt Experientiam.
 Enimvero sicut dentes non sunt receptaculum aut Vasculum Veneno-
 sitatis, sic neq; ex se venenati sunt, quando quidem ab hominibus sunt
 deglutiti, & ego profundè gulæ intrusi sex (dentes) capo, qui non so-
 lum non mortuus est, sed nec indicium ullum futuræ mortis præbuit. Præ-
 terea Viperæ mortuæ & viperæ vivæ evulsi dentes, iisq; punxi collum,
 pectus & femora quorundam Gallorum (Juvenum) & (licet) dentes
 quæq; infixi in vulnere manserint non (tamen) mortui sunt; & nepos
 supra nominati Jacobi, Viperarii, multoties cum dentibus quocunqve
 tempore evulsis & calidis manus suas compunxit, pungendoq; inde
 sanguinem prolexit, nec aliud malum supervenit, quam accidere solet
 puncturæ ab aciculis aut spinis. Et jam clarescit quod Baldus Ang.
 Abbatius & Schröderus ex proprio Cerebellò, non vero ab Experien-
 tia edocti, scripserunt, quod dentes viperæ mortuæ interficiant; itaq;
 vulgus certus esse poterit, fuisse illud inventum fabulosum, quod in-
 dies enarratur de morte illius Pharmacopæi, qui contrectando Caput
 Vipe-

Viperæ ante annum interfectæ improvise se punxerit. Fabula tamen non est, & ego testari possum me multies vidisse, quod Caput mediâ horâ post detruncationem, dum adhuc quidam motus superest & ita loquendo, quædam scintillula vitæ, si mordet, occidit ac si (quis) Sphacelo correptus esset, nec contulerit ad sanationem omnis universa sva-vis musica famosi Attii Melani, Equitis Cesti aut argentea vox Ciccolini cum omnibus instrumentis musicis quæ antiquæ & modernæ Scholæ invenerunt.

Ne rideas *Dn. Laurenti*, nec videar *tibi* quicquam inconcinnum dixisse. Recordare quod nostri quidam Philosophi & præprimis Pythagorici fuerunt tam faciles & proclives ad credendum, ut si demonstravero Musicam esse valentem medicinam quorundam morborum Corporis & Theophrastus, quemadmodum in Noctibus Atticis Auli Gellii legitur affirmavit, excellentes Musicos ad exemplum cujuscunque celeberrimi Medici, posse sanitatem illis restituere, qui à Viperis demorsi sunt, & M. A. Severinus Vir Doctiss. & diligentissimus in Viperâ Pythia idem repetit & pro vero habet; Et Zacutus l. 5. H. Medic. Princip. pariter id confirmat, & anxie meditando & controversando longum & futilem necit discursum, ut causas naturales reddat, nec recordatur quod Euridice juvencula uxor omnium nobilissimi Musici, compuncta à Vipera vitæ dies finiverit, non juvante Canoro Marito aut minimum afferente commodum. Sanè idem accideret Medicis hodierno die si medicari tentarent per Sonum Cytharæ morficaturas malignæ illius bestiolæ. Nisi timerem, ut nimium me detineam, commemorarem *Tibi* lepidum jocum, qui accidit mustaceo cuidam Medico, qui cum legisset quod Ismenias Thebanus sanasset acerbissimos dolores Ischiadicos non alio (remedio) quam cantando quasdam amœniores melodias, & ipse flocci faciens remedia excellentissima, hoc solum Musicæ adhibere voluit. Sed de hoc alibi. In Præsenti sufficiat, ut ad finem quam primum pergere liceat, *Tibi* narro, viperam non habere in cauda aculeum aut spinam aptam, quæ possit pangere, & ab omni homine secure & in cibo posse comedi; & licet, quando Viperæ ad conficiendam Theriacam interficiuntur cum capite etiam Cauda abscindatur, non ob id pro partibus venenosissimis habendæ sunt, sed propterea quia osses (partes) sunt & carnibus destituuntur, accedit certa quædam superstitio, quæ unde originem traxerit, ignoro, eodem

eodem ad amiffim modo referente Severino in Vipera Pythia, quo vulgus averfatur efum capitum & caudarum Angvillarum.

Quod fi vero quis effet, qui omnino putaret Caudas viperinas effe venenatas & pertinax effet ad obtinendum, fodalitio tot tantorumq; Antiquorum modernorumq; ftipatum fenem Andromachum non potuiffie mentiri, quando in fecunda parte fui Poëmatis cecinit:

Ὀνλαγλάρ ἀμφοτέρω Φέραμ Ππὶ, τύμμασιν ἄχθῃ,
 λυγρόν ἰπ' οὐραίνῃ ἰὸν ἔχων Φολίδα.

Amborum morsus longi tormenta doloris

Fert, sub enim Caudâ crassa venena ferunt:

Dicito tamen illi mea Causa, quod quicumq; talem sibi impresse-
 runt opinionem, non viderint, quemadmodum ego vidi, homines &
 alia animalia comedere non solum Capita sed & caudas viperarum
 coctas & crudas; atq; etiam quod majus est, dum Vipera vivunt ut in-
 candescunt & irritentur ad mordendum vidi ab hominibus caudas ore
 prehendi, & acerrimè admordere & lacerari.

Pariter ut omnia brevibus comprehendam, dico Tibi, Viperam humo-
 rem excrementum aut partem ullam non habere quæ bibita aut comesta in-
 terficere valeat; caudam non habere quo pungat; Dentés caninos tam mascu-
 lorum quam femellarum non plures esse duobus, cavosq; esse à radice ad apicem,
 nec licet feriant, esse venenosos, sed tandummodo aperire Viam Veneno
 viperino; quod Venenum non est, nisi Sanguinem attingat; Venenum aliud
 non darinisi illum liquorem qui palatum humectat, & in vaginis dentes ope-
 rientibus restagnat, non ex Vesicâ felleâ eò transmissum, sed generatum in
 universò Capite, & derivatum fortasse ad Vaginas, per quosdam ductus sa-
 livales, quos fortè Caput illis communicat. Sed in hoc magis Tibi satis-
 fieri poterit, quando legeris litteras, quas concepi scribere ad Doctiss.
 Dominum Carolum Datium, continentés Descriptionem Anatomicam
 omnium partium internarum & externarum Viperae & aliorum serpentum,
 qui non venenosi sunt, & cognoscere poteris quam falsò Autores non-
 nulli antiqui scripserint, quod his (serpentibus) & viperis deficiant quæ-
 dam partes, quas tamen, si benè vident, habent & speciatim ductus
 urinarios, qui, postquam per totam longitudinem à Renibus separati
 sunt, dehiscunt, non, quemadmodum videtur Oculatissimo Joh. Ves-
 lingio, in intestinum rectum, sed in parvam & elatam fissuram, sitam
 in foemellis inter utrumq; Orificium uteri: Et inter hos canales inveni-

quandoq; quendam parvum calculum, quemadmodum inveni in Carne ipsorum Renum. Legeris etiam, viperam non habere cerebrum Coloris nigri quod Bald. Angel. Abbatius credidit, sed quemadmodum album est, ita non est tam parvæ molis tamq; leve, uti dictus Autor vult, dicens, quod vix æquet quatuor grana milii, cum ego observaverim quod ut plurimum, usq; ad duodecim circiter aut tredecim grana ejusdem milii pendat. Verum in mirabili & subtilissimâ Oculi fabrica nancisceris egregiam Occasionem philosophandi & excitandi nobilissimas contemplationes circa originem Nervorum, Tunicarum & Humorum, inter quos crystallinus perfectè sphericæ est figuræ, ad instar illius, in maxima parte animalium in Aquis degentium.

Videris jam expectare à me doctum aliquem subtilem & maximi momenti discursum, commemorando *Tibi* quo modo *venenum Viperinum Vitam* abigat, & corporibus mortem inferat; *utrum* illud hanc introducat agendo vi occultâ, & humano intellectui non penetranda, *an* vero tantummodo ad cor delatum excutiens illi atomos calorificas omnimodè refrigeret, & glaciet; *an* saltim multiplicando & magis vividos reddendo easdem atomos (cor) nimium calefaciat, ficcet, adeoq; resolvat & destruat Spiritus; *an* vero tollat illius sensum; *an* dolorificâ punctura irritando faciat, ut sanguis nimium interruptè ad Cor rediens ipsum suffocet; *an* impediât motum Cordis, congelatò sanguine in unò aut altero suo ventriculo, ita, ut amplius non possit se constringere & dilatare; *aut* solum id præstet, ut Sanguis non solum coaguletur in Ventriculis Cordis, sed & in omnibus universis Venis detineatur. Si hoc à me flagitas, falleris; certum enim mihi est cum hoc sit ex illis tot tantisq; rebus, quas nec scio, nec ut scire possim spero, quoniam post tot experientias factas hoc solo fine in canibus, felibus, Ovibus, Capris, Pavonibus, Columbibus & aliis animalibus, non tamen hucusq; inveni certi aliquid; quod plenissimè mihi satisfaceret, atq; pro vero scribere possem. Et licet in quibusdam animalibus mortuis à Vipera inveniatur tale coagulum sanguinis in ventriculis Cordis, idem tamen non semper in omnibus inveni, imò econtra idem coagulum sæpius vidi multis in animalibus non hòc modò mortuis. Vidi id in Corde hominum mortuorum ex morbo naturali, & postremo in Cane occiso sagittâ ex Bantam. Et liceat mihi in transitu *Tibi* dicere, quod iste Canis post mediam horam quàm erat

percussus, frequenter vomuerit, & cum labore, tandemq; cum Ullulibus & convulsionibus horribilibus mortuus sit, in universis visceribus ejus non reperiebatur minima læsio, & ille ipse locus in femore, in quem sagitta se insinuaverat, nec, ad minimum, colorem mutaverat; & præterea *Tibi* dicam, diligentissimum & excellentissimum Anatomicum Tilemannum, dum hunc canem secaret, diuq; & exquisitissimè omnia interiora manibus versaret, non sensisse fastidium aut morbum, & tamen aliquando mihi narraſti, quod valde egregius Vir *Tibi* commemoraverit, quendam juvenem, qui Canem simili sagittâ interemtum diffecaverat, graviter ægrotasse. Potuit contingere ipsum ea de causa ægrotasse, verum ego solum refero visa, nec commovet me quod alius scripsit, nam Amor Veritatis est qui vetat me credere illis,

Qui potius ad verbum quam verum dirigunt vultus,

Et sic confirmant suas opiniones.

Præſentes fuerunt huic operationi illi gemini doctissimi & famosissimi Angli, celebris Mathematicus Joh. Alphonſus Borellus & ingeniosissimus Antoninus Uliva, & si potuissent invenire isti Autores qui docuerunt, quod illi qui corpora veneno infectorum demortuorum tractent se exponerent manifesto vitæ periculo, credo quod illi confessi fuissent quod ipsorum suspicio vana fuisset; & si Capivaccius fovet eandem opinionem; dicendo, quod apud veteres condemnati ut biberent venenum, morem habuissent, ut ante deglutitionem venenatæ potionis se lavarent, ea de causa ne illi qui mortuos hos lavassent post mortem, & ad quos hoc officium spectabat, inficerentur, & pro hujus confirmatione quædam verba adduxit ex divino Philosopho in Phædrone à Socrate prolata, excusationem peto à Capivaccio quod non consentiam hic cum ipso, scriptore alias magni nominis & famæ, nam quod credit quod Socrates verè crediderit quod ex corpore suo veneno infecto posset exire aliquis lethalis halitus, nocivus illis quibus incumberet ut ipsum lavarent, injuriam facit magnam sapientissimo huic Viro, qui (quod perspicuè declarant verba à Phædrone relicta) non eam ob causam lotionem instituit, ut crederet has nugas, nec monstrat quod hoc credidissent prudenter isti viri ipsi adstantes: Sed se lavabat tum ut tolleret quædam dubia vulgaribus istis mulierculis; quæ debebant ipsum mortuum lavare, quæ tanquam nimis formidolosæ, fordidas, & lucrosæ solitæ erant facere multos rumores & proclamare fœtores

cadaveris, quando fortè ipsis injunctum fuerat lavare eorum Cadavera qui venenò erant sublati: ~~ut~~ tùm, quod verisimil mihi apparet; Socrates lavare se volebat, ut dum seipsum vivum posset lavare, nollet eundem fastidiosum laborem istis sceminis relinquere. Et ut videre possis, quod à Veritate non sim alienus, non intermittam verba ipsissima Socratis adscribere, ut in lingua græca fuerunt consignata, & à me quoq; in nostrum idioma translata: *καὶ χροδὸν ἡμοὶ ὡρατραπέδω πρὸς τὸ λυτρὸν. δοκεὶ γὰρ ἤδη βελτῶν εἶναι λυσαίμενον πίνειν τὸ Φόδεμακον καὶ μὴ πρᾶγματῶ τοῖς γυναιξὶ παρέχειν νεκρὸν λῆειν.* *Nunc tempus est ut eam ad lotionem, namq; mihi convenientius videtur bibere venenum postquam fuero lotus, ut non dem mulieribus fastidium lavando cadaver.* Nollem ut quis in eam deveniret sententiam, ut putaret me in animo habere Capivaccio, & reliquis nominatis Authoribus auferre illam maximam æstimationem, quam suo merito tenent, talis non sum, nec valens quoq; ut hoc efficerem, & comparatione facta ad illos, sum in istis rebus stupidus; insuper quod in omnibus ferè scriptoribus similes parvi momenti navi facilè inveniantur & speciatim in iis, qui multa scripserunt.

Omnes sumus homines & consequenter subjecti erroribus, solus DEUS sapiens est, quod optimè cognovit Pythagoras, quando respuit nomen sapientis & assumpsit aliud, nempe Amatoris sapientiæ. Laudo omnes sectas Philosophorum, & in omnibus invenioplurimas res, quæ ubi denudatæ, monstrant veritatem, sed etiam in iis invenio multa, quæ cum veritate parvum vel nullum habent consensum. Amo Thaletem, amo Anaxagoram, Platonem, Aristotelem, Democritum, Epicurum omnes illos Principes sectarum philosophicarum, attamen hoc non sit ut vellem ferviliter jurare in illorum verba, & pro veritate habere omnia illa quæ dixerunt, aut scripserunt, sicut quotidiè fieri solet à vilissimâ plebe petulantissimorum sectariorum, qui præ nimio; aut ut ita dicam, rabioso amore, quem gerunt versus caput suæ scholæ, negant audire illi contrarias opiniones, & si constringantur ut audiant, & evidentibus rationibus vincantur, dum non alium exitum inveniunt aut subterfugium ad cavillationes, scommata, sophisnata, & sub finem ad clamores deveniunt, & si quis ipsis cupit experimentum exhibere, manibus oculos contegunt. Et certè scio quod egregius doctus Magister in Scriptis Peripatheticorum & Vir venerandus, ut non cogeretur confiteri veras esse antea non visas stellas & alias curiosas

riosas novitates in cœlo à Galileo repertas, noluerit unquam Telescopium oculo admovere: & alius cui dixeram, quod parvi isti bufones qui æstate quando pluvia incipit decidere, saltant in publicis pulverulentis viis non nascantur in ipso momento dum incorporatur pluvia cum pulvere, sed quod jam ab aliquot diebus nati fuerunt, & promitterem, quod vellem ipsi dare experimentum verum hujus rei, ut posset videre & tangere manibus, quod omnes illi quos videret & putaret hoc ipso momento natos, gerere stomachum herbis repletum, & intestina similiter excrementis, non tamen potui eum eò inclinare ut concessisset aperire unum quem elegisset in ipsius præsentia. Melior mos fuit Potamonis Alexandrini, qui Autor fuit Sectæ Electivæ dictæ, Huic prudenti Philosopho, modo addisceret Veritatem, nihil referebat, an ipsam inveniret in Schola Jonica ex ore Anaximandri, aut ~~ex~~ Italica ex Cathedra Pythagoræ, sic ex omnibus Sectis indifferenter decerpebat pulcherrimos flores veritatis, aut ad minimum opiniones probabiliores. Eodem modo procedo ut ipsum imiter quandoquidem sciam, quod quotidiè posset non sine causa mihi objici

Sed quis tu es, qui vis sedere in sella

Ut è longinquo judices à multis milliaribus

Cum Visu vix spithamam longo.

Nihilominus abhorrendo à mendaciis vivam maximè contentus cum me ipso & cum mea naturali inclinatione, quæ in laboriosa indagacione Veri-

Tanto plus potest, cum bonâ intentione adjuvatur.

Jam mecum constitueram finire Epistolam, sed hoc mihi denegavit nova Series rerum curiosarum, quæ non sunt indignæ ut innotescant; Ex his est, quod quidam referunt, quod *in Viperarum femellarum intestinis*, quamvis sint vivæ, non *innascantur lumbrici* aut Vermes, sed Experientia docuit me contrarium, & præteritis diebus inveni plus quam triginta vivos in stomacho, in intestinis, & jam dum in Aspera Arteria in una eademque vipera femella: & minores illorum lumbrici longitudine & crassitie erant instar fusorum minorum, quos Fœminæ adhibent Colicis, & majores erant longi quatuor digitos transversos, & crassi instar Chordarum quæ adhibentur fidibus majoribus pro cantando Basso. Primi erant Coloris albi, alteri subrubentes, & postquam Ventri viperæ fuerunt exemptæ vixerunt adhuc per tres horæ quadrantes

tes; & de his vermibus non intelligendus est meò judiciò locus Senec. L. II. Nat. quæst. quando dicit: *In Venenatis Corporibus Vermis non nascitur. Fulmine ista intra paucos dies Verminant.* Etenim manifestè videtur, quòd Senec. loquatur de Vermibus nascentibus ex Carne putrefactorum corporum mortuorum, dum mentionem facit corporum fulmine percussorum, & per consequens de interemtis, quæ post paucorum dierum spatium possunt vermibus scatere. Et si meipsum fallo in explicatione loci hujus Senecæ prævalebunt Mercurial. & Severin. qui statuunt Senecam intelligere illos Vermes, qui nascuntur in corporibus animalium venenatorum viventium. Sed quicquid sit non negari poterit sive hoc sive alterò modo intelligatur, Seneca non multum abest à vero, nam sicuti dixi, sæpè in viperis vivis tam masculis quam fæmellis inveniuntur isti Vermes & Cadavera demortuorum Vermibus scatent licet fulmine non sint tacta, & non solum verminosa fiunt illa cadavera quando putrescunt, sed & processu temporis, aridi pulveres viperini verminationem experiuntur licet sicci, & cum Elixir vitæ spirituoso, ut ita dicam, balsamatisint.

Post hoc non penitus erit nostro propositio incongruum, si inquiratur an *Corpora Viperarum*, aut loca ubi se abscondunt, aut Cistæ in quibus conservantur veræ expirent odorem fœtidum, & abominabilem, uti Aldrovandus statuit cum plurimis Recentiorum, & olim quoque Martialis. Quod vulpis fuga, Viperæ cubile.

Mallem, quam quod oles, olere Basse.

Quibus respondeo quod neque viperæ, neque excrementa ipsorum Intestinatorum fœtorem habeant, neque exinde relinquunt malum odorem in locis iis ubi habitant, & ego in Scatulis in quibus conservantur, modo non sint in illis mortuæ, aut scatula nimis angustæ & sine debitis spiraculis pro aëre, nunquam sensi illum fœtorem nauseabundum cujus meminit Aldrov. Hoc quidem affirmo, si viperis masculis, sicut & aliis serpentibus conprimuntur duo membra genitalia, & fæminis viperis duæ istæ vesiculæ feminales, quæ vicinæ dependent ad duas portas uteri, exilire exinde aquam subtilissimam odoris fœtidi detestandi sylvestris & propriè serpentini, & exinde errorem desumpsit Gesnerus, qui non potuit distingvere, num fœtor iste veniret ex excrementis Intestinatorum an ab ista aqua quod melius observarat Ælian. l. 9. Histor. Anim. *μιγνόμενοι δὲ ἀλλήλας οἱ ὄφεις βαρυταῖν ἀφίαισι.* Unde pro salvanda

vanda Autoritate Martial, posset fortean dici, quod explicatur malum illum odorem, quem habebat Bassus in istis partibus, de quibus melius est filere, quam dicere, cum fundamento anteponeret illi hunc quem expirant Viperae à locis generationi destinatis, & eo magis quod vox illa *Cubile* à Martial. adhibita non solum significet locum ubi dormit & requiescit Vipera, sed propriè magis accipienda est in illa significatione, quâ multi Latini utuntur, & in specie Cicero in plurimis locis & de Filia Regis Nisi apud Ovid L. VIII. Metam.

Nam pereant potius sperata Cubilia, quam sim
Proditione potens

Et Atalanta in L. X.

— — — — — Quod si felicior essem
Nec mihi Conjugium fata importuna negarent,
Unus eras cum quo sociare cubilia vellem.

Eâ ipsâ significatione legit vulgata versio in Genesi : quia ascendisti Cubile Patris tui, & maculasti stratum ejus. Et verbum *cubitare* in Plaut. Curcul. in Pseudol. in Stichos, & verbum *cubare* in Amphitr. eandem habent significationem, & ut relinquam Græcos, ne nimis extravagari videar nostri Florentini quoque; adhibuerunt *jo jacere* in eodem sensu. Exempla sunt apud Boccac. in Relat. 29. tit. Giletta *jacebat* cum ipso, & habebant exinde duos filios & relat. 63. 67. 72. & in Magistro Aldobrandino : *Et hoc probat per Experientiam, quod ille dicat ut ipsi inciduntur duæ Venæ, quæ sunt retro aures, cui hæ venæ sint incisæ Et apertæ non habent potestatem jacendi cum feminis*; & ex manuscripto antiquissimo de Vita S. Anton : *Tu jacuisti O mala Fæmina cum Amasio tuo, & non times appropinquare altari sancto.* Itaque ex solis partibus genitalibus viperæ provenit malus odor, & non ex toto Corpore, nec ex ipsorum habitu, nec ab excrementis Intestinorum, quæ ut non habent foetorem, sic nec odorem ullum quod omnis qui curiosus est investigare poterit. Unde nescio ex qua Causa delicatæ fragrantæ stercoreis viperini Lucius Meijnerus argumentum desumserit, quod temperamentum Viperarum sit siccum, & doctissimus Petr. Castellus in L. de Hyæn. odorifera, quando scribit, quod sterco quorundam serpentum odorem Moschi habeat; si loquendo de Serpentibus simul Viperas includat, credo quod sit delusus; idem dico de Eruditissimo Joh. Rhodio qui in Observ. medic. affirmat certissimum se esse redditum de odore
isto

isto stercore serpentini in itinere quodam quod fecisset in monte Baldo, quem observaverit abundasse maxime Viperis.

Si transcurram huc & illuc & sine ordine, & confusè, ne supercilium moveas aut Scandalum capias, sed recordare quod statim in Principiò protestatus sim, me velle scribere quicquid in manum memoria suppeditaret, itaq; recordor, quod Gal. & alii egregii Viri moderni doceant, quod esus Carnium Viperarum in extingvibilem & ardentissimam sitim inducat. Hæc doctrina passa est exceptionem in virtuoso & nobilissimo Viro, cui Corporis habitus gracilior, & in primo flore juventutis, qui hâc ætate per quatuor Septimanas continuas singulis matutinis horis bibit drachmam unam pulv. viperini infusum in brodio facto cum media Vipera capta ex Collibus Neapolitanis; circa prandium assumsit jusculum factum cum pane immerso in brodium viperinum, loco salis condita cum pulvere viperino & delicata facta cum Corde, Epate, & carnibus concisis hujus Viperæ, ex quâ brodium factum: Bibebat Vinum in quo suffocataerant Viperæ circa merendam sumsit Emuls. factam cum Carnis viperinæ decocto, & sub Cœnam jusculum simile priori in prandio sumto; & tamen confessus est quod nunquam totò illò tempore habuerit sitim, ne dum appetitum ut continuo biberet, nec plus bibit quam quod ipsi videbatur necessarium pro Sanitate. Septuagenarius quoq; non habebat sitim unquam, qui tamen in mense uno cum dimidio absumsit plus quam nonaginta Viperas ætate captas, & tostas eò modo quo solent coqui præparare angvillas. Idem accidit Fœminæ quæ fuit annorum 25. & ipse curavi, ut torrerentur pro Curiositate mea explenda aliquot Viperæ, nec unquam odoratus sum illam suavissimam fragrantiam, quam quidam Viri fide digni Severino dixerunt exspiratam fuisse ex tostis Viperis, usq; adeo ut omnis vicinîa accurisset propter insolitum & delicatissimum hunc Odorem.

Si porro Comestio Carnium Viperarum producat in Juvenibus fæminis, quod quidam Authores statuunt, illam partium convenientem proportionem & Colores, quam pulchritudinem vocant, & si illam cum senio perditam, restituat, id hæctenus non satis clarum factum fuisse vidi: imaginari tamen possum quoad proportionem & agilitatem partium, quod Vipera non inferior sit Lepore, de quo Martial. jocando ita loquitur:

Si quando Leporem mittis mihi, Gellia, dicis

Formosus septem Marce diebus eris:

Si non desrides, si verum Lux mea narras,

Edisti nunquam Gellia Tu Leporem.

Multi viri docti, sapientesq; pro certo affirmant, quod in præparatione trochisc. viperinorum *pro usu Theriacæ, rejicienda* sint tanquam inutilis & noxiæ omnes viperæ, *quæ gerunt in corpore ova*; fundamento innitentes Galeni scribentis; non debere in compositionem Theriacæ ingredi carnes viperarum gravidarum. Ego, loquendo tamen semper cum debito respectu, contrariæ sum opinionis & credo, si nostri diligentes Pharmacopœi vellent componere Trochiscos ex viperis sine ovis, opus esset, ut sumerent saltem masculos & non fœmellas, cum omnibus fœminis ova insint & præcipuè si captæ sint in pratis, illo ipso tempore, quod opportunum judicat Damocrates, Crito, Galenus, Animadverterunt hoc doctissimi illi Medici, qui A. 1597. deputati fuerant ad correctionem Antidotarii Florentini; idemqve cognovit Aldrovandus, qui scribit vyperas fastidium non movere si ova habeant, modò non sint illæ à masculis compressæ & ut hoc animadvertatur, hoc pro signo genuino notat, si ova non sint grandiora quàm semen papaveris aut grana milii; adjungendo quod si fœminæ nunquam fuerint conjunctæ cum masculis, ova nunquam excedere dictam magnitudinem, & similis sententiæ fuisse quoqve Correctores nominatos Antidotarii apparet, quando rejiciunt solum vyperas quæ habent ova grandia & sangvineis lineis inscripta, sed ut verum fatear, meis experientiis non cõvenit dictum Aldrovandi, siquidem in fine mensis Januarii multas vyperas aperui, & in omnibus inveni ova fuisse grandiora fructibus olivæ, & sangvine variegata, & tamen credibile quod ista ova nondum fuerint fœcunda, aut ut ita dicam pullis fœta, namq; si talia fuissent, viperini isti fœtus non demum mense Augusto nati fuissent; nec semper certissimum & indubitatum signum est fœcunditatis striata sangvinis inscriptio, namqve & in ovis non editis, quæ inveniuntur in ovariiis gallinarum castratarum, & aliarum gallinarum, quæ non admitterunt gallum, videtur illa striatim variegata sangvinis inscriptio. Itaque postquam observaverim, quod circa illa tempora quæ venationibus viperum opportuna judicavit Damocrates, Crito & Galenus & alii Græci & Arabes quæ ex priorum scriptis transcripserunt, semper inve-

niantur in istis serpentulis ova majora & crassa, crediderim quod dici possit, Galenum, quando loquitur de viperis prægnantibus, intellexisse solum illas, quæ in corpore habent viperillas ovis adhærentes, eo modo non multum differente ab illâ, quam si memoria adhuc tenes, quod auno præterito una viderimus in pisce, squadro dicto, & in aliis piscibus marinis; & *exceptis his quæ viperillas habent in ventre, omnis vipera assumi poterit ad Theriacam*, parva aut grandior, quanquam habeat ova, cum haut verum sit, quod illæ, quæ grandiora ova habent, macræ sint exhaustæ & inefficaces: namque tales inveni sæpè crassissimas & majores reliquis, & plus robustas; & ex occasione crassitie illarum, dignissimum est consideratione, quod postquam tenuerim quasdam vipers per 9. menses sine cibo inclusas, tandem cum ipsas exenterassem invenerim multo pingviores in eâ parte, quæ rete dicitur, à Medicis omentum appellatum & Zirbus.

In hisce meis naturalibus observationibus absumsi maximum numerum viperarum, faciendo singulis diebus stragem grandem, & ut extraherem quod dicitur, subtile à subtili, semper seposui & conservavi omnem earum carnem & ossa, ex quibus siccatas in furno & postea ad ardentem ignem longo & laboriosissimo opere exustis & in cineres redactis cum aquâ fontanâ sal extraxi, illudque purificando reduxi quasi in crystallos, volui exinde experimenta facere de ipsius virtutibus, & inveni quod ipsum certo, sicut omnia alia salia ex cineribus extracta animalium & plantarum, quæ indifferenter exhibita, ad pondus duarum drachmarum cum dimidiâ præter propter, corpus evacuare soleant, non aliter ac si bibitum fuisset unum de consuetis & ordinariis medicamentis, quæ Lenientia Medicis vocantur. Hæc salia ex cineribus parata in purgando habent omnia parem & æqualem inter se virtutem, quod centenis vicibus vidi, sic tam de rhabarb. sena, turpetho, agarico, Jalapa, mechoacanna & aliis similibus; quam de plantagine, cypresso, lentisco, subere, cortice mandragoræ, sorbis & cornis, nec unquam aliam differentiam potui invenire nisi in figura & quæ nihilominus (quantum cum curiosâ diligentiam potui observare) reddit nec magis vividam, nec magis debilem ipsorum facultatem & vim solutivam; inde non sine ratione vilipendo illos Authores Chymicos, qui habuerunt oculos adeo Lynceos, ut potuerint invenire, tot & diversas & non raro intra se contrarias virtutes, & in uno sale quidem plures quam

quàm in alio; & rideo exiguam experientiam tam famosi Basilii Valentini, qui in suâ Haliographiâ præter infinitam congeriem vanarum imaginationum scribit, quod sex solummodo grana salis rhabarb. aut fenna, aut Esulæ sufficiant pro bonâ & appropriatâ evacuatione. Sed de hac materiâ sufficienter verba feci in discursu, quem præterito anno delineavi de natura salium & illorum figuris.

Postquam legissem in historia animalium Aristotelis, quod ut plurimum bestiis venenatis nociva sit saliva humana, desiderium mihi venit probandi an hoc esset verum, & particulariter in viperis, & hoc eo magis quod Nicander hoc dixisset, & quod idem inveniretur confirmatum in plurimis Galeni locis, à Plinio, Paulo Æginetâ, Serapione, Avicennâ & Lucretio, qui philosophando ita cantat:

Est itaq; ut serpens hominis quæ tacta salivis

Disperit, ac sese mandendo conficit ipsa.

Et isti antiqui Philosophi suppetias acceperunt à plurimis modernis & potissimum à Cardinale Ponzetto, à Bertruccio Bononiensi, à Gesnero, à Zacuto, à Thom. Campanellâ, à Marco Antonio Alaimo, à Lælio Biscoliâ, & à Doctissimo & celebratissimo Ulyssè Aldrovando, qui non solum certissimum esse persuasum sibi habet, quod hominis saliva interficiat serpentes, sed supra hoc discursus quoq; facit & rationes; dare conatur, reducendo hoc tandem ad vanum & chimæricum nomen tam decantatæ Antipathiæ. Sed Petrus Joh. Faber & Marc. Aurelius Severinus parùm intelligentes Antipathiam adducunt pro efficacissimâ causâ Sal armoniacum, quo plenissimam esse statuunt omnem salivam, præ reliquis verò omnibus salivam humanam. Inclusi itaq;ve sex vipers electas in grandiore scatulam, & per quindecim dies horis matutinis secundum ordinem ab unâ ad alteram, omnibus curavi aperire gulam, & procuravi, ut aliquot homines jejuni illam implerent sputo, & postea ipsis recludendo os, per vim adegi ut deglutirent illud, & omnes vixerunt & adhuc vivunt, nec ab ullo morbo unquam fuerunt correpti, sed per dulcedinem novi & inusitati alimenti excitati apparuerunt mihi quasi pulciores, alacres & præter morem fugitivæ. Et quia Aldrovandus adhuc scribit, quod Circumforanei statim quando comprehenderunt serpentes, ipsos salivâ adspergant, cujus virtute mansvescant, & malignitatem veneni perdant, & in hoc volui experimentum quoq; facere, & confirmatus maneo quod hoc

parum vel nihil veritati accedat, quia moriebantur omnia animalia, quæ mordebantur à viperis simili modo præparatis, & viperæ per humectationem cum salivâ ne micam virtutis perdunt, sed per contemptum quasi magis superbæ factæ, vibrabant acutum & bipartitum fulgur lingvæ.

Sed hoc non magnam mihi affert admirationem, quod tantis scriptoribus veritas hujus rei fuerit incognita, namque accommodantes se erroribus vulgi nullum fecerunt experimentum, & eo magis, quod irritare ova viperarum non sit ludibrium jocosum, nam si quis ab iis morderetur, damnum in ipsum redundaret, ipsique acclamari posset, quod dicit Ecclesiastes: *Quis miserabitur incantatori à serpente percusso, & omnibus qui approximant bestis?* Obstupesco ad Galeni verba quando *L. X. de simpl. med. facult.* Ubi dixisset, quod sputum hominis jejuni scorpiones occideret, subjungit, quod hoc propriis suis oculis vidisset, & hanc experientiam pluribus vicibus aspexisset comprobatam. Si homines & scorpiones qui istâ ætate Romæ & Pergamo nascebantur, similes erant facti illis hominibus & scorpionibus nunc in Hetruriâ degentibus, licitum mihi sit veniam petere à Galeno (viro qui alias in medicinâ post Hipp. non habuit parem) quod hoc nolim credere, ab ipso factam fuisse experientiam, & si hoc tentaverit, forte unâ vice factum fuit, in quâ per casum fortuitum & non propter salivam, scorpio mortuus fuerit, namque pluribus vicibus continuavi per 6. dies continuas sputari salivam à jejunis hominibus & sitibundis supra scorpiones, & scorpiones non sunt mortui. Moriuntur equidem certè spatio quadrantis horæ, si singulis illorum supra dorsum tres aut quatuor guttæ olei olivarum instillentur.

Unde propter hoc si admirationem incussit Galenus, multo magis admirationem injicit Albertus Magnus, qui libro de animal. recenset, quod immerferit aliquando in lagenam olei scorpionem, qui ibi vixerit ultra 21. diem se movendo, & in gyrum volvendo in fundo hujus olei. In simili vase, ubi parum abfuit quoniam esset plenum, ipse inclusi viperam, quæ ibi supernatabat per 60. horas viva, sed tandem victa propter lassitudinem, paulatim sese demittebat ad fundum vasis, & antequam moreretur, conabatur magnâ vi, quantum ipsi natura concedebat, ut posset ad minimum extremam profundius partem extra hunc liqvoem proficere, & quando hoc ipsi contingebat, ut posset caput exserere, aperiebat quan-

quantum poterat buccam & os, ad imbendum istum aërem, qui sub oleo ipsi fuerat denegatus. Oleo olivarum violentius operabatur in aliâ viperâ maximè terrificum oleum Tabaci, nam posteaquam celebris ille Anatomicus Filemannus vulnerasset in pelle & per medium dorsi transfodisset eam, cum acu in extremitate in conum desinente cui filum inductum, quod filum erat intinctum in hoc oleum, & trajicendo filum per vulnus, spatio minori octavæ partis horæ, post aliquod extraordinarios motûs, mortua occubuit, & convulsa & rigida, sicuti si fuisset ex ære, & in momento postea fiebat flaccida & flexibilis, tanquam si ante duos saltem dies fuisset interfecta. Per omnia simili morte occubuit vipera alia cui per gulam erant immersæ guttulæ 4. aut 5. prædicti olei tabaci, sed quamvis moriebatur ista vipera, non moriebantur quoque quædam angvillæ, quibus per jocum idem experimentum applicabam, & in eo ipso momento aquæ injiciebantur; & tamen prius erant mortuæ antequam subito aquæ injicerentur multæ aliæ angvillæ supra dorsum vulneratæ cum illa ipsâ acu cujus crena habebat filum intinctum oleo Tabacino, & fuit observatum quod tunc quando morerentur angvillæ, fierent coloris subalbicans, quæ vivæ accesserant ad colorem subnigricantem.

Sed relinquo angvillas & redeo ad viperas, & alios serpentes, circa quorum naturam infinitæ fabulæ & risu dignæ sunt conscriptæ ab Authoribus, & imprimis à Plinio, quem admirandâ simplicitate subsequitur Mercurialis in Matthiol. & Castor Durantes dicentes per Experimentiam quod serpentes publicam & privatam exerceant antipathiam cum fraxino & cum ejus umbrâ, & quidem tali signo, ut si circulus factus fuerit à fraxino, & in eum immittatur serpens & acervus carbonum accensorum, illa bestia lubentius igne se sit immisura quam frondibus arboris sibi inimicæ & exosæ. Idem Plinius & Castor Durantes describendo ex Plinio simul cum Scaligero narrant, quod si in circulum factum ex foliis betonicæ immittatur serpens, quod videretur rabiosè intorquendo & cum caudâ sese flagellando se interimere. Credit Andr. Lacuna, quod si vipera sit tacta cum ramo fagi arboris, remaneat attonita & immobilis, tanquam si audivisset horrendos, & ut mihi credibile videtur, inutiles & mendaces susurros incantatorum Marforum. Constantinus in libr. de Agricult. affirmat, quod moriantur illi serpentes supra quos sint injecta folia quercus, & Aëtius & Autor medic. simpl. Pater-

niani cum magnâ turbâ modernorum aliorum dicunt, quod Conyza cum graveolenti suo odore in fugam conjiciat vyperas & reliquos serpentes, & tamen per factam experientiam inveni pluribus vicibus, quod non solum folia fraxini, betonicæ, fagi, quercûs, conyza, dictamni, calamenthæ & aliarum gravi & fœtido odore præditarum herbarum à Nicandro mentitarum non vitaverint viperæ, sed quod intra illas frondes tam siccas quàm virides non solum libenter se contegant, sed & lubentissimè ibi commorentur.

Sed dum hæremus intra fabulas non intermittam adducere in memoriam illam quæ agit de amoribus viperæ cum Murænâ, & narrat astutias & teneras illecebras amore concitati serpentuli cum natante suâ amasiâ, eo tempore quando à fervidis solaribus radiis pulchrior factus, & ornatu nitidus exspatiatur ad ripam maris & cum sibilis amatorii invitatur, ut concedat amore se prosequi, & dum illa caput ex undis elevat, & littori approximatur, ille cum conveniente moderatione accedente, evomit supra saxum, & ibi quasi in deposito relinquit illum venenatum liquorem, quem conclusum in ore gestavit, ne amaritudine ullâ inficiat desiderata sponsalia; quæ ubi consummata fuerint, & redierit ad locum ubi deposuerit venenum, si per infortunium illud non invenerit, tam durissimè affligitur, ut brevi temporis spatio desperatè moriatur. Audite quomodo Græcus Versificator dictus Manuel Philo in quibusdam versibus ad genium suum conformatis, & dedicatis Michaëli Imp. Constantinop. cum titulo: *De Proprietate animalium*, omnia ab ipso sint descripta & tam libero & seculo stilo, ut appareat quasi tantum non vera narraret:

Muræna serpenti incola nubis æquoris,
 Ad littus udoq; satiebat à salo
 Amans latebram deperibatq; abditam
 Serpens, priusqve quàm coiret lividum
 Ponebat omne virus ô invicte Rex
 Stridentibusqve vocabat amantem sibilis
 Confecto ab ambobusq; matrimonio
 Serpens repetebat virus atq; antrum suum
 Muræna vero ad mare redibat humidum.

Diffusius adhuc & cum majore dexteritate præ hoc, Oppianus in illis libris, quos de piscatione Imp. Anton. Caracallæ inscripsit, quam-

quamvis appareat, quod non solum ad viperas se alliget, sed loquatur in genere de omnibus serpentibus:

Quæ Muræna facit, non fama obscura feruntur,
 Serpenti nubit, promteq; ex æqvore saltat
 In littus, petit à cupido cupidos hymenæos.
 Ardet amans serpens & multo exæstuat igne,
 Concitus in rabiem furibundus quærit amores,
 Et curvum subito saxum specular, & omne
 Letiferum ponit virus quod gestat in atris
 Dentibus, & bilem saxo deponit amaram,
 Ut tedas capiat tranquillo pectore mites.
 Littore consistens horrendum sibilat ore,
 Concupitusq; petit, subito muræna profundo
 Excitâ voce furens, ruit ocior illa sagitta.
 Ex terrâ serpens ponti descendit in æstum,
 In venerem prompti gaudent complexibus ambo,
 Serpentis caput ore tenens stat sponsa protervi.
 Sic ambo tedis læti, Muræna profundum
 Desilit in pelagus serpens per littora reptans,
 Omissum repetit virus, quod dentibus atris
 Fuderat, at bilem nigram si fortè viator
 Jecerit in pontum, jactat per littora corpus
 Et non speratâ clauduntur lumina morte.
 Privatus serpens armis, quibus ipse putabat
 Se fortem, & tanto serpentis nomine dignum
 Et vitam, & tetrum perdit prope saxa venenum.

Præmitto studio cum silentio alias fabulas circa coitum & partum viperarum, quod illæ jam sint eruditè refutatæ à multis Authoribus & potissimum à M. A. Severino, & ante ipsum à Francisco Ferdinando de Corduba in *cap. 12. Didascalix*. Sed non possum tacere narratiunculam Portæ, quod sonus chordarum factarum ex intestinis harum bestiolarum causa sit, quod gravidæ abortiant, & foetus pereant: nec illam quam recenset Aristoteles: quod si serpenti sit cauda detruncata, rursus regerminet & renascatur, & quod ipsis oculi exempti repululent.

Et Rhasis, qui intra Arabes Medicus est magni nominis, narrat, quod

quod ad solum intuitum eximii smaragdi oculi serpentum liquefiant,
& erumpant ante frontem.

Bone D E U S ! & tales sunt Scriptores quasi in omni scibili, qui
undique contendunt, has nugas esse veras propter verendam Authori-
tatem Veterum & eandem fidem adhibent, quæ adhiberi solet manife-
stissimæ veritati : & crederent omne hoc quod de Regione de Ben-
godi & de Petrá Heliotropiá aliquando fabulabatur Majus de sapienti-
bus cum Simplici & credulo Calendrino & si invenirent typis impres-
sum, pro certo tenerent quod turres campanariæ tanquam novi Dædali
nostræ ætatis per aërem volare posset. Sed mundus semper mansit in
eodem statu, & usque à temporibus Pythagoræ inventa fuit talium sim-
plicissimorum hominum caterva, judicii infirmi, & omni credulitate
impleti, quorum animæ sicut sub finem dialogi Timeo scribit Plato, post
mortem ex corpore transferantur ut hospitentur in avibus, unde non
est mirum, si tales homines adhuc hodie in Hetruriá per risum appel-
lentur Grandes volucres.

Non loquamur de ipsis, sed observemus, & progrediamur & lu-
bens abrupto fabulas, quia optimè scio, quàm *Tibi* infensæ sint, *Domine*
Laurenti, & ex adverso omnes sciunt quàm sapienter sis providus, ut
non statim omnia credas, quæ in libris Philosophorum scripta sunt, &
ubi non conveniunt cum geometricis demonstrationibus, cum valido-
rum argumentorum robore & repetitis facilè nil persuadent; unde spe-
ro quod historia, quæ mandata est ut colligatur & nobilitetur naturalibus
experimentis, quæ per plurimos annos cum nobili & gloriosâ recrea-
tione in Philosophicâ Academia Aulæ Florentinæ, omnem applausum
sit expertura ab iis qui seriò sunt veritatis amatores. Et hic sit termi-
nus tam longæ & tædio plenæ Epistolæ, quod nolim cum similibus
rebus inanibus & parvi momenti *Tibi* amplius molestiam
creare, nec tempus perdere,

Nam tempus perdere ei, qui plus scit plus displicet.

F I N I S.

APPENDIX
SEU
ADDENDA CURIOSA
OMISSORUM
AD
ANNUM PRIMUM
MISCELLANEORUM
MEDICO-PHYSICORUM
ACADEMIÆ
NATURÆ CURIOSORUM
IN SACRO ROMANO-GERMAN.
IMPERIO.

Cui accessit
INDEX ANNI PRIMI.

WRATISLAVIÆ, Sumptibus ESAIÆ FELLGIBELII.

Amico, Benevolo, Curioso

Lectori

SALUTEM.

PRomiseramus supra Anno I. Miscel-
lan. pag. 343. subjuncturos nos Ap-
pendicem aliquam Omissorum Curio-
forum ad majorem illustrationem præ-
dictarum Observationum: nunc ean-
dem, quò promissorum fidem solva-
mus, unà cum Indice ad Primum An-
num necessario, exhibemus, quem la-
borem ut æqui bonique consulas, &
ulterius faveas humiliter, officiosè &
peramanter rogamus.

Ad

Ad
OBSERVATIONEM XIII. p. 40.
DE MICROSCOPIO.

Diximus in ea *Observatione p. 40. de Inventoribus Microscopii*: Quid de ejus *Inventoribus* censeat *Job. Faber Lynceus Expos. in Recch. Hist. Mexican. fol. 473.* subjungere placet. Operæ pretium est, inquit, suam *Inventorum* gloriam nulli invidere. *Job. Baptistam Portam Lynceum* primum hujus Theoriam ac compositionem in ipsa sua *Naturali Magia*, nec non Mathematicas ipsius radices, in libello suo de *Refractionibus* ante quadraginta & plures annos descripsisse, adeòque primum extitisse Authorem, sicuti hujus ita & aliorum plurium mirabilium, quæ sive in Mathematicis, sive Physicis invenit, & ipse agnoscit & candidè ac libenter omnibus declarat *Job. Kepplerus* Germanus Mathematicus Cæsareus; primum verò diligentissimum artificem Germanum vel Batavum quendam executioni dedisse, & vel casu Tubum construxisse libenter fatemur; *Galileum* deinde, ubi Patavii Mathematica professus, de hoc inaudiisset saltem, suò sponte, non visò prius vitrò, similem construxisse, primòque & Venetiis & Patavii à se repertum ostendisse, ut in illius *libro Italico idiomate* perscripto, cui titulus *Il Saggiatore*, expositum est. Confecit quidem *Galilaus* in Italia *Microscopia*, nunquam tamen ita diligenter ab ullis artificum manibus vel ipsius vel Collegarum jussu potuit, quàm à Germanis, qui sedulam in hoc operam præstiterunt. f. 474.

Ad Eand. Observat. pag. 42.

Inter *Miracula artis*, quæ beneficiò *Microscopii* videri possunt, maximè innotanda historia ab *Eodem Fabro f. 532.* adducta: Dn. *Johan. Carol. Schad à Mittelbibrach* Duc. Bavarix intimus cubicularius acceperat ab artifice *Oswaldo Nerlingero* Suevo Torni artifice tale *artis miraculum*, quod nisi oculatis manibus non credidisset *Faber*. Erat gra-

num piperis vix adæquans magnitudine parvum pifum innixum pediculo, & clausum operculò artificiosè ex ebore elaboratis: erat ipsum granum totum poculi instar subtilissimò ferrò ad tornū excavatum: hoc una ex parte mensæ stabat, altera ex parte cumulus jacebat scyphulorum ex ebore itidem per tornum lynceorum acumine oculorum fabrefactorum. Eorum superior pars lata & cava, pes similiter latiusculus, pars inter hæc posita gracilis. Hi caliculi *microscopio* suppositi, quilibet horum sub crassitie & longitudine extremi articuli auricularis digiti, qui in viro mediocris staturæ est, visus fuit. Consumtæ duæ integræ numerando horæ, donec ad 1200. caliculos perventum, qui omnes ad unum grano isti piperis excavato inditi, nec cavitatem illam impleverunt, quæ pro 400. aliis suffecit, quos idem *Dn. Schad* postmodum commode immisit. Revera hi scyphuli aciem ferè videntis effugiunt. artificis verò optutui majores patuerunt per *Microscopium*, cum omnibus suam figuram scyphi legitimam attribuerit, imò quod mirabilius limbum singulorum aurò obduxerit. *Idem* aliud è grano piperis fecit pocillum pede & operculò ex auro ornatum, in quod indidit pocula parva ex purissimo auro ad tornum politos trecentos, quod aurum non similiter ut ebur artificiosæ manui obediat: Adedque *Microscopium* hoc artificis videtur rem subjectam plusquam triginta mille vicibus in triplici corporum dimensione multiplicasse. Poculum ex auro hæret in Pinacotheca Sereniss. Electoris Bavarix.

Ad Eand. Obs. p. 45.

Quod lapis *Asteries* s. *Astroites* aceto injectus moveatur motu locali, *Dn. de CHILDRET* in *hist. Natural. Angl.* in descript. Provinc. Gloucester p. 141. causam putat provenire, quod 5. cuspides, quibus constat, sint breviores & rotundæ, indeque ob hanc cuspidum figuram moveri. *Vide Eund. quoque in descript. Provinc. Lycester p. 186. de hujus Astroites motu.*

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenb.*]

Ad Eand. Obs. pag. 46.

Oculorū præfidiò, *Microscopio*, *Princeps CÆSIUS*, plures plantas à Botanicis sine semine creditas, distinctissimis seminibus luculenter turgentes observavit, unde tergistræ meritò nuncupatæ. Per *Microscopium* in *Polypodio* minutissimi pulvisculi foliorum dorso adherentes piperis grani magnitudine spectabiles sunt. *Idem Faber l. 4. f. 757.*

Ad
OBSERVATIONEM XXIII. p. 86.
DE SIRENE DANICA.

Recenſiti fuerunt *Piſces*, qui à *figura Humana* conformi *Homines marini* dicti fuerunt. Ulteriùs aliquot exemplis confirmare hoc lubet. *Dn. de CHILDREY* in *Reb. natural. Angl. in deſcript. Provinc. Suffolck* p. 176. notat, quòd antiquus Author *Raoul Coggeshall*, narraverit, Anno 1187. circa *Oxenfurcum* *Piſcem* fuiſſe captum, qui omnibus corporis partibus *homini ſimillimus* fuerit, & qui per ſex meſes in arce ibidem cuſtoditus fuerit, uſque dum occaſionem nactus fuerit elabendi, & in mare refugiendi. Alium Authorem *Stow* confirmare, quod rete piſcatoris ille piſcis illapſus captus fuerit. Similem hiſtoriam atteſtatur *Dn. Childrey* inveniri in *vita Peiriſcii* à *Dn. Gaſſendo* deſcripta, ut aliquantulum hinc fidei attribuendum ſit *Plinio* adſtrumente *l. 9. c. 5. Tritonem* ſeu *hominem marinum piſcem* circa littora Luſitaniæ captum, nec non alium circa fretum Gaditanum, quòd Gibraltar hodiè vocatur. Clariff. *Adam. OLEARIUS* *Bibliothecar. & Antiquarius Sereniſſ. Ducis Gottorpio-Holſati* in *Deſcriptione Pinacothecæ Ducalis Gottorp. Schleſwig.* 1666. edit. deſcribit p. 44. & delineat *Tab. 26. n. 1. Piſcem* ſub nomine *Monachi marini*, cujus ſuperior pars *Monacho* perſimilis, qui neque pinnas, neque ſquammas habeat, & *Enchuſa* in Septentrionali *Hollandia* olim vivus captus & famoſo *PALUDANI* Muſeo, nunc *Gottorpium* delato, illatus fuerit; alium *Monachum Piſcem* *Ulyſſ. ALDROVANDUS* *L. V. c. 17.* deſcribit, ſed qui ſquammis inſtructus, indeque huic *Enchuſano* non convenit.

Athanaſ. KIRCHERUS *Itin. Ecſtatic. II. dialog. 3. c. 1. in Itiner. ſubmarin. p. 623.* mentionem facit *Piſcis marini* ſeu monſtri, quod ipſe olim in *Infula Melitenſi* maris æſtu in littore propè ædem *D. Virginii* ſacram vulgò *della Maleca* projectum viderit, *Diabolum marinum* vocatum fuiſſe, cui omni forma deſtituta facies, torti oculi, genæ inconcinnae rugisque oppletæ, barba ridicula, incompoſiti capilli, ſi capilli vocandi, monſtroſæ manus alis veſpertilionum ſimiles, aſperum ſquammis corpus, humanæ tamen figuræ, ſi membrorum ſitus & ordo attendatur,

fur, atque ingens in quam terminatur cauda, excipitur, non dissimilis.

Idem ingeniosissimus Philosophus **KIRCHERUS** l. a. p. 623. *Sirenes* s. *pisces femellas* enarrat longâ cæfarie, minimè tamen pilosâ, instructas, sed in cirros quosdam carneos & pulposos distensâ: facie pulchrâ, oculorum vivacitate decorâ, nisi quod nasô destituta sint, brachiis solitis hominum longioribus, manibusque non in digitos more humanô discretis, sed ad instar pedum anteriorum cartilagine interceptis ad natandum, rotundis & tumidis mammillis, & quod pellis pulposa putatur, nihil aliud esse, quàm candidissimis minutissimisque squammulis contextum naturæ opus eximiô nitore fulgens. Afferit p. 625. *Tritones & Sirenes*, uti Simiæ in tellure, faciant, ingeniosâ industriâ polleere: ad littora Oceani inaccessis hominibus latibulis domos sibi ex conchis conchiliisque construere, commeatum venatione interceptum intra loculos quosdam condere, arenam lutosam in formam lecti, ut lassa membra reponant, congerere; terram insolationis gratia ad instar amphibiorum petere, fructibus & radicibus terrenis mirificè delectari, ut vera sint, quæ **MAPPHÆUS** in *Hist. Indic.* scripserit de *septem Sirenibus* à Piscatoribus in Indico mari propè *Maldivas* Insulas interceptis, & aliquot Patrum è Societ. **JESU**, tum Medicorum præsentium testimonio oculari comprobatis. *Hactenus* P. **Kircherus**. Non dubito ab *Eodem* intelligi illam *Sirenium capturam & Anatomiam*, quam mihi ex instructissima Bibliotheca descriptam concessit per Litteras *Theologus consummatus Eruditionis M. Benjamin GERLACHIUS*, Amicus meus integerrimus. Ille etenim seq. verba excerptis ex P. **BARTOLI** *Hist. Asiatic. L. VII.* (quam Anno 1666. Latine edidit *Lugdun. Gallor. P. JANNINUS*) p. 259. adducentis *Epistolam Divinas BOSCHEI* *Valentinatis Pro-Regis in Insula Manara Medici*, qui *Sirenium capturam & Anatomiam* ita describit: Dum aliquando, inquit, inambulamus in littore, & demaris accessionibus inter nos fabulamur, en adest cursu Piscatorum turba, qui lingua patria invitabant Patrem è Soc. cymbam suam tantisper conscenderet ad spectandum Naturæ miraculum. *Pisces* erant *humanâ specie*, quos reti cæperant, *novem feminas, mares septem*, quos propterea *marinos homines, marinas* nominant *feminas*: imus, & commodum exponebantur in littore: illis membratim ex Anatomies regula recensendis dum totus inhæreo, non possum fatis admirari, cernens humanis corporibus esse per omnia similes,

miles. *Caput* rotundum, sed trunco insitum, nullo colli medii interjectu; *auricula* ut nobis extantes, cartilagineæ, levi carne obductæ; suis palpebris munitis; *oculi*, nec more piscium invicem abjecti sibi que oppositi, sed in fronte, ut nostri, ejusdemque nobiscum & coloris & formæ: *nares* tantum in eo absimiles, quod divisæ, neque eminentes, sed omninò depressæ. *Os, Labra, Dentes* (non acuti & rari, sed densim æqualiter commissi) ab hominibus nihil discrepantia: adhæc amplum *pectus*, cute vestitum præcandidâ, sparsum ramis venarum subtilibus & *mammillis* tumens, quæ in foeminis rotundæ & turgentes, non verò pendentes & flaccidæ, sic ut unâ digitis à me pressa lac candidissimum magnæ copiæ redderet. Longa duos cubitos *brachia*, nostris erant multò planiora: nec torosa, nec quantum apparebat juncturis apta, cubito *manuum* nectentibus: sed ductu æquabili distenta. Sub *alvis* quoque pili molles & tenues, conformatio denique tum exterior partium, tum interior viscerum & vasorum ad usum naturæ cujusvis facultatis accurate diligenti anatomice amussis à me explorata, comperta est perinde in foeminis, sicut in maribus ab humanis corporibus vix in ullo diversa. *Deorsum* à ventre pro coxendicibus & tibiis scindebat se *cauda piscium* gemina, qualis *Sirenibus* appingi solet; nec illud etiam mares inter & foeminas deerat, quod *Aristot.* notavit in piscibus discrimen; ut hæc sint maribus corpulentiores. *Hactenus Epistola Boschei.* Ferè eodem modò *capturam piscium humanorum* ad Littus Goanum *ex Parte II. Histor. Societ. Jes. L. IV.* (Medicum vocat *Dimam Bosque, & Patrem è Soc. Henricum Henricium*) enarrat *Exc. Job. MARCUS MARCI à Kronland in Lib. I. Idear. Operatric. Ideâ cap. VIII. Litt. O o. 3.* Cum verò de situ Insulæ aliquantum obscurioris *MANARÆ*, ubi capiuntur *Sirenes*, esse semper cupidus, hæc *IDEM Dn. GERLACHIUS*, ex dicto *BARTOLO L. I. p. 60. n. 44.* retulit: Est *MANARA* Insula 40. vix milliar. complexu, hanc ab Aquilone claudunt *Remanancoris* vada, quibus Sinus Gemmarum aperitur totam *Piscariam* alluens. Inter *Manaram & Zeilan* Insulam ab ortu jacentem patent ad 12. milliar. illæ maris fauces, ubi fluentorum torrentium ad vada *Remanancoris* fractus furor *Infanapatani* plagis allidit improvidos. Sunt, qui autument, quando Pacis tempore in *insolitis locis bellæ monstrose* reperiantur, *presagium* esse Bellorum subsequentium. Refert *Cranz. in Vandalia l. 8. c. 17.* quando Anno 1333. *Balena* Travam propè Lubecam intraverit, bellum inter Gallos An-

glosque funestissimum post accidisse: sic refert *Olear. prafat. descript. Musci Gottorp. p. 2.* ante irruptionem Suecorum Anno 1642. in Holsatiam duos insolitos Pisces Serratos in Holsatia captos fuisse, unum quidem Apenrade, alterum Chilonii 10. pedes longum. Pari ratione cum Anno 1661. fortalitium *Taywan* in Insula *Formosa* Regno Sinensi adiacente à *Pirata Sinensi COXINY* jamjam esset obsidendum, vidit *Albertus HERPORTUS* præfidiarius Societatis Indicæ Hollandicæ manè quidem propè vallum, quod Novum Opus, das Neue Berck vocarunt, *Hominem* incognitum, qui ter ex mari se elevans conspiciendum dederit: à meridie verò eòdem die sub vallo, cui Hollandiæ nomen, conspexit *Sirenem* ter è mari emergentem cum longa flava cæsarie, & putat præfagium fuisse subsequenti obsidionis & ruinæ; quod ipse *Herportus* *Bernensis* asserit in *Itinerar. Ind. Orient.* à se *Bernæ. 1669. edito p. 57.* Tandem nec *in signi usu* carere *ossa*, quæ ex his monstris marinis, *Sirenibus*, *Hispanis Pesce Muguer* dictis, desumantur, statuit *KIRCHER. l. 4. p. 625.* sed illa mirandâ quâdam ad fluxum sanguinis virtute pollere, & si non ob raritatem impedimentum esset, putandum, ex horum corporum miscella, *Q.* quasi essent. Verum *Microcosmi* balsamum, *Mumiâ* vitæ, *innati calidi* restaurationem extrahi posse.

[*D. Ph. Jac. Sachs à Levenb.*]

Ad

OBSERVATIONEM XXVI. p. 92.

&

OBSERVAT. CXXX. p. 289.

DE CEREBRO BOVIS PETREFACTO.

MEntio facta fuit *Cerebri bovini petrefacti*: ab eo tempore Medicus quidam magni nominis in Germania significavit, sibi pro certissimo relatum, & litteris confirmatum fuisse *Ex. D. MALPIGHIUM* hæsisse, ut plenam fidem huic petrificationi in vivo animali adhibuisset; inde cum rogasset, ut daretur sibi licentia, ulterius perscrutandi, invenisse *non totam substantiam cerebri petrefactam* fuisse, sed saltem *exteriorem cerebri corticem, salvâ interiore medullâ;*
 quæ

quæ sententia convenit cum conjectura mea p. 93. in Scholio recensita, de silicibus formam cerebri mentientibus, qui pariter exteriore cortice priùs petrificantur. Operam dabimus, ut certior hujus historiæ fides per amicos in Italia expiscari, & postmodum curioso Lectori communicari possit.

[D. Ph. Jac. Sachs à Lewenh.]

Ad

OBSERVATIONEM XXXIV.

DE SINGULARI CATARRH. EXTRACTIONE.

Mentio facta fuit *Artificis* cujusdam *catarrhos* singulari artificio *extrahentis*; quid hac de re ulterius innotuerit, placet verba Exc. Dn. D. *Salomonis REISELI* Archiatri Hanoviens. meritissimi, Amici sincerissimi, adducere ex *Litter. 24. Januar. h. c. ipso* 1671. annò è Hanovia ad me datis: In vestra *Observ. 34. inquit*, facta fuit mentio de singulari *catarrhorum extractione* cujusdam Bombardarii, qui *pulvere rheumatico* ad nares attracto insignem copiam humoris tenacissimi eduxerit: ante paucos dies, *inquit*, Hanoviam transit circumforaneus quidam nomine *Job. Georgius Clav. Stutgardianus*, herniarius, lithotomus, qui præter suffusiones detractas ejusmodi *pulverem* vendidit *rheumaticum*, quem ineptè quidem in schedula sua ab Arabibus *Parchimachabi* dictum ad multos usus & destillationes, pisorum duorum magnitudine attractum laudavit publicè: is ea de re interrogatus apud me privatim, & bonâ sed suâ fide *Halasiaspis* (fortè adhuc ineptiùs quàm antè) dici affirmavit, & esse corticem ex Arabia allatum radice betæ rubræ, unde color rubeolus, permistum & auctum. Retulit porrò quod Stutgardia Stipendiò Serenissimi Ducis vivat, ibique eò pulvere utatur, quod eò usus sit *Vratislavia* circa Annum 1664. comitatus servò, qui ad plebem colligendam ignem evomuerit. Fides sit penes ipsum. Pulvis ipse est incarnatus nullius ferè saporis, sed si naribus attractus sit, multæ acredinis, unde distentis præsertim lignò faucibus, plurimum seri per nares, oculos & palatum educit. Cujus rei ut experimentum facias, indeque facilius subodorari possis, quæ

desideras, mitto aliquot doses. Incidit hujus occasione in memoriam alterius cujusdam radicis, quæ masticata, compresso paulum stomacho, appositione manuum, inclinatio capite, aperto ore & efflatio spiritu tenacissimam & copiosam pituitam in quodam magno cum levamine ventriculi, si is gravatus fuerit, eduxisse aliquoties vidi, quod in aliis licebit imitari. Id ipsum ne longius animum sciendi cupidum avarus teneam, gratis accipe, *est cortex aut cauda acrioris raphani, Hec D. Reifel. ad D. Sachsum.*

Ad

OBSERVATIONEM XXXV. p. 112.

DE LOQUELA RESTITUTA.

D. SALOMON REISELIUS Archiater Hanoviens. meritissimus cum legisset prædictam Observationem, experiendi cupidus tentavit experiri ejusdem effectum *in surdo quodam mutoque.* Sed in *aliis Litteris* eventum hinc significat verbis: Eventus & cura in *surdo mutoque* nondum respondit spei nostræ, credo quod in adulto & maritato tanta non fuerit patientia, quæ in pueris invenitur & requiritur: accedit quod ipse dum infans esset, capiti illapsus futuram coronalem callum & cicatrice (quæ adhuc notabilis) obduxerit, fortè & tympanum ruperit aut abscessu læserit, unde nulla articulationum vocum & vocalium distinctio, neque in futura coronali, neque per fauces (uti quidem *surda*stros aperto ore melius audivisse, vidi ipsemet) neque per aures percipi potuit, cum aliàs ille homo satis ingeniosus, docilis, torneamentorum & scriniariæ artis peritus etiam in pueritia scribendi, sed sine ullo sensu & litteras imitandi edoctus fuerit. Interim aliquando in puero tentabo fortè meliore cum successu.

Cum verò *Tomo IV. Transaction. Philosophic. Anglic. Num. LXI.* post Confessum Anno 1670. Londini 18. Julii habitum ab Ampliff. OL-
DENBURGIO inserta sit Epistola D. JOH. WALLIS Anglicè scripta ad
Dn. Robertum de Boyle Equitem, de tentamine præfati Doctoris informandi hominem *mutum & surdum*, ut loqui & linguam intelligere possit, unà cum successu informationis, & digna ab ipso æstimata fuerit, ut in usum publicum in Transactionibus communicetur, veniam *Illustr.*

Colles

Collegii nos impetraturos speramus, si in gratiam Curiosi Lectoris prædictam Epistolam à viro quodam docto, nec Linguae Anglicæ imperito translata, & pro illustranda prædicta Observatione communicatam, hic inseramus.

EPISTOLA

D. JOHANNIS WALLIS.

Ad Robertum BOILÆUM Equitem, concernens dicti Doctoris Experimentum, quando hominem mutum & surdum loqui edocuit, & ut intelligeret certam linguam, unà cum successu ejus rei: quæ Epistola licet multis antebac annis scripta sit, tandem tamen ut hic infereretur, obtentum fuit, quoniam æstimata fuit dignissima, quæ custodiretur, & publici usus efficeretur.

Certiorum Te reddidi non ita pridem, quemadmodum (sepositâ consideratione - - - quæ in manibus erat) aliud opus aggressus sim (non minùs durum, quàm erat illud capacem reddere rationis Dn. - - - -) instruendi nimirum hominem mutum & surdum, ut pronunciaret & intelligeret certam linguam; quorum si alterutrum potuisset, alterum facilius fuisset; verùm cum neutrum posset, utrumque durius extitit. Et licet prius possit æstimari difficilius, posterius forsan plus temporis requiret. Nam si requiritur sat longum temporis spatium pro eo, qui jam callet aliquam Linguam, ut aliam addiscat: multo majori tempore pro eo, qui nullã novit, ut primam discat, opus erit.

Ultimis meis Litteris scripsi Tibi, quod *mutus* meus jam demùm semivocalis esset: de quo cum desideres informationem magis peculiarem, memet obstrictum judico, ut brevem Tibi relationem mittam totius hujus negotii: quò unò eodemque tempore cognoscas, tam quibus considerationibus inductus fuerim, ut aggrederer hoc opus, & quid in eo proposuerim mihi faciendum, quàm quò successu hæctenus in hoc Experimento usus sim.

Opus ipsum consistit in duabus partibus penitus inter se differenti.

rentibus, quarum quælibet alteram magis difficilem reddit. Nam sepositò eò, quod primò intuitu apparet: *Edocere hominem surdum, ut pronunciet sonum verborum*; hic ingerit se alterum illud: *Instruere eum, ut linguam intelligat*, & norit significationem eorum verborum sive enunciatorum sive scriptorum, quibus & exprimere possit suam intentionem & adsequi cogitata aliorum: quo posteriori deficiente, prius illud solummodo foret garrere velut Psittacus, seu scribere velut scriba, qui non nisi Anglici Idiomatis gnarus describat Tractatum Latinum, Italicum aut Hybernicum, sive ut Typographus circa Græcum aut Arabicum, qui neque sonum, neque significationem norit ejus, quod excudit. Jam licet neutrum horum impossibilium extimescerem, tamen, quod horum quodlibet alterum magis durum redderet, adeò in propatulo erat, ut me latere non posset: Etenim quàm facilè intellectus Linguæ alicujus comparetur beneficiò discursus quotidie videmus, non solum in his, qui jam notitiam habentes alicujus Linguæ aliam addiscere volunt, verum (quod magis nostro casui accommodatum est) in infantibus, qui cum nullam adhuc calleant, primæ addiscendæ se applicant. Certissimum enim est, quod nunquam duæ Linguæ possint adeò à se invicem differre, sed quod notitia unius subserviat acquisitioni alterius, non solum quoniam jam est communis Lingua, in qua Magister Discipulo significationem eorum verborum earumque notionum, quas non intelligit, interpretari eique animi sui sensus exprimere potest; Verum etiam (id quod consideratu dignissimum est) quoniam notiones communes Linguarum, in quibus omnes vel plurimæ Linguæ conveniunt, & ita tot particularia, quæ sunt communia Linguæ, quam novit jam, & ei, quam vult addiscere (quæ multa sanè erunt) jam sunt cognita, adeoque jam absoluta est pars magna ejus negotii, quod ad discendam primam Linguam necessarium est ei, qui nullam adhuc novit.

Cæterum si ad incommodum hoc (discendi nimirum primam Linguam) accedat etiam *surditas*, necesse est, ut augeat difficultatem; siquidem per experientiam manifestò constat, viam maximè adæquatam docendi infantem vernaculam esse perpetuum discursum, s. perpetuum colloquendi usum, non solum qui speciatim cum eo fit, & ad eum dirigitur, tam in recreationibus seu jucundis lufibus

bus (quibus imprimitur absque omni fastidio & tædioso labore) quàm quod inprimis ad accuratiorem ejus informationem intenditur; Verùm etiam discursus ille, qui inter alios intercedit, ubi absque fatigatione & studio addiscit, quas actiones & quos gestus collocutores verbis adhibeant, & quem effectum operentur in iis, ad quos diriguntur; id quod paulatim intellectum verborum insinuat: Et quemadmodum *surditas* maximè difficilè reddit edocendi eum aliquam linguam; ita ex altera parte *defectus* hic *loquela* duriùs efficit instruendi eum, quomodo eloqui, pronunciare & sonos formare debeat. Nam cum alia ratio dirigendi loquelam ejus iniri non possit, quàm informando eum, quomodo linguam, labra, palatum & reliqua organa fermocinandi applicanda & regenda sint ad formandum ejusmodi sonos, quales requiruntur; eum in finem, ut artificialiter possit pronunciare hos sonos, quod alii habitualiter faciunt, ignari, quâ ratione & modò: Durum satis credi potest scriptò exprimere etiam ei, qui cuncta ad amussim intelligit has fastidiosas prorsus curiositates & subtilitates motûs, quem ut observet necesse est, (licet id non observemus) is, qui auxiliò auditus ad regendam linguam destitutus, formare debet eam varietatem soni, quo fermocinantes utimur: Quarum curiositatum pleræque adeò minutæ ac delicatæ, differentia autem in formandis hisce sonis adeò subtiles sunt, ut plurimi ex nobismet ipsis, qui quotidie eos pronunciamus, absque serâ desuper speculatione habiles non simus, ad rationes indicandas, quâ arte aut motu nosmet ipsi eos formemus, multò minùs ad instruendum alium, quomodo id fieri debeat: Ac si præscribendo alicui, qui linguæ cujusdam est gnarus adeò difficile est eum instruere, quomodo absque beneficio auditus debeat proferre hos sonos, necesse est, ut augeat difficultatem, quando non est subministrans alia lingua, ad id exprimendum præterquam in signis mutis.

Hæ difficultates (quarum sat gnarus eram) nondum adeò me deterruerunt ab hoc incepto, sed ut adhuc posse fieri conciperem, ut utraque pars hujus operis effectum suum fortiretur.

Veluti *quoad primum*: Licet non dubitarem, quod auditus non minùs regat linguam in loquendo, quàm oculus manum in scribendo aut pulsando chelyn; Proptereaque hi, qui casu aliquo totaliter auditum perdunt, destituuntur etiam facultate loquendi, & per consequens non minùs *muti*, quàm *surdi* efficiuntur; (Etenim certò respectu eadem

difficultas est, ut qui auditu non est præditus, bene loquatur, quàm ut qui cæcus est, congruè & apposité scribat;) Attamen, quoniam videmus posse fieri, ut etiam sexus muliebris eò peritiâ evadat, ut vel in tenebris citharam scitè pulset: licet ad varietatem agilium motionum æquè directio oculorum ac iudicium aurium requiri videatur ad conducendam manum; Haud impossibile id iudicabam, sed quod organa loquendi probabiliter possint credi observare congruam eorù posituram (congruos gestus) quanquam neque oculus advertat eorum motum, neque auris discernat sonum, quem excitant.

Et *quoad alterum*: nimirum linguam aliquam intelligendi, id ipsum possit videri adhuc facilius factu: Siquidem cum in infantibus quòlibet die notitia verborum unà cum variis eorum constructionibus & significationibus gradatim comparatur auxiliò aurium, ita ut paucorum annorù spatiò perveniant ad insignem habilitatē semetipsos explicandi in prima ipsorum lingua, ad minimū quoad partes & notiones ejus magis communes; quomodo possit haberi impossibile, ut oculus (licet non absque incommodo aliquo) æquè applicet ejusmodi compilationes litterarum, sive aliorum characterum, ad repræsentandas varias conceptiones mentis, quam auris ejusmodi compilationem soni? Nam utut rebus sic stantibus, verissimum est, quod litteræ apud nos sint immediati characteres soni, quemadmodum sonus est character conceptionis, nihil tamen est, vel in ipsa rerum natura, cur litteræ & characteres non possint perinde & æquè propriè accommodari ad repræsentandum immediatè, quàm per interventionem soni, quæ sint conceptiones nostræ.

Id quod in tantum est verum (etiamsi non ita communiter observatum) ut quotidianò usu comprobetur; non solùm apud Chineses, quorum tota lingua dicitur esse composita ex ejusmodi characteribus ad repræsentandas res & notiones haut dependentes à sono verborum, ac eapropter diversimodè pronunciatum ab iis, qui in scriptura seu Orthographia non differunt (quemadmodum quod in figuris scribimus: 1.2.3. in locum: Unus, duo, tres: Gallus aliquis leget: Un, Deux, Trois:) Verùm ex parte etiam inter nos ipsos, veluti in figuris numeralibus modò dictis & multis aliis characteribus ponderum & metallorum indifferenter receptis à diversis nationibus ad denotandas easdem conceptiones, non obstante, quod enuncientur diversò verborum sonò: Ac frequentius adhuc in Praxi sublimioris Arithmeticæ & operationibus Al-

gebræ in ejusmodi Symbolis expressæ, interventione verborum ad erudendum eorum sensum & significationem aded non necessariâ, ut si diversæ personæ velint exprimere in verbis sensum horum characterum, non magis convenient in eadem verba, licet omnes expriment eundem sensum, quàm duo interpretes unius ejusdemque libri in aliam linguam. Et quamvis disputare nolim de possibilitate Practica in introducendo Characterè Universalì, in quo omnes Nationes licet diversi idiomatis possint exprimere conceptiones eorum communes; attamen quod duæ, tres vel plures personæ possint præviò consensu convenire in ejusmodi characteres, ut mediantibus illis alter alteri communicet ipforum intentionem in scripto, ita ut ad sonum verborum minimè respiciant, tam remotum est ab impossibilitate, ut necessum sit confiteri sat commodè hoc fieri posse, ac propè facile esse. Et si hoc procedit in characteribus noviter inventis, cur non etiam perinde in jam usitatis? qui licet illis, qui communem eorum usum norunt, sonos significant, tamen ab illis, qui hoc non norunt, vel qui id non observant, immediatè applicari possunt, ut significant res & notiones ipsas, velut nihil aliud denotent. Et per consequens, quamdiu purè in arbitrio consistit, quibus characteribus exprimere velimus rem aliquam vel notionem, perinde uti possumus eò characterè vel collectione litterarum ad rem ob oculos ponendam ei, qui est surdus, quò alii expriment sonum vel nomen ejus rei, qui auditu est præditus; ita ut reverâ hoc ipsi (surdo nimirum) fuerit character realis, qui alii tantum repræsentat sonum vocalem, verum significat apud utrumque eandem conceptionem; id quod est intelligere linguam aliquam & contenta verborum.

Ad has rationes fundamentales de possibilitate naturali in procinctu sum, ut adjungam considerationem, quæ mihi persvadet, id etiam moraliter posse fieri, id est, non esse impossibile, ut succedat in ipsa Praxi. Et quoniam jam relatio hæc dirigenda est ad virum rerum Mathematicarum studiosissimum pariter & petitissimum, haut dubitandum est, quin hæc consideratio habitura sit vim magnæ persvasionis. Perpendendo itaque, ex quàm paucis & despicabilibus principiis totum corpus Geometriæ per continuam consequentiam corroboretur; Si tamen Pila tam egregiâ tamque curiosâ structurâ potest erigi & firmari super fundo aded angusto; haut incredibile judicare potui, habituros nos aliquem successum memoratu dignum

in his ausis, ut ut initium eorum fat fuerit exiguum. Et ab his parvulis actionibus & gestibus, qui speciem naturalis significationis habent, possumus, (verùm cautè) gradatim progredi ad explicationem integræ alicujus linguæ, & in universum deflectere ad curiositates illas motûs & posituræ in organis locutionis, requisitæ ad formationem soni exoptati, & ita efficere utrumque eorum, quæ intendimus. *Causa Impulsiva proxima* ut hoc opus susciperem, erat *consideratio Persona* (quæ in tali negotio non est levioris momenti,) hæc præfigurabatur mihi admodum ingeniosa & docilis (& propterea subjectum habile, in quo experimentum fieret,) Matheseos ad minimum in tantum gnara, ut picturas delinearet; qua in arte, ceu relatam mihi fuit, habitudinem haut contemnendam sibi comparaverat: Id quod ut crederem, me induxit, non esse eam patientiæ incapacem, quæ quidem requiritur ad observandas Curiositates varietatum ejusmodi minutarum in articulatione soni, utpote quæ adsveta jam sit detegere & imitari exigua illa & tenerrima vultus lineamenta, quò neglectò fieri non potest, ut benè picturam quis delineet. Adde etiam hoc, quod aliquando loqui potuit, licet tantò retrò tempore, ut vix eum meminisse credam. Verùm cum perditò circa quintum ætatis suæ annum auditu, consequenter etiam amitteret facultatem loquendi, non quidem semel & simul sed gradatim & paulatim dimidiò circiter annò; Ex quo licet confirmare, quæ modò dixi, quàm necessarium sit, ut auris dirigat linguam (quoniam habitus loquendi, quem per auditum sibi comparaverat, unâ cum eo etiam amittebatur) ideòque deterrere me ab incepto posset; hòc ipsò tamen maximè confirmabar, defectum ejus quoad facultatem loquendi, esse solùm consequens deficientis auditûs, nec originaliter procedebat ab indispositione aliqua in organis loquelæ ad formandos hos sonos: Et licet neglectus ejus in minori ætate, cum organa loquendi adhuc tenera, flexibiliora essent, eum minùs capacem reddere posset ejus exactitudinis, ad quam infantes perveniunt (de quo experientia est quotidiana; & difficile admodum apprehenditur, si non prorsùs impossibile, edocere peregrinum provectioris ætatis accuratam pronunciationem ejus soni vel linguæ, quam in teneris annis haut didicit) tamen dummodò eam loquendi promptitudinem adipiscatur, quam peregrinus aliquis ejusdem ætatis adipisci queat addiscendo linguâ Anglicam, quicquid ipsi adhuc deerit ad exactam eam genuita-

genuitatem, ad quam Inquilinus ab infantia sua pervenire solet, ab æquo judice ei remitti facilè potest.

Cum itaque communicaverim tibi eas considerationes, quæ, ut tentarem hoc opus, me commoverunt; ne confidenter nimis in iis acquiescere me putes aut vanitatis alicujus me arguas, tanquam majorem mihi successum pollicear, quàm secundum sanæ rationis normam sperari possit; jam necessarium videtur, ut referam tibi, quam successus mensuram mihi ipsi ceu probabilem in tali negotio proponere satagam.

Et quoad primam ejus partem (loquendi nimirum) licet credidissem, quod longè plus effici possit, quàm vulgò fieri posse creditur, & quod possibile pro eo sit, quomodo loqui, ita intelligi; attamen *haut polliceri mihi possum, locuturum eum tam accuratè*, verùm quod auris judiciofa facilè deprehensa sit, aliquos defectus vel differentiunculas ab ordinario tono seu pronuntiatione aliorum hominum (quandoquidem idè quotidiè videmus, ut non solùm peregrini, verùm etiam illi ex nationibus nostris in remotioribus Regni partibus vix ac ne vix quidem tam accuratè pronuntiare possint, ut non notabilis differentia possit cognosci à dialecto communi s. tenore Metropolis Londini) idque non solum propter considerationem ultimò locò adductam (nimirum quod organa loquendi minùs flexibilia sint intuitu ejus, ad quod ab initio non fuerunt adsveta) sed potissimùm ob hanc alteram considerationem, quæ spectat ad usum aurium ad dirigendam & corrigendam linguam. Etenim ut nullus dubito, quin aliquis artis scriptoriæ ad amissim peritus longò usu & consuetudine tantam sibi promptitudinem comparare queat, ut etiam in tenebris non incongruè scribat; sperari tamen aut credi nullatenùs potest, ipsum pari elegantia hoc facturum, ac si motum sive ductum suæ manus cerneret; Sic quoque rationi conveniens haut est nec expectari potest, ut, qui non est præditus auditu, ut ut noverit reverà loqui, tam accuratè præstare hoc debeat, quàm si haberet commodum & prærogativam aurium.

Haut magis promittere aut reverà sperare possum, quàm exactè etiam unquam loqui addiscat, quod habilis futurus sit, ut perinde ac alii, eâ facultate utatur; Nam cum auditione percipere æquè non possit, quid alii ad ipsum dicant, quam proprias suas cogitationes ipsis manifestare; in discursu haud poterit simile quid præstare, quod aliis est integrum.

Ac licet opinari quis velit, fieri posse, ut successu temporis discernere advescat *per motum labiorum*, qui in oculos eadit, ea, quæ ad ipsum dicuntur (de quo grave mihi est iudicium positivum sive certum, adferre, quoniam multa in utramque partem per modum conjecturæ dici possunt) tamen hoc sperari non potest, quàm ad minimum ubi iam penitus & in tantum linguæ gnarus erit, ut si paucissimas litteras (in ore nimirum pronunciantis) dignoscat, habilis sit ad supplendum integri verbi residuum: & si pauca aliqua verba (ex motu nimirum labiorum) intelligat, ut reliquum totius sententiæ vel ad minimum sensum ejus per probabilem conjecturam cognoscat, velut quando enodamus litteras Zifris expressas: Etenim ut oculus actualiter possit discernere omnes varietates motus in organis loquendi, & conspiciari, quales soni per hos motus edantur (quorum multi sunt introrsum versus & in oculos intuentis prorsus non cadunt) probabile non est.

Verum *quoad alterum membrum* propositi nostri, qui concernit *intellectum ipsum alicujus linguæ*: Rationem dubitandi nullam prorsus video, quin adsequi eum perinde possit, ac ii, qui auditu sunt præditi; & quod concedendo idem tempus ac exercitium, quò alii opus habent ad acquirendam sibi perfectionem alicujus linguæ cum omni elegantia ejus, ipse quoque non minus eam intelligere ac scribere valeat, quàm alii, nequicquam (exceptò solùm eò, quod directè dependet à sono, velut toni, accentus & alia hujusmodi) inferior erit in iis, quæ addiscere possit, si auditu præditus esset ut alii: Quicquid autem de eo in individuo dico, æquè intelligo de quovis alio ingenioso subiecto hujus conditionis, quod, ut arbitror, perinde, uti poterit stilò ac libris, quàm alii, dum modò vera methodus ad hoc propositum observetur.

Ut jam tibi narrem, quæ methodò hæcenus usus sim in hoc negotio, non vi letur edèò necessarium: Nam si ad particularia illa pergerem, nimis tediosa foret narratio, præsertim cum adhiberi admodum differenter ac variari possunt, prout casus, qui præ manibus est, ac circumstantiæ requirunt. Et quod methodum generalem attinet, ea sufficienter jam est monstrata.

Veluti *quoad loquelam ipsam*: Operam dedi, ut per signa maxime significantia intelligentem eam efficerem, in quo statu & motu velim, ut applicet linguam, labra & alia loquendi organa ad formandum ejusmodi sonum, qualem intendebam; Quem si rectè emiseric, in eo ipsum

confirmo; si erraverit, ipsi significo, in quo differat à directione meâ, & quas circumstantias necesse sit observet, ut errorem emendet. Quâ ratione cum quibusdam præludiis & paululo patientiæ addiscit primo unum, mox alium sonum, & frequenti repetitione in eo confirmatur, vel (si accidat ut dediscat) iterum illud memoriæ mandat.

Ac in gratiam hujus operis jam antea in tantum me præparaveram, ut in antecessum aliâ occasione (*in tractatu meo de loquela*, qui est præfixus *Grammatica mex Anglica*) exactissimè perpenderim (id quod pauci observant) accuratam formationem omnium sonorum in loquendo (ad minimum vernaculæ nostræ & earum linguarum, quas noverâ) absque quo vanum foret ejusmodi opus aggredi. Nam si nescimus vel non consideramus, quemadmodum applicemus organa nostra propria in formandis his sonis, quos pronunciamus, non est probabile, ut per hanc viam alium informare possimus.

Quoad informationem in lingua: Procedendum mihi fuit (ut Mathematici faciunt à paucis primò admissis principiis) à trunculo illo (quem pro fundamento habemus) ejusmodi actionum & gestuum, qui speciem habent naturalis significationis, vel paucis quibusdam signis, quæ ipsemet antea assumerat ad exprimendas cogitationes suas meliori quò poterat modo, ad edocendum eum, quidnam ego per tale quid intelligerem, & ita gradatim magis ac magis; usque quoad licuit tali methodò, ut quod noverat, jam esset gradus sive manu ductio ad id, quod proximè debebat addiscere; Velut in Mathematicis non modò Principiis utimur, sed etiam Propositionibus jam demonstratis in demonstratione ejus, quod sequitur.

Restat jam pro finienda narratione, quam pro nunc à me desideras, saltim ut referam, *quos jam progressus fecerimus*. Id quod nisi desiderium tuum hoc mihi injungeret, paulisper adhuc desitissimè, donec plenior aliquantum esset historia. Commoratus jam erat mecum paululum ultra duos menses; in quo temporis spatium licet credendum non sit finem me tanto operi imposuisse; Successus tamen non est adeò contemnendus, ut deterere me debeat à progressu, sed talis & tantus, qualem tam brevi tempore sperare poteram, imò major expectatione: ita ut dicere possim, maximam difficultatem utriusque partis jam esse superatam, quicquid restat, ipsò propemodum tempore & exercitiò suppleri potest. Ut vix aliquod vocabulum occurrat, quod deliberato pronunciate non valeat; Verum ut hoc præstet accuratè & promptè

usum ipsi concedere oportet justis temporibus, quo familiaria sibi cuncta reddat. Et quantum ad linguam, licet prorsus indifferens esset ei, qui nullam callebat, qualemcunque etiam elegerim, tamen cum dubium non sit, Anglicam ipsi & utilissimam & maximè necessariam esse, consultum non erat aliam proponere. Nam licet pronunciare possit latinam majori cum facilitate, (utpotè quæ minùs intricata est concursu tot consonantiùm) hæc tamen consideratio tanti ponderis non est, ac illam altera.

Ad hanc itaque cum semetipsum applicuisset, edidit jam magnam verborum copiam, & reverà partem haud spernendam vernaculæ, quoad vocabula frequentioris usus. Verùm tota lingua cum sit tam copiosa, licet alioqui sat facilis, longius temporis spatium requirit ad absolvendum id, cujus rudimenta imbibit. Et hæc, *mi Domine*, est tota historia progressuum hactenus nostrorum. Quod si in posterum successus nostros futuros dignos notitiã tuã judicaveris, tuum est jubere hoc & quicquid ullatenus confisit in facultate.

Oxonii 1662.

14. Martii.

Domine,

Gloria tuae humilissimi servi

Johannis Wallisii.

Persona, de qua præcedens *Epistola* loquitur, est Dn. *Daniel Whaley* (Filius Dn. - - - Whaley Secundogeniti ex familia Nobili de Northampton ejusque Urbis Præfecti.) Hic (statim post emissam hanc Epistolam) die 21. Maii 1662. præsens erat in *Conventu Regia Societatis* (de quo Registra sive Ephemerides ejus diei peculiarem notitiam tubministrant) & in eorum, qui aderant, præsentia (magna cum ipsorum satisfactione) pronunciabat satis distinctè ea vocabula, quæ à Conventu ipsi proponebantur, & licet non prorsus usitatò tenore seu accentu, ita tamen ut facilè intelligeretur. Quocirca dictus Doctor per eundem Conventum confirmabatur, ut prosequeretur id, quod tam ingeniosè & tam properè inceperat. Circa idem tempus etiam (cum Rex de eo certior factus eum videre vellet) idem præstitit pluribus vicibus in *Regia Witball* in præsentia *Majestatis Suae*, *Principis Ruperti* & aliorum ex Nobilitate; etiamsi tunc nonnisi exiguum tempus impendisset ad comparandum sibi eum habitum, sive eam promptitudinem. Spatiò unius anni, quod erat totum tempus, quò cum Doctore *Wallisio* fuit, perlegerat magnam partem Bibliorum Anglicorum, ac

eous-

eousque arte progressus est, ut exprimere se posset intelligibiliter in negotiis familiaribus, intelligeret litteras ad eum scriptas, possetque ad eas respondere, licet non eleganter, ita tamen ut intelligeretur. Ac in præsentia multorum Peregrinorum (qui per curiositatem confluerant, ut eum viderent) sæpènumèrò non solùm Anglicè & Latinè legit, sed pronunciavit etiam difficillima vocabula in ipsorum Linguis (etiam Polonica) quæ proponere ipsi possent. Ab eo tempore licet commoditatem non habuerit ulterius progrediendi ob defectum Informatoris, retinet tamen adhuc, quicquid adeptus est, sive quatenus oblitus est forsàn exactitudinis requisitæ in pronuntiatione quorundam sonorum, facillè eam recuperat quantulâcunque ope. Neque Persona hæc sola est, cui dictus Doctor effectum artis suæ demonstravit; sed ab eo tempore idem in alio præstitit, (Nobili Juvene ex illustri familia & ditionibus insignibus prædito) qui à Nativitate sua auditu carebat. Hâc occasione congruè reor notum facere brevem *Tractatum* Latinum ejusdem *Autoris*, primùm in lucem datum Anno 1653. inscriptum: *De Loquela*, præfixum ejus *Grammatica Lingua Anglica* (idiomate Latinò scripta) in quo *Tractatu* de Loquela (ad quem se refert in præcedenti discursu, & in quo confusus ausus est difficillimum hoc opus aggredi) admodùm distinctè exponit modum omnes sonos litterarum in fermocinatione usitatarum, tam Anglicæ, quàm aliarum Linguarum, qui, ut arbitror, primus Liber est, qui unquã sit editus in hoc genere, nam licet nonnulli scriptores ante hæc passim oblatâ occasione aliquid dixerint de formatione quarundam litterarum particularium; nullus tamen, quod sciam, ante ipsum suscepit negotium, ut de omnibus tractaret. Num aliquis post eum accuratiori judiciò & exactitudine id perfecerit, dijudicare nolo. In ejus *Grammatica Lingua Anglica* (cui *Tractatus de Loquela* præfixus est) tam breviter & perspicuè agit de ea Lingua, ut utilis admodùm sit non solùm extraneis, ut facillè eam addiscant, sed ipsis etiam Anglis ad cognoscendum (quod pauci animadvertunt) verum genium vernaculæ ipsorum.

Hoc adhuc addendum reor, quod in *Actis Philosophic. Regiæ Societ.* Anno 1669. mense Majò habitis Num. XLVII. p. 958. Edit. Anglic. Libri cujusdam Londin. 1669. editi apud *Joh. Marryn* mentio facta sit, cujus titulus: *Elementa Sermonis* hoc est: *Specimen disquisitionis in Naturalens Litterarum productionem, una cum appendice informandorum Surdorum &*

Mutorum, autore *Guilielm. HOLDER D.D. & Socio Reg. Societ. cujus* summaria ibi videantur.

Ad

OBSERVATIONEM XLIV. p. 126.

DE LAPIDIBUS FELLEIS.

D. *Eyssonius Prof. Gröninganus* Anno 1661. in *folliculo fellis* invenit *calculos* numero 92. quorum alii pentaëdri, alii tetraëdri, alii aliarum figurarum, referente *D. DEUSINGIO* in *Examin. Pulv. Sympatb. p. 447.* In *Brutorum* complurium *Epate calculi*, cum sicco vescuntur nutrimento & pabulo, oriuntur, à quo affectu ex graminis, (dilutoris nutrimenti) in pascuis liberari solent. Par medela quibusdam contingit ex lactis asinini potu, vel à Cerevisiæ tenuis, & aquæ ante comedendum ingurgitatione, imò solis herbarum infrigidantium succis scæmina quædam nobilis à mucagine tartarea alborumque calculorum infestatione unà cum urina excretorum sanata est. Qui in *vesica fellis* generantur, calculi læves & friabiles sunt, oriuntur, cum pars succi terrestris caseosi sero commixta in mucaginem degenerat, & unà cum bile in vesicam felleam delata est, unde *Hippocrat.* in Infantibus calculum fieri asserit ex lacte valde calido & bilioso, uti differit *JOH. BETTUS Anglus* in *de Nat. Sangu. cap. III. sect. 3. S. 14. p. 275.* Medici *Amstelodamenses* in *privato Collegio Anatomico à Casp. Commelin* edito p. 18. observarunt Anno 1664. 8. Dec. in *Hepatis Bubuli ramo* ductus Hepatici quibusdam in locis *varios lapides*, imò ipsos canales lapideâ crustâ obtectos, & subinde *lapideus canaliculus* in Canali membranoso hæsit, cujus partem *D. ABRAHAM QUINA* Medic. Amstelodam. servat.

[*D. Pb. Jac. Sachs à Lewenb.*]

Ad

OBSERVATIONEM L. p. 148.

DE VERMIBUS IN SANGUINE.

NOtatum in *ductibus bilariis Bovis vermes* fuisse repertos. Medici *Amstelodamenses* in privato *Collegio Anatom.* à Dn. *Commelin* edito p. 18. in sectione Hepatis Bubuli Anno 1664. 8. Dec. celebrata invenerunt in Hepatici ductus *ramis animalcula quadam* seu *vermiculos* planos (quos rustici *Botjens* à figura nominant) nigris fibris distinctos & manifestò capitulò, cum duabus nigris maculis oculorum instar, & nigrâ quâdam papulâ ad oris locum; Lanii attestantur boum morbum esse, præcipuè tempore contagiosò.

[D. Ph. Jac. Sachs à Lewenb.]

Ad

OBSERVATIONEM LXV. p. 163.

DE CALCULIS EX SECTA VENA.

ENarrati fuerunt *calculi ex secta vena* profluentes. Egregiò confirmat hòc exemplò Exc. *JOH. BETTUS* in *de Natur. Sangu. cap. III. f. 3. S. 14. p. 274.* Ut in Portæ atque Hemorrhoidum venis, inquit, *Renald. Columbus* invenit *Calculos*, sic in *sanguine* leprosi observatæ sunt *arenula*, imò quod mirum est, cuidam dolore ischiaticò undecim jam annos laboranti, qui postea in genu delapsus est, *apertâ exteriore malleoli venâ cum sanguine ferventissimo profliente*, *Lapilli* quoque figurâ & quantitate Rapi seminis, quantum testa nucis juglandis capere potuit, unâ quoque exsilierunt, unde ipsi perfecta sanitas reddita est.

[D. Ph. Jac. Sachs à Lewenb.]

Ad

Ad
OBSERVATIONEM CI. p. 233.
DE MORTE REPENTINA.

Mortem repentinam sapissimè accidere in Britannia Occidentibus Regionibus aliisque locis, iis qui eruendo plumbo reliquisque metallis operam dant refert *Malach. TRUSTON* (in *Diatrise de Respirat. Londin. 1670. edit. p. 96.*) ut putentur, halitu quòdam ab orci faucibus egressò, morte, nec opinantes, opprimi. Causam putat esse, quod vapor teterrimus ore haustus atque pulmonibus exceptus, pertranseunti sanguini quasi manus injiciat, cursum inhibeat, ejus molem cogat, coërceat, figat, inspisset, constringat. Idque minus mirum videri illis, qui docente *Illust. BOYLÆO* norint Argentum vivum fusi plumbi halitibus momentò ferè temporis figi posse, & quidem pertinaciter: Tantis nempè viribus pollere Saturnum illum, (plumbum) ignavum aliàs ut videtur silicernium, ut ipsi Mercurio idem faciat, quod Vulcanus Marti fecisse dicitur, illi etenim quantumvis volucris & fugaci levissimò negotiò vincula format, compedes neçtit, plantarum denique & alarum remigio spoliat.

[*D. Pb. Jac. Sachs à Lewenb.*]

Ad
OBSERVATIONEM CXI. p. 261.
DE CRUCIFIXO IN CRAMBE.

Aliquam differentiam nominum circa locum natalem hujus *Crambes* communicavit Exc. Dn. *Michaël KIRSTENIUS Pb. & Med. D. & Pract. Hamburgi* celeberrimus *Litt. è Hamburgo Vratislav. datis ad Dn. D. Henric. Vollgnadium: Heruestebude* aut vulgò *Herbestebude* vocatur pagus exiguus distans Hamburgò, minore quadrante unius milliar. & proximè versùs Novam Urbem extra Portam, quæ vocatur *Damthor* ad fluv. *Alster*, qui parvus admodum est, sed intra Urbem dilatatur. In isto pago olim Cœnobium Monialium fuit: tempore reformationis unà cum

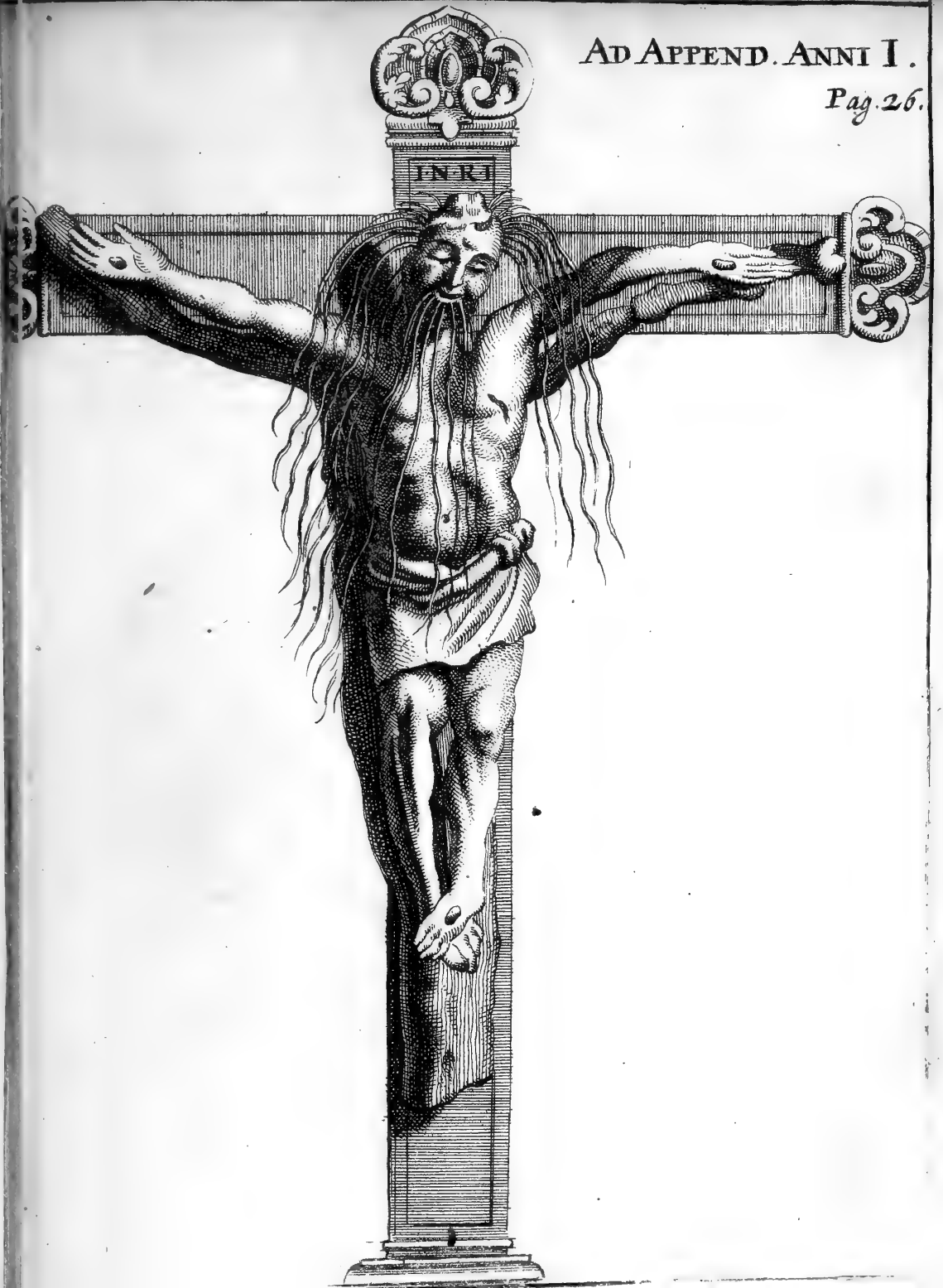
cum Templo fuit destructum: Moniales verò in Urbem receptæ in *Monasterium S. Johannis*, ubi adhuc hodiè Moniales Augustanæ Confessionis addictæ vivunt. *Ebbendorfum* verò ab *Herbstehude* adhuc alterò quadrante mill. distat, dimidiò milliar. ab Hamburgo, subjectus pagus olim Monasterio *Herrschhude*, nunc Monasterium S. Johannis. Narratur factum 1482. *Hæc D. Kirstenius ad D. Vollgnad. è Hamburgo Vratislaviam*, de nomine cœnobii.

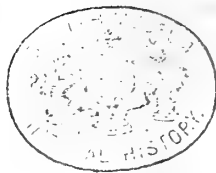
Quoad ipsam Historiam, Crucifixi in variis rebus inventi simulachra, præter ea, quæ *Anno I. Obs. 116. p. 270. & 271.* annotata fuerunt, alia quædam adhuc restant subnectenda. Refert *JOH. OLORIN. in Centur. Arbor. Mirabil. cap. 2. p. m. 11. ex Bartholom. Arnoldi Epitome Philos. tract. 5. f. 169.* in Regno Bætico-Hispaniæ (cujus Metropolis Urbs Granata) inveniri *Mali arbores*, quarum *fructus* incisi singulis incisuris *imaginem Crucifixi exhibeant*. Transmisit ante aliquot menses *Exc. SEGERUS è Thorunio* delineationem *Crucis*, quam Arcularius Augustæ Vindelicorum 15. Nov. M DC LVI. invenerat. Dum etenim ille Arcularius nomine *Elias Boscibert* supra fluv. Lechum ligna pro instruendo foco commisset, & per operarium *Andr. Schmidt* in Urbem importare curasset, inter findenda ligna in uno trunco jam diviso *Signum Crucis* exhibitum & delineatum in illo observavit, quod prædictus Arcularius *Dn. D. Segero* Anno 1659. 25. Julii transeunti Augustam non solum narravit & iconem obtulit, sed etiam simul retulit, frustra illa ligni fissi jam à Consule illius Urbis asservari. Quod verò non rarè in lignis ratione fibrarum *figura* inventiantur, & per artificiosam sectionem arte quoque efformari possint, jam *Anno I. Obs. 116. p. 272. ex KIRCHERO* citatum fuit, de *Arte Magn. L. II. p. 2. c. 1. f. 170.*

Imprimis tamen *mirandarum* quarundam *Radicum* descriptionem, quæ *Crucifixum* repræsentant, videre licet apud *Fr. FRANCISCUM QUARESMIUM Laudensem Ordinis Minorum Theologum, olim Terræ Sanctæ Præsidentem & Commissarium Apostolicum*, cujus rarissimum opus in *fol. paucos* ante annos editum ex Biblioth. suâ instructissimâ concessit *Dn. M. Benjamin Gerlachius*. Edidit nimirum ille *Historicam, Theologicam & Moralem Terræ Sanctæ Elucidationem*, in cujus *Tom. II. Lib. IV. c. X. f. 17.* *Quaresmius* describit *Radicem Liliæ Hierosolymis inventam*, quæ *Crucifixum* exhibuerit, additque illius *iconismum*, quem pariter excerptum *Curiositatis gratiâ* delineare hîc curavimus. Fratres aliqui *Minoritæ, inquit,*

in Terra Sancta habitantes cum quadam vice compellerentur ex quodam loco Hierosolymis proximo (probabiliter è Monasterio S. Jeremiæ) discedere, Hierosolymam versus proficiscentes, in itinere in Campo viderunt *mira pulchritudinis Lilium* è terrâ exortum, accedentes illud decerpserunt. Dum verò admirarentur venustatem suggerit Dominus, ut curiosè terram, unde Lilium exortum fuerat, effoderit: fodientes terram, invenerunt *Radice[m] Lili formam Christi Cruci affixi ad vivum* mirabiliter præ se ferentem. Mirati rei novitate prodigiosam hanc radicem Hierosolymam retulerunt, & tanquam rem mirabilem conservarunt. Accidit aliquando ut ex Belgio Hierosolymam Nobiles aliqui peregrini appellerent, qui postquam magna cum devotione Loca Sancta venerati fuissent, ad propria reversuri obnixè petierunt à Minoritis, ut ipsis res aliqua memorabilis daretur in testimonium peregrinationis Hierosolymitanæ; quibus Minoritæ prædictam *Lilii & Crucifixi prodigiosam radicem* dono dederunt. Belgæ ad propria reversi habebant propositum collocandi illam in Patria sua *Cortracum* Comitatus Flandriæ Civitatem, ut ibi esset tanquam thesaurus: sed aliter fuit prodigiosò eventu dispositum. Cum enim prædicti peregrini *Donsam* ejusdem Comitatus Flandriæ Civitatem, sitam ad fluv. Lisam, inter Gandavum & Cortracum, pervenissent, inde ad Patriam reversuri, divinitus mirabiliter retenti fuerunt. Prodigium mirati, *Crucifixum Donsæ* reliquerunt, donatum *Sanctimonialibus Ordin. Canonic. Regularium S. Augustini*, quæ illum cum gaudio susceptum tanquam Divinum Naturæ prodigium in alia argentea Cruce affabrè elaborata honorificè reposuerunt. Postmodum cum Patrum nostrorum memoria bella in Belgio sævirent, & *Donsa* civitas quoque invaderetur & occuparetur, coactæ fuerunt illæ Moniales cum aliis discedere. Gandavum fugientes secum detulerunt *Crucifixum*, ubi in suo Conventu adhuc eum diligenter custodiunt. De illius *peculiari forma* studiosè hæc à me observata. *Radicis & Crucifixi longitudo* est septem Unciarum cum dimidia, latitudo septem, adestque crassitie debita proportio. Sculptoriò opere nec id ineleganter, elaboratus videtur, & velut tribus singularibus *clavis cruci* affixus, quorum etiam capita distinctè cernuntur cum vulnere laterali. Notatur insuper *in dextra faciei parte* signum Alapæ à sacrilego ministro Salvatori impactæ, & in vertice signum præcisi Lili. *Crines capitis & barba* prolixiores ad usque genua protenduntur, qui & olim visi sunt crescere: coloris sunt castanei &

omni-

omniñò similes aliis virorum capillis. Hic tamen adverto modò in læva capitis parte aliquos capillos deesse, quoniam ante paucos annos nonnulli spectatorum ex indiscreta devotione illos evulserunt. *Circæcoxas* fasciam ejusdem radicis habet. Totus est aridæ radicis color ad croceum vergens. Probabiliter creditur à centum circiter annis fuisse in Suburbiiis Hierosolymitanis inventum, Hierosolymam delatum, & paucioribus inde in Belgium Donsam translatum Crucifixum, nam, quædam Monialis memorati Conventus octuagenaria adhuc superstes asseruit, decem annis ante suum in Religionem ingressum fuisse *ex Hierosolyma Donsam* allatum. Crucifixi illius Ectypum ex ipsa naturali radice accuratè exceptum, nec hætenus ab aliquo in lucem editum, ut rem valde memorabilem in æs incidi atque hic imprimi curavi modicò additò exteriori ornamentò, prout etiam ipsimet crucifixo argenteum, additum fuit decus.

Idem QUARESMIUS ib. cap. XII. p. 25. de stupendis aliis *Crucifixis binis* mentionem facit, altero in HISPANIA, altero in Belgio nato. De *Hispanico* testimonium adducit *JACOB. BOSII L. de Triumph. Cruce*: nimirum *Crucifixum* admirabilem reperiri in *Hispaniis* in *Vallidolitana* Civitate, in Templo Monasterii, quod *Hispanicò* Idiomate, *Santo Benedito & Real* dicitur. Vocant *Crucifixum della CEPA*, creditur vetestà & communiter receptà traditione ex *vitis* cujusdam *radicis stipite* admirabiliter enatum esse, atque hinc factum, ut *della Cepa* dictus sit. Est autem hæc admirabilis *Crucifixi Christi imago* ejus prorsus materiæ & formæ, ut qui eam contempletur, statim judicet, eam *ex ligno vitis* existere, nullâ prorsus humanâ industriâ aut artificiò constructam, sed miraculosè ab ipsa Natura productam. *Altitudo* hujus *Crucifixi*, unâ cum *Cruce* est unius palmi cum dimidio: habet in *capite* promissam Cæsariem, qualem veteres ferre consueverunt; *sub axillis* pilos, ac *mento* prominentem barbam, capillis ex eodem ligno tantâ subtilitate mirabiliter constructis, ut planè naturales putentur. Præfert nescio quid Divini in Vultu & Majestatem quandam venerabilem, Naturæ partus planè admirabilis, in quo enixa videtur fuisse, ut in plantis quoque ipsis, sui nostrique Domini Passionis memoriam insculperet & conservaret, nisi id præcisè miraculo ascribere velimus. Primum omnium hujus *Crucifixi* notitiam *Bosio* tradidit *Job, à Carthagena* Ordin. Observant. Francisc.

publ. Theol. Prof. ac Romæ Generalis Lector in Monaster. D. Petri in monte aureo, qui librum edidit, cui titulus est *Homiliæ Catholicæ in universa Christianæ Religionis arcana* Anno 1609. eumque Paulo V. Pontifici dicavit. Post ipsum ejusdem *Crucifixi* certiores informationem *Bosio* dederunt duo Monachi ipsius Regalis Monasterii *S. Benedicti. Vallisol. Urbis*, qui pro Monasterii negotiis in Romana Curia versabantur, quorum alter *Mag. Gregorius de Criales* dicitur. *De inventione* ejus dicebant nullam aliam rationem haberi, nisi quod *M. Laurent. de Ayala* testetur se legisse in Libro Benefactor. ejusdem Monasterii donatum admirabilem hunc *Crucifixum* eidem Monasterio à *Don Sancio de Royas* Archiepisc. Toletano, qui ab Antipapa *Benedicto XIII.* ab Episcopatu Valentix ad Toletanum Archiepiscopatum translatus est, per mortem *Don Petri de Luna*, ejusdem Antipapæ nepotis Anno M CCCCXV.

Belgicum verò *nucem crucifixum* obiter commemoratum fuit in *Anno I. Ephem. p. 270.* De eo relatio impressa *Leodii* apud *Leonard. Street* Anno 1622. ex quâ *Quaresmius* quædam excerpfit: In pago *Reymst* inter *Trajectum & Tungros* sito miles quidam relictis domi liberis *Hierosolymas* profectus est, & incolumis rediens Liberis munera distribuit. Cumque una filiarum tunc abfuisset, & postea à patre munus quoque petiisset, *nucem* ipsi dedit, quam juxta sepulchrum Domini *Hierosolymis* reperisset. Hanc *nucem* cum horto patris sui implantasset, ex ea *imago Crucifixi* excrevit, quæ *imago Crucifixi ad Oppidum Trajectense* supra *Mosam* *Leodienfis Diœcesis* in solempni *Monasterio Albarum Dominarum. Ord. S. Mar. Magdal. de Pœnitentia* per puellam idem Monasterium ingressam apportata est, ibidemque asservatur. *Forma* dicitur esse altitudinis & staturæ communis hominis, habens desucentes crines & barbam, manus clavatas, & pedes duobus clavis fixos, latò velò tegi femora: coloris esse nucis, prout ipse totus nucus est. Asservatur in quodam Altari in *Aquilonari Ecclesiæ parte.* *Et hæc de Tribus Crucifixis è Regno Vegetabili prognatis.*

Non multa addo de *Marocot Indico, Granadilla, Hispanis la Flor de las Cinco lagas, Italis Fior della Passione*, quæ cum ex *Peruanis Insulis* in *Europam* delata sit, ferè omnes hortos nunc exornare solet. Nam & ille *flos simulacra ferre* putatur *Passionis Dominicæ*, ita quidem, ut

1. In summitate floris *clavi*, in flore aperto contorti, & artis punctis maculati, quasi sanguine infecti Christi è cruce sublati videantur.
2. Fructus rudimentum in flore *spongiam* repræsentet.
3. Stella in semiaperto flore significet *Stellam Magis præcuntem*, in aperto verò flore quinque hæ particulæ significant quinque *vulnera*.
4. Basis fructus & pediculorum *columnam* figuret.
5. Filamenta *fustibus* sanguine perfusis assimilentur.
6. Circuli illi purpurei in filamentis *coronæ spinæ* sanguine madidæ simulachra sint. &c.

De quo *flore* latius videri poterit *Job, Bapt. FERRARA in sua Florâ L. II. c. 21. Tobias ALDINUS in hort. Farnes. c. III. f. 49. MONARDES in Hist. Simpl. Novi Orb. c. 66. Petrus de CIEZA part. 1. Hist. Peruv. c. 28. Jacob. BOSIUS in Cruce Triumph. L. II. c. 6. Fabius Columna Not. in Nardi Ant. Recchi Hist. Mexic. fol. 888. & seq.*

Denique notat *Athanas. KIRCHER. in Veter. & Novo Latio* (hòc ipso Anno MDCLXXI. Amstelodami primùm edito & Clement. X. Pont. inscripto) *Part. III. de Agro Tiburtin. c. 5. f. 206.* Mirum est, inquit, quod Præfectus lapidicinæ (juxta lacum Albunæum, ubi generantur Confetti di Tiuoli) dum hæc loca explorarem, narraret *inter meditullium alicujus saxi titulum Sancta Crucis bisce litteris INRI* pernotatum, & à Natura delineatum inventum fuisse. Sed respondit *Kircherus*, hoc non purum opus Naturæ fuisse, sed titulum alicujus Crucis (quam operarii devotionis causâ secum ut plurimùm portare solent) ibidem post transmigratorem cum aliis terrestribus saxorumque fragmentis derelictum, tandem unâ cum reliqua materia in saxum coaluisse, cum & varia ferrea instrumenta relicta ibi inveniantur, harpagines, cultri, mallei, monetæ. &c.

[*D. Ph. Jac. Sachs à Levenheimb.*]

Ad

OBSERVATIONEM CXVII. p. 172.

DE RESTITUTIONE HUMORIS AQUÆ.

EXperimentum cum *Anserè* pariter fecit *Exc. Dn. D. Job. Dan. MAJOR Prof. Anat. & Botan. in Kiloniens. meritissimus, Collega Curiosus laboriosissimus, in Collegii Medici Curiosi privati specimen. VI. §. 26.*

D 3.

Anno

Anno 1670. qui *Anseri* utrumque *oculum acutransfodit* circa limbum tunicæ corneæ, ut *humor aqueus* ex flaccescente oculo efflueret; cœcitatem ipsi inde contigisse, probavit, quod manibus hinc inde ante oculos ipsius ultrò citròque jactatis, immotus tamen permanfit: repositus anser ad experiendum, an natura per se aliquot dierum spatiò compensatura sit detractum aquæ laticem, an impostèrum visus restituendi gratiâ medicatò liquore; aquâ *Chelidoniæ* &c. sit utendum? *Eventum* dein explicat *Idem Dn. D. MAJOR in specimin. VII. §. 30.* Anser, inquit, ante occiduum obcœcatus, in medium productus optimè iterùm vidit, quod 28. vel 30. Auditoribus præsentibus monstravi, idque natura sola in oculo anseris fecit, nullis medicamentis per vulnus infusis, adjuncta solò 36. horarum aut bidui spatiò, in locum detracti *humoris aquei novum* alium undecunque attulit per vascula minima nervea & arteriosa ad oculi concavum tendentia, & oculi flaccidiusculi ex amisso humore iterùm turgere visi sunt, parvam tantùm maculam, inflicti vulneris vestigiùm in cornea reservantes.

[D. P. 7. Sachs à Levenb.]

Ad

OBSERVATIONEM CXVIII. p. 274.

DE LIENE EXSECTO.

AD Experimentum de *Lienis exsectione in cane* non possum non recensere, quæ *Ampliss. Henric. OLDENBURGIUS Regiæ Societ. Anglican. Secretarius* gratiosissimè in *Litter. LONDINO 2. Febr. 1671.* ad me *Vratislaviam* perscripsit. Ut magis magisque pateat, nequaquam esse ex uno alterovè experimento quicquam certi in hanc vel illam partem concludendum, sinas me ad *Observ. vestram 118.* (quæ discutendâ sibi sumit quæstionem illam, num Lien Veneris sit sedes, spermatisvè coctio fiat in testibus à splene) hòc locò annotare, id quod *Clar. Deckeri* experimento adversatur: nobilissimum scilicet & iudicii subactissimi virum è *SOCIETATE REGIA* ante aliquot annos hic *Londini* curasse, ut cani foemellæ Lien excinderetur, quæ sanata cum esset, ut paulò post catulliret, admisso cane non semel sed bis terve

concepit, & aliquot catulos enixa fuit. Est hæc eadem canis, in quam sanguis ovillus post Lienem exsectum transfusus fuerat.

[D. P. J. Sachs à Lewenb.]

AD
OBSERVATIONEM CXXXII. p. 294.

DE LACTE IN SANGVINE.

IN hac *Observatione* & in *Scholio Observ.* 28. exemplis probatum, *lac genuinum in sanguine* fuisse repertum: causa hujus investigari difficilis: eandem tamen enodare tentat *D. Job. Berrus in de Nat. Sangv. c. I. s. 5. p. 40.* ille dum statuit chylum nil aliud esse, quam genuinum *lac* ex assumtis cibus elaboratum (sic etenim certum esse, *lac* quoque in mammis non generari in venis, sed si assimiletur sanguini, statim dulcedinem amittere) si hoc *lac* sive chylus primæ coctionis terminus & effectus, secundæ verò coctionis adæquatum subjectum & immediata atque integra sanguinis materia, intempestivè moveatur, & statim à digestionem celebretur phlebotomia, expertum esse, *lac cum sanguine effluxisse.*

[D. Ph. Jac. Sachs à Lewenb.]

AD
OBSERVATIONEM CXXXIII. p. 296.

DE CANTHARIDIBUS INNOXIE SUMTIS.

Refert *Exc. D. David Spilenberger. Litt. è Leutschovia Hungar.* ab Ungaris ultra Tybiscanis *Cantharides* conquiri potissimum ex arbore Fraxini (unde in Hungarica lingua vocantur Körös féregt Eschen-Würmer) & quidem maxima in copia colliguntur mense Majõ aut æstate contra venena rabidorum animalium, & asservant in aceto fortissimo. Si homo, equus, canis, vacca, aut fuis à rabido animali demorsa, exhibent homini num. 1. 2. 3. vel 5. animalibus verò in majori copia, integras quidem cum alis, pedibus & capite in Spiritu Vini propinant, aut cum theriaca vel pane.

2. 3. assum-

2. 3. assumerunt, nec dysuriam, nec mictum sanguineum excitatum fuisse, solum urinam copiosius integrâ die nocteque profluxisse, & hoc testantibus, qui easdem contra morsum canis rabidi sumserant. Sed miranda horum Hungarorum natura, quorum natura tam fortis, ut grana Cataputiæ vel Ricini XXX. assumere possint absque noxa.

AD

OBSERVATIONEM CXXXVI. p. 302.

DE SPERMATE CETI.

Variæ notatæ opiniones fuerunt de *Spermate Ceti*. Adde, quod *Exc. SENNERT.* notavit *Centur. I. Epist. 21. ad D. Döringium* scripta, hominem quendam in omnibus singularem novum cacodoxum protulisse *Sperma Ceti* parari è pinguedine piscium (quæ tamen inter omnes pinguedines pessima sit) & additione calcis vivæ in talem consistentiam & albedinem certò artificiò reduci, unde non rarò corpori humano nocentissimum sit. Simile quoddam artificium è pinguedine fortè cetorum parandi adulteratum sperma calluisse & exercuisse famosum quendam Medicum proximis ab hinc annis Hamburgi, à Medico quodam præclaro pro certo in litteris ad D. Vollgnadium significatum fuit.

[*D. P. J. Sachs à Lewenb.*]

AD

OBSERVATIONEM CXLI. p. 310.

DE CURA LACTIS.

Non mirum videri poterit, *lactis curam* tantoperè deprædicari, cum *lactis alimentum* simplicissimum, statuatur naturæ esse amicissimum, & familiarissimum. Unde *Job. BETTUS* ingeniosus Medicus Anglus in *de Nat. Singv. cap. 1. s. 1. §. 1. p. 3.* cunctis vegetabilibus nutritivis docet *lacteum* quendam inesse *succum*, non minus ac animalibus sanguificis quoddam *lac*, ex quo in homine *lac* illud seu veteri nomine *chylus* oriatur, vel à *lacte* quodam vegetabili in cibus latente, indeque

indeque per digestionem elicito, *vel* potius à *lacte*o quodam *succo* proximè ad veri *lactis* accedente indolem, obstetricante primâ concoctione, proficisci. Sic remotè homo *lacte* nutritur, dum pascitur frumentò, quod nonnisi lacteus quidam succus est calore solis inspissatus, & ex carne animalium euchymorum tenera & dulci *lacteus* quidam *humor* in masticatione emulgeatur. *Idem* §. 7. p. 8. statuit omnium animantium genera terrâ aquâve degentium eodem propemodùm *succo lacteo* nutriri, quem post levem alterationem in propriam transfumant substantiam: eundem verò succum creatorem telluris visceribus tanquam universale quoddam alimenti penu recondidisse, quod inde per radices exsugant vegetabilia, è quibus deinde mutuentur cætera viventia genera, quicquid vegetationis habeant; exemplò ficus probat habentis causticum *lac* in caule, quod postmodùm solis calore coctû in fructu rubeat & dulcescat.

Inde §. 8. ad objectionem: si singula ciborum genera in *lac* mutantur melius ut omnes homines, cujuscunque ætatis & temperamenti eò solò neglectis reliquis eduliis vescantur, hâc enim ratione præ coquendi facultate nunquam fatigari posse naturam, vel operosâ nimis digestioni succumbere; *respondet*: non ferre naturæ cursum, ut à rebus usque quaque vel in eodem gradu similibus singuli nutriantur: cum enim concoctio sit alteratio quædam ac progressio à re aliquatenus dissimili ad rem perfectè similè, idque magis minusve pro singulorum nutriendorum indole secundu^m gradus multifariam diversos, *lac* omnibus adaptari nequit: sed natura *lacteam succum* suppeditat, qui plurimum aquæ aërisque, tenuissimas verò terræ partes in se contineat, è quorum complexu exsurgat temperamentum quoddam Medicum, æquabile, dulce, nutritioni aptum, & rarum, ut vel incrassationem vel attenuationem pro diversarum partium & corporis animalis exigentia sustinere posset. Et si omnes *lacte* naturali uberum solò deberent nutriri, cur natura Instrumenta ad cibum conficiendum dentes dedisset? Ventriculi tonus enervaretur, ipsumque etiam corpus, quod non tantùm ætate, sed à diætâ firmiore fit compactius.

Licet itaque *lac* hominibus alimentum familiare quidem esse diximus, non tamen omnibus hominibus, omnibus temperamentis, aut firmâ sanitate constitutis convenire, imò *neq* omnibus ægrotis, aut in *specie omnibus Arthriticis*, videmus tamen simplicissimum *lactis victum multum conferre ad prorogandam vitam*. Quod præter alia exempla demonstrat nostrò seculò Annò nimirum 1637. demortuus senex *Thomas Parre* & *Albersburg* ex Provinciâ Angliæ de *Schrops* natus, qui ad CLII. annos vitam

vitam produxit, de quo *Dn. de CHILDREY in de Reb. Nat. Angl. p. m. 205.* & qui potissimum *lacticiniis* omnibus, caseô subrancidô & pane surfureô vitam sustentavit, adeôque parçè in paupertino Lare vivens vitam tam diu protraxit, uti narrat *Dn. Job. Bettus in Anatomia ejusdem Parre ad Cl. Harvejum scripta, & Angli in Transact. Philos. Anglicè editis Vol. III. num. XLIV. p. 886.* *Causam* verò brevioris vitæ apud Anglos modernos (ut de vino & victu delicatiore nihil dicam) *Dn. de CHILDREY in descript. Rer. Nat. Angl.* imputat cerevisiæ in *descriptione Provinc. Derby p. m. 187.* certissimum esse ab eo tempore (quod spatium vix seculum excessit, siquidem A. 1524. ignotus planè fuerat Zythi apud eos usus) quò cerevisiæ usus inolevit, incolas non eosdem attingere vitæ annos, sicut ipsorum antecessores, qui sæpè centesimum sunt prætergressi.

Non solum ut *cibus lac* utiliter adhibetur, sed etiam ut *Medicina*. Unde *Bettus in de Nat. Sangv. cap. 1. sect. 5. §. 2. p. 32.* Notandum *lacti* & *fero* omnes inesse medendi intentiones, quæ adeò apud *Cnidios* percrebuerant Medicos, ut aliis quibuscunque relictis Pharmacis in omnibus morborum generibus, in quibus *purgatione, alteratione & nutritione* opus esset, hisce solummodò usi sint, *lacte* scilicet & *fero*, quod in specie per varios morbos *id. ib. §. 3. 4. 5.* latius deducit, & *§. 6. p. 37.* prodest *lac* ad abluendam & attemperandam acrimoniam post purgationem, in *PODAGRA*, in Rheumatismo, Ptyalismo eo, quem febricula comitatur, & in altero post aphthas atque in febris declinatione humorum impetum optimè compefcendo, in tussi, urinæ ardore, mictione purulenta & arenosa, in faucium inflammatione, dyspnœa cum sputo sanguinis, in scabie fera, in ulcere fistuloso, & *§. 8.* maxima quoque lactis restaurativa facultas, quæ consistit in crassissimo bubulo, ovino, caprino (non asinino, quod præ nimia tenuitate Phthificis non convenit) dum etenim ex consumptione carnis & organorum coquentium læsiones vires labefactentur, & ad primævam penè infantium impotentiam redigantur infirmi, conveniens, ut ab eodem reparentur nutrimento, à quo in statu imbecilliori olim adoleverant, unde etiam *Diocles* convalescentes omnes *lacte* recreare solitus est.

Ob tot utilitates *lactis* non miror nostrò seculò *curam* istam *lactis* tantoperè extolli in *Arthritide*, morbo plurium aliorum morborum matre, eandemque postliminio quasi in usum revocari: siquidem memorabilem notabo historiam *usum lactis* non solum tempore Hippocratis, uti *Bettus* probavit, sed etiam alterò abhinc seculò fuisse notissimum, quam

narrat

narrat *Dn. de Childrey in de Reb. Natural. Angl. edit. Paris. 1667 in descript. Provinc. Cornwall. p. m. 5.* cujus verba ex Gallico idiomate transferre libet: Centum ferè elapsi sunt anni, cum sacrificulus quidam in *Parochia sancti Yves* vixerit in *Cornwallia* nomine *Dominus ALWEL*, qui præter Professionem suam sacram simul Medicinam exercuit. *Methodò* utebatur *singularissimâ*, licet etenim interdum venam permetteret secare, & quædam cordialia præscriberet, maximum tamen ipsius remedium & *Panacea lac* fuit, quod adhibebat in *omnibus ferè morbis*, & interdum *lac* & *po-ma*: hocce remediò ordinariè percurabat desperatissimos morbos, indeq; tantam sibi conciliavit famam, ut ex omnibus oris adveherentur ipsi ægroti; difficile tamen dictu, an bonitate & puritate aëris in *Cornwallia*, an remediis hic *Dominus Alwel* sanitatem reduxerit, an quoque certa quædam remedia certæ dispositioni aëris appropriatæ (sicut quædam certa dispositio certos procreat morbos) & ita aër *Cornwalliæ* similem produxerit effectum, quem *lactis* usus in aliis regionibus non fortitur. *Hæc Dn. Childrey.*

Periculosum, si ii, qui *lacteâ* hæc curâ usi sint, acutò corripiantur morbo, cum sanguis singulariter constitutus non omnia perferat remedia. Vixit hæc *Vratislavia* sator quidam 55. annor. qui per 18. ad minimum menses *lac* ad curandam Podagram adhibuerat, is Anno 1671. mense Jun. cum paulò antè vinò sese ingurgitasset, & strictæ diætæ leges excessisset, Pleuritide correptus, licet binis venæsectionibus tentatis (ubi sanguis visus congelatus & coagulatus, an à præcedente lactis usu, an quod hoc inflammationibus internis familiare) post paucos dies debitum naturæ persolvit. Confer *Anni II. Miscell. Obs. 258.*

[*D. Phil. Jac. Sachs à Lewenb.*]

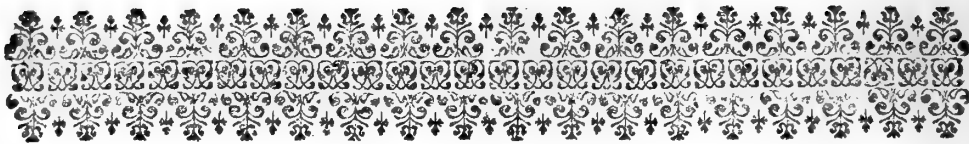
Ad

OBSERVATIONEM CXLV. p. 321.

§ CXLVI. p. 322.

DE VERMIBUS INTESTINA PERFORANTIBUS.

A ducti fuerunt *vermes intestina perforantes*. Refert *Reiner. SOLENDER sect. V. cons. 15. §. 23.* quod viderit *Düffeldorpi* rusticam, cui post longos dolores *ventris lumbrici teretes*, factò in dextrâ parte *ventris* super *inguen foramine* eruperunt, qui primùm ex his prodierunt factò *foramine* lucidi visi sunt & sublivescentes.

INDEX

ANNI PRIMI

MISCELLANEORUM CURIOSORUM MEDICO-PHYSICORUM.

*Simplex Zifra Miscellaneorum paginam notat : quando
vero Zifra Litt. V. praefigitur denotat Tractat.
de Vipera.*

A.

EX ABDOMINE vehementius illiso, mors. 82.

ABORTUS vomitu reje-ctus. 245.

ABCESSUS circa hepar calculis refertus. 241. Vid. Hepar.

ABCESSUS lapidicondi duplicis speciei. 165.

Abdominis incisione sanatus 198.

An **A**CETUM quodvis vermes producat? 49.

ACHATES Aphrodisius. 336.

ACORI figura qualis? 49.

ALACHAD, qualis morbus. 125

ALOES Homonymia & differentia. 207. seq.

Americanae optima descriptio. 208. & 209.

ALOES quò ætatis annò floreat. 209.

an cum strepitu emittat caulem. *ibid.*

an semen prolificum ferat. 210.

ejus flores ut maturandi. *ibid.*

in Europa florentis exempla. *ibid.*

ALOE Indica quicquid ad vitam necessarium, peti potest. 217.

ALVI contumacissima stipticitas suppositoriò ligneò curata. 229.

digitò in anum immisso resoluta. *ibid.*

difficultatis nova causa. 248.

ALVI EXCREMENTA per mentulam egesta. 34.

instar calcis alba. 162.

nigerrima. *ibid.*

per os, finita coctione ventriculi reddita. 255.

ALZEMENA, qualis morbus. 125.

AMARA an omnibus viventibus inimica. 148.
 ANAS. ejus mirabilis digestionis vis. 53.
 ANATOME cujusdam pro calculoso habiti. 231.
 Ancillæ Altenburgens. Vomitu bufonum celebris. 237. feqq.
 Calculô vesicæ mortuæ. 243. feq.
 Serpentum. 18.
 Monstri bicipitis 25. feq.
 Apis. 49. & 50.
 Phthifici pueri. 62. 171.
 ANATOME viri & pueri. 100.
 hystericæ. 107.
 suffocati repente. 131.
 Hæmoptoici. 133.
 Prothomedici Archiducalis. 134.
 Hydrocephali. 138.
 Monstri gemellorum foemini. 152.
 Ex colica mortui. 152. feq.
 Prægnantis catarrhosæ. 164.
 dolore capitis extincti. 168.
 Cephalalgia mortui. 170.
 Apoplecticorum & catarrhis suffocatorum. 179.
 Hypochondriaci ex inunctione ♀ mortui. 193.
 Ictero nigro peremti. 204.
 De difficili impetratione, ut demortuorum corpora secare liceat, querelæ; & uti-

litate Anatomix cadaverum. 62. feq.
 ANATOMICAS Observationes & sectione cadaverum humanorū collectas, qui meditati sunt vel scripserunt, eorum Catalogus exhibetur. 63. & 64.
 ANEURISMATA sunt varices arteriarum. 76.
 ANEURISMATIS causa & modus. ibid.
 Aortici descriptio & delineaatio. ibid.
 Varia exempla. 77.
 ANGVES Æsculapii, qui? 18.
 ANGVILLÆ viviparæ. 276.
 ANIMALIA Moschum olentia. 227.
 locô foetus legitimi, vel unâ vel post enixum foetum, exclusa. 12.
 ANIMALCULA varia vomitu excreta. 254.
 ANNULUS Achatinus Pyrrhi Regis. 264.
 ANSERCULI ex muliere natiuitas. 251.
 ANTIPATHIA Musica. 298.
 Serpentum & bufonum. 306.
 ANTIPATHIÆ varia. 299. 300. & feqq.
 ANUS imperforatus quibus necessario mortem brevi inferat, quibus non item? 36.
 ANI imperforati historia. 33. feq.
 ejus quot species. 35.

Sine ANO natus. 255.
APES ceram in femore, vel in Stomacho gerunt. 49.
 earum Anatome. ibid.
 linguæ quinque. 50.
 generatio. 50.
APOPLECTICORUM Anatome 179.
AQUÆ libræ 12. ex Rene succenturiato. 153.
 frigida ex haustu cordis palpitatio & Phthisis. 171.
ARANEUS apro similis. 51.
 Ejus descriptio secundum singulas partes accuratior 51.
ARANEÆ aëre nutriuntur. 278.
ARANEÆ cum bombyce antipathia. 278.
ARBOR crepitans. 209.
ARBORES Ephemeræ. 161.
ARBORES vivam auri venam habentes. 291.
ARBUSCULA argentea naturalis. 293.
ARENIVORUS. 199. seq.
ARTERIA ASPERA duplex unius Pulmonis. 26.
ARTERIA magna duplex. 26.
 in ea materia arenacea. 172.
 circa ejus principium valvula consumta. ibid.
ARTERIÆ carotides induratae. 285.

ARTHRITICORUM urinæ albæ. 206.

Solatum lac. 310.

Varia recensentur remedia. ibid.

ASELLUS Hermaphroditicus. 283.

ASPIDES Gallinas inire. 123.

ASTACUS vid. Cancer.

ATRETÆ, qui? 35.

ATROPHIA oculi curata. 37.

AUDACHOCA, quale oleum. 125.

AUDITUS. vide Surdi.

Quomodo procul adveniens in viâ AUDIRI queat. 115.

AURIUM Symmetria cum brachiis. 81.

AURI Chymici confectores, eorum quorundam imposturæ & pœnæ. 66.

Chymicè confecti historix XVI. 68. seq.

AURUM Horizontale vegetabile. 227.

Vegetabile. 290.

dentis instar progerminat. 292.

fili ad instar aliquot ulnarum è terra crescens. 292.

AUTOMATI confectio. 45.

B.

BALÆNA foemina nullum habet cerebrum. 303.

BALÆNI-formia insecta in sanguine. 147.

BAL.

BALNEUM ad pedes cereos. 125.
Lapis BEZOAR sagittâ transfos-
fus. 267.

BEZOAR locus natalis. ibid.

De Biber quale Symptoma. 207.

BICEPS monstrum, ejusque ana-
tome. 25.

BISCOLI quales vermes. 148.

BOMBYX fericum è mammis tra-
hit. 50.

BOMBYCUM nutrimentum. 279.
cultura. ibid.

BRACHIA tria in puello. 25.

BRACHII duplex radius, cubitus
unicus. 26.

BRACHIORUM Symmetria cum
cruribus. 81.

BRYONIA, effigie humanâ. 143.
271.

BUCCÆ Symmetria cum abdo-
mine. 81.

BUFONES exsiccati venenum tra-
hunt. 153.

Eorum Oleum. ibid.

BUGLOSSI silvestris monstrofi
propè Vratislaviâ anno 1671.
reperi historia & Icon. 232.

C.

CÆlatum quid? 338.

CALCULI euporista. 228. 245.

CALCULUS VESICÆ cum infi-
gni uteri obstructione. 243.

seq. cum ulcere

Vesicæ & Renum. 64.

globo plumbeo

prægnans. 121.

ventriculi. 254.

CALCULI cistidis felleæ & meatûs

Hepatici. 288.

Pulmonum. 337.

CALCULOSORUM urinæ albæ.
206.

CANCER. vid. Pagurus.

CANCER dentis. 22. seq.

CANCRI in aquis viventes, ex a-
qua extracti lapidum instar in-
durantur. 177.

Scorpionum more noxii. 178.

homines vivos & mortuos devo-
rantes. ibid.

& crustacea omnia in India Lu-
nâ plenâ inania sunt. ibid.

CANCROCORUM fluviatilium sin-
gulares species. 176.

CANES quomodo tractentur Bo-
noniæ, quò minùs incrementum
acquirant. 184.

CANIS excisò liene peperit. 274.
marinus in viri ventriculo re-
pertus. 252.

CANTHARIDES innoxie sumtæ.
296.

in quibus morbis & quo-
modo sunt sumendæ. 297.

CAPILLOS humanos scintillare.
281.

CAPRA Bezoardica cur Capri-
cerva dicatur. 267.

CAPUT. Vid. Biceps.

CAPITIS dolor 14. dierum spatiò
interficiens. 167.

Vid. Cephalalgia.

CAR-

- CARTILAGINES** ossium vicem
supplentes. 124.
- CASEI** Pulvis, s. vermiculi, histrici
similis. 54.
- CASTOR**, qualis affectus. 207.
- CATARRHORUM** Extractio. 110.
- CATARRHIS** laborantes lapidū
generationi obnoxii, intra ve-
nas quidem 163. in Epate vero
164.
- CATUS** vid. FELIS.
- CATULI** à viro vomitu rejecti.
251.
- CEPHALALGIA** rara. 170.
- CEREBRI** bovis petrefacti histo-
ria. 92. 289.
in hydrocephalo facies. 138.
- Sine CEREBRO Puella. 63.
- In CEREBRO lapides inventi, &
aliquando per nares excreti. 94.
- CHELIDONII** maj. succus omnes
tres humores oculi regenerat.
39.
- CHERMESINUM** verūm, è qua
planta decerpatur. 27.
Polonicum quale? ibid.
- CHRISTUS** vid. Crucifixus. No-
men CHRISTI Achatī naturaliter
inscriptum. 263.
ejus reiratio. 264.
- CHYLUM** à Subclavia ad Mam-
mariam deferri, &c. 25.
- CHYLUS**, aut Chylo quid simile,
è vena secta prolectus. 97. & 98.
In Chylo latere rubedinem. 159.
- CIBORUM** retentio, vitiō Hepa-
tis impedita. 17.
- deglutitio læsa à liene.
ibid.
- absurdorum comestio.
199.
- CISTERNA** mammaria. 25.
- COLICA** putatitia, qualis & un-
de? nec non fortè hæreditaria.
153.
- COLORUM** variæ mixturæ, s. com-
positiones, per Microscopium
optimè dignoscuntur. 44.
- CONCEPTUS** falsus. 11.
falsus putatus bienniō post
verus deprehensus est. 137.
- CONSENSUS** partium:
Labiorum faciei cum labiis
uteri. 79.
faciei cum reliquo trunco ra-
tione navorum. 80. & 81.
- CONSPICILIA** varia eorumque
nomenclatura. 40.
- CONTAGIUM** morbosum, ver-
mes volantes. 56.
- COR.** vid. Polypus.
- COR** erosum à vermibus. 147.
stupendæ magnitudinis. 171.
hominis quamdiu crescat.
172.
ejus pondus ordinarium.
ibid.
- COR** magnum an timiditatis cau-
sa, an potiùs magnanimitatis.
ibid.
- CORDA** solitō majora & mino-
ra. ibid.
duo in uno thorace. 26.
- In

In cordibus humanis varia p. n. inventa. 106.
 De Cordis affectibus dissertatio D. D. Mich. Kirstenii desideratur. 106.
CORALLIUM in aquis molle, extractum inde lapidescit. 178.
CORALLORUM Tinctura. 331.
CORDIOIDES quid? 338.
CORNU. 103.
 arietinum è fronte. 104.
 juxta oculum. 105.
 è dorso, ex hypochondrio sinistro, è calcaneo. ibid.
CORNUTI Lepores, Equi, Galus Gallinaceus. ibid.
CORNUTÆ foemina. ibid.
CORYLI pulvis farinaceus, ejus collectio & usus. 226.
CROCUS, tincturam fulfure suffumigatam non amittit. 158.
CRUCIFIXI effigies in radice Crambes enata. 261.
 pictura in marmore. 262.
 271.
 effigies cum duabus aliis icunculis. 268.
 in Papilione. 271.
CRUSTACEA. vid. Cancer.
CRUX argentea naturalis. 293.
CRYSTALLUM Islandicum, quid? ejusque mira proprietas. 178.
CRYSTALLUM an aqua glaciat. 179.
 Silefiacum. ibid.

CULEX Elephanti figuram habet. 51.
CULTRIVORI culter Viennæ aservatur. 268.
CYRONIS Acori figura. 49.

D.

DÆMONIACA obsessio ficta. 120.
DEGLUTITIO. vid. Cibi.
 Ex **DENTIUM** vacillatione & elisione filiorum morbum & mortem mater prædixit. 232.
DIAPHRAGMA perforatum, propter exulceratum Pancreas. 231.
DOLICHOLITHES Teriolenfis. 337.
DOLOR. vid. Caput, Cephalalgia.
 Capitis ex arteriis Carotidibus induratis. 285.
DORSUM. vid. Spina.
DRACONUM artificiosa confectio. 141.

E.

EX ELEPHANTIASI ossa molliora. 125.
EMBRYO hydropicus. 132.
EMPLASTRUM Anti-Podagricum. 318.
EMPYICUS lacte caprillò curatus. 79.
ENGASTROMUTHI, qui? 120.

F

EPI.

EPILEPSIÆ euporista. 228.
EPILEPSIA Hypochondriaca curata. 203.
 ex retentione mensium, venere curata. 204.
EQUI cornuti, & quidem deciduis ac renascentibus cornubus. 103.
ESUS absurdorum. 199.
EXCREMENTA alvi per os, finita in ventriculo coctione, redens. 255.

F.

FACIES humana Symmetriam totius trunci (pedes enim excluduntur) obtinet. 80.
FEBRE malignâ laborantis mors horrida. 183.
 In **FEBRIBUS** putridis an Lac exhibere liceat? 84.
FECES alvinæ per mentulam excretæ. 34.
FEL viperæ epotum non nocet. V. 7.
 vulneri adhibitum non nocet. V. 8.
FELLIS duplex vesica. 26.
 in fellis vesica lapilli 72. reperti. 135.
 in fellis vesica bubula & suilla lapilli. 136.
 Vermes. 148.
 fellis vesicula vacua in icterico nigro. 204.
FELIS per os pariens. 252.

FELIS ex ore mulieris nativitas. 251.
FERÆ, i. e. molæ. 12.
 in **FILICE** aquila. 272.
FLAMMA è puteo. 108.
 è ventriculo & intestinis. 181.
 ejus prima inventio. 182.
 è cadaveribus. 183.
FLATUS per mentulam excrementi. 34.
FOETUS in utero exsiccatus. 13.
 petrificatus. ibid.
 putrefactus. ibid.
 in partu evanescens. 15.
 fœmininus foetu fœmininò prægnans. 122.
 in utero crocò tinctus. 157.
 exfertò capite ex utero ejulavit, inque uterum se recepit. 160.
 foetus Skeleton duobus ferè annis post legitimum partus tempus excretum. 137.
 foetus intra uterum variis morbis, & sæpè ob errores à matribus commissos, afficiuntur. 133.
 foetum mortuum in difficili partu feliciter extrahendi methodus & instrumentorum delineatio. 145. seq.
 foetum in utero variolis laborare. 150.
 foetuum in uterum redeuntium exem-

exempla, eorumque omina fatalia. 161.
 foetuum extra uterum inventorum exempla. 256.
FORMICA Cancri effigiem representat. 50.
FRACTURÆ Gravidarum curatu vix possibiles, sc. ante partum. 91. seq.
 Exemplum contrarium. 92.
FRATER Lombardorū, quid? 12.
SALERNITANORUM quid? ibid.
Friesel / Friesel-Pulver. 225.
FRONTIS cum pectore consensus. 80.
FRUCTUS Americani nondum descripti. 338.
FUCI ex ♀ præparati noxa. 198.
FULMEN vegetabilium quorundam. 225. seqq.

G.

GALLI GALLINACEI cornuti. 104.
GALLINAS mirabili vi digerendi præditas esse. 53.
 comprimi ab Aspidibus. 123.
GAMMARI Silesiaci amari. 176.
Dr. GANZLANDI pulvis Epilepticus. 226.
GEMELLI ejusdem sexus num unicâ, diversi sexus num binâ includantur secundinâ? 127. & 129.

GENARUM Symmetria cum Coxis. 81.
GLANDULÆ mesenterii scirrhorum. 107.
 ingentes. 108.
 conglobatæ & conglomeratæ officio differunt. 155.
GLANDULÆ Pinealis defectus. 94.
Goldkrebse / qui? 176.
GRAVIDITATIS falsæ exempla. 11. 12. & seq.
 Graviditas ab Hydrope delusa. 12.
 Flatulenta. 13.
 in Gravidis fracturæ curatu difficiles, post partum sanantur. 91.
 Sanatæ tamen etiam ante partum. 92.
 Gravidæ a cane rabido demorsa, demum post partum sensit veneni efficaciam. 150.
 in **GUAJACI** trunco picturæ. 272.

H.

HÆMORRHAGIA narium difficilis ab insolatu. 89.
 tantum non lethalis secuta evulsionem dentis. 90.
 menstrua per talium in gravidâ. 224.
 Pulvis hæmorrhagiam sistens. 90.
HÆ-

- HÆMORRHOIDES** albæ. 180.
HARPÆ &
HARPYÆ quid? 12.
HEMICRANIA periodica. 149.
HEPAR ciborum retentionem,
 prohibens. 17.
 Uterinum ex meris glandulis compingitur. 130.
 Scirrhosum in Ictero nigro extincto. 204.
Hepatis scirrhusi descriptio. 237.
 ab Hepatis suspensorio lapides duo prægrandes atque ponderosi. 165.
Hepati adnatus lapis. 164.
 in Hepate vermes. 148.
Hepata præmagna & monstrosa.
 16. & 17. 101.
HERBA Ossifraga. 124.
 qualis, & ubi nascitur? 125.
Herbæ Ossifragæ virtus contraria. *ibid.*
 antidotum. 126.
Herba ossa præfirma præque robusta reddens. *ibid.*
HOMINIS variæ partes descriptæ, uti à microscopio repræsentantur. 55.
Homines dari silvestres. 86.
 Pisciformes. *ibid.*
 marini, sc. pedibus etiam humanis præditi. *ibid.*
 cornuti. 103. & 104.
 Silicei. 139. 140.
Hominum statura num arte procera aut pumila reddi queat. 184.
HUMORES Oculorum exhaustos quoad liceat restituere. 38.
 humoris Crystallini cum cornea coalitus. 166.
HYDROCEPHALUS incipiens curatus. 137.
 disectus. 138.
HYDROPS pro graviditate habitata. 12.
 hydropis præsens remediû. 154.
 Causa efficiens. *ibid.*
HYIUCCÆ virtus. 154.
HYPERCATHARSIS enormis à Medicamento Mercuriali. 151.
HYPOCHONDRIACUS octuaginta Symptomata simul infestantia numerans. 162.
 excrevit per alvum nigerima picis instar. *ibid.*
 femen, atramenti instar nigrum. *ibid.*
 Hypochondriaci mors ab inunctione Mercurii. 185.
 eorum urinæ albæ. 206.
HYSTERICÆ uterus materiâ corruptâ turgidus. 107.

I.

JASPIS cariosus. 335.
JICTERO nigro extincti, viscerum dispositio. 204.

InLE O nodi. 237. 285.

IMPERFORATI, qui? 35.

Vid. INFANS.

INFANS sine podice & pene natus, primò pro femellâ, tandem pro viro habitus. 255.

extra uterum, illæfô Uterô, maturus partui, hærens.

256.

Infantibus vermibus laborantibus cur nares pruriant?

55.

INFUSIONIS sanguinis triplex experimentum. 325.

INSECTA balæniiformia in sanguine. 147.

aère nutriuntur. 278.

INSTRUMENTUM pro surdastris. 114. & 118.

pro Balbutientibus. ibid.

INTESTINUM duodenum & jejunum duplex, in ileo unita. 26.

Ileum & colon disruptum, ab externo illisu abdominis. 83.

Coccum duplex in puero. 100.

in animalibus voracibus. 102.

intestini cocci usus. ibid.

Colon spacelatum. 152.

intestina spacelata. 319.

lumbricis perforata & sanata. 321.

pro lumbrico extrahens. 183.

ex intestinis flamma. 181.

K.

KIRCHERI, Athanasii, patria. 42.

L.

LABIORUM oris symmetria cum fissuris ani, ac pudendo muliebri. 81.

LAC.

ejus materia quæ, & quâ ad mammas feratur? 23, 24. & 25. quale vermium generationi aptum magis. 54.

Lac, aut certè lacteus humor cum sanguine è vena secta prolectus. 97. 294.

Verum è V. S. posse prodire. 99.

Cum urina excretum. ibid.

Arthriticorum solatium 310.

Lactis natura. 312.

usus in Empyemate. 78. in Putridis. 84.

II LAGO AGNANO, ejus virtus. 154.

LAPIS Vid. Silex.

Serpentinus. 153.

in abscessu Epatis. 164.

Tophaceus niger in ulcere Tibiæ. 165.

Lapidem Astroiten s. Trochi-

INDEX

- ten cur acetum trahit. 45.
- Lapidi Alphabeti litteræ in-**
scriptæ. 264.
- Lapides in cerebro inventi.**
 94.
 aliquando per nares ex-
 creti. *ibid.*
 prægnantes. 121.
 humanum vel humana-
 rum partium formam
 referentes. 139. seq.
 Enosti. 140.
- Lapidibus insignia Aug. Do-**
mus Austriacæ insculpta. 266.
 Domus Rohanensis. 272.
- In Lapidibus variæ inscriptio-**
nes & effigies per naturam in-
sculptæ. 263. seq. 270. seq.
- Lapilli è vena secta cum san-**
guine profilientes. 163.
 unâ cum sudore excreti.
 164.
 plusquam quingenti ex
 ulcere fistulato ad regionem
 Epatis excreti. 242.
 in vesica fella 72. reperti. 135.
- Lapidei tumores. 165.**
- LEPORES cornuti. 103.**
 an gaudeant utroque
 sexu. 283.
- LIEN latus. 15.**
 rotundus. 18.
 reniformis. *ibid.*
 duplex. 258.
 magnus, ejus membrana
 ex parte cartilaginea. 100.
- an certa veneris sedes. 274.
- Lienis excisio feliciter præsti-**
ta in homine, quam in
canibus. 101.
- Lienis defectus naturalis. 101.**
 excisionem quid difficilem
 reddat in homine. *ibid.*
- à Liene deglutitio ciborum**
impedita. 17.
- Liene excisio canis duos pe-**
perit catulos vivaces. 274.
- Lienes præmagni, 15. 17. 101.**
 perparvi. 17.
 bini. 26.
- LIGNUM Zibethum olens. 227.**
 Sassafras singulare cepha-
 licum. 175.
- LIMACES dentibus præditi sunt**
 & aure unicâ, &c. 53.
- LINGVA. Sine lingua articulata**
locuti. 119.
 Sine ea, ejus quinque functi-
 ones perficere. 120.
- LOMBARDORUM frater, quid ?**
 12.
- ad LUEM GALLICAM inventio**
 & inventor Remedii. 154.
- LUMBRICI prægnantes. 122.**
 intestina perforantes re-
 stitutô ægrô. 321.
 intestina perforantes sub-
 latâ ægrâ. 322.
- LUMEN absque igne. 308.**
- LUNARIUM radiorum mira vis ad**
 vermes producendos. 53.
- Lux innata. 308.**

LYCOPodium. Vid. Muscuster-
restris.

LYMPHA & saliva an differant.
155.

M.

MAGUCI, quid? 208.
MALUM CITRIUM s. limo-
niū prægnans. 121. Vid. Pomum.

MAMMÆ tumor ex suppressis
menstruis. 24.

Sphacelus ejusque cura-
tio. 25.

MANDRAGORÆ mangonium.
141. 142.

ubi generentur & eru-
antur. 141.

quomodo veræ à fictis
discernendæ. 142.

Mandragora brachiis supra
elevatis integrum homi-
nem undique repræsen-
tans, nisi caput defuisset.
143.

MANUS duplici volâ, duplici pol-
lice, novemque digitis, monstro-
sa. 26.

MARGARITÆ in aquis sunt
molles, extra aquam indurantur.
178.

Onychinæ. 336.

B. MARIÆ virginis cum filiolo
effigies in minera ferri. 264.

Marianæ aliæ effigies. 265.

Similes effigies in lapidi-

bus, & in matre Perlarum.
271.

MARMOR. Vid. LAPIS.
in Marmoribus picturæ natu-
rales. Vid. Lapides.

MENSTRUUA Vid. Sangv. Hæmor-
rhag.

Menstruorum diu suppresso-
rum optimum remedium
esse venæ superioris secti-
onem, experimento de-
claratur. 24.

MERCURII æti usus prægnanti-
bus fœtibusque innoxius. 149.

neque inunctio 150.

inunctio hypochondriaco
lethalis. 185.

in craniis demortuorum
collectio 197.

extractio è corpore. 198.
de Mercurio experimenta.

323.

à Mercuriali Medicina, hy-
percatharsis enormis. 151.

MESENTERIUM Scirrhosum in
hysterica. 107.

totum absumtum 108.
204.

Vid. GLANDULA.

Mesenterii dolor convulsivus
in Paralyfin desinens.
157.

METE, quid? 208.

METEORA ignita microcosmica.
181.

ridicula historia. 182.
macro-

- macrocosmi arte imitantur. 181.
- MICROSCOPIORUM** inventio & inventor. 40.
 confectores celebriores. 41.
 confectio diversimoda. 42.
- Microscopicarum Observatorum messis, exhibens opera Artis & Naturæ, hujusque in Regno Minerali; Vegetabili & Animalii. 45. & seqq.
- MICTIO** cruenta, absque molestia. 205.
 chylosa. 206.
- MINERALIUM** virtus Plantis per nutrimentum communicatur. 126.
 In Minera ferri B. Virg. Mariæ imago. 264.
- Mörsben/quid? 49. Vid. Caseus.
- MOLA**.
 aquosa. 12. & 13.
 prægnans. 122.
 Cyprini figura. ibid.
 Ventriculi. 254.
 Molæ variæ figuræ. 11.
- MONACHI** effigies in marmore. 271.
- MONSTRUM** colubrinum facie humanâ in ovo. 123.
 Monstri bicorporis anatome. 152.
 bicipitis anatome. 25. seqq.
- Monstra Plantarum. 139. seqq. 142. seqq.
- MORBORUM** quorundam causæ, vermes s. potius atomi verminosa. 56.
 Morbi contagiosi ut per vermes propagantur. ibid.
 Morbis variis Embryones afficiuntur, ob errores à matribus commissos. 133.
 Ubi morbus, ibi remedium. 154.
 de morbis metallariorum tractatus. 197.
- MORTES** subitanæ, ex Polypocordis, & ex cava rupta. 233.
 ex collectione materiæ crassæ in corde, vel circa idem. 97.
 Mortis præsigium ab odore. 321.
- MOSCHUS**.
 Herbarum odore Moschi. Vid. Vegetabil.
 Animalia Moschum olentia. Vid. Animal.
- MULA** recens nata prægnans. 121.
- MULIERES** cornutæ. 105.
- MUS**.
 Muris Alpini anatome. 338.
 Musculi prægnantes nati. 122.
- MUSCÆ** exactissima descriptio. 51.
 de ejus oculo librum scriptæ hodierna. ibid.
- MUSCUS** terrestris.

- de ejusdem Farinæ usu Medico ac ludicro. 225. 227.
 similem farinam *Pinus & corylus* reddunt. 226.
 Ejus nomenclatura varia. 226.
 Muscus Moschatus. 227.
MUTIS à nativitate loquela data. 112.
 Quæ causæ mutos reddant. 112.
 Muti à nativitate plerumque surdi. 114.
 Triplicem ob causam. ibid.
 Exemplum contrarium. ibid.
 Mutos, quod à nativitate surdi essent, loqui docuit Pontius, Monachus. 115.
 Methodus, mutos & surdos loqui docens, ab Helmontio tradita. ibid.
 Experimentò confirmata. 116.
 Exeperimenta in eodem artificio à D. Willis in Anglia facta. ibid.
 Mutitas ficta. 120.
 N.
NAPPELLI antidotum. 153.
NASUS duplex. 257.
 nasi pruritus infantium vermibus laborantium, unde? 55.
 Consensus & Symmetria cum pene. 81.
NEREIDES non sunt Sirenes. 87.
NERVORUM sectio & motus læsus. 282.
- NOSOCOMII** Romani amplitudo. 28.
 O.
OCULUS. Vid. visus.
OCULI ad Atrophiam remedium novum. 37.
 humores exhaustos quoad licet restituere. 38.
 paralyfis ex casu. 173.
OCULI cancri de loco moventur. 45.
OCULORUM humores restituuntur. 272.
 consensus cum axillis. 81.
OLEUM cucurbitæ antipleuriticum. 29. & 31.
 Tabaci viperis quasi Venenum. V. 37.
OMENTUM putrefactum. 204.
 ad concoctionem facere. ibid.
ORCHIS palmata inter monstra refertur. 142.
 apiformis, virgunculam representans. 271.
 in Orchide effigies uteri gravidæ. ibid.
 Orchides inter omnia vegetabilia, qua radices, quaque flores maximè *πολύμορφαι*. 143.
OS vid. Sella.
 Per os foetus ossa projecta. 258.
 Os cuneiforme ex tribus constat partibus 180.
OSSIUM mollities & fragilitas. 124.
 G. nativa

- nativa mollities. *ibid.*
 ex morbo *ibid.*
 Ossifraga herba. 124.
 Ossa præfirma præque robusta,
 & ad comminuendum filices
 apta reddens herba. 126.
OVUM partu enixum. 12.
 prægnans. 120. & 122.
 Austriacum. 266.
 insolitæ figuræ. 310.
Ovi albumen, oculorum humo-
 ribus regenerandis confert. 38.
 in Ovo serpens. 123.
 alii vermes. *ibid.*
 monstrum colubrinum
 humanâ facie. *ibid.*
 Scorpiones. *ibid.*
 in Ova crinium & sangvisuga-
 rum artificiosa intrusio. 123.
 P.
PAGURUS appositâ face, quale
 Hieroglyphicum. 22.
PANCREAS prægrande & can-
 crosus. 231.
 duplex. 26.
 Asellii quid? 155.
PARALYSIS ex Mesenterii con-
 vulsione. 157.
 pedum, ex mora in frigido.
 202.
PARTUS nulli, vel diversimodis
 Erroribus frustrati. II. & seqq.
 anserculi. 251.
 varii & insoliti tum ratio-
 neloci conceptionis, tum
 ratione exclusionis. 251.
 255. seqq.
 in Partu difficili foetus mortui
 extractio cum & sine unco.
 145. seqq.
 à Partu difficili præservatio.
 146.
 ad PEDES cereos remedium. 125.
PENIS duplex. 258.
PETRA alba. 272.
 de PETREFACTIONE serpentis
 in stomachi cervi, ejusque
 modo & mora. 58. seqq.
 Petrefacta, Vid. cerebrû, Renes;
PHTHISICI pueri anatome. 62.
PILI demortuorum. 281.
PINUS.
 pini pulvis sulfur mentitur, &
 medetur Scorbuto. 226.
 in Pinu cranium humanum
 depictum. 272.
 in PIRO imago hominis. 272.
PITUITA in corde. 97.
PLANTÆ Vid. Vegetab.
 Plantarum monstra tam Natu-
 ra, quam Ars producit. 234.
 Plantæ in terra mineralibus
 foeta, crescentes, eorum natu-
 ram induunt. 126.
 Plantarum monstra. 139. &
 142. seqq.
 de iis Tractatus peculiaris.
 144.
 Plantis variæ impressæ ima-
 gines. 134. 271.
PLEURITIDIS signa exquisita. 78.
 in Pleuritide V.S. quando pe-
 riculosa. 149.

Anti-Pleuriticum Oleum D.
à Castro. 29.
PLUVIÆ sulfureæ. 226.
POLYGOŒI Cocciferi Polonici
historia. 27.
POLYPUS cordis. 105. & 106.
Polypum cordis verum s. legitimum dari in homine dubitatur. 107.
POMUM vulgare duplex s. prægnans. 121.
POTATORIS egregii exemplum. 228.
PRÆGNANS Ovum, pomum limonium & vulgare, lapides &c. 120. seq.
foetus alio foetu imprægnatus. ibid.
PROGNOSES salutis & mortis è lingua, ex unguibus, è dentibus, è certarum venarum tumore, &c. 232.
PUELLA recens nata menses patitur. 302.
sine cerebro. 63.
PULEX, locusta sine alis, aut squillæ similis. 52.
Pulicis cum pediculo pugna. ibid.
PULLOS in Ovo, nondum rupto corrice, pipire. 161.
Pullorum exclusio absque incubatione. 253.
Pullitiei nocumenta. 309.
PULMONUM affectibus dicata. 228.
ex Pulmonis rupto frusto susfocatio. 131.

in Pulmone duo tubercula. 135.
à PURGANTE Medicamento gutta serena. 174.
ex levi Purgatione motus Aurifabri. 136.
PUS,
Puris sputum menstruum sine Phthisi. 223.
è PUTEO flamma. 108.
Exhalationes malignæ. 109.
pro eis remedium. 110.
PYGMÆORUM artificialis efformatio. 184.

R.

RADICES humanam effigiem representantes. 143. Vid. & Mandrag. & Bryon.
RANA pro Mandragora ostensa. 141.
RAPA monstrosa anthropomorpha. 139.
Reticulen / quid? 49.
REN cum cystide, pilæ lusoriæ magnitudine. 134.
Succenturiatus monstrosæ magnitudinis cum ulcere. 153.
plurimis tunicis involutus. ibid.
Renis confusum locò massa XXII. Unc. pendens inventa. 163.
parenchyma duplex, una pelvis. 26.
& vesicæ exulceratio, cum calculo vesicæ. 65.

Renes hominis petrefacti. 95.
 Renibus corruptis an quis, &
 quâ ratione generare va-
 leat? 231.
ROBUR stupendum viri cujusdâ.
 228.
RONDESSA animal feli simile,
 pullos suos in ventrem recon-
 dit. 253.
RUMINANS filius à Patre cornuto
 genitus. 104.
RUPES hominis formam referen-
 tes. 139.

S.

SALAMANDRÆ familia animal-
 cula vomitu rejecta. 254
 in **SALICE** serpens depictus. 272.
SALIVA an à lymphâ differat. 155.
SALVIÆ folia cur aquâ non ab-
 sterfa toties edentibus noxia
 sint? 46.
SANGVIS albus. 98.
 indicium imminentis le-
 præ. 99.
 in sana aliâ virgine. ibid.
 in scabioso. ibid.
 Verminans. 147.
 Sanguinis vomitus menstruus.
 224.
 in sanguine materia alba &
 tenax circa cor. 96. seq.
 cum sanguine materia alba è
 V. S. ta profluens. 97.
SAPONIS Hispanici usus in Epi-
 lepsia. 203.

SASSAFRAS lignum à radice di-
 versum. 332.
SAYRIUM. Vid. Orchis.
SCABIES retrò pulsa Apoplexiæ &
 mortis causa. 156.
 absurdæ appetentiæ cau-
 sa. 199.
SCOLOPENDRÆ lux innata. 207
SCORBUTICORUM urina alba.
 207.
 Anti-Scorbutica. 226.
SCORPIO in ovo gallinaceo. 123.
 Scorpiones moriuntur, si 3.
 vel 4. guttæ olei olivarum
 supra dorsum instillentur.
 V. 36.
SCROFULARUM antidotis vin-
 cetoxicum. 154.
 causa, eadem cum Hydro-
 pis. 155.
 Scrofulis affecti etiam gland-
 ulis intra corpus con-
 globatis laborant, in
 primis verò plerumque
 Pancreas Aselli. ibid.
SECUNDINA humana duplex. 127
 an plures foetus unicâ, an ve-
 rò diversis secundinis in-
 cludantur? 129.
 Secundinæ vasorum mira tex-
 tura artificiosè præparata ac
 delineata. 129. seq.
SELLA Sphænoidea in foetu per-
 forata. 180.
SEMEN Hypochondriaci atra-
 menti instar nigrum. 162.

- Semini an insit vis formatrix, quæ in quacunq; cavitate, quocunque calore adjuta efformari possit embryonem. 253.
 Semina animalium in terram, profusa efformare in plantis formam aliquam analogam. 144.
SEMPERVIVUM marinum. 208.
SERICI Ortus. 50.
SERPENTES. vid. Angues.
 Serpens pileatus venenosissimus. 153.
 Serpentis in Stomacho cervi petrefacti descriptio & effigies. 57.
 Serpentum linguæ innoxia. 18.
 Vernatio. ibid.
 Ovorum exclusio. ibid.
 Anatome. 19.
 Coronæ quomodo effingantur. 141.
SIGNA. vid. Prognosis.
 de **SIGNATURIS** plantarum quanam præcipuè scripserint? 144.
SILEX vid. **LAPIS.**
 Silices cerebri formam mentientes. 93. seq.
 Siliceus homo. 139.
SIRENE in Dania 1669. viva. 85.
 infaustò omine comparuit. 89.
 Sirenum & Nereidum differentia. 87.
 Sirenes fluviatiles. 89.
 homines pisciformes fœminini sexus vocantur. 87.
 Plures de illis historiæ. ibid.
SIRONIS s. Acori figura qualis. 49.
 an à **SPECTRIS** submergantur, qui ætate in aquis aliquandiu morantur. 202.
SPELUNCA mortifera in Italia. 154.
SPERMA vid. **SEMEN.**
 Spermatis ceti natura & præparatio. 302.
SPINA dorsiferosa & fragilis. 231.
 duplex. 26.
SPONDYLOLITHES Teriolensis. 337.
SPUTUM vid. Pus.
 à **STERNUTATIONE** gutta serena. 174.
SUFFOCATIO ex frusto rupti Pulmonis. 131.
SUIBUS medetur vincetoxicum. 155.
SUPERCILIORUM consensus cum Scapulis. 80.
SUPPOSITORIUM ligneum. 229.
SURDIS à nativitate auditus nunquam restituitur, etsi mutis loquela. 112.
 Surdi quibus adminiculis adjuti audire possint. 114.
 acutissimò visu ferè polilent. 115. & 117.
 à nativitate muti sunt, saltim per accidens. ibid.
 pro Surdastris Tuba. 118.
SYMPATHIA partium. vid. Consensus.

SYRENNIUS optimus inter Botanologos Polonos. 27.

T.

TABACUM Japonicum. 333.
TARANTULÆ antidotum.

153.

TRANSMUTATIONIS metallorum in Aurum exempla, & historia recentiores XVI. 68. seq.

TRIASTER radiatus. 338.

TRITONES, quid? 86.

TROMBONI. 31.

TUMORES saxei. 165.

In TUSSI Epidemica V. S. periculosa. 149.

V.

VACUI demonstratio à Torricello tentata. 41.

VAGINA Uteri duplex. 258.

VAGITU extra uterum edito, factus in uterum se recipit. 160.

Vagitus uterini exempla. 160.

Vagitus uterinus sæpius ominosus, aliquando naturalis. 161.

VARICES dari in omnibus venis.

75.

arteriarum sunt Aneurismata. 76.

VARIOLÆ foetus in utero. 150.

VARIORUM excretio. 323.

In VASIS circa cor materia albaviscida. 96.

VEGETABILIA. vid. Plantæ.

Vegetabilia Moschi vel Zibethi-

odore, vel per Artem, vel per Naturam. 227.

de Vegetabilium Signaturis quinã præcipue scripserunt. 144.

Vegetationis metallorum causã varia.

VENA cava duplex. 26.

Vena cava. vid. VASA.

VENÆSECTIO.

E Venã secta materia alba profluens, & qualis? 97.

V. S. in Tussi & Pleuritide Epidemicis periculosa. 149.

VENENATA suis vel similibus venenis adversantur. 153. seq.

VENTRICOQUI, qui? 120.

VENTRICULUS duplex. 26. 257. prægnans Cato. 251.

Catulis. 252.

Cane marino. ib.

è ventriculo flamma. 180.

ejus inventor. 181.

Ventriculo sæpè morbus imputatur, quo minimè laborat.

204.

In ventriculo an, quemadmodum in utero, è semine animalis conceptus possit formari. 253.

In Ventriculo calculi generati.

254.

Ventriculi mola. ibid.

Vulnera non semper lethalia. 268.

è ventriculo piscis vivus reiectus. 254.

VER-

VERMES è Cocco Polygoni Polonici. 27.
 serpentiformes in aceto. 48.
 eorum antidotum. 49.
 à Lunæ radiis generantur. 53.
 è lacte & quali generentur? 54.
 in sanguine. 147.
 in ductu cholidocho bovis. 148.
 in vesica fellea hominis. ibid.
 hepate humano & brutorum. ibid.
 Urina. ibid.
Vermium globi excreti. 241.
 à Vermibus horror continuus & contumax. ibid.
Vermiculorum pullulago in ligno carioso. 46.
VERONICÆ usus in calculo. 245.
VERRUCÆ Cancrosæ penfiles fortè pro cornubus habentur. 105.
 earum curatio. ibid.
VESICA duplex. 257.
 Vesicæ calculus cum Ulcere vesicæ & Renis. 65.
 cum insigni uteri obstructione. 243.
VINCETOXICUM album Scrofularum antidotus. 154.
 in Hydrope præfens remedium. ibid.
 suum Medicina. 155.

VIPERARUM venenum in qua corporis sui parte lateat. V. 5. & seq.
 humor sub lingua sumtus non nocet. V. 8.
 Vulneribus instillatus mortem infert. V. 10.
 moribus scarificationes vel cucurbitulæ applicandæ. V. 12.
 morsus exfugi possunt sine omni periculo. V. 15.
 morsus ligaturâ opus habent. V. 16.
 Cerebrum non est nigrum. V. 26.
 oculorum humor Crystalinus perfectè est Sphæricæ rotunditatis. V. 26.
 genitalia malè olent. V. 31.
 antipathiæ falsæ. V. 37.
Viperæ in liquidis retentæ diu vivæ servantur, diutius tamen in aqua, quàm vino. V. 10.
 duos saltem dentes caninos habent. V. 22.
 quoque habent ductus urinarios. V. 25.
 laborant quoque lumbricis. V. 29.
 nec earum excrementa scætent. V. 30.
 ad trochiscos Theriacal. quænam optimæ? V. 34.
 non moriuntur ex salivâ humanâ assumptâ. V. 35.

INDEX ANNI PRIMI.

- vulneratæ oleo Tabaci illitæ moriuntur. V. 37.
 cum Muræna amores fabulofi. V. 38. 39.
 Vipera in cauda non habet spinam, nec aculeum, qua pun- gere possit. V. 24.
VISUS duplicatus. 223.
 circa visum rarum symptoma. 222.
VITIS truncus aureis flis obvolu- tus, & uvæ aureis acinis refer- tæ. 291.
 è **VITRIOLO MARTIS** medica- mentum in Epileps. Hypo- chondr. 203.
VITRI Vori. 201.
VITULA recens nata gravida. 121.
ULMARIÆ succus oculis confert. 38.
UNICORNU fossile in Silesia. 140.
VOMITUS Venereus, h. e. mate- riæ albæ, ex perpeffa venere, mu- lierem in Tabem & Hydropem, deducens. 20.
 sanguinis menstruus. 224.
Vomitu catus rejectus. 251.
 duo catuli rejecti. 252.
 piscis vivus rejectus. 254.
 vid. OS.
- URINA** viscida, velut in fila ducti- lis in Nephritide. 95.
 alba cum setimento albo instar Cretæ. 206.
 pultacea seu lactea 40. annorum. 207.
 Urinæ per se in Salem Lixiviam coagulatio. 162.
 incontinentia audita Ly- ra. 298.
 in urina vermes. 148.
 Urinâ suppressâ aquæ copia, per os excreta. 162.
URTICA quare dolorem & pru- ritum faciat? 47.
UTERUS Hystericæ materiæ cor- ruptæ plenus. 107.
 monstruosus. 286.
 pondere quadraginta li- brarum. 287.
 duplex. 257. & 258.
 vid. **VAGINA**.
 Uteri vices an quælibet aliæ par- tes cavæ in animalibus subire possint. 253.
UVA post tres menses vomitu re- jecta. 255.
 Uvæ aureis acinis. 291.
 X.
- XYLO**-aloë Cardioides. 332.

F I N I S.

July 15 87

